

Academy of Economic
Studies of Moldova

Ștefan cel Mare
University, Suceava,
Romania

University Of Economic
Studies From Bucharest,
Romania

Stefan Batory Academy of
Applied Sciences,
Skierniewice, Poland

December 1, 1918
University, Alba
Iulia, Romania

West University of
Timișoara, Romania

Aurel Vlaicu University
of Arad, Romania

Odessa National
Economic University,
Ukraine

University Ovidius,
Constanța, Romania

Partener general:

Ernst & Young Global Limited

INTERNATIONAL STUDENT SCIENTIFIC CONFERENCE, ISSC 2025

”CHALLENGES OF ACCOUNTING FOR YOUNG RESEARCHERS”

9th Edition
MARCH 14-15, 2025

Collection of scientific articles

Chișinău, 2025

CZU 657(082)=135.1=111=161.1
C 38

International Student Scientific Conference, **ISSC 2025 "CHALLENGES OF ACCOUNTING
FOR YOUNG RESEARCHERS"**, 9th Edition, MARCH 14-15, 2025

Collection of scientific articles

Copyright 2025

**The editors are not responsible for the content of published scientific papers or for the opinions of the authors presented in this collection of articles.*

Machetare și tehnoredactare: Mihaila Svetlana, Budan Maria

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

"Challenges of accounting for young researchers", international student scientific conference (9 ; 2025 ; Chisinau). International student scientific conference, ISSC 2025 "Challenges of accounting for young researchers", 9th Edition, March 14-15, 2025 : Collection of scientific articles / scientific committee: Lilia Grigori (Moldova), Veronica Grosu (România) [et al.]. – Chișinău : SEP ASEM, 2025. – 288 p. : fig., tab.

Cerințe de sistem: PDF Reader.

Antetit.: Academy of Economic Studies of Moldova [et al.]. – Texte : lb. rom., engl., rusă. – Rez.: lb. engl. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art.

ISBN 978-9975-168-25-0 (PDF).

657(082)=135.1=111=161.1

C 38

ISBN 978-9975-168-25-0 (PDF).

DOI: <https://doi.org/10.53486/issc2025>

© ACADEMY OF ECONOMIC STUDIES OF MOLDOVA, 2025
© STEFAN CEL MARE UNIVERSITY, SUCEAVA, ROMANIA, 2025
© UNIVERSITY OF ECONOMIC STUDIES FROM BUCHAREST, ROMANIA, 2025
© STEFAN BATORY ACADEMY OF SUPPLIED SCIENCES, SKIERNIEWICE, POLAND, 2025
© DECEMBER 1, 1918 UNIVERSITY, ALBA IULIA, ROMANIA, 2025
© WEST UNIVERSITY OF TIMIȘOARA, ROMANIA, 2025
© AUREL VLAICU UNIVERSITY OF ARAD, ROMANIA, 2025
© ODESSA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY, UKRAINE, 2025
© UNIVERSITY OVIDIUS, CONSTANȚA, ROMANIA, 2025
© Serviciul Editorial-Poligrafic al ASEM

ORGANIZING COMMITTEE ISSC 2025:

ACADEMY OF ECONOMIC STUDIES OF MOLDOVA
STEFAN CEL MARE UNIVERSITY, SUCEAVA, ROMANIA
UNIVERSITY OF ECONOMIC STUDIES FROM BUCHAREST, ROMANIA
STEFAN BATORY ACADEMY OF SUPPLIED SCIENCES, SKIERNIEWICE, POLAND
DECEMBER 1, 1918 UNIVERSITY, ALBA IULIA, ROMANIA
WEST UNIVERSITY OF TIMIȘOARA, ROMANIA
AUREL VLAICU UNIVERSITY OF ARAD, ROMANIA
ODESSA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY, UKRAINE
UNIVERSITY OVIDIUS, CONSTANȚA, ROMANIA

Lilia GRIGOROI, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-9741-0932>
Veronica GROSU, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0003-2465-4722>
Liliana LAZARI, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>
Svetlana MIHAILA, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-5289-8885>
Liliana IONESCU-FELEAGĂ, University of Economic Studies From Bucharest, Romania, <https://orcid.org/0000-0002-2087-2186>
Dan TOPOR, University December 1, 1918, Alba Iulia, Romania, <https://orcid.org/0000-0002-9092-1449>
Hanna LEWANDOWSKA, Stefan Batory Academy of Applied Sciences, Skierniewice, Poland, <https://orcid.org/0000-0003-0362-8779>
Maia BAJAN, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-6903-8275>
Camelia-Cătălina MIHALCIUC, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0001-5598-5829>
Galina BĂDICU, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-9429-3654>
Ruslan HAREA, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0003-0098-6837>
Teodor Forin CILAN, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania, <https://orcid.org/0009-0009-0175-8693>
Alin Constantin DUMITRESCU, Universitatea de Vest din Timișoara, România, <https://orcid.org/0000-0001-7886-6582>
Stela CARAMAN, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0003-1523-7126>
Ana-Carolina COJOCARU, PhD student, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-9271-5932>
Tatiana RAILEAN, PhD student, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-2988-1484>
Violeta CODREAN, Masterand, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-1966-8006>
Liliana ȚURCANU, PhD student, Academy of Economic Studies of Moldova
Cătălina BARAC, Phd. student, Academy of Economic Studies of Moldova
Victor COJOCARU, Phd. student, Academy of Economic Studies of Moldova
Roman VIERU, Phd. student, Academy of Economic Studies of Moldova
Ruxanda HAREA, student, Academy of Economic Studies of Moldova
Alexandru FRUNZE, student, Academy of Economic Studies of Moldova
Lavinia ABABII, student, Academy of Economic Studies of Moldova
Ana-Maria BUZDUGAN, Phd. student, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania
Iulian DASCĂLU, Phd. student, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania
Alina CIOBAN, Phd. student, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania

SCIENTIFIC COMMITTEE ISSC 2025:

Lilia GRIGOROI, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-9741-0932>
 Veronica GROSU, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0003-2465-4722>
 Liliana LAZARI, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>
 Liliana IONESCU-FELEAGĂ, University of Economic Studies From Bucharest, <https://orcid.org/0000-0002-2087-2186>
 Svetlana MIHAILA, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-5289-8885>
 Dan TOPOR, University December 1, 1918, Alba Iulia, Romania, <https://orcid.org/0000-0002-9092-1449>
 Teodora BREAZ, University December 1, 1918, Alba Iulia, Romania, <https://orcid.org/0000-0002-2866-885X>
 Hanna LEWANDOWSKA, Stefan Academia de Științe Aprovizionate Batory, Skierniewice, Polonia, <https://orcid.org/0000-0003-0362-8779>
 Adriana TIRON TUDOR, Babeș Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania, <https://orcid.org/0000-0001-5530-5635>
 Ramona LILI, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania
 Elena HLACIUC, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0003-0601-748X>
 Bogdan Ștefan IONESCU, University of Economic Studies From Bucharest, <https://orcid.org/0000-0003-0021-2938>
 Alexandru NEDERIȚA, Academia de Studii Economice din Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-9980-8808>
 Ovidiu-Constantin BUNGET, West University of Timisoara, Romania, <https://orcid.org/0000-0001-9956-0232>
 Teodora ROMAN, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania, <https://orcid.org/0000-0003-4828-9723>
 Costel ISTRATE, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania, <https://orcid.org/0000-0002-0365-9412>
 Ciprian APOSTOL, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania, <https://orcid.org/0000-0003-2890-9139>
 Ioan-Bogdan ROBU, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania, <https://orcid.org/0000-0002-4067-7433>
 Maia BAJAN, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-6903-8275>
 Alin Constantin DUMITRESCU, Universitatea de Vest din Timișoara, România, <https://orcid.org/0000-0001-7886-6582>
 Iuliana CENAR, PhD., December 1, 1918 University, Alba Iulia, Romania, <https://orcid.org/0000-0001-8476-0178>
 Carmen Adina PASTIU, December 1, 1918 University, Alba Iulia, Romania, <https://orcid.org/0000-0003-0555-5171>
 Teodor Forin CILAN, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania, <https://orcid.org/0009-0009-0175-8693>
 Elena Cerasela SPATARIU, University Ovidius, Constanța, Romania, <https://orcid.org/0009-0008-3553-157X>
 Cristina Mihaela LAZAR, University Ovidius, Constanța, Romania, <https://orcid.org/0000-0002-5081-5633>
 Marian SOCOLIUC, PhD, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0001-6378-6686>
 Marius-Sorin CIBOTARIU, PhD, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0003-4631-4884>
 Galina BĂDICU, PhD, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-9429-3654>
 Stela CARAMAN, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0003-1523-7126>
 Anatol GRAUR, PhD, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0003-0466-5627>
 Ruslan HAREA, PhD, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0003-0098-6837>
 Camelia-Cătălina MIHALCIUC, PhD, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0001-5598-5829>
 Rodica CUȘMĂUNSA, PhD, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0003-0444-9799>
 Nelea CHIRILOV, PhD, Academy of Economic Studies of Moldova, <https://orcid.org/0000-0003-4979-4633>
 Anamaria G. MACOVEI, Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0002-7995-1145>
 Mihaela TULVINSCHI, Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0003-1541-4532>
 Ludmila GRABAROVSKI, Academia de Studii Economice din Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-1778-7474>
 Iuliana ȚUGULSCHI, Academia de Studii Economice din Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-8544-7327>
 Anatol IACHIMOVSKI, Academia de Studii Economice din Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-5393-0100>
 Mihail GHERASIMOV, Academia de Studii Economice din Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-5992-7298>
 Georgeta MELNIC, Academia de Studii Economice din Moldova, <https://orcid.org/0000-0003-3876-5394>
 Gabriela COSMULESE, Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, Romania, <https://orcid.org/0000-0002-8406-7004>
 Hanna MOSKALIUK, Universitatea Națională Economică din Odesa, Ucraina, <https://orcid.org/0000-0002-9810-0522>
 Tatyana CHERKASHINA, Odessa National Economic University, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0078-8526>
 Nataliia SYROTENKO, Odessa National Economic University, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-4572-6505>
 Ludmila FRUMUSACHI, Universitatea Americană din Moldova, <https://orcid.org/0000-0001-7881-9049>
 Oana Alina BOGDAN, West University of Timisoara, Romania
 Mioara FLORUNA, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania
 Anna KOPYTOWSKA, Ștefan Batory Academy of Applied Sciences, Skierniewice, Poland
 Dorota BURZYŃSKA, Ștefan Batory Academy of Applied Sciences, Skierniewice, Poland
 Piotr IDRIAN, Ștefan Batory Academy of Applied Sciences, Skierniewice, Poland

CUPRINS

SECȚIUNEA PLENARĂ

CONTABILITATEA LEASINGULUI CONFORM IFRS 16: RECUNOAȘTERE ȘI IMPACT FINANCIAR LEASE ACCOUNTING UNDER IFRS 16: RECOGNITION AND FINANCIAL IMPACT	15
<i>Ioana Maria PĂVĂLEANU</i>	
CAPITALUL DE STIMULARE: OPORTUNITĂȚI ȘI PROVOCĂRI INCENTIVE CAPITAL: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES	18
<i>Autor: Ecaterina SCHIȚA</i>	
EVIDENȚA TRANZACȚIILOR PE PLATFORMELE QIWI ȘI PAYNET THE TRANSACTION RECORDS ON THE QIWI AND PAYNET PLATFORMS	22
<i>Ionela IVANOV</i>	
IMPACTUL DIVERISIFICĂRII PRODUSELOR FINANCIARE ȘI AL EFICIENȚEI TRANZACȚIILOR ASUPRA COMPETITIVITĂȚII BURSEI DE VALORI BUCUREȘTI THE IMPACT OF FINANCIAL PRODUCT DIVERSIFICATION AND TRANSACTION EFFICIENCY ON THE COMPETITIVENESS OF THE BUCHAREST STOCK EXCHANGE.....	25
<i>Ana Alexandra Iuliana MAJORAN</i>	
CORELAȚIA DINTRE PERFORMANȚA FINANCIARĂ ȘI RISCUL DE FALIMENT: FACTORI DETERMINANȚI ȘI MODELE DE PREDICȚIE THE CORRELATION BETWEEN FINANCIAL PERFORMANCE AND BANKRUPTCY RISK: DETERMINING FACTORS AND PREDICTION MODELS	28
<i>Autori: Violeta CODREAN</i>	
<i>Cornel ȘOIMU</i>	
SISTEME CONTABILE BAZATE PE BLOCKCHAIN: O NOUĂ PARADIGMĂ PENTRU ÎNREGISTRAREA ȘI AUDITUL TRANZACȚIILOR BLOCKCHAIN-BASED ACCOUNTING SYSTEMS: A NEW PARADIGM FOR RECORDING AND AUDITING TRANSACTIONS.....	32
<i>Mihai NEGREA</i>	
ANALIZĂ COMPARATIVĂ A REGIMULUI DE IMPOZITARE A RESURSELOR ENERGETICE MINERALE COMPARATIVE ANALYSIS OF THE TAXATION REGIME FOR MINERAL ENERGY RESOURCES	35
<i>Silviu-Ștefan NENCU</i>	
ASPECTE APLICATIVE AFERENTE DIAGNOSTICULUI PRAGULUI RENTABILITĂȚII APPLICATION ASPECTS RELATED TO THE DIAGNOSIS OF BREAK-EVEN POINT	38
<i>Daniela CRICOVAN</i>	
ESG AUDIT AND ITS IMPACT ON COMPANIES' FINANCIAL PERFORMANCE.....	42
<i>Maxim MORARU</i>	

CONTABILITATEA ȘI IMPACTUL STOCK OPTION PLAN ASUPRA PERFORMANȚEI FINANCIARE A ENTITĂȚILOR

ACCOUNTING AND THE IMPACT OF THE STOCK OPTION PLAN ON THE FINANCIAL PERFORMANCE OF ENTITIES.....	46
--	----

Ana FRUNZĂ

ASPECTE FISCALE PRIVIND IMPOZITUL PE PROFIT

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF CORPORATE INCOME TAX	50
---	----

Diana GURIN

AUDITUL CONTINUITĂȚII ACTIVITĂȚII: METODE MODERNE DE ANALIZĂ ȘI EVALUARE

GOING CONCERN AUDIT: MODERN METHODS OF ANALYSIS AND EVALUATION.....	53
---	----

Alexandrina LUNGU

ASPECTE PROBLEMATICE PRIVIND CONTABILITATEA OPERAȚIUNILOR DE LICHIDARE A ENTITĂȚII

PROBLEMATIC ASPECTS REGARDING THE ACCOUNTING OF LIQUIDATION OPERATIONS OF AN ENTITY.....	56
--	----

Cristina BERBECA

THE CASH-FLOW BUDGETING WITHIN A COMPANY

BUGETAREA CASH-FLOW-URILOR LA NIVELUL UNEI COMPANII.....	60
--	----

Laura Georgiana SAS

CARTOGRAFIEREA CONEXIUNILOR DINTRE CAPITALUL INTELECTUAL ȘI SUSTENABILITATEA FINANCIARĂ

MAPPING THE LINKS BETWEEN INTELLECTUAL CAPITAL AND FINANCIAL SUSTAINABILITY	64
---	----

Adina-Cosmina RACOLCIUC

Bianca-Mihaela SANDU

THE EFFICIENCY OF THE ENVIRONMENTAL POLLUTION TAX IN STIMULATING ECOLOGICAL RESPONSIBILITY AND ITS IMPACT ON THE BUSINESS ENVIRONMENT .

67

RUSU LILIA

REFLECTAREA PERFORMANȚEI FINANCIARE A UNEI COMPANII LISTATE LA BURSĂ CU AJUTORUL CONTULUI DE PROFIT ȘI PIERDERE. STUDIU DE CAZ: ANTIBIOTICE S.A.

THE FINANCIAL PERFORMANCE REFLECTION OF A STOCK LISTED COMPANY USING THE PROFIT AND LOSS ACCOUNT. CASE STUDY: ANTIBIOTICE S.A.	70
---	----

Darius-Andrei GOARNĂ

Diana-Mariana TODOR

PARTICULARITĂȚILE TESTĂRII CONTROLULUI INTERN ÎN CADRUL AUDITULUI IMOBILIZĂRILOR CORPORALE

PARTICULARITIES OF INTERNAL CONTROL TESTING IN THE AUDIT OF TANGIBLE ASSETS.....	73
--	----

Mihaela LUPU

GUVERNANȚA CORPORATIVĂ ȘI AUDITUL INTERN: MECANISME CHEIE ÎN GESTIONAREA RISCURILOR DE REPUTAȚIE	
CORPORATE GOVERNANCE AND INTERNAL AUDIT: KEY MECHANISMS IN REPUTATION RISK MANAGEMENT	76

Cătălina HÎNCU

Andreea-Mihaela PUHA

ПРОБЛЕМЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ КОНТРОЛЯ ПРИ ПРИНЯТИИ РЕШЕНИЙ ВЫСШИМ МЕНЕДЖМЕНТОМ	
ISSUES OF CONTROL EFFECTIVENESS IN DECISION-MAKING BY TOP MANAGEMENT	79

Tatiana COROBCA

INFRASTRUCTURA RUTIERĂ ȘI DEZVOLTAREA REGIONALĂ: STUDIU COMPARATIV ÎNTRE MOLDOVA ȘI ARDEAL	
ROAD INFRASTRUCTURE AND REGIONAL DEVELOPMENT: COMPARATIVE STUDY BETWEEN MOLDOVA AND ARDEAL.....	82

Elena Cătălina REBENCIUC

Ionela Olivia NISTOR

SECȚIUNEA LICENȚA

LEGEA LUI BENFORD: APLICABILITATE ÎN CONTABILITATE ȘI DETECTAREA ANOMALIILOR FINANCIARE	
BENFORD'S LAW: APPLICABILITY IN ACCOUNTING AND FINANCIAL ANOMALY DETECTION	86

Ruxanda HAREA

PARTICULARITĂȚILE CONTABILITĂȚII ȘI IMPOZITĂRII OPERAȚIILOR CU NEREZIDENTȚII	
PARTICULARITIES OF ACCOUNTING AND TAXATION OF TRANSACTIONS WITH NON- RESIDENTS	89

Alexandrina GRAUR

DIGITALIZAREA CONTABILITĂȚII AVANTAJE ȘI PROVOCĂRI PENTRU SOCIETĂȚILE COMERCIALE	
DIGITALIZATION OF ACCOUNTING ADVANTAGES AND CHALLENGES FOR BUSINESS COMPANIES	94

Florentina-Mădălina ION

Denisa-Ioana SION

ANALIZA CORELAȚIEI DINTRE CREDITARE ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ. STUDIU LA NIVELUL ROMÂNIEI	
ANALYZING THE CORRELATION BETWEEN LENDING AND ECONOMIC GROWTH. STUDY AT THE LEVEL OF ROMANIA.....	98

George JURAVLE

**ASPECTE PRACTICE ALE ANALIZEI RENTABILITĂȚII ACTIVELOR ÎN
FUNDAMENTAREA DECIZIILOR**

PRACTICAL ASPECTS OF ASSET PROFITABILITY ANALYSIS IN DECISION-MAKING... 101

Mădălina SÎRBU

**PERCEPȚIA PROFESIONIȘTILOR ASUPRA POLITICILOR ȘI OPȚIUNILOR CONTABILE
UTILIZATE ÎN CADRUL ENTITĂȚII**

**PROFESSIONALS' PERCEPTION OF ACCOUNTING POLICIES AND OPTIONS USED
WITHIN THE ENTITY 105**

SÎRGHI Cristina

CONTABILITATEA ȘI RAPORTAREA IMPOZITULUI UNIC

ACCOUNTING AND REPORTING OF THE SINGLE TAX..... 108

Ionela STELEA

OPORTUNITĂȚILE PROGRAMELOR DE CONTABILITATE

OPPORTUNITIES OF ACCOUNTING PROGRAMS 112

LUCA MIHAELA

IMPLIMENTARE IFRS ÎN DIFERITE ȚĂRI

IFRS IMPLEMENTATION IN DIFFERENT COUNTRIES 115

Vlada OLĂRESCU

**PROFITUL BRUT-INDICATOR DE PERFORMANȚĂ ÎN CARACTERIZAREA ACTIVITĂȚII
OPERATIONALE**

**GROSS PROFIT - PERFORMANCE INDICATOR IN CHARACTERIZING OPERATIONAL
ACTIVITY..... 118**

Iaroslava OBRINTEȚCHI

CRIPTOMONEDE: PROVOCĂRI ȘI REGLEMENTĂRI

CRYPTOCURRENCIES: CHALLENGES AND REGULATIONS 122

Arina SERBOV

**DOCUMENTAREA ȘI CONTABILITATEA FAPTELOR ECONOMICE LA
ÎNTRINDERILE INDIVIDUALE**

**THE DOCUMENTATION AND ACCOUNTING OF ECONOMIC TRANSACTIONS IN SOLE
PROPRIETORSHIPS 125**

IAROSLAVA OBRINTEȚCHI

**IMPORTANȚA ȘI ROLUL AUDITULUI FINANCIAR EXTERN ÎN MENȚINEREA
STABILITĂȚII FINANCIARE A FIRMELOR LISTATE LA BURSA DE VALORI BUCUREȘTI
(CATEGORIA PRINCIPALĂ A PIEȚEI REGLEMENTATE)**

**THE IMPORTANCE AND ROLE OF EXTERNAL FINANCIAL AUDIT AND MAINTAINING
THE FINANCIAL STABILITY OF COMPANIES LISTED ON THE BUCHAREST STOCK
EXCHANGE (MAIN CATEGORY OF THE REGULATED MARKET)..... 128**

Maria GOLOVCO

INTELIGENTA ARTIFICIALA IN CONTABILITATE: OPORTUNITATI SI PROVOCARI AI IN ACCOUNTING: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES	131
<i>Daria TSYMBAL, Yevheniia BALTAK</i>	
POLITICA DE DIVIDENDE ÎN REPUBLICA MOLDOVA DIVIDEND POLICY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA.....	134
<i>Anastasia ROȘU</i>	
ANALIZA PERFORMANTELOR FINANCIARE ÎN DOMENIUL FABRICĂRII ÎNCĂLȚĂMINTEI FINANCIAL PERFORMANCE ANALYSIS IN THE FOOTWEAR MANUFACTURING SECTOR.....	137
<i>Maria-Magdalena BURCIU</i>	
ASPECTE FISCALE ȘI CONTABILE PENTRU REZIDENȚII MITP TAX AND ACCOUNTING ASPECTS FOR MIPT RESIDENTS	140
<i>Maria CHIPRISEAN</i>	
IMPACTUL COSTURILOR DE MARKETING ASUPRA PERFORMANȚEI FINANCIARE A ENTITĂȚII THE IMPACT OF MARKETING COSTS ON THE FINANCIAL PERFORMANCE OF THE ENTITY.....	143
<i>Lidia DORMENCO</i>	
IFRS ÎN REPUBLICA MOLDOVA: O ANALIZĂ A IMPLEMENTĂRII IFRS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: AN ANALYSIS OF IMPLEMENTATION	146
<i>Aliona COȘLEȚ</i>	
CONTABILITATEA ȘI RAPORTAREA FINANCIARĂ ÎN PERIOADE DE CRIZĂ ACCOUNTING AND FINANCIAL REPORTING IN TIMES OF CRISIS	149
<i>Ruxanda HAREA</i>	
THE FINANCIAL ANALYSIS OF TWO COMPANIES FROM THE SWEETS INDUSTRY: ROMANIA VS. MOLDOVA ANALIZA FINANCIARĂ A DOUĂ COMPANII DIN INDUSTRIA DULCIURILOR: ROMÂNIA VS. MOLDOVA	152
<i>Daniel Călin BĂLAȘ-TIMAR</i>	
THE ECONOMIC AND FINANCIAL DIAGNOSIS OF BMW DIAGNOSTICUL ECONOMICO-FINANCIAR AL COMPANIEI BMW.....	155
<i>Zara CUC</i>	
ASPECTE CONTABILE ȘI PROVOCĂRI PRIVIND ADMINISTRAREA TVA-ULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA ACCOUNTING ASPECTS AND CHALLENGES IN VAT ADMINISTRATION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA	158
<i>Iraida CHIRTOACĂ</i>	

EVOLUȚIA SALARIILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN ULTIMUL DECENIU EVOLUTION OF SALARIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE LAST DECADE.....	162
<i>Alexandru FRUNZE</i>	
DIGITALIZAREA DOCUMENTELOR CONTABILE ÎNTRE NECESITATE MODERNĂ ȘI ALEGERE STRATEGICĂ DIGITIZATION OF ACCOUNTING DOCUMENTS BETWEEN A MODERN NECESSITY AND A STRATEGIC CHOICE	165
<i>Ana ȚARALUNGA</i>	
TAXA VERDE ȘI RESPONSABILITATEA EXTINSĂ A PRODUCĂTORULUI: ASPECTE CONTABILE ȘI PROVOCĂRI DE IMPLEMENTARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA THE GREEN TAX AND EXTENDED PRODUCER RESPONSIBILITY: ACCOUNTING ASPECTS AND IMPLEMENTATION CHALLENGES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA	168
<i>Patricia CERTAN</i>	
ANALIZA COMPARATIVĂ A CONTABILITĂȚII ÎN PARTIDĂ SIMPLĂ ȘI A CONTABILITĂȚII ÎN PARTIDĂ DUBLĂ COMPARATIVE ANALYSIS OF SINGLE-ENTRY AND DOUBLE-ENTRY ACCOUNTING ...	171
<i>Sabrina VLAD</i>	
<i>Eleonora-Cristina FURTUNA</i>	
ETICĂ ȘI TRANSPARENȚĂ ÎN PRACTICA CONTABILĂ ETHICS AND TRANSPARENCY IN ACCOUNTING PRACTICE.....	174
<i>Andreea MANOLIE</i>	
CRIPTOMONEDELE ȘI IMPOZITAREA: IMPLICAȚII CONTABILE ȘI JURIDICE CRYPTOCURRENCY AND TAXATION: ACCOUNTING AND LEGAL IMPLICATIONS.....	177
<i>Dragoș Gabriel MILOȘOVICI</i>	
<i>Claudia LAZUR</i>	
CONTABILITATEA CREATIVĂ: TEHNICI DE CONTABILITATE CREATIVĂ PRIVIND IMOBILIZĂRILE, ACTIVELE CIRCULANTE, CAPITALURILE ȘI DATORIILE CREATIVE ACCOUNTING: CREATIVE ACCOUNTING TECHNIQUES REGARDING FIXED ASSETS, CURRENT ASSETS, EQUITY AND LIABILITIES.....	180
<i>Ana EREMIA</i>	
<i>Elena CULEA</i>	
EVOLUȚIA SOFTURILOR CONTABILE THE EVOLUTION OF ACCOUNTING SOFTWARE.....	183
<i>Ana COJOCARI</i>	
SEMNIFICAȚIA ECONOMICĂ ȘI RAPORTAREA FINANCIARĂ A PROVIZIOANELOR ECONOMIC SIGNIFICANCE AND FINANCIAL REPORTING OF PROVISIONS	186
<i>LUCHIAN Valeria</i>	

FRAUDA CONTABILĂ ȘI IMPACTUL ACESTEIA ASUPRA TRANSPARENȚEI FINANCIARE

ACCOUNTING FRAUD AND ITS IMPACT ON FINANCIAL TRANSPARENCY 190

Nicoleta BURLACENCO

DIFICULTĂȚI ȘI SOLUȚII ÎN STUDIAREA CONTABILITĂȚII

CHALLENGES AND SOLUTIONS IN STUDYING ACCOUNTING 193

Nicoleta BĂDĂRĂU

Maia BAJAN

APRECIEREA MODALITĂȚILOR DE ANALIZĂ STRUCTURALĂ A FLUXURILOR DE NUMERAR

APPRECIATION OF METHODS OF STRUCTURAL ANALYSIS OF CASH FLOWS..... 196

ALEXANDRINA PRISACARI

ETICA ÎN CONTABILITATE / ETHICS IN ACCOUNTING 199

Antonela CARAUȘ

PRUDENȚA ÎN EVALUAREA STOCURILOR: DE CE ESTE IMPORTANTĂ?

PRUDENT STOCK VALUATION: WHY IS IT IMPORTANT?..... 202

DANIELA LOGHIN

AMORTIZAREA MIJLOACELOR FIXE ȘI IMPACTUL ACESTEIA ASUPRA REZULTATELOR FINANCIARE

DEPRECIATION OF FIXED ASSETS AND ITS IMPACT ON FINANCIAL RESULTS..... 205

Lilia GLAZUNOVA

IMAGINE DE BRAND ȘI MARCĂ ÎNREGISTRATĂ: VALOARE ECONOMICĂ ÎNTRE PERCEPȚIE, PROTECȚIE JURIDICĂ ȘI RECUNOAȘTERE CONTABILĂ

BRAND IMAGE AND REGISTERED TRADEMARK: ECONOMIC VALUE BETWEEN PERCEPTION, LEGAL PROTECTION, AND ACCOUNTING RECOGNITION 208

Mihaela BORDIAN

PARTICULARITĂȚILE ORGANIZĂRII CONTABILITĂȚII LA ÎNTREPRINDERILE INDIVIDUALE

THE PARTICULARITIES OF ORGANIZING ACCOUNTING IN INDIVIDUAL ENTERPRISES..... 211

ALEXANDRINA PRISACARI

RECUNOAȘTEREA, EVALUAREA ÎNȚIALĂ ȘI ULTERIOARĂ A CREANȚELOR COMERCIALE CONFORM IFRS

RECOGNITION, INITIAL AND SUBSEQUENT MEASUREMENT OF TRADE RECEIVABLES IN ACCORDANCE WITH IFRS 214

Marius LAVRIC

ROLUL INTELIGENȚEI ARTIFICIALE ÎN CONTABILITATE: BENEFICII ȘI PROVOCĂRI.....

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ACCOUNTING: BENEFITS AND CHALLENGES..... 217

Delia GULII

SAP VS. 1C: COMPARAREA PRINCIPALELOR SOLUȚII ERP PENTRU CONTABILITATE	
SAP VS. 1C: COMPARING THE MAIN ERP SOLUTIONS FOR ACCOUNTING	220
<i>Lavinia ABABII</i>	
PRACTICILE INTERNAȚIONALE PRIVIND FINANȚAREA ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII (ÎMM)	
INTERNATIONAL PRACTICES IN FINANCING SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES (SMES).....	223
<i>Lavinia ABABII</i>	
EVOLUȚIA PROFESIEI CONTABILE: DE LA REGISTRE MANUALE LA AUTOMATIZARE.....	
THE EVOLUTION OF THE ACCOUNTING PROFESSION: FROM MANUAL LEDGERS TO AUTOMATION	226
<i>LILIANA RUDEANU</i>	
CHALLENGES AND TRENDS IN THE ACCOUNTING OF SOCIAL AND MEDICAL CONTRIBUTIONS	
PROVOCĂRI ȘI TENDINȚE DE CONTABILIZARE A CONTRIBUȚILOR SOCIALE ȘI MEDICALE.....	229
<i>MILINA COSTEȚCHI</i>	
PROVOCĂRILE ÎNCADRĂRII ÎNȚIALE A TINERILOR CONTABILI ÎN CÂMPUL MUNCII	
THE CHALLENGES OF THE INITIAL EMPLOYMENT OF YOUNG ACCOUNTANTS IN THE LABOR FIELD.....	232
<i>Andreea TRIBOI</i>	
GESTIONAREA STOCURILOR DE MATERIALE: ROLUL CONTABILITĂȚII ȘI AL CONTROLULUI DE GESTIUNE	
MATERIAL INVENTORY MANAGEMENT: THE ROLE OF ACCOUNTING AND MANAGEMENT CONTROL	235
<i>Paula STĂVILĂ</i>	
CONTABILITATEA ÎN LUMEA DIGITALĂ – DIFICULTĂȚI, TRANSFORMĂRI, SOLUȚII	
ACCOUNTING IN THE DIGITAL WORLD – DIFFICULTIES, TRANSFORMATIONS, SOLUTIONS	238
<i>Patricia ROTARI</i>	
PROVOCĂRILE STUDENȚILOR PROGRAMULUI DE STUDII “CONTABILITATE” ÎN PARCURSUL EDUCAȚIONAL	
THE CHALLENGES FACED BY STUDENTS OF THE "ACCOUNTING" STUDY PROGRAM THROUGHOUT THEIR EDUCATIONAL JOURNEY	241
<i>Aleksandrina DALȚĂ</i>	
PATENTA DE ÎNTREPRINZĂTOR – BARIERĂ ÎN CALEA PROGRESULUI ECONOMIC	
ENTREPRENEURSHIP PATENT – A BARRIER TO ECONOMIC PROGRESS	244
<i>Mădălina SÎRBU</i>	

ISTORIA CONTABILITĂȚII: DE LA HIEROGLIFE PÂNĂ LA DIGITALIZARE

THE HISTORY OF ACCOUNTING: FROM HIEROGLYPHS TO DIGITALIZATION 247

Patricia OLOINIC

Maia BAJAN

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ: OPORTUNITĂȚI ȘI PERICOLE PENTRU EDUCAȚIA CONTABILĂ

ARTIFICIAL INTELLIGENCE: OPPORTUNITIES AND DANGERS FOR ACCOUNTING EDUCATION 250

Nicoleta VIERU

TRANZACȚIILE ONLINE: ASPECTE CONTABILE ȘI FISCALE

ONLINE TRANSACTIONS: ACCOUNTING AND TAX ASPECTS 253

DĂNILĂ Daniela

EVALUAREA INTRĂRIILOR DE MIJLOACE FIXE DIN CONTUL FINANȚĂRIILOR (SUBVENȚIILOR) SAU PRIMITE CU TITLU GRATUIT

EVALUATION OF FIXED ASSETS RECEIVED FROM FUNDING (SUBSIDIES) OR RECEIVED FREE OF CHARGE..... 256

Marius HOTNOGU

IMPORTANȚA COSTURILOR DE PRODUCȚIE ÎN CONTABILITATE ȘI GESTIUNEA FINANCIARĂ

THE IMPORTANCE OF PRODUCTION COSTS IN ACCOUNTING AND FINANCIAL MANAGEMENT 259

Angelina BUZDUGA

ACCOUNTING OF SETTLEMENTS WITH STAFF

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ РАСЧЕТОВ С ПЕРСОНАЛОМ 262

Мария ВЛАХ

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВЛОЖЕНИЙ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЦЕННЫЕ БУМАГИ

EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS' INVESTMENTS IN GOVERNMENT SECURITIES 265

Валентина КРИСТЕВА

ОТЧЕТ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ: ФОРМИРОВАНИЕ И ПРИМЕНЕНИЕ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ

CASH FLOW STATEMENT: FORMATION AND APPLICATION FOR CASH FLOW MANAGEMENT 269

Кристина УЗУН

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОЦЕНКИ КРЕДИТНОГО СОСТОЯНИЯ ЗАЕМЩИКОВ ДЛЯ МИНИМИЗАЦИИ ПОТЕРЬ ПРИБЫЛИ БАНКА

IMPROVING THE ASSESSMENT OF BORROWERS' CREDIT STATUS TO MINIMIZE LOSSES OF BANK PROFITS 273

Максим ЧОЛАК

**УПРАВЛЕНИЕ ЛИКВИДНОСТЬЮ ВС „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. В УСЛОВИЯХ
ФИНАНСОВОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ**

**LIQUIDITY MANAGEMENT OF BC “MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. UNDER
CONDITIONS OF FINANCIAL INSTABILITY 277**

Юлия ГРЕКУ

**УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ КОНТРОЛЬ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ – ФАКТОР УСТОЙЧИВОСТИ
БИЗНЕСА И ОПТИМИЗАЦИИ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ**

**MANAGEMENT CONTROL OF FIXED ASSETS – A FACTOR OF BUSINESS STABILITY
AND OPTIMIZATION OF MANAGEMENT DECISIONS 281**

Ксения ЗАВАЛИЙ

**АНАЛИЗ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО
ПРЕДПРИЯТИЯ (НА ОСНОВЕ GȚ CHIURCCIU GHEORGHI, UTA GĂGĂUZIA)**

**ANALYSIS OF ECONOMIC ACTIVITY OF AN AGRICULTURAL ENTERPRISE
(CASE OF GȚ CHIURCCIU GHEORGHI, ATU GAGAUIA) 285**

Иван КАСЫМ

SECȚIUNEA PLENARĂ

CZU: [657.421.1:339.187.62]:006.32

DOI: <https://doi.org/10.53486/issc2025.01>

**CONTABILITATEA LEASINGULUI CONFORM IFRS 16: RECUNOAȘTERE ȘI IMPACT
FINANCIAR LEASE ACCOUNTING UNDER IFRS 16: RECOGNITION AND
FINANCIAL IMPACT**

Ioana Maria PĂVĂLEANU,

student masterand, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, maria.pavaleanu@student.usv.ro

Coordonator științific: Cristina Gabriela COSMULESE

lect. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

gabriela.cosmulese@usm.ro, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8406-7004>

Abstract. *The differences between the accounting models applied to finance and operating lease contracts, along with the criticisms raised by financial statement users, led the IASB to adopt a new leasing standard, IFRS 16. Issued in January 2019, this standard replaces IAS 17 and its related interpretations. This article aims to provide an in-depth analysis of how the implementation of IFRS 16 has transformed the recognition and measurement of lease contracts, highlighting the key changes compared to the previous IAS 17 standard. The challenges and opportunities generated by the new standard for companies, investors, and other stakeholders are also highlighted, considering the objective of enhancing transparency and comparability in financial reporting.*

Keywords: contracte de leasing, IFRS 16, recunoaștere și evaluare

JEL classification: M41, M48, G31

Introducere. Adoptarea standardului IFRS 16 reprezintă o schimbare importantă în contabilitate, având un impact semnificativ asupra modului în care companiile recunosc și raportează contractele de leasing. Scopul principal al acestui standard este creșterea transparenței și comparabilității situațiilor financiare, înlocuind standardul anterior, IAS 17, care crea inconsistențe în prezentarea informațiilor. Am ales acest subiect datorită efectelor majore pe care IFRS 16 le are asupra companiilor ce utilizează leasingul ca sursă de finanțare. Eliminarea diferențierii dintre leasingul operațional și cel financiar pentru locatari modifică structura bilanțului și influențează indicatori financiari importanți, precum gradul de îndatorare și rentabilitatea activelor. Acest studiu este util atât în mediul academic, cât și în cel de afaceri, oferind o înțelegere clară a implicațiilor practice și a modului în care companiile pot gestiona eficient noile cerințe contabile pentru a-și îmbunătăți performanța financiară și transparența.

Schimbări conceptuale și aplicative: tranziția de la IAS 17 la IFRS 16. Adoptarea IFRS 16 aduce o schimbare majoră în contabilitate, impunând recunoașterea în bilanț a majorității contractelor de leasing de către locatari. Astfel, se elimină diferența dintre leasingul operațional și cel financiar, în vederea creșterii transparenței și comparabilității situațiilor financiare, aspecte problematice sub IAS 17 [1]. Această abordare asigură o reprezentare mai exactă a obligațiilor financiare ale unei companii, sporind capacitatea părților interesate de a evalua sănătatea financiară și eficiența operațională a unei afaceri.

Schimbările cheie introduse de IFRS 16 în comparație cu IAS 17 includ recunoașterea atât a activului pentru dreptul de utilizare, cât și a datoriei de leasing corespunzătoare în bilanțul locatarilor. Anterior, în conformitate cu IAS 17, contractele de leasing operațional nu erau recunoscute în bilanț, ceea ce

duce la finanțări extra-bilanțiere semnificative [2]. Noul standard cere ca aceste contracte de leasing să fie contabilizate într-o manieră similară cu leasingul financiar, oferind astfel o imagine mai cuprinzătoare a pasivelor unei companii. Această schimbare are impact asupra diferitelor valori financiare, cum ar fi ratele de levier și randamentul activelor, obligând companiile să-și reevalueze strategiile financiare și procesele de raportare.

Obiectivul principal al IFRS 16 este de a standardiza tratamentul contabil al contractelor de leasing, sporind astfel comparabilitatea și fiabilitatea situațiilor financiare. Prin solicitarea recunoașterii datoriilor de leasing în bilanț, IFRS 16 își propune să ofere o imagine mai consecventă asupra angajamentelor financiare ale unei companii [3]. Această consecvență este deosebit de importantă pentru investitori și analiști care se bazează pe informații financiare transparente pentru a lua decizii informate. În plus, standardul urmărește să elimine distincția arbitrară dintre contractele de leasing financiar și operațional, simplificând procesul contabil și reducând complexitatea implicată în contabilitatea leasingului.

Aspecte privind recunoașterea și evaluarea leasingului: o abordare duală – locator versus locatar. Definiția contractelor de leasing în conformitate cu IFRS 16 marchează o abatere semnificativă de la standardele anterioare, impactând atât locatarii, cât și locatorii. Spre deosebire de IAS 17, care a făcut distincția între leasingul financiar și leasingul operațional, IFRS 16 introduce o abordare mai cuprinzătoare prin includerea majorității contractelor de leasing în bilanțul locatarilor. În acest cadru, un leasing este identificat ca un contract care transmite dreptul de a controla utilizarea unui activ identificat pentru o perioadă de timp în schimbul unei contraprestații [1]. Această schimbare asigură că realitățile economice ale tranzacțiilor de leasing sunt reflectate mai corect în situațiile financiare, oferind părților interesate o imagine mai clară a angajamentelor financiare ale unei companii și a utilizării activelor.

Când vine vorba de abordarea locatorului în recunoașterea veniturilor din leasing, IFRS 16 menține un model dual similar cu IAS 17, dar cu implicații distincte pentru raportarea financiară. Locatorii continuă să clasifice contractele de leasing ca fiind financiare sau operaționale, deși criteriile pentru aceste clasificări au fost rafinate [4]. În leasingul financiar, locatorul recunoaște investiția netă și venitul din dobânzi pe durata contractului. În leasingul operațional, veniturile sunt recunoscute liniar sau sistematic, reflectând modul în care se obțin beneficiile din activ. Astfel, veniturile se aliniază cu realitatea economică a contractului.

Abordarea locatarului conform IFRS 16 transformă în mod fundamental modul în care contractele de leasing sunt contabilizate în bilanț. Chiriașii sunt obligați să recunoască un activ cu drept de utilizare și o datorie de leasing corespunzătoare la data începerii contractului de leasing [5]. Această înregistrare dublă asigură că locatarii contabilizează atât valoarea activului pe care îl controlează, cât și obligația de a efectua plăți viitoare de leasing. Activul pentru dreptul de utilizare este inițial evaluat la cost și ulterior amortizat pe durata leasingului, în timp ce datoria de leasing este măsurată la valoarea actuală a plăților viitoare de leasing și redusă în timp prin plăți de dobândă și principal. Această metodă oferă o imagine mai transparentă a poziției financiare a unui locatar, dezvăluind atât activele utilizate, cât și pasivele suportate prin activitățile de leasing.

Reflecții din literatura de specialitate privind impactul IFRS 16 asupra situațiilor financiare și indicatorilor cheie. Implementarea IFRS 16 a condus la schimbări semnificative în modul în care contractele de leasing sunt raportate în bilanț, afectând atât activele, cât și pasivele locatarilor. Conform noului standard, locatarii trebuie să recunoască un activ cu drept de utilizare și o datorie de leasing corespunzătoare pentru majoritatea contractelor de leasing, ceea ce modifică structura financiară reflectată în bilanțurile lor. Această modificare crește nivelul de îndatorare raportat și totalul activelor, impactând potențial indicatori cheie de performanță, cum ar fi raportul datorie-capital și rentabilitatea activelor. Prin recunoașterea acestor datorii de leasing, companiile pot părea

mai influențate decât în conformitate cu standardul IAS 17 anterior, ceea ce le-ar putea influența sănătatea financiară percepută și capacitatea de împrumut [1].

IFRS 16 influențează și fluxurile de numerar, reclasificând plățile de leasing: principalul este raportat ca activitate de finanțare, iar dobânda ca activitate operațională. Această schimbare poate reduce fluxul de numerar operațional și modifica percepția asupra lichidității companiei, necesitând ajustări în metodele de analiză financiară. Adoptarea IFRS 16 influențează semnificativ raportarea financiară și deciziile investitorilor, oferind mai multă transparență asupra obligațiilor de leasing. Aceasta permite o evaluare mai clară a riscului și rentabilității companiilor, dar impune și eforturi de comunicare clară către părțile interesate, pentru a evita neînțelegerile legate de noile raportări [3].

Concluzii. Implementarea standardului IFRS 16 a revoluționat contabilitatea contractelor de leasing, impunând recunoașterea în bilanț a dreptului de utilizare și a datoriei aferente pentru majoritatea contractelor. Acest lucru elimină diferențierea dintre leasingul operațional și cel financiar pentru locatari, sporind transparența, comparabilitatea și relevanța informațiilor financiare. Deși impactează semnificativ indicatorii financiari și necesită adaptări în raportare, IFRS 16 oferă o imagine mai realistă asupra angajamentelor financiare ale companiilor.

Referințe bibliografice

1. Bizon M. (2018), IFRS 16 – Noua viziune contabilă internațională asupra leasingului. https://mfinante.gov.ro/documents/35673/250709/articol_nr_4_2018.pdf
2. Păvăluc E. G. (2021), Cercetare privind impactul aplicării IFRS 16 „Contracte de leasing” asupra poziției și performanței financiare ale entităților cotate la Bursa de Valori București. https://cig.ase.ro/wp-content/uploads/2021/09/Pavaluc-Elena-Gabriela_Lease.pdf
3. Săcărin M. (2017), IFRS 16 „Contracte de leasing” - consecințe asupra situațiilor financiare și indicatorilor financiari, Revista Audit financiar, XV, Nr. 1(145)/2017, pp 114-122. http://revista.cafr.ro/temp/Articol_9532.pdf
4. Tudor G.A., Țurlea I.C., Mitoi E. (2021), Considerații privind avantajele utilizării leasingului în entitățile mici și mijlocii, Revista Audit financiar, XIX, Nr. 3(163)/2021, pp 486-498. http://revista.cafr.ro/temp/Articol_9679.pdf
5. Mihalciuc C.C.(2019), Noi modificări aduse reglementărilor contabile cu privire la contabilizarea și recunoașterea în raportările financiare a contractelor de leasing, în Contabilitatea și educația contabilă în societatea digital, pp. 134-143. https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/1234567890/36/Mihalciuc_C-C_%20conf_con_05.04.19.pdf?sequence=1&isAllowed=y

CAPITALUL DE STIMULARE: OPORTUNITĂȚI ȘI PROVOCĂRI

INCENTIVE CAPITAL: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

Autor: Ecaterina SCHIȚA

Academia de Studii Economice din Moldova

schita.ecaterina@ase.md

Coordonator științific: Liliana LAZARI,

dr., conf.univ., Academia de Studii Economice din Moldova

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>

liliana.lazari@ase.md

Abstract: *This article explores the role of incentive capital as a financial mechanism to enhance employee motivation and foster long-term commitment. Given workforce fluctuation and a competitive labor market, businesses must adopt strategies to retain skilled personnel. The study examines the regulatory framework in Moldova, focusing on the formation and fiscal impact of incentive capital. Key benefits include reduced tax burden, improved performance, and organizational stability. Despite challenges like bureaucracy, legal uncertainties, and limited applicability for small businesses, incentive capital remains a viable tool for retention and sustainable growth.*

Key words: *incentive capital, employed personnel, performance-based compensation, productivity growth*

JEL Classification: *M41, M52, M54*

Introducere

Principalul scop al desfășurării activității unei entități este maximizarea profitului. Însă, pe lângă aspectele financiare, cheia succesului unei entități sunt angajații săi - motorul care mențin afacerea în mișcare, contribuind la consolidarea unei poziții puternice pe piață. În lumea contemporană, atestăm un mediu competitiv care a condus la diversificarea ofertelor de muncă, menținerea personalului devenind o provocare majoră. Astăzi, fluctuația personalului capătă amploare, oamenii fiind în căutare de beneficii mai atractive, salarii mai mari, un mediu de lucru nou sau, pur și simplu, sunt în căutare de sine. De aceea, menținerea personalului poate fi comparat asemenea unui un cerc fără ieșire: entitățile investesc multiple resurse în formarea profesională a angajatului, iar acesta, la rândul său, după o perioadă relativ scurtă, pleacă luând cu sine cunoștințele, experiența deja dobândită, dar și investițiile realizate de entitate în dezvoltarea capitalului uman pe parcurs.

În acest context, articolul dat evidențiază necesitatea angajatorilor de a motiva și de a fideliza continuu personalul, lansând metode eficiente pentru o creștere pe termen lung prin intermediul formării capitalului de stimulare. Pentru realizarea acestui studiu, au fost examinate numeroase surse relevante din literatura de specialitate, precum și reglementările aplicabile în Republica Moldova. Analiza s-a concentrat pe cadrul legislativ și normativ, incluzând Legea privind societățile cu răspundere limitată [1], Planul general de conturi contabile [2], Codul Fiscal al Republicii Moldova [3]. De asemenea, au fost consultate surse web și alte publicații practico-aplicative relevante din Revista *Contabilitate și Audit* [4-5], asigurând o analiză complexă și actualizată a subiectului. În cadrul cercetării au fost utilizate metode specifice tuturor științelor, printre care: metoda documentar-normativă (analiza cadrului legislativ), metoda analitică (identificarea și înșiruirea etapelor de operare cu capitalul de stimulare), metoda comparației (diferența între SNC și IFRS privind elementul - capital de stimulare), metoda inducției și deducției, precum și metoda sintezei, pentru conturarea unei perspective generale asupra tematicii abordate.

Conținut de bază

Ca esență, capitalul de stimulare reprezintă un mecanism financiar utilizat de către companii cu scopul de a interasa angajații să manifeste un comportament proactiv, lansând idei inovative și aducând valoare entității. Astfel, entitatea este în drept ca pe lângă salariul de bază, să le ofere recompense suplimentare într-un mod echitabil. În funcție de forma juridică a entității, capitalul de stimulare poate fi reglementat diferit. În cazul societăților cu răspundere limitată (SRL), conform Legii privind societățile cu răspundere limitată [1], capitalul de stimulare poate fi creat exclusiv din contul profitului net al societății, dar nu mai mult de 25% din cuantumul acestuia [art.31¹,1d)]. În alte forme de organizare juridică, aplicabilitatea capitalului de stimulare depinde de prevederile legislației specifice și de deciziile interne ale entității. Tabelul de mai jos prezintă detaliat și consecutiv toate etapele actuale de operare cu capitalul de stimulare.

Tabelul 1. Etapele procesului de formare și utilizare a capitalului de stimulare

Nr.etapei	Conținutul operațiunii	Documente confirmative	Contabilizarea operațiunilor economice
Etapa I	Stabilirea prin votul unanim al acționarilor crearea capitalului de stimulare	Proces-verbal al adunării generale a asociaților	—
Etapa II	Aprobarea unui Regulament intern, care stipulează clar: modul de creare și utilizare a capitalului de stimulare și a părții sociale; criteriile de desemnare a personalului angajat care urmează a beneficia de plăți din capitalul de stimulare; condițiile și periodicitatea de acordarea a plăților	Regulament intern	—
Etapa III	Formarea capitalului de stimulare pe seama profitului net al anului precedent	Proces-verbal al adunării generale a asociaților, Regulament intern	Debit 332 „Profit nerepartizat al anilor precedenți” Credit 323 „Alte rezerve”
Etapa IV	Determinarea personalului angajat care va beneficia de plăți din capitalul de stimulare, realizat pe baza criteriilor stabilite în regulamentul intern, aprobat de către asociați prin decizia adunării generale.	Lista beneficiarilor	—
Etapa V	Calcularea plăților de stimulare acordate angajaților din contul capitalului de stimulare	Notă de contabilitate	Debit 323 „Alte rezerve” Credit 532 „Datorii față de personal privind alte operații”
Etapa VI	Reținerea finală a impozitului pe venit la sursa de plată de pe seama plăților din capitalul de stimulare	Notă de contabilitate	Debit 532 „Datorii față de personal privind alte operații” Credit 534.3 „Datorii privind impozitul pe venit reținut la sursa de plată”
Etapa VII	Achitarea plăților de stimulare angajaților desemnați	Lista beneficiarilor, Extras de cont/ Dispoziție de încasare	Debit 532 „Datorii față de personal privind alte operații” Credit 241 „Casa”, 242 „Conturi curente în moneda națională”

Sursa: elaborat de autor în baza [1-3]

Capitalul de stimulare oferă oportunități atât pentru administratori, cât și pentru personalul angajat. O primă oportunitate ar fi reducerea considerabilă a presiunii fiscale, fapt evident prin asimilarea plăților din capitalul de stimulare cu plata dividendelor către persoanele fizice. Articolul 90¹ din Codul Fiscal [3] indică expres impozitarea acestora la sursa de plată la cota de 6%, plățile achitate începând cu perioada fiscală 2024 nu necesită calculul și, respectiv, achitarea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și contribuțiile de asigurări sociale obligatorii. Însă, conform

explicațiilor Ministerului Finanțelor, dacă entitatea a distribuit astfel de plăți în perioada 22 octombrie – 31 decembrie 2023, acestea au fost tratate drept plăți salariale și au fost impozitate ordinar, incluzând contribuțiile de asigurări sociale obligatorii și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală [art.88,3;5]. Pentru a beneficia de plăți din capitalul de stimulare, salariații trebuie să fie rezidenți, să fie angajați în cadrul societății de cel puțin 12 luni și să nu depășească 100% din salariul anual. Plățile se reflectă în *Declarația privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate* (forma IPC 21, codul 42- codul sursei de venit DIV a)) și în *Nota de informare privind salariul și alte plăți efectuate de către patron în folosul angajaților, precum și plățile achitate rezidenților din alte surse de venit decât salariul și impozitul pe venit reținut din aceste plăți* (forma IALS 21) [4]. Aceste avantaje fiscale reprezintă un beneficiu semnificativ atât pentru angajatori, reducând costurile salariale, cât și pentru angajați, beneficiind de venituri nete mai mari. În plus, capitalul de stimulare încurajează inovația, oferind angajaților siguranța că vor primi o recompensă direct proporțională cu nivelul lor de implicare și productivitate. Nu în ultimul rând, acesta contribuie la loializarea angajaților, oferindu-le un sentiment de apartenență, motivându-i să rămână pe termen lung în companie.

Deși capitalul de stimulare oferă numeroase beneficii, implementarea acestuia întâmpină unele provocări. Una dintre principalele dificultăți este birocratizarea, întrucât procesul necesită o documentare riguroasă și aprobări formale. Totodată, acest concept necesită o înțelegere clară a reglementărilor fiscale și legislative. Deși capitalul de stimulare este inclus în Legea privind societățile cu răspundere limitată [art.31¹,1], cadrul normativ existent nu oferă suficiente detalii despre procedura exactă de aplicare, lăsând loc pentru interpretări și dificultăți practice. Lipsa reglementărilor contabile specifice, întrucât Standardele Naționale de Contabilitate (SNC) și anume SNC *Capital propriu și datorii* [6] nu prevede un astfel de element patrimonial, îngreunează recunoașterea și contabilizarea acestuia. În absența unor prevederi locale clare, entitățile trebuie să adopte politici contabile proprii bazate pe standardele internaționale sau pe reglementările fiscale existente, ceea ce poate duce la interpretări variate și practici neuniforme. La nivel internațional, IAS 19 „Beneficiile angajaților” [7] reglementează diverse forme de recompense, însă lipsa unei corelări directe cu legislația națională face ca aplicarea acestui mecanism să genere dificultăți în auditare și raportare financiară. De asemenea, acest sistem de recompensă este mai accesibil entităților mari, care dispun de resurse pentru gestionarea capitalului de stimulare, Spre deosebire de țările dezvoltate, unde antreprenorii sunt obișnuiți să cumpere și reinvestească în companii, în mediul local, afacerile sunt privite ca un patrimoniu de familie, ceea ce poate forma o opinie rezervată a beneficiarilor în acordarea unor părți sociale angajaților.

Concluzii

Capitalul de stimulare reprezintă un mecanism modern pentru motivarea angajaților, stimularea inovației și creșterea stabilității în cadrul companiilor. Prin acest sistem, entitățile pot crea un mediu de lucru atractiv, pot reduce fluctuația personalului și pot recompensa performanța într-un mod echitabil. Avantajele fiscale și flexibilitatea în aplicare îl fac un instrument valoros atât pentru angajatori, care optimizează costurile salariale, cât și pentru angajați, care beneficiază de un pachet de remunerare competitiv și perspective de creștere profesională. Totuși, implementarea sa necesită o gestionare atentă, având în vedere provocările fiscale, legislative și a impactului asupra structurii proprietății. În ciuda provocărilor, capitalul de stimulare reprezintă un instrument strategic pentru entitățile care doresc să-și asigure succesul pe termen lung.

Referințe bibliografice

1. Legea privind societățile cu răspundere limitată, LEGE Nr.135 din 14-06-2007 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136831&lang=ro

2. Planul general de conturi contabile Disponibil:
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130817&lang=ro
3. Codul fiscal al Republicii Moldova Disponibil:
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=79111&lang=ro
4. Griciuc J. *Impozităm plățile efectuate din capitalul de stimulare în beneficiul angajaților*. Revista Contabilitate și Audit din 2024-06 Disponibil: <https://contabilitate.md/article/10134?cHash=0c086932434f4eec0d680ade13dd4094>
5. Nedeița A. *Contabilizarea și impozitarea capitalului de stimulare* Revista Contabilitate și Audit din 2024-05 Disponibil: <https://contabilitate.md/ro/article/10096?cHash=b5336247101b0aba56a94885e2febab7>
6. Standardul Național de Contabilitate (SNC) *Capital propriu și datorii* Disponibil: https://www.legis.md/UserFiles/Image/RO/2019/mo%20388-392%20md/SNC_9_118.docx
7. IAS 19 *Beneficiile angajaților* Disponibil: <https://www.mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
8. GRIGOROI, L., LAZARI, L. și autorii. Contabilitatea întreprinderii. Ediția a III- a, revăzută și completată. Chișinău: Editura Cartier: ASEM, 2021. ISBN 978-9975-86-465-5 (Cartier) ISBN 978-9975-75-984-7 (ASEM).

EVIDENȚA TRANZACȚIILOR PE PLATFORMELE QIWI ȘI PAYNET**THE TRANSACTION RECORDS ON THE QIWI AND PAYNET PLATFORMS****Autor: Ionela IVANOV**

ivanov.ionela@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Maia BAJAN

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

bajan.maia@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6903-8275>

Abstract. *This article examines the transaction records on the QIWI and PAYNET platforms, focusing on the mechanisms of tracking, managing, and analyzing financial activities conducted through these popular digital payment systems. The study explores the technological frameworks and security measures implemented by both platforms to ensure accurate and transparent transaction records. Additionally, it addresses the role of these platforms in facilitating cross-border payments and their compliance with regulatory standards. Through an in-depth analysis, the article aims to highlight the significance of efficient transaction management in digital finance and its implications for users and businesses alike.*

Keywords: *QIWI, PAYNET, transaction, platforms, payments.*

JEL: *M40, M41*

Introduction

Tranzacțiile electronice au devenit un element esențial în peisajul financiar global, facilitând plăți rapide, sigure și eficiente. QIWI este o companie fintech licențiată care oferă soluții de plată electronice inovative, inclusiv plăți cu numerar prin terminale self-service și o aplicație digitală. Fondată încă din 2008, QIWI Moldova este un lider în furnizarea de servicii de plată nebancare, având ca obiectiv simplificarea plăților pentru clienți și asigurarea siguranței fondurilor acestora. PAYNET este o platformă digitală, fondată în 2015, care oferă soluții financiare printr-un portofel electronic, destinat să îmbunătățească gestionarea relațiilor financiare ale utilizatorilor. Concentrați pe livrarea calității, PAYNET facilitează plăți, transferuri și monitorizarea financiară într-un mod ușor de utilizat și accesibil oriunde, având ca principiu oferirea de beneficii avantajoase pentru utilizatori. Scopul lucrării constă în evidența și contabilizarea tranzacțiilor pe aceste platforme, iar cercetarea acestui subiect se lansează pe mai multe metode, cum ar fi: analiza literaturii de specialitate; metoda istorică – cunoașterea evoluției acestui domeniu; metoda comparației – impactul la nivel național și internațional; metoda inducției și deducției și metoda analizei și sintezei.

Conținutul de bază

QIWI Moldova este emitent de monedă electronică, licențiată și supravegheată de Banca Națională a Moldovei. Această platformă oferă o soluție inovatoare pentru încasarea rapidă și eficientă a serviciilor, utilizând terminalele de plată QIWI, disponibile 24/7. Utilizarea acestei platforme reduce semnificativ timpul și resursele financiare necesare pentru o gestionare optimă..

Exemplu: Entitatea ABC SRL, încasează lunar plăți pentru prestarea serviciilor de transport. Modelul raportului lunar furnizat QIWI este prezentată în figura 1. Operațiunile și documentele contabile care urmează a fi utilizate în cazul raportului de mai jos (cu 2 genuri de activitate la cote TVA diferite):

Tabelul 1. Operațiunile economice ale platformei QIWI.

Documentul contabil	Dt	Ct	Suma
Factura fiscală de vânzare, cu cumpărătorul QIWI-M SRL (col.4) – Servicii juridice	221.1	611.3	201 291.67
	221.1	534.4	40 258.33
Factura fiscală de vânzare, cu cumpărătorul QIWI-M SRL (col.4) – Servicii transport	221.1	611.3	102 960.00
Total Venit			344 510.00
Factura fiscală de achiziție de la furnizorul QIWI-M SRL	713.8	521.1	5 645.15
	Comision Qiwi		
Notă contabilă - Compensare comisionului	521.1	221.1	5 645.15
	QIWI-M SRL	QIWI-M SRL	

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportului furnizorului de servicii QIWI

Valoare totală a încasării, în baza căreia se face factura fiscală și se recunoaște venitul, este în mărime de 344 510,00 lei. Valoarea totală a comisionului reținut reprezintă 5 645,15 lei. Suma urmează a fi facturată la ultima zi a lunii, iar facturile QIWI nu se achita.

RAPORTUL FURNIZORULUI DE SERVICII
Raportul Nr.06/2024
la Contractul de încasare a plăților Nr.387 din 03 martie 2020
pentru perioada 01 - 30 iunie 2024

mun. Chișinău

30 iunie 2024

Raportul dat este întocmit de către Operator în conformitate cu punctul 5.9 al Contractului de încasare a plăților Nr.387 din 03 martie 2020 (urmăzând -Contract).
Pentru perioada de gestiune de către Operator au fost oferite servicii de încasare a plăților din partea Plătitorilor în beneficiul Furnizorului în următorul volum:

Nr. d/o	Descriere	Cantitatea plăților	Suma primită lei	Suma transferată în contul Furnizorului, lei	Rata de remunerare, %	Suma remunerării, lei
1	2	3	4	5	6	7
1	Primirea plăților pentru serviciul JustConsult acordat de terminalele Cash-in	127	241550.00	410949.10	1.50	4077.75
2	Primirea plăților pentru serviciul Transport JustConsult acordat de terminalele Cash-in	34	102960.00		1.50	1567.40
	Total	161	344510.00	410949.10	-	5645.15

Remunerarea totală care urmează să fie transferată în contul Operatorului constituie: **5645.15 (cinci mii șase sute patruzeci și cinci lei 15 bani) lei.**

Figura 1. Raportul serviciilor QIWI

Sistemul de plată Paynet pentru magazine online și servicii web permite clienților să efectueze plăți de pe cardurile bancare și portofele electronice prin intermediul interfețelor web ale serviciului Paynet. Pe lângă interfața web a sistemului Paynet, aceștia au acces și la sistemul de loialitate al companiei Paynet. Exemplu: Entitatea ABC SRL, încasează lunar plăți pentru prestarea serviciilor. Compania PayNet expediază raportul încasărilor și factură aferent comisioanelor reținute. Modelul raportului lunar furnizat de PayNet :

Valoare totală a încasării, în baza căreia se face factura fiscală și se recunoaște venitul

Valoarea totală a comisionului.

Suma urmează a fi facturată la ultima zi a lunii. Facturile PayNet

Raport
pentru perioada de raportare: 01.10.2024-31.10.2024
întocmit în baza Contractului privind acceptarea plăților în mediul Internet (magazine electronice)
Nr PSP A02-12/21 Achitare PSP din 02.12.2021

mun. Chișinău 31.10.2024

Paynet Services SRL, _____ reprezentată legal prin Administrator, Dnul Greadenco Călin, care acționează în baza statutului, denumită în continuare "Provider", pe de o parte
JUSTCONSULT SRL, _____ reprezentată legal prin Director, D-l(na) Gustiuc Ion, care acționează în baza statutului, denumită în continuare "Comerciant", pe de o altă parte,
luând în considerare prevederile Contractului privind acceptarea plăților în mediul Internet (magazine electronice) PSP A02-12/21 Achitare PSP din 02.12.2021, pentru perioada de raportare: 01.10.2024-31.10.2024 este întocmit Tabel

Datoriile restante Providerului față de Comerciant la începutul perioadei	Valoarea totală de plăți primită de către Provider pe parcursul perioadei de gestiune în favoarea Comerciantului	Valoarea totală transferată pe contul Paynet al Comerciantului din suma plăților	Valoarea comisionului reținut către Provider	Datoriile restante Providerului față de Comerciant la sfârșitul perioadei
1	2	3	4	5=1+2-3-4
44 700,00	476 024,00	474 304,91	13 969,09	32 450,00

Luând în considerare prevederile Contractului-Cadru privind utilizarea Portofelului Electronic și a Contului Paynet nr. CC A02-12/21 din 02.12.2021, pentru perioada de raportare: 01.10.2024-31.10.2024 este întocmit Tabel nr.2 :

Nr.	Denumire comision	Pretul	Cantitatea tranzacțiilor, buc	Valoarea comisionului reținut, lei
0	1	2	3	4=2*3
1	Comision pentru transferul mijloacelor banesti la cont bancar din contul 545301000581175 in Sistema Paynet, nu se aplică TVA	10,00	15,00	150,00

Valoarea totala comisionului reținut a constituit : **14 119,09 (Paisprezece mii o sută nouăsprezece lei 09 bani) lei.**

Tabelul 2. Operațiunile economice ale platformei QIWI.

Documentul contabil	Correspondența Dt	Correspondența Ct	Suma
Factura fiscală de vânzare, cu cumpărătorul PAYNET SERVICE SRL (tab.1, col.2)	221.1	611.3	396 686.67
	221.1	534.4	79 337.33
Factura fiscală de achiziție de la furnizorul PAYNET SERVICE SRL	713.8	521.1	14 119.09
	Comision PayNet		
Notă contabilă - Compensare comisionului	521.1	221.1	14 119.09
	PayNet Service SRL	PayNet Service SRL	

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportului furnizorului de servicii PAYNET

Într-o eră digitală în continuă expansiune, în care plățile online și tranzacțiile financiare devin din ce în ce mai prezente, iar platformele de plăți, precum Qiwi și Paynet, au revoluționat modul în care efectuăm tranzacții financiare, oferind o alternativă rapidă și sigură pentru utilizatori din întreaga lume. Totodată, aceste platforme generează o nevoie urgentă de gestionare și monitorizare atentă a tranzacțiilor, pentru a asigura transparența, siguranța și conformitatea cu reglementările internaționale.

Creșterea utilizării plăților electronice reprezintă un factor determinant în popularitatea platformelor de plăți precum Qiwi și Paynet, iar pandemia de COVID-19 a accelerat procesul de digitalizare a serviciilor financiare, determinând milioane de oameni să adopte metode de plată online. Acest fenomen a transformat complet comportamentele consumatorilor, care acum preferă soluțiile de plată rapide și accesibile. În acest context, platformele de plăți devin instrumente esențiale pentru tranzacțiile zilnice, de la plata facturilor și a cumpărăturilor online până la transferurile internaționale de bani.

Cu toate acestea, odată cu această expansiune a tranzacțiilor digitale, apar și provocări semnificative, iar una dintre cele mai importante rămâne asigurarea **siguranței** acestor tranzacții. Platformele de plăți trebuie să protejeze datele financiare și personale ale utilizatorilor și să prevină fraudele. Pe măsură ce tehnologia evoluează, noi soluții vor apărea, iar adaptabilitatea și inovația vor fi cheia succesului pentru aceste platforme de plăți.

Concluzii

Ca recomandare, în contextul evoluției rapide a tehnologiilor financiare și al creșterii utilizării plăților digitale, platformele Qiwi și Paynet joacă un rol esențial în facilitarea tranzacțiilor online. Cu toate acestea, în fața riscurilor de fraudă, spălare a banilor și alte activități financiare ilegale, este imperativ ca aceste platforme să adopte măsuri de îmbunătățire a evidenței tranzacțiilor pentru a asigura securitatea și transparența acestora. **Implementarea unor tehnologii avansate de securitate** este esențială pentru protecția utilizatorilor. Autentificarea în doi factori (2FA), criptarea datelor și monitorizarea continuă a tranzacțiilor sunt măsuri de protecție fundamentale care pot preveni accesul neautorizat și detecta activitățile frauduloase. Aceste măsuri vor ajuta la construirea unei platforme sigure și de încredere.

Un alt pas important ar fi **adoptarea tehnologiei blockchain**, care poate adresa în mod eficient problema transparenței și siguranței tranzacțiilor. Blockchain-ul oferă o metodă imutabilă de înregistrare a tranzacțiilor, asigurând astfel că datele nu pot fi alterate, iar utilizatorii pot verifica oricând istoricul tranzacțiilor. Acesta poate contribui atât la reducerea costurilor cât și la creșterea eficienței procesării tranzacțiilor.

Referințe bibliografice

1. Paynet. Disponibil: <https://paynet.md/home/frequently?isWeb=da>
2. Qiwi. Disponibil: <https://qiwi.md/despre-noi>

IMPACTUL DIVERISIFICĂRII PRODUSELOR FINANCIARE ȘI AL EFICIENȚEI TRANZACȚIILOR ASUPRA COMPETITIVITĂȚII BURSEI DE VALORI BUCUREȘTI

THE IMPACT OF FINANCIAL PRODUCT DIVERSIFICATION AND TRANSACTION EFFICIENCY ON THE COMPETITIVENESS OF THE BUCHAREST STOCK EXCHANGE

Autor: Ana Alexandra Iuliana MAJORAN

Master's student University of Ștefan cel Mare Suceava, Romania

majoraniuliana3@gmail.com

Scientific coordinator: Camelia Cătălina MIHALCIUC, Assoc. Prof. Dr. ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-1234-5678>

camelia.mihalciuc@usm.ro

University of Ștefan cel Mare Suceava, Romania

Abstract *The Bucharest Stock Exchange (BVB) represents the benchmark for the development of financial markets in Romania. Its efficiency can be measured by the range of financial products made available to investors, as well as by the efficiency, speed, and diversity of trading channels. This paper aims to analyze the impact of using bonds, stocks, and Exchange Traded Funds (ETFs) on key market indicators such as liquidity, volatility, and transparency. The analysis technique employed is based on the VOSviewer software, exploring the relationships between key determinants of performance and competitiveness, such as transaction efficiency, investor participation levels, and transparency.*

Keywords: *Bucharest Stock Exchange, competitiveness, financial diversification, ETFs, transaction efficiency, transparency*

JEL Classification: C82 D53

Introducere

Bursa de Valori București (BVB) este un pilon important în dezvoltarea piețelor de capital, dar și pentru atragerea investițiilor străine și locale. În contextul globalizării, complexitatea unei burse este puternic influențată de diversificarea produselor financiare oferite, volumul tranzacțiilor și eficiența infrastructurii de tranzacționare (Mishkin & Eakins, 2015). Astfel, Harris (2003) afirmă că eficiența tranzacțiilor, costurile reduse și viteza de execuție sunt esențiale pentru creșterea încrederii investitorilor. Scopul cercetării este de a analiza impactul diversificării produselor financiare asupra performanței Bursei de Valori București. Analiza bibliometrică a articolelor științifice preluate de pe Web of Science, realizată cu ajutorul software-ului VOSviewer, a identificat cuvinte și teme predominante, precum lichiditatea, volatilitatea, transparența, ETF-urile și guvernarea corporativă. Lucrarea poate oferi perspective viitoare de cercetare asupra acestei teme, datorită multiplelor domenii conexe care o studiază.

Conținutul de bază al lucrării

Consultarea bazelor de date Web of Science și a articolelor științifice care abordează subiectul competitivității piețelor financiare a evidențiat interdisciplinaritatea temei. Această analiză a fost realizată folosind interogarea specificată în Web of Science: TS=(("Bucharest Stock Exchange" OR "speed of transactions" OR "financial market liquidity" OR "diversification of financial products" OR "market transactions" OR "ETF" OR "market volume") AND ("competitiveness" OR "performance" OR "return")). Această interogare identifică literatura relevantă pentru cercetare, evidențiază tendințele și temele predominante în domeniu și oferă o bază solidă pentru analiza bibliometrică. Analiza a fost realizată cu un keyword de 2, pornind de la 649 de articole științifice. S-au identificat 171 de cuvinte cheie, folosind metoda de analiză a co-apariției cuvintelor cheie. Rezultatele interogării sunt prezentate în figura 1.

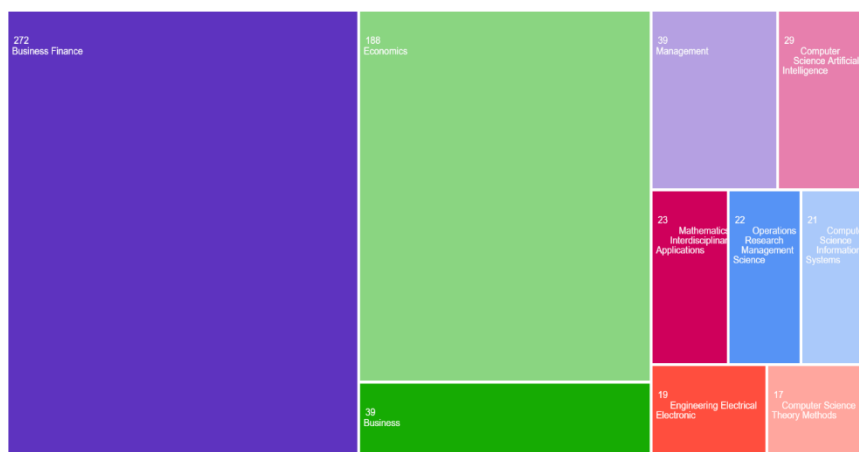

Figura 1. Domenii conexe aferente interogării

Sursa : Prelucrare proprie cu ajutorul Web of Science

Conform Figurii, principalele domenii în care se regăsesc aceste articole sunt: Business Finance și Economics, existând contribuții și din domenii precum Computer Science și Engineering. Această constatare poate sugera că viitoarele cercetări ar putea avea o abordare mai amplă, integrând metode și tehnici din mai multe domenii.

Cele mai mari noduri, centrate și cele mai relevante pentru tema cercetării sunt „exchange-traded funds” (ETF-uri), „risk” (risc), „liquidity” (lichiditate) și „volatility” (volatilitate). În rețeaua bibliometrică a termenilor cheie, ilustrată în Figura 2, ETF-urile joacă un rol deosebit în dinamica BVB-ului. Ele stabilesc legături cu „risk” (risc), de unde putem deduce că diversificarea portofoliului este o strategie de gestionare a riscului, alături de lichiditate și volatilitate (Gatineau, 2001).

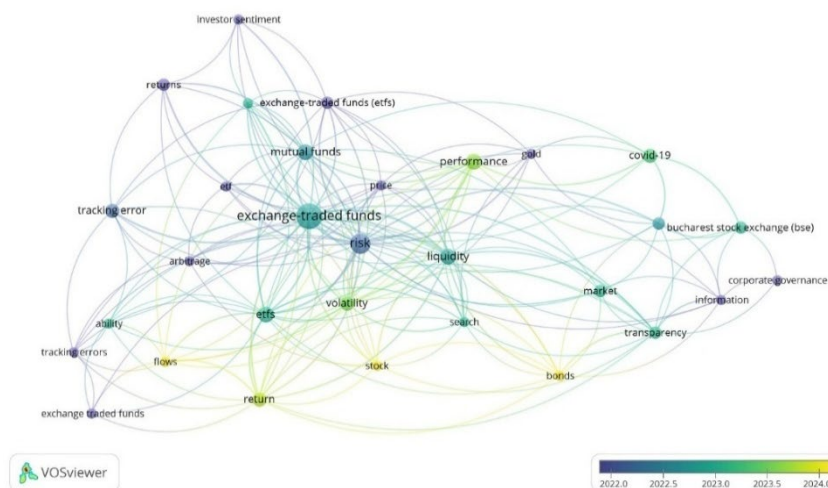

Figura 2. Rețea empirică a termenilor cheie

Sursa: Prelucrare proprie în programul VOSviewer

Rețea empirică a termenilor cheie evidențiază faptul că gestionarea riscului și a erorii de replicare în cazul ETF-urilor și al fondurilor mutuale au fost teme studiate, urmate de cercetări mai aprofundate asupra ETF-urilor. Posibilitatea de arbitraj sporește lichiditatea pieței, unii investitori profitând de diferențele de preț, ceea ce poate contribui la ajustarea eficientă a prețului de tranzacționare. Această strategie funcționează pentru activele care sunt listate simultan pe mai multe piețe (Gabsi et al., 2023). Totodată, Cherry(2004) susține că fondurile deschise de tip ETF sunt mai transparente și lichide decât fondurile închise. Aceste

permit o mai bună stabilitate a prețurilor. Atunci când sunt tranzacționate cu reduceri, ETF-urile pot deveni ineficiente. Aceasta se poate datora și rationalității neregulate a investitorilor, care sunt influențați de emoții, prejudecăți și tendințe psihologice (Ackert & Deaves, 2010).

Ca perspective viitoare, se previzionează diferite metode de maximizare a randamentului („return”) la un anumit nivel de risc tolerat, „bonds” (obligațiunile) fiind considerate unele dintre cele mai sigure opțiuni. Curba randamentelor (Fisher, 1930) ne indică faptul că rata dobânzilor pentru obligațiunile pe termen lung va fi mai mare decât cea pentru obligațiunile pe termen scurt, deoarece prima este ajustată în funcție de inflație. Zhang (2022) susține că progresele în utilizarea inteligenței artificiale pentru evaluarea obligațiunilor, fără arbitraj, au o rată mare de succes în predicția curbei randamentelor în condiții reale de piață.

Conform profilului de indici BVB, începând cu anul 2013 până în prezent, indicele BET a înregistrat o creștere de aproximativ +183%, care se datorează creșterii eficienței tranzacțiilor, creșterii volumului de tranzacționare și transparenței reglementărilor și raportărilor financiare (Chirilia, 2024). Astfel, digitalizarea, globalizarea și introducerea de noi instrumente financiare complexe sau cu o strategie pasivă precum ETF-urile sunt piloni importanți în creșterea continuă a Bursei de Valori București, făcând trecerea la o piață emergentă (BVB, 2020)."

Concluzii

Analiza efectuată susține că diversificarea produselor financiare, precum ETFs, îmbunătățirea tranzacțiilor prin reducerea timpului de executare a unui ordin, alimentarea rapidă a contului, costurile reduse de administrare și transparența guvernantei corporative contribuie la creșterea popularității BVB și a competitivității sale. Diversificarea produselor financiare, până în acest moment a ETF-urilor la BVB, impactează semnificativ lichiditatea, riscul și volatilitatea la nivelul variabilei dependente competitivitatea piețelor financiare. Totodată, rezultatul studiului confirmă principiile Teoriei Portofoliului Modern al lui Markowitz, arătând că diversificarea portofoliului de produse financiare și eficiența tranzacțiilor contribuie semnificativ la creșterea eficienței, randamentului și competitivității unei burse de valori. Cel mai complex produs al BVB sunt ETF-urile, care cresc lichiditatea pieței, minimizează riscul, atrăgând un număr mare de investitori, fiind în top 3 produse tranzacționate după volum. Implementarea altor produse poate fi un pas important în evoluția BVB."

Referințe bibliografice

1. Mishkin, Frederic S.; Eakins, Stanley G. (2015). *Financial Markets and Institutions*. Pearson, 720 p.
2. Harris, Larry (2003). *Trading and Exchanges: Market Microstructure for Practitioners*. Oxford University Press, 544 p.
3. Gastineau, G. L. (2001). *Exchange-Traded Funds: An Introduction*. The Journal of Portfolio Management.
4. Gabsi, H., Bouzgarrou, H., & Ghadhab, I. (2023). Interaction between price discovery, market liquidity and arbitrage activity: International evidence. *International Journal of Financial Engineering*. <https://doi.org/10.1142/s2424786323500561>
5. Cherry, J. (2004). The Limits of Arbitrage: Evidence from Exchange Traded Funds. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.628061>
6. Ackert, L. F., & Deaves, R. (2010). *Behavioral Finance: Psychology, Decision-making, and Markets*. South Western Educational Publishing.
7. Fisher, I. (1930). The Theory of Interest, as determined by Impatience to Spend Income and Opportunity to Invest it. http://files.libertyfund.org/files/1416/Fisher_0219.pdf
8. Zhang, W., Yang, Q., Ye, T., Tian, R., Yao, W., & Zhang, L. (2022). Treasury Bond Pricing via No Arbitrage Arguments and Machine Learning: Evidence from China. Preprint. <https://www.cfrn.com.cn/uploads/master/file/20231220/6582a2a4ab05b.pdf>
9. Chirilă, A. (2024, December 3). Evoluția tranzacțiilor cu acțiuni la Bursa de Valori București. Profit Point. <https://profitpoint.ro/evolutia-tranzactiilor-cu-actiuni-la-bursa-de-valori-bucuresti>
10. Bursa de Valori București. (2020, September 21). Historic moment for emerging Romania: The Romanian capital market becomes an emerging market. Bursa de Valori București. <https://www.bvb.ro/AboutUs/MediaCenter/PressItem/Historic-moment-Emerging-Romania.-The-Romanian-capital-market-becomes-Emerging-Market/5172.../>

CORELAȚIA DINTRE PERFORMANȚA FINANCIARĂ ȘI RISCUL DE FALIMENT: FACTORI DETERMINANȚI ȘI MODELE DE PREDICȚIE

THE CORRELATION BETWEEN FINANCIAL PERFORMANCE AND BANKRUPTCY RISK: DETERMINING FACTORS AND PREDICTION MODELS

Autori: Violeta CODREAN,

ORCID: 0000-0002-1966-8006,

e-mail: codrean.violeta@ase.md

Cornel ȘOIMU,

ORCID: 0009-0000-3587-4144

e-mail: soimucornel@gmail.com

Conducător științific: Svetlana MIHAILA

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

e-mail: svetlana.mihaila@ase.md

ORCID: 0000-0001-5289-8885

Abstract. *In an increasingly dynamic and unpredictable economic climate, the assessment of financial performance has become a determining tool in understanding the mechanisms underlying an entity's financial health and in substantiating decisions. This article aims to examine the determinants of bankruptcy risk through the lens of the main economic and financial indicators. It also emphasizes the analysis of traditional and modern methods of bankruptcy prediction to support managerial decisions.*

Keywords: *financial performance, bankruptcy risk, financial indicators, prediction models*

JEL: M40, M41

Introducere

În contextul economic actual, caracterizat prin incertitudine și concurență crescută, menținerea unei performanțe financiare solide reprezintă o condiție fundamentală pentru continuitatea și dezvoltarea unei entități. Performanța financiară, caracterizată prin indicatori precum rentabilitatea, lichiditatea și solvabilitatea, semnalează „sănătatea” economică entității și are un impact direct asupra capacității acesteia de a preveni crizele financiare și riscul de faliment.

Scopul cercetării constă în examinarea corelației dintre performanța financiară și riscul de faliment, prin evidențierea principalilor factori determinanți și a modelelor de predicție utilizate în literatura de specialitate. Relația dintre performanța financiară și riscul de faliment este *un subiect actual și de interes*, atât în mediul academic, cât și în practica economică, în contextul în care instabilitatea piețelor financiare, incertitudinile macroeconomice și creșterea numărului de insolvențe impun o atenție sporită asupra sănătății financiare a entităților.

Metodologia de cercetare. Metodologia de cercetare utilizată este de natură teoretică, bazată pe studiul literaturii de profil, cu aplicarea metodelor de cercetare: analitică, comparației, sintezei, bibliometrică și scientometrică. Analiza literaturii de specialitate a permis identificarea mai multor lucrări științifice la nivel național și internațional pe marginea tematicii studiate, după cum urmează: Țiriu Nicova, N. [1], Balteș, N. [2], Robu, V. [3], Sun, J [4]. Prin intermediul analizei bibliometrice, s-a analizat gradul de studiere a tematicii la nivel global cu ajutorul platformei Web of Science (în continuare WoS), prin setarea parametrilor de căutare a cuvintelor-cheie „*performance*” și

„*bankruptcy risk*” în subiectul publicațiilor în perioada 2000-2025. Așadar, s-au identificat 54 lucrări științifice care însumează un total de 2.847 de referințe bibliografice, elaborate de 171 autori și publicate în 50 de surse. Vârsta medie a publicațiilor este de 5,63 ani, ce denotă un grad relativ ridicat de actualitate a literaturii consultate.

Reieșind din figura 1, harta tematică evidențiază că principalele direcții de cercetare în domeniul riscului de faliment gravitează în jurul cuvintelor „*risk*”, „*corporate governance*” și „*bankruptcy*”, identificate ca teme fundamentale (basic themes). De asemenea, tematicile legate de „*risk of bankruptcy*” și „*discriminate and multivariate analysis*” sunt poziționate ca teme motor (motor themes), ce indică o preocupare crescută pentru metodele avansate de predicție. În paralel, subiecte precum „*sustainability*” sunt tratate ca nișe de cercetare, iar „*financial analysis*” apare ca o temă emergentă sau posibil în curs de maturizare.

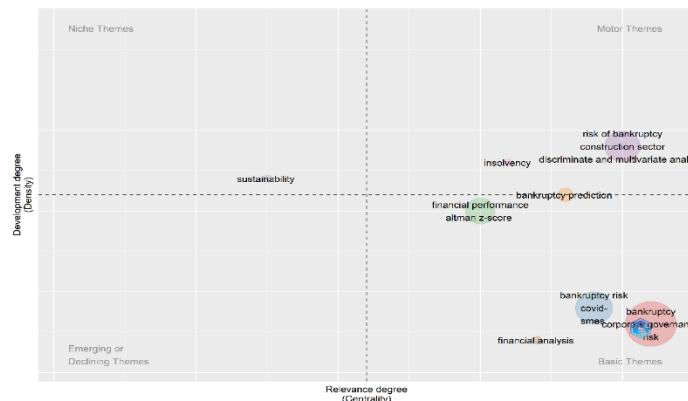

Figura 1. Harta tematică a literaturii privind analiza performanței și a riscului de faliment în perioada 1992-2025

Sursa: elaborat de autor prin intermediul Biblioshiny, în baza rezultatelor Web of Science

Sintetizând, rezultatele bibliometrice susțin vitalitatea domeniului și subliniază relevanța continuării investigațiilor teoretice și aplicative asupra factorilor determinanți ai riscului de faliment, implicit, a modelelor de predicție aferente.

Conținut de bază

Conceptul de *performanță* a stat și stă în centrul preocupărilor în ceea ce privește analiza economico-financiară a entității. În opinia autorului Balteș, N., noțiunea de performanță are mai multe fațete, menționând că „o entitate este performantă dacă aceasta își realizează obiectivele organizaționale stabilite indiferent de natura și varietatea lor, în condiții de: eficiență, eficacitate și competitivitate care să-i asigure prezența durabilă pe piață în raport cu concurenții” [2, p. 186].

În vederea măsurării performanței financiare, devine esențială analiza unor indicatori care să reflecte „sănătatea” economico-financiară a entității. Prin urmare, se evidențiază indicatorii *de rentabilitate*, care reflectă eficiența utilizării resurselor economice pentru generarea profitului, *de lichiditate*, care evaluează capacitatea onorării obligațiilor curente, *de solvabilitate*, care măsoară stabilitatea financiară pe termen lung și *de eficiență operațională*, care exprimă gradul de utilizare a activelor în scopul generării veniturilor. Indicatorii economico-financiar analizați pot fi influențați negativ de o serie de factori interni și externi, cu părecădere, scăderea rentabilității este adesea determinată de diminuarea veniturilor din activitatea operațională, creșterea costurilor de producție, scăderea eficienței operaționale etc. Problemele de lichiditate pot surveni urmare gestiunii ineficiente a creanțelor și stocurilor, a întârzierilor în încasări sau a presiunii asupra fluxurilor de numerar. De asemenea, creșterea gradului de îndatorare reflectă adesea dependența excesivă de finanțarea externă, în timp ce scăderea eficienței utilizării activelor semnalează o alocare inadecvată a resurselor sau o stagnare a activității economice.

În timp, degradarea acestor dimensiuni ale performanței financiare poate conduce la apariția unor tensiuni financiare interne, amplificând vulnerabilitatea entității și crescând probabilitatea de intrare în insolvență. Așadar, analiza indicatorilor economico-financiarilor prezintă o imagine complexă asupra performanței financiare, constituind, totodată, baza fundamentală pentru anticiparea riscului de faliment.

În accepțiunea generală, riscul reprezintă măsura incertitudinii pe care o implică o investiție. În sens mai restrâns, acesta „reprezintă posibilitatea ca o acțiune viitoare să genereze pierderi care vor afecta patrimoniul, interesele, activitatea și rezultatele unui agent economic” [3, p. 494]. Astfel, *riscul de faliment* are în vedere măsura incertitudinii datorate probabilității ca o entitate să intre în incapacitate de plată sau să fie declarată falimentară [3, p. 501].

În contextul celor expuse, *predicția falimentului* reprezintă un subiect de mare interes care, de câteva decenii, continuă să suscite atenția cercetătorilor și practicienilor. Aceasta se întâmplă pentru că:

- 1) falimentul sau insuccesul este un lucru cât se poate de real și ușor de definit;
- 2) efectele lipsei de previziune generează pierderi semnificative în sistemul economic (în primul rând pentru creditori și pentru investitori).

Reieșind din literatura de specialitate, analiza riscului de faliment și predicția falimentului utilizează o serie de metode statistice sau econometrice având la bază indicatori calculați din Bilanț și Situația de profit și pierdere. Astfel, se deosebesc **metode și tehnici tradiționale**, bazate pe scoruri financiare și analize statistice clasice, cum ar fi: analiza riscului de faliment pe baza indicatorilor bilanțieri, metoda ratelor financiare, analiza regresiei și analiza discriminantă multiplă, aplicate ulterior în dezvoltarea unor modele consacrate, de exemplu: *modelul Beaver (1966)*, *modelul Altman (1968)*, *modelul Taffler (1977)*, *modelul Conan-Holder (1979)*, *modelul Băncii Comerciale Române* etc. și **metode moderne**, care utilizează tehnici avansate de machine learning și inteligență artificială.

În această ordine de idei, *modelul Beaver* a avut o contribuție importantă în tehnica analizei univariabile, utilizând o singură rată financiară în previzionarea falimentului, ori, pentru fiecare rată financiară luată în calcul s-a selectat punctul critic, pentru o cât mai bună predicție [4, p. 315].

Modelul Altman, numit și modelul „Z”, utilizează analiza discriminantă multiplă pentru a combina cinci indicatori financiarilor într-un scor capabil să clasifice firmele în funcție de riscul de faliment.

Modelul Taffler, adaptat contextului britanic, folosește patru indicatori financiarilor principali pentru a evalua riscul de faliment, fiind conceput special pentru companiile cotate la bursă din Marea Britanie.

Modelul Conan și Holder reprezintă un model francez de predicție a falimentului aplicabil întreprinderilor mici și mijlocii, care utilizează o funcție-scor cu cinci variabile (rate), care permite clasificarea entităților în normale și falimentare.

Pe fondul evoluției cercetării și al avansului tehnologic, metodele tradiționale de predicție a riscului de faliment au fost completate și extinse prin abordări moderne, bazate pe tehnici avansate de învățare automată și prelucrare inteligentă a datelor. În literatura internațională [5], printre principalele tehnici moderne se numără: *rețelele neuronale artificiale* (ANN – Artificial Neural Networks), *arborii de decizie și metodele ensemble* (Random Forest și Boosting), *Support Vector Machines* (SVM) sau *Algoritmi de Deep Learning*.

Concluzii

Viabilitatea entității în condițiile concurențiale de piață, performanțele obținute în procesul desfășurării activității economico-financiare depind în mod esențial de oportunitatea și argumentarea deciziilor manageriale [1, p. 5]. Cercetarea realizată a evidențiat că pe plan mondial, în special în economiile dezvoltate, sunt utilizate mai multe metode de predicție a riscului de faliment, totuși, nu toate ar putea fi aplicate în contexte locale. În perspectiva direcțiilor viitoare de cercetare, se estimează integrarea

indicatorilor non-financiari și dezvoltarea unor modele predictive adaptative, capabile să răspundă mai rapid la schimbările economice globale.

Referințe bibliografice

1. ȚIRIULNICOVA, N., PALADI, V., GAVRILIUC, L. ș.a. Analiza rapoartelor financiare. Chișinău: Asociația Contabililor și Auditorilor Profesioniști din Republica Moldova, ed. a II-a, rev., 2011, 400 p. ISBN 978-9975-78-995-0;
2. BALTEȘ, N. (coord.) Analiza economico-financiară a întreprinderii, Ed. a 2-a rev. Sibiu: Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2013, 340 p. ISBN 978-606-12-0430-4;
3. ROBU, V., ANGHEL, I., ȘERBAN, E.-C. Analiza economico-financiară a firmei. București: Editura Economică, 2014, 510 p. ISBN 978-973-709-683-8;
4. NAGY, C., GHICA, E.D., TIPĂRESCU, C.A. Noțiuni teoretice privind riscul de faliment. În: Economie și Sociologie, 2016, nr. 3, pp. 306–319. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/306-319.pdf;
5. SUN, J., LI, H., HUANG, Q. H. Predicting financial distress and corporate failure: A review from the state-of-the-art definitions, modeling, sampling, and featuring approaches. În: Omega, 2014, Vol. 42, Issue 1, pp. 8-27. Disponibil: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=112858>.

SISTEME CONTABILE BAZATE PE BLOCKCHAIN: O NOUĂ PARADIGMĂ PENTRU ÎNREGISTRAREA ȘI AUDITUL TRANZACȚIILOR

BLOCKCHAIN-BASED ACCOUNTING SYSTEMS: A NEW PARADIGM FOR RECORDING AND AUDITING TRANSACTIONS

Autor: Mihai NEGREA

mihainegrea25@gmail.com

Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

Coordonator științific: Ionela Cornelia CIOCA

Lect. univ. dr., Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

cioca.ionela@uab.ro

COD ORCID: <https://Orcid.Org/0000-0003-1004-7569>

Abstract. *This paper explores the technological potential of blockchain-based accounting systems and their impact on the recording and auditing of transactions in the current context of modern accounting. The study is based on a detailed analysis of the specialized literature, comparing traditional accounting systems with blockchain-based ones, highlighting aspects such as security, traceability and operational efficiency. The research methodology combines the theoretical approach with practical testing, using international and local case studies to assess the advantages and challenges of implementing this innovative technology. The results obtained show that the adoption of blockchain can lead to a significant reduction in fraud risks and operational costs, while offering the possibility of real-time auditing and ensuring increased transparency of financial data. At the same time, the paper highlights the need to adapt the legislative framework and train specialists to facilitate the large-scale integration of the technology in the accounting field.*

Keywords: *Blockchain; Accounting; Auditing; Triple-entry Accounting; Financial Transparency; Smart Contracts.*

JEL: M41

Introduction

Aplicarea tehnologiei blockchain devine din ce în ce mai răspândită în domeniul financiar-contabil, introducând un nou model de „contabilitate în trei parti”, care creează un registru neutru și inalterabil care este acceptat de toate părțile. Această inovație are potențialul de a revoluționa contabilitatea și raportarea financiară, deoarece a fost testată de marile firme de audit și examinată de organisme profesionale. În ceea ce privește România, un interes crescut pentru această tehnologie poate fi observat atât la nivel guvernamental –prin implicarea în Parteneriatul European Blockchain și dezvoltarea unei strategii naționale – cât și în rândul profesioniștilor contabili și experților. Motivația acestei cercetări provine din experiențe personale, precum și din mediul profesional și academic, care au mi-au stârnit interesul pentru această tehnologie în comparație cu practicile tradiționale de contabilitate. Metodologia cercetării se rezumă la analiza teoretică cu testarea practică, plecând de la o documentare asupra literaturii de specialitate. Ulterior, având loc o analiză între sistemele contabile tradiționale și cele bazate pe blockchain, bazată pe criterii esențiale, precum: securitatea, trasabilitatea și eficiența operațională. Rezultatele care vor fi obținute sunt puse în corelare cu datele din surse publice, pentru a se contura concluzii nuanțate despre utilitatea și provocările integrării/adoptării blockchain-ului în contabilitate. Limitările acestei lucrări se rezumă la orizontul restrâns de testare, la sursa limitată a datelor și la calitatea de nou a domeniului, aspecte care necesită cercetări suplimentare.

Basic Content

“Blockchain-ul este o tehnologie de tip registru distribuit” (Nakamoto, S. 2008.) care, spre deosebire de sistemele clasice, permite înregistrarea și validarea tranzacțiilor în multiple locuri, fără a depinde de o autoritate centralizată. Printre caracteristici – descentralizare, transparență, imuabilitate și securitate criptografică – pot fi atractive pentru domeniul contabilității, mai ales în contextul „contabilității cu intrare triplă” (Ian Grigg 2024). În acest model, un registru necentralizat, partajat și imposibil de modificat, servește drept sursă de adevăr acceptată de toate părțile. “Tehnologia blockchain există în forme variate (public, privat, consorțial), fiecare având propriile mecanisme de consens (Proof of Work, Proof of Stake)” (Ian Grigg 2024). În plus, există și funcționalități numite smart contracts- coduri executate automat când sunt îndeplinite anumite condiții (Juro (n.d.)), pot digitaliza și spori eficiența unor procese contabile: emiterea și plata facturilor, reconcilierea tranzacțiilor sau auditul în timp real. “Acestea reduc riscul de eroare și fraudă, susținând totodată transparența și accesul facil la date pentru toți participanții.” (Ian Grigg 2024). Deși adoptarea blockchainului în contabilitate și finanțe, este încă la început, există deja numeroase proiecte și inițiative la nivel global și local, inclusiv din partea marilor companii de audit și a organizațiilor profesionale. “Printre beneficiile evidențiate se numără creșterea încrederii în informațiile financiare, scăderea costurilor operaționale și accelerarea fluxurilor de lucru” (Ceccar Business Review 2023). Totuși, rămân provocări multiple, printre care: reglementarea și formarea specialiștilor. Cu toate acestea, tendința este una clară: blockchain-ul se dezvoltă ca o soluție promițătoare pentru a transforma contabilitatea tradițională.

Modelul contabil clasic (întrare dublă) (Ledger. (n.d.)) rămâne ca și punct de dezvoltare puternic, dar se confruntă cu probleme de transparență, riscuri de fraudă și nevoia frecventă de reverificare manuală. Tehnologia Blockchain răspunde acestor nevoi printr-un registru distribuit și imuabil, în care toate tranzacțiile sunt vizibile, sigure și imposibil de modificat retroactiv. (PwC. (2020).) Astfel, nevoia de a verifica constant dacă fiecare partener are aceleași solduri, dispare, optimizându-se costurile și timpul. Cu toate acestea, implementarea blockchain-ului ridică provocări legate de scalabilitate, costuri de integrare și, mai ales, reglementări contabile care nu sunt încă adaptate. (PwC. (2020).) Încep să apară unele companii și organisme profesionale care încep să testeze deja aplicațiile blockchain în sistemele de raportare și audit, cu toate acestea, adoptarea pe scară largă va depinde de clarificări legislative și de dorința profesioniștilor de a se adapta cu schimbările.

Blockchain-ul demonstrează utilitate practică în diferite procese contabile, de la gestionarea datoriilor (accounts payable) (Basware. (n.d.)) până la emiterea automată de facturi și automatizarea în timp real prin smart contracts. Spre exemplu, unele companii au eliminat “factura clasică prin înregistrarea în blockchain a documentelor de achiziție și livrare, declanșând plata automat când marfa corespunde cerințelor” (Basware. (n.d.)) Firmele mari de contabilitate și audit, precum Deloitte și PwC, “au dezvoltat instrumente ce permit verificarea completă a tranzacțiilor pe blockchain – trecând de la tradiționala verificare pe eșantioane la analiza integrală și în timp real” (Deloitte. (2017). Deloitte COINIA (Deloitte 2017), de exemplu, scanează în mod automat tranzacțiile cripto, oferind auditorilor o imagine completă a registrelor financiare.

În lanțul de aprovizionare, Walmart a redus dramatic timpii de verificare a provenienței produselor printr-un sistem blockchain, iar în Canada a rezolvat problemele de reconciliere a facturilor de transport, scăzând reclamațiile de la 70% la sub 2% (LF Decentralized Trust. 2023). IBM, ca lider tehnologic, a construit platforme blockchain (Hyperledger Fabric) folosite de consorții bancare și companii mari pentru trasabilitatea stocurilor, tranzacțiilor și auditul în timp real (IBM. 2024).

În România, inițiativele blockchain sunt încă la început, dar cresc rapid. Mediul guvernamental susține proiecte prin Autoritatea pentru Digitalizare. Tendința este de adopție graduală, pe măsură ce companiile descoperă beneficiile și se conturează un cadru de reglementare mai clar.

Conclusions

Tehnologia blockchain care tinde să fie o soluție inovatoare pentru numeroase lacune și provocări din contabilitatea tradițională – de la dificultățile de validare de sold și fraude, până la nevoia tot mai mare de automatizare și transparență. Printr-un registru distribuit și imutabil, blockchain-ul oferă o “sursă unică de adevăr”, facilitând validarea rapidă și sigură a tranzacțiilor, în timp ce contractele inteligente, automatizează diverse procese repetitive. Totuși, pentru o adoptare, extinsă, pe scară largă, este necesar un cadru de clar de legiferare, precum și o schimbare de paradigma și din rândul profesioniștilor contabili. Dincolo de provocări, dovezile pozitive ale companiilor care au început să integreze blockchain-ul în fluxurile și procesele lor financiare ne arată că beneficiile pot fi semnificative: de la reducerea costurilor la creșterea încrederii în date și chiar posibilitatea auditării în timp real. În final, pe măsură ce tehnologia și reglementările evoluează, blockchain-ul are potențialul să devină o componentă de bază a contabilității moderne.

Referințe bibliografice:

1. BASWARE. (n.d.). Automating Accounts Payable with Blockchain. Disponibil la: <https://www.basware.com/en-us/solutions/ap-automation/>
2. CECCAR BUSINESS REVIEW. (2023). Blockchain Adoption in Romania.
3. CPA / CPACREDITS. (n.d.). Implementation of Blockchain in Accounting & Auditing.
4. DELOITTE. (2017). Blockchain: A game changer for audit, finance, and accounting? Disponibil la: <https://www2.deloitte.com/insights/us/en/focus/signals-for-strategists/blockchain-applications-and-audit.html>
5. DELOITTE. (n.d.). COINIA: Next-Level Audit for Digital Assets. Disponibil la: <https://www2.deloitte.com/>
6. GRIGG, I. (2024). Triple Entry Accounting. Disponibil la: https://iang.org/papers/triple_entry.html
7. IBM. (n.d.). IBM Blockchain Platform: Supply Chain Solutions. Disponibil la: <https://www.ibm.com/blockchain>
8. IBM. (n.d.). What is Blockchain? Disponibil la: <https://www.ibm.com/topics/what-is-blockchain>
9. JURO. (n.d.). Smart Contracts Explained: Nick Szabo's Vision.
10. LEDGER. (n.d.). Double-entry accounting: Reliability & limitations. Disponibil la: <https://www.ledger.com/blog/double-entry-accounting>
11. LF DECENTRALIZED TRUST. (n.d.). Case Study: Walmart and IBM's Food Trust Blockchain. Disponibil la: <https://www.lfdecentralizedtrust.org/>
12. NAKAMOTO, S. (2008). Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. Disponibil la: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
13. PWC. (2020). Time for trust: The trillion-dollar reasons to rethink blockchain. Disponibil la: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/blockchain/time-for-trust.html>
14. TECHXPLORE. (n.d.). Blockchain innovations in finance and accounting. Disponibil la: <https://techxplore.com/tags/blockchain/>

ANALIZĂ COMPARATIVĂ A REGIMULUI DE IMPOZITARE A RESURSELOR ENERGETICE MINERALE

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE TAXATION REGIME FOR MINERAL ENERGY RESOURCES

Autor: Silviu-Ștefan NENCU

stefan.nencu@student.usv.ro

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava,

Conducător științific: Veronica GROSU

prof. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

veronica.grosu@usm.ro,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2465-4722>

Abstract. *The taxation regime for mineral energy resources plays a crucial role in shaping national economic policies, influencing both government revenues and the attractiveness of the energy sector for investors. This study provides a comparative analysis of Romania's taxation system for mineral energy resources, highlighting its structure, key fiscal mechanisms, and alignment with international best practices. The research examines the impact of taxation policies on investment decisions, resource exploitation, and economic sustainability. By comparing Romania's fiscal framework with those of other countries, this study identifies strengths, weaknesses, and potential areas for reform. The findings suggest that a balanced approach to taxation—one that ensures both revenue optimization and sector competitiveness—is essential for long-term economic growth and environmental sustainability. The study also offers policy recommendations to improve fiscal efficiency while aligning with European energy directives and sustainable development goals.*

Keywords: *taxation, mineral energy resources, fiscal policy, energy sector*

JEL classification: *H21, H23, Q48, Q38*

Introducere. În contextul tranziției energetice și al optimizării veniturilor fiscale, regimul de impozitare a resurselor energetice minerale are un rol esențial în strategiile economice. În România, acest sistem combină redevențe, impozite pe profit și taxe specifice, ridicând semne de întrebare privind eficiența sa comparativă. Studiul își propune să analizeze, prin comparație internațională, punctele tari și slabe ale modelului românesc, pentru a identifica soluții fiscale care să stimuleze investițiile, să protejeze mediul și să asigure o distribuție echitabilă a veniturilor, în concordanță cu obiectivele UE și cele naționale.

Sisteme de impozitare a resurselor energetice minerale: modele și reglementări. Sistemul de impozitare din sectorul energetic influențează veniturile statului și atractivitatea pentru investitori. În România, acesta combină redevențe, impozite pe profit și taxe specifice, adaptate tipului de resursă și riscului extracției, încurajând investițiile în proiecte mai complexe [1]. Această abordare diferențiată nu numai că ajută la maximizarea veniturilor statului, dar încurajează și progresele tehnologice și investițiile în sectorul energetic prin reducerea poverii financiare pentru proiecte mai complexe.

Reglementările fiscale ale României pentru resursele energetice sunt adaptate pentru a sprijini politicile fiscale mai largi, incluzând taxe de mediu esențiale pentru protecția mediului. Totuși, veniturile din aceste taxe sunt mult mai mici decât în alte țări europene, precum Polonia și Ungaria [2]. Această discrepanță sugerează necesitatea unor reforme fiscale care să crească veniturile și să încurajeze extracția durabilă, asigurând un echilibru între exploatarea resurselor și protecția mediului. Reformele recente în impozitarea resurselor naturale din România reflectă o abordare mai integrată, exemplificată prin adoptarea celui de-al treilea pachet legislativ energetic, care aliniază politicile

naționale la directivele UE și sprijină o piață energetică mai competitivă. [3]. Această reformă are ca scop eficientizarea proceselor de impozitare și asigurarea faptului că acestea sunt propice atragerii investițiilor străine directe, care joacă un rol semnificativ în dezvoltarea sectorului energetic [4]. Mai mult, analiza în curs a sistemului fiscal al României, inclusiv comparații cu alte țări europene, urmărește să identifice lacune și oportunități de îmbunătățire [5]. Prin adoptarea acestor reforme, România intenționează să sporească eficiența și competitivitatea sectorului său energetic, asigurând creșterea economică pe termen lung și sustenabilitatea.

Impactul fiscalității asupra exploatării și investițiilor în sectorul energetic. Impozitarea influențează direct deciziile de investiții în sectorul energetic. Creșterea taxelor pe produse energetice, precum benzina, poate descuraja investițiile, determinând investitorii să își reevalueze strategiile din cauza costurilor ridicate [6]. Acest lucru este valabil mai ales în contextul României, unde dezvoltarea sectorului energetic se bazează în mare măsură pe atragerea investițiilor atât interne, cât și străine. Mediul fiscal, prin urmare, joacă un rol esențial în modelarea direcției și amplitudinii acestor investiții, iar orice modificare a politicilor fiscale poate duce la schimbări semnificative în peisajul investițional. Impozitarea influențează direct costurile de producție și, implicit, prețurile produselor energetice. În România, accizele pe uleiuri minerale pot amplifica presiunile inflaționiste, afectând un sector energetic esențial pentru economie [6]. Creșterea taxelor majorează costul energiei și poate duce la prețuri mai mari pentru consumatori. Politicile fiscale trebuie gestionate atent pentru a echilibra veniturile statului cu accesibilitatea energiei.

Politicile fiscale influențează direct dezvoltarea sectorului energetic: impozitarea echilibrată poate stimula investițiile și modernizarea, în timp ce supraimpozitarea poate frâna inovația. În România, alinierea fiscalității la obiectivele energetice este esențială pentru un sector sustenabil și adaptat cerințelor viitoare [7]. Procedând astfel, România se poate asigura că regimul său fiscal susține creșterea și sustenabilitatea sectorului energetic, deschizând calea pentru progrese în sursele regenerabile de energie și modernizarea infrastructurii energetice.

Compararea regimurilor fiscale în diferite jurisdicții și implicațiile economice. Modelele fiscale internaționale în sectorul energetic variază, fiecare țară adaptându-le la obiectivele economice și de mediu. De exemplu, Norvegia impune taxe ridicate pe activitățile petroliere, folosind veniturile pentru un fond suveran care susține bunăstarea publică și investițiile viitoare.[8]. SUA adoptă o politică fiscală liberală, cu stimulente pentru explorare și producție, evidențiind importanța unei abordări fiscale adaptate obiectivelor naționale. Analiza acestor modele oferă lecții valoroase pentru elaborarea unor politici care sprijină dezvoltarea energetică durabilă.

O analiză comparativă a regimurilor de impozitare relevă avantaje și dezavantaje distincte inerente fiecărui sistem. Jurisdicțiile cu taxe mari, cum ar fi cele din Scandinavia, beneficiază adesea de venituri publice substanțiale care pot fi reinvestite în infrastructură și servicii publice [5]. Cu toate acestea, aceste regimuri pot descuraja investițiile străine din cauza costurilor crescute asupra companiilor energetice. În schimb, țările cu cote de impozitare mai scăzute pot atrage mai multe investiții străine directe, așa cum se vede în regiuni precum Europa de Est, unde un climat fiscal mai favorabil stimulează creșterea economică [4]. Această abordare ar putea duce la o capacitate fiscală redusă de a aborda problemele de mediu sau sociale. Astfel, provocarea constă în atingerea unui echilibru între atragerea investițiilor și asigurarea unor venituri publice suficiente pentru a satisface nevoile societale mai largi.

Fiscalitatea influențează profund competitivitatea și sustenabilitatea sectorului energetic. Politicile fiscale eficiente creează un mediu stabil și previzibil, esențial pentru investițiile pe termen lung și dezvoltarea strategică [3]. Reglementările fiscale clare pot reduce incertitudinea și stimula investițiile în tehnologii durabile. Taxele de mediu, care țin cont de poluare și epuizarea resurselor, pot promova practici sustenabile, aliniind obiectivele economice cu protecția mediului [2]. Prin urmare, un regim

fiscal bine calibrat nu numai că sprijină competitivitatea sectorului, ci și promovează un viitor energetic durabil.

Concluzii. Regimul fiscal aplicat resurselor energetice minerale din România trebuie echilibrat pentru a susține atât veniturile statului, cât și atragerea investițiilor. Deși aliniat la cerințele europene, sistemul actual are nevoie de reforme pentru a deveni mai eficient, sustenabil și competitiv la nivel internațional.

Referințe bibliografice

1. Biriș Goran Sparl (2023) „Analiza sistemului de impozitare specific sectorului upstream al țițeiului și gazelor naturale din România”, disponibil la adresa: <https://www.focus-energetic.ro/wp-content/uploads/2024/01/Studiu-Biris-Goran.pdf>
2. Daniel Dăian (2022), Consolidarea bugetară și creșterea veniturilor fiscale – necesitate vitală pentru stabilitatea și securitatea economică a româniei consolidarea bugetară și creșterea veniturilor fiscale, disponibil la adresa: https://consiliulfiscal.ro/Analiza_sistem_fiscal_RO.pdf
3. Analiza Funcțională a Sectorului Economie și Energie în România, disponibil la adresa: https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/07/MECMA_RO_Review-Final-Report-RO.pdf
4. Strategia energetică a României 2025-2035, cu perspectiva anului 2050, disponibil la adresa: https://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Strategia_Energetica_a_Romaniei_2025_2035_cu_perspectiva_2050.pdf
5. Raport privind sistemul fiscal din România, inclusiv analiza comparativă și recomandări pentru reformarea cadrului fiscal, disponibil la adresa: https://mfinante.gov.ro/documents/35673/8180698/RaportprivindsistemulfiscaldinRomania_BM.pdf
6. Valentin Cojanu, Studiul nr. 7 Elemente ale unei strategii post-aderare pentru România, Disponibil la adresa: https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/publicatii/Pais3_studiu_7_ro.pdf
7. Strategia Energetică a României 2016-2030, cu perspectiva anului 2050, disponibil la adresa : https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2016/12/Strategia-Energetica-a-Romaniei-2016-2030_FINAL_19-decembrie-2-1.pdf
8. Doina Turcu et al., Dezvoltarea capacității instituționale a Ministerului economiei cod Sipoca: p.7, Disponibil la adresa: <https://economie.gov.ro/wp-content/uploads/2024/04/ex-ante-sinteza-final.pdf>

ASPECTE APLICATIVE AFERENTE DIAGNOSTICULUI PRAGULUI RENTABILITĂȚII

APPLICATION ASPECTS RELATED TO THE DIAGNOSIS OF BREAK-EVEN POINT

Autor: Daniela CRICOVAN

danielacricovan79@gmail.com

Moldova State University, Republic of Moldova

Conducător științific: Alexandru TCACI

Dr., conf. univ., Moldova State University, Republic of Moldova

a.tcaci@cie.md

ORCID: 0000-0003-3865-298X

Abstract. *This article presents the results of the diagnosis of the break-even point for products manufactured by the joint company „Lafarge Cement”. It was found that in the production of cement the preponderant share goes to variable costs, while in concrete cement asbestos blocks and bricks a higher share goes to constant costs. The calculations show that the actual volume of sales has far exceeded the break-even point for all products, what was positively appreciated. The dynamic increase of the break-even point for asbestos cement concrete blocks had a negative influence of unit of variable costs by 68.8 thousand pieces and total constant costs by 70.7 thousand pieces.*

Key words: *break-even point, constant costs, factors, variable costs*

Cod Jel B41

Introducere. În activitatea întreprinderii pot apărea situații, când oferta este mai mare decât cererea, ceea ce impune reducerea volumului de producție. În asemenea situații, este necesar a stabili acel nivel până la care întreprinderea poate reduce volumul de producție, astfel încât să nu înregistreze pierderi. Determinarea acestui volum de activitate se obține cu ajutorul pragului de rentabilitate.

Pragul de rentabilitate (numit și punctul critic de rentabilitate) reprezintă acel volum de producție ce urmează a fi realizat de către întreprindere în vederea obținerii unor venituri care să permită acoperirea integrală a cheltuielilor efectuate, fără a se obține profit. Depășind acel nivel de producție, activitatea desfășurată devine rentabilă, ceea ce permite stabilirea cu rigoare a deciziilor manageriale (Chirilov, N., 2016).

Metodologia de calcul a pragului rentabilității prevede estimarea acestuia la nivel de întreprindere și la nivel de produs. În cercetarea noastră prezentăm rezultatele diagnosticului pragului rentabilității pe tipuri de produse în cadrul fabricii SA „Lafarge Cement”.

Conținut de bază. Pragul rentabilității produsului exprimă volumul minim al vânzării unui produs în unități naturale care acoperă exact toate costurile de producție (constante și variabile).

Pragul rentabilității la nivel de produs (q_{min}) se calculează după formula (Tcaci N., Tcaci A., 2020):

$$q_{min} = \frac{CC}{P - CV_P} \quad (1)$$

CC – suma totală a costurilor constante;

P – prețul mediu de vânzare;

CV_P – costuri variabile pe unitate de produs.

Numitorul formulei 1, $P - CV_P$ reprezintă marja de contribuție unitară, ce caracterizează contribuția fiecărei unități de produs în acoperirea costurilor constante.

În procesul de diagnosticare, de rând cu formula 1, se mai calculează marja de contribuție totală, rata marjei de contribuție, profitul din vânzarea produsului.

Marja de contribuție totală (MC) exprimă depășirea veniturilor din vânzarea produsului (VV) față de costurile variabile totale (CV):

$$MC = VV - CV \quad (2)$$

Rata marjei de contribuție (R_{MC}) exprimă cota marjei de contribuție totală în componența veniturilor din vânzarea produsului, conform formulei:

$$R_{MC} = \frac{MC}{VV} \times 100\% \quad (3)$$

Profitul din vânzarea produsului (PB_P) care poate fi calculat ca diferența dintre marja de contribuție pentru volumul total al produsului vândut și costurile constante totale:

$$PB_P = MC - CC \quad (4)$$

Conform acestor formule observăm că elementul formator al pragului rentabilității îl constituie divizarea costurilor în variabile și constante. Costurile variabile se află în corelație directă cu modificarea volumului de producție și includ: costuri directe cu personalul productiv, contribuțiile asigurărilor sociale de stat obligatorii și primele de asistență socială obligatorie, costuri de materie primă și materiale în scopuri tehnologice. Costurile constante nu se modifică în dependență de modificarea volumului producției fabricate și în general cuprind: amortizarea mijloacelor fixe productive, costuri aferente gestionării și deservirii subdiviziunilor de producție, costuri legate de perfecționarea tehnologiilor de producție etc.

Analizând structura costurilor de producție în cadrul fabricii SA „Lafarge Cement”, constatăm că la producerea cimentului cota preponderentă revine costurilor variabile. Astfel, în anul de gestiune cota acestora constituie 53,6%. Totodată, la produsele de blocuri din beton, ciment și asbest și cărămizi o pondere mai mare revine costurilor constante, ce alcătuiesc respectiv 52,2% și 51,1%. În comparație cu anul precedent, structura costurilor nu s-a modificat esențial (tabelul 1).

Tabelul 1. Estimarea pragului rentabilității în profilul produselor în cadrul SA „Lafarge Cement”

Tipuri de produse	Perioada	Volumul efectiv al vânzării	Prețul de vânzare pe unitate de produs, lei	Venituri din vânzări, mii lei	Costuri variabile		Costuri constante, mii lei	Marja de contribuție		Rata marjei de contribuție, %	Pragul rentabilității unități naturale	Profitul brut din vânzarea produselor, mii lei
					Total, mii lei	Pe unitate de produs, lei		Totală, mii lei	Pe unitate de produs, lei			
Cărămizi, mii bucăți	Precedentă	487,8	37,81	18443,7	7020,6	14,39	7374,4	11423,1	23,42	61,94	314,9	4048,7
	Curentă	474,3	41,25	19564,9	6903,9	14,56	7500,2	12661,0	26,69	64,7	281,0	5160,8
Blocuri din beton, ciment, asbest (BCA), mii bucăți	Precedentă	644,5	57,23	36884,7	12641,3	19,61	13201,1	24243,4	37,62	65,73	350,9	11042,3
	Curentă	548,5	68,17	37391,2	14138,9	25,78	15423,7	23252,3	42,39	62,18	363,9	7828,6
Ciment, mii tone	Precedentă	1040,2	537,77	559388,4	232359,6	223,38	201957,4	327028,8	314,39	58,46	642,4	125071,4
	Curentă	1317,0	550,92	725561,6	243299,2	184,74	210324,8	482262,4	366,18	66,47	574,4	271937,6

Sursa: Calculele autorului în baza: 1. Registrului de vânzări; 2. Registrului de evidență a costurilor.

Rezultatele calculelor pragului rentabilității (tab.1) ne permit să constatăm, că la SA „Lafarge Cement” se manifestă o tendință de sporire în dinamică atât a veniturilor din vânzări, cât și a costurilor la toate produsele fabricate. Însă ținem să menționăm, că în cazul cimentului veniturile din vânzări s-au majorat datorită creșterii volumului vânzărilor cu 89,6%, apoi la cărămizi și blocuri din beton, ciment, asbest (BCA), reducerea volumului vânzărilor a influențat la diminuarea veniturilor respectiv cu 510,4 și 5494,1 mii lei.

Din datele tabelului 1 rezultă că costurile variabile pe unitate de produs la cărămizi în perioada de referință nu s-au modificat, iar la ciment au scăzut cu 17,3%. În același timp costurile variabile unitare se află în creștere la blocurile din beton, ciment și asbest cu 31,5%. Calculele pragului rentabilității (tab.1) ne atestă, că pentru a-și acoperi costurile de producție entitatea SA „Lafarge Cement” trebuia

să producă și să vândă cel puțin 281 mii bucăți de cărămizi, 363,9 mii bucăți de blocuri BCA și 574,4 mii tone de ciment. Comparând volumul efectiv al vânzărilor cu pragul rentabilității observăm că în ambele perioade întreprinderea s-a poziționat într-o situație destul de confortabilă, deoarece în anul de gestiune volumul efectiv al vânzărilor a depășit pragul rentabilității la: cărămizi cu 40,8%, blocuri BCA cu 33,7%, ciment cu 56,4%.

Totodată ținem să menționăm reducerea în dinamică a pragului rentabilității la cărămizi și ciment, respectiv cu 10,8% și 10,6% fapt apreciat pozitiv, ceea ce a condus la majorarea profitului respectiv cu 25,0% și 1,17 ori. La produsul de blocuri BCA se atestă creșterea în dinamică a pragului rentabilității (tab. 1) cu 13% ce a condiționat la scăderea profitului cu 3,2 mil. lei sau cu 29,1%.

Situația creată necesită cuantificarea factorilor ce au cauzat creșterea pragului rentabilității la produsul de blocuri BCA.

Pragul rentabilității la nivel de produs (blocuri BCA) se modifică sub influența următorilor factori (Tcaci N., Tcaci A., 2020):

- costurilor variabile pe unitate de produs (ΔCV_p);
- costurilor constante totale la produsul dat (ΔCC);
- prețului mediu de vânzare pe unitate de produs (ΔP).

Utilizând informația din tabelul 1 și aplicând metoda substituțiilor în lanț, prezentăm rezultatele influenței acestor factori asupra pragului rentabilității la produsul blocuri BCA (tabelul 2).

Tabelul 2. Diagnostic factorial al pragului rentabilității la produsul „Blocuri din beton, ciment și asbest” în cadrul SA „Lafarge Ciment”

Nr. calculului	Nr. substituției	Factorii corelați			Pragul rentabilității (q_{min}), mii bucăți	Calculul influenței factorilor	Rezultatul influenței, $\pm$ mii bucăți	Cauzele abaterilor
		CV_p , lei	CC , mii lei	P , lei				
1	0	19,61	13201,1	57,23	350,9	-	-	-
2	1	25,78	13201,1	57,23	419,7	419,7 - 350,9	+68,8	$\uparrow CV$
3	2	25,78	15423,7	57,23	490,4	490,4 - 419,7	+70,7	$\uparrow CC$
4	3	25,78	15423,7	68,17	363,9	363,9 - 490,4	-126,5	$\uparrow P$
Total		X	X	X	X	X	+13,0	X

Verificare: $363,9 - 350,9 = +13,0$ mii bucăți.

Din calculele efectuate în tabelul 2 rezultă că creșterea pragului de rentabilitate la produsul blocuri BCA a fost determinată de acțiunea negativă a următorilor factori: majorarea costurilor variabile unitare de la 19,61 lei până la 25,78 lei a cauzat creșterea indicatorului rezultativ cu 68,8 mii bucăți; creșterea sumei costurilor constante cu peste 2,2 mil. lei a condiționat sporirea pragului rentabilității cu 70,7 mii bucăți.

Totodată rezultatele calculelor din tabelul 2 ne atestă că majorarea prețului de vânzare a produsului dat în anul de gestiune cu 10,94 lei ($68,17 - 57,23$) a influențat pozitiv, atenuând diminuarea pragului rentabilității cu 126,5 mii bucăți.

Ca rezervă internă pentru întreprindere se consideră reducerea costurilor variabile unitare și costurilor constante totale până la nivelul anului precedent, ce poate să asigure pe viitor scăderea pragului rentabilității la produsul de blocuri BCA cu 139,5 ($68,8 + 70,7$) mii bucăți.

Concluzii.

Cercetările noastre ne-au permis să identificăm că structura costurilor la produsele SA „Lafarge Ciment” este diferită. Dacă la ciment cota preponderentă revine costurilor variabile – 53,6%, apoi la cărămizi și blocuri BCA ponderea majoră revine costurilor constante în proporție de 51,1% și 52,2%, respectiv.

Calcululele pragului rentabilității ne constată că pentru a-și acoperi costurile de producție întreprinderea SA „Lafarge Ciment” trebuie să producă și să vândă cel puțin 281 mii bucăți de cărămidă, 363,9 mii bucăți de blocuri BCA și 574,4 mii tone de ciment.

Poziția întreprinderii în raport cu pragul de rentabilitate este confortabilă în ambele perioade, deoarece volumul efectiv al vânzărilor a depășit cu mult pragul rentabilității, fapt ce denotă desfășurarea unei activități profitabile. Rezultatele diagnosticului factorial atestă că creșterea pragului rentabilității la produsul de blocuri BCA a fost determinată de majorarea costurilor variabile unitare cu 68,8 mii bucăți și a costurilor constante totale cu 70,7 mii bucăți.

Considerăm că managementul SA „Lafarge Ciment” trebuie să adopte decizii operative pentru a preîntâmpina starea de regres al performanțelor financiare prin valorificarea rezervelor evidențiate aferente optimizării costurilor și majorării volumului vânzărilor.

Referințe bibliografice

1. Chirilov, N. (2016). Utilitatea analizei relației cost-volum-profit în metoda direct-costing pentru procesul decizional. In: Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe exacte și economice. nr. 7(97), p. 91-96.
2. Tcaci N., Tcaci A. (2020). Diagnostic financiar. Chișinău. CEP USM. 212 p.

ESG AUDIT AND ITS IMPACT ON COMPANIES' FINANCIAL PERFORMANCE

Autor: Maxim MORARU

maxim.moraru1@student.usv.ro

Ștefan cel Mare University of Suceava

Conducător științific: Florin BOGHEAN

Dr., conf. univ., Ștefan cel Mare University of Suceava

florinboghean@usm.ro

Abstract: *This study investigates how the implementation of ESG auditing practices affects corporate financial performance and stakeholder engagement. Through a qualitative analysis focused on the link between ESG standards and financial reporting, the research highlights the increasing role of ESG in shaping long-term value creation. The study reveals that companies integrating ESG auditing into their governance frameworks tend to benefit from improved investor confidence, reduced risk exposure, and more sustainable financial outcomes. The research approach combines conceptual analysis with a targeted review of ESG disclosures and financial statements from companies listed on the Bucharest Stock Exchange (BVB). Findings indicate that while ESG auditing is still developing as a discipline, its strategic relevance is growing, especially under the influence of regulatory shifts and stakeholder pressure for transparency and accountability.*

Keywords: *ESG audit, corporate governance, financial performance, sustainability reporting*

JEL classification: *M42, Q56*

Introduction

In recent years, the relationship between environmental, social, and governance (ESG) practices and corporate financial performance has received growing attention in academic and professional literature. Researchers have increasingly focused on how ESG integration and auditing affect firm value, risk exposure, and investor perception (Eccles & Klimenko, 2019).

One of the most comprehensive meta-analyses in this area was conducted by Friede, Busch, and Bassen (2015), who reviewed over 2,000 empirical studies and concluded that approximately 90% showed a non-negative relationship between ESG performance and financial returns, with a significant number demonstrating a clearly positive correlation (Friede et al., 2015). This suggests that ESG strategies can contribute to value creation and risk mitigation (Friede et al., 2015).

Eccles and Klimenko (2019) argue that ESG factors are becoming integral to investment decision-making and that investors are pushing for more robust sustainability disclosures (Eccles & Klimenko, 2019). They emphasize the strategic relevance of ESG audits in ensuring the credibility of reported data and improving stakeholder trust (Eccles & Klimenko, 2019).

From an accounting and auditing perspective, the role of ESG auditing is evolving. According to Simnett, Nugent, and Huggins (2009), assurance on sustainability reports enhances the reliability and usefulness of ESG information (Simnett et al., 2009). Their work shows that external ESG assurance is positively associated with higher quality reporting and improved market reactions (Simnett et al., 2009). Furthermore, recent literature has explored sector-specific and regional differences. Studies on emerging markets, including Eastern Europe, reveal that companies with higher ESG scores tend to have better access to financing and exhibit more stable financial performance, especially in volatile environments (Zumente & Bistrova, 2021). Overall, the literature underscores a growing consensus that ESG auditing not only improves transparency and compliance but also plays a strategic role in shaping sustainable financial performance. However, scholars also point out that the methodologies for ESG assessment and audit vary significantly, and standardization remains a key challenge. The

concept of ESG (Environmental, Social, and Governance) has become crucial for businesses, investors, and stakeholders due to its significant influence on corporate sustainability and long-term financial performance

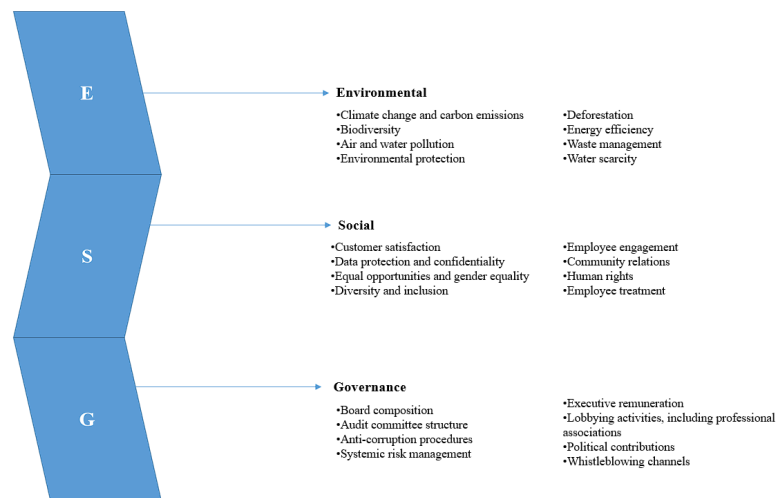

Figure 1. ESG

Source: author

Environmental Factors (E) include issues that relate to the company's impact on the natural environment. Key areas include climate change and carbon emissions, biodiversity preservation, air and water pollution control, environmental protection initiatives, deforestation management, energy efficiency practices, waste management policies, and water scarcity management. Companies addressing these factors demonstrate responsibility towards preserving natural resources and reducing their environmental footprint.

Social Factors (S) address the relationships companies maintain with employees, customers, and broader society. Important social dimensions include customer satisfaction, data protection and confidentiality, equal opportunities and gender equality, diversity and inclusion, employee engagement, community relations, adherence to human rights standards, and appropriate treatment of employees. Addressing these aspects contributes to improved company reputation, employee morale, and stakeholder trust.

Governance Factors (G) encompass issues related to the internal structure, ethics, and compliance mechanisms within an organization. This category highlights the importance of board composition, audit committee structure, anti-corruption measures, and systemic risk management practices. Furthermore, it includes executive remuneration transparency, lobbying activities, including those involving professional associations, management of political contributions, and robust whistleblowing channels. Effective governance ensures accountability, integrity, and long-term sustainability. Integrating ESG considerations into corporate strategies not only mitigates risks but also enhances stakeholder value, thus contributing significantly to the sustainable development and financial resilience of organizations.

Research Aim. The primary aim of this research is to investigate the impact of ESG (Environmental, Social, and Governance) auditing on the financial performance of companies, with a specific focus on identifying the relationship between the application of ESG criteria and measurable financial outcomes. This study seeks to clarify the extent to which ESG auditing practices contribute to corporate value creation, risk reduction, and overall business sustainability.

Specific Objectives To accomplish the main aim, this research will pursue the following specific objectives:

1. Analyze the conceptual framework of ESG auditing, emphasizing its importance and strategic role within contemporary corporate governance models.
2. Examine various ESG evaluation methodologies and their direct influence on financial reporting, investor confidence, and stakeholder relations.

3. Evaluate the correlation between ESG performance and financial performance, utilizing quantitative analysis of key financial indicators such as profitability (ROE, ROA), market valuation, and stock performance.
4. Assess the current state of ESG disclosure and audit practices among selected companies listed on the Bucharest Stock Exchange (BVB), identifying areas of strength and opportunities for improvement.
5. Formulate practical recommendations aimed at enhancing the effectiveness and transparency of ESG audit practices, thereby contributing to improved corporate governance and financial resilience.

Conclusions and proposals. Following the analysis of 10 representative companies listed on the Bucharest Stock Exchange (BVB), a clear trend emerges indicating a positive correlation between ESG integration and sustainable financial performance, although the relationship is not always linear or immediate. Companies with low ESG risk scores – such as Banca Transilvania, BRD, and Nuclearelectrica – consistently recorded strong financial indicators over the 2019–2023 period. Their ability to manage ESG-related risks, ensure governance transparency, and respond proactively to stakeholder expectations contributed to improved profitability and investor trust. On the other hand, companies with weaker ESG performance or higher exposure to environmental/social risks – such as Electrica and Alro – experienced financial volatility, particularly during external shocks like the energy crisis. However, even in these cases, the firms have begun to implement ESG strategies to stabilize their operations and enhance resilience.

Furthermore, entities with proactive ESG disclosure and audit practices (e.g., OMV Petrom, BT, Romgaz) not only improved their ESG ratings but also maintained competitive financial performance. This suggests that ESG practices are becoming strategic differentiators in both investor perception and market positioning.

Based on the research findings, the following proposals are formulated:

Encourage independent ESG audits: Companies should prioritize external assurance of sustainability information to increase transparency and compliance with future regulations (such as the EU CSRD directive). Integrate ESG into core business strategy: ESG should not be treated as a reporting requirement only, but as a long-term investment that strengthens governance, reduces risk, and builds reputational value. Monitor and benchmark ESG performance: Firms should regularly monitor ESG indicators, benchmark against peers, and communicate progress through clear, standardized reports.

Support SMEs and late adopters: Regulatory bodies and industry leaders should provide guidance and resources to help smaller or slower-moving companies align with ESG standards and benefit from long-term value creation.

REFERENCES

1. Eccles, R.G., & Klimenko, S. (2019). "The Investor Revolution", <https://hbr.org/2019/05/the-investor-revolution>
2. Friede, G., Busch, T., & Bassen, A. (2015). "ESG and Financial Performance: Aggregated Evidence from More than 2000 Empirical Studies", https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2699610 [accessed on 13.03.2025].
3. Zumente, I., & Bistрова, J. (2021). "ESG Performance in Emerging Markets: Evidence from Eastern European Companies", <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/2/897> [accessed on 13.03.2025].
4. Florin Boghean (2024), "Sustainability and Corporate Governance in Business", <http://www.annals.seap.usv.ro/index.php/annals/article/view/1552/1227> [accessed on 13.03.2025].
5. OMV Petrom – Raport Anual 2023, <https://www.omvpetrom.com/services/downloads/00/omvpetrom.com/1522253066096/omv-petrom-group-2023-annual-report-including-consolidated-financial-statements.pdf> [accessed on 20.03.2025].
Banca Transilvania – Raport Anual 2023, <https://www.bancatransilvania.ro/files/app/media/relatii-investitori/aga-en/2024/Consolidated-and-Separate-Financial-Statements-as-at-December-31-2023/Annual-Report-ASF.pdf> [accessed on 20.03.2025].
6. Nuclearelectrica – Raport Anual 2023, https://www.nuclearelectrica.ro/ir/wp-content/uploads/sites/9/2024/04/SNN_EN_Raport_CA_Anual-2023_FINAL_20.03.2024.pdf
Transgaz – Raport Anual 2023, <https://www.transgaz.ro/en/annual-report-2023> [accessed on 20.03.2025].

7. TeraPlast – Raport de Sustenabilitate 2023, <https://investors.teraplast.ro/wp-content/uploads/2024/06/2023-Sustainability-report-availability.pdf> [accessed on 20.03.2025].
BRD Groupe Societe Generale – Raport Anual 2023, https://bvb.ro/infocont/infocont24/BRD_20240425182202_BRD-Annual-report-2023-EN.pdf [accessed on 20.03.2025].
8. Electrica – Raport Anual 2023, https://www.electrica.ro/wp-content/uploads/2024/04/ELSA_EN_Announcement_2023_AnnualReport_29apr2024_LSE.pdf
9. Romgaz – Raport Anual 2023, <https://www.romgaz.ro/sites/default/files/2024-04/ROMGAZ%20GROUP%20published%202023%20Annual%20Report.pdf> [accessed on 20.03.2025].
10. Digi Communications – Raport Anual 2023, https://bvb.ro/infocont/infocont24/DIGI_20240502084202_DIGI-2023-Annual-Report.pdf
11. Alro – Raport de Sustenabilitate 2023, <https://sustainabilityreports.com/reports/alro-sa-2023-sustainability-report-pdf/>
Sustainalytics – ESG Risk Ratings, https://www.sustainalytics.com/docs/knowledgehublibraries/default-document-library/sustainalytics_-esg-risk-ratings_-version-3-1_-methodology-abstract_-june-2024.pdf [accessed on 20.03.2025].
12. Bursa de Valori București – Ghid de Raportare ESG, https://sseinitiative.org/sites/sseinitiative/files/documents/bvb-esg_reporting_guidelines.pdf [accessed on 20.03.2025].
KPMG România – Studiu privind Raportarea Sustenabilității 2024, <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ro/pdf/2024/the-move-to-mandatory-reporting-report.pdf> [accessed on 28.03.2025].
13. Refinitiv – ESG Scores Methodology, <https://www.thegoodlobby.eu/wp-content/uploads/2023/10/230927-TGL-Scorecard-22-Refinitiv.pdf> [accessed on 28.03.2025].

CONTABILITATEA ȘI IMPACTUL STOCK OPTION PLAN ASUPRA PERFORMANȚEI FINANCIARE A ENTITĂȚILOR

ACCOUNTING AND THE IMPACT OF THE STOCK OPTION PLAN ON THE FINANCIAL PERFORMANCE OF ENTITIES

Author: Ana FRUNZĂ

frunza.ana.egda@ase.md

Scientific Coordinator: Rodica CUȘMĂUNSA

Dr., conf. univ., Academy of Economic Studies of Moldova

cusmaunsa.rodica.gheorghe@ase.md

ORCID ID: 0000-0003-0444-9799

Abstract. *Stock option plans are financial instruments used by companies to attract, motivate and retain key employees by giving them the opportunity to purchase company shares at a preferential price during a specified period. These plans are designed to reward, retain, and inspire workers. They also serve as a means of boosting business productivity and cutting expenses associated with production. This study examines the structure, types, and impact of stock option plans on organizational performance and employee satisfaction, highlighting both the advantages and risks associated with them. Furthermore, it explores how these financial tools influence corporate strategic decisions, as well as the legal and fiscal regulations applicable across different jurisdictions. The conclusions emphasize the importance of effectively managing stock option plans to maximize benefits for all stakeholders involved.*

Keywords: *stock option plan, vesting period, options.*

JEL: M40, M41

Introducere

În cadrul unei entități angajații săi sunt cruciali pentru succesul acesteia, aceștia fiind motorul care contribuie la atingerea obiectivelor și la progresul continuu al companiei. Munca lor asiduă, abilitățile profesionale și inovațiile pe care le aduc joacă un rol esențial în majorarea productivității și în crearea unui climat de muncă armonios. Investiția în angajații săi, prin traininguri constante și recunoașterea meritelor lor, nu doar că îmbunătățește performanța individuală, dar și contribuie la crearea unei culturi organizaționale puternice, bazate pe încredere și respect reciproc. A stock option plan (în continuare – SOP) este un instrument financiar folosit de entități pentru atragerea, motivarea și păstrarea angajaților săi valoroși, oferind posibilitatea acestora de a procura acțiunile companiei la un preț fix, deseori mai mic decât valoarea de piață.

Conținutul de bază

În plan național noțiunea de SOP este enunțată pentru prima dată în proiectul politicii bugetar-fiscale și vamale pentru anul 2025. În conformitate cu aceasta, SOP reprezintă: „un program inițiat în cadrul unei persoane juridice, aprobat de către adunarea generală a asociaților/acționarilor prin care se acordă angajaților rezidenți și administratorilor rezidenți acesteia, dreptul de a achiziționa la un preț preferențial sau de a primi cu titlu gratuit un număr determinat de titluri de participare, emise de entitatea respectivă, dar nu mai mult de 25% din capitalul social, în raport cu toți participanții la program” [7].

În plan internațional aspectele contabile referitor la modul cum sunt tratate aceste planuri sunt reglementate de IFRS 2 „Plăți bazate pe acțiuni” [3], care explică cum trebuie să fie recunoscute și raportate plățile și tranzacțiile în care se acordă acțiuni ale entității sau opțiuni pe acțiuni angajaților sau altor părți. Pentru prima dată conceptul de SOP a apărut în Statele Unite ale Americii în anii 1950-

1960. Prima companie ce a inițiat un SOP documentat a fost entitatea American Telephone and Telegraph Company în anul 1955, aceasta folosind opțiunile pe acțiuni ca metodă de atrangere și recompensare a angajaților. Ulterior alte companii din industria tehnologică au adaptat acest concept, printre acestea numărându-se Intel și Hewlett-Packard în anii '70, care au răspândit această practică în cadrul companiilor din Silicon Valley.

În practica internațională se enunță două tipuri principale de SOP, fiecare având caracteristica sa specifică: Incentive Stock Options (în continuare – ISO) și Non-qualified Stock Options (în continuare – NSO). Opțiunile de acțiuni ISO reprezintă un instrument financiar folosit de entități pentru a recompensa angajații cheie și a încuraja loialitatea pe termen lung. Aceste opțiuni beneficiază de avantaje fiscale semnificative, însă se supun unor condiții stricte pentru asigurarea aplicării tratamentelor fiscale favorabile. Opțiunile de acțiuni NSO se utilizează mai des în practică din motivul flexibilității mai mari de acordare a acestora. Acestea deși nu beneficiază de avantaje fiscale, fiind mai puțin reglementate, permit entităților să ofere astfel de opțiuni unui spectru mai mare de persoane. Indiferent de tipul de opțiuni, există de obicei patru etape în ciclul de viață al opțiunilor pe acțiuni pentru angajați: acordare, dobândire, exercitare, vânzare.

1. **Acordare:** Opțiunile pe acțiuni pentru angajați sunt acordate la un preț care este egal cu valoarea de piață a acțiunilor la momentul acordării opțiunilor.

2. **Dobândire:** Dobândirea reprezintă o perioadă prin care se așteaptă obținerea dreptului de exercitare a opțiunilor. Aceasta poate fi un proces bazat pe timp sau pe performanță.

3. **Exercitare:** După ce perioada de dobândire a trecut, opțiunile pe acțiuni pot fi exercitate la prețul stabilit în funcție de tipul opțiunii pe care le deține. Conform prevederilor Codului Fiscal pentru anul 2025, drepturile acordate în cadrul SOP, în momentul acordării, în conformitate cu condițiile stabilite de Guvern sunt surse de venit neimpozabile.

4. **Vânzare:** Acțiunile pot fi vândute imediat după exercitare. Câștigurile de capital vor fi impozitate la vânzare. În cazul tranzacțiilor cu titluri de participare dobândite la un preț preferențial sau primite cu titlu gratuit, se vor determina câștigurile de capital (completările fiind stipulate în art. 40 din Codul Fiscal [5]). Baza valorică a activelor tranzacționate va reprezenta prețul de achiziție preferențial, iar pentru titlurile de participare dobândite cu titlu gratuit, baza valorică a acestora va fi considerată egală cu zero. Implementarea unui SOP precede multe beneficii atât pentru angajați cât și pentru entitate. Printre beneficiile pentru angajați se enumeră:

✓ **Posibilitatea de a profita de creșterea companiei:** În cazul în care valoarea acțiunilor companiei înregistrează o majorare, angajații pot obține un beneficiu considerabil prin exercitarea opțiunilor de achiziție a acestora.

✓ **Motivație pe termen lung:** Planurile sunt adesea structurate astfel încât angajații să beneficieze de recompense doar să dacă rămân la companie pe o perioadă mai lungă de timp (perioadă de vesting). În legislația națională această perioadă se consideră a fi trei ani. Stabilirea acestui termen are ca scop păstrarea forței de muncă în cadrul companiei pentru o perioadă mai îndelungată, implicarea activă a angajatului și majorarea contribuției acestuia la dezvoltarea entității.

✓ **Posibilitatea de a participa la succesul entității:** Folosirea acestui plan aliniază interesele angajatului cu cele ale asociatului/acționarului majoritar, permițând acestuia să beneficieze și el de progresul și creșterea valorii entității.

Beneficii pentru entitate:

✓ **Atragerea talentelor:** Oferirea de opțiuni pe acțiuni poate fi o modalitate eficientă de a atrage angajați talentați, mai ales pentru entitățile noi sau startup-uri.

✓ **Reducerea costurilor cu personalul:** În loc să achite salarii mai mari, compania poate să ofere opțiuni pe acțiuni, ceea ce le permite să recompenseze angajații fără a face plăți în numerar.

✓ **Creșterea loialității:** Angajații care dețin acțiuni sunt mai predispuși să rămână mai mult timp în companie, deoarece succesul lor financiar este legat de succesul companiei. [6]

Un aspect crucial care merită atenție este că pe lângă avantajul fiscal pe care îl oferă, acest instrument contribuie și la reducerea caracterului discriminatoriu al unui alt mecanism de fidelizare a personalului, reglementat de Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată [8], cunoscut sub denumirea de „capital de stimulare”, care este aplicabil exclusiv societăților cu răspundere limitată. Problema principală constatată în introducerea noului instrument de stimulare a angajaților este absența legislației aferente mecanismului de emitere a titlurilor de participare (acțiuni/părți sociale) în cadrul acestuia, altfel spus SOP nu are reglementare juridică ci doar fiscală. Conform articolului 252 alin. (2) din Codul Civil al Republicii Moldova, prestațiile în muncă și serviciile depuse la înființarea sau pe parcursul existenței unei societăți comerciale nu pot constitui aport la formarea sau majorarea capitalului social [1].

Astfel, în cadrul normativ existent, conform art. 77 alin. (2) din Legea nr. 1134/199 [4] și art. 26 din Legea nr. 135/2007 [8]), procedura poate fi complicată și, în anumite cazuri, imposibil de realizat, în special atunci când titlurile de participare nu sunt reprezentate prin valori mobiliare cotate pe o piață liberă (în cazul Societății pe Acțiuni) sau când partea socială nu aparține unui singur asociat unic (în cazul Societății cu Răspundere Limitată).

Aceste constatări sugerează o corelație între dificultatea implementării SOP în cadrul SRL și caracterul juridic dificil, întrucât orice modificare a structurii asociaților necesită proceduri legale de modificare a actelor de constituire ale societății. Astfel, SOP va duce, inevitabil, la retragerea noilor asociați (angajați) din cadrul SRL, iar asociatul retras va beneficia de valoarea de retragere a părții sale sociale, calculată proporțional cu valoarea de bilanț a activelor nete ale societății la data depunerii notificării de retragere (conform art. 471 din Legea nr. 135/2007).[2]

Concluzii

În urma studiului efectuat conchidem, că SOP poate oferi un avantaj fiscal semnificativ atât pentru angajatori, cât și pentru angajați, prin posibilitatea de a oferi acțiuni sau părți sociale într-un mod mai favorabil din punct de vedere al impozitelor. În plus, acest instrument contribuie la consolidarea motivației și retenției angajaților, în special a celor care fac parte din personalul cheie, stimulând astfel performanța acestora în cadrul organizației.

Este fundamental că introducerea noului SOP determină niște proceduri juridice complicate de modificare a actelor constitutive și retragerea noilor asociați din entitate, acestea fiind obstacole semnificative în aplicarea eficientă a acestui instrument.

În comparație cu capitalul de stimulare prevăzut în Legea nr. 135/2007, SOP reduce unele dintre aspectele discriminatorii, extinzând accesul la stimulente și pentru angajații din alte tipuri de entități juridice, nu doar pentru societățile cu răspundere limitată.

În concluzie, acesta reprezintă un instrument eficient de stimulare și motivare a angajaților, dar necesită o implementare atentă și meticuloasă, având în vedere complexitatea sa juridică și limitările sale în ceea ce privește acoperirea și eficiența pentru toate categoriile de personal.

Referințe bibliografice

1. Codul civil al Republicii Moldova [online]: COD nr. 1107 din 06 iunie 2002. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125043&lang=ro#
2. NEĞARA, G. Stock option plan vs capital de stimulare: vrabia din mână pentru cioara de pe gard. Disponibil: <https://www.contabilsef.md/stock-option-plan-vs-capital-de-stimular-vrabia-din-mana-pentru-cioara-de-pe-gard>
3. Standardul Internațional de Raportare Financiară 2 „Plăți bazate pe acțiuni”. Disponibil: <https://auditeam.ro/wp-content/uploads/IFRS-2.pdf>
4. Legea privind societățile pe acțiuni nr. 1134 din 02.04.1997 cu modificările și completările ulterioare. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146831&lang=ro#

5. Codul Fiscal al Republicii Moldova: nr. 1163 din 24-04-1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 18-09-1997, nr. 62, art 522, cu modificările ulterioare
6. GRIGORESCU, Ș. Ghid pentru implementarea planurilor stock option în România. Disponibil: <https://www.bpv-grigorescu.com/wp-content/uploads/2022/10/Ghidul-ESOP-in-Romania.pdf>
7. Legea bugetului de stat pentru anul 2025 nr. 310 din 26.12.2024. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146467&lang=ro
8. Legea privind societățile cu răspundere limitată, nr. 135 din 14.06.2007 cu modificările și completările ulterioare. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138260&lang=ro

ASPECTE FISCALE PRIVIND IMPOZITUL PE PROFIT

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF CORPORATE INCOME TAX

Author: Diana GURIN

diana.gurin00@e-uvt.ro

West University of Timisoara, Romania

Scientific coordinator: Ovidiu BUNGET

Dr., prof. univ., West University of Timisoara, Romania

ovidiu.bunget@e-uvt.ro

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0001-9956-0232>

Abstract. *Since the activities of the state encompass an increasingly broad range of areas such as defense, education, culture, health, etc., they lead to an increase in the financial needs that must be covered. The main function in ensuring that the state will be able to cover its public expenditures and procure the necessary financial resources in the appropriate amount falls to the mobilized taxes, which constitute one of the main financial procedures through which the state budget is funded. This work aims to highlight the importance of the contribution of fiscal control in determining the real amount of revenues derived from economic agents in the form of profit taxes, which make up the state budget. Fiscal control is a tool provided to public authorities to monitor and establish, through various methods and techniques, how taxpayers fulfill their obligations regarding the calculation, declaration, and payment of amounts resulting from tax obligations. By conducting fiscal control, the state is able to perform an in-depth analysis of the management of national wealth by identifying errors, deviations, omissions, or deficiencies, which inevitably contributes to the enhancement of asset protection, as the analysis is subsequently translated into understanding how regulations are or are not being followed and what liability must be established.*

Keywords: *Tax, income, control*

Introducere

Realizarea studiului privind aspecte fiscale al impozitului pe profit presupune în sine o analiză aprofundată asupra, caracteristicilor impozitului și a elementelor care contribuie la determinarea acestei obligații față de stat.

Lucrarea dată este structurată în patru capitole. Primul capitol reprezintă o introducere elementară în tema analizată. Capitolul 2 include o caracterizare generală a impozitului pe profit prin prezentarea definiției ale acestui. Capitolul al treilea își propune descrierea întreprinderii selectate spre analiză și, de asemenea, contabilitatea impozitului pe profit. Ultimul capitol, Concluzii, reprezintă o conchidere logică a lucrării date cu evidențierea rezultatelor obținute și a obiectivelor ce a fost atinse. Motivul alegerii temei date, și anume, aspecte privind controlul fiscal al impozitului pe profit rezultă din importanța pe care acest impozit îl exercită atât asupra activității entităților cât și asupra ansamblului veniturilor colectate la bugetul de stat. Obiectivul principal ales de a fi demonstrat în cadrul acestei lucrări reprezintă reflectarea problematicii contabilității privind relația cu fiscalitatea, mai exact ținta contabilității fiind prezentarea informațiilor contabile relevante pentru utilizatori, iar cel al fiscalității de a stabili baza de impozitare și calcul a obligațiilor fiscale aferente.

O definiție a impozitului este dată de profesorului Ioan Talpoș conform căreia: „impozitele reprezintă o formă de prelevare silită la dispoziția statului, fără contraprestație directă și cu titlul nerambursabil, a unei părți din veniturile sau averea persoanelor fizice-juridice, în vederea acoperirii unor necesități publice”.

Cadrul normativ privind impozitul pe profit se referă la totalitatea normelor, legilor și hotărârilor pentru prezentarea, explicarea și stabilirea impozitului pe profit și a profitului impozabil determinat în acord cu prevederile legislației în vigoare. Pentru a prezenta aspectele semnificative privind impozitul pe profit în țara noastră ne-am raportat la prevederile Codul fiscal în vigoare.

Determinarea și contabilizarea impozitului pe profit se face pe baza rezultatului fiscal obținut. Din cauza faptului că principiile contabile nu sunt întotdeauna în concordanță cu principiile impunerii fiscale, rezultatul fiscal diferă de profitul contabil. Prin urmare, se impune tratarea în mod separat a rezultatului contabil și a rezultatului fiscal.

Calculul rezultatului fiscal se efectuează trimestrial/anual, cumulativ pentru fiecare an fiscal. Formula de calcul este următoarea:

$$\text{Rezultat fiscal} = \text{Venituri totale} - \text{Cheltuieli totale} - \text{Venituri neimpozabile} + \text{Cheltuieli nedeductibile} - \text{Pierdere fiscală reportată}$$

Dacă analizăm calculul rezultatului din punct de vedere fiscal, este de menționat faptul că veniturile se împart în impozabile și neimpozabile, iar cheltuielile în deductibile, deci recunoscute fiscal și nedeductibile (nerecunoscute fiscal).

Un alt aspect important în calculul profitului impozabil este cel privind cheltuielile. Articolul 25 din Codul fiscal menționează că cheltuielile se împart în: cheltuielile deductibile, cu deductibilitate limitată și cele nedeductibile.

În acord cu prevederile art. 25 a Codului fiscal, organizația tratează cheltuielile realizate pentru continuitatea activității economice și care au asigurat crearea de venituri superioare valorii cheltuielilor, drept deductibile. O altă categorie de cheltuieli o reprezintă cheltuielile cu deductibilitate limitată, care presupun existența unor condiții și reguli de respectat pentru unele categorii de cheltuieli. Referindu-ne la cel de-al treilea tip de cheltuieli, respectiv cele nedeductibile, trebuie menționată ideea că aceste pot fi după caz:

a) cheltuielile menționate de Codul fiscal;

b) cheltuielile rezultate în urma depășirii limitei maxime a cheltuielilor cu deductibilitate limitată.

Drept urmare, în urma stabilirii veniturilor, cheltuielilor, deducerilor și a modului în care acestea formează rezultatul fiscal se poate determina impozitul pe profit datorat de organizație.

Acesta se calculează aplicând cota standard de 16% asupra rezultatului fiscal.

Studiu de caz și rezultate

Datele pentru realizarea studiului dat sunt preluate din contabilitatea Comat Galați SA cu obiect de comerț cu ridicata al altor produse intermediare, de menționat este faptul că cheltuielile înregistrate cu amortizarea contabilă coincid cu cele fapt ce ușurarea evidența amortizării efectuând un singur calcul și nu două pentru evidența separată fiscală și contabilă. În același timp ținem cont și de pierdere reportată din exercițiile anterioare în valoare de 7.198.014 lei, iar în exercițiul pentru care se calculează impozitul se va deduce doar suma de 188.220 lei. Calculul impozitului pe profit are loc trimestrial cumulativ pentru exercițiul financiar și se prezintă în continuare modul de calcul pentru unul dintre trimestre.

La finele primului trimestru entitatea înregistrează: venituri totale 400.586 lei; cheltuieli totale 328.102 lei din care: •cheltuieli cu amenzi și penalități 2.300 lei; •cheltuieli privind combustibilul aferente unui vehicul care nu este utilizat exclusiv în scopul activității economice 560 lei (partea de TVA nedeductibilă 70 lei); pierdere dedusă pentru trimestrul I 47.055 lei;

În continuare se va prezenta înregistrarea calculelor aferente determinării profitului impozabil și impozitului pe profit pentru trimestrul I.

1) Determinarea rezultatului contabil curent pentru trimestru I;

Rezultatul contabil = venituri totale – cheltuieli totale

Rezultatul contabil = $400.586 - 328.102 = 72.484$ lei

2) Determinarea rezultatului fiscal pentru primul trimestru I;

Rezultatul fiscal = Rezultatul contabil + cheltuieli nedeductibile – venituri neimpozabile – deduceri fiscale

a) Cheltuielile nedeductibile 2.615 lei

- cheltuieli cu amenzi și penalități 2.300 lei
- cheltuielile nedeductibile privind combustibilul 315 lei

Observație. Pentru determinarea valorii nedeductibile a cheltuielilor privind combustibilul la momentul calculului rezultatului fiscal se aplică limita de 50% , această limită se aplică și asupra TVA pentru care nu s-a acordat drept de deducere din punctul de vedere al taxei pe valoarea adăugată.

- cheltuieli privind combustibilul 560 lei

- partea de TVA nedeductibilă 70 lei

- baza de calcul al valorii nedeductibile a cheltuielilor privind combustibilul $560 + 70 = 630$ lei

- valoarea nedeductibilă a cheltuielilor privind combustibilul $630 \times 50\% = 315$ lei.

b) Deduceri fiscale 47.055 lei

- pierderea dedusă pentru trimestrul I - 47.055 lei

Rezultatul fiscal = $72.484 + 2.615 - 47.055$

Rezultatul fiscal = 28.044 lei. (Profit impozabil)

3) Calculul impozitului pe profit;

Impozit pe profit = Profit impozabil $\times 16\%$

Impozit pe profit = $28.044 \times 0,16 = 4.487$ lei

4) Determinarea profitului net;

Rezultatul net = Rezultatul contabil - Impozitul pe profit

Rezultatul net = $72.484 - 4.487 = 67.997$ lei

Ulterior calculului și înregistrării impozitului pe profit până la data scadentă 25.06.2025 se completează și se depune de către societate la Agenția Națională de Administrare Fiscală Declarația 101 privind impozitul pe profit.

Concluzii

O problemă importantă pentru contabilitate este cea privind relația cu fiscalitatea. Pentru contabilitate, obiectivul pe care aceasta trebuie să-l atingă este prezentarea informațiilor contabile, relevante pentru luarea deciziilor de către utilizatori. Obiectivul fiscalității ține de stabilirea bazei de impozitare în acord cu prevederile fiscale. Diferă nu doar obiectivele, principiile, dar și regulile pentru calcularea rezultatului. Prin urmare, rezultatul contabil, conform prevederilor fiscale, este supus anumitor ajustări, iar impozitul pe profit este calculat pe baza rezultatului fiscal.

Ca concluzie, pot spune că impozitele sunt cruciale, fiind o plată către bugetul de stat pentru succesul obținut de către societate și o cale de finanțare a necesarului de resurse pentru acoperirea cheltuielilor bugetare.

Referințe bibliografice

1. Georocanu, A. M., Determinarea obligațiilor fiscale ale societăților comerciale, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
2. Horomnea, E. (coordonator), Budugan, D., Georgescu, I., Istrate, C., Păvăloaia, L., Rusu, A., Introducere în contabilitate concepte și aplicații, Ed. TipoMoldova, Iași, 2015
3. Talpoș, I., Finanțele României, Editura Sedonia, Timișoara, 1995
4. Tulai, C. I., Finanțele publice și fiscalitatea, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003
5. Văcărel, I., Finanțe publice, Ed. a II-a, Editura Didactica și Pedagogica, București 1999
6. Legea nr. 227/8.09.2015 privind Codul fiscal cu modificările și completările ulterioare 2025
7. OMFP și al MENCS nr. 1.056/4.435/2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezultatului fiscal
8. OMFP nr. 1802 din 29 decembrie 2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate.

AUDITUL CONTINUITĂȚII ACTIVITĂȚII: METODE MODERNE DE ANALIZĂ ȘI EVALUARE

GOING CONCERN AUDIT: MODERN METHODS OF ANALYSIS AND EVALUATION

Autor: Alexandrina LUNGU

alexalungu@outlook.com

Universitatea de Stat din Moldova

Cordonator științific: Elena PETREANU

Dr., conf. univ., Universitatea de Stat din Moldova

ORCID: 0000-0001-7024-3081

elena.petreanu@usm.md

Abstract. *This article explores modern methods used in assessing going concern within financial audits, highlighting the shift from traditional, indicator-based evaluations to advanced techniques powered by artificial intelligence and machine learning. Models such as neural networks, LSTM, GRU, and NLP tools enable auditors to detect financial risks early, analyze patterns in large datasets, and predict insolvency with high accuracy. Additionally, stress testing and hybrid models improve forecasting capabilities. While automation enhances audit quality, concerns remain about transparency, data bias, and the need for specialized training. The study emphasizes a balanced approach that combines technological tools with auditor judgment.*

Key words: *going concern, audit, artificial intelligence, machine learning, risk assessment, financial stability.*

JEL cod: M42

Introducere

Evaluarea continuității activității este esențială în auditul financiar, având un rol crucial în prevenirea riscurilor de insolvență. Standardul ISA 570 (revizuit), Continuitatea activității impune auditorilor analiza factorilor care pot afecta stabilitatea unei entități [6, p.4]. Metodele moderne, precum inteligența artificială (IA), analiza Big Data și modelele predictive, permit o identificare mai precisă a riscurilor. Această lucrare oferă o prezentare a metodelor moderne utilizate în evaluarea continuității activității în audit.

Conținut

Evaluarea continuității activității unei companii presupune analiza capacității acesteia de a funcționa fără dificultăți majore timp de cel puțin 12 luni de la data raportării, evitând falimentul sau lichidarea. Auditorii sunt responsabili de verificarea validității ipotezei utilizate de conducere, bazându-se pe probe concrete și pe o analiză detaliată a factorilor de risc, fie că aceștia sunt financiari, operaționali sau externi. Dacă în trecut această evaluare se realiza prin metode tradiționale, bazate pe indicatori financiari și analize statice, astăzi procesul a evoluat considerabil. Integrarea inteligenței artificiale, a tehnologiilor de machine learning și a testelor de stres permite auditorilor să detecteze riscurile mai rapid și să ofere recomandări precise pentru menținerea stabilității financiare [1, p.3].

Progresele tehnologice din domeniul inteligenței artificiale și analiza Big Data au revoluționat modul în care auditorii evaluează continuitatea activității unei firme. Modelele IA sunt capabile să analizeze și să proceseze volume impresionante de date financiare și operaționale într-un timp foarte scurt, identificând tipare și tendințe care ar putea trece neobservate în cazul unei analize tradiționale. Spre exemplu, rețelele neuronale artificiale (Artificial neural networks-ANN) sunt inspirate din funcționarea creierului uman și permit detectarea tiparelor ascunse în datele istorice ale unei

companii. Dacă anumite combinații de indicatori financiari au fost asociate anterior cu probleme de continuitate, ANN-urile vor învăța să recunoască aceste modele și să semnaleze companiile expuse la riscuri similare [9, p.210].

Pe lângă rețelele neuronale, machine learning-ul supravegheat este o altă tehnică avansată utilizată în procesul de audit. Acest model presupune antrenarea unui algoritm pe un set de date etichetate, permițându-i să facă predicții precise pentru noile date. De exemplu, un astfel de model poate învăța să recunoască firmele care au intrat în faliment pe baza unor factori precum scăderea fluxului de numerar, creșterea datoriilor sau pierderile continue. Ulterior, poate analiza datele altor companii pentru a estima probabilitatea ca acestea să se confrunte cu dificultăți similare [5, p.6].

Un alt progres semnificativ în audit este utilizarea procesării limbajului natural (NLP) pentru analiza documentelor financiare, a declarațiilor managementului și a rapoartelor contabile. Această tehnologie permite detectarea unor termeni precum „incertitudine”, „pierderi semnificative” sau „probleme de lichiditate”, care pot indica riscuri financiare. Spre exemplu, un model NLP poate examina sute de rapoarte financiare și poate evidenția frecvența acestor termeni, oferind auditorilor un instrument suplimentar pentru identificarea firmelor aflate în dificultate [8, p.6].

În plus, modelele Long Short-Term Memory (LSTM) și Gated Recurrent Unit (GRU) sunt extrem de eficiente în previzionarea evoluțiilor financiare, deoarece rețin informații din trecut și le folosesc pentru a anticipa viitorul. Spre deosebire de modelele tradiționale, care analizează relațiile dintre variabile într-un moment static, aceste modele pot recunoaște tipare financiare pe termen lung. Dacă o companie prezintă scăderi constante ale fluxului de numerar și o creștere a gradului de îndatorare, modelele LSTM și GRU pot estima probabilitatea ca aceasta să nu-și mai poată continua activitatea. Studiile realizate de Chi & Chu (2021) au demonstrat că aceste modele pot anticipa falimentele cu o acuratețe de peste 94%, ceea ce le face instrumente extrem de valoroase în domeniul auditului [3, p.12].

Modelele predictive de tip machine learning joacă un rol important în previzionarea riscurilor, permițând clasificarea firmelor în funcție de probabilitatea de faliment. Modelul Z-Score al lui Altman (1968) este unul dintre cele mai utilizate, bazându-se pe cinci indicatori financiari esențiali – rentabilitatea activelor, lichiditatea, gradul de îndatorare, capitalizarea pieței și vânzările raportate la active [2, p.591]. Acest model este aplicat în special companiilor producătoare, însă a fost adaptat ulterior și pentru alte sectoare economice.

În paralel, modele mai avansate precum Support Vector Machines (SVM) și Random Forest permit o clasificare mai precisă a companiilor pe baza riscului de necontinuitate. SVM este un algoritm puternic care creează un „plan optim de separare” între firmele stabile și cele cu risc ridicat, fiind eficient chiar și atunci când datele disponibile sunt limitate. În schimb, Random Forest utilizează un ansamblu de arbori de decizie pentru a realiza o clasificare robustă. Fiecare arbore analizează aspecte diferite ale datelor financiare, iar rezultatul final este determinat printr-un mecanism de „vot majoritar”, ceea ce asigură o analiză echilibrată și reduce riscul de eroare [4, p.2][3, p.4].

Modelele hibride, precum CART-RNN (Classification and Regression Tree combinat cu Recurrent Neural Networks), combină avantajele analizei clasice cu capacitatea de învățare a rețelelor neuronale. CART clasifică firmele în funcție de riscul actual, iar RNN analizează datele istorice pentru a prezice viitoarele probleme financiare. Studiile recente, precum cel realizat de Jan (2021), arată că aceste modele pot ajunge la o precizie de până la 95% în identificarea firmelor cu risc ridicat [7, p.17].

Deși modelele de inteligență artificială au numeroase avantaje, metodele econometrice clasice rămân relevante. Regresiile logistice și modelele precum cel al lui Ohlson (1980) sunt utilizate pentru estimarea probabilității de faliment, corelând factori precum lichiditatea, rentabilitatea și gradul de îndatorare. Aceste metode sunt apreciate pentru interpretabilitatea lor ridicată, însă au limitări în

comparație cu modelele bazate pe inteligență artificială, deoarece presupun relații liniare între variabile și nu pot surprinde efecte complexe [10, p.110].

Deși integrarea inteligenței artificiale în audit oferă multiple beneficii, auditorii manifestă rezerve legate de lipsa de transparență a algoritmilor, percepuți adesea ca „cutii negre”. Utilizarea unor seturi de date părtinitoare poate conduce la erori sau discriminare. Astfel, se impune aplicarea unor controale riguroase și testarea soluțiilor IA în medii controlate, pentru a garanta acuratețea și etica rezultatelor. Deși IA promite eficiență sporită, implementarea sa necesită o abordare prudentă și responsabilă.

Concluzie

Tehnologiile moderne au revoluționat auditul continuității activității, oferind instrumente avansate de analiză predictivă. Totuși, succesul acestor metode depinde de echilibrul între inovație și rigoarea profesională. Validarea rezultatelor IA prin metode clasice și formarea continuă a auditorilor sunt esențiale pentru asigurarea unui audit de calitate, etic și fiabil.

Referințe bibliografice

1. Abdelwahed, A.S., Abu-Musa, A.A., Badawy, H.A. et al. Unleashing the beast: the impact of big data and data analytics on the auditing profession—Evidence from a developing country. *Future Business Journal*, 11, 12 (2025). Disponibil la: <https://doi.org/10.1186/s43093-024-00420-7>
2. Altman, E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *The Journal of Finance*, 23(4), 589–609 (1968). Disponibil la: <https://www.jstor.org/stable/2978933>
3. Chi, Der-Jang & Chu, Chien-Chou. Artificial Intelligence in Corporate Sustainability: Using LSTM and GRU for Going Concern Prediction. *Sustainability*, 13, 11631 (2021). Disponibil la: <https://doi.org/10.3390/su132111631>
4. Chi, Der-Jang & Shen, Zong-De. Using Hybrid Artificial Intelligence and Machine Learning Technologies for Sustainability in Going-Concern Prediction. *Sustainability*, 14, 1810 (2022). Disponibil la: <https://doi.org/10.3390/su14031810>
5. El Gawad, Samar Fathy Abd. The Effect of Using Machine Learning Algorithms Alternatives on the Prediction Accuracy of Going Concern Opinion Prepared. *Middle East Journal of Accounting and Finance*, (2023). Disponibil la: https://masf.journals.ekb.eg/article_325469_5bacb31f00e12e2cdc1d9c32fb12b091.pdf
6. International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB). ISA 570 (Revised) – Going Concern (2016). Disponibil la: [https://www.ifac.org/_flysystem/azure-private/publications/files/ISA-570-\(Revised\).pdf](https://www.ifac.org/_flysystem/azure-private/publications/files/ISA-570-(Revised).pdf)
7. Jan, C.L. Using deep learning algorithms for CPAs' going concern prediction. *Information*, 12, 73 (2021). Disponibil la: <https://www.mdpi.com/2078-2489/12/2/73>
8. Kokina, Julia; Blanchette, Shay; Davenport, Thomas H.; Pachamanova, Dessislava. Challenges and opportunities for artificial intelligence in auditing: Evidence from the field. *International Journal of Accounting Information Systems*, Volume 56, 100734 (2025). Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1467089525000107>
9. Lenard, Mary; Alam, Pervaiz; Madey, Gregory. The Application of Neural Networks and a Qualitative Response Model to the Auditor's Going Concern Uncertainty Decision. *Decision Sciences*, 26, 209–227 (2007). <https://doi.org/10.1111/j.1540-5915.1995.tb01426.x>. Disponibil la: <https://doi.org/10.1111/j.1540-5915.1995.tb01426.x>
10. Ohlson, J. A. Financial Ratios and the Probabilistic Prediction of Bankruptcy. *Journal of Accounting Research*, 18(1), 109–131 (1980). Disponibil la: <https://www.jstor.org/stable/2490395>
11. The Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW). Coronavirus: Introducing reverse stress testing (2020). Disponibil la: <https://www.icaew.com/technical/audit-and-assurance/professional-scepticism/stress-testing>

ASPECTE PROBLEMATICE PRIVIND CONTABILITATEA OPERAȚIUNILOR DE LICHIDARE A ENTITĂȚII

PROBLEMATIC ASPECTS REGARDING THE ACCOUNTING OF LIQUIDATION OPERATIONS OF AN ENTITY

Author: Cristina BERBECA

berbeca.cristina@ase.md

Academy of Economic Studies of Moldova

Scientific coordinator: Alexandru NEDERIȚA

Dr., prof. univ., Academy of Economic Studies of Moldova

nederita.alexandru@ase.md

ORCID code: 0000-0001-9980-8808

Abstract. *In an era characterized by economic globalization and constant changes in accounting regulations, this paper examines the problematic aspects encountered in the accounting of liquidation operations of economic entities, with the aim of highlighting the complexity of the process of closing an entity. The research methods employed in this study are primarily documentary analysis of the accounting regulations applicable to the liquidation process. These approaches provide an in-depth understanding of the accounting challenges specific to liquidation, by identifying inconsistencies, contradictions, and gaps within the current regulations. The research findings highlight the key challenges faced in the accounting of liquidation operations, as well as the accounting and fiscal treatments specific to the transactions carried out during this phase. Additionally, the comparative analysis of national and international accounting regulations revealed several discrepancies that may affect the consistency and transparency of financial reporting. The research also emphasized the need for a more harmonized regulatory framework to support the uniform application of accounting standards and reduce the risks of misinterpreting financial data. As a result of this analysis, recommendations have been made for clarifying existing regulations and developing more detailed guidelines for the liquidation process.*

Keywords: *liquidation process, accounting, liquidation operations, liquidation stages, fiscal and accounting treatment, national regulations, final balance sheet*

Introducere

În practica economică apar deseori situații de lichidare a entităților. Procesul de lichidare generează un șir de probleme privind contabilitatea și impozitarea operațiunilor de lichidare care, actualmente, nu sunt reglementate suficient sub aspect normativ. Unele aspecte ale contabilității, impozitării și raportării operațiunilor sus menționate sunt expuse în lucrările Cauș-Țapu L. și Tostogan P. [1], Nederița A. [2], Zlatina N. [3]. Totodată, rămân nesoluționate multiple probleme privind contabilitatea și impozitarea operațiunilor nominalizate, ceea ce generează dificultăți pentru entitățile aflate în procesul de lichidare. În acest context, examinarea modului de contabilizare și de impozitare a operațiunilor de lichidare este actuală și relevantă atât din punct de vedere practic, cât și teoretic. Scopul lucrării constă în investigarea aspectelor problematice ale contabilității și impozitării operațiunilor de lichidare și formularea unor recomandări privind perfecționarea acestora în conformitate cu reglementările actelor normative.

În prezentul articol sunt abordate următoarele aspecte principale: identificarea nomenclatorului operațiunilor de lichidare, recomandarea modului de evidență a operațiunilor la diferite etape de lichidare, întocmirea rapoartelor interimare și finale, aprecierea consecințelor fiscale.

Conținutul de bază

Lichidarea este o procedură complexă care are ca scop principal încetarea existenței juridice a unei entități economice, fără a transfera drepturile și obligațiile către alte persoane sau entități. Legislația Republicii Moldova prevede diferite forme de lichidare cum ar fi: fuziunea, dezmembrarea și transformarea.

Lichidarea implică mai multe etape principale dintre care sunt ilustrate în tabelul de mai jos.

Etapele principale a procesului de lichidare a entității

1. Inițierea procedurii de lichidare în baza hotărârii adunării generale a proprietarilor	<i>Procedura de lichidare începe cu adoptarea de către adunarea generală a proprietarilor a deciziei de lichidare.</i>
2. Desemnarea lichidatorului	<i>La data inițierii procedurii, administratorul acesteia devine lichidator dacă organul competent sau instanța de judecată nu desemnează o altă persoană în calitate de lichidator.</i>
3. Notificarea părților interesate cu privire la inițierea procedurii de lichidare	<i>Această etapă presupune informarea tuturor părților implicate despre începerea procedurii de lichidare.</i>
4. Efectuarea inventarierii	<i>Inventarierea permite identificarea exactă a tuturor bunurilor aflate în proprietatea activității pentru a stabili care sunt activele disponibile pentru a satisface creanțele creditorilor și pentru a asigura o gestionare transparentă și corectă a patrimoniului în procesul de lichidare.</i>
5. Întocmirea bilanțului provizoriu	<i>Bilanțul provizoriu de lichidare se întocmește pentru reflectarea stării patrimoniului persoanei juridice la data luării deciziei de lichidare.</i>
6. Executarea creanțelor creditorilor	<i>Entitatea va stinge unele datorii pe seama surselor financiare disponibile, ulterior va recurge la vânzarea bunurilor, iar veniturile obținute vor fi alocate în mod prioritar pentru executarea creanțelor creditorilor rămase.</i>
7. Întocmirea bilanțului definitiv de lichidare	<i>Bilanțul definitiv de lichidare reflectă situația financiară finală a entității după executarea tuturor creanțelor creditorilor.</i>
8. Întocmirea planului de repartizare a activelor între proprietari	<i>După aprobarea bilanțului definitiv de lichidare, lichidatorul trebuie să întocmească proiectul planului de repartizare a activelor rămase între proprietari proporțional cu participația lor la capitalul social.</i>
9. Întocmirea dărilor de seamă finale privind lichidarea entității	<i>Entitatea aflată în proces de lichidare este obligată să prezinte toate dărilor de seamă fiscale, inclusiv Darea de seamă privind impozitul pe venit, în termen de 30 de zile de la aprobarea bilanțului definitiv de lichidare.</i>

Sursa: elaborat de autor

Procedura de lichidare a entităților presupune, pe lângă aspectele juridice, și o contabilizare corectă a operațiunilor aferente.

Unul dintre aspectele fundamentale ale contabilității în procesul de lichidare este întocmirea bilanțului de lichidare, care reflectă situația financiară a entității la momentul inițierii procedurii de lichidare. Astfel, activele vor fi evaluate la valoarea justă, fie de către administrator, fie prin desemnarea unui evaluator independent, în scopul de a determina dacă acestea sunt suficiente pentru a satisface toate cererile creditorilor. Activele imobilizate, precum clădirile, utilajele sau terenurile nu pot fi utilizate direct pentru achitarea datoriilor, în consecință transferarea acestora într-un cont special destinat gestionării activelor în cadrul lichidării permite valorificarea masei debitoare, având ca scop obținerea de resurse financiare pentru satisfacerea creanțelor creditorilor [1]. În acest sens, este necesară actualizarea planului de conturi contabile pentru a reflecta modificările aduse activelor imobilizate și activelor circulante.

Un alt aspect important în procesul de lichidare este achitarea datoriilor, care trebuie realizată conform unui plan de lichidare ce evidențiază toate datoriile și prioritățile de plată [1].

La finalizarea decontărilor cu creditorii, se întocmește bilanțul definitiv de lichidare, iar activele rămase vor fi distribuite proprietarilor în funcție de cotele de participare în capitalul social. Lichidatorul va întocmi un proiect al planului de distribuire a activelor, care va fi prezentat spre aprobat de către adunarea generală a proprietarilor [1].

Respectiv urmează întrebarea: *este necesar sau nu de a calcula impozitul pe venit reținut la sursa de plată?* De remarcat faptul că repartizarea activelor între proprietarii entității în proces de lichidare nu reprezintă o plată a dividendelor și ca urmare nu poate fi impozitată cu reținerea finală a impozitului în mărime de 6% [4, art. 90¹, alin. (3¹)], această afirmație rezultă din definiția de dividend din Codul Fiscal conform căreia dividendele nu includ veniturile obținute în urma lichidării complete a entității [4, art. 12, alin. (3)].

În cazul în care entitatea este înregistrată în calitate de obiect al impunerii cu TVA și are drept scop suspendarea livrărilor supuse TVA, acesta se obligă să informeze despre aceasta Serviciul Fiscal de Stat în vederea anulării înregistrării ca contribuabil al TVA [4, art. 113, alin. (1)].

Un alt aspect fiscal vizează că, în termen de cel mult 30 de zile de la data aprobării bilanțului definitiv de lichidare, entitatea este obligată să prezinte darea de seamă cu privire la impozitul pe venit (VEN12) pentru perioada de la începutul anului calendaristic până la data aprobării bilanțului definitiv de lichidare [4, art. 188¹, alin. (2)].

Concluzii

Contabilitatea operațiunilor de lichidare a unei entități economice reprezintă unul dintre cele mai dificile și complexe sectoare în cadrul contabilității. Această complexitate este amplificată de lipsa unor reglementări clare și explicite în cadrul legislativ actual, ceea ce generează interpretări diverse și dificultăți de aplicare în practică.

Una dintre cele mai mari probleme identificate în procesul de lichidare este absența unui standard specific, care să reglementeze modul exact de contabilizare a operațiunilor aferente. Cu scopul de a asigura o bună practică în domeniu, recomandăm elaborarea unui standard care va stabili cerințe, norme și proceduri, care să faciliteze procesul de lichidare și să asigure transparența și eficiența acestuia, contribuind astfel la reducerea riscurilor și la minimizarea problemelor întâmpinate de entitățile care trec prin acest proces. În acest scop considerăm rezonabil de a utiliza prevederile IFRS 3 [5].

În prezent, planul general de conturi contabile nu prevede un cont special destinat pentru activele imobilizate transferate în active circulante, fapt ce complică procesul de evidență și raportare. Totodată, se recomandă includerea unui cont special în planul de conturi, de exemplu contul 219, denumit „*Active imobilizate transferate în cazul lichidării*” care ar reprezenta o soluție inovatoare pentru a optimiza gestionarea activelor imobilizate în procesul de lichidare.

Codul Fiscal nu conține prevederi explicite referitoare la procesul de lichidare a entităților economice, ceea ce determină incertitudini privind obligațiile fiscale, perioadele de raportare și mecanismele de verificare. Lipsa unor reglementări clare poate duce la practici neuniforme și la dificultăți în aplicarea tratamentului fiscal adecvat fiecărei operațiuni, de asemenea, această ambiguitate creează riscul apariției unor abuzuri și fraude în procesul de lichidare.

În vederea concretizării modului de impozitare a operațiunilor de lichidare propunem revizuirea prevederilor existente în Codul Fiscal care să reglementeze procedura de lichidare, inclusiv obligațiile fiscale, modul și perioada de raportare, la fel ar trebui introduse mecanisme pentru a preveni abuzurile și fraudarea procesului de lichidare.

Abordarea aspectelor problematice ale contabilității în operațiunile de lichidare impune o atenție sporită și o abordare integrată, având în vedere complexitatea și importanța acestor procese.

Referințe bibliografice:

1. Cauș-Țapu L., Tostogan P. Lichidarea benevolă a SRL: aspecte juridice, contabile și fiscal. În: Contabilitate și audit, 2018, nr. 5, p. 8-21.
2. Nedeșta A. Comentarii privind conținutul și modul de implementare a modificărilor de bază operate în SNC. În: Contabilitate și audit, 2019, nr.8, p. 20-25.

3. Zlatina N. Contabilitatea constituirii și lichidării unităților economice. Autoreferat al tezei de doctor în economie. Chișinău: ASEM, 2001.
4. Codul fiscal nr.1163-XIII din 24.04.1997.
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146721&lang=ro#
5. Standardul Internațional de Raportare Financiară (IFRS) 3 "Combinări de întreprinderi".
Disponibil: <https://www.mf.gov.md/ro/content/standardeleintern%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
6. Codul civil nr. 1107-XV din 06.06.2002.
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147648&lang=ro#
7. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017.
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136356&lang=ro#

THE CASH-FLOW BUDGETING WITHIN A COMPANY BUGETAREA CASH-FLOW-URILOR LA NIVELUL UNEI COMPANII

Author: Laura Georgiana SAS

georgiana.sas@arliniatea.ro

Aurel Vlaicu University of Arad, Romania

Scientific coordinator: Lavinia Denisia CUC

Dr., conf. univ., Aurel Vlaicu University of Arad, Romania

ORCID code: 0000-0002-6416-259X

laviniacuc@yahoo.com

Abstract: *Treasury management, in the forecasting stage, anticipates the company's receipts and payments in quantitative terms through the cash inflows and outflows budget. The cash inflows and outflows budget must take into account certain timing differences generated by accrual accounting. In the context of this material, the situation of an entity located in the city of Arad is considered, with retail trade as its main activity, which aims to expand by producing and selling its own organic pasta products. In this context, an Excel-based interface is proposed, which will guide users through several steps in developing the treasury/cash budget, both on a monthly basis for the next 12 months and on an annual basis for the next 4 years, in accordance with the new business component. The importance of the cash inflows and outflows budget is once again emphasized, given that Romania operates under an accrual accounting system, which does not ensure the alignment of the moment an expense is recognized in accounting with the moment it is paid, nor the moment a revenue is recognized with the moment it is actually received.*

Keywords: *budgeting, cash budget, cash flow, forecast, accrual accounting.*

JEL: G31, M41.

Introduction

The Excel-based working interface begins the process by setting objectives in line with the planning function of management, namely a general SMART-type objective (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, and Time-bound), and specific objectives that derive from and detail the general one, all stated using action verbs.

Next, for each specific objective, an activity is defined, with varying degrees of importance. The importance of each activity will have an impact on the budgeting outcomes.

The next step involves the selection of suppliers, both for material resources (raw materials, consumables) and services (energy, water, telecommunications). For selecting material resource suppliers, decisions are made under risk conditions using a decision tree. The analysis involves three suppliers, each offering three material resources. The importance (weight) of each material resource in the production process and its acquisition cost are known. As a minimization criterion, the chosen supplier will be the one that cumulatively minimizes the total cost across all three resources.

As for service suppliers, the decision is assumed to be made under conditions of certainty, based on direct offers. Using the initial matrix method, the service with the lowest acquisition cost is selected, cost being a minimization criterion to optimize the entity's results.

Subsequently, the calculation of the optimal quantity of material resources is conducted, taking into account ordering and storage costs, which are inversely proportional. Based on the Wilson-Whitin model, the optimal quantity is the one that minimizes the total cost arising from the trade-off between ordering and storage. The parameters considered include: the annual requirement for the main material resource (e.g., flour, eggs), the average ordering cost (e.g., transport), the unit acquisition price of the material resource, and the unit storage cost per monetary value (how much it costs to

store a stock worth 1 leu).

Given the uncertainty inherent in a market economy, it is essential to maintain a safety stock. The uncertainty stems from supply delays, ranging from 0 to n days, each delay scenario having a certain frequency based on past activity.

Safety stock levels are determined using three methods: the American JIC (Just-In-Case) method, which recommends a high safety stock; the Japanese JIT (Just-In-Time) method, which recommends a low safety stock; and the European balanced method, which places the safety stock between the two extremes. To justify the European method, a cost matrix is used that analyzes all possible delay scenarios, calculating both the overstocking cost (due to unnecessary storage) and the opportunity cost (due to stockouts and interruptions in production and sales). This is followed by a consequence matrix, which weighs the cost scenarios according to their probability of occurrence.

The management of potential new clients is addressed using the ABC method. This involves grouping, analyzing, monitoring, and controlling clients based on their importance. Group A includes loyal, highly important clients, few in number but representing a high proportion of sales. They receive discounts in the form of rebates (for quality issues or delays), quantity discounts, and loyalty bonuses, and are monitored closely. Group B includes moderately important clients, both in terms of sales volume and number. They may receive rebates and quantity discounts. Group C includes less important clients, large in number but with a small share of sales. They may receive basic rebates and are managed with less attention. The interface will require input on the estimated number of clients per category, and the average estimated rates for rebates, discounts, and bonuses. Based on this, the estimated selling price for each client group and for the total new activity will be generated. Naturally, no objective-driven activities can be carried out without human resources. Each proposed activity is analyzed according to its importance, and the interface will return the number of employees required for each. Starting from a base salary fraction and a multiplier coefficient depending on the activity's importance, salary expenses will be calculated both per activity and for the total business initiation or expansion. Any new business idea or expansion involves risk. A standard questionnaire with ten questions is used, with the interface allowing the user to select the appropriate responses. A score is then calculated and, based on standard intervals, the idea is categorized into one of three risk levels: low, moderate, or high. A low-risk idea is implementable; a moderate-risk idea can be pursued with caution; a high-risk idea should be reconsidered.

An essential aspect of any business is the turnover rate of suppliers and clients. This is evaluated in terms of turnover speed (average number of renewals per year) and average duration (the number of days between two successive cycles). These are inversely proportional: higher turnover speed implies a shorter duration, and vice versa. Ideally, supplier turnover speed should be low, and client turnover speed high. These must be harmonized to avoid excessive delays in supplier payments or overly aggressive collection from clients.

Finally, the cash inflow-outflow budgets are prepared, taking into account potential loans, investments, and the previously estimated parameters. Budgeting is done monthly for the next 12 months and annually for the following 4 years.

Basic content

The working assumptions for the preparation of the budgets, processed using an Excel-based interface, are presented below:

Table 1. Working assumptions

Volume of receipts (RON) / Frequency of receipts (days)	13684	30			
Loan amount (RON) / Month in which the loan is received	50000	1			
Volume of payments (RON) / Frequency of payments (days)	4167	90			
Investment amount (RON) / Month in which the investment is made	5000	1			
Amount of additional salaries (RON) / Salary payment delay (days)	4000	30			
Employer's social security contribution related to additional salaries (RON)	90				

Amount of additional salaries and contributions (RON)	4090				
Monetary value of services (RON) / Service payment delay (days)	29	60			
Monthly repayment installment amount (RON) / Total number of installments / Number of installments per year / Repayment months	5000	10	2	6	12
Monthly interest amount (RON) / Monthly interest rate (percent)	500	0,01			
Number of upcoming years in the forecast horizon		1	2	3	4
Amount of future annual loans (RON)		0	0	0	0
Amount of future annual investments (RON)		0	0	0	0

Source: author's vision

Regarding the budgets, a positive cash flow can be observed starting from the first year of activity, with a fluctuating yet consistently positive trend over the following four years.

Thus, although seemingly risky, the idea proves to be favorable in terms of the financial results achieved. While in an income-expense budget the result in the first year might appear as a loss, in reality, from a cash perspective, the entity is in a favorable position, considering that the contracted loan represents a cash inflow without being recognized as income from an accounting standpoint.

The monthly budget for the first year of activity is presented below:

Table no. 2: Monthly budget for the first year of activity

Flow/Month	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	TOTAL
Turnover (RON)	0	13684	13684	13684	13684	13684	13684	13684	13684	13684	13684	13684	150527
Contracted loans (RON)	50000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50000
Material resources (RON)	0	0	0	4167	4167	4167	4167	4167	4167	4167	4167	4167	37500
Investments (RON)	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5000
Salaries and contributions (RON)	0	4090	4090	4090	4090	4090	4090	4090	4090	4090	4090	4090	44990
Services (RON)	0	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	319
Repaid loans (RON)	0	0	0	0	0	5000	0	0	0	0	0	5000	10000
Interest (RON)	500	500	500	500	500	450	450	450	450	450	450	400	5600
Cash flow (RON)	44500	9065	9065	4899	4899	-51	4949	4949	4949	4949	4949	-1	97118

Source: author's processing

The annual budgeting for the next 4 years is presented as follows:

Table no. 3: Annual budgeting for the next 4 years

Flow/Year	N	N+1	N+2	N+3	N+4
Turnover (RON)	150527	164211	164211	164211	164211
Contracted loans (RON)	50000	0	0	0	0
Material resources (RON)	37500	50000	50000	50000	50000
Investments (RON)	5000	0	0	0	0
Salaries and contributions	44990	49080	49080	49080	49080
Services (RON)	319	348	348	348	348
Repaid loans (RON)	10000	10000	10000	10000	10000
Interest (RON)	5600	4400	3200	2000	800
Cash flow (RON)	97118	50383	51583	52783	53983

Source: author's processing

Conclusions

Budgeting is a key element in the current and, especially, future activities of economic entities.

In this study, we have chosen to focus on cash-flow-based budgeting, as it is significantly more relevant in an accrual accounting system, such as the one used in Romania.

In such a system, the moment an expense is recognized does not coincide with the moment it is actually paid (for example, salary expenses are recognized during the month in which the work is performed, while the actual payment occurs the following month).

Likewise, the moment revenue is recognized does not match the moment it is collected (for example,

goods invoiced with a 30-day payment term result in revenue being recognized at the time of invoicing, while the cash is received 30 days later).

Bibliographical references

1. BÂTCĂ DUMITRU, C. G., SAHLIAN, D. N., ȘENDROIU, C. Managementul performanței. București: Editura CECCAR, 2019. ISBN 978-606-580-097-7.
2. GOMOI, B. C. Management financiar și al performanțelor. Timișoara: Editura Eurostampa, 2020. ISBN 978-606-32-0956-7.
3. ȚILICĂ, E. V., CIOBANU, R. Finanțe și management financiar. București: Editura CECCAR, 2020. ISBN 978-606-580-130-1.

CARTOGRAFIEREA CONEXIUNILOR DINTRE CAPITALUL INTELECTUAL ȘI SUSTENABILITATEA FINANCIARĂ

MAPPING THE LINKS BETWEEN INTELLECTUAL CAPITAL AND FINANCIAL SUSTAINABILITY

Autori: Adina-Cosmina RACOLCIUC

adinaracolciuc6@gmail.com

Bianca-Mihaela SANDU

biasandu15@gmail.com

Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, România,

Conducător științific: Marius-Sorin CIUBOTARIU

Dr., conf. univ., Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, Romania

marius.ciubotariu@usm.ro

ORCID code: 0000-0002-8560-9223

Abstract. *In an economic environment marked by volatility and the transition towards sustainable business models, intellectual capital is becoming a determinant of financial stability and overall performance. This paper aims to explore the connections between intellectual capital and financial sustainability, also highlighting the effect of its components - human, structural and relational capital - in optimizing economic performance and further improving organizational resilience. Through a bibliometric analysis, the research will explore existing trends in the literature to assess the current state of theoretical and applied knowledge of this research direction. Also, the study through its findings will become a conceptual framework for the assessment of intellectual capital along with its influence on financial sustainability, providing relevant insights for firms' sustainability strategies. At the same time, the research results will emphasize that the integration of intellectual capital into management strategies is a key competitive advantage that will reduce economic vulnerabilities and facilitating the transition to a sustainable business model.*

Keywords: *intellectual capital, sustainable business growth, sustainable development, financial sustainability, environmental practices.*

JEL Classification: M41

Introducere

În economia actuală bazată pe cunoaștere, capitalul intelectual reprezintă o forță motrice a competitivității individuale, organizaționale și naționale. Nenumărate companii nu doar supraviețuiesc, ci prosperă în această economie prin valorificarea activelor necorporale sau a celor intelectuale. Aceste active sunt indispensabile pentru succesul unei întreprinderi, întrucât cercetările indică faptul că investițiile în capitalul intelectual pot produce randamente duble față de investițiile în active fizice [1]. Este clar că, în peisajul actual, capitalul intelectual este cheia deblocării unui succes și a unei creșteri fără precedent.

În acest sens, prezentul studiu urmărește să analizeze conexiunile dintre capitalul intelectual și durabilitatea financiară prin examinarea modului în care interacțiunile dintre aceste elemente afectează performanța organizațională și prin evidențierea rolului pe care îl au centrele universitare în îmbunătățirea cunoștințelor în acest domeniu de studiu. Pentru atingerea acestui scop, au fost formulate două obiective specifice, după cum urmează: *O1* – Analiza influenței pilonilor sustenabilității financiare asupra valorii capitalului intelectual și a componentelor sale, deținute de organizații din domenii diferite de activitate, prin identificarea mecanismelor care conduc la majorarea dimensiunii acestuia și *O2* - Cartografierea peisajului global al cercetărilor existente în domeniul capitalului intelectual și a sustenabilității financiare, pentru a identifica tendințele

emergente, autorii cheie și instituțiile de referință, precum și pentru a analiza evoluția și impactul acestora asupra dezvoltării teoretice și aplicative ale acestei direcții de cercetare.

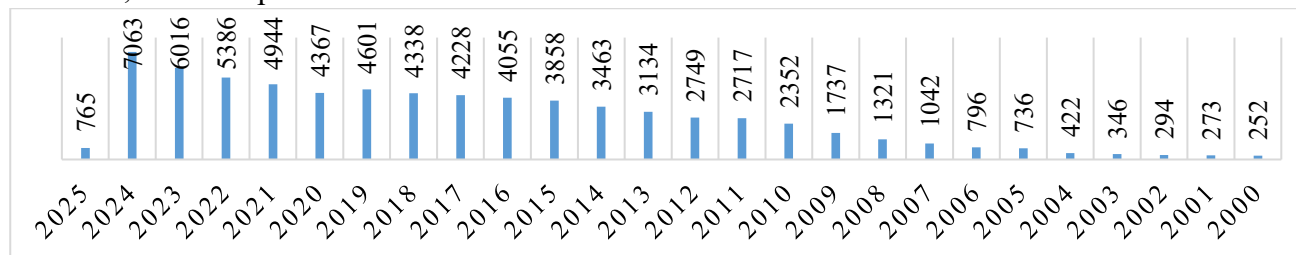
Revizuirea literaturii de specialitate. Conceptul de capital intelectual, cunoscut în literatura de specialitate și sub denumirea de capital intangibil, a captat atenția, în ultimele două decenii, atât a cercetătorilor academicieni, cât și a practicienilor din domeniul producției, comerțului și serviciilor. Acest interes sporit se datorează progreselor înregistrate la nivel economic, politic și social, deoarece au contribuit la accentuarea dependenței companiilor de inteligență artificială, know-how și inovație. La momentul actual, întreprinderile din întreaga lume, indiferent de dimensiune și forma de organizare, au devenit tot mai preocupate de problemele legate de utilizarea eficientă a resurselor, de promovarea unei culturi care să elimine inechitatea socială, degradarea mediului înconjurător și alte probleme legate de dezvoltarea durabilă [2]. În plus, în literatura de specialitate existentă a putut fi observat un interes crescut din partea cercetătorilor pentru analizarea companiilor care și-au propus să atingă obiectivele prevăzute în Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă, deoarece mulți dintre ei au fost de părere că excelența în afaceri și succesul pe termen lung pot fi asigurate doar de entitățile care sunt catalogate a fi afaceri sustenabile [3]. Acest aspect a devenit și mai important în contextul conștientizării crescânde a necesității de a adopta o abordare integrată pentru a face față provocărilor economice, sociale, de mediu și instituționale complexe în vederea realizării tranziției către un model de dezvoltare durabilă, din ce în ce mai solicitat și de părțile interesate [4,5]

Drept urmare, se poate spune că adaptarea proceselor operaționale ale companiilor la tehnologiile emergente are un efect benefic asupra pilonilor de bază ai sustenabilității financiare, deoarece contribuie la îmbunătățirea transparenței și a calității raportărilor, precum și la consolidarea unei poziții stabile și durabile pe piața de desfacere. După cum, s-a putut observa practicile ESG stimulează și încurajează investițiile continue în capitalul intelectual, fiindcă prin punerea aplicare a acestor strategii, companiile sunt încurajate să sprijine implicarea și dezvoltarea angajaților, atragerea de noi active intangibile și sporirea coeziunii, îmbunătățindu-se, astfel nivelul capitalului intelectual și rezultatele financiare obținute. Metodologia cercetării. Pentru a îndeplini acest obiectiv de cercetare, am aderat la utilizarea cadrului metodologic stabilit de Cobo et al. [6] pentru realizarea în programul VOSviewer a screening-ului bibliometric. Acesta a implicat parcurgerea mai multor etape, inclusiv căutarea și interogarea datelor existente pe platforma Web of Sciences, preprocesarea datelor prin aplicarea anumitor filtre, extragerea datelor prin descărcarea înregistrărilor într-un fișier delimitat de tabulatori cu toate detaliile aferente studiilor selectate, introducerea datelor în VOSviewer pentru generarea de rețelelor de termeni cheie, analiza și vizualizarea rezultatelor.

În urma aplicării protocolului de căutare amintit anterior am identificat că, din totalul lucrărilor existente pe Web Of Sciences, 71.265 de lucrări din domeniul managementului, economiei, finanțelor și științelor sociale interdisciplinare utilizează ca și topic expresii precum: "ESG performance", "Intellectual capital", "Human capital", "Relational capital", "Sustainable business growth", "Sustainable development", "Financial sustainability", "Environmental practices", "Social practices", "Governance practices", "Investment efficiency" and "Intellectual capital", structurate în 61.523 de articole, 10.308 lucrări ale conferințelor, 1.333 capitole de cărți, 60 de cărți. Cele 71.265 de documente au fost exportate în format txt, incluzând informații precum: informații de citare, informații bibliografice, rezumat și cuvinte cheie, detalii privind finanțarea, alte informații, apoi a fost utilizat software-ul bibliometric VOSviewer pentru a procesa revizuirea sistematică a literaturii și pentru a analiza și vizualiza co-ocurența cuvintelor cheie.

Rezultate și discuții. În cadrul acestei secțiuni pe baza rezultatelor obținute în urma interogărilor efectuate pe platforma Web of Science au fost realizate o serie de reprezentări grafice a principalelor tendințe și direcții de cercetare cu privire la relația dintre capitalul intelectual și sustenabilitatea financiară. În prima fază a fost ilustrată evoluția numărului de lucrări publicate pe domeniul de

cercetare în perioada 2000 – 2025, care a înregistrat un trend ascendent încă de la începutul perioadei analizate, interesul pentru acest subiect intensificându-se în ultimii 10 ani.

Graficul nr. 1– Evoluția numărului de lucrări publicate pe domeniul de cercetare în perioada 2000 - 2025

Sursa: Prelucrare proprie pe baza datelor extrase de pe Web of Science

După cum se poate observa din graficul nr. 1, în perioada 2000 - 2009, numărul publicațiilor a fost extrem de scăzut, întrucât atenția cercetătorilor era orientată spre domenii precum analiza piețelor financiare, creșterea economică, managementul resurselor tangibile, terminologia de capital intelectual și de sustenabilitate financiară nefiind cunoscută de mulți academicieni la acel moment. Ulterior, între 2010 și 2019, interesul pentru această direcție de cercetare s-a accentuat semnificativ, însă, în anul 2020, pandemia COVID-19 a determinat o scădere temporară a numărului de cercetări, deoarece cercetările au fost orientate spre identificarea factorilor care au condus la această criză și spre analiza efectelor pe care le-a avut asupra economiilor din întreaga lume.

Concluzii. În economia modernă a cunoașterii și a dezvoltării tehnologice, utilizarea eficientă a modelelor economiei circulare poate conduce la alegeri importante în materie de inovare, deoarece capacitatea unei întreprinderi de a inova depinde exact de circuitul integrat de care dispune. Prin urmare, cercetătorii au subliniat importanța monitorizării și măsurării resurselor imateriale, cum ar fi capitalul intelectual, ca forță motrice pentru competitivitate, încrederea în piață, inovare și durabilitate. Așadar, prin cercetarea realizată, s-a putut observa că, practicile ESG stimulează și încurajează investițiile continue în capitalul intelectual, iar prin punerea în aplicare a acestor strategii, companiile sunt încurajate să sprijine implicarea și dezvoltarea angajaților, atragerea de noi active intangibile și sporirea coeziunii, îmbunătățindu-se, astfel nivelul capitalului intelectual și rezultatele financiare obținute.

Referințe bibliografice

1. Hermawan, S., Tawfeeq Yousif Alabdullah, T., Sriyono, S., Sudarso, S., & Utomo, P. (2024). Green perspective on intellectual capital, corporate social responsibility, and competitive advantage: The role of firm performance. *Environmental Economics*, 15(1), 97–107. [https://doi.org/10.21511/ee.15\(1\).2024.08](https://doi.org/10.21511/ee.15(1).2024.08)
2. Pham, C.-V., Liu, S.-F., & Chen, S.-H. (2024). Corporate ESG performance and intellectual capital: International evidence. *Asia Pacific Management Review*. <https://doi.org/10.1016/j.apmr.2023.12.003>
3. Berrone, P., Rousseau, H. E., Ricart, J. E., Brito, E., & Giuliadori, A. (2023). How can research contribute to the implementation of sustainable development goals? An interpretive review of SDG literature in management. *International Journal of Management Reviews*, 25(2), 318–339. <https://doi.org/10.1111/ijmr.12331>
4. Song, J. (2024). Corporate ESG performance and human capital investment efficiency. *Finance Research Letters*, 62, 105239. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105239>
5. Lanzalonga, F., Oppioli, M., Calandra, D., & Secinaro, S. (2024). The impact of ESG performance on intangible assets and intellectual capital in the food and beverage industry. *Management Decision*. <https://doi.org/10.1108/MD-09-2023-1664>
6. Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., & Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for information Science and Technology*, 62(7), 1382-1402.

THE EFFICIENCY OF THE ENVIRONMENTAL POLLUTION TAX IN STIMULATING ECOLOGICAL RESPONSIBILITY AND ITS IMPACT ON THE BUSINESS ENVIRONMENT

Author: RUSU LILIA

pogor.lilia@ase.md

Scientific Coordinator: RODICA CUȘMĂUNSA

Dr., conf. univ., Academy of Economic Studies of Moldova

cusmaunsa.rodica.gheorghe@ase.md

ORCID ID: 0000-0003-0444-9799

Abstract: *This article examines the role of the environmental pollution tax in encouraging ecological responsibility and its impact on the business environment in the Republic of Moldova. The results show that the tax compels businesses to reduce excessive packaging usage and adopt more sustainable solutions, thus contributing to efficient waste management and environmental protection.*

Keywords: *environmental pollution taxes, ecological responsibility, economic impact, packaging, sustainability.*

Cod JEL: M40

INTRODUCERE

Pentru a combate degradarea mediului și a încuraja practici sustenabile, tot mai multe guverne adoptă măsuri fiscale care descurajează poluarea. Una dintre aceste măsuri este taxa pentru poluarea mediului, un instrument menit să reducă impactul negativ al activităților economice asupra ecosistemelor și să promoveze utilizarea responsabilă a resurselor.

Principalele modificări în legislație se bazează în mare măsură pe taxele din gestionarea ambalajelor și a deșeurilor generate de activitățile comerciale.

Taxa pentru poluarea mediului are rolul de a responsabiliza agenții economici și de a stimula utilizarea tehnologiilor ecologice. În Republica Moldova, deși această măsură contribuie la reducerea impactului asupra mediului, impune și costuri ridicate pentru anumite entități, ceea ce necesită politici fiscale echilibrate pentru menținerea competitivității economice.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Taxele pentru poluarea mediului sunt instrumente economice care urmăresc să internalizeze costurile de poluare generate de activitățile economice. Conform principiului „polluter pays” (plătește cel care poluează), agenții economici sunt responsabilizați să suporte costurile negative ale poluării pe care o generează [Smith, White, 2022].

În literatura de specialitate, taxele ecologice sunt considerate a fi eficiente atunci când sunt stabilite la un nivel suficient de ridicat pentru a încuraja reducerea emisiilor și pentru a stimula inovarea ecologică. Potrivit unui studiu realizat de Smith și White, taxele de mediu pot avea un impact semnificativ asupra reducerii emisiilor, mai ales atunci când sunt aplicate corect și corelate cu alte politici ecologice [Smith, White, 2022].

Mecanismele taxei pentru poluarea mediului în Republica Moldova conform noii legislații, taxa pentru poluare se aplică următoarelor categorii de produse și ambalaje:

- mărfuri specificate în anexa nr. 8 a Legii nr. 1540/1998;
- ambalaje primare, secundare și terțiare fabricate din plastic, lemn, hârtie, carton, sticlă și metale;

- ambalaje de desfacere utilizate în comerț.

Obligația achitării taxei apare la:

- importul mărfurilor;
- plasarea pe piață a mărfurilor ambalate de către producători;
- comercializarea ambalajelor de desfacere.

În această ordine de idei este necesar de menționat că cotele taxei sunt stabilite conform materialului ambalajului, variind între 1000 și 4500 lei per tonă.

Aplicarea taxei pentru poluarea mediului contribuie la schimbarea comportamentului agenților economici. Aceștia sunt motivați să adopte tehnologii mai eficiente și mai ecologice pentru a reduce impozitele pe care trebuie să le plătească. De exemplu, studiile realizate în țări precum Suedia și Danemarca au arătat că taxele ecologice pot stimula investirea în tehnologii curate și pot contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Studiile realizate de cercetători precum Petru Bacal (Mecanismul economic de protecție a mediului în Republica Moldova) evidențiază rolul taxelor ecologice în stimularea comportamentelor responsabile și în reducerea poluării prin ajustarea costurilor de producție [Bacal, 2020]. Literatura de specialitate indică, de asemenea, că taxele pentru poluarea mediului au efecte pozitive pe termen lung asupra competitivității întreprinderilor, prin creșterea eficienței energetice și promovarea inovațiilor tehnologice.

În Republica Moldova, totuși, implementarea acestei taxe a întâmpinat anumite provocări. Un studiu realizat de Popovici M. (2024) subliniază faptul că agenții economici mici și mijlocii sunt mai puțin capabili să investească în tehnologii ecologice din cauza resurselor financiare limitate. Astfel, este necesar ca politica guvernamentală să fie însoțită de măsuri de sprijin pentru aceste entități economice, cum ar fi subvențiile și facilitățile fiscale [Popovici, 2024].

Implementarea taxelor ecologice în Republica Moldova poate avea multiple efecte asupra mediului de afaceri:

❖ Avantaje:

- stimularea inovației și adoptarea tehnologiilor verzi;
- creșterea competitivității firmelor care investesc în soluții sustenabile;
- scutiri de taxe pentru agenții economici care implementează Responsabilitatea Extinsă a Producătorului (REP) și ating obiectivele de reciclare.

❖ Dezavantaje:

- costuri suplimentare pentru companiile care nu implementează REP;
- posibile efecte negative asupra prețurilor bunurilor și serviciilor;
- necesitatea raportării detaliate a ambalajelor plasate pe piață și a deșeurilor reciclate către Agenția de Mediu.

Noile reglementări pun un accent deosebit pe implementarea sistemelor individuale sau colective de REP, care permit reducerea taxelor pe ambalaje în funcție de cantitatea de deșeuri reciclate [3].

Formula de calcul pentru scutirea de taxe este:

$$T = Q \times Ct - (V/O \times Q \times Ct),$$

unde:

- T = suma taxei de plată,
- Q = cantitatea de ambalaje plasată pe piață,
- Ct = cota taxei pe ambalaje,
- V = cantitatea de deșeuri valorificate,
- O = obiectivul minim de reciclare impus de lege [3].

Studiu de caz: Implementarea REP și reducerea taxelor pe ambalaje Implementarea sistemelor de Responsabilitate Extinsă a Producătorului (REP) permite companiilor să beneficieze de scutiri de taxe pe ambalaje, în funcție de performanțele de reciclare.

Tabelul 1. Date inițiale privind cantitățile și cotele taxe

Indicator	Valoare
<i>Q</i> (Cantitatea de ambalaje plasată pe piață)	1000 tone
<i>Ct</i> (Cota taxei pe ambalaje din hârtie și carton)	1000 lei/tonă
<i>V</i> (Cantitatea de deșeuri valorificate)	150 tone
<i>O</i> (Obiectivul minim de reciclare)	1000 tone*20%=200 tone
Taxa finală după scutire	250000 lei

Sursa: elaborat de autor

Calculul taxei:

1. Taxa brută:

$$Q \times Ct = 1000 \text{ tone} \times 1000 \text{ lei/tonă} = 1.000.000 \text{ lei}$$

2. Scutirea fiscală:

$$(V/O) = 150/200 = 0,75$$

$$\text{Scutire} = 0,75 \times 1.000.000 = 750.000 \text{ lei}$$

3. Taxa finală:

$$T = 1.000.000 - 750.000 = 250.000 \text{ lei}$$

Astfel putem constata, că prin implementarea unui sistem REP, compania poate reduce semnificativ povara fiscală datorată ambalajelor. O rată de reciclare de 75% conduce la o scutire de 75% din taxa brută, determinând un cost final de 250.000 lei. Această abordare stimulează practicile sustenabile și investițiile în tehnologii de reciclare, contribuind la reducerea impactului asupra mediului.

CONCLUZIE

Taxa pentru poluarea mediului joacă un rol esențial în stimularea responsabilității ecologice și în protejarea mediului înconjurător. În Republica Moldova, aceasta reprezintă un instrument crucial pentru reducerea poluării și pentru încurajarea responsabilității agenților economici [1]. Cu toate acestea, pentru ca taxa să fie cu adevărat eficientă, este necesar ca autoritățile să sprijine agenții economici prin politici stimulative, în special pentru IMM-uri, și să investească în educația ecologică. În același timp, este important de menționat că pentru unele entități, în special cele care activează în sectorul de export, taxa poate reprezenta o povară fiscală semnificativă. Companiile care importă ambalaje pentru a ambala produse autohtone destinate exportului sunt afectate direct, întrucât sunt obligate să achite taxa pentru ambalaje chiar dacă acestea nu rămân pe piața internă. Această situație poate duce la costuri ridicate, afectând competitivitatea produselor moldovenești pe piețele externe și punând presiune pe dezvoltarea afacerilor orientate spre export. În acest context, o revizuire a legislației ar putea contribui la crearea unui cadru mai echitabil, care să sprijine exportatorii și să evite suprainpozitarea industriei locale.

Referințe bibliografice

1. Legea nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului. Publicat : 18-06-1998 în Monitorul Oficial Nr. 54-55 art. 378. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147008&lang=ru#.
2. Legea nr. 209/2016 privind deșeurile. Publicat : 20-06-2024 în Monitorul Oficial Nr. 260- 263 art. 373. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147038&lang=ro#.
3. Hotărârea Guvernului nr. 561/2020 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje. Publicat : 21-08-2020 în Monitorul Oficial Nr. 212-220 art. 743. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143207 &lang=ro#.
4. Regulamentul privind ambalajele și deșeurile de ambalaje aprobat prin HG nr. 561/2020. Publicat : 21-08-2020 în Monitorul Oficial Nr. 212-220 art. 743. Disponibil: https://www.legis.md/ cautare/getResults?doc_id=143207&lang=ro.
5. Smith, J., & White, R. (2022). *Environmental Taxation and its Impact on Pollution Reduction*. Journal of Environmental Economics.
6. Bacal, P. (2020). *Mecanismul economic de protecție a mediului în Republica Moldova*. Editura ASEM.
7. Popovici, M., et al. (2024). *Impactul taxei pentru poluarea mediului asupra agenților economici din Republica Moldova*. Revista Economică și Ecologică.

REFLECTAREA PERFORMANȚEI FINANCIARE A UNEI COMPANII LISTATE LA BURSĂ CU AJUTORUL CONTULUI DE PROFIT ȘI PIERDERE. STUDIU DE CAZ: ANTIBIOTICE S.A.

**THE FINANCIAL PERFORMANCE REFLECTION OF A STOCK LISTED COMPANY USING THE PROFIT AND LOSS ACCOUNT.
CASE STUDY: ANTIBIOTICE S.A.**

Autori: Darius-Andrei GOARNĂ

goarna.darius.acae24@uab.ro

Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

Diana-Mariana TODOR

todor.diana.sicadm24@uab.ro

Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

Coordonator științific: Ionela Cornelia CIOCA,

Dr., conf. univ., Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

cioca.ionela@uab.ro

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1004-7569>

Abstract. *The financial performance of a company, regardless of its size or the field in which it operates, is an essential indicator of economic health and sustainability. This is reflected in a complex set of information describing the entity's activity and the efficiency of its resource use, being a key tool in both internal and external analysis. In this context, the analysis of financial performance is particularly relevant for theorists and practitioners alike, having a crucial role in strategic and operational decision-making. The purpose of this study is to explore the specific financial reporting requirements in the context of performance, by analyzing the profit and loss account of a company listed on the Bucharest Stock Exchange. By using the literature and examples from practical life, the research will provide a deeper understanding of the link between financial reporting procedures and the real performance of a company, proposing interpretations and recommendations for a more efficient management of financial resources. The case study included in the article is meant to demonstrate the applicability of the approached topic, the choice of the topic being made based on the consideration that it is essential for a company to know its current status on the market, the aspects it needs to improve in carrying out its activity, as well as for forecasting the economic results in the future years.*

Keywords: *financial reporting, profit and loss account, performance, Bucharest Stock Exchange, COVID-19, pandemic*

JEL: C61, L65, M41

Introducere

Contul de profit și pierdere, denumit în literatură și *cont de rezultate*, măsoară performanțele activității unei entități în cursul unei perioade contabile, însă imaginea pe care acesta o oferă despre societate este una completă numai dacă este utilizat împreună cu bilanțul și tabloul fluxurilor de trezorerie (Cioca, 2024), acestea funcționând într-un mod complementar, unul față de celălalt.

Lucrarea de față își propune analiza dinamică a performanței financiare a unei societăți cotate la Bursa de Valori București, urmărind evoluția principalilor indicatori din contul de profit și pierdere, respectiv impactul acestora asupra valorii de piață a companiei. Astfel, am extras câțiva indicatori importanți pentru care am calculat structura, modificările absolute, abaterile relative și indicii de variație pe o perioadă de patru ani. Printre metodele de cercetare utilizate în prezentul articol, se numără *observarea* și *sinteza*, concretizate prin culegerea datelor, *explicația* și *descrierea* pe scurt a

situațiilor financiare, respectiv calculul și *analiza* evolutivă a indicatorilor care au dus spre interpretări atașate la conținutul *studiului de caz* prezentat.

Analize și rezultate

În cadrul elaborării prezentei lucrări, am realizat o analiză a situației veniturilor și cheltuielilor a S.C. Antibiotice S.A. Iași, pentru un interval de patru ani, incluzând perioada pandemiei de COVID-19, dar și faza post-pandemică, pentru comparabilitatea modului în care performanța entității a fost afectată și felul în care aceasta a făcut față provocărilor, trecând cu bine peste orice impediment. Conform situațiilor financiare anuale publicate pe site-ul oficial al Bursei de Valori, obținem următoarele date sintetizate într-un tabel:

Tabelul 1. Situația veniturilor, cheltuielilor și rezultatelor societății pentru perioada 2020-2023

Indicator (lei)	An			
	2020	2021	2022	2023
Venituri operaționale	374.043.808	383.826.060	511.528.739	629.266.367
Venituri financiare	6.349.412	5.099.050	10.698.269	11.460.581
Cheltuieli operaționale	336.621.624	349.568.376	465.028.352	532.733.134
Cheltuieli financiare	15.442.140	9.054.118	15.295.426	16.469.568
Rezultat brut	28.329.456	30.302.616	41.903.230	91.524.246
Rezultat net	26.388.049	29.939.404	38.513.427	81.088.596

Sursa: Prelucrare proprie după informațiile regăsite pe <https://www.bvb.ro/>.

La o primă vedere, observăm că în fiecare dintre cei patru ani analizați, rezultatul financiar este unul negativ, însă societatea obține profit deoarece, rezultatele din exploatare sunt pozitive, adică veniturile operaționale sunt mai mari decât cheltuielile operaționale. De asemenea, contrar așteptărilor, în anii 2020-2021 aferenți pandemiei de COVID-19, deși entitatea fabrica medicamente, valoarea veniturilor sale din acești ani este cu mult mai mică decât cea din perioada post-pandemică, ceea ce denotă faptul că indiferent de domeniul de activitate al entităților, gravitatea pandemiei a afectat desfășurarea activităților tuturor entităților, în diferite proporții.

În continuare vom analiza structura veniturilor și cheltuielilor societății, prin raportarea fiecărei dintre cele două clase de venituri și cheltuieli la totalul veniturilor, respectiv cheltuielilor, sintetizând datele într-un nou tabel, după cum urmează:

Tabelul 2. Structura veniturilor și cheltuielilor întreprinderii pe perioada 2020-2023

Indicator (lei)	An							
	2020	Structura	2021	Structura	2022	Structura	2023	Structura
Venituri operaționale	374.043.808	98,33%	383.826.060	98,69%	511.528.739	97,95%	629.266.367	98,21%
Venituri financiare	6.349.412	1,67%	5.099.050	1,31%	10.698.269	2,05%	11.460.581	1,79%
Venituri totale	380.393.220	100,00%	388.925.110	100,00%	522.227.008	100,00%	640.726.948	100,00%
Cheltuieli operaționale	336.621.624	95,61%	349.568.376	97,48%	465.028.352	96,82%	532.733.134	97,00%
Cheltuieli financiare	15.442.140	4,39%	9.054.118	2,52%	15.295.426	3,18%	16.469.568	3,00%
Cheltuieli totale	352.063.764	100,00%	358.622.494	100,00%	480.323.778	100,00%	549.202.702	100,00%

Sursa: Prelucrare proprie.

Veniturile din exploatare ale anului 2021 se află într-o ușoară creștere față de cele aferente anului precedent, însă sunt urmate de o scădere datorată creșterii veniturilor financiare în anul următor. În 2023, veniturile din exploatare suportă o nouă creștere, dar per total rămânând în jurul a 98% din totalul veniturilor. De cealaltă parte, atât cheltuielile operaționale, cât și cele financiare fluctuează constant în fiecare dintre cei patru ani analizați, urmând un trend sinusoidal.

În dinamică, în urma calculelor abaterilor absolute, modificărilor relative și a indicilor cu bază în lanț aferenți veniturilor, cheltuielilor și rezultatelor din anii supuși analizei obținem următoarele

informații: În anii pandemici 2020-2021, rezultatele obținute sunt mai mici decât în mod normal, unele fiind chiar negative, dar în perioada post-pandemică, compania a început imediat să se redreseze, consolidându-și rezultatele pozitive în anii următori.

Din punctul de vedere al veniturilor operaționale ale societății, în anul 2020 se constată o scădere majoră, din cauza impactului pe care pandemia de COVID-19 a adus-o întregului sistem de afaceri atât din țară, cât și din străinătate. În 2022, entitatea recuperează semnificativ (+127,7 mil. lei), urmând apoi o ușoară reducere a ritmului de creștere în 2023 (+117,7 mil. lei). Veniturile financiare fluctuează destul de mult, având o scădere în 2021 (-1,25 mil. lei), dar un vârf în 2022 (+5,59 mil. lei).

Cheltuielile operaționale urmează tendința veniturilor, dar cu creșteri mai temperate în 2023 față de 2022. În aceeași paradigmă cu veniturile financiare, și cheltuielile financiare suferă o scădere semnificativă în 2021 (-6,38 mil. lei), dar apoi cresc puternic în 2022 (+6,24 mil. lei), acțiune care, de fapt, nu este benefică pentru entitate din moment ce scopul oricărei companii este acela de a obține profit și de a-și reduce cheltuielile. După o scădere semnificativă a rezultatului brut în 2020 (-6,85 mil. lei), compania revine „pe profit”, ajungând la +49,6 mil. lei în 2023. Cât despre evoluția profitului după impozitare, se poate spune că acesta a crescut spectaculos în 2023 (+42,57 mil. lei), semn că firma a devenit mult mai eficientă în ansamblu.

În ceea ce privește indicii veniturilor și cheltuielilor, aceștia fluctuează în mod invers (când unul crește celălalt scade) în anii pandemici consecutivi, dar trendul este unul de creștere de ambele părți în perioada post-pandemică. Creșterea cheltuielilor este mai mică în 2023 (114,56%) comparativ cu 2022 (133,03%), ceea ce denotă o mai bună gestionare a costurilor. Indicele profitului crește constant în cei patru ani analizați, având un vârf în 2023 (210,55%), arătând o eficiență financiară îmbunătățită. Modificările relative ale elementelor urmează trendul dat de indicii interpretați anterior, rata de variație a profitului crescând până inclusiv în 2023, fapt ce confirmă o îmbunătățire clară a profitabilității entității.

Concluzii

Din analiza realizată asupra contului de profit și pierdere al societății Antibiotice S.A. Iași observăm că deși entitatea activează în industria farmaceutică, pe perioada pandemiei (2020 – martie 2022), compania a fost marcată de venituri operaționale mai reduse comparativ cu perioada post-pandemică, fapt ce indică gravitatea perturbărilor economice cauzate de criza sanitară mondială și de faptul că vaccinurile au fost aduse din străinătate, nefiind fabricate pe teritoriul românesc. Din 2022, societatea a înregistrat o redresare semnificativă, observându-se o creștere consistentă a veniturilor și, implicit, a profitului net. Acest aspect subliniază capacitatea întreprinderii de a-și adapta strategiile financiare și operaționale în fața schimbărilor și a provocărilor de natură economică.

Cu toate că se remarcă un dezechilibru între veniturile și cheltuielile financiare, unde cele din urmă sunt constant mai mari, indicându-se o vulnerabilitate care ar putea fi gestionată prin optimizarea costurilor de finanțare, pe parcursul perioadei analizate, compania a demonstrat o capacitate ridicată de a genera profit, rezultatul net atingând o valoare record în 2023.

Referințe bibliografice:

1. Cioca, I. C. (2019), *Fundamente teoretice și practice privind contabilitatea*, Editura Pro Universitaria, București, pag. 145-147.
2. Cioca, I. C. (2024), *Raportare financiară conform normelor europene și internaționale*, Seria Didactica, Alba Iulia, pag. 50.
3. Feleagă, N., Feleagă, L. (2007), *Contabilitate financiară. O abordare europeană și internațională, ediția a II-a, vol. 1. Contabilitate financiară fundamentală*, Editura Economică, București, pag. 89-90.
4. Pântea, I., Bodea G. (2014), *Contabilitate financiară*, Editura Intelcredo, Deva, pag. 461.
5. Legea nr. 82/1991 (Legea contabilității), Monitorul Oficial nr. 265 din 27 decembrie 1991.
6. OMFP nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, Monitorul Oficial nr. 1020 din 19 decembrie 2016.
7. <https://www.antibiotice.ro/>.
8. <https://www.bvb.ro/>.

PARTICULARITĂȚILE TESTĂRII CONTROLULUI INTERN ÎN CADRUL AUDITULUI IMOBILIZĂRILOR CORPORALE

PARTICULARITIES OF INTERNAL CONTROL TESTING IN THE AUDIT OF TANGIBLE ASSETS

Autor: Mihaela LUPU, Masterandă

mihaela.lupu17072001@gmail.com

Universitatea de Stat din Moldova

Coordonator științific: Elena PETREANU

Dr., conf. univ., Universitatea de Stat din Moldova

ORCID: 0000-0001-7024-3081

elena.petreanu@usm.md

Abstracts. Tangible assets represent assets that are held by a company to be used for more than one year in order to obtain economic benefits. The tangible assets are the core assets of many economic entities. At the same time, these assets can be points of vulnerability in companies' financial reporting, having a significant impact on balance sheets and financial performance. Therefore, the entities need to apply effective procedures to avoid these risks. An effective internal control system contributes to maintain the value of fixed assets, to comply with legal regulations and to make reasonable economic decisions. The importance of this topic is highlighted by the direct impact that the value of property, plant and equipment can have to the integrity and reliability of the information presented in a company's financial statements. The correct valuation of property, plant and equipment is essential for an accurate reflection of the company's total value. The purpose of this article is to analyze the role of internal controls in the management of tangible assets, highlighting their impact in the company's real situation.

Key words: internal control, tangible assets, error, responsibilities

JEL: M42

Introducere

Controlul intern reprezintă ansamblul politicilor, proceselor și mecanismelor implementate într-o organizație pentru a asigura eficiența operațională, calitatea raportării financiare și conformitatea cu reglementările aplicabile. Acesta ajută la protejarea activelor, prevenirea fraudelor și erorilor, asigurarea înregistrării corecte în evidența contabilă și optimizarea utilizării acestora. Deși nu poate elimina complet toate riscurile, un sistem eficient de control intern contribuie la îmbunătățirea performanței și la luarea deciziilor corecte. În vederea realizării acestui scop au fost stabilite următoarele obiective: identificarea și descrierea tipurilor de controale interne existente, enumerarea și analiza elementelor controlului intern, corelarea acestora cu auditul imobilizărilor corporale și formularea concluziilor.

Conținut de bază

Potrivit organizației globale de experți contabili ACCA, controalele interne se clasifică în cinci categorii [4], această clasificare fiind prezentată în Figura 1.

Figura 1. Clasificarea controalelor interne

Sursa: Realizat de autor în baza [4]

Controale contabile. Aceste controale vizează acuratețea și corectitudinea înregistrărilor financiare, asigurând conformitatea cu standardele contabile și evitarea raportărilor eronate. Printre principalele controale contabile utilizate sunt:

1. Divizarea drepturilor de acces și înregistrare a datelor contabile între diverse departamente, în funcție de specificul acestora;
2. Verificarea dublă a informației înregistrate de către contabili și contabilii șefi.

Controale administrative. Aceste controale sunt legate de procesele și procedurile implementate pentru a gestiona eficient activele. Ele nu vizează direct aspectele financiare, ci mai mult gestionarea activelor. Dintre principalele controale administrative fac parte:

1. Divizarea responsabilităților de raportare;
2. Stabilirea unor politici clare pentru utilizarea, întreținerea și casarea imobilizărilor corporale;
3. Implementarea unui sistem de monitorizare a echipamentelor și desemnarea personalului responsabil pentru monitorizarea acestora;
4. Crearea unei comisii de supraveghere care să aprobe deciziile privind investițiile în mijloace fixe și să se asigure că acestea sunt în concordanță cu strategia companiei.

Controale preventive. Aceste controale au ca scop să prevină apariția erorilor, fraudelor sau utilizării necorespunzătoare a activelor, înainte ca acestea să apară. Ele ajută la menținerea disciplinei în gestionarea imobilizărilor corporale. Printre principalele controale preventive efectuate pe secțiunea de imobilizări corporale sunt:

1. În cadrul procesului de achiziție a mijloacelor fixe există câteva controale cheie precum aprobarea planului de achiziții, constituirea comisiei pentru achiziții publice, aprobarea documentelor de către mai multe nivele manageriale înainte de achiziționare;
2. Instruirea angajaților privind utilizarea corectă a echipamentelor pentru a preveni deteriorarea acestora;
3. Testarea echipamentelor pentru prevenirea deteriorării premature;
4. Reconcilierea datelor din documentele contabile cu cele din sistem.

Controale detective. Aceste controale au rolul de a identifica erorile sau fraudele după ce s-au produs. Principalele controale detective utilizate pentru secțiunea de imobilizări corporale sunt:

1. Inventarierea anuală a mijloacelor fixe pentru a verifica existența acestora și starea lor reală și a detecta eventualele diferențe între evidențele contabile și realitate;
2. Compararea valorilor activelor înregistrate în bilanț cu rapoartele de evaluare pentru a detecta eventuale supraevaluări sau subevaluări.

Controale corective. Acestea sunt implementate pentru a remedia problemele descoperite în controalele detective. Ele ajută la rectificarea erorilor și prevenirea reapariției acestora. Principalele exemple de controale corective desfășurate sunt:

1. În cazul când o inspecție arată că un echipament este defect din cauza întreținerii necorespunzătoare, se implementează un plan de mentenanță regulată;
2. În cazul în care inventarierea anuală a activelor arată lipsuri sau diferențe între evidențele contabile și activele fizice, aceste diferențe se înregistrează în contabilitate ca și cheltuieli sau venituri privind inventarierea;
3. Dacă evaluarea mijloacelor fixe arată o supraevaluare sau subevaluare a mijloacelor fixe, atunci în contabilitate sunt înregistrate ajustările necesare.

Controlul intern are în structura sa cinci elemente, acestea fiind ilustrate în Figura 2. Elementele controlului intern creează împreună posibilitatea de a gestiona eficient activele și a evita apariția unor deficiențe de control [1].

Figura 2. Elementele controlului intern

Sursa: Realizat de autor în baza [1]

Prima componentă al controlului intern este mediul de control. Aceasta se referă la cultura organizațională și la structura de guvernare care sprijină implementarea controlului intern [3, pag.7]. Mediul de control pentru imobilizări corporale include diverse politici privind întreținerea și gestionarea echipamentelor și divizarea responsabilităților între angajați.

A doua componentă al controlului intern este managementul performanțelor și al riscurilor. Monitorizarea eficienței utilizării imobilizărilor corporale și analiza corectă a riscurilor contribuie la evitarea unor costuri suplimentare, cum ar fi întârzierea lucrărilor sau defectarea.

Al treilea element este activitatea de control. Există procedurile specifice care asigură că activitățile efectuate de către personal sunt conforme cu planul și strategia aprobată. Activitățile de control pot include audituri periodice ale stării echipamentelor și verificarea documentației pentru achizițiile de mijloace fixe.

Al patrulea element este informația și comunicarea. Acesta se referă la comunicarea între diferite nivele organizatorice, cum ar fi secția de contabilitate și întreținere a mijloacelor fixe sau între inginerul șef și echipa lui.

Ultimul element este monitorizarea și evaluarea. Acesta se referă la procesele de supraveghere continuă a sistemului de control intern și evaluarea eficienței. Monitorizarea și evaluarea mijloacelor fixe implică analiza periodică a performanței echipamentelor și utilajelor pentru a decide dacă trebuie înlocuite sau reparate.

Concluzii

Controlul intern reprezintă un factor cheie în gestionarea eficientă a imobilizărilor corporale. Prin aplicarea corectă a controalelor interne companiile pot reduce riscurile financiare și pot preveni fraudele sau erorile. Un sistem bine structurat, pe lângă faptul că minimizează aceste riscuri, tot odată optimizează utilizarea resurselor, contribuind la stabilitatea financiară. Pentru ca acest sistem să rămână eficient, este importantă monitorizarea continuă și comunicarea clară între toate departamentele implicate. Astfel, controalele interne permit evaluarea corectă a imobilizărilor corporale, asigurând transparența financiară și sprijinind luarea unor decizii raționale.

Referințe bibliografice

1. Ordinul Ministerului Finanțelor Nr. 189 din 05-11-2015 cu privire la aprobarea Standardelor naționale de control intern în sectorul public. Publicat: 11-12-2015 în Monitorul Oficial Nr. 332-339 art. 2391;
2. IAS 16 „Property, plant and equipment”. Accesat la 10-03-2025.
2. Disponibil:<https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2021/issued/part-a/ias-16-property-plant-and-equipment.pdf>;
3. Manual de Control Intern Managerial. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. Chișinău, 2020. Accesat la 10-03-2025.
4. Disponibil:https://madr.gov.md/sites/default/files/Documente%20atasate%20Advance%20Pagines/Manual%20CI_M_1.pdf;
5. Articol ACCA: Internal controls. Accesat la 10-03-2025.
6. Disponibil:<https://www.accaglobal.com/gb/en/student/exam-support-resources/fundamentals-exams-study-resources/f1/technical-articles/internal-controls.html>.

GUVERNANȚA CORPORATIVĂ ȘI AUDITUL INTERN: MECANISME CHEIE ÎN GESTIONAREA RISCURILOR DE REPUTAȚIE

CORPORATE GOVERNANCE AND INTERNAL AUDIT: KEY MECHANISMS IN REPUTATION RISK MANAGEMENT

Autori: Cătălina HÎNCU

catalina.hincu@student.usv.ro

Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, România

Andreea-Mihaela PUHA,

andreea.puha2@student.usv.ro

Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, România

Conducător științific: Florin BOGHEAN

Dr., conf. univ., Universitatea Ștefan cel Mare Suceava, România

florinboghean@usm.ro

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3786-776X>

Abstract. *This paper explores the crucial role of corporate governance and internal audit in managing reputational risks, specifically focusing on the automotive industry. In a globalized economic context, the vulnerability of companies to reputational crises is increasing, and deficiencies in governance and audit mechanisms can have significant consequences on financial performance and stability. The study analyzes the impact of reputational risks, highlighting the case of the Dieselpgate scandal that affected Volkswagen, compared to the proactive approaches of BMW and Mercedes-Benz in protecting corporate image through compliance, sustainability and effective communication. The aim is to highlight the need to optimize corporate governance and internal audit to prevent and effectively manage reputational crises in the automotive industry.*

Keywords: *Corporate governance, audit, reputational risk, automotive industry*

JEL Classification: G32, M14, M42

Introducere.

Stabilitatea economică este direct afectată de reputația unei companii. Crizele de reputație, cum ar fi „Dieselpgate” (Volkswagen), pot afecta negativ percepția publică. Astfel, guvernanta corporativă și auditul intern devin esențiale pentru prevenirea și gestionarea acestor riscuri. Acest studiu examinează modul în care diferitele companii auto abordează aceste mecanisme. Este necesar o abordare integrată care să combine sustenabilitatea, transparența și o guvernanta solidă. În acest context, studiul actual oferă o perspectivă aplicativă asupra unor exemple specifice din industria automobilelor.

Literature Review.

1. Guvernanta corporativă și rolul său în gestionarea riscurilor

Guvernanta corporativă este un sistem de reguli, procese și mecanisme prin care companiile sunt gestionate și controlate [1]. Aceasta se bazează pe un set de principii rigide ce pot minimiza riscurile, evita instabilitatea financiară sau deteriorarea reputației, printre acestea se numără: *Transparența, Responsabilitatea, Echitatea și Responsabilitatea socială*. În continuare, vom explora conceptului de guvernanta corporativă (a se vedea Tabel 1):

Tabelul 1. Metaanaliză privind conceptul de guvernanță corporativă

Nr.	Autori	Definiții
1	A. A. Berle Jr. (1997)	„Guvernanța corporativă implică sistemul de reguli și practici care încearcă să asigure alinierea intereselor managerilor cu cele ale acționarilor.” (The Modern Corporation and Private Property, 1932, ediția revizuită, 1997)
2	Marco Becht, Patrick Bolton și Ailsa Röell (2005)	„Guvernanța corporativă se referă la sistemele și regulile care determină modul în care o companie este condusă și controlată, în vederea asigurării unei administrări eficiente și a protejării intereselor acționarilor.” (Corporate Governance and Control, 2005)
3	Luc Renneboog și Peter G. Szilagyi (2017)	„Guvernanța corporativă constă în structurile, procesele și politicile care reglementează relațiile dintre proprietari, manageri și alte părți interesate în cadrul companiilor.” (The Oxford Handbook of Corporate Governance, 2017)

Sursa: prelucrare proprie pe baza Telembeci D., Guvernanța Corporativă, ULIM, București

Pe baza acestora putem concluziona faptul că guvernanța corporativă nu doar protejează o companie de riscuri iminente, ci și contribuie la dezvoltarea sa sustenabilă pe termen lung. [2]

2. Auditul intern și contribuția la transparență și responsabilitate

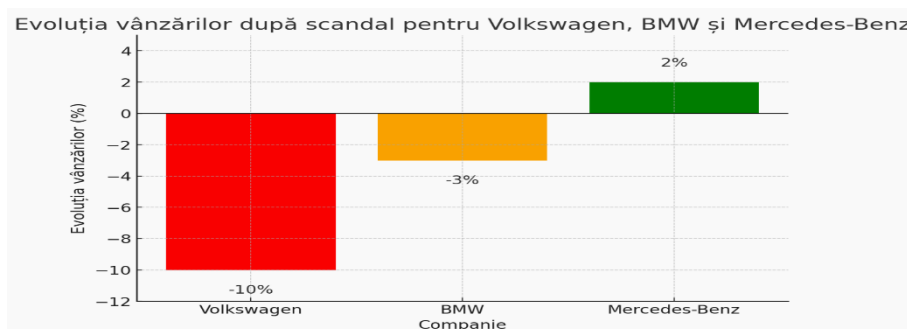
Prin capacitatea sa de a oferi o evaluare independentă și obiectivă, auditul intern contribuie la creșterea încrederii în procesele decizionale și la reducerea incertitudinilor privind conformitatea cu reglementările și standardele etice. [3] Auditul intern este definit de Institutul Auditorilor Interni (IIA) ca fiind o activitate independentă de asigurare obiectivă și de consiliere, destinată să adauge valoare și să îmbunătățească operațiunile unei organizații. Acesta ajută organizația să-și atingă obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică ce evaluează și îmbunătățește eficacitatea proceselor de management al riscului, control și guvernanță. [4] Institutul Auditorilor Interni (IIA) stabilește principiile fundamentale ale auditului intern, care includ independența, obiectivitatea, confidențialitatea și competența profesională. Aceste principii asigură un cadru unitar pentru desfășurarea auditului intern și contribuie la consolidarea credibilității acestuia în procesul decizional. [5] Rolul principal al auditului intern este de a asigura un cadru solid de control intern, care să prevină fraudă, ineficiențele operaționale și abaterile de la reglementările impuse. [6]

3. Riscul reputațional în mediu corporativ

Riscul reputațional reprezintă amenințarea asupra imaginii, încrederii și credibilității unei companii în ochii părților interesate. Acest tip de risc nu e doar un rezultat al unor crize interne, ci poate fi generat și de percepția publică asupra modului în care o companie desfășoară activitatea. [7] Gestionarea riscului reputațional presupune strategii pro-active și reactive, guvernanța solidă, monitorizarea riscurilor și comunicarea eficientă în criză. Auditul intern joacă un rol esențial în detectarea și corectarea eventualelor deficiențe care ar putea afecta reputația organizației. [8]

Impactul Scandalului Emisiilor Asupra Reputației VOLKSWAGEN

Volkswagen, unul dintre cei mai mari producători de mașini din lume, a fost fondat în Germania în 1937. Scandalul Dieseldgate (18.09.2015) a dezvăluit manipularea testelor de emisii de către Volkswagen. Consecințele au inclus amenzi de peste 33 miliarde USD [9], scăderea acțiunilor cu 33% și pierderea încrederii publicului. Scandalul a avut un impact major asupra industriei auto germane, iar Volkswagen a răspuns prin măsuri strategice precum compensații, investiții în vehicule electrice și reforme interne, pentru a-și recâștiga credibilitatea și a limita pierderile. În continuare, pentru a evalua poziționarea Volkswagen față de alți producători, este prezentată o analiză comparativă a evoluției vânzărilor (a se vedea Grafic 1):

Grafic nr. 1: Evoluția vânzărilor după scandal pentru Volkswagen, BMW și Mercedes-Benz

Sursa: Prelucrare proprie

Scandalul emisiilor a afectat diferit vânzările: Volkswagen a scăzut cu 10%, BMW cu 3%, iar Mercedes-Benz a crescut cu 2%, evidențiind importanța guvernancei corporative și a comunicării eficiente în gestionarea crizelor reputaționale. Pentru a evita situații similare, companiile trebuie să adopte politici pro-active de conformitate, să investească în sustenabilitate și să comunice transparent în perioade de criză.

Un aspect esențial al măsurilor de remediere luate de Volkswagen a fost îmbunătățirea sistemului de audit intern și reformarea guvernancei corporative. Volkswagen a fost criticată pentru lipsa unui mecanism de control eficient, ceea ce a permis existența unei culturi organizaționale care a tolerat fraudele[10]. Ca răspuns, compania a înființat un comitet de conformitate și a adoptat politici mai stricte de raportare internă pentru a preveni astfel de practici în viitor.

Concluzii.

Lecția fundamentală care se desprinde este că prevenirea riscurilor reputaționale impune existența unor structuri robuste de guvernare corporativă, o supraveghere continuă a conformității cu reglementările aplicabile, integrarea principiilor sustenabilității în strategiile organizaționale și, implementarea unor mecanisme eficiente de comunicare transparentă și promptă în contextul situațiilor de criză.

Referințe bibliografice

1. Cadbury A. (1992). *Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance*, London: Gee & Co. Ltd.
2. Bratiloveanu A. (2022), Controlul intern managerial în entitățile publice, Academia Română-Institutul național de Cercetări Economice "Costin C. Kirițescu", p. 26. <https://www.cide.ro/Alina%20Bratiloveanu%20-%20Controlul%20intern.pdf>
3. Onica M. C. (2013), *Auditul intern – pilon cheie al guvernancei corporative*, Univ. Danubius, Economica., p. 207
4. Institutul Auditorilor interni (IIA), <https://www.theiia.org/globalassets/site/standards/editable-versions/global-internal-audit-standards-romanian.pdf> accesat la data de 15.03.2025.
5. Florea, R., & Florea, R. (2013). Internal audit and corporate governance. *Economy Transdisciplinarity Cognition*, 16(1), 79.
6. Magnanelli, B. S., Nasta, L., & Pirolo, L. (2017). Preventing financial statement frauds through better corporate governance. *Corporate Ownership & Control*, 14(3), 271-285.
7. Pickett, Spencer K. H. (2007), *Corporate Fraud: A Manager's Journey*. John Wiley & Sons, p. 54
8. Rusu D.(2021), The Effect Of Internal And External Factors On Strategic Management For Innovation Processes At The Company Level, Proceedings Of The 15th International Management Conference "Managing People And Organizations In A Global Crisis" 4th– 5th November 2021, Bucharest, Romania, p. 408-418.
9. Dura C. (2019), The Volkswagen Emissions Scandal – Facts, Figures And Effects, *Annals of the University of Petroșani, Mechanical Engineering*, 21 (2019), 35-48
10. Bachmann R, (2017), Firms and Collective Reputation: The Volkswagen Emission Scandal as a Case Study, CESifo Working Paper, No. 6805, Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), Munich, p.17.

ПРОБЛЕМЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ КОНТРОЛЯ ПРИ ПРИНЯТИИ РЕШЕНИЙ ВЫСШИМ МЕНЕДЖМЕНТОМ

ISSUES OF CONTROL EFFECTIVENESS IN DECISION-MAKING BY TOP MANAGEMENT

Author: Tatiana COROBCA

corobca.tatiana@ase.md

Scientific coordinator: Aliona BIRCA,

Dr. hab., conf. univ., Academy of Economic Studies of Moldova

aliona.birca@ase.md

The ORCID code: ORCID:0000-0002-8815-7111

Abstract. The purpose of this article is to examine the methodology of cost management within entities in the corporate sector. In this perspective, the main elements of cost efficiency were presented. Finally, it was demonstrated that the decentralized management system based on responsibility centers is the most appropriate solution.

Keywords: cost efficient, decentralized management.

GEL: M41

Введение

Главной целью создания и функционирования предприятия является получение максимальной прибыли за счет реализации производимой продукции (выполненных работ, оказанных услуг). Однако, не стоит путать прибыль с доходом. Прибыль - это положительная разница между суммарными доходами и расходами. Из этого следует, что два предприятия, занимающиеся одной и той же деятельностью, имея одинаковый доход, могут иметь разную прибыль за счёт разницы в расходах. Закономерно напрашивается вывод, что на положительный финансовый результат (прибыль), непосредственно влияет оптимизация затрат (части расходов). Поэтому в вопросе принятия решений, направленных на снижение затрат, высший менеджмент должен быть максимально эффективен на всех этапах осуществления контроля и анализа деятельности.

Содержание

Управленческий учет заключается в поиске, анализе, передаче и использовании финансовой и нефинансовой информации, связанной с принятием решений, в целях создания и сохранения стоимости для организаций. Данный процесс начинается с преобразования сухих цифр в аналитическую информацию (поиск необходимых данных и их интерпретация). Далее, для оптимизации принятия решений, из полученной информации необходимо извлечь пользу, оперируя лишь теми показателями, которые связывают стратегию организации с её бизнес-моделью. Важно отметить, что информация должна быть не только полезной, но и своевременной. *Эффективный управленческий учёт обеспечивает эффективную деятельность* (максимальную прибыль при минимальных затратах). Наибольшее влияние на эффективность имеют следующие аспекты, нуждающиеся в особом контроле:

Себестоимость (увеличение приводит к понижению прибыли)	Растет из-за: дорогих закупок сырья и материалов, высоких логистических расходов, роста операционных затрат, низкой производительности сотрудников и т.д.
Рабочая сила (неэффективность снижает уровень выпуска продукции)	Эффективность снижается при: кадровом дефиците, низкой производительности, высокой текучести кадров т.д.
Качество поставок (понижение ведёт к потере клиентов)	Причинами проблем могут быть: задержки поставок, некачественные продукты, плохие условия хранения и т.д.
Цена (увеличение ведёт к потере клиентов)	Из-за влияния рынка на цену, её сложно манипулировать.

Эффективная деятельность, в свою очередь, осуществляется при *эффективном её контроле*. Задачей контроля является проверка состояния определённых объектов на соответствие тому, что предусмотрено стандартами, нормами, положениями, планами и т. д. Существует контроль:

- правильности выбора цели затрат и результатов деятельности;
- внешних и внутренних ограничений, мешающих предприятию достичь поставленных целей;
- бюджетный контроль составления и исполнения сметы доходов и расходов.

предварительный

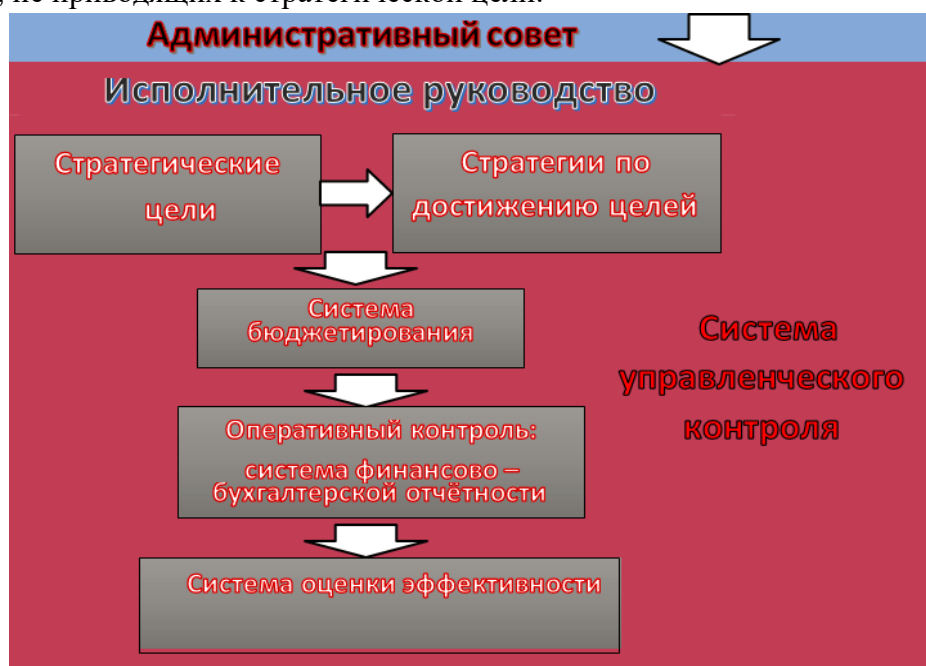
текущий

заключительный

В управленческом учете контроль в первую очередь нацелен на перспективу. Например, целью контроля может быть выявления соответствия стратегии компании с её бизнес моделью. Стратегия — это план действий, определяющий: куда движется компания (цели), каким способом она собирается этого достичь (направления, приоритеты, инвестиции), в какие сроки и с какими ресурсами. Бизнес-модель — это механизм, по которому компания зарабатывает деньги. Она описывает: кто клиенты, что им предлагается, как доставляется продукт/услуга, как формируется выручка, какие ресурсы и партнёры участвуют, какие расходы несутся и т.д. Это означает, что **стратегия компании должна соответствовать (или трансформировать) её бизнес-модель**, и наоборот. Предположим, что **стратегия некой компании — выйти в премиум-сегмент**, а бизнес-модель ориентирована на массового потребителя — это противоречие.

Роль контроля высшим менеджментом заключается в выявлении несоответствия и разработке решений по его ликвидации. Вариантом такого решения может быть изменение модели: уменьшение объёма продаж, увеличение маржи, поиск нового канала продаж, преобразование продукта и т.д.

В таблице ниже, отображена структура управления компанией. Управленческий контроль находится в самом сердце организации, а начинается он со стратегических целей (стратегии компании) и стратегий по достижению целей (бизнес модели). В этой схеме можно наглядно увидеть, что ошибочный контроль высшим менеджментом в самом начале построения целей и задач, может привести к нарушению всей системы: неправильное бюджетирование, дальнейший контроль данных неправильной деятельности, оценка эффективности показателей, не приводящих к стратегической цели.

Однако, использование *эффективного контроля* невозможно без *децентрализации управления*.

Для децентрализации необходимо организовать систему учета по *центрам ответственности*. Это подразделения или группы сотрудников, за которыми закреплена ответственность за определённые финансовые или операционные показатели.

Тип центра ответственности	Что контролирует	Пример
Центр доходов	Только выручку	Отдел продаж
Центр затрат	Только расходы	Бухгалтерия, IT-отдел
Центр прибыли	Доходы и расходы	Филиал, магазин, продукт
Инвестиционный центр	Прибыль + вложения	Дивизион, стратегическое направление

В заключении хотелось бы отметить, что немаловажным во всех вышеизложенных процессах, является умение *работать с данными*. Доступная информация никогда еще не была такой объемной, неструктурированной и сложной для интерпретации. Неуверенность и неспособность принимать эффективные решения являются важнейшими глобальными проблемами, с которыми сегодня сталкивается человек. На мой взгляд, это связано с тем, что люди пытаются принять решения ещё до того, как получают и проанализируют всю необходимую информацию.

Абстрактная схема 30-летней истории компании «X5 Group», как пример работы с большим объёмом информации:

- ✚ Центр цветка - **ядро компании** (2 основных магазина, из объединения которых, в дальнейшем произошла империя X5 Retail).
- ✚ Лепестки – **расширение компании** (магазины, сети, которые приобретались, а также сотрудничества).
- ✚ Листья - **инструменты и способы развития** (нововведения, инновации и т.д.).
- ✚ Стебель - **способы привлечения капитала** (акции, облигации).

Вывод. Эффективный управленческий контроль является ключевым инструментом высшего менеджмента для реализации стратегии, повышения финансовой устойчивости и оперативного принятия решений. Его правильная организация обеспечивает связь между целями компании, её бизнес-моделью и реальными результатами деятельности.

Библиография.

1. BÎRCĂ, Aliona, The new trends in management control. În: Annals of the Constantin Brâncuși, University of Târgu Jiu, Economy Series, Issue 3/2017, pp. 51-56, 0,5 c.a., ISSN 2344 – 3685, ISSN-L 1844 – 7007,
2. ȚURCANU, V.; MIHAILA, S. Contabilitatea de gestiune & control de gestiune (în industria prelucrătoare). *Monografie. Chișinău: ASEM, 2015. Chișinău, - 231 p. ISBN 978-9975-75-740-9.*
3. ВАСИЛЬЕВА Л.С. Бухгалтерский управленческий учет: учеб. пособие / Л.С. Васильева, Д.И. Ряховский, М.В. Петровская. – М. : ЭКСМО, 2007. – 368 с.
4. Официальная веб-страница X5 Group. Доступен: <https://www.x5.ru/ru/about/history/>

INFRASTRUCTURA RUTIERĂ ȘI DEZVOLTAREA REGIONALĂ: STUDIU COMPARATIV ÎNTRE MOLDOVA ȘI ARDEAL

ROAD INFRASTRUCTURE AND REGIONAL DEVELOPMENT: COMPARATIVE STUDY BETWEEN MOLDOVA AND ARDEAL

Autori: Elena Cătălina REBENCIUC,

katalinaalexandru20@gmail.com

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România

Ionela Olivia NISTOR, Master's student

stefanco.olivia@gmail.com

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România

Conducători științifici: Elena HLACIUC / Cristina Gabriela COSMULESE

ORCID code: 0000-0003-0601-748X / 0000-0002-8406-7004

elena.hlaciuc@usm.ro / gabriela.cosmulese@usm.ro

Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, 720229, Romania

Abstract. *In an economic context marked by uneven development between the regions of Romania, road infrastructure plays an essential role in stimulating economic growth and reducing territorial disparities. This study analyzes the impact of road infrastructure on regional development, making a comparison between Moldova and Transylvania. The research aims to achieve the following objectives: O1 – assessing how investments in road infrastructure influence economic growth and investment attractiveness of regions, O2 – identifying the main regional disparities in terms of quality, density and connectivity of road networks, and O3 – analyzing the critical factors that determine the efficiency of infrastructure investments.*

The results of the study show that Transylvania benefits from a more developed road network, which contributes to superior economic performance compared to Moldova. On the other hand, the lack of strategic investments in Moldova's infrastructure limits business development and access to markets.

Keywords: *road infrastructure, regional development, assessing how investments.*

JEL: M40

Introducere

Îmbunătățirea infrastructurii rutiere este esențială pentru progresul economic și conectivitatea pieței. Disparitățile în dezvoltarea drumurilor între regiuni precum Moldova și Ardeal din România subliniază influența acestora asupra creșterii economice. Rețeaua rutieră bine dezvoltată a Ardealului își sporește legăturile economice cu Europa, în timp ce drumurile deficitare ale Moldovei îi limitează potențialul de prosperitate. Prin examinarea cercetării academice și a datelor despre companiile de transport, acest studiu își propune să exploreze aceste discrepanțe. Întărirea sistemului rutier al Moldovei are potențialul de a atrage investiții pentru a reduce decalajele economice și pentru a favoriza dezvoltarea regională echitabilă.

Revizuirea literaturii de specialitate

Multe studii de cercetare subliniază o legătură semnificativă între infrastructura autostrăzilor și dezvoltarea economică în diferite regiuni. (Banister, 2001) subliniază importanța accesibilității în stimularea investițiilor și a productivității economice. (Pereira, 2012) observă că impactul economic poate diferi în funcție de factori locali, cum ar fi dinamica pieței muncii și nivelurile de inovare. În plus, (Lakshmanan, 2011) și (Roberts, 2011) indică faptul că politica guvernamentală joacă un rol crucial în determinarea eficacității investițiilor. (Gibbons, 2019) evidențiază modul în care

infrastructura rutieră joacă un rol vital în reducerea costurilor și crearea de noi perspective pentru afaceri. Cercetările indică faptul că zone precum Ardeal și Moldova prezintă o situație economică unică datorită infrastructurii, subliniind importanța investițiilor continue pentru creșterea durabilă.

Metodologia cercetării

Această cercetare utilizează o abordare cantitativă prin analiza bibliometrică a literaturii de specialitate extrase din Web of Science. Au fost analizate 3076 publicații, dintre care doar 411 au fost relevante pentru aria de cercetare "Business Economics". Pentru a obține rezultate cât mai relevante, au fost aplicate filtre stricte, selectând doar publicațiile care tratează direct relația dintre infrastructura rutieră și dezvoltarea economică.

Prin utilizarea instrumentului VOSviewer, au fost identificate tendințele majore din domeniu, conexiunile dintre autori și temele de cercetare emergente. Analiza a arătat că infrastructura rutieră joacă un rol esențial în dezvoltarea economică, însă efectele sale variază în funcție de contextul regional și politicile de investiții aplicate.

În plus, abordăm și studiul comparativ asupra firmelor de transport din Moldova și Ardeal ce ne oferă o perspectivă aplicată ce îl are impactului infrastructurii rutiere asupra performanței economice. Datele financiare analizate demonstrează că regiunile cu o infrastructură rutieră bine dezvoltată beneficiază de un mediu economic mai favorabil pentru creșterea firmelor și atragerea investițiilor.

Discuții și rezultate

Această secțiune analizează implicațiile rezultatelor obținute în cadrul studiului, atât din punct de vedere al firmelor de transport analizate, cât și din perspectiva literaturii de specialitate.

Pentru a evalua modul în care infrastructura rutieră afectează companiile de transport am analizat primele 10 firme din Moldova și Ardeal care se încadrează sub codul CAEN 4941 (transport rutier de mărfuri). Graficul de mai jos prezintă un rezumat al datelor comparative:

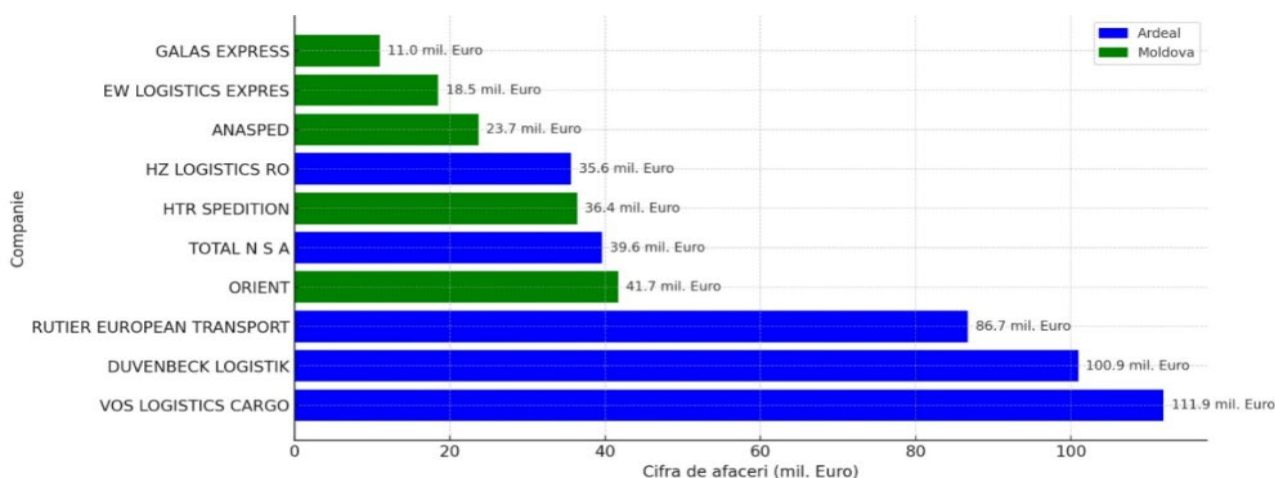

Figura 1. Cifra de afaceri a firmelor de logistică

Sursa: Prelucrare proprie

Graficul oferă o prezentare a cifrei de afaceri a firmelor de transport din zonele Ardeal și Moldovei, subliniind o influență economică semnificativ mai mare în Ardeal datorită rețelei sale avansate de drumuri. Examinarea subliniază importanța infrastructurii pentru îmbunătățirea performanței întreprinderilor de transport și face paralele între disparitățile din aceste regiuni cu discrepanțele lor economice respective. Îmbunătățirea infrastructurii prin investiții ar putea contribui la reducerea acestei diviziuni și la revigorarea progresului economic în Moldova. O revizuire bibliografică suplimentară efectuată folosind VOSviewer a evidențiat modele din literatura academică legate de infrastructura rutieră și progresul economic. Această analiză cuprinde 3076 de publicații, eliminând

411 care erau relevante pentru afaceri și economie, excluzând în același timp sursele irelevante pentru acuratețea studiului.

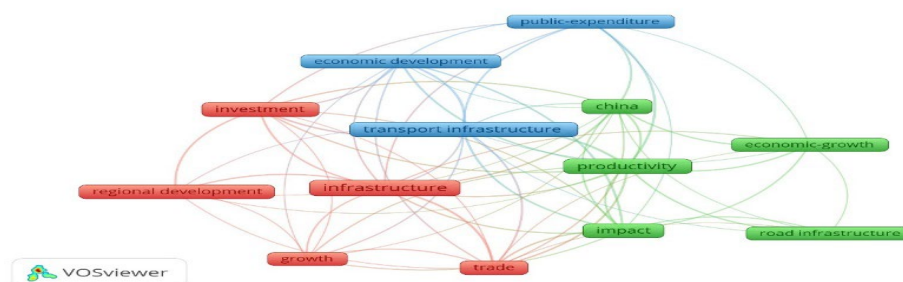

Figura 2. Rețeaua de legătură a termenilor cheie

Sursa: Prelucrarea datelor cu ajutorul programului VOSviewer

Rețeaua de co-apariție a termenilor generată în VOSviewer, unde nodurile reprezintă concepte, iar legăturile dintre ele indică relațiile dintre termeni pe baza frecvenței lor în literatura analizată. Clusterurile sunt diferențiate prin culori, fiecare grup de termeni având o temă comună.

Termenii *transport infrastructure*, *economic development*, *public-expenditure* indicat de clusterul albastru, pune accent pe legătura dintre infrastructura de transport și dezvoltarea economică evidențiind rolul cheltuielilor publice. Clusterul roșu, cu termenii *infrastructure*, *regional development*, *investment*, *growth*, *trade* se axează pe investițiile în infrastructură pentru a stimula creșterea economică și dezvoltarea regională și ia în considerare și efectele acesteia asupra comerțului. Iar clusterul verde cu termenii *china*, *economic-growth*, *productivity*, *impact*, *road infrastructure*, se conectează pe sistemele rutiere de eficiență și progres financiar, subliniind China și propune o revizuire a unei abordări distincte de creștere.

Concluzii

Prin abordarea acestei cercetări, observăm că asigurarea unei dezvoltări uniforme a infrastructurii rutiere între regiuni este esențială nu doar din motive economice, ci și ca o datorie strategică. Politicile guvernamentale ar trebui să vizeze realizarea unei alocări mai echitabile a resurselor către infrastructură pentru a stimula progresul economic în zonele mai puțin avansate. Îmbunătățirea și extinderea rețelilor de drumuri din Moldova poate ajuta la eliminarea decalajelor față de Ardeal, deschizând noi perspective de progres și unitate economică.

Astfel putem spune că infrastructura rutieră servește ca un motor vital al progresului economic și social, mai degrabă decât să fie doar o serie de drumuri. Investind strategic în transport, este posibilă reducerea disparităților regionale și deschiderea drumului pentru un viitor mai echitabil și înfloritor în întreaga țară.

Referințe bibliografice

1. Banister, D., & Berechman, Y. (2001). Transport investment and economic development. *Journal of Transport Geography*, 9(3), 209-218. Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S096669230100016X>.
2. Pereira, A. M., & Andraz, J. M. (2012). On the economic effects of public infrastructure investment: A survey of the international evidence. *Journal of Economic Development*, 37(4), Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0227591X1200010X>.
3. Lakshmanan, T. R. (2011). The broader economic consequences of transport infrastructure investments. *Journal of Transport Geography*, 19(1), 1-12. Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S096669231100001X>.
4. Roberts, M., & Goh, C. (2011). The resilience of road infrastructure and its influence on regional economic growth. *Transport Policy*, 18(5), 732-737. Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0967070X1100040X>.
5. Gibbons, S., Lyytikäinen, T., Overman, H. G., & Sanchis-Guarner, R. (2019). New road infrastructure: The effects on firms. *Journal of Urban Economics*, 110, 35-50. Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0094119019300105>.
6. Baldwin, R., & Martin, P. (2004). Agglomeration and regional growth. În *Handbook of Regional and Urban Economics* (Vol. 4, pp. 2671-2711). Elsevier. Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B978044451524350042X>.

7. Combes, P. P., & Lafourcade, M. (2005). Transport costs: Measures, determinants, and regional policy implications for France. *Journal of Economic Geography*, 5(3), 319-349. „Disponibil la: <https://academic.oup.com/jeg/article/5/3/319/2190420>.
8. Crescenzi, R., & Rodríguez-Pose, A. (2012). Infrastructure and regional growth in the European Union. *Papers in Regional Science*, 91(3), 487-513. Disponibil la: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10110-012-0196-2>.
9. Duranton, G., Morrow, P. M., & Turner, M. A. (2014). Roads and trade: Evidence from the US. *The Review of Economic Studies*, 81(2), 681-724. Disponibil la: <https://academic.oup.com/restud/article/81/2/681/1586340>.
10. Holl, A. (2004). Manufacturing location and impacts of road transport infrastructure: Empirical evidence from Spain. *Regional Science and Urban Economics*, 34(3), 341-363. Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016604620300091X>.

SECȚIUNEA LICENȚA

CZU: [657.63:657.24]:343.37

DOI: <https://doi.org/10.53486/issc2025.22>

LEGEA LUI BENFORD: APLICABILITATE ÎN CONTABILITATE ȘI DETECTAREA ANOMALIILOR FINANCIARE

BENFORD'S LAW: APPLICABILITY IN ACCOUNTING AND FINANCIAL ANOMALY DETECTION

Autor: Ruxanda HAREA

harea.ruxanda@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Svetlana MIHAILA, conf. univ., dr.

svetlana.mihaila@ase.md

ORCID ID: 0000-0001-5289-8885

Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract. *Benford's Law is a mathematical tool widely used in forensic accounting and auditing to detect numerical anomalies that may indicate fraud. This study explores its applicability in identifying financial fraud, with a focus on the MiMedx case, where deviations from the expected digit distribution revealed irregularities suggesting revenue manipulation. By applying Benford's Law, auditors identified an unusually high frequency of certain digits, raising suspicions of financial misrepresentation. The analysis confirms that statistical deviations from Benford's expected pattern can serve as a red flag for fraud detection. This method enables auditors and investigators to pinpoint suspect transactions efficiently, reducing the time and resources needed for fraud investigations. The case study demonstrates that integrating Benford's Law into financial auditing enhances fraud detection and strengthens financial transparency. Future research should explore its applications in emerging digital transactions and blockchain-based financial reporting.*

Keywords: *Benford's Law, forensic accounting, financial fraud detection, audit analytics*

JEL: *M41, M42*

Introducere

Într-un mediu economic din ce în ce mai complex, metodele tradiționale de audit sunt completate de tehnici analitice avansate, precum Legea lui Benford. Aceasta oferă un instrument eficient pentru detectarea anomaliilor în seturile mari de date contabile. Articolul explorează modul în care această lege poate fi aplicată pentru identificarea fraudelor financiare, cu un studiu de caz asupra companiei MiMedx, unde Legea lui Benford a fost utilizată pentru a evidenția discrepanțele numerice în raportările contabile.

Scopul lucrării este de a analiza aplicabilitatea Legii lui Benford în detectarea anomaliilor financiare și a fraudei contabile, demonstrând utilitatea acesteia ca instrument de audit și investigare. Lucrarea își propune să evidențieze modul în care această metodă poate ajuta la identificarea rapidă a tranzacțiilor suspecte și la optimizarea proceselor de audit.

Actualitatea temei este conferită de creșterea numărului de fraude contabile și de necesitatea utilizării unor metode avansate pentru detectarea acestora. Într-o lume financiară tot mai digitalizată, unde datele sunt manipulate mai ușor, integrarea tehnicilor statistice precum Legea lui Benford poate crește eficiența auditului și preveni riscurile financiare pentru investitori și autorități [1].

Obiectivele cercetării includ: explicarea principiilor Legii lui Benford și a modului în care aceasta funcționează în analiza datelor financiare; aplicarea acestei metode în cazul unei fraude contabile reale, demonstrând eficiența sa în investigarea situațiilor financiare manipulate; propunerea unor direcții viitoare de cercetare privind utilizarea acestei metode în contextul digitalizării și al tehnologiilor blockchain [2].

Metodologia de cercetare

Studiul utilizează o metodologie *mixtă*, îmbinând analiza documentară cu un studiu de caz asupra companiei MiMedx. Au fost analizate rapoarte financiare, documente SEC și investigații oficiale pentru a observa cum Legea lui Benford a fost utilizată în detectarea fraudei contabile. Prin aplicarea testelor statistice asupra distribuției cifrelor raportate de companie, au fost evidențiate deviațiile de la distribuția teoretică a Legii lui Benford, sugerând posibile manipulări ale veniturilor.

Conținutul de bază. Contextul fraudei

MiMedx Group, Inc. este o companie biomedicală americană specializată în dezvoltarea și comercializarea de grefe tisulare derivate din placentă. În perioada 2012-2017, compania a raportat o creștere spectaculoasă a veniturilor, atrăgând atenția investitorilor și menținând o valoare ridicată a acțiunilor sale pe NASDAQ. Cu toate acestea, în 2017, au început să apară acuzații că veniturile raportate erau umflate artificial prin diferite metode frauduloase [3].

Una dintre tehnicile utilizate a fost „*channel stuffing*”, o practică prin care MiMedx expedia cantități mari de produse către distribuitori, fără a exista cerere reală, dar înregistrând aceste livrări ca vânzări reale [4]. Aceste produse rămâneau în stocurile distribuitorilor sau erau returnate ulterior, însă veniturile fuseseră deja incluse în raportările financiare. De asemenea, compania recunoștea veniturile înainte ca tranzacțiile să fie finalizate, creând o imagine falsă de creștere economică. Aceste practici au fost inițial descoperite de investitori activiști și jurnaliști financiari, care au ridicat semne de întrebare privind discrepanțele dintre rapoartele financiare ale MiMedx și fluxurile reale de numerar. SEC (Securities and Exchange Commission) a deschis o investigație formală în 2017 pentru a verifica veridicitatea veniturilor raportate.

Aplicarea Legii lui Benford

Pentru a analiza dacă datele financiare ale MiMedx conțineau anomalii numerice, investigatorii și auditorii au aplicat Legea lui Benford asupra cifrelor raportate. Aceasta prevede că, în seturi mari de date numerice autentice, distribuția primei cifre semnificative urmează un model specific:

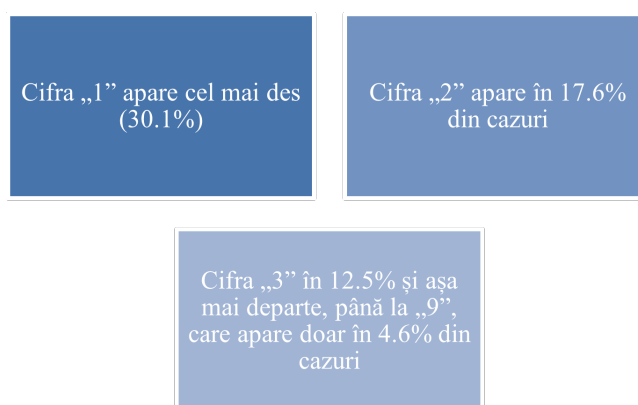

Figura 1. Distribuția numerică conform Legii lui Benford

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Dacă datele financiare sunt falsificate, acestea tind să devieze de la acest tipar, deoarece oamenii care manipulează cifrele nu respectă instinctiv acest model matematic.

În cazul MiMedx, au fost analizate:

- Veniturile raportate anual;
- Soldurile conturilor de creanțe;

➤ Profiturile ajustate per acțiune (EPS);

Rezultatele au indicat o frecvență anormală a cifrei „6” în poziția a doua a numerelor analizate, ceea ce nu se aliniază cu distribuția Benford. Această descoperire a ridicat suspiciuni de manipulare sistematică a datelor [5]. Mai mult, testele pe a doua cifră au relevat deviații semnificative în comparație cu modelul așteptat al Legii lui Benford. În mod natural, a doua cifră a unui număr urmează o distribuție mult mai uniformă, dar în rapoartele MiMedx, anumite cifre apăreau excesiv, ceea ce indica ajustări artificiale ale veniturilor pentru a corespunde așteptărilor pieței [3].

Odată ce analiza Benford a sugerat posibile nereguli, investigatorii SEC au demarat o verificare detaliată a documentelor interne ale MiMedx. Rezultatele au confirmat că:

- Compania înregistra vânzări fictive către distribuitori și recunoștea prematur veniturile.
- Anumite tranzacții nu aveau documente justificative complete, iar multe produse returnate nu erau incluse în ajustările financiare [6].
- Cifrele financiare raportate erau manipulate pentru a corespunde previziunilor analiștilor, evitând astfel scăderi ale prețului acțiunilor [6].

În 2018, MiMedx a fost delistată de pe NASDAQ, deoarece nu a reușit să furnizeze situații financiare auditate credibile. Compania a fost obligată să plătească o amendă de 1,5 milioane de dolari și să își refacă rapoartele financiare pentru perioada 2012-2017 [3]. Investitorii au pierdut sute de milioane de dolari din cauza scăderii prețului acțiunilor MiMedx [6]. În 2020, MiMedx a fost relistată pe NASDAQ, după ce a implementat o restructurare completă a conducerii și a adoptat măsuri stricte de conformitate financiară.

Concluzii. Legea lui Benford s-a dovedit a fi un instrument valoros în detectarea fraudei contabile, oferind auditorilor un mecanism rapid pentru identificarea anomaliilor în raportările financiare. Studiul de caz MiMedx confirmă că analiza statistică poate contribui la descoperirea manipulărilor financiare și la prevenirea riscurilor pentru investitori. Integrarea acestei metode în cadrul proceselor de audit ar putea îmbunătăți eficiența detectării fraudelor în diverse industrii. În plus, utilizarea Legii lui Benford poate servi ca un instrument complementar în analiza forensică a datelor, reducând timpul necesar identificării zonelor de risc ridicat. Extinderea aplicabilității acestei metode în contexte precum tranzacțiile digitale și criptomonede ar putea îmbunătăți transparența și securitatea raportărilor financiare.

Referințe bibliografice.

1. BENFORD, F. The Law of Anomalous Numbers, Proceedings of the American Philosophical Society, vol. 78, nr. 4, 1938, pp. 551–572. Disponibil: <https://www.jstor.org/stable/984802>
2. ASSOCIATION OF CERTIFIED FRAUD EXAMINERS. Occupational Fraud 2024: A Report to the Nations, 2024. Disponibil: <https://legacy.acfe.com/report-to-the-nations/2024/>
3. NIGRINI, M. Benford's Law: Applications for Forensic Accounting, Auditing, and Fraud Detection, Wiley, 2012. Disponibil: <https://www.wiley.com/en-us/Benford%27s+Law%3A+Applications+for+Forensic+Accounting%2C+Auditing%2C+and+Fraud+Detection-p-9781118152850>
4. DAHM, S. C., SIMMS, K. C. Fraud Detection Using Benford's Law: A Case Study of MiMedx, Journal of Forensic Accounting Research, 2021. Disponibil: <https://doi.org/10.2308/JFAR-2021-011>
5. SEC v. MiMedx Group, Inc. U.S. Securities and Exchange Commission Investigation Report, 2019. Disponibil: <https://www.sec.gov/litigation/admin/2019/34-86449.pdf>
6. U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE. Former MiMedx Group CEO and COO Charged in Fraud Scheme, 2020. Disponibil: <https://www.justice.gov/usao-sdny/pr/former-mimedx-group-ceo-and-coo-charged-fraud-scheme>
7. NIGRINI, M. J. A taxpayer compliance application of Benford's law, The Journal of the American Taxation Association, vol. 18, nr. 1, 1996, pp. 72-91. Disponibil: <https://www.jstor.org/stable/42728624>

PARTICULARITĂȚILE CONTABILITĂȚII ȘI IMPOZITĂRII OPERAȚIILOR CU NEREZIDENȚII

PARTICULARITIES OF ACCOUNTING AND TAXATION OF TRANSACTIONS WITH NON-RESIDENTS

Autor: Alexandrina GRAUR

graur.alexandrina@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Liliana LAZARI

liliana.lazari@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>

Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract. *The paper analyzes the accounting and tax particularities of transactions with non-residents in the Republic of Moldova, focusing on the applicable taxation regime according to the Fiscal Code. The study highlights the types of income subject to withholding tax, the differences between non-residents with or without a permanent establishment, and the rules for applying VAT to the import and export of services. It details the criteria for determining the place of supply and the related tax implications, as well as the special regime for non-residents providing services through electronic networks. The content is supported by accounting examples and current legislative references, aiming to offer a clear guide for the accounting and tax treatment of such transactions.*

Cuvinte-cheie: *nerezident, TVA, import de servicii, venituri impozabile, reținere la sursă, tratat internațional, contabilitate fiscală*

Clasificarea JEL: *M40, M41*

Introducere. În prezent, tot mai multe întreprinderi din Republica Moldova desfășoară activități economice cu parteneri din alte țări, ceea ce duce la creșterea numărului de operațiuni cu nerezidenți. Acest tip de tranzacții necesită o atenție sporită atât din punct de vedere contabil, cât și fiscal, deoarece sunt reglementate prin norme specifice ale Codului Fiscal [1] și prin tratatele internaționale semnate de Republica Moldova.

În cazul acestor operațiuni, este important de stabilit corect dacă serviciul se consideră livrat în Republica Moldova, cum se aplică TVA-ul și dacă există obligația de reținere a impozitului la sursă pentru nerezidenți. De asemenea, apar situații în care este necesar de consultat atât legislația națională, cât și convențiile de evitare a dublei impunerii.

În literatura de specialitate sunt tratate diferite aspecte ale tranzacțiilor cu nerezidenții, atât din punct de vedere contabil, cât și fiscal, ceea ce arată interesul cercetătorilor față de acest subiect actual și complex [5]. Lucrarea de față are scopul de a evidenția cele mai importante aspecte contabile și fiscale legate de colaborarea cu nerezidenții, oferind explicații utile pentru o mai bună înțelegere a acestor reglementări.

Metode de cercetare aplicate. Pentru realizarea acestui studiu, s-au folosit metode tradiționale de cercetare, inclusiv abordarea calitativă care ne-a ajutat la analiza ideilor și conceptelor legate de impozitarea tranzacțiilor cu nerezidenții, prin observare și interpretare teoretică. S-a aplicat și metoda studiului de caz, analizând exemple din practică pentru a evidenția modul în care sunt recunoscute și reflectate în contabilitate diferite forme de aplicarea a impozitului pe venit și TVA. De asemenea, s-a realizat o analiză comparativă a practicilor contabile din mai multe entități, pentru a înțelege mai bine asemănările și diferențele dintre ele.

Conținut de bază. Tranzacțiile realizate cu nerezidenții pot fi supuse **impozitului pe venit**, conform prevederilor Codului Fiscal al Republicii Moldova nr. 1163 din 24.04.1997, în special Capitolul 11 „Impozitarea nerezidenților. Prevederi speciale pentru tratatele internaționale” din Titlul II Impozitul pe venit. Totodată, unele tranzacții pot fi impozitate și cu **TVA**, în baza prevederilor din Titlul III Taxa pe valoarea adăugată, inclusiv art. 93 lit. a) și b) pct. 9), art. 94, art. 96 lit. a), art. 100 alin. (1), art. 102 alin. (10) lit. b), art. 109 alin. (1) și art. 111, precum și alte articole relevante din CF [1]. Conform capitolului 11 „Impozitarea nerezidenților. Prevederi speciale pentru tratatele internaționale”, pentru a fi aplicat impunerea cu impozitul pe venit nerezidenții pot fi grupați astfel [1]:

1. **Nerezidenți care desfășoară activitate prin reprezentanță permanentă.** Pentru acestea este caracteristic următoarele:
 - a) se consideră, în scopuri fiscale, ca agent economic rezident, dar numai în raport cu venitul obținut din Republica Moldova;
 - b) cheltuielile se deduc numai dacă sunt legate nemijlocit de acest venit, confirmate documentar, potrivit prevederilor titlului II;
 - c) acestor nerezidenți li se atribuie un cod fiscal al RM;
 - d) nu au dreptul de a trece la deduceri sumele indicate la art. 75 (4);
 - e) aplică cota de 12% pentru impozitarea profitul impozabil;
 - f) prezintă Declarația cu privire la impozitul pe venit pentru agenții economici (forma VEN12)[3]
2. **Nerezidenți care desfășoară activitate conform art.5 pct.15¹ (fără reprezentanță permanentă).** Aceste tranzacții au următoarele particularități:
 - a) nu sunt plătitori ai impozitului pe venit;
 - b) rețin impozit pe venit la sursa de plată conform art.88, 90, 901 și 91;
 - c) nerezidenților li se atribuie cod fiscal;
 - d) prezintă Darea de seamă privind activitatea desfășurată de nerezidenți în Republica Moldova și veniturile obținute de către aceștia (Forma NER-17) [4]
3. **Nerezidenții care desfășoară activitate în baza contractului (acord) de muncă.** Pentru ei e caracteristic:
 - a) sunt impozitați la sursa de plată în modul prevăzut la art.88;
 - b) nu au dreptul la deduceri și/sau scutiri aferente
 - c) darea de seamă o prezintă plătitorii din RM sub forma IALS21.
4. **Nerezidenți care nu desfășoară activitate în Republica Moldova, dar primesc plăți (venituri) din Republica Moldova.** Veniturile acestora se impozitează astfel: se aplică impunere la sursa de plată potrivit art.91, fără dreptul la deduceri, cu excepția veniturilor din prestarea de servicii ce țin de deschiderea și gestionarea conturilor corespondente ale băncilor corespondente și de efectuarea decontărilor (6%, 12%, 15%). plătitorii din RM raportează impozitul pe venit reșinut prin darea de seamă forma IALS21 și INR14.

Aprecierea existenței sau lipsei obligației de reținere a impozitului pe venit la sursa de plată din veniturile nerezidenților presupune:

- identificarea tipului de venit și a activității care îl generează
- aprecierea faptului dacă acesta este specificat sau nu în art. 71 din CF (tabelul 1).

Tabelul 1. Tipurile de venituri impozitate la sursa de plată și cota impozitului pe venit

Tipuri de plăți/venituri	pe teritoriul RM	peste hotarele RM
veniturile din comercializarea mărfurilor (nu se impozitează la sursă)	-	-
veniturile din prestarea de servicii de management sau de consultanță din orice domeniu (12%)	indiferent de locul prestării	
alte venituri din servicii, veniturile, sub formă de creștere de capital (12% x 50%)	+	-
dobânzile, royalty (redevențele), dividende (12%)	+	+
veniturile din operațiunile de leasing, arendă, locațiunea, sublocațiunea, suprafața sau din uzufructul proprietății, veniturile din prestarea serviciilor de transport	+	-
salarii și alte remunerații similare conform contractului (acordului) de muncă	+	+
orice altă plată primită de administrator, fondator, membru al consiliului de administrație ori membru al organelor de conducere ale unui rezident al RM (12%)	+	+
veniturile obținute de către oamenii de artă, cum ar fi artiștii de teatru, de circ, de cinema, de radio, de televiziune, muzicienii și artiștii plastici sau sportivi	+	-
veniturile obținute din prestarea serviciilor profesionale, din activități sportive și de divertisment, precum și din alte servicii decât cele prevăzute la lit. q)	+	-

Sursa: elaborat de autor în baza CF [1]

Conform art.4 alin.(1) din Codul Fiscal, dacă un tratat internațional care reglementează impozitarea sau include norme care reglementează impozitarea, la care Republica Moldova este parte, stipulează alte reguli și prevederi decât cele prevăzute de legislația fiscală, se aplică regulile și prevederile tratatului internațional [1].

Un alt impozit aplicat tranzacțiilor cu nerezidenții este **taxa pe valoarea adăugată (TVA)**. Aplicarea TVA este în funcție de tipul livrării – **bunuri sau servicii**, și de locul livrării – **Republica Moldova sau peste hotarele ei** [1].

Pentru a stabili corect regimul fiscal privind TVA în cazul serviciilor prestate de sau către un rezident ori nerezident al Republicii Moldova, este important să se determine locul livrării serviciilor conform regulilor din art. 111 „Locul livrării serviciilor”. Pentru a stabili dacă un serviciu face parte din cele menționate la art. 111 alin. (1) din Codul Fiscal, trebuie consultat **Clasificatorul activităților din economia Moldovei (CAEM-2)**, aprobat prin Ordinul nr. 28 din 7 mai 2019 al Biroului Național de Statistică [6].

Astfel, dacă un nerezident prestează servicii către un rezident al Republicii Moldova, iar locul prestării este considerat Republica Moldova, acest lucru se califică drept **import de servicii**, conform art. 93 pct. 9) din Codul Fiscal. Acestea se supun regimului standard de TVA de 20%, aplicabil asupra valorii impozabile conform art. 96 lit. a) și art. 97 alin. (1), care corespunde valorii achitate sau de achitat, fără TVA. Începând cu 1 ianuarie 2023, obligația fiscală de calculare a TVA la importul de servicii ia naștere la data achitării sau a importului efectiv, inclusiv în cazul plăților în avans, în funcție de care dintre acestea survine mai întâi (art. 109 alin. (2) CF).

Pe de altă parte, dacă în urma aplicării art. 111 locul livrării **nu este Republica Moldova**, atunci serviciul respectiv **nu se supune TVA-ului în Moldova**, ci se va impozita în statul în care este stabilit nerezidentul [1].

Prestarea serviciilor de către rezidentul RM nerezidentului RM, pentru care locul prestării nu se consideră a fi Republica Moldova reprezintă **export de servicii** (art.93 pct.11) CF), care conform art.104 lit. a) din Codul Fiscal, **se scutesc de TVA** cu drept de deducere.În cazul în care locul

serviciului prestat de către rezident, determinat în conformitate cu art. 111 al Codului Fiscal, **este Republica Moldova**, acest serviciu **se impozitează pe principii generale**.

Modul de aplicare a TVA în tranzacțiile cu servicii este prezentat în tabelul 2.

Tabelul 2. Aplicarea TVA asupra serviciilor tranzacționate cu nerezidenții

Import servicii		Export servicii
• Prestator – nerezident al RM • Beneficiar – rezident al RM • Locul prestării -RM		• Prestator – nerezident al RM • Beneficiar – rezident al RM • Locul prestării - nu este RM
Importatorul este plătitor al TVA	TVA se deduce Debit contul 534 „Datorii față de buget” Credit contul 232 „Creanțe preliminate”	Exportatorul nu contabilizează fiind o livrare scutită de TVA cu drept de deducere (art. 103 CF)[1]
Importatorul nu este plătitor al TVA	TVA se raportează la cheltuieli Debit contul 713 „Cheltuieli administrative” Credit contul 534 „Datorii față de buget” [2]	

Sursa: elaborat de autor în baza [1], [2], [5]

Nerezidenții care desfășoară activitate de întreprinzător fără deținerea formei organizatorico-juridice în Republica Moldova pot fi înregistrați ca plătitori ai TVA, cu achitare și raportare ulterioară dacă:

- prestează servicii prin intermediul rețelelor electronice
- beneficiari ai acestor servicii sunt **persoanele fizice rezidente** ale Republicii Moldova care nu desfășoară activitate de întreprinzător
- locul de livrare se consideră a fi Republica Moldova;

Valoarea impozabilă a serviciilor prestate prin intermediul rețelelor electronice de către subiecții impozabili cu TVA nerezidenți reprezintă valoarea achitată de către cumpărători (fără T.V.A.). Cota taxei pe valoarea adăugată constituie 16,67%. Acești nerezidenți sunt obligați să prezinte trimestrial Declarația privind TVA pentru fiecare perioadă fiscală în care au avut loc operațiuni impozabile.

În cazul importului pe teritoriul vamal al RM a mărfurilor de către un subiect care desfășoară activitate de întreprinzător indiferent dacă este nu înregistrat în calitate de plătitor al TVA, el se califică ca subiect impozabil cu TVA, și o calculează de la valoarea vamală a bunurilor, determinată în conformitate cu legislația vamală, precum și impozitele și taxele care urmează a fi achitate la importul acestor mărfuri, cu excepția TVA (tabelul 3).

Tabelul 3. Aplicarea TVA asupra bunurilor tranzacționate cu nerezidenții

Procurări de la nerezidenți		Contabilitatea TVA	Vânzări către nerezidenți		Contabilitatea TVA
Import	TVA aplicat (8%, 20%)	Debit 534 „Datorii față de buget” Credit 544 „Alte datorii curente”	Export	Scutit de TVA cu drept de deducere	Nu se contabilizează
Pe teritoriul RM	TVA aplicat (8%, 20%)	Debit 534 „Datorii față de buget” Credit 544 „Alte datorii curente”	Pe teritoriul RM	TVA aplicat (8%, 20%)	Debit 221 „Creanțe comerciale” Credit 534 „Datorii față de buget”
Pe teritoriul în afara RM	TVA nu se aplică	Nu se contabilizează	Pe teritoriul în afara RM	TVA nu se aplică	Nu se contabilizează

Sursa: elaborat de autor în baza [1], [2], [5]

Concluzii. În urma analizei efectuate, putem concluziona că operațiunile cu nerezidenții presupun o abordare atentă din punct de vedere fiscal și contabil, întrucât implică reguli speciale privind TVA-ul, reținerea impozitului la sursă și aplicarea tratatelor de evitare a dublei impuneri.

Este important ca entitățile care colaborează cu parteneri din afara țării să cunoască bine prevederile legale aplicabile și să aplice corect tratamentele contabile, pentru a evita riscuri fiscale. Studiile de caz și comparațiile analizate au arătat că aplicarea corectă a reglementărilor poate asigura o evidență contabilă clară și poate contribui la evitarea interpretărilor greșite sau a penalităților.

Referințe bibliografice:

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova nr. 1163 din 24.04.1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.62 din 18.09.1997 - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120061&lang=ro#
2. Planul general de conturi contabile, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 119 din 06.08.2013. – https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117857&lang=ro
3. Ordinul Ministerului Finanțelor Nr. 153 din 22.12.2017 privind aprobarea formularului tipizat al Declarației cu privire la impozitul pe venit pentru agenții economici. În: Monitorul Oficial Nr. 451-463 din 29.12.2017 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141600&lang=ro
4. Ordinul Ministerului Finanțelor Nr. 69 din 20.04.2017 privind aprobarea formularului-tip Darea de seamă privind activitatea desfășurată de nerezidenți în Republica Moldova și veniturile obținute de către aceștia (Forma NER-17) și a Modulului de completare a acesteia. În: Monitorul Oficial Nr. 133 din 25.04.2017 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139398&lang=ro#
5. Graur A., Bucur V., Contabilitatea impozitelor, ASEM, Chișinău, 2016, 613 p., ISBN 978-9975-75-830-7
6. Ordinul BNS nr. 28 din 07.06.2019 cu privire la aprobarea Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei. În: Monitorul Oficial Nr. 193-202 din 14.06.2009. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114680&lang=ro

DIGITALIZAREA CONTABILITĂȚII AVANTAJE ȘI PROVOCĂRI PENTRU SOCIETĂȚILE COMERCIALE

DIGITALIZATION OF ACCOUNTING ADVANTAGES AND CHALLENGES FOR BUSINESS COMPANIES

Autori: Florentina-Mădălina ION

ionflorentina508@gmail.com

Denisa-Ioana SION

dennisaioanna47@com

Ovidius University of Constanta, Romania

Scientific coordinator: Lăcrămioara MANSOUR

Dr., conf. univ., Ovidius University of Constanta, Romania

lacramioarastoian@yahoo.com

ORCHID ID: 0000-0002-6879-982X

Abstract. *The paper presents an analysis of how digitalization influences accounting within commercial companies, balancing the benefits and challenges brought by this transformation. The current understanding of this field remains minimal because people generally interpret accounting digitization negatively as a procedure both complex and leads to job reductions. This essay examines both the benefits and challenges of accounting digitization and at the end, we implemented a concrete example regarding digitization in accounting.*

Keywords: *Digitalization, Accounting, Digitalization Risks, Accountant*

JEL: M410

Introduction

Digitalizarea contabilității reprezintă un proces important în evoluția economică, având un impact puternic asupra modului în care sunt gestionate și procesate informațiile financiare (CECCAR, 2019). Datorită influenței pe care automatizarea proceselor contabile o are asupra tuturor companiilor (Aguilar, Gisleise, Gouveia, Luis, 2020), această transformare nu trebuie cunoscută doar de către persoanele active domeniul contabilității, adresabilitatea acesteia fiind de interes general.

Obiectivul acestei lucrări este de a oferi claritate asupra avantajelor și riscurilor digitalizării contabilității în raport societățile comerciale.

Întrebările de cercetare formulate sunt:

Q1 Cum este contabilitatea afectată de digitalizare?

Q2 Care sunt avantajele digitalizării în contabilitate?

Q3 Care sunt principalele riscuri ale digitalizării contabilității?

Conceptele de bază folosite sunt digitalizarea contabilității prin automatizarea proceselor contabile și securitate cibernetică.

În vederea îndeplinirii obiectivului acestei lucrări am urmărit identificarea avantajelor oferite de digitalizarea în domeniul contabilității și a dificultăților întâlnite în cadrul proceselor de digitalizare.

Scopul urmărit este acela de a realiza o imagine mult mai clară asupra digitalizării contabilității, și de a sublinia beneficiile generate și riscurile asociate.

Lucrarea este structurată astfel: primul capitol oferă o scurtă prezentare a importanței digitalizării în domeniul contabilității, urmată de prezentarea scopului, a obiectivelor și a întrebărilor de cercetare.

Capitolul cu numărul doi prezintă metodologia de lucru utilizată. Partea a treia prezintă rezultatele obținute iar ultima parte rezumă concluziile acestui studiu.

Prezenta lucrare se bazează pe analiza de conținut a unui număr de 10 lucrări tematice selectate, publicate în perioada 2019-2024, în baze de date internaționale precum Google Scholar, Wos și Elsevier și realizarea unui studiu de caz cu referire la procesul de digitalizare în contabilitate. Lucrările selectate au fost analizate și au fost extrase elementele necesare pentru a răspunde întrebărilor formulate în capitolul introductiv.

Basic Content

1. Impactul digitalizării asupra contabilității

Cum este contabilitatea afectată de digitalizare?

Deși digitalizarea în contabilitate, poate reprezenta o provocare, acest proces este esențial pentru ca o afacere să funcționeze și să țină pasul cu piața care este în continuă dezvoltare (Agostino, Deborah, Saliterer, Iris, Steccolini, Ileana, 2021). Soft-urile contabile noi au capacitatea de a motoriza sarcini precum înregistrarea tranzacțiilor financiare, reconcilierea conturilor bancare și de asemenea, generarea de rapoarte financiare și procesarea facturilor, iar mai târziu aceste soft-uri vor fi capabile de auto-aprendere și eficientizare a acțiunilor. Acestea vor fi capabile să identifice erori în orice înregistrare contabilă, astfel, se pot evoca modificări în procedurile contabile pentru a funcționa eficient. (Stoica, Oana Cristina, Ionescu-Feleaga, Liliana, 2022).

2. Avantajele și motivația utilizării sistemelor informatice performante în contabilitate

Care sunt avantajele digitalizării în contabilitate?

Integrarea tehnologiei în domeniul contabilității aduce o serie de beneficii, precum simplificarea procedurilor contabile, sporind astfel, eficiența și eficacitatea acestora, rezultând oportunități mai bune pentru activități ce pot genera plusvaloare (Hongdan Han, Radha K. Shiwakoti, Robin Jarvis, Chima Mordi, David Botchie, 2023).

Adoptarea unui sistem informatic performant permite companiilor să își îmbunătățească semnificativ gestionarea financiară, reducând costurile și crescând competitivitatea. De asemenea, activitatea contabilă repetitivă specifică profesiei, va putea fi preluată și executată de un software, generând condițiile perfecte pentru o profesie contabilă mult mai creativă, analitică și cu valoare adăugată într-un context de informații abundente (Pană, 2020). Introducerea sistemelor informatice în contabilitate va elimina riscul de eroare și va reduce riscul de fraudă, astfel fluxul de lucru se va diminua, iar fiabilitatea va crește în rapoartele financiare. În plus, se vor reduce costurile operaționale (ex: costul vizitelor în persoană între client și specialistul contabil) și va putea fi deservit un număr mult mai mare de clienți.

Digitalizarea va duce la dematerializarea arhivelor contabile, hârtia va fi complet eliminată, astfel clienții și contabilii vor putea accesa aceste documente on-line, oricând și de oriunde.

Deși, implementarea unor sisteme informatice performante în domeniul contabilității aduce numeroase avantaje, ca orice strategie nouă vine și cu diverse provocări. (Gonçalves, Maria José Angélico, Ferreira da Silva, Amélia Cristina, Gonçalves Ferreira, Carina, 2022)

3. Pericolele digitalizării contabilității

Care sunt principalele riscuri ale digitalizării contabilității?

O preocupare majoră a companiilor în contextul digitalizării este asigurarea securității datelor. Având în vedere că informațiile financiare sunt adesea stocate în cloud și gestionate prin sisteme automatizate, se creează vulnerabilități care pot fi exploatare prin atacuri cibernetice sau scurgeri de date (Wilbur & Srinivasan, 2023). Din acest motiv, este crucial ca organizațiile să aloce resurse semnificative pentru implementarea unor soluții avansate de securitate cibernetică, capabile să protejeze datele sensibile. În plus, dependența excesivă de tehnologie reprezintă un risc considerabil

în acest domeniu, întrucât în urma unei posibile defecțiuni la nivelul sistemelor automate sau a platformelor digitale, poate duce la întreruperea imediată a activității financiare a unei firme (Prasetianingrum, Septyana, Yaya, Sonjaya, 2024). Este necesar ca firmele să elaboreze strategii de backup și să implementeze proceduri bine definite pentru a putea gestiona eficient eventualele situații neprevăzute. Deși soluțiile software moderne pentru contabilitate și administrarea bazelor de date oferă un suport tehnologic considerabil, ele nu pot înlocui discernământul profesional necesar în definirea politicilor contabile ale unei organizații, esențial pentru întocmirea unor rapoarte financiare relevante și conforme cu cerințele utilizatorilor de informații economico-financiare.

4. Studiu de caz - Mecanismul digitalizării proceselor contabile

În continuarea lucrării, propunem un exemplu practic prin în care o companie de nivel mediu, specializată în comerțul on-line, își poate digitaliza activitatea contabilă pentru reducerea timpilor necesari facturării și pentru a avea o evidență mult mai precisă a tuturor tranzacțiilor desfășurate, prin intermediul implementării unui sistem ERP (Enterprise Resource Planning) care să integreze modulul de vânzare, facturare, gestiune fiscală și contabilitate.

Pașii de Implementare:

1. Analiza nevoilor companiei – Se identifică cerințele specifice și se stabilește bugetul pentru implementare.
2. Alegerea platformei ERP – Se optează pentru un software precum SAP, Microsoft Dynamics 365 sau o soluție cloud precum Xero sau QuickBooks.
3. Migrarea datelor – Se transferă datele contabile existente în noul sistem pentru a asigura continuitatea activității.
4. Automatizarea proceselor – Se configurează facturarea automata, generarea rapoartelor financiare și reconcilierile bancare automate.
5. Training-ul angajaților – Se instruesc utilizatorii pentru a folosi eficient noul sistem.
6. Monitorizare și optimizare – Se analizează performanța sistemului și se fac ajustări periodice.

Rezultate și Beneficii:

- Reducerea timpului de procesare a facturilor cu 50%
- Eliminarea erorilor manuale prin automatizarea operațiunilor
- Acces facil la rapoarte financiare detaliate
- Creșterea transparenței financiare și conformității cu reglementările fiscale

Conclusions

Digitalizarea contabilității reprezintă un proces esențial pentru eficientizarea activității financiare și reducerea erorilor umane. Utilizarea soluțiilor software moderne permite automatizarea proceselor contabile, oferind o imagine clară asupra situației financiare a unei companii. Pentru întreprinderile contemporane, acest demers nu mai este unul opțional, ci reprezintă o condiție esențială pentru creșterea performanțelor operaționale și diminuarea riscurilor. Alegerea și implementarea unei soluții ERP potrivite poate determina un impact pozitiv, sprijinind dezvoltarea durabilă a activității.

Bibliography

1. Agostino, Deborah, Saliterer, Iris, Steccolini, Ileana. (2021). Digitalization, accounting and accountability: A literature review and reflections on future research in public services. *Financial Accountability & Management*, 38(2), 152-176. doi:<https://doi.org/10.1111/faam.12301>
2. Aguiar, Gisleise, Gouveia, Luis. (2020). The Digital Transformation in Academic Accounting Research: Literature Review. *IBIMA Business Review*, 2020, 1-9. doi:<http://dx.doi.org/10.5171/2020.947901>
3. CECCAR. (2019). Expertiza si auditul afacerilor. *Profesia contabilă într-o economie bazată pe globalizare și digitalizare (II)*.

4. Gonçalves, Maria José Angélico, Ferreira da Silva, Amélia Cristina, Gonçalves Ferreira, Carina. (2022). The Future of Accounting: How Will Digital Transformation Impact the Sector? *Informatics*, 9(1), 1-19. doi:<https://doi.org/10.3390/informatics9010019>
5. Hongdan Han, Radha K. Shiwakoti, Robin Jarvis, Chima Mordi, David Botchie. (2023). Accounting and auditing with blockchain technology and artificial Intelligence: A literature review. *International Journal of Accounting Information Systems*, 48(3). doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.accinf.2022.100598>
6. Pană, I. (2020). Contabilitate reinventată. *Firbes România*, 7. Preluat de pe <https://www.forbes.ro/articles/contabilitate-reinventata-186568>
7. Popovici, C. (2024). *Cum a fost creat primul sistem de scriere al lumii. Cercetătorii au descoperit simboluri misterioase de acum 6.000 de ani.*
8. Prasetianingrum, Septyana, Yaya, Sonjaya. (2024). The Evolution of Digital Accounting and Accounting Information Systems in the Modern Business Landscape. *Advances in Applied Accounting Research*, 2(1), 39-53. doi:<http://dx.doi.org/10.60079/aaar.v2i1.165>
9. Stoica, Oana Cristina, Ionescu-Feleaga, Liliana. (2022). Accounting and Auditing Profession in the Era of Digitalization. *Audit Financiar*, 20(165), 134-146. doi:<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2022/165/003>
10. Wilbur Chen, Suraj Srinivasan. (2023). Going digital: implications for firm value and performance. *Review of Accounting Studies*, 29, 1619-1665. doi:<https://doi.org/10.1007/s11142-023-09753-0>

**ANALIZA CORELAȚIEI DINTRE CREDITARE ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ.
STUDIU LA NIVELUL ROMÂNIEI**

**ANALYZING THE CORRELATION BETWEEN LENDING AND ECONOMIC GROWTH.
STUDY AT THE LEVEL OF ROMANIA**

George JURAVLE

george.juravle@student.usv.ro

Ștefan cel Mare University of Suceava, România,

Conducător științific: Anisoara Niculina APETRI,

Conf. univ. dr., Ștefan cel Mare University of Suceava, România

anisoara.apetri@usm.ro

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8815-7111>

Conducător științific: Anamaria MACOVEI,

Conf. univ. dr., Ștefan cel Mare University of Suceava, România

anamaria.macovei@usm.ro

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7995-1145>

Abstract. *The aim of the research is to identify and assess the relationship between lending and economic growth. The hypothesis of the analysis is that lending by the banking sector positively affects economic growth as suggested by economic theories. The methodology is based on econometric modeling using SPSS. The data series used in the regression model have a quarterly frequency; the period for which the analysis is conducted is 2007-2024. The result suggests that financial intermediation, is positively associated with economic growth.*

Key words: *economic growth, lending, investments, country, consumption, public credit, companies, individuals*

JEL: E51, E63

Introducere.

Creșterea economică reprezintă un obiectiv strategic esențial pentru orice stat, reflectând capacitatea acestuia de a-și valorifica resursele, de a stimula investițiile și de a asigura bunăstarea populației [1]. Într-un context economic global marcat de interdependențe financiare, instabilități și nevoi crescânde de adaptare la transformările tehnologice, mecanismele care susțin și accelerează creșterea economică devin tot mai importante. Printre acestea, sistemul financiar joacă un rol fundamental, în special prin intermediul canalului de creditare, care facilitează accesul agenților economici și al gospodăriilor la resursele necesare pentru consum, investiții și inovație.

În acest context, scopul cercetării este de a identifica și evalua relația dintre creditele acordate și creșterea economică, în vederea dezvăluirii mecanismelor prin care finanțarea prin creditare poate influența dinamica economică și stimula dezvoltarea sustenabilă. Pentru atingerea acestui scop, lucrarea de față are în vedere 2 ipoteze, și anume:

H0: creditele nu au un impact semnificativ asupra creșterii PIB-ului în România;

H1: creditele au un impact semnificativ asupra creșterii PIB.

Metodologia cercetării.

Analiza corelației dintre activitatea de creditare și creșterea economică este principalul obiectiv al acestei cercetări. Lucrarea examinează relația dintre credit și produsul intern brut (PIB) în România în perioada 2007-2024. Pentru a estima modelul de regresie liniară, am definit creditele ca variabilă independentă, în timp ce PIB-ul a fost definit ca variabilă dependentă. În scopul acestei analize am

utilizat o serie de date macroeconomice pentru fiecare dintre cei doi indicatori. Seriile temporale trimestriale examinate în acest studiu includ 72 de date pentru fiecare variabilă și acoperă o perioadă de 18 de ani, din primul trimestru al anului 2007 până în al patrulea trimestru al anului 2024.

Metodologia de cercetare folosită se bazează pe modelarea econometrică utilizând SPSS. Seriile de date utilizate în modelul de regresie au o frecvență trimestrială. Perioada pentru care se face analiza este 2007-2024. Datele privind indicatorii analizați au fost colectate din diverse baze de date naționale, datele pentru credite au fost obținute de pe site-ul Băncii Naționale a României (BNR) din buletinele lunare [2] și se referă la valorile înregistrate la sfârșitul fiecărui trimestru, iar datele pentru produsul intern brut pe cap de locuitor (PIB pe cap de locuitor) din aceeași bază de date. Modelul econometric utilizat pentru evaluarea analizei datelor este o regresie simplă care utilizează datele colectate. Funcția de regresie este descrierea analitică a unei relații matematice între o variabilă dependentă și variabile independente. În acest caz, variabila dependentă (efectul) este PIB, iar variabila independentă (cauza) este volumul creditelor.

Rezultate si discutii.

Pentru a examina relația dintre cele două variabile, modelul este specificat în conformitate cu următoarele ipoteze:

H0: creditele nu au un impact semnificativ asupra creșterii PIB-ului în România;

H1: creditele au un impact semnificativ asupra creșterii PIB.

Tabelul 1. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	,939 ^a	,882	,877	37052,0886	1,790

a. Predictors: (Constant), Credit pj total, Credit pf total, Creditul guvernamental

b. Dependent Variable: PIB

Studiul evidențiază că prin aplicarea metodei regresiei, modelul ales este semnificativ și merită să fie analizat deoarece coeficientul de corelație (R-Square) este 0.939, corelație semnificativă, deci creditele au o contribuție importantă la creșterea economică, fapt demonstrat și de alți cercetători [3, 4, 5, 6]. De asemenea, constatările noastre sunt în contradicție cu rezultatele altor cercetători [7, 8, 9].

Tabelul 2. Coeficienti

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
	B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
1 (Constant)	-65720,744	26842,430		-2,448	,017	-119283,979	-12157,509
Creditul guvernamental	4,339	,913	,358	4,752	,000	2,517	6,161
Credit pf total	2,208	,227	,676	9,706	,000	1,754	2,662
Credit pj total	-,288	,157	-,094	-1,833	,071	-,602	,026

a. Dependent Variable: PIB

Conform tabelului 2 ecuația modelului de regresie multiplă liniară dintre PIB și creditele acordate persoanelor fizice, creditele acordate persoanelor juridice și creditele guvernamentale are forma:

$$PIB = -65720,744 - 0,288 \text{ Credit PJ} + 2,208 \text{ Credit PF} + 4,339 \text{ CREDIT GUVERNAMENTAL}$$

Din analiza noastră reiese că, creditarea acordată administrației publice și creditele de consum acordate populației contribuie mai mult la creșterea economică, comparativ cu creditarea agenților economici, fapt demonstrat și de alți cercetători [3, 6]. Unii cercetători care au analizat acest fenomen au ajuns la rezultate diferite față de noi [5]. Comparativ cu creditarea populației, finanțarea agenților

economici are un impact mai redus asupra PIB-ului, deoarece multe firme se confruntă cu riscuri ridicate de neplată, ceea ce determină băncile să fie mai prudente în acordarea acestor împrumuturi, concluzie diferită față de ceilalți experți în domeniu [5,4].

Concluzii.

Acest studiu analizează rolul creditului în creșterea economică în România. În analiza efectuată am încercat să includem date pre și post criză financiară cât și din perioada pandemică. Rezultatele studiului indică faptul că creditul are o influență semnificativă asupra evoluției PIB-ului României. Pe baza rezultatelor acestui studiu putem spune că băncile ar trebui să continue să finanțeze economia prin credit, deoarece acesta contribuie semnificativ la creșterea PIB-ului în România.

Referințe bibliografice

1. Cismaș, L. M., Miculescu, A., & Oțil, M. (2020). Human capital and impact on sustained economic growth in Romania. *Essential Issues in Corporate Social Responsibility: New Insights and Recent Issues*, 121-138.
2. www.bnr.ro BNR, Buletinele lunare 2007-2024
3. GABESHI, K., The Impact of Bank Credit to the Public and Private Sector on the Economic Growth in Albania, "Ovidius" University Annals, Economic Sciences Series Volume XXII, Issue 1 /2022, (Ovidius), pp. 882-888.
4. ARMEANU, D., PASCAL, C., et.al. The credit impact on the economic growth, *Theoretical and Applied Economics* Volume XXII (2015), No. 1(602), pp. 5-14.
5. MOROȘAN, G. & CONDRATOV, I., et al (2017), The credit influence on the economic growth in Romania, the *USV annals of economics and public administration*, volume 17, issue 1(25) , (USV), Suceava, pp. 118-128.
6. DUICAN, R., & POP, A., The implications of credit activity on economic growth in Romania , 3rd Economics & Finance Conference, Rome, Italy, April 14-17, 2015 and 4th Economics & Finance Conference, London, UK, August 25-28, 2015, *Procedia Economics and Finance* 30 (2015) pp.195 – 201.
7. KOIVU, T. (2002). "Do efficient banking sectors accelerate economic growth in transition countries?", Bank of Finland Institute for Economics in Transition, Discussion Paper nr.14.: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/212512/1/bofit-dp2002-014.pdf>
8. CRISTEA, M., & DRANCEA, R., (2010). "Does Credit Market Accelerate Economic Growth in Romania? Statistical Approaches", *Finance – Challenges of the Future*, Year IX, Nr. 11, 2010, pp 184-190.
9. PHAM, HUNG & NGUYEN, PHUONG. (2020). Empirical research on the impact of credit on economic growth in Vietnam. *Management Science Letters*. 10. 2897-2904. 10.5267/j.msl.2020.4.017. https://www.researchgate.net/publication/341111866_Empirical_research_on_the_impact_of_credit_on_economic_growth_in_Vietnam

ASPECTE PRACTICE ALE ANALIZEI RENTABILITĂȚII ACTIVELOR ÎN FUNDAMENTAREA DECIZIILOR

PRACTICAL ASPECTS OF ASSET PROFITABILITY ANALYSIS IN DECISION- MAKING

Autor: Mădălina SÎRBU

sirbu.madalina@ase.md

Coordonator științific: Nelea CHIRILOV

Dr., conf. Academia de Studii Economice din Moldova

ORCID: 0000-0003-4979-4633

chirilov.nelea.vladimir@ase.md

Abstract. The efficiency and sustainability of an enterprise in a competitive economy depend on the optimal use of economic resources, which must be appropriate in size, structure, and quality. Efficient asset management plays a crucial role in improving economic and financial performance, impacting the company's ability to generate revenue, meet financial obligations, and maintain long-term viability. Return on Assets (ROA) is a key indicator of the efficiency of utilizing material and financial resources, reflecting the profit generated for each unit of invested capital. This metric provides a clear picture of a company's economic performance, regardless of funding sources or tax regimes. The choice of this topic is justified by the need to understand the determining factors and their impact on financial performance. The analysis of ROA is highly relevant due to its importance in evaluating the economic performance of an entity. Therefore, the research aims to identify the factors influencing ROA in beer-producing companies in the Republic of Moldova.

Keywords: assets, financial performance, profitability, ROA

JEL: M41

Introducere

Eficiența și sustenabilitatea unei entități într-o economie competitivă depind de utilizarea optimă a resurselor economice, care trebuie să fie adecvate ca dimensiune, structură și calitate. Gestiunea eficientă a activelor joacă un rol esențial în creșterea performanțelor economico-financiare ale unei entități, influențând capacitatea entității de a genera venituri, de a-și onora obligațiile financiare și de a rămâne viabilă pe termen lung. Rentabilitatea activelor este un indicator extrem de important al eficienței utilizării resurselor materiale și financiare. Tema analizei rentabilității activelor este actuală datorită faptului că oferă o imagine clară asupra performanței economico-financiare ale entității, indiferent de sursele de finanțare sau regimul fiscal aplicat. Astfel, scopul cercetării este reprezentat de identificarea factorilor de influență asupra rentabilității activelor la întreprinderile producătoare de bere din Republica Moldova.

Metodologia de cercetare

Metodologia de cercetare adoptată în acest studiu este deducția și comparația, incluzând studierea literaturii de specialitate, documentarea și observarea. Astfel, se va compara rentabilitatea activelor între mai multe întreprinderi cu același domeniu de activitate, dar și performanța financiară a acestor întreprinderi. Totodată, se va studia evoluția nivelului rentabilității activelor pe parcursul a mai multor ani pentru a identifica tendințele.

Conținut de bază

Rentabilitatea activelor indică eficiența cu care o entitate utilizează totalul activelor pentru a genera profit [5]. Acest indicator este independent de sursele de finanțare ale activelor și se determină ca

raport dintre profitul perioadei de gestiune până la impozitare și valoarea medie a activelor întreprinderii. Nivelul rentabilității activelor poate fi influențat de modificarea următorilor factori:

- *modificarea rentabilității veniturilor din vânzări,*
- *modificarea numărului de rotații ale activelor.*

Formula cauzală a rentabilității activelor poate fi prezentată sub următoarea formă [5]:

$$\text{Rentabilitatea activelor (ROA)} = \text{Rentabilitatea veniturilor din vânzări} \times \text{Numărul de rotații ale activelor} \quad (1)$$

Factorii de influență vor stabili dacă variabilitatea ROA este determinată de către schimbările în eficiența activelor și/sau de rentabilitatea veniturilor din vânzări, facilitând o analiză mai minuțioasă. De exemplu, dacă variabilitatea ROA are la bază modificări ale rentabilității veniturilor din vânzări, analiza ar trebui să se concentreze asupra modalităților de creștere a produselor (către schimbarea de volum, de preț de vânzare, de către analiza de elasticitate la cererea unui anumit produs), și a costurilor și cheltuielilor. Dar dacă variația ROA este determinată de către variația vitezei de rotație activelor, atunci trebuie să examinăm o întreagă serie de indicatori.

În continuare, se va prezenta analiza cauzală a rentabilității activelor în baza situațiilor financiare ale entităților „Efes Vitanta Moldova Brewery” S.A. și „Beermaster Brewery” S.R.L. Pentru analiza cauzală a rentabilității activelor se vor colecta datele inițiale în tabelul 1.

Tabelul 1. Date inițiale pentru analiza cauzală a rentabilității activelor

Indicatori	Entitățile					
	„Efes Vitanta” S.A.			„Beermaster Brewery” S.R.L.		
	Anul 2022	Anul 2023	Abaterea absolută	Anul 2022	Anul 2023	Abaterea absolută
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5
1. Venituri din vânzări, lei	951 012	955 850	+4 838	65 779	86 371	+20 592
2. Profit (pierdere) până la impozitare, lei	187 189	152 463	-24 726	4 255	241	-4 014
3. Valoarea medie a activelor, lei	532 251,5	586 558,5	+54 307	100 274,5	105 851	+5 576,5
4. Rentabilitatea activelor, % (rd.2÷rd.3×100)	35,17	25,99	-9,18	4,24	0,23	-4,01
5. Rentabilitatea veniturilor din vânzări, % (rd.2÷rd.1×100)	19,68	15,95	-3,73	6,47	0,28	-6,19
6. Numărul de rotații ale activelor, unități (rd.1÷rd.3)	1,78677	1,62959	-0,15718	0,65598	0,81596	+0,15998

Sursa: elaborat de autor în baza datelor din situațiile financiare [2]

Calculul influenței factorilor la devierea nivelului rentabilității activelor se efectuează prin metoda diferențelor absolute, în tabelul 2.

Tabelul 2. Analiza comparativă a rezultatelor analizei cauzale a rentabilității activelor

(în puncte procentuale)

Denumirea indicator/factori	Mărimea influenței factorilor, la entitățile:	
	„Efes Vitanta” S.A.	„Beermaster Brewery” S.R.L.
1	2	3
Modificarea rentabilității activelor, inclusiv din cauza:	-9,18	-4,01
a. Modificării rentabilității veniturilor din vânzări	-6,67 [(-3,73)×1,78677]	-4,06 [(-6,19)×0,65598]
b. Modificării numărului de rotații ale activelor	-2,51 [(-0,15718)×15,95]	+0,05 [(+0,15998)×0,28]

Sursa: elaborat de autor în baza datelor din tabelul 1.

În baza rezultatelor prezentate în tabelul 2, putem menționa că, comparând performanța celor două entități, „Efes Vitanta Moldova Brewery” S.A. și „Beermaster Brewery” S.R.L., în ceea ce privește rentabilitatea activelor în anul 2023, constatăm că entitatea „Efes Vitanta” S.A. a înregistrat o rentabilitate 25,99%, în timp ce entitatea „Beermaster Brewery” S.R.L., a înregistrat o rentabilitate a activelor de doar 0,23%. Diferența este semnificativă și reflectă o utilizare mai eficientă a activelor la entitatea „Efes Vitanta Moldova Brewery” S.A.

La ambele entități, rentabilitatea activelor a scăzut în anul 2023 față de anul 2022, la SA „Efes Vitanta Moldova Brewery” rentabilitatea activelor s-a diminuat cu 9 bani la fiecare leu activ, iar la SRL „Beermaster Brewery” reducerea a constituit 4 bani la fiecare leu activ.

În ceea ce privește factorii care au influențat negativ asupra diminuării rentabilității activelor entității „Efes Vitanta Moldova Brewery” S.A., observăm că micșorarea rentabilității veniturilor din vânzări cu 3,73 puncte procentuale a generat reducerea rentabilității activelor cu 6,67 puncte procentuale, iar încetinirea rotației activelor cu 0,15718 rotații a condus la diminuarea rentabilității activelor cu 2,51 puncte procentuale.

Comparativ, constatăm că micșorarea rentabilității activelor în cadrul entității „Beermaster Brewery” S.R.L. a fost cauzată de scăderea rentabilității veniturilor din vânzări cu 6,19 puncte procentuale, ceea ce a diminuat rentabilitatea activelor cu 4,06 puncte procentuale. Însă, pozitiv a influențat accelerarea numărului de rotații ale activelor cu 0,15888 rotații, ceea ce a determinat sporirea rentabilității activelor cu 0,05 puncte procentuale.

Astfel, observăm că entitățile „Efes Vitanta Moldova Brewery” S.A. și „Beermaster Brewery” dispun de posibilități nefolosite de sporire a rentabilității activelor: entitatea „Efes Vitanta Moldova Brewery” S.A. în mărime de 9,18 puncte procentuale, iar entitatea „Beermaster Brewery” S.R.L. în mărime de 4,06 puncte procentuale, dacă vor menține nivelul rentabilității veniturilor din vânzări și numărul de rotații ale activelor la nivelul anului precedent.

Concluzii

Generalizând cele prezentate mai sus, deducem că, în anul 2023, entitatea „Efes Vitanta” S.A. a demonstrat o performanță semnificativ mai bună în ceea ce privește utilizarea activelor pentru generarea profitului până la impozitare, comparativ cu entitatea „Beermaster Brewery” S.R.L. Totuși, ambele entități au fost afectate de scăderea rentabilității activelor, ceea ce evidențiază necesitatea unor măsuri strategice comune, precum: analiza pieței și îmbunătățirea poziționării produselor, creșterea eficienței operaționale și optimizarea utilizării activelor. diversificarea canalelor de vânzare și extinderea piețelor de desfacere.

Considerăm că, pentru a îmbunătăți rentabilitatea activelor, ambele entități ar trebui să adopte strategii de reducere a costurilor și de optimizare a structurii activelor. Totodată, investițiile în tehnologii moderne și automatizarea proceselor ar putea contribui la creșterea eficienței operaționale.

De asemenea, recomandăm dezvoltarea unor parteneriate strategice și consolidarea relațiilor cu furnizorii și clienții ar putea sprijini stabilitatea financiară și creșterea sustenabilă a profitabilității. Prin urmare, implementarea unui management financiar mai riguros și monitorizarea atentă a indicatorilor de performanță sunt esențiale pentru menținerea unei rentabilități ale activelor ridicate pe termen lung.

Referințe bibliografice

1. CHIRILOV, N. Necesitatea analizei rentabilității capitalului permanent pentru procesul decizional. In: International scientific conference on accounting: ISCA 2020, Ed. 9, 2-3 aprilie 2020, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2020, Ediția 9, pp. 87-93. ISBN 978-9975-75-989-2.

2. DEPOZITARUL PUBLIC AL SITUAȚIILOR FINANCIARE. Disponibil:
<https://depozitar.statistica.md/search/financial-statement/ed11040a-a1b5-4dca-a07f-e3b99dccbe9c>,
<https://depozitar.statistica.md/search/financial-statement/28e600d4-5724-4d25-a5a8-6fdee129c822>,
<https://depozitar.statistica.md/search/financial-statement/3f486a2a-48b1-469e-99d6-1028c47060b1>,
<https://depozitar.statistica.md/search/financial-statement/f42e84d4-62a7-4329-86df-4f4a0b51f418>
3. DUHLICHER, A. COVIDII, G. Rentabilitatea-indicator cheie de măsurare a performanței întreprinderii. În Economie și Sociologie, 2010, nr. 4. ISSN 1857-4130.
4. HRISTIUC, L. IVANOV, S. Analiza activelor sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și utilizarea acestor active. În In: Analele Institutului Național de Cercetări Economice, 2016, nr. 1, pp. 22-29. ISSN 1857-3630.
5. ȚIRIULNICOVA, N. (coordonator), PALADI, V., CHIRILOV, N. ș.a. Analiza rapoartelor financiare. Ed. a II-a, revăzută. Chișinău: Asociația Obștească „ACAP RM”, 2011. 400 p.

PERCEPȚIA PROFESIONIȘTILOR ASUPRA POLITICILOR ȘI OPȚIUNILOR CONTABILE UTILIZATE ÎN CADRUL ENTITĂȚII

PROFESSIONALS' PERCEPTION OF ACCOUNTING POLICIES AND OPTIONS USED WITHIN THE ENTITY

Autor: SÎRGHI Cristina

sirghic78@gmail.com

Coordonator științific: COTOROS Inga

Dr., lect. univ., Academia de Studii Economice din Modova

Abstract: The research examines the perception of professionals regarding the accounting policies and options used within an entity. The key regulatory act is the National Accounting Standard (SNC) on "Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates, Errors, and Subsequent Events." It highlights the importance of selecting accounting policies based on regulatory frameworks that offer various methods for recognizing, evaluating, and accounting for elements such as depreciation, inventory, and revenue recognition.

Accounting policies are elaborated by each entity independently, with approval from the person responsible for financial reporting. These policies must align with general accounting principles and qualitative characteristics, such as relevance, reliability, comparability, and verifiability, to ensure a faithful representation of financial results.

Professionals emphasize that accounting policies must be tailored to the specific circumstances of each entity, ensuring legal correctness, internal consistency, and stable financial performance. They argue that properly developed accounting policies not only serve as a tool for financial reporting but also as an internal control and audit mechanism. Effective policies prevent discrepancies in financial results and enhance decision-making by management. Changes in accounting policies are only allowed when they improve the reliability and relevance of financial information.

Key words: accounting policies, financial reporting, professional perception, regulatory framework, financial performance.

JEL: classification: M41

Introducere.

Politicile contabile reprezintă un element esențial în gestionarea contabilității și în raportarea financiară a oricărei entități, iar în cadrul Republicii Moldova, conceptul de „politică de contabilitate” a fost introdus pentru prima dată în anul 1998 prin implementarea Standardului Național de Contabilitate (SNC) 1 „Politica de contabilitate”. De-a lungul anilor, aceste politici au fost continuu perfecționate și adaptate în conformitate cu modificările legislative din domeniu, având scopul de a asigura transparența, corectitudinea și relevanța informațiilor financiare furnizate de entități.

Importanța politicii contabile constă în stabilirea principiilor și regulilor ce guvernează modul în care o entitate reflectă tranzacțiile și evenimentele economice, contribuind astfel la o reprezentare corectă și fidelă a situației financiare. Prin urmare, selectarea, aplicarea și modificarea politicii contabile sunt reglementate de actele normative specifice, precum SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare”[1]. Aceste reglementări stabilesc cadrele legale și procedurale pentru elaborarea și aprobarea politicii contabile, precum și pentru gestionarea modificărilor ce pot apărea în cadrul estimărilor contabile.

Motivația alegerii acestei teme provine din necesitatea unei înțelegeri aprofundate a modului în care politicile contabile influențează nu doar performanța financiară a entităților, ci și procesul decizional intern, care depinde direct de calitatea și fiabilitatea informațiilor contabile. Studiul urmărește să exploreze percepția profesioniștilor asupra acestor politici contabile și modul în care acestea sunt implementate pentru a asigura o gestiune financiară corectă și eficientă.

Scopul cercetării este de a analiza opțiunile contabile utilizate de entități, impactul lor asupra situațiilor financiare și percepția profesională asupra importanței respectării principiilor contabile. Metodologia utilizată va include cercetarea documentară a reglementărilor contabile naționale și internaționale, precum și analiza opiniilor și experiențelor profesioniștilor din domeniu, prin metode calitative și cantitative. Astfel, lucrarea de față va aborda etapele principale ale cercetării, evidențiind importanța selectării și aplicării corecte a politicilor contabile, dar și impactul acestora asupra performanței financiare și transparenței entităților economice.

Conținut de bază.

Într-o eră a globalizării economice și al complexității reglementărilor financiare, politica de contabilitate devine un pilon esențial în cadrul oricărei entități economice. Din punct de vedere tehnic și teoretic, aceasta reprezintă o abordare sistematică și coerentă a reglementărilor, procedurilor și metodelor aplicate pentru a reflecta corect și transparent activitatea financiar-contabilă a organizației. Percepțiile profesioniștilor în domeniu asupra politicilor contabile sunt variate și fundamentate pe importanța fundamentării corecte a acestor practici pentru asigurarea unei imagini fidele și a unui management financiar stabil.

În acest sens, autorii **Lazari L.** și **Țurcanu L.** [3] subliniază faptul că, pentru o entitate, politica de contabilitate trebuie să reflecte metodele și regulile cele mai adecvate contextului său specific, pentru a furniza o imagine exactă și completă asupra poziției financiare. Conceptul de „imagine fidelă” presupune recunoașterea și reflectarea corectă a efectelor tranzacțiilor și altor evenimente economice, în conformitate cu standardele de recunoaștere a activelor, pasivelor, veniturilor și cheltuielilor stabilite în Cadrul Conceptual al pregătirii și prezentării raportărilor financiare.

Totodată, autorul **Țugulschi I.** [4] adaugă o dimensiune importantă în acest context, remarcând că utilizarea metodelor legale de evaluare și recunoaștere nu doar că asigură corectitudinea raportării financiare, dar joacă un rol esențial în menținerea stabilității și coerenței activității economice a entității. Aceste metode devin fundamentale în crearea unui cadru coerent, necesar integrității patrimoniului și transparenței financiare.

Bădicu G. și **Mihaila S.**[5] aduc o contribuție valoroasă în definirea politicii contabile ca un ansamblu de acte normative interne care reglementează procesul de măsurare a activelor, pasivelor, veniturilor și cheltuielilor. Această abordare nu numai că subliniază necesitatea unei personalizări a politicii contabile pentru fiecare entitate, dar și importanța identificării elementelor caracteristice ale politicii respective, care pot influența considerabil informațiile financiare și evaluarea patrimoniului.

Politicile contabile, așa cum susțin și autorii **Șoimu S.** și colaboratorii săi[6], nu trebuie doar să răspundă unor reglementări legale și tehnice, ci să fie, în același timp, instrumente de lucru eficiente. Acestea trebuie să asigure un control financiar coerent, să sprijine procesul decizional al managementului, dar și să faciliteze misiunea auditului prin verificarea conformității și relevanței acestora pentru situațiile financiare prezentate. Mai mult decât atât, politicile contabile, atunci când sunt adaptate specificului entității, devin un adevărat instrument de succes în managementul financiar. Un alt punct esențial este acela că politicile contabile nu trebuie să fie tratate superficial, ci elaborate de profesioniști cu pregătire tehnică și economică solidă. După cum subliniază **Șoimu S.** și **Bădicu G.**[7], simpla preluare a unor reglementări din alte entități poate duce la situații financiare care nu reflectă realitatea economică a entității, compromițând astfel corectitudinea informațiilor financiare. Prin urmare, modificările politicii contabile, deși permise în anumite circumstanțe, trebuie să fie tratate cu precauție. **Cotoros I.** [8] evidențiază din punct de vedere că schimbările contabile trebuie să fie implementate doar atunci când sunt solicitate de autorități competente sau când acestea conduc la informații financiare mai precise și mai relevante, pentru a asigura o mai bună adaptare la condițiile economice schimbătoare.

Astfel, politica de contabilitate nu reprezintă doar un cadru de reglementare, ci un instrument vital pentru transparența și corectitudinea activităților economice, influențând în mod direct percepția și

performanța financiară a unei entități. Implementarea corectă și adaptabilă a acestor politici devine, așadar, un factor crucial pentru succesul organizațional.

Concluzii. În urma analizei detaliate a percepției profesioniștilor asupra politicilor contabile, este evident că aceste practici reprezintă un element esențial al transparenței financiare și al stabilității economice în cadrul entităților. Politicile contabile, prin metodologia și reglementările pe care le impun, nu doar că reflectă imaginea fidelă a situației financiare, dar și contribuie la o gestionare mai eficientă și la o mai bună luare a deciziilor strategice.

Așa cum au subliniat autorii studiat, politicile contabile nu trebuie privite doar ca un set de norme rigide, ci ca un instrument flexibil și adaptabil care trebuie să răspundă particularităților fiecărei entități. Astfel, implementarea corectă a politicii contabile, fundamentată pe principiile generale ale recunoașterii și evaluării corecte a activelor, pasivelor și veniturilor, reprezintă cheia obținerii unei imagini financiare fidele și comparabile.

În plus, rolul acestor politici în managementul intern și auditul extern este fundamental, acestea constituind un ghid esențial în procesul de evaluare a performanței și riscurilor financiare, dar și un mecanism important de control intern. Totodată, adaptarea și actualizarea periodică a politicilor contabile în funcție de schimbările economice și reglementările legale sunt esențiale pentru a asigura continuitatea și coerența raportărilor financiare.

În concluzie, politicile contabile, atunci când sunt elaborate cu profesionalism și aplicate în mod corect, devin nu doar un instrument de conformitate cu reglementările legale, ci și o sursă de valoare adăugată pentru entitățile economice, asigurând nu doar transparența, dar și succesul acestora pe termen lung. Importanța pregătirii tehnice și economice a personalului responsabil de elaborarea și implementarea acestor politici este incontestabilă, iar adaptabilitatea acestora în fața schimbărilor economice și reglementative se dovedește a fi o condiție fundamentală pentru succesul financiar sustenabil al organizațiilor.

Referințe bibliografice

1. SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2013. nr. 233-237 (4551-4555), art.1533, publicat 22.10.2013.
2. Legea Contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2018, nr. 1- 6 din 05.01. art. 22, publicat 05.01.2018.
3. LAZARI, Liliana; ȚURCANU, Liliana. Influența politicii de contabilitate asupra poziției financiare a entității. În: *Contabilitatea și auditul în contextul integrării economice europene: progrese și așteptări*. 2013. p. 134-137., 5 apr. 2013. Chișinău: S. n., 2013.
4. ȚUGULSCHI, Iuliana. Conținutul și semnificația politicii contabile manageriale în industria de panificație . În: *Economica*, 2010, nr. 3(73), pp. 46-52. ISSN 1810-9136.
5. BĂDICU G., MIHAILĂ S., Politici contabile: principii de bază și caracteristici calitative ale informațiilor." *Economica*, 2014, Vol. 90, Issue 4, pp. 80-86.
6. ȘOIMU, S., BĂDICU, G., SOCOLIUC, M.-I. Relevanța calității politicilor contabile în misiunea de audit și impactul acestora asupra competitivității entităților. În: *Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători*. 12-13 martie 2020, pp.87–98. Chișinău: ASEM. ISBN 978-9975-75-981-6.
7. ȘOIMU, Sergiu, BĂDICU, Galina, COJOCARU (BĂRBIERU), Ana-Carolina. Opțiuni de selectare și aplicare a politicilor contabile în aprecierea poziției și performanței financiare. În: *Economica*, 2021, nr. 4(118), pp. 105-124. ISSN 1810-9136. DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2021.118.105>
8. COTOROS, Inga. Amortizarea mijloacelor de transport auto: repercusiunile modificărilor de estimări și politici contabile. publicat 05.08.2020 Monitorul fiscal FISC.md Nr. 5 (60) 2020, https://monitorul.fisc.md/practice_accounts/amortizarea-mijloacelor-de-transport-auto-repercusiunile-modificarilor-de-estimari-sipolitici-contabile.html/

CONTABILITATEA ȘI RAPORTAREA IMPOZITULUI UNIC

ACCOUNTING AND REPORTING OF THE SINGLE TAX

Autor: Ionela STELEAstelea.ionela@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Galina BĂDICU

dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

badicu.galina@ase.md

ORCID: 0000-0002-9429-3654

Abstract. *The information technology sector has become an essential vector of economic and social transformation in the Republic of Moldova, contributing substantially to increasing the competitiveness and attractiveness of the national economy. In this context, the "Moldova IT Park" plays a central role in facilitating a stimulating tax environment, characterized by the application of a flat tax, which supports innovation, investment attraction and entrepreneurial development. Favorable tax provisions not only support existing residents, but also encourage the emergence of start-ups and the involvement of new generations in IT. Therefore, the advantages offered by this legal and economic framework increase young people's interest in IT training, emphasizing its strategic role in shaping a modern economy based on knowledge and digital technologies. The study thus highlights how dedicated support policies can enhance the sustainable development of a key industry for the future of the Republic of Moldova.*

Keywords: *single tax, facility, IT Park, reporting, IT park resident*

JEL: M41

Introducere

În contextul transformărilor economice actuale, tehnologia informației (IT) reprezintă un sector central al economiei globale, exercitând un rol esențial în stimularea dezvoltării și diversificării activităților economice. În Republica Moldova, acest domeniu a cunoscut o evoluție remarcabilă odată cu instituirea primului parc dedicat tehnologiei informației „Moldova IT Park” (MITP), cu activitate demarată la 1 ianuarie 2018 [1]. Astfel, autoritățile naționale acordă o atenție sporită consolidării acestui sector, considerând MITP un element strategic în cadrul dezvoltării industriei IT. Parcul are rolul de a susține inovația, de a accelera creșterea economică și de a atrage investiții străine. În acest context, a fost implementat un regim fiscal stimulat pentru rezidenții parcului, prin introducerea unui impozit unic, conceput pentru a favoriza extinderea sectorului tehnologic. Conform reglementărilor, impozitul unic este „...suma datorată lunar la buget de către rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației” [2]. Aplicarea acestui regim implică respectarea unor cerințe contabile și fiscale specifice, menite să eficientizeze procesele financiare ale entităților din acest cadru.

Scopul cercetării constă în analiza detaliată a aspectelor contabile și a procedurilor aferente raportării impozitului unic aplicabil rezidenților MITP. Studiul își propune examinarea cadrului legal în vigoare, a etapelor de înregistrare și declarare fiscală, precum și evaluarea efectelor acestui mecanism fiscal asupra dezvoltării și dinamizării activităților economice în sectorul IT.

Metodologia cercetării. În vederea atingerii obiectivului propus, a fost aplicată metoda analizei documentare, axată pe studiul legislației fiscale naționale, inclusiv al reglementărilor specifice privind impozitul unic, completată de consultarea literaturii de specialitate, a ghidurilor oficiale de raportare fiscală și a altor surse relevante, inclusiv articole științifice. Pentru formularea concluziilor, s-a utilizat metoda de analiză și sinteză. Lucrarea contribuie la aprofundarea cunoștințelor privind

particularitățile fiscale și contabile ale regimului de impozitare aplicabil rezidenților MITP, oferind o perspectivă analitică asupra impactului acestuia asupra performanței economico-financiare a entităților IT.

Conținut de bază

Subiectul regimului fiscal aplicabil entităților din domeniul IT a fost anterior analizat în literatura de specialitate, reflectând interesul crescut față de particularitățile contabile și fiscale ale acestui sector [3], [4], [5]. Activitatea entităților rezidente în cadrul MITP este reglementată de legea privind parcurile pentru tehnologia informației [6]. Pentru a stimula creșterea sectorului IT la nivel național, cadrul legislativ aplicabil entităților înregistrate în MITP prevede un mecanism fiscal facilitat, concretizat prin instituirea unei cote unice de impozitare de 7% aplicate asupra bazei impozabile determinate conform reglementărilor specifice. Acesta este definit ca totalul veniturilor din vânzarea bunurilor, prestarea serviciilor sau executarea lucrărilor, înregistrate lunar în evidența contabilă. Particularitatea acestui impozit unic constă în faptul că substituie șapte categorii distincte de impozite și taxe, așa cum este ilustrat în figura 1.

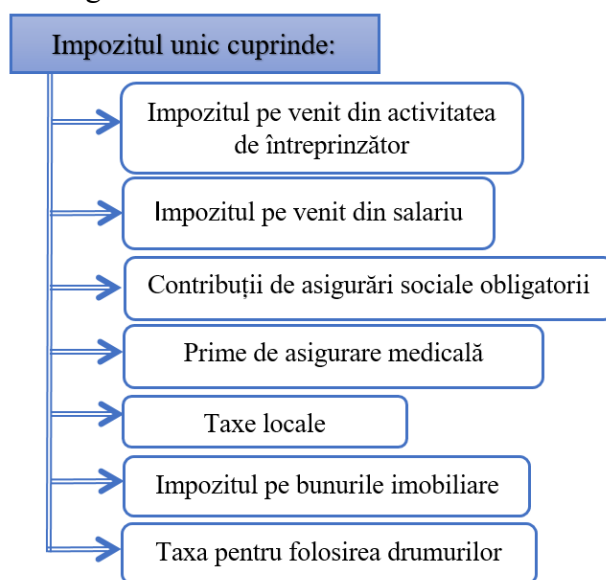

Figura 1. Componenta impozitului unic

Sursa: elaborat de autor în baza art.372 din Codul Fiscal [2]

Potrivit cadrului normativ instituit prin lege [6], rezidenții acestora sunt supuși unui impozit unic, a cărui valoare minimă este stabilită de reglementările în vigoare. Valoarea minimă aferentă impozitului unic se stabilește lunar, fiind corelată cu numărul angajaților care, în perioada de raportare, au realizat venituri impozabile pentru cel puțin o zi de activitate, fie în baza unui contract individual de muncă încheiat cu un rezident, fie în contextul acordării drepturilor salariale pentru concediul plătit. Conform dispozițiilor legale, baza de referință pentru determinarea acestui prag este reprezentată de 30% din salariul mediu lunar prognozat la nivel național pentru anul fiscal respectiv [6]. În acest context, suma impozitului unic calculat și achitat lunar de către fiecare rezident IT se stabilește prin compararea valorii obținute prin aplicarea cotei de 7% asupra obiectului impunerii cu suma minimă stabilită, selectându-se valoarea cea mai mare. Obligația fiscală aferentă impozitului unic se determină și se raportează "lunar, prin completarea și transmiterea declarației corespunzătoare către autoritatea fiscală până cel târziu în data de 25 a lunii următoare perioadei de raportare" [7], [8], [9]. Formularul și instrucțiunile de completare sunt aprobate de către Ministerul Finanțelor.

Achitarea impozitului se realizează în contul trezorerial indicat prin codul IBAN generat special în acest scop. Pe lângă declarația lunară privind impozitul unic, entitățile înregistrate în cadrul regimului

fiscal specializat au responsabilitatea de a furniza periodic și alte documente justificative: o notă informativă detaliată referitoare la totalul remunerațiilor achitate în cursul anului, precum și rapoarte referitoare la obligațiile fiscale aferente veniturilor salariale – impozit pe venit, contribuții sociale și primele de asigurare medicală – calculate, reținute și virate către bugetul de stat.

Din perspectivă contabilă, impozitul unic este reflectat prin majorarea cheltuielilor cu impozitul pe venit și, simultan, prin creșterea datoriilor față de buget. În situația în care se constată o încălcare a regimului fiscal special, obligațiile fiscale ale entității se recalculează conform regimului standard de impozitare de 12%, începând cu luna în care a fost comisă abaterea [2]. Prin urmare, aplicarea acestui regim fiscal contribuie la simplificarea proceselor contabile, întrucât înlocuiește calculul, reținerea, plata și raportarea a șapte impozite distincte cu un singur impozit, bazat pe trei indicatori clar definiți. În cele ce urmează, este analizată o situație practică referitoare la determinarea obligației aferente impozitului unic și la completarea formularului de raportare IU17. Exemplul vizează o entitate rezidentă a MITP, care activează cu cinci salariați angajați în baza contractului individual de muncă și a înregistrat, pentru perioada analizată, un venit din vânzări de 300.000 MDL (tabelul 1).

Tabelul 1. Extras din Declarația cu privire la impozitul unic

Indicatori	Cod	Baza impozabilă (suma, numărul salariaților)	Cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul de gestiune, MDL	Cota impozitului unic	Suma impozitului unic, (MDL)
1	2	3	4	5	6
Total venituri din vânzări	010	300.000	x	7%	21.000
Numărul de salariați în decursul perioadei fiscale, angajați în baza contractelor de muncă	020	5	16.100	30%	24.150
Suma impozitului unic spre plată (se indică mărimea maximă dintre codul 010 și codul 020 col.6)	030	x	x	x	24.150

Sursa: elaborat de autor, respectând formatul formei IU17[4]

Concluzie

Generalizând, se poate afirma că sectorul tehnologiei informației constituie un pilon esențial al dezvoltării economice a Republicii Moldova, iar MITP deține un rol strategic în consolidarea acestuia. Prin intermediul unui regim fiscal preferențial, sunt stimulate inovația, atragerea investițiilor și sporirea competitivității industriei IT. Aplicarea impozitului unic creează un cadru propice pentru rezidenții parcului, oferind stimulente economice cu impact sustenabil și favorizând inițiativele antreprenoriale, în special în rândul start-upurilor din domeniu. În acest context, facilitățile fiscale contribuie la creșterea atractivității sectorului pentru tinerii din noile generații, încurajându-i să urmeze o carieră în IT, ceea ce reflectă contribuția esențială a acestui domeniu la transformarea economică și socială a societății.

Referințe bibliografice:

- Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la crearea parcului pentru tehnologia informației „Moldova IT park” nr. 1144 din 20-12-2017. În: Monitorul Oficial nr. 451-463 art. 1272 din 29.12.2017, cu modificările ulterioare.
- Codul Fiscal al Republicii Moldova nr. 1163 din 24-04-1997. În: Monitorul Oficial nr. 451-463 art. 1272 din 29.12.2017, cu modificările ulterioare.
- Cernușca, L. (2023). *Taxarea activităților din domeniul IT*. CECCAR Business Review, 4 (11), 31-39.

4. Cojocaru, V., Bădicu, G., & Mihailă, S. (2023). *Impactul particularităților produselor software și provocărilor mediului de afaceri IT asupra contabilității*. In International scientific conference on accounting, ISCA 2023 (pp. 130-139).
5. Cojocaru, V., & Bădicu, G. (2022). *Particularities of the activity of it resident residents and their influence on accounting*. In Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători (pp. 28-39).
6. Legea nr.77 din 21.04.2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației. În: Monitorul Oficial nr. 157-162 art. 318, cu modificările ulterioare.
7. Anexa nr.1 la Ordinul Ministerului Finanțelor nr.135 din 06 noiembrie 2017, Forma IU 17,,Declarația cu privire la impozitul unic". În: Monitorul Oficial nr. 399-410 art. 2014 din 17.11.2017.
8. Legea nr.145 din 14.07.2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial nr. 277-288 art. 473 din 04.08.2017.
9. Ordinul Serviciului Fiscal de Stat nr.443 din 15.11.2017 privind actualizarea Bazei generalizate a practicii fiscale. Disponibil: <https://sfs.md/ro/ordinele-de-baze-de-date-de-generalizare/900>

OPORTUNITĂȚILE PROGRAMELOR DE CONTABILITATE

OPPORTUNITIES OF ACCOUNTING PROGRAMS

Autor: LUCA MIHAELA

lmihaela063@gmail.com

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

Conducător științific: BAJAN MAIA

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

bajan.maia@ase.md

ORCID: 0000-0001-69038275

Abstract: The article studies the functionalities and practical features of the most commonly used accounting software in the Republic of Moldova: 1C:Accounting, Universal Accounting, Elemento, and WizContabil. Using a comparative method, we evaluated each platform based on adaptability to legal requirements, level of automation, and user accessibility. The research underlines noteworthy differences between the programs: 1C is highly customizable and suitable for large-scale operations; Universal Accounting is a premium solution adopted by larger companies; Elemento offers modern cloud-based tools and WizContabil serves small businesses with basic yet essential features at low cost. The results of research highlight the importance of aligning software selection with the company's size, sector, and technological capacity. It is concluded that modern accounting platforms play a key role in optimizing financial processes and driving digital innovation within Moldovan companies.

Keywords: accounting, digitalization, accounting software, innovations, financial situations, enterprises.

JEL: M15, M41, L86

Introducere.

Contabilitatea modernă a evoluat mult dincolo de registrele scrise de mână și fișierele Excel. În contextul economic actual, caracterizat prin digitalizare accelerată, automatizarea proceselor contabile nu mai este doar o opțiune, ci o necesitate strategică pentru dezvoltarea sustenabilă a afacerilor. În Republica Moldova, tot mai multe companii fie ele microîntreprinderi, afaceri mici și medii sau corporații mari adoptă soluții informatice pentru gestionarea eficientă a activităților contabile și fiscale. Această transformare digitală este impulsionată atât de nevoia de eficiență internă, cât și de cerințele legislative și fiscale care impun raportări în format electronic, implementarea semnăturii digitale, transmiterea declarațiilor online și integrarea cu sistemele autorităților statului. Totodată, pandemia și contextul economic global au accelerat tranziția către soluții cloud și colaborarea la distanță între antreprenori și contabili. În acest context, utilizarea unor programe moderne de contabilitate oferă oportunități semnificative printre care: reducerea erorilor umane, creșterea transparenței, optimizarea timpului de lucru, reducerea costurilor administrative și alinierea cu normele în vigoare.

Printre cele mai utilizate soluții software de pe piața din Republica Moldova se numără: 1C:Contabilitate, Universal Accounting, Elemento și WizContabil, fiecare având puncte forte și direcții proprii de utilizare, în funcție de dimensiunea companiei, domeniul de activitate și gradul de digitalizare al acesteia.

Efectuând un studiu asupra literaturii de specialitate, cele mai des utilizate drept soft-uri contabile în Republica Moldova sunt prezentate în figura 1.

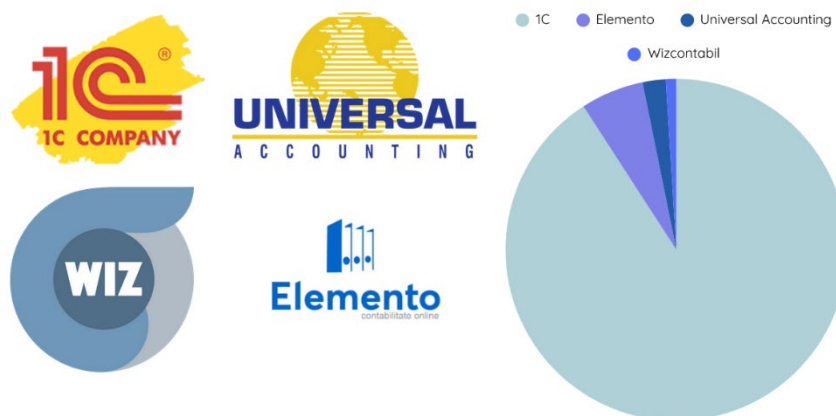

Figura 1. Programele contabile utilizate în Republica Moldova

Sursa: elaborate de autor

1C:Contabilitate este cel mai popular program de contabilitate din Republica Moldova. Programul este adaptat legislației fiscale și contabile naționale. Programul 1C:Contabilitate permite automatizarea proceselor contabile și fiscale, întocmirea rapoartelor statistice, fiscale și financiare (TVA, bilanț, IPC21), integrarea cu e-Factura și raportarea electronică, evidența contabilă completă (active, venituri, cheltuieli). Soft-ul se actualizează constant cu modificările legislative și este flexibil configurându-se în funcție de specificul activității economice a întreprinderii [1].

Universal Accounting este un software premium de contabilitate și gestiune financiară utilizat de companiile mari și instituții financiare. Acest soft oferă soluții personalizate și instrumente complexe de raportare și audit. Programul este adaptat la cerințele legislației în vigoare și asigură un nivel înalt de automatizare a evidenței contabile [2].

Elemento este un software de contabilitate online dezvoltat în Republica Moldova, conceput pentru IMM-uri, freelanceri și startup-uri care doresc o soluție simplă, accesibilă și conformă cu legislația locală. Este o soluție 100% digitală care nu necesită instalare locală [3].

WizContabil este un software dezvoltat în Republica Moldova, specializat în gestionarea contabilității, salarizării și operațiilor de retail. Acesta este utilizat mai ales de IMM-uri, contabili independenți și companii mici care au nevoie de un sistem simplu și eficient, conform legislației locale [4].

În faza caracteristicilor prezentate pentru fiecare soft contabil, putem stabili unele avantaje și dezavantaje în utilizarea acestora, prezentate în figura 2.

Avantaje	Programul Contabil	Dezavantaje
Adaptat legislației, flexibil, popular		Necesită instruire, costuri de întreținere
Funcționalități complexe		Cost ridicat, necesită specialiști IT
Cloud, ușor de utilizat, cost redus		Funcționalități mai restrânse
Soluție modulară (contabilitate, salarizare, retail)		Suport tehnic limitat față de softurile mai populare

Figura 2. Avantajele și dezavantajele programelor contabile utilizate în Republica Moldova

Sursa: elaborat de autor

În contextul digitalizării și a dezvoltării continue a soft-urilor de contabilitate, putem discuta despre oportunitățile de viitor care ne vor oferi aceste programe.

- Creșterea utilizării soluțiilor cloud;

Tot mai multe companii migrează către platforme de contabilitate în cloud, care oferă acces la date în timp real, de oriunde și de pe orice dispozitiv. Acest model reduce costurile infrastructurii IT, permite colaborarea la distanță între contabili și antreprenori și oferă un grad sporit de securitate a datelor prin backup automat și actualizări constante [5].

- Automatizarea și Inteligența Artificială în contabilitate;

Programele contabile încep să integreze algoritmi de inteligență artificială care pot automatiza procese repetitive precum recunoașterea documentelor, clasificarea tranzacțiilor sau generarea rapoartelor. Aceste funcționalități reduc erorile umane și cresc viteza de procesare a datelor, contribuind la o analiză financiară mai precisă și mai rapidă [6].

- Integrarea completă cu băncile și autoritățile fiscale;

Viitorul programelor contabile va include conectivitate directă cu platformele bancare și sistemele autorităților fiscale (de ex. SFS, CNAS). Astfel, extrasele de cont, plățile, declarațiile și alte raportări se vor sincroniza automat, eliminând necesitatea introducerii manuale și reducând riscul de neconformitate [7].

- Digitalizarea totală a proceselor contabile;

Se preconizează o trecere completă la contabilitatea digitală, fără documente fizice. Facturile electronice, arhivarea digitală, semnătura electronică și fluxurile de aprobare online vor deveni norme standard, ceea ce va contribui la eficiență și transparență în gestiunea financiară [6].

- Extinderea compatibilității software-urilor contabile.

Programele contabile vor deveni din ce în ce mai compatibile cu alte sisteme utilizate în companie, cum ar fi CRM-uri, sisteme de gestiune a stocurilor, ERP-uri sau platforme de e-commerce. Această interoperabilitate va permite o viziune integrată asupra activității și o automatizare extinsă a proceselor interne [5].

Concluzii:

Digitalizarea contabilității în Moldova este inevitabilă precum și-n toate țările lumii, iar utilizarea programelor specializate a devenit esențială pentru toate tipurile de companii. 1C:Contabilitate rămâne cea mai popular software, Elemento oferă o alternativă modernă bazată pe cloud, fiind preferată de IMM-uri, Universal Accounting este utilizat de companiile mari, datorită funcționalităților avansate și posibilității de integrare cu sistemele ERP, iar Wizcontabil este o soluție flexibilă, oferind module pentru contabilitate, salarizare și retail. Automatizarea și inteligența artificială vor transforma contabilitatea, reducând erorile și optimizând fluxurile de lucru, iar integrarea cu băncile și autoritățile fiscale va permite digitalizarea completă a proceselor contabile. În concluzie, companiile care adoptă rapid noile tehnologii vor avea un avantaj competitiv pe piața digitalizată, viitorul contabilității în Moldova fiind unu digital, eficient și interconectat.

Referințe bibliografice

1. 1C Moldova – Sistem integrat de evidență contabilă și gestiune. Disponibil la: <https://1c.md>
2. Universal Accounting – Soluție profesională pentru contabilitate. Disponibil la: <https://universalaccounting.md>
3. Elemento – Platformă de contabilitate online. Disponibil la: <https://elemento.md>
4. WizContabil – Program de contabilitate pentru PFA și întreprinderi mici. Disponibil la: <https://wizcontabil.md>
5. Deloitte Insights (2023). *The Future of Accounting: AI, Automation and Digitalization*. Disponibil la: <https://www2.deloitte.com>
6. PwC Moldova (2023). *Digitalizarea proceselor contabile și fiscale în Republica Moldova*. Disponibil la: <https://www.pwc.com/md>
7. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. *Ghiduri și reglementări privind digitalizarea raportărilor fiscale*. Disponibil la: <https://mf.gov.md>

IMPLIMENTARE IFRS ÎN DIFERITE ȚĂRI**IFRS IMPLEMENTATION IN DIFFERENT COUNTRIES****Autor: Vlada OLĂRESCU**

olarescuvlada@gmail.com

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Lilia GRIGOROI

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

lilia.grigori@ase.md,

ORCID: 0000-0002-9741-0932

Abstract. *The development and adoption of International Financial Reporting Standards (IFRS) is a significant phenomenon in the evolution of modern accounting. In today's global economic landscape, characterized by interdependence and transnational investments, the need for a common financial language has become evident. International Financial Reporting Standards (IFRS) emerged in response to this need, providing a harmonized accounting framework for the presentation of financial information. This paper aims to analyse the process of implementing IFRS in various countries, highlighting the particularities, challenges and benefits of adopting these standards in different socio-economic contexts.*

Keywords: *IFRS, implementation, accounting, process, standards, countries*

JEL: M41

Introducere

Într-o economie globalizată, standardele contabile joacă un rol esențial în asigurarea transparenței și comparabilității informațiilor financiare. În contextul dezvoltării și globalizării pieței de capital, investitorii, care sunt principalii beneficiari ai informațiilor financiar-contabile, formulează cerințe tot mai complexe referitoare la calitatea datelor prezentate în situațiile financiare. Prin urmare, asigurarea unei informări eficiente și corecte pentru utilizatorii informațiilor contabile, în special pentru investitori, impune ca reglementările contabile să garanteze elaborarea de situații financiare care să fie credibile, clare, comparabile și relevante, cerințe ce pot fi satisfăcute doar prin aplicarea standardelor contabile.

Conținutul de bază

Standardele internaționale de raportare financiară, denumite și IFRS (*engleza International Financial Reporting Standards*) reprezintă un set de reguli, proceduri internaționale și standarde contabile în cadrul cărora se organizează și se raportează în mod corespunzător informațiile financiare. În prezent, IFRS reprezintă cadrul contabil utilizat în peste 140 de țări din întreaga lume, incluzând țări din toate continentele, cum ar fi state din Uniunea Europeană, Australia, Canada, Japonia și multe altele. În esență, standardele IFRS impun companiilor să își prezinte rezultatele financiare și situația financiară conform unor reguli uniforme, ceea ce implică faptul că, în absența oricăror manipulări frauduloase, există o consistență considerabilă în raportarea financiară a tuturor întreprinderilor care adoptă IFRS, facilitând astfel compararea și identificarea diferențelor în rezultatele financiare ale acestora. Or, standardele IFRS reprezintă standarde globale de contabilitate, prezentate în figura 1.

Înainte de IFRS, fiecare țară avea propriile sale reguli contabile, ceea ce îngreuna compararea performanțelor financiare ale companiilor internaționale. Această diversitate genera dificultăți semnificative pentru investițiile transfrontaliere (Maria & Daniela, Volume 20, 2023 - Issue 3).

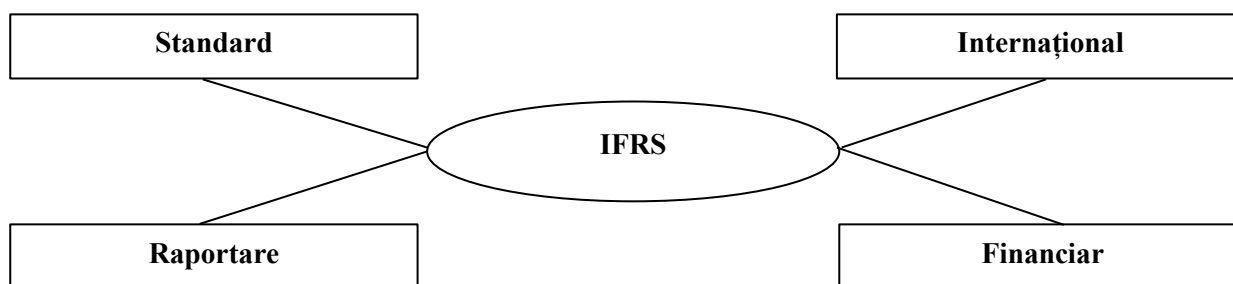

Figura 1. IFRS ca standard global de contabilitate

Sursă: elaborat de autor

Implementarea IFRS a fost considerată un pas esențial în integrarea economică globală. Indiferent unde sau cum sunt aplicate, implementarea acestor standarde aduce numeroase beneficii pentru organizații (Digital Salla, 2025), precum:

1. Transparența și comparabilitatea situațiilor financiare.
2. Crearea condițiilor favorabile pentru atragerea investițiilor străine.
3. Management prudent.

Cu toate acestea, implementarea IFRS aduce și provocări notabile.

1. Costuri ridicate de adoptare.
2. Piețele de capital și normele diferitelor națiuni nu sunt aceleași.
3. Complexitate.

Impactul acestor standarde asupra sistemelor financiare și juridice ale unei anumite țări depinde de motivele care au stat la baza deciziei țării de a adopta IFRS. Deși fiecare țară a urmat o cale diferită, putem distinge trei modalități distincte de implementare: obligatorie, voluntară și forțată. În cazul statelor membre ale Uniunii Europene, adoptarea a fost obligatorie, conform Regulamentul (CE) nr. 1606/2002 (Parlamentul European, 2002), standardele internaționale au devenit obligatorii pentru toate statele membre. În schimb, în Madagascar, Japonia și Elveția (IFRS, 2025), adoptarea sau conversia la IFRS a fost voluntară, dar considerată esențială pentru a rămâne competitive pe piețele internaționale de capital și pentru a atrage investiții străine directe. În cele din urmă, al treilea grup de țări, și anume cei care au fost forțați să adopte IFRS sub influența presiunii exercitate de instituții internaționale, precum Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional, refuzându-le acordarea împrumuturilor sau a sprijinului financiar până la implementarea acestora.

Implementarea IFRS variază semnificativ de la o țară la alta, în funcție de reglementările naționale și de nivelul de integrare al economiilor respective în piețele financiare globale. Astfel, țările pot fi împărțite în trei categorii principale în funcție de gradul de adoptare a IFRS: țări care au adoptat integral IFRS, țări care au o convergență parțială cu IFRS și țări care utilizează propriile standarde, dar se aliniază la IFRS. În primul rând, țările care au adoptat integral IFRS au ales să implementeze IFRS ca set unic de standarde contabile pentru toate companiile listate la bursă și, în unele cazuri, și pentru companiile private. În Uniunea Europeană, la fel cum am menționat mai devreme, utilizarea IFRS se impune tuturor statelor membre, iar alte economii mari, precum Australia, Canada și Brazilia, au adoptat complet aceste standarde. Pe de altă parte, unele țări au optat pentru convergență parțială cu IFRS. Acestea nu au adoptat complet IFRS, dar au modificat standardele locale pentru a le alinia cât mai mult posibil cu reglementările internaționale. Exemple relevante în acest sens sunt China (Gu, Ng, & Albert, 2019 (12)), India și Mexic, respectiv Standardele Contabile Chineze, Standardele Indiene de Contabilitate, care sunt bazate pe IFRS, dar cu diferențe notabile pentru a se adapta la particularitățile economiei locale. Într-o a treia categorie se includ: Elveția, Statele Unite ale Americii, Egipt și Indonezia, care deși utilizează propriile standarde contabile, se aliniază treptat la IFRS. Reglementările contabile naționale ale acestor state sunt menținute, dar există o tendință de a adapta normele locale în funcție de cerințele IFRS, consiliile împuternicite colaborând constant pentru a armoniza și a reduce diferențele dintre cele două cadre contabile. În contextul globalizării economice și al piețelor financiare tot mai interconectate, este posibil ca, pe măsură ce crește presiunea pentru raportări financiare comparabile și transparente, mai multe țări să adopte IFRS integral, reducând astfel barierele în calea investițiilor internaționale și promovând o mai mare transparență în piețele financiare globale.

Unele studii (Iordache, 2020) analizează modul în care managerii companiilor românești percep implementarea Standardelor IFRS și impactul acestora asupra organizațiilor lor. Rezultatele indică că majoritatea respondenților recunosc beneficiile semnificative ale IFRS. Astfel, 96% dintre manageri consideră că IFRS a crescut transparența și comparabilitatea informațiilor financiare la nivel internațional. De asemenea, 81,8% afirmă că IFRS a crescut rolul contabilității în procesul decizional, oferind informații mai utile pentru luarea deciziilor economice. Cu toate acestea, implementarea IFRS a fost asociată și cu provocări considerabile. În mod particular, 92,7% evidențiază că pregătirea personalului pentru IFRS a fost o provocare costisitoare, în timp ce 74,5% au întâmpinat dificultăți în reorganizarea proceselor operaționale și financiare. Astfel, generalizând, indiferent de motivele care au stat la baza implementării IFRS, succesul organizațiile respective, stă doar în integrarea IFRS ca un avantaj competitiv.

CONCLUZII

Implementarea IFRS constituie un pas important către standardizarea raportărilor financiare pe plan mondial, oferind avantaje considerabile în privința transparenței, comparabilității și accesului la piețele internaționale de capital. Totuși, implementarea este un proces complex și diferă în funcție de trăsăturile economice, legale și culturale ale fiecărei națiuni. Pe măsură ce economia mondială se integrează, se preconizează că din ce în ce mai multe țări își vor ajusta sistemele contabile pentru a se alinia la IFRS, contribuind astfel la un cadru financiar stabil și previzibil pe plan internațional.

Referințe bibliografică

1. Digital Salla. (2025, Martie 2). *Digital Salla*. Preluat de pe Digital Salla: <https://digitalsalla.com/en/challenges-of-ifs-implementation-faced-by-companies-and-how-to-overcome-them/>
2. Gu, Z., Ng, J., & Albert, T. (2019 (12)). Mandatory IFRS adoption and management forecasts: The impact of enforcement changes. *China Journal of Accounting Research*, 33-61. Disponibil: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1755309118301758>.
3. IFRS. (2025, Februarie 20). *Who uses IFRS Accounting Standards*. Preluat de pe IFRS: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifs-standards-by-jurisdiction/view-jurisdiction/madagascar/>
4. IFRS. (2025, Februarie 20). *Who uses IFRS Accounting Standards?* Preluat de pe IFRS: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifs-standards-by-jurisdiction/view-jurisdiction/switzerland/>
5. Iordache, I. (2020). Perceptions and Trends Following the Application of IFRS in Romania. *Audit Financiar*, vol. XVIII, no. 2(158), pp. 376-384. Disponibil: [Articol_9640.pdf](#).
6. Maria, B., & Daniela, A. (Volume 20, 2023 - Issue 3). International Accounting Convergence and Divergence: Towards a Framework for Understanding De Jure Adoption of IFRS. *Accounting in Europe*, Disponibil: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17449480.2023.2237056#abstract>.
7. Parlamentul European. (2002, Volumul 36). Regulamentul (CE) nr. 1606/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 iulie 2002 privind aplicarea standardelor internaționale de contabilitate. *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, Disponibil: <http://data.europa.eu/eli/reg/2002/1606/oj>.

PROFITUL BRUT - INDICATOR DE PERFORMANȚĂ ÎN CARACTERIZAREA ACTIVITĂȚII OPERAȚIONALE

GROSS PROFIT - PERFORMANCE INDICATOR IN CHARACTERIZING OPERATIONAL ACTIVITY

Autor: Iaroslava OBRINETEȚCHI

iaroslavaobrintetchi022@gmail.com

Coordonator științific: Nelea CHIRILOV,

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

chirilov.nelea.vladimir@ase.md

ORCID: 0000-0002-8844-0304

Abstract. Financial performance analysis is essential for the sustainability and development of companies in a competitive economic environment. Gross profit is a relevant indicator of operational efficiency, reflecting an entity's ability to generate added value. The study analyzes the determinants of gross profit variation, such as revenue structure, production costs and management strategies. The results highlight the importance of optimizing resources and strategic decisions to increase profitability. The findings provide useful insights into the mechanisms for improving economic performance and can serve as a basis for future research.

Keywords: financial performance, accounting, innovation, technology, gross profit, operational efficiency.

JEL: M40, M41

Introducere

Într-un mediu economic dinamic și competitiv, analiza performanțelor financiare a entităților reprezintă un element esențial pentru asigurarea sustenabilității și creșterii acestora. Printre indicatorii esențiali de performanță financiară, profitul brut ocupă un loc central, oferind o evaluare a eficienței activității operaționale și a capacității entității de a genera valoare adăugată.

Profitul brut ilustrează elementul esențial a profitului din activitatea operațională. Acest indicator reprezintă nu doar o măsură a sănătății financiare a entității, ci și un reper pentru optimizarea deciziilor economice, cum ar fi controlul costurilor, politica de prețuri etc.

Scopul principal este de a explora rolul profitului brut ca indicator de performanță în caracterizarea activității operaționale a entității. În continuare, vom analiza aportul fiecărui tip de profit brut din activitatea operațională în obținerea profitului brut și vom aprecierea factorii care generează modificarea acestuia.

Conținutul de bază

Pe parcursul funcționării lor, entitățile desfășoară diverse activități operaționale, în cadrul cărora se înregistrează atât cheltuieli, cât și venituri. Prin urmare, apare necesitatea aprecierii structurii profitului brut după tipuri de activitate operațională în dinamică [3].

Utilizarea acestui standard pentru examinarea structurii profitului brut oferă o evaluare a contribuției fiecărui tip de activitate operațională la realizarea profitului brut total. Analiza dinamică a câștigului brut ajută la cuantificarea acestuia în raport cu rezultatele din anii anteriori și/sau cu cifrele stabilite în strategia de afaceri, precum și la examinarea variațiilor apărute în valoarea câștigului brut în perioada recentă.

Din perspectiva tehnicii de calcul, în examinarea dinamicii și structurii profitului brut sunt stabilite

abaterile absolute (comparativ cu perioada anterioară și/sau cu planul), rata de creștere, procentul realizării planului și contribuția profitului realizat din fiecare categorie de activitate operațională la totalul acestei mărimi profitului brut (pierderii brute).

În tabelul 1, este prezentată analiza structurii profitului brut a entității „Combinatul de vinuri CRICOVA” S.A. pe tipuri de activitate operațională în dinamică.

Tabelul 1. Analiza structurii profitului brut (pierderii brute) pe tipuri de activitate operațională în dinamică

Indicatori	Anul 2022		Anul 2023		Abaterea absolută în	
	Suma, mii lei	Cota, %	Suma, mii lei	Cota, %	Sumă, mii lei	Cotă, puncte procentuale
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Profit brut (pierdere brută) din vânzarea produselor și mărfurilor	67 311	99,56	83 014	98,87	+15 703	-0,69
2. Profit brut (pierdere brută) din prestarea serviciilor și/sau executarea lucrărilor	299	0,44	947	1,13	+648	0,69
3. Profit brut – total	67 610	100	83 961	100	+16 315	x

Sursă: Elaborat de autor în baza datelor din Situația de profit și pierdere ale entității „Combinatul de vinuri CRICOVA” S.A. pentru anul 2023 [1].

Din datele prezentate în tabelul 1, rezultă că „Combinatul de vinuri CRICOVA” S.A. a obținut profit brut total în sumă de 83 961 mii lei în anul 2023, majorându-se față de anul 2022 cu 16 315 mii lei, dat fiind faptul că în anul 2022 a fost înregistrat profit brut în sumă de 67 610 mii lei. Studiind datele din anul 2023, remarcăm că cea mai mare influență la creșterea profitului a avut-o profitul brut din vânzarea produselor și mărfurilor în valoare de 83 014 mii lei. De asemenea o influență majoră a avut-o și profitul brut din prestarea serviciilor și executarea lucrărilor înregistrându-se suma de 947 mii lei. În ceea ce privește structura profitului brut din anul 2023, remarcăm că cel mai mare impact asupra acestuia la avut profitul din vânzarea produselor și mărfurilor, cota fiind de 98,87 % din suma profitului brut total. La fel a contribuit și profitul brut din prestarea serviciilor și executarea lucrărilor cu o cotă de 1,13% din suma profitului brut total.

Profitul brut poate fi studiat printr-o abordare factorială, ceea ce permite identificarea factorilor care au influențat variația acestuia. Realizarea unei astfel de analize necesită să se considere natura activității operaționale din care a rezultat profitul brut, deoarece caracteristicile specifice ale diverselor tipuri de activitate operațională influențează și particularitățile metodei de calcul ale analizei factoriale a profitului brut. [3].

Devierea profiturilor brute (sau pierderilor brute) generate din vânzarea bunurilor și/sau oferirea serviciilor este determinată de impactul următoarelor elemente. [3]:

- *Modificarea volumul de vânzare a produselor(serviciilor prestate)* - are un impact direct asupra volumului profitului brut.
- *Modificarea structurii și sortimentului produselor vândute (serviciilor prestate)* - influențează în mod direct dimensiunea profitului brut.
- *Modificarea costului de vânzare al produselor (serviciilor prestate)* - are o influență inversă asupra profitului brut.
- *Modificarea prețurilor la produselor vândute (serviciile prestate)* - afectează în mod direct dimensiunea câștigului brut.

Pentru aplicarea metodologiei de analiză cauzală a profitului brut din vânzarea produselor se vor colecta datele inițiale în tabelul 2.

Tabelul 2. Date inițiale pentru analiza cauzală a profitului brut (pierderii brute) din vânzarea produselor

Indicatori	Anul 2022	Recalculat	Anul 2023
1	2	3	4
1. Venituri din vânzarea produselor, mii lei	358 881	355 000	352 764
2. Valoarea contabilă a produselor vândute, mii lei	291 570	280 000	269 750
3. Profit brut din vânzarea produselor, mii lei (ind.1-ind.2)	67 311	75 000	83 014

Sursă: Elaborat de autor în baza datelor din Situația de profit și pierdere ale entității „Combinatul de vinuri CRICOVA” S.A. pentru anul 2023 [1] și calculelor speciale de recalculare.

Majorarea profitului brut din vânzarea produselor cu 15703 mii lei, în anul 2023 în comparație cu anul 2022, se explică prin influența celor patru factori, astfel:

1. Modificarea volumului de vânzare al produselor =

$$= \frac{\text{Profit brut}_{\text{anul 2022}} \times \text{Modificarea procentuală a volumului vânzărilor produselor}}{100} = \frac{67\,311 \times (-3,97)}{100} = -2672 \text{ mii lei.}$$

unde:

$$\text{Modificarea procentuală a volumului vânzărilor} = \frac{280\,000}{291\,570} * 100 - 100 = -3,97 \text{ puncte procentuale.}$$

2. Modificarea structurii și sortimentului produselor vândute =

$$= \text{Profit brut}_{\text{recalculat}} - \text{Profit brut}_{\text{anul 2022}} - \text{Abaterea profit brut din cauza modificării volumului vânzărilor} \\ = 75\,000 - 67\,311 - (-2\,672) = +10\,361 \text{ mii lei.}$$

3. Modificarea costului de vânzare al produselor =

$$= (\text{Valoarea contabilă a produselor vândute}_{\text{anul 2023}} - \text{Valoarea contabilă a produselor vândute}_{\text{recalculat}}) \times (-1) \\ = -(269\,750 - 280\,000) = +10\,250 \text{ mii lei.}$$

4. Modificarea prețurilor la produsele vândute =

$$= \text{Venituri din vânzarea produselor}_{\text{anul 2023}} - \text{Venituri din vânzarea produselor}_{\text{recalculat}} = 352\,764 - 355\,000 \\ = -2\,236 \text{ mii lei.}$$

$$\text{Balanța influenței factorilor: } 83\,014 - 67\,311 = (-2\,672) + 10\,361 + 10\,250 + (-2\,236) \\ 15\,703 = 15\,703 \text{ (mii lei)}$$

În baza datelor prezentate în tabelul 2, putem observa că la „Combinatul de vinuri CRICOVA” S.A. în anul 2023 a fost înregistrat profit brut din vânzarea produselor în sumă de 83014 mii lei, majorându-se față de anul 2022 cu 15703 mii lei. Creșterea nominalizată a fost determinată de influența favorabilă a doi factori. Modificarea structurii și sortimentului produselor vândute în favoarea produselor rentabile a generat creșterea profitului brut cu 10361 mii lei. De asemenea, pozitiv a influențat și micșorarea costurilor produselor vândute ceea ce a condiționat majorarea profitului brut cu 10250 mii lei. În același timp negativ a influențat diminuarea volumului produselor vândute cu 3,97 puncte procentuale, ceea ce a condus la micșorarea profitului brut cu 2672 mii lei. Negativ a influențat și micșorarea prețurilor la produsele vândute ceea ce a condiționat micșorarea profitului brut cu 2236 mii lei. Generalizând cele menționate, putem deduce că entitatea are posibilități nefolosite de sporire a profitului brut în mărime de 4908 mii lei (2672+2236), dacă va menține prețurile produselor vândute și volumul produselor vândute la nivelul anului 2022.

Concluzii

În ceea ce privește studiul efectuat se poate desprinde că, analiza cauzală a profitului brut (pierderii brute) și a structurii acestuia sunt importante întrucât pe baza lor, se identifică rezervele de creștere a profitului brut, se fundamentează deciziile economice, se aleg soluțiile optime de organizare a activității operaționale și se stabilesc relațiile de colaborare cu alte entități, atât în amonte (furnizori) cât și în aval (clienți).

Succesul economic și financiar al entității depinde în mod direct de organizarea strategică, gestionarea eficientă a resurselor și adaptabilitatea la condițiile pieței. Analizele prezentate mai sus evidențiază

că „Combinatul de vinuri CRICOVA” S.A. a demonstrat o evoluție pozitivă, majorând profitul brut în perioada analizată. Această performanță reflectă impactul favorabil al implementării unor strategii bine fundamentate, al optimizării proceselor operaționale și al unei abordări proactive în luarea deciziilor economice. Experiența entității analizate subliniază importanța orientării spre inovare și eficiență, care să permită nu doar majorarea profitului brut și atingerea stabilității financiare, ci și crearea unui model sustenabil de dezvoltare economică. Rezultatele analizei pot contribui la îmbunătățirea cunoștințelor despre gestionarea eficientă a entităților în economiile emergente și pot fi un punct de plecare pentru cercetări viitoare.

Referințe bibliografice

1. Situațiile financiare pentru anul 2023 ale Combinatul de vinuri "CRICOVA" S.A., disponibil: <file:///C:/Users/User/Downloads/SF-2023-53.pdf>
2. SNC „Prezentarea Situațiilor Financiare”. Disponibil în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 177-181/1224 din 16.08.2013.
Disponibil: <https://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/Standardele%20Na%C8%9Bionale%20de%20Contabilitate%20aprobate%20prin%20ordinul%20nr.%20118%20din%2006.08.2013.pdf>
3. ȚIRIULNICOVA, N. (coordonator), PALADI, V., CHIRILOV, N. ș.a. Analiza rapoartelor financiare. Ed. a II-a, revăzută. Chișinău: Asociația Obștească „ACAP RM”, 2011. 400 p.

CRIPTOMONEDE: PROVOCĂRI ȘI REGLEMENTĂRI**CRYPTOCURRENCIES: CHALLENGES AND REGULATIONS****Author: Arina SERBOV**, Undergraduate student

Academy of Economic Studies of Moldova, Republic of Moldova

serbov.arina@ase.md**Scientific coordinator: Maia BAJAN**

Dr. conf. univ., Academy of Economic Studies of Moldova, Republic of Moldova

bajan.maia@ase.md

The ORCID code: 0000-0001-6903-8275

Abstract. *Cryptocurrency is a digital payment system that doesn't rely on banks to verify transactions. It's a peer-to-peer system that can enable anyone anywhere to send and receive payments. Instead of being physical money carried around and exchanged in the real world, cryptocurrency payments exist purely as digital entries to an online database describing specific transactions. When you transfer cryptocurrency funds, the transactions are recorded in a public ledger. Cryptocurrency is stored in digital wallets. Cryptocurrency received its name because it uses **encryption** to verify transactions. This means advanced coding is involved in storing and transmitting cryptocurrency data between wallets and to public ledgers. The aim of encryption is to provide security and safety.*

Keywords: Cryptocurrencies, Blockchain, Regulation, Security

JEL: M14, M41

Introducere

Criptomonedele au revoluționat peisajul financiar global, oferind oportunități de tranzacționare rapide și descentralizate. Bitcoin, Ethereum și alte monede digitale au crescut în popularitate, având un impact semnificativ asupra modului în care oamenii investesc și realizează plăți. Totuși, pe măsură ce criptomonedele câștigă teren, există și o serie de provocări care pot influența stabilitatea acestora pe termen lung. Volatilitatea, riscurile de securitate, reglementările neclare și integrarea acestora în economiile tradiționale sunt aspecte ce trebuie abordate.

În acest articol, vom analiza aceste provocări și cum reglementările ar putea modela viitorul criptomonedelor.

Conținut de bază

Unul dintre cele mai mari obstacole cu care se confruntă criptomonedele este volatilitatea. Deși criptomonedele sunt atractive datorită posibilității de câștiguri rapide, prețurile lor pot fluctua extrem de mult într-un timp scurt. De exemplu, Bitcoin a atins valori istorice de peste 60.000 de dolari, dar a suferit și scăderi de aproape 50% într-o perioadă scurtă.

Această volatilitate poate reprezenta o capcană pentru investitori, în special pentru cei care nu sunt pregătiți să facă față fluctuațiilor extreme. De asemenea, factori precum schimbările din reglementările guvernamentale sau instabilitatea economică pot contribui la fluctuațiile prețurilor criptomonedelor. Acest risc de volatilitate poate face ca criptomonedele să nu fie încă un instrument stabil de schimb, iar investitorii trebuie să fie foarte atenți atunci când aleg să investească în aceste active digitale.

Un alt aspect important este reglementarea criptomonedelor, care variază considerabil de la o țară la alta. Unele țări permit criptomonedele și le reglementează prin legislații specifice, în timp ce altele interzic complet utilizarea acestora. În Statele Unite, criptomonedele sunt reglementate de mai multe agenții, cum ar fi SEC și CFTC, dar reglementările sunt în continuă schimbare. În Uniunea Europeană,

reglementările sunt în dezvoltare și se așteaptă ca piața criptomonedelor să fie reglementată printr-un cadru legal numit MiCA (Markets in Crypto-Assets). În schimb, China a adoptat o abordare mult mai severă, interzicând activitățile legate de criptomonede și chiar mineritul acestora. Această diferență între reglementările internaționale creează un mediu destul de confuz pentru utilizatori și investitori, mai ales în contextul tranzacțiilor transfrontaliere. În tabel se prezintă reglementările din mai multe țări relevante pentru criptomonede.

Tabel 1. Reglementările din mai multe țări

Țara	Reglementare Criptomonede	Detalii
Statele Unite	Reglementare parțială	Criptomonedele sunt reglementate de mai multe agenții, inclusiv SEC și CFTC. Totuși, reglementările nu sunt uniforme la nivel național.
Uniunea Europeană	Reglementare în dezvoltare	Criptomonedele printr-un cadru legal numit MiCA (Markets in Crypto-Assets), care vizează crearea unui sistem mai sigur.
China	Interzicere completă	Sunt interzise activitățile legate de criptomonede, inclusiv tranzacționarea și mineritul, pentru a preveni riscurile financiare și economice.

Sursa: Elaborat de autor

Un alt risc semnificativ al criptomonedelor este securitatea. Deși blockchain-ul este considerat sigur, platformele de schimb pot fi vulnerabile la atacuri cibernetice, cum au fost cele de la Mt. Gox și Bitfinex, care au dus la pierderi mari de fonduri. Utilizatorii trebuie să ia măsuri suplimentare pentru a-și proteja criptomonedele, cum ar fi folosirea portofelelor hardware, mai sigure decât cele online. În tabel se prezintă diferența dintre criptomonede și Monede Digitale Emise de Bănci Centrale.

Tabel 2: Diferența dintre criptomonede și Monede Digitale Emise de Bănci Centrale

Caracteristici	Criptomonede	Monede Digitale Emise de Bănci Centrale (CBDC)
Descentralizare	Da	Nu
Supraveghere guvernamentală	Scăzută	Ridicată
Volatilitate	Mare	Mică
Obiectiv	Libertate financiară	Stabilitate economică

Sursa: Elaborat de autor

Criptomonedele au fost adoptate treptat de instituțiile financiare tradiționale, unele bănci și fonduri de investiții începând să le accepte și să investească în ele. Totuși, integrarea lor în sistemele financiare ridică provocări legate de reglementare și securitate, iar băncile trebuie să respecte reglementările internaționale și să protejeze datele clienților. De asemenea, volatilitatea și utilizarea criptomonedelor în activități ilegale reprezintă riscuri pentru autorități.

În ceea ce privește viitorul criptomonedelor, monedele digitale emise de băncile centrale (CBDC) devin tot mai populare. Acestea vor oferi stabilitate și vor permite guvernelor să controleze fluxurile financiare, reducând riscurile de spălare de bani și finanțare a terorismului.

În Republica Moldova, legislația privind criptomonedele este încă incipientă. Deși nu sunt interzise, nu există reglementări clare, iar autoritățile lucrează la un cadru legislativ. Mulți moldoveni folosesc criptomonede pentru tranzacții online, însă riscurile pentru utilizatori rămân mari. Autoritățile trebuie să reglementeze piața pentru a proteja utilizatorii și a sprijini inovația.

Concluzii

În concluzie, criptomonedele reprezintă o inovație importantă, dar și o provocare majoră pentru piețele financiare globale. Provocările legate de volatilitate, securitate și reglementare necesită soluții clare și coerente, atât la nivel național, cât și internațional. Pe măsură ce tehnologia blockchain evoluează, autoritățile guvernamentale trebuie să răspundă la aceste provocări pentru a asigura un mediu financiar mai sigur și stabil. Integrând criptomonedele în mod eficient în economiile naționale și reglementându-le corespunzător, acestea pot deveni o parte integrantă a sistemului financiar global.

Referințe bibliografice

1. European Central Bank. (2023). The role of cryptocurrencies in the global financial system. European Central Bank. <https://www.ecb.europa.eu/role-cryptocurrencies-global-financial-system>.
2. Cryptocurrency – meaning and definition. <https://www.kaspersky.com/resource-center/definitions/what-is-cryptocurrency>
3. How Does Cryptocurrency Work? <https://www.coursera.org/articles/how-does-cryptocurrency-work>
4. A blockchain is a distributed database or ledger shared across a computer network's nodes. <https://www.investopedia.com/terms/b/blockchain.asp>
5. World Economic Forum. (2022). CBDCs and their potential to reshape global finance. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/cbdcs-potential-global-finance>.
6. Reuters. (2023). Security concerns in cryptocurrency exchanges: How to protect your investments. Reuters. <https://www.reuters.com/security-concerns-cryptocurrency-exchanges>.
7. Financial Times. (2023). Risks of cryptocurrency volatility in modern finance. Financial Times. <https://www.ft.com/risks-cryptocurrency-volatility>.

DOCUMENTAREA ȘI CONTABILITATEA FAPTELOR ECONOMICE LA ÎNTEPRINDERILE INDIVIDUALE

THE DOCUMENTATION AND ACCOUNTING OF ECONOMIC TRANSACTIONS IN SOLE PROPRIETORSHIPS

Autor: IAROSLAVA OBRINETEȚCHI

e-mail: iaroslavaobrintetchi022@gmail.com

Coordonator științific: CAUȘ LIDIA

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

e-mail: caus.lidia.ion@ase.md

ORCID: 0000-0003-3203-3221

Abstract. *In an interconnected and globalized economic landscape, small and medium-sized enterprises are key to boosting national economies. Sole proprietorships, in particular, offer an affordable and flexible solution for many entrepreneurs. Although they have a less complex regulatory regime than other forms of business organization, Moldovan sole proprietorships are subject to strict accounting and tax obligations aimed at accurate and complete documentation of economic facts. Accounting plays a crucial role, not only as a tool for recording economic transactions, but also as a mechanism to ensure transparency and tax compliance.*

Keywords: *sole proprietorship, accounting, tax regulations, economic documentation, financial.*

JEL: M41

Introducere

Într-un peisaj economic din ce în ce mai globalizat și interconectat, întreprinderile mici devin motoare esențiale ale economiilor naționale. Întreprinderile individuale, în special, oferă o soluție accesibilă și flexibilă pentru numeroși antreprenori. În Republica Moldova, acestea contribuie semnificativ la crearea de locuri de muncă și la generarea de venituri prin taxe și impozite.

Aceste întreprinderi se caracterizează printr-o structură simplă, fiind administrate de o singură persoană, care își asumă întreaga răspundere atât pentru activitățile economice, cât și pentru gestionarea resurselor financiare. Deși au un regim de reglementare mai puțin complex decât al altor forme de organizarea afacerilor, întreprinderile individuale din Republica Moldova sunt supuse unor obligații contabile și fiscale stricte, care vizează documentarea corectă și completă a faptelor economice. În această privință, contabilitatea joacă un rol esențial, nu doar ca instrument de înregistrare a tranzacțiilor economice, dar și ca mecanism de asigurarea transparenței și conformității fiscale.

În acest cadru, documentarea și contabilitatea faptelor economice la întreprinderile individuale devin un subiect de mare importanță, având un impact direct asupra sustenabilității financiare a acestora. Respectarea reglementărilor contabile și fiscale, corelarea acestora cu cerințele impuse de autoritățile fiscale și înregistrarea adecvată a tranzacțiilor sunt aspecte fundamentale care influențează nu doar performanța financiară a întreprinderii, dar și imaginea acesteia în fața autorităților fiscale și a altor părți interesate. În acest context, procesul de documentare și de înregistrare contabilă a faptelor economice se constituie într-o componentă esențială a unei bune gestionări economico-financiare.

Prin urmare, scopul acestui articol este de a examina cadrul normativ și practicile contabile aplicabile întreprinderilor individuale din Republica Moldova, cu accent pe importanța unei documentări corecte și complete a faptelor economice. În mod particular, se va discuta despre reglementările normele juridice aplicabile acestei entități, despre importanța documentelor justificative în procesul de contabilizare, precum și despre principalele provocări cu care se confruntă întreprinderile individuale la evidența contabilă.

Conținutul de bază

Potrivit legislației naționale, întreprinderea individuală este o formă juridică de organizare a activității economice, deținută fie de un cetățean în baza dreptului de proprietate privată, fie de membrii familiei acestuia, în regim de proprietate comună. Aceasta oferă titularului libertatea de a desfășura activități economice în diverse domenii, asumându-și integral drepturile și obligațiile ce decurg din gestionarea și administrarea afacerii. **Activitate de întreprinzător** - activitate de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor desfășurată de către persoana fizică-întreprinzător în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lui, pe riscul propriu și sub răspunderea lui patrimonială, pentru obținerea veniturilor.

Întreprinderile individuale din Republica Moldova sunt supuse unui set specific de reglementări contabile, adaptate dimensiunii și complexității activităților desfășurate. Printre reglementările relevante, amintim:

- **Legea contabilității și raportării financiare** stabilește principiile și normele generale aplicabile contabilității pentru toate entitățile economice, inclusiv pentru întreprinderile individuale [2];
- **Codul Fiscal al Republicii Moldova** ce reglementează obligațiile fiscale ale întreprinderilor individuale, inclusiv impozitul pe venit, TVA și alte taxe aplicabile activităților economice desfășurate[1];
- **Planul general de conturi contabile** aplicabil în cazul întreprinderilor individuale plătitoare de TVA stabilește clasificarea și codificarea operațiunilor contabile ce trebuie înregistrate în evidența contabilă [6].

Documentarea faptelor economice este un proces esențial pentru transparența și legalitatea activității unei întreprinderi individuale. Aceasta presupune înregistrarea tuturor tranzacțiilor economice într-un sistem contabil, pe baza documentelor justificative corespunzătoare. În cazul întreprinderilor individuale din Republica Moldova, documentele justificative tipice includ:

- **Factura fiscală:** Atunci când sunt efectuate tranzacții de vânzare sau prestări servicii, întreprinderea trebuie să emită facturi fiscale conform reglementărilor Codului Fiscal.
- **Extrase bancare :** Utilizate pentru înregistrarea în contabilitate a operațiunilor efectuate prin intermediul conturilor bancare.
- **Acte adiționale :** Utilizate pentru documentarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare, prestări servicii sau colaborări cu terți.

Contabilitatea întreprinderilor individuale este reglementată în mod specific pentru a asigura o gestionare eficientă a resurselor financiare și pentru a răspunde cerințelor fiscale. Evidența contabilă la întreprinderile individuale se ține conform sistemului în partidă simplă conform Codului fiscal și a prezentelor indicații metodice.

- **Evidența veniturilor și costurilor:** Contabilul trebuie să țină o evidență detaliată a veniturilor realizate și a cheltuielilor efectuate, pentru a determina profitul net și a stabili obligațiile fiscale.
- **Evidența activelor:** Vizează bunurile și datoriile întreprinderii, care sunt înregistrate în bilanțul contabil.
- **Regimul fiscal :** Regimul simplificat presupune înregistrarea mai simplă a veniturilor și cheltuielilor, precum și plata unui impozit pe venit mai mic, în timp ce regimul standard implică înregistrarea detaliată a tuturor tranzacțiilor și plata unui impozit mai mare.

Contabilitatea corectă la întreprinderile individuale are multiple avantaje:

- **Transparența financiară:** O evidență contabilă corectă permite transparența față de autoritățile fiscale și în fața altor părți interesate (creditori, investitori).
- **Controlul financiar intern:** Întreprinzătorii pot monitoriza în mod continuu starea financiară a afacerii și pot lua decizii informate cu privire la investiții, economii sau cheltuieli.

- **Respectarea obligațiilor fiscale:** Contabilitatea corectă asigură respectarea termenelor și normelor fiscale, evitând astfel sancțiunile pentru nereguli fiscale. Întreprinderile individuale din Republica Moldova se confruntă cu diverse provocări în ceea ce privește contabilitatea și documentarea faptelor economice. Printre acestea se numără:
- **Complexitatea reglementărilor fiscale:** Deși există regimuri fiscale simplificate, numeroase modificări ale legislației fiscale pot crea dificultăți pentru întreprinzători în menținerea unei evidențe contabile corecte.
- **Lipsa resurselor financiare:** Multe dintre întreprinderile individuale nu dispun de resurse pentru angajarea unui contabil profesionist, ceea ce poate duce la erori în documentare și înregistrarea tranzacțiilor.

CONCLUZII

Contabilitatea și documentarea corectă a faptelor economice la întreprinderile individuale din Republica Moldova reprezintă piloni fundamentali pentru succesul acestora, având un impact direct asupra sustenabilității și evoluției pe termen lung. Într-o perioadă în care mediul economic este într-o continuă schimbare, respectarea reglementărilor contabile și fiscale nu doar că asigură transparența și legalitatea activităților, dar joacă și un rol crucial în crearea unui climat favorabil pentru atragerea de investiții, creșterea încrederii în piața internă și stimularea creșterii economice. Astfel, printr-o gestionare adecvată a finanțelor și o documentare riguroasă, întreprinderile individuale pot naviga mai ușor prin complexitatea reglementărilor și riscurilor economice. În ciuda provocărilor cu care se confruntă, întreprinzătorii din Republica Moldova au oportunitatea de a implementa bune practici contabile, de a învăța din schimbările legislative și de a se adapta rapid la noile cerințe. Doar printr-o abordare responsabilă și proactivă, afacerea poate să rămână competitivă și să contribuie activ la dezvoltarea unei economii naționale sustenabile și eficiente. În final, integrarea acestor principii în strategia de afaceri este cheia pentru o gestionare eficientă a resurselor și o evoluție pozitivă a întreprinderii pe termen lung.

Referințe bibliografice:

1. Codului fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997.
2. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144629&lang=ro#
3. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 2017.
4. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143282&lang=ro#
5. Legea nr.845-XII din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.
6. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138560&lang=ro#
7. Maria GRĂU-PANȚUREAC INDIVIDUAL ENTREPRENEUR - A SUBJECT OF AN ACTIVE RESEARCH IN TERMS OF AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA. În: INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE "30 YEARS OF ECONOMIC REFORMS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: ECONOMIC PROGRESS VIA INNOVATION AND COMPETITIVENESS". Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/2025/GR%C3%82U-PAN%C5%A2UREAC%20Maria_Conf_September%2024th-25th_%202021_Vol_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y
8. Monitorul Fiscal FISC.md. (2023). Documentarea faptelor economice ca etapă a ciclului contabil al întreprinderii: aspecte juridice, contabile, fiscale. Disponibil: https://monitorul.fisc.md/documentarea-faptelor-economice-ca-etapa-a-ciclului-contabil-al-intreprinderii-aspecte-juridice-contabile-fiscale/?utm_source
9. Planul general de conturi contabile Disponibil: <https://www.contabilsef.md/ro-planul-general-de-conturi-contabile-ru-en-46679/>
10. Victoria CERLINCA - REGIMUL FISCAL AFERENT ACTIVITĂȚII INDEPENDENTE. În: Monitorul Fiscal. Disponibil: <https://monitorul.fisc.md/en/regimul-fiscal-aferent-activitatii-independente/>

**IMPORTANȚA ȘI ROLUL AUDITULUI FINANCIAR EXTERN ÎN MENȚINEREA
STABILITĂȚII FINANCIARE A FIRMELOR LISTATE LA BURSA DE VALORI
BUCUREȘTI (CATEGORIA PRINCIPALĂ A PIEȚEI REGLEMENTATE)**

**THE IMPORTANCE AND ROLE OF EXTERNAL FINANCIAL AUDIT AND
MAINTAINING THE FINANCIAL STABILITY OF COMPANIES LISTED ON THE
BUCHAREST STOCK EXCHANGE (MAIN CATEGORY OF THE REGULATED
MARKET)**

Author: Maria GOLOVCO

University December 1, 1918, Alba Iulia, Romania

golovco.maria.acae24@uab.ro

Conducător științific: Adela SOCOL

Dr. conf. univ., University December 1, 1918, Alba Iulia, Romania

<https://orcid.org/0000-0002-9774-2494>

adela.socol@uab.ro

Abstract. *This paper explores the role and importance of the auditor's opinion in influencing investment decisions on the stock exchange. Through an in-depth analysis of financial reports and investor behavior, the research highlights how an independent auditor's assessment impacts investor confidence, risk perception, and decision-making processes. The study emphasizes that a transparent and well-founded audit opinion serves as a crucial factor in maintaining market*

Keywords: *opinia auditorului, decizii de investiții, calitatea auditului, piețe reglementate*

JEL: M42, G11

Introducere

Auditul financiar extern joacă un rol esențial în menținerea stabilității financiare a firmelor listate la Bursa de Valori București (BVB) (Crisan, 2014), categoria principală a pieței reglementate. Într-un mediu economic volatil, transparența și credibilitatea informațiilor financiare sunt cruciale pentru încrederea investitorilor și funcționarea piețelor de capital (Alfraih, 2016).

Calitatea auditului influențează semnificativ deciziile de investiție și percepția riscului, susținând o guvernanta corporativă solidă și reducând riscul de fraudă. (Knechel, 2015) Studiile anterioare evidențiază că opinia auditorului modelează comportamentul investitorilor și contribuie la stabilitatea pieței (Modell S.).

Continut

Această cercetare analizează impactul auditului financiar extern asupra firmelor listate la BVB, oferind perspective valoroase pentru investitori, organisme de reglementare și profesioniștii din domeniu. Studiul de față își propune să analizeze importanța și impactul auditului financiar extern asupra stabilității financiare a companiilor listate în cadrul indicelui BET al Bursei de Valori București, pe parcursul perioadei 2019-2023. Prin examinarea a 100 de rapoarte financiare anuale, cercetarea oferă o perspectivă detaliată asupra modului în care tipul auditorului, opinia exprimată și mențiunea privind continuitatea activității influențează încrederea investitorilor și deciziile acestora de alocare a capitalului. Datele colectate au fost extrase din surse publice, precum baze de date oficiale, rapoarte financiare și informații de audit, asigurând astfel validitatea și relevanța concluziilor formulate.

Rezultatele cercetării indică o preferință clară a companiilor pentru auditarea de către firmele din așa-numitul „Big 4” (PwC, Deloitte, EY, KPMG), acestea fiind responsabile pentru 77% dintre rapoartele analizate. Prezența semnificativă a acestor firme poate fi explicată prin reputația acestora de a oferi un nivel înalt de transparență și credibilitate, aspect confirmat și de literatura de specialitate, care subliniază rolul auditurilor de calitate în reducerea asimetriei informaționale și a riscului perceput de investitori (DeAngelo, 1981; Francis & Yu, 2009). În contrast, 21% dintre rapoarte au fost auditate de firme mai puțin cunoscute, iar 2% nu au putut fi identificate, sugerând o posibilă lipsă de transparență sau dificultăți de acces la informații.

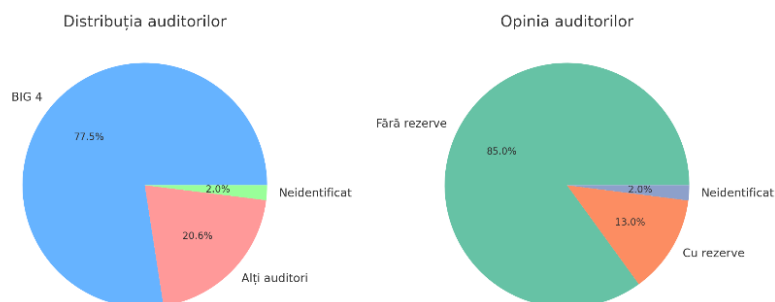

Figura 1: Distribuția auditorilor și opiniile exprimate în rapoartele de audit ale companiilor listate pe piața reglementată

Sursa: Interpretare proprie

În ceea ce privește calitatea informației financiare, opinia auditorului joacă un rol esențial în asigurarea încrederii pieței. Din totalul rapoartelor analizate, 85% au primit o opinie fără rezerve, confirmând respectarea standardelor contabile internaționale (IAS/IFRS) și indicând o gestiune financiară solidă. Astfel de rezultate sunt aliniate cu studiile anterioare, care susțin că opinia fără rezerve este asociată cu o volatilitate mai mică a prețului acțiunilor și o mai mare predictibilitate a fluxurilor de numerar. Pe de altă parte, 13% dintre rapoarte au primit o opinie cu rezerve, semnalând potențiale probleme financiare, precum neconformități sau deficiențe de raportare, ceea ce ar putea determina investitorii să reevalueze riscul investițional. În mod îngrijorător, 2% dintre rapoarte nu au putut fi identificate, reflectând o posibilă lipsă de transparență care poate submina încrederea investitorilor.

Un alt aspect esențial analizat a fost mențiunea privind continuitatea activității („going concern”). Toate cele 100 de rapoarte analizate au inclus această mențiune, confirmând că firmele sunt considerate capabile să își continue activitatea pe termen scurt și mediu, fără riscuri majore privind solvabilitatea. Continuitatea activității este un factor critic pentru piețele de capital, întrucât oferă un grad de certitudine privind stabilitatea economică și protecția capitalului investit (Geiger & Raghunandan, 2002). Lipsa unor semnale de avertizare privind dificultățile financiare indică un risc scăzut de faliment în viitorul apropiat, aspect deosebit de relevant pentru strategiile de portofoliu ale investitorilor instituționali și individuali.

Concluzii

Studiul evidențiază rolul esențial al auditului financiar extern în asigurarea transparenței și menținerea stabilității financiare a companiilor listate la Bursa de Valori București. Dominanța firmelor din Big 4 în procesul de auditare, prevalența opiniilor fără rezerve și confirmarea continuității activității reprezintă factori care contribuie la consolidarea încrederii investitorilor și la reducerea riscurilor percepute pe piața de capital. Conform teoriei semnalizării (Spence, 1973), selecția unui auditor de renume și obținerea unei opinii favorabile sunt interpretate de piață ca indicatori ai sănătății financiare a unei companii, influențând deciziile investitorilor și stabilitatea pieței.

Cu toate acestea, studiul prezintă anumite limite care trebuie luate în considerare. În primul rând, analiza s-a bazat exclusiv pe companiile incluse în indicii BET, ceea ce restricționează generalizarea concluziilor la alte segmente ale pieței bursiere. În al doilea rând, lipsa unor informații privind metodologia specifică a fiecărui auditor sau detalii suplimentare despre motivele opiniilor cu rezerve limitează înțelegerea profundă a factorilor care influențează aceste decizii. De asemenea, studiul nu examinează impactul auditului asupra performanței financiare ulterioare a companiilor, aspect care ar putea oferi o perspectivă mai completă asupra importanței acestui proces. În ciuda acestor limitări, rezultatele cercetării sugerează că firmele listate pe piața reglementată prioritizează conformitatea și transparența pentru a atrage și menține capitalul investitorilor. Astfel, auditul financiar extern rămâne un instrument esențial pentru asigurarea încrederii în piața de capital din România, subliniind necesitatea unei supravegheri riguroase și a unor standarde ridicate de raportare financiară.

Referințe bibliografice

1. Crisan A. R., Fulop M. T., The Role of the Audit Committee in Corporate Governance – Case Study for a Sample of Companies Listed on BSE and the London Stock Exchange - FTSE 100, EMERGING MARKETS QUERIES IN FINANCE AND BUSINESS, Page 1033-1041, 2014
2. Alfraih M. M., The role of audit quality in firm valuation Evidence from an emerging capital market with a joint audit requirement, International Journal of Law and Management, Page 575-598, 2016
3. Knechel W.R., Audit research in the wake of SOX, Managerial Auditing Journal, vol. 30, page 706 – 726, 2015
4. Modell S., Bridging the paradigm divide in management accounting research: The role of mixed methods approaches, Management Accounting Research, vol. 21, page 124- 129, 2010
5. Jere R., Yu M. D., Big 4 Office Size and Audit Quality, 2009
6. Spence M., Job Market Signaling, The Quarterly Journal of Economics, page 355-374, 1973
7. Geiger M. A., Raghunandan K., Auditor Tenure and Audit Reporting Failures, 2001
8. Hay D., The frontiers of auditing research, Meditari Accountancy Research, vol. 23 issue 2, page 158 – 174, 2015

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ÎN CONTABILITATE: OPORTUNITĂȚI ȘI PROVOCĂRI**AI IN ACCOUNTING: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES****Authors: Daria TSYMBAL, Yevheniia BALTAK**

Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

E-mail: tsymbal-d@donnu.edu.ua, baltak.ye@donnu.edu.ua**Scientific coordinator: Larysa HEVLYCH**

Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-2825-1528>E-mail: hevlich.hll@donnu.edu.ua

Abstract. *AI plays an increasingly important role in accounting, opening new opportunities for processing automation, analytics, and forecasting. This helps to increase management efficiency, reduce the risk of human error, optimize the costs of accounting operations, and significantly accelerate the processing of financial documents. The study of the impact of AI in the conditions of martial law in Ukraine is especially relevant, when the need for fast and accurate accounting is critically important. The article conducts a SWOT analysis of the use of AI in accounting of Ukrainian business entities. It highlights strengths, such as process automation and reducing the risk of errors, as well as weaknesses, in particular the high cost of implementation and dependence on digital infrastructure. Opportunities are identified, including the development of Ukrainian IT solutions and international support, and threats, including cybersecurity and economic risks. The research methods include an analysis of scientific sources, a comparative analysis of international experience in using AI in accounting, as well as a systematic approach to determine the impact of AI on financial accounting in Ukraine. The results obtained emphasize the importance of adapting AI to Ukrainian realities, developing strategies for safe implementation, and training personnel for the effective use of new technologies.*

Keywords: artificial intelligence, accounting, automation, SWOT analysis, cybersecurity, data privacy.

JEL: M41, O33, G32, C63.

Introduction.

Artificial intelligence (AI) is becoming an integral part of modern accounting, opening new opportunities for analytics and improving management efficiency. At the same time, the implementation of this technology is accompanied by several challenges. Therefore, the study of the advantages and disadvantages of using AI in accounting is relevant, one that has practical significance.

Research into the possibilities of using AI in accounting is popular, as can be seen from the works [1-5]. However, the dynamics of the development of technologies and economic processes requires the continuation of such research.

The purpose of the work is to analyze the opportunities and challenges of implementing artificial intelligence in accounting of Ukrainian business entities in Ukraine to improve management efficiency.

The research methods include an analysis of scientific sources, a comparative analysis of international experience in using AI in accounting, as well as a systematic approach to determine the impact of AI on financial accounting in Ukraine.

Basic content. One of the key advantages of artificial intelligence is the ability to automate routine accounting tasks. The implementation of this technology allows you to significantly reduce the time required to process invoices, create financial statements and manage tax liabilities. Thanks to this, accounting departments can focus on strategic tasks that require an analytical approach. In addition, the human factor is a frequent cause of errors in accounting, and artificial intelligence helps to avoid such problems by ensuring the accuracy of calculations, correctness of reporting and compliance with the deadlines for

submitting documents. Machine learning algorithms allow you to quickly find discrepancies and correct them before submitting official reports.

Artificial intelligence can analyze large volumes of data and predict future financial performance of the enterprise. This makes it possible to make informed management decisions, minimize risks and ensure the financial stability of the business. The use of AI in financial analysis helps to identify hidden trends and respond promptly to changes in the economic environment. It is believed that modern technologies are available only to large corporations, but small businesses can also use AI to improve accounting. Automated financial document processing systems help reduce administrative burden and increase the accuracy of financial transactions. AI can analyze financial transactions and identify suspicious transactions, which helps to increase the financial security of the company. The use of machine learning algorithms allows you to predict changes in cash flows and make more informed decisions about the further development of the business. AI can also analyze financial indicators and generate reports that meet audit standards, and automated systems allow you to generate financial reports and commercial documentation, which simplifies interaction with counterparties.

A specific example of the application of AI in accounting and auditing is the use of the ability of programs to recognize, use templates, and develop their own algorithms based on feedback and refinement. Optical character recognition (OCR) is a branch of artificial intelligence that allows you to convert a scanned image into a digital file, which is important when processing primary documents - bills, invoices, etc. This provides the ability to quickly find the necessary information, save it in a convenient format, display or print data. The main disadvantage of programs using OCR is the limited number of languages available for processing. The introduction of artificial intelligence (AI) into accounting brings significant benefits, but along with these benefits there are certain risks that should be considered. One of the key challenges is cybersecurity and data confidentiality. The integration of AI into accounting processes can increase the vulnerability of systems to cyberattacks, which can lead to the leakage or loss of confidential financial information [6].

Automation of accounting processes can also lead to job losses, since some traditional functions will no longer require human intervention. This raises concerns about possible unemployment among accountants and the need for retraining specialists. In addition, the introduction of AI in accounting is accompanied by several ethical and legal issues. The use of automated systems in financial decision-making raises questions of responsibility and ethics, especially in cases where algorithms make mistakes or make biased decisions. The process of integrating AI is also technically complex and may require significant financial investments. Its implementation requires updating existing accounting systems, adapting business processes and training personnel, which can become a significant barrier for small businesses. In addition, there is a risk of over-reliance on technology. Relying on AI without proper control can lead to a loss of critical thinking among specialists and a decrease in the quality of financial data verification, which in the long term may negatively affect the reliability of accounting reporting. Taking these risks into account is necessary to ensure the safe and effective implementation of AI in accounting. Despite the significant benefits, it is important to carefully monitor its use, develop data protection mechanisms, adhere to ethical standards, and ensure the training of specialists to work with new technologies.

As part of the study, a SWOT analysis of the use of artificial intelligence in accounting of Ukrainian business entities under martial law was conducted, which allowed us to identify:

- 1) Strengths: reducing time for accounting, calculations and financial control by automating routine processes, increasing accuracy by minimizing human errors in data processing, optimizing resources by reducing personnel costs and time for data processing, ensuring uninterrupted operation of accounting in crisis conditions through the use of cloud technologies and remote access, improved financial risk management and planning in conditions of instability by using analytics and forecasting;
- 2) Weaknesses: high cost of implementation in conditions of limited financial capabilities of enterprises during wartime, insufficient qualification of personnel, dependence on digital infrastructure, where failures

due to cyberattacks or damage to telecommunication networks are possible, limited integration with government systems;

3) Opportunities: support by international donors and investors for the digital transformation of accounting in Ukraine, development of state digital platforms, increased cybersecurity through the integration of advanced technologies for the protection of financial information, remote accounting, development of Ukrainian IT products in the field of accounting;

4) Threats: risks of data leakage due to increased cyberattacks during the war, limited opportunities for investing in technology due to the economic crisis, possible difficulties in adapting AI to regulatory requirements, fear of technological changes by accountants, disruptions in power grids and the Internet.

Conclusions.

Artificial intelligence is playing an increasingly important role in accounting, providing the opportunity to automate routine processes, increase the accuracy of financial transactions and reduce the risk of human errors. The use of machine learning and big data analysis technologies contributes to more effective financial management, improving audit procedures and optimizing business processes.

However, the implementation of AI carries certain challenges, including cybersecurity, the need to adapt personnel to new technologies and the issue of responsibility for decisions made by automated systems. It is important to develop strategies for the safe implementation of AI to maximize its potential and minimize risks.

Considering the results of the SWOT analysis of the use of artificial intelligence in accounting of Ukrainian business entities under martial law will allow using strengths and opportunities, eliminating weaknesses and threats when implementing AI at Ukrainian enterprises and institutions, in the post-war economy.

Thus, artificial intelligence opens new horizons for accounting, ensuring the efficiency and accuracy of financial processes. At the same time, it is necessary to adhere to control measures and consider possible threats so that technologies bring maximum benefit without negative consequences for business and industry specialists. Analysis of specific examples of the implementation of innovative technologies in accounting and auditing of Ukrainian enterprises will be a direction of further research.

Bibliographical references

1. Lemishovska O., & Mazur I. (2022) Features of artificial intelligence in accounting and auditing. *International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"*. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-11> [in Ukrainian].
2. Kozachenko L., Predchuk O. (2021) The use of artificial intelligence in the field of accounting, auditing and finance. Retrieved from URL: <https://surl.li/roszwp> [in Ukrainian].
3. Korol S., & Romashko O. (2024) Artificial intelligence in accounting. *Scientia fructuosa*, 2, 145-157. [https://doi.org/10.31617/1.2024\(154\)08](https://doi.org/10.31617/1.2024(154)08) [in Ukrainian].
4. Pravdyuk N., & Pravdyuk M. (2024) Artificial intelligence as a catalyst for transformational processes in accounting. *Economics, Finance, Management: Current Issues in Science and Practice*, 1 (67), 69-83. <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2024-1-5> [in Ukrainian].
5. Hnatieva T., Yakovenko A., & Zlatova M. (2024) Peculiarities of using artificial intelligence for the needs of accounting and enterprise management. *Economic Bulletin of the Black Sea Littoral*, 5, 3-19. <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2024.05.01> [in Ukrainian].
6. Grabchuk I., Yakubivska A. Risks of digitization in the field of accounting. Retrieved from URL: <https://surl.li/qdxhzu> [in Ukrainian].

POLITICA DE DIVIDENDE ÎN REPUBLICA MOLDOVA**DIVIDEND POLICY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA****Autor: Anastasia ROȘU**

Academia de Studii Economice din Moldova

e-mail: rosu.anastasia@ase.md**Coordonator științific: Liliana LAZARI**

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova,

e-mail: liliana.lazari@ase.md

Abstract: *This article examines the dividend policy in the Republic of Moldova. It focuses on the legal framework, highlighting its impact on the distribution of dividends and taxation. This study analyzes tax rates on dividends, differences between annual and interim dividends, as well as their taxation for individuals and legal entities. The research includes legislative analyzes, comparative studies, and a review of specialized literature. The findings contribute to a better understanding of how entities manage profit distribution.*

Keywords: *dividend, cash flow, tax, advance payment, entity, distribution, reforms, profit*

JEL: *G35, H25, K34, M41*

Introducere

Pentru fiecare entitate politica de dividende este un factor important privind stabilirea strategiei financiare pe termen lung. Aceasta are ca efect posibilitatea de înțelegere a necesității de reinvestire a profitului sau distribuirii acestuia către acționari/asociați sub formă de dividende. Scopul principal al cercetării constă în examinarea cadrului normativ privind distribuirea și impozitarea acestora în cadrul societăților cu răspundere limitată (în continuare – SRL) și a societăților pe acțiuni (în continuare - S.A.). Prin cercetarea dată se va oferi o percepție clară asupra politicii de dividende în Republica Moldova și a implicațiilor acesteia asupra entităților. Cunoașterea legislației privind forma organizatorică și fiscale asigură o gestionare eficientă a repartizării dividendelor. În Republica Moldova, modificarea constantă a reglementărilor, impune o analiză amănunțită a impactului legislativ asupra distribuirii profitului.

Conținutul de bază. Pentru o analiză eficientă a politicii de dividende în Republica Moldova, sursele utilizate sunt: Codul Civil al Republicii Moldova [1], care stabilește cadrul general al drepturilor acționarilor/asociaților asupra dividendelor; Codul Fiscal al Republicii Moldova [2], cu ajutorul căruia sunt stabilite cotele de impozitare; Legea privind S.A. [4] și Legea privind SRL [3] care prezintă modalitățile de distribuire a profitului în funcție de forma juridică a entității și alte acte normative [5]. În această cercetare s-au utilizat anumite metode de cercetare și anume analiza cadrului legislativ prin examinarea reglementărilor specifice privind politica de dividende în Republica Moldova. Metoda sintezei a fost aplicată pentru o structurare ordonată a informațiilor legislative într-un mod clar și coerent. În acest context, s-a utilizat și o comparație a prevederilor legale, aferentă aspectelor economice relevante, pentru a sublinia impactul politicii de dividende asupra societăților comerciale și acționare. În Republica Moldova, regulile privind repartizarea dividendelor diferă în funcție de forma juridică a entității. În contextul dat, am realizat o analiză comparativă între politica de dividende aplicabilă S.A. și SRL, astfel, subliniind asemănările și deosebirile dintre acestea. Deși, fiecare tip de entitate are un cadrul legal specific, sunt elemente comune și diferite care oferă o analiză

comparativă a acestor reglementări pentru a evidenția implicațiile asupra deciziilor de afaceri. Atât în Legea SRL, cât și în Legea S.A. dividendul este definit ca fiind cota-parte din profitul net distribuit asociaților sau acționarilor după achitarea tuturor impozitelor și altor plăți obligatorii [3], [4]. Modalitatea de aprobare a distribuirii dividendelor, însă, diferă, astfel în cazul SRL dividendele sunt aprobate exclusiv de către adunarea generală a asociaților, oferind astfel o flexibilitate mai mare în gestionarea fondurilor proprii, în timp ce în S.A., dividendele anuale sunt decise de adunarea generală a asociaților, dar cele intermediare sunt aprobate de consiliul societății, o măsură ce protejează stabilitatea financiară și echilibrul acționarilor minoritari [3], [4]. În SRL distribuirea dividendelor se realizează, de regulă proporțional cu părțile social deținute, deși adunarea generală are puterea de a decide un alt mod de repartizare, oferind o mai mare autonomie asupra modalității de remunerare [3]. În cadrul S.A., în schimb, repartizarea dividendelor se efectuează, strict, în funcție de clasa și numărul de acțiuni deținute, având un mai mare grad de complexitate datorită diversității acțiunilor emise [4]. Pentru prevenirea instabilității financiare, cadrul legal impune anumite restricții privind distribuirea dividendelor în anumite situații. În ambele societăți, dividendele nu pot fi plătite dacă societatea este insolubilă, sau prezintă acest risc. Măsura dată protejează creditorii și asigură continuitatea activității entității. În cazul S.A., legea prevede interzicerea plății dividendelor dacă valoarea activelor nete este sub nivelul capitalului social sau dacă există datorii neachitate, ceea ce valorifică controlul mai strict asupra stabilității financiare față de SRL [4].

O diferență importantă, este cu referire la aporturile asociaților. În cazul SRL, conform art.40 [3], dividendele nu pot fi distribuite dacă aporturile nu au fost vărsate integral. Reglementarea dată fiind menită pentru a se asigura că fiecare asociat contribuie echitabil la capitalizarea societății înainte de a beneficia de distribuirea profitului. În ambele societăți, însă, dividendele nu pot fi garantate, astfel oferind o protecție adăugătoare împotriva riscurilor financiare [3], [4].

Termenele de plată a dividendelor diferă în funcție de tipul societății. În cadrul SRL, acestea trebuie plătite în termen de 30 de zile de la hotărârea adunării generale a asociaților, permițând astfel, o distribuire mai rapidă a profitului [3]. În cazul S.A., însă termenul de plată este de 3 luni maxim, ceea ce oferă un interval de timp mai îndelungat pentru asigurarea lichidității necesare [4]. O asemănare în acest context, reprezintă reglementarea dreptului de revendicare și anume, dacă un asociat sau acționar nu încasează dividendele în termen de 3 ani, acestea sunt trecute ca venituri ale societății și nu mai pot fi recuperate [3], [4]. Această regulă contribuie la claritatea și predictibilitatea financiară a companiilor. Regimul fiscal aplicabil dividendelor este stabilit de Codul Fiscal al Republicii Moldova. Conform codului, noțiunea de dividend este definită ca fiind un venit primit de asociați/acționari din distribuirea profitului net, ca urmare a deținerii unor participații în capitalul social [2]. Conform art. 20, pct. z¹⁹, persoanele juridice nu sunt supuse reținerii impozitului pe venit privind dividendele anuale. Un avantaj al acestui fapt este evitarea dublei impunerii, adică momentul în care același profit este supus impozitării atât la nivelul societății care îl generează, cât și la nivelul entității care primește dividendele. Această oportunitate facilitează circulația capitalului în cadrul grupurilor de firme sau între entitățile partenere. Un exemplu ar fi, că în cazul în care o entitate deține acțiuni într-o altă companie și primește dividende, suma primită poate fi reinvestită integral fără a fi redusă prin impozitare, contribuind la optimizarea fluxului financiar și la dezvoltarea afacerilor. Această măsură încurajează investițiile între societăți, dezvoltând mediul de afaceri și contribuind la o creștere economică sustenabilă.

Conform art. 90, pct. 3¹ la achitarea dividendelor persoanelor fizice entitatea reține un impozit de 6%. Un avantaj este că în comparație cu alte forme de venit pasiv, dividendele pot constitui o opțiune interesantă pentru persoanele care au dorința de a maximiza veniturile nete. Însă, sunt și un set de dezavantaje, de exemplu, cota de 6% se aplică indiferent de valoarea dividendelor primite. Un alt dezavantaj îl constituie dubla impozitare a veniturilor, explicația acestui fapt este că profitul societății

se impozitează la nivelul entității, iar ulterior distribuindu-se persoanelor fizice se mai aplică o cotă adăugătoare, cea de 6%. O excepție în acest caz constituie dividendele aferente perioadei fiscale 2008-2011, impozitate cu o cotă de 15%, indicând o reglementare fiscală strictă pentru perioada dată. Totodată, dividendele aferente perioadelor fiscale, precedente anului 2008, nu sunt impozitate, recunoscându-se drept sursă de venit neimpozabilă [1].

Pentru dividendele intermediare se aplică un impozit anticipat de 12% pe profitul utilizat al perioadei de gestiune, iar societatea trebuie să rețină și 6% pentru dividendele repartizate către persoanele fizice, astfel consolidând un sistem fiscal echilibrat [6].

O reglementare actuală, aplicabilă începând cu 1 aprilie 2025, reprezintă introducerea limitei pentru plata dividendelor în numerar. Conform art. 5 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 34 din 29.02.2024 privind efectuarea decontărilor în numerar [5], acționarul sau asociatul poate primi un maximum de 100 000 de lei anual în numerar, astfel orice sumă ce depășește limita dată, trebuie să fie efectuată obligatoriu prin transfer bancar. Această măsură contribuie la o creștere a transparenței financiare și la reducerea riscurilor asociate tranzacțiilor în numerar.

Concluzii. Politica de dividende în Republica Moldova are un impact major asupra strategiilor de distribuire a profitului din cadrul unei entități. Reglementările juridice au un aspect clar asupra modului de distribuire a profitului net sub formă de dividende către asociați/acționari. Conform cercetării și anume analizei comparative efectuate pentru politica de dividende în cadrul S.A. și SRL putem observa că deși există principii comune, diferențele sunt semnificative. Procedurile de decizie, termenele de plată și reglementările fiscale sunt adaptate fiecărei forme juridice, asigurând astfel un echilibru în funcție de nevoile fiecărui tip de societate. Tratatamentul fiscal al dividendelor este un alt factor important în politica de dividende. În acest context, putem specifica că entitățile care distribuie persoanelor juridice dividende sunt scutite de impozitul pe venit de 6% în momentul achitării, față de plățile către persoanele fizice. Însă, în cazul dividendelor intermediare este necesitatea în ambele cazuri achitarea anticipată a impozitului de 12% pe profitul utilizat al perioadei de gestiune. Analizând Legea nr. 34 din 29.02.2024, s-a stabilit faptul că începând cu 1 aprilie 2025 va fi limitată distribuirea dividendelor în numerar. În acest context, cadrul legislativ are rolul de a asigura un echilibru între interesele asociaților/acționarilor și menținerea unei stabilități pe plan financiar a entității. Societățile trebuie să își adapteze strategiile financiare astfel, încât să asigure o bună gestionare a resurselor financiare în conformitate cu reglementările în vigoare și să optimizeze distribuirea profiturilor.

Referințe bibliografice

1. Codul Civil al Republicii Moldova. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146020&lang=ro#
2. Codul Fiscal al Republicii Moldova. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=79111&lang=ro
3. Legea nr.135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110122&lang=ro
4. Legea nr. 1134 din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129358&lang=ro
5. Legea nr. 34 din 29.02.2024 privind efectuarea decontărilor în numerar și pentru modificarea unor acte normative. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142089&lang=ro

ANALIZA PERFORMANTELOR FINANCIARE ÎN DOMENIUL FABRICĂRII ÎNCĂLȚĂMINTEI

FINANCIAL PERFORMANCE ANALYSIS IN THE FOOTWEAR MANUFACTURING SECTOR

Authour: Maria-Magdalena BURCIU

Undergraduate student

Ștefan cel Mare University of Suceava, România

mburciu60@gmail.com

Scientific coordinator: Camelia-Cătălina MIHALCIUC

Dr. conf. univ., Ștefan cel Mare University of Suceava, România

camelia.mihalciuc@usm.ro

Abstract. *Today, everything is changing. Every field of activity is experiencing new changes, especially the chosen field of activity, footwear manufacturing. It is constantly changing due to new tehnological processes and the varied demands of customers.*

Keywords: *performance; technology, footwear; modernization.*

Introduction

În această prezentare urmează a fi analizate cele mai importante aspecte privind performanța entităților economice din domeniul de activitate „Fabricarea încălțămintei”. Acest domeniu este într-o continuă modernizare prin capacitatea remarcabilă de adaptare și inovare.

Prin intermediul acestei teme vor fi tratate cele mai esențiale concepte referitoare la evoluția domeniului în economia țării, prin identificarea unor indicatori cheie.

Scopul acestei lucrări este oferirea unei imagini fidele și actualizate a importanței acestui sector, prin prezentarea unui scurt istoric și a unei analize a evoluției companiilor din acest domeniu. Motivația acestei teme este dată prin faptul că industria fabricării încălțămintei reprezintă un sector economic important, cu impact semnificativ asupra economiei naționale și internaționale.

Basic content

Performanța entităților economice este reflectată cu ajutorul contului de profit și pierdere. Acesta este principalul instrument care ajută agenții economici în luarea deciziilor.¹

Conceptul de performanță își are originea din latină "performare" care reprezintă finalizarea acțiunilor propuse. În contextul actual, acest termen este utilizat în economie și provine din limba engleză traducând cuvântul "Performance" care reprezintă maniera cu care o întreprindere își atinge obiectivele pe care și le-a propus.

Performanța financiară reprezintă instrumentul de măsurare și prezentare a informațiilor contabile prin intermediul situațiilor financiare.²

În prezent, performanța financiară a fost depășită trecând ușor spre o performanță globală, care pe lângă performanța financiară înglobează și performanța sustenabilă. În contextul actual, termenul de performanță a evoluat spre o abordare globală incluzând atât aspectele financiare cât și cele non-financiare. Conceptul de performanță globală a entităților economice are la bază teoria deținătorilor

¹ Păvăloaia W, Paraschivescu M, Olaru G-D, Radu F, Analiza financiară studiu de caz, Editura Tehnopres, Iași, 2006, pag.25

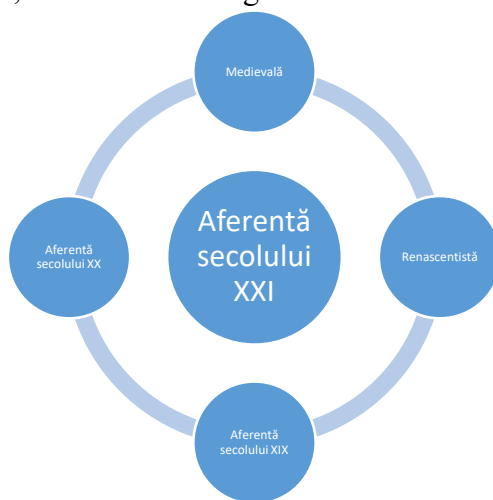
² Modelarea performanțelor financiare ale întreprinderilor industriale, disponibil la adresa:

file:///C:/Users/Asus/Downloads/B3.3.b.3_Botnari_Nedelcu_Onofrei_Ec_Soc_2016.pdf, accesat la data de: 10.03.2025

de interese. Managerii nu pot maximiza valoarea companiei dacă ignoră interesele partenerilor săi sociali: acționari, salariați, creditori, furnizori, clienți etc.³

Domeniul de activitate cuprins în cadrul acestei analize este reprezentat prin codul CAEN 1520 „Fabricarea încălțămintei”, clasă care cuprinde toate tipurile de încălțămintă, confecționate din orice material și utilizate în orice scop, cât și piesele componente necesare realizării produsului finit. În țara noastră, în momentul actual numărul total al companiilor care se ocupă cu desfășurarea acestui domeniu de activitate se ridică la 1.636, ajungând la un procentaj de 0.08% din totalul înregistrat la nivel național de 1.937.761. Un studiu realizat anual, scoate în evidență înființarea anuală, în medie a 47 de companii care sunt reprezentate de codul CAEN 1520.⁴ Domeniul reprezentat de această clasă contribuie semnificativ la dezvoltarea țării noastre.⁵

Fabricarea încălțămintei este un meșteșug cu o istorie bogată ce se întinde pe parcursul a mii de ani. Evoluția acestui domeniu reflectă creativitatea și adaptabilitatea umană de-a lungul timpului, fiind surprinsă în următoarele etape, cum reiese din figura următoare:

Etapele evoluției domeniului fabricarea încălțămintei

Sursă: Elaborare proprie după: <https://www.gepas-mag.ro/blog/articole/pantofii-din-trecut-si-pana-in-zilele-noastre>

Încălțămintea medievală era reprezentată prin bocanci și pantofi simpli din piele, dar în secolul al XV-lea, oamenii înstăriți aveau pantofi cu vârfuri lungi, care au fost ușor, ușor înlocuiți cu pantofi cu vârfuri pătrate sau rotunde.

Încălțămintea renașcentistă aferentă secolul al XVI-lea, în care poporul avea tăieturi deliberate în pantofi numite "slash-uri". Acești pantofi nu aveau închidere, ci erau legați cu câteva curele ornamentale.

Încălțămintea secolului al XIX-lea cunoscută prin pantofii care erau fabricați cu un picior drept și unul stâng, în loc să poată fi purtați pe ambele picioare. Această perioadă a cunoscut o evoluție considerabilă deoarece, bărbații purtau adesea cizme, iar femeile erau înreptățite și ele ca să le poarte. Încălțămintea secolului XX-lea datorată creșterii nivelului de trai dobândite de popor, a apărut numeroase modeluri de pantofi. În anii 1920, încălțămintea feminină era cunoscută prin decorul selectiv cu mărgel.

Încălțămintea secolului XXI-lea, industria încălțămintei a realizat o evoluție considerabilă, în urma progresului tehnologic și a modificărilor în cerințele consumatorilor. În această perioadă s-a realizat și trecerea la comerțul online, datorită facilităților oferite atât consumatorilor cât și producătorilor.

³ Măsurarea și comunicarea performanței globale a entității prin raportarea sustenabilă, disponibil la https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/696-703.pdf, accesat la data: 10.03.2025

⁴ Cod CAEN 1520-Fabricarea încălțămintei, disponibil la adresa: <https://caen.ro/clase/caen-1520-fabricarea-incaltamintei>, accesat la data de: 19.03.2025.

⁵ Analysis of the Financial Soundness of Footwear Industry in Bangladesh: An Empirical Study using Z-score, disponibil la adresa: <https://consensus.app/papers/analysis-of-the-financial-soundness-of-footwear-industry-jahan-zaman>, accesat la data de 19.03.2025

Evoluția tehnologie și inovațiilor s-a reflectat prin produsul finit, care îmbracă în prezent o varietate de stiluri.⁶

Conclusions

În urma celor analizate în această lucrare am concluzionat importanța domeniului în economia țării noastre. Acest domeniu este unul de semnificativ și actual, print-o evoluție continuă a modelelor create de producători și stilurilor cerute de consumatori. Prezintă o maximă siguranță pentru agenți economici, fiind produse indispensabile întregii comunități.

Acest sector a evoluat foarte repede în ultimii ani, de aceea îmi propun să realizez, pe viitor, o analiză și mai amănunțită pe regiuni și pe indicatori de performanță care să arate potențialul acestui sector.

Referințe bibliografice

1. .Păvăloaia W, Paraschivescu M, Olaru G-D, Radu F, Analiza financiară studiu de caz, Editura Tehnopres, Iași, 2006, pag.25
2. <https://consensus.app/papers/analysis-of-the-financial-soundness-of-footwear-industry-jahan-zaman>
3. <https://caen.ro/clase/caen-1520-fabricarea-incaltamintei>
4. <https://www.topfirme.com/cauta>
5. <https://www.gepas-mag.ro/blog/articole/pantofii-din-trecut-si-pana-in-zilele-noastre>
6. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/696-703.pdf
7. file:///C:/Users/Asus/Downloads/B3.3.b.3_Botnari_Nedelcu_Onofrei_Ec_Soc_2016.pdf

⁶ Istoria pantofilor: de la pantofii primitivi la pantofii moderni, disponibil la adresa: <https://www.gepas-mag.ro/blog/articole/pantofii-din-trecut-si-pana-in-zilele-noastre>, accesat la data de: 24.03.2025

ASPECTE FISCALE ȘI CONTABILE PENTRU REZIDENȚII MITP

TAX AND ACCOUNTING ASPECTS FOR MIPT RESIDENTS

Autor: Maria CHIPRISEAN,

Academia de Studii Economice din Moldova

chiprisean.maria@ase.md**Scientific coordinator: Liliana LAZARI**

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

liliana.lazari@ase.md

Abstract. This article examines the fiscal and accounting aspects relevant to residents of Moldova IT Park (MITP). This system not only improves financial management but also makes Moldova an attractive destination for IT investments. A comparative analysis between MITP residents and companies under the general taxation system highlights the financial advantages, such as higher net profits and simplified tax obligations. However, the study also identifies certain challenges, including potential long-term effects on social security benefits and the dependency on the continuity of the MITP regime. The research findings provide insights for policymakers, business owners, and researchers on optimizing tax incentives while ensuring financial sustainability.

Keywords: accounting, tax, information technology park, IT sector, Moldova IT Park

JEL: H20, M40, M41

Introducere

În contextul transformărilor economice globale, digitalizarea și inovația tehnologică joacă un rol esențial în dezvoltarea economiilor naționale. Republica Moldova urmărește susținerea acestui proces prin crearea *Moldova IT Park*, instituit prin HG nr. 1144/2017 [2], oferind un regim fiscal unic destinat stimulării industriei IT. Deși acest cadru aduce beneficii semnificative, cum ar fi simplificarea obligațiilor fiscale și administrative, generează și provocări legate de contabilizarea tranzacțiilor specifice, raportarea impozitului unic și conformarea la reglementările fiscale. În acest context, este necesară o clarificare a modului de evidență și raportare a operațiunilor economice desfășurate de rezidenții MITP, precum și a cerințelor legislative aferente. Studiul de față își propune să analizeze aceste aspecte prin utilizarea mai multor metode de cercetare s-a aplicat metoda analizei documentare, prin examinarea cadrului normativ relevant, metoda comparativă, prin raportarea regimului MITP la alte sisteme fiscale aplicate în Republica Moldova, și studiului de caz, pentru identificarea principalelor provocări întâmpinate în practică, de asemenea, s-a utilizat metoda deducției, prin analiza literaturii de specialitate.

Conținut de bază. În ultimii ani, sectorul IT din Republica Moldova a înregistrat o dezvoltare semnificativă [6], devenind un pilon esențial al economiei și contribuind semnificativ la progresul social și tehnologic al țării. În acest context apare necesitatea analizei impactului sistemului de taxe și impozite al Republicii Moldova atât asupra rezidenților Parcului IT, cât și asupra angajaților acestuia. Subiect al parcului pentru tehnologia informației îl reprezintă rezidentul IT, care poate fi o persoană juridică sau fizică, înregistrată în Republica Moldova ca întreprinzător [2]. Acesta trebuie să fie inclus în Registrul de evidență al rezidenților parcului și să desfășoare, ca activitate principală, una sau mai multe dintre activitățile prevăzute în articolul 8 al Legii nr. 77 din 21 aprilie 2016, în baza unui contract semnat cu Administrația parcului [1]. Aplicarea acestui regim fiscal aduce beneficii atât

companiilor rezidente cât și angajaților. Astfel, companiile au o povară fiscală redusă, cota impozitului constituie 7% și este stabilită până la data de 31 decembrie 2035 [2], ceea ce le oferă o stabilitate pe termen lung și un mediu stabil pentru dezvoltare, un alt aspect este administrarea taxelor și cheluielilor privind acestea e optimizată și simplificată, de asemenea există posibilitatea angajării unor cetățeni străini prin indemediul IT Visa. Toate acesta duc la poziționarea MITP ca un hub emergent în regiune. În ceea ce privește angajații, aceștea nu suportă nici o reținere din salariu, prin urmare salariul brut este salariul efectiv primit și vor beneficia de toate tipurile de asigurări cum ar fi asigurarea medicală și cea socială [4]. Prin urmare crește puterea de cumpărare a anagajaților și contribuie la îmbunătățirea nivelului de trai, favorizând creșterea economică. Pentru a înțelege mai bine diferența dintre anagajații din alte sectoare ale economiei și angajații din MITP vom prezenta și analiza acest aspect într-un studiu de caz redat în tabelul 1, unde este iustrat comparativ salariul net ce urmează a fi achitat unui angajat cu salariul brut de 40 000 lei.

Tabelul 1. Diferențe salariale între regimul general de impozitare și regimul special MITP

	Indicator	Regim general	Regim special MITP
1	Salariu brut	40 000 lei	40 000 lei
2	Rețineri (rd. 2.1+rd. 2.2)	7968 lei	X
2.1	Prime de asigurări medicale (rd. 1* 9%)	3 600 lei	X
2.2	Impozit pe venit din salariu ((rd. 1- rd. 2.1)*12%) Notă: fără aplicarea scutirilor	4 368 lei	X
3	Salariu net	32 032 lei	40 000 lei
4	Contribuții de asigurări sociale	Venit asigurat= 40 000 lei	Venit asigurat= 10 948 lei (68% din salariu mediu lunar prognozat pentru 2025 16 100 lei)

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Analizând tabelul 1, putem observa unele divergențe precum:

- Salariul net primit de angajatul în regim general va fi cu 7968 lei mai mic decât cel primit de rezidentul MITP, în cazul celui de al doilea salariul brut este egal cu salariul net, prin urmare povara fiscală a angajaților MITP a fost redusă considerabil.
- Reținerile din salariu cum ar fi prima de asigurare medicală și impozitul pe venit sunt achitate din contul angajatului prin reținere din salariu pentru contribuabilii din afara parcului, iar în cazul rezidenților MIPT acestea sunt acoperite pe seama impozitului unic achitat de angajator. De menționat că acest impozit este valabil doar în cazul plăților salariale din contractele individuale de munca, pentru achitarea dividendelor, plățile conform contractelor de prestare servicii și altele se va utiliza regimul general de rețineri/impozitare.
- În regimul general de impozitare indemnizațiile pentru contribuții sociale vor fi calculate din venitul brut, pe când în cadrul MITP indemnizațiile sunt calculate în conformitate cu salariul mediu pe economie pentru anul repectiv. Însă acest aspect poate avea animate consecințe pentru contribuabili cum ar fi, indemnizații și pensii mai mici în condițiile unui salariu identic.

Din punct de vedere al angajatorului acesta trebuie să achite impozitul unic, modul de determinare a acestuia este prezentat în Tabelul 2, în care am luat drept exemplu un venit din vânzări în valoare de 150000 lei.

Tabelul 2. Calculul impozitului unic

	Indicator	Formula de calcul	Suma operațiunii
1	Indicatorul nr. 1	Venit din vânzari*7%	17 500 lei (250 000 lei*7%)
2	Indicatorul nr. 2	Nr de angajați*salariu mediu lunar pe economie*30%	14 490 lei (3 angajați*16 100 lei *30%)
3	Impozit unic pe venit	17 500 lei > 14 490 lei	17 500 lei

Sursă: Elaborat de autor în baza formei IU17

În situația ilustrată în tabelul 2 rezidentul va achita 17 500 lei (valoarea cea mai mare dintre impozitul de 7% din venitul din vânzări și 30% din salariu mediu pe economie pentru fiecare angajat). Pentru o analiză mai detaliată vom analiza situația de profit și pierdere a unei companii rezidente MITP și a unei companii ce aplică regimul general de impozitare.

Tabelul 3.1 Situația de profit și pierdere a rezidentului MITP

	Indicator	Rezident MITP	Nerezident MITP
1	Venituri din vânzări	250 000 lei	250 000
2	Costul vânzărilor	120 000 lei	148 800 lei
	a) Salarii (3 angajați*40 000 lei)	120 000 lei	120 000 lei
	b) CAS (3 angajați*40 000 lei*24%)		28 800 lei
3	Impozit pe venit ((rd.1-rd.2)*12%)	17 500 lei	12 144 lei
4	Profit (pierdere) net/ă (rd.1 – rd.2 – rd.3)	112 500 lei	89 056 lei

Sursă: elaborat de autor în baza [3]

În urma examinării informației cu privire la impozitele și taxele ce urmează să fie achitate de angajator, putem observa că profitul companiei rezidente este cu aproximativ 25% mai mare decât a celeilalte. Acest fapt se datorează impozitului unic, ce scutește compania de calcul și achitarea către bugetul de stat a contribuțiilor privind asigurările sociale și a impozitului pe venit. Astfel reduce povara fiscală asupra agenților economici, oferindu-le avantaje precum: crearea premiselor pentru reinvestirea banilor în dezvoltarea afacerii, atragerea investitorilor, tot odată salariile competitive atrag mai mulți specialiști din sectorul IT, toate acestea contribuind la dezvoltarea sectorului tehnologic și constituie un avantaj competitiv pe piața produselor IT, atât la nivel local cât și global.

Concluzii. Analiza realizată evidențiază avantajele semnificative pe care regimul fiscal MITP le oferă companiilor din sectorul IT, în special în ceea ce privește reducerea poverii fiscale și creșterea competitivității. Comparativ cu regimul general de impozitare, companiile rezidente MITP beneficiază de un profit net mai mare, datorită eliminării contribuțiilor sociale și aplicării impozitului unic de 7% pe venituri. Acest aspect stimulează atragerea investițiilor, retenția specialiștilor și dezvoltarea industriei IT în Moldova.

Totuși, există și anumite limitări și provocări. Sistemul MITP poate avea unele consecințe asupra asigurărilor sociale ale angajaților, iar dependența de reglementările fiscale actuale generează incertitudini pe termen lung. În plus, simplificarea administrativă trebuie echilibrată cu nevoia de conformitate fiscală și raportare transparentă.

Referințe bibliografice

1. Legea cu privire la parcurile pentru tehnologia informației nr. 77 din 21.04.2016 Disponibil : https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143443&lang=ro#
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la crearea parcului pentru tehnologia informației „Moldova IT park”: nr. 1144 din 20.12.2017. Disponibil : https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144554&lang=ro
3. Ghidul Rezidentului MITP Disponibil: https://mitp.md/p/public/files/Ghidul%20Rezidentului%20MITP_ro.pdf [vizitat la 09.02.2025]
4. HROPOTINSCHI, Adriana. Primul parc IT din Republica Moldova—particularitati si beneficii pentru rezidentii acestuia. In: *Sesiune națională de comunicări științifice studențești*. 2018. p. 52-55. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/52-55_11.pdf
5. BĂDICU, Galina; MIHAILA, Svetlana; GRAUR, Anatol. Capitolul 12—Aspecte privind Industria Tech și inovația on contextul economiei digitale. 2023. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/3416/Vol_45_Cap_12_pp%20129-137.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. COJOCARU, Victor; BĂDICU, Galina. Particularities of the activity of it resident residents and their influence on accounting. In: *Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători*. 2022. p. 28-39. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/28-39_3.pdf

IMPACTUL COSTURILOR DE MARKETING ASUPRA PERFORMANȚEI FINANCIARE A ENTITĂȚII

THE IMPACT OF MARKETING COSTS ON THE FINANCIAL PERFORMANCE OF THE ENTITY

Author: Lidia DORMENCO

Academy of Economic Studies of Moldova

dormenco.lidia@ase.md

Scientific coordinator: Maia BAJAN

Dr., conf. univ., Academy of Economic Studies of Moldova

ORCID code <https://orcid.org/0000-0001-6903-8275>

bajan.maia@ase.md

Abstract. *This study investigates the impact of marketing costs on the financial performance of businesses. Marketing expenditures, often viewed as a critical driver for revenue generation, can also represent a significant cost for organizations. The primary objective of this research is to explore the relationship between marketing costs and the profitability of entities in various sectors. A mixed-methods approach was employed, combining qualitative data from interviews with marketing managers and quantitative analysis through financial performance metrics of several companies over a defined period. The findings reveal a strong correlation between strategic marketing investments and improved financial outcomes, particularly when marketing expenses are aligned with the business's overall objectives. Additionally, the research highlights how companies that optimize their marketing budgets experience higher returns on investment. These results underscore the importance of effective marketing strategies in driving financial success, offering valuable insights for both academics and business practitioners in enhancing decision-making processes.*

Keywords: *marketing costs, financial performance, cost optimization, business profitability*

JEL: *M31, G31, D24*

Introducere

Într-un mediu economic dinamic și într-o piață extrem de competitivă, costurile de marketing reprezintă o componentă esențială în gestionarea financiară a oricărei entități. Aceste cheltuieli nu doar susțin promovarea produselor și serviciilor, dar sunt și o investiție strategică ce contribuie la creșterea veniturilor și la îmbunătățirea imaginii organizației. Totuși, impactul lor asupra performanței financiare variază, în funcție de strategiile adoptate și de eficiența implementării acestora. O gestionare inadecvată a acestor costuri poate duce la cheltuieli nejustificate și la scăderea rentabilității, în timp ce o strategie bine definită poate contribui la dezvoltarea sustenabilă a companiei și la consolidarea poziției sale pe piață.

Scopul principal al acestui studiu este de a analiza relația dintre costurile de marketing și performanța financiară a întreprinderilor, concentrându-se pe modul în care "investițiile" în marketing au un impact asupra profitabilității și stabilității financiare. De asemenea, cercetarea își propune să exploreze factorii care determină succesul sau eșecul acestor alocări, să identifice strategiile de optimizare a bugetelor de marketing și să evedențieze importanța unui echilibru între costuri și beneficii. Rezultatele studiului vor oferi o perspectivă clară asupra modului în care deciziile de marketing pot influența creșterea economică a unei entități și vor contribui la îmbunătățirea strategiilor manageriale.

În acest context, este esențial să se analizeze diversele canale de marketing utilizate de companii și eficiența acestora în raport cu obiectivele financiare. Digitalizarea și expansiunea mediului online au schimbat semnificativ strategiile de marketing, determinând companiile să își aloce resurse considerabile în campanii digitale, publicitate pe rețele sociale și optimizarea motoarelor de căutare (SEO). Totodată, măsurarea impactului acestor investiții devine crucială, utilizând indicatori de performanță precum rentabilitatea cheltuielilor de marketing (ROMI), rata de conversie și costul de achiziție al clienților. Printr-o analiză aprofundată a acestor aspecte, studiul va oferi recomandări practice pentru o alocare mai eficientă a bugetelor și pentru creșterea sustenabilă a performanței financiare a companiilor.

Conținutul de bază

Marketingul joacă un rol important în succesul și sustenabilitatea financiară a unei organizații. Departe de a fi doar o funcție de promovare a produselor sau serviciilor, marketingul este o componentă strategică care influențează direct performanța financiară a entității. Cheltuielile de marketing nu sunt doar o „sumă de costuri”, ci asemenea unor “investiții” care, atunci când sunt gestionate eficient, pot aduce beneficii semnificative în creșterea veniturilor. O strategie de marketing bine concepută poate contribui la consolidarea imaginii brandului și la atragerea unui segment mai larg de consumatori. Printr-o alocare inteligentă a resurselor, companiile pot obține un avantaj competitiv sustenabil și pot maximiza rentabilitatea investițiilor în marketing.

În această cercetare, voi analiza influențează costurilor de marketing supra performanței financiare a entităților, punând accent pe relația dintre cheltuielile de marketing și succesul financiar al acestora. Costurile de marketing sunt un element cheie al strategiilor organizaționale. Aceste cheltuieli sunt necesare pentru promovarea și consolidarea imaginii organizației. Atunci când sunt alocate eficient, pot contribui semnificativ la creșterea veniturilor și la îmbunătățirea competitivității pe piață.

Studiile din domeniu dat întâlnite în literatura de specialitate arată o legătură strânsă între costurile de marketing și performanța financiară a entității. Cercetătorii subliniază importanța gestionării eficiente a resurselor de marketing și integrarea acestora într-o strategie globală bine definită. Acest lucru contribuie la maximizarea impactului pozitiv asupra rezultatelor financiare ale organizației.

Studiul combină analiza cantitativă a performanței financiare cu interviuri calitative cu manageri de marketing. Această metodologie mixtă oferă o imagine detaliată asupra modului în care costurile de marketing influențează performanța financiară și cum pot fi acestea optimizate pentru a obține cele mai bune rezultate.

Rezultatele studiului arată o corelație pozitivă între cheltuielile de marketing și performanța financiară a companiilor. Investițiile strategice în marketing, alături de o gestionare eficientă a acestora, duc la creșterea veniturilor și îmbunătățirea indicatorilor financiari principali, precum rentabilitatea și profitabilitatea.

O gestionare corectă a costurilor de marketing este esențială pentru succesul financiar al organizației. Cheltuielile trebuie să fie aliniate la obiectivele pe termen lung ale companiei, iar ajustările periodice ale strategiilor de marketing pot contribui la maximizarea rentabilității acestora, generând beneficii financiare durabile.

O alocare strategică a resurselor de marketing și o monitorizare constantă a impactului acestora asupra performanței financiare sunt esențiale pentru succesul oricărei organizații. Prin aplicarea unor strategii eficiente și adaptarea continuă a acestora, se pot obține nu doar creșteri pe termen scurt, ci și o stabilitate financiară pe termen lung. Relația dintre costurile de marketing și performanța financiară poate fi privită ca un proces în etape, în care investițiile bine gestionate duc la rezultate măsurabile și, în cele din urmă, un impact financiar pozitiv, așa cum se evidențiază în schema de mai jos.

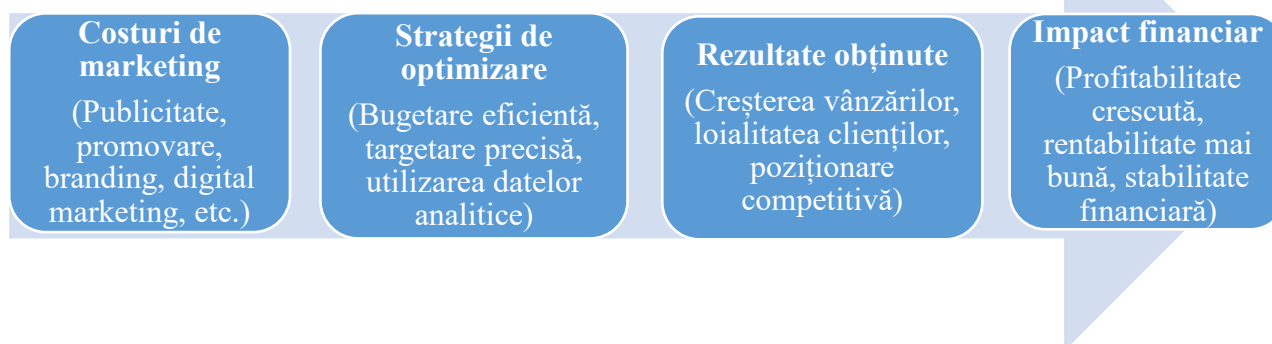

Figura 1. Impactul costurilor de marketing asupra performanței financiare a entității

Sursa: Elaborat de autor în baza (Kotler, 2016)

Concluzie. Rezultatele cercetării au confirmat faptul că există o corelație semnificativă între costurile de marketing și performanța financiară a organizațiilor. Investițiile strategice în marketing, gestionate eficient, conduc la îmbunătățirea indicatorilor financiari, precum profitabilitatea și rentabilitatea. Această relație subliniază importanța alinierii cheltuielilor de marketing cu obiectivele pe termen lung ale companiei. Alocarea resurselor de marketing într-o manieră bine gândită, care să vizeze segmentele de piață relevante și să utilizeze canalele cele mai eficiente, poate aduce beneficii financiare semnificative. De asemenea, utilizarea unor instrumente analitice avansate poate contribui la maximizarea impactului cheltuielilor de marketing și la monitorizarea constantă a rezultatelor, facilitând ajustarea strategiilor în timp real.

Pe parcursul efectuării acestei cercetări, au fost stabilite unele limite, precum ar fi accesul limitat la date financiare detaliate ale companiilor sau diversitatea strategiilor de marketing implementate, care poate influența interpretarea rezultatelor. De asemenea, eficiența cheltuielilor de marketing poate varia în funcție de factori specifici fiecărei companii. Prin urmare, este important ca analiza să ia în considerare contextul și particularitățile fiecărei entități pentru a evalua cât mai precis relația dintre costurile de marketing și performanța financiară.

Totodată se recomandă efectuarea studiilor longitudinale care să urmărească evoluția relației dintre costurile de marketing și performanța financiară pe o perioadă mai lungă, în scopul de a înțelege mai bine impactul acestor cheltuieli în diferite condiții economice. De asemenea, cercetările viitoare ar putea explora noi metode de măsurare a ROI-ului în marketing, având în vedere noile tendințe tehnologice și schimbările comportamentale ale consumatorilor. O astfel de abordare ar putea include analiza impactului marketingului digital, utilizarea inteligenței artificiale pentru predicția comportamentului consumatorilor sau integrarea datelor din rețelele sociale în evaluarea eficienței campaniilor de marketing. Aceste direcții de cercetare pot contribui la o mai bună înțelegere a modului în care marketingul poate influența succesul financiar pe termen lung al organizațiilor.

Referințe bibliografice

1. Chaston, Ian, *Marketing: An Introduction*, Palgrave Macmillan, 2012, 320 pagini. (Chaston, 2012)
2. Kotler, Philip, *Marketing Management*, Pearson, 2016, 672 pagini. (Kotler, 2016)
3. Pike, Stephen, *Destination Marketing: An Integrated Marketing Communication Approach*, Elsevier, 2008, 432 pagini. (Pike, 2008)
4. Solomon, Michael R., *Consumer Behavior: Buying, Having, and Being*, Pearson, 2017, 576 pagini. (Solomon, 2017)
5. Sterne, Jay, *Social Media Marketing: An Hour a Day*, Wiley, 2010, 432 pagini. (Sterne, 2010)

IFRS ÎN REPUBLICA MOLDOVA: O ANALIZĂ A IMPLEMENTĂRII**IFRS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: AN ANALYSIS OF IMPLEMENTATION****Autorul lucrării: Aliona COȘLEȚ**

Academia de Studii Economice a Moldovei

coslet.aliona@ase.md**Coordonator științific: Lilia GRIGOROI**

dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei

lilia.grigori@ase.md

Abstract: The implementation of International Financial Reporting Standards (IFRS) in the Republic of Moldova is a complex process that involves a series of principles and challenges. At the core of this transition is the need for transparency, comparability, and compliance with global financial reporting norms. The adoption of IFRS requires specialized training, regulatory adjustments, and significant efforts from both businesses and policymakers. The process involves multiple stages, including the alignment of national accounting practices with international standards, the development of professional competencies, and the application of modern financial reporting techniques. Thus, financial professionals in Moldova face challenges such as adapting to regulatory changes, ensuring compliance, and managing the costs of implementation. At the same time, fundamental principles such as accuracy, reliability, and ethical reporting remain essential in maintaining the integrity of financial information in an evolving economic environment.

Keywords: financial reporting, regulation, accounting standards, challenge.

JEL CLASSIFICATION: M41

INTRODUCERE.

Procesul de standardizare și convergență internațională a raportării financiare (IFRS) reprezintă un element esențial al globalizării în domeniul contabilității, având un impact major asupra transparenței și comparabilității informațiilor financiare la nivel mondial. În acest context, adoptarea IFRS în Republica Moldova constituie un pas semnificativ în direcția alinierii la standardele internaționale, facilitând integrarea economică și atragerea investițiilor străine.

Adoptarea indirectă a IFRS în Moldova a început odată cu aprobarea Programului de Stat de trecere a Republicii Moldova la sistemul mondial de contabilitate și statistică (Guvernul RM, 1994), reflectând dorința autorităților de a moderniza sistemul contabil și de a îmbunătăți credibilitatea raportărilor financiare. Imediat în anii următori se muncеște în direcția elaborării standardelor naționale de contabilitate. Astfel, începând cu anul 1998, entitățile din Republica Moldova aplică standarde naționale de contabilitate, la baza cărora au stat principiile și prevederile IAS (IFRS).

Bazele abordării directe a IFRS în Republica Moldova sunt dispuse prin Planul de dezvoltare a contabilității și auditului în sectorul corporativ (Guvernul RM, 2009) cu modificările ulterioare (Guvernul RM, 2010). Astfel, entitățile de interes public aplică direct IFRS începând cu 01 ianuarie 2011.

Deși, țara nu este membră a Uniunii Europene, implementarea acestor standarde a fost considerată esențială pentru consolidarea încrederii investitorilor și pentru creșterea accesului la piețele internaționale de capital. Cu toate acestea, procesul de tranziție a ridicat provocări semnificative, precum costurile ridicate de implementare, necesitatea formării continue a specialiștilor și adaptarea întreprinderilor, în special a celor mici și mijlocii, la cerințele noilor standarde.

Această lucrare își propune să analizeze procesul de implementare a IFRS în Republica Moldova, evidențiind atât beneficiile, cât și dificultățile întâmpinate de entități. Metodologia utilizată include o analiză a cadrului legislativ și a lucrărilor științifice cu privire la impactul adoptării IFRS asupra companiilor locale și a percepției profesioniștilor contabili asupra aplicării IFRS. Studiul urmărește

să ofere o imagine clară asupra efectelor adoptării acestor standarde, contribuind astfel la o mai bună înțelegere a implicațiilor lor pentru mediul de afaceri. Tema dată a fost intens abordată în literatura de specialitate de unii autori (Grigori, The IFRS in the Republic of Moldova: advantages of application and obstacles of implementation, 2012), (Grigori & Muntean, The inovative experience of the Republic of Moldova in reforming the accounting sistem and its harmonization with IFRS and European Directives, 2019).

CONȚINUT DE BAZĂ. Baza trecerii de la un sistem de contabilitate la altul a servit IFRS 1 „Adoptarea pentru prima dată a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară” (Guvernul RM, 2008) precum și alte acte normative (Ministerul Finanțelor RM, 2009).

Deci, entitățile de interes public au fost primele care au inițiat procesul de tranziție la IFRS, având un rol esențial în implementarea acestor standarde în Republica Moldova. Ele au devenit promotoarele utilizării IFRS, facilitând alinierea sistemului contabil național la cerințele internaționale și contribuind la creșterea transparenței și comparabilității informațiilor financiare. Procesul de tranziție de la SNC la IFRS trebuie realizat conform unor etape bine stabilite, care asigură o implementare eficientă și conformă cu cerințele internaționale prezentate în *figura 1*.

Figura 1. Etapele de tranziție de la SNC la IFRS.

Sursă : elaborat de autor în baza (Guvernul RM, 2008)

Prima etapă constă în stabilirea datei trecerii la IFRS și a primei date de raportare, care variază în funcție de entitate și de reglementările aplicabile. De exemplu, pentru entitățile de interes public data trecerii la IFRS este 1 ianuarie 2011, iar prima dată de raportare a setului complet de situații financiare - 31 decembrie 2012. Data trecerii la IFRS marchează începutul perioadei comparative din primul set de situații financiare întocmite conform acestor standarde. Conform IAS 1 (Guvernul RM, 2008), perioada comparativă trebuie să acopere cel puțin un an. Urmează identificarea diferențelor dintre politicile contabile existente și cele prevăzute de IFRS, prin analiza tratamentelor contabile diferite și impactului acestora asupra situațiilor financiare. Apoi, entitatea trebuie să elaboreze și să aplice politici contabile și un plan de conturi proprii. Politicile contabile se elaborează în baza IFRS care sunt valabile pe teritoriul Republicii Moldova la data raportării. Entitatea nu trebuie să aplice diferite versiuni ale IFRS care au fost în vigoare la date anterioare. Însă în perioada comparativă entitatea aplică două politici contabile și două planuri de conturi contabile, care sînt bazate respectiv pe prevederile SNC și IFRS.

Adoptarea IFRS și aplicarea IFRS aduce beneficii semnificative, precum:

1. Îmbunătățirea comparabilității informațiilor financiare la nivel global.
2. Acces mai facil la informațiile financiare.
3. Stabilirea unui cadru propice pentru atragerea investițiilor externe.
4. Sporirea transparenței și a nivelului de divulgare a informațiilor financiare..

În același timp, punerea în practică a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară ridică și o mulțime de dificultăți și probleme, prezentate în *figura 2*.

Implementarea IFRS în Republica Moldova a fost un pas strategic pentru sporirea transparenței financiare, atragerea investițiilor și integrarea în economia globală, însă procesul a fost marcat de provocări precum interpretarea greșită a standardelor, deficiențe de terminologie, ambiguități privind

obligativitatea acestora, distincția raportare-contabilitate, relația fiscalitate-contabilitate și necesitatea de resurse financiare pentru instruirea personalului.

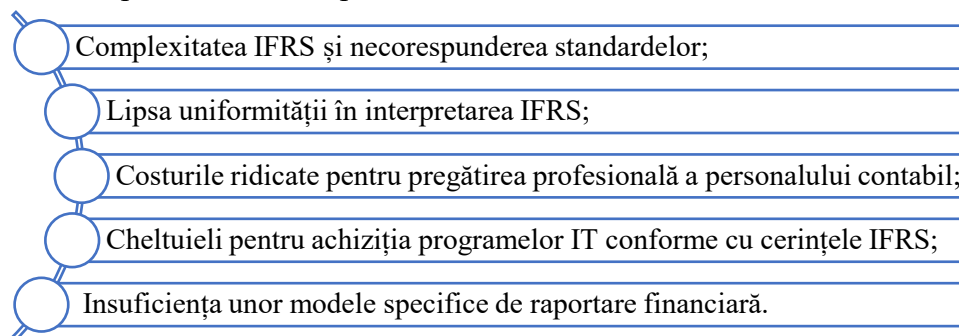

Figura 2. Provocările în implementarea IFRS.

Sursă : elaborat de autor în baza (Grigori, The IFRS in the Republic of Moldova: advantages of application and obstacles of implementation, 2012)

CONCLUZII. Pentru a depăși aceste dificultăți, se recomandă instruirea continuă a specialiștilor prin programe acreditate, clarificarea terminologiei prin ghiduri și studii de caz, identificarea resurselor financiare necesare de către entitățile economice pentru actualizarea sistemelor contabile și instruirea angajaților, iar instituțiile statului pot analiza posibilitatea oferirii de suport, cum ar fi facilități fiscale sau granturi. De asemenea, este necesară consolidarea cooperării interinstituționale între Ministerul Finanțelor, Banca Națională, Comisia Națională a Pieței Financiare și mediul de afaceri pentru asigurarea unei aplicări unitare a IFRS. Totodată, se impune implementarea unui sistem de monitorizare a impactului IFRS, elaborat de Ministerul Finanțelor și organismele de reglementare, care să evalueze periodic modul de aplicare a standardelor prin colectarea și analizarea datelor din rapoartele financiare ale entităților, oferind recomandări pentru îmbunătățirea procesului și asigurarea unei tranziții eficiente.

Referințe bibliografice:

1. Grigori, L. (2012). The IFRS in the Republic of Moldova: advantages of application and obstacles of implementation. *Culegere de lucrări: Устойчивое развитие экономики: международные и национальные аспекты*, 81-84. Disponibil: <https://elib.psu.by/handle/123456789/20188>.
2. Grigori, L., & Muntean, N. (2019). The inovative experience of the Republic of Moldova in reforming the accounting sistem and its harmonization with IFRS and European Directives. *Marketing and Management of Innovations*, 325-333. Disponibil: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/72746/1/Grigori_%d0%9c%d0%9c%d0%86_01_2019.pdf;jsessionid=4D68F27CB2025AADAD09F491B5EE62F9.
3. Guvernul RM. (1994, Octombrie 27). Programul de Stat de trecere a Republicii Moldova la sistemul mondial de contabilitate și statistică. *Registrul de Stat Monitorul oficial al RM*, p. Disponibil: legis.md.
4. Guvernul RM. (2008, Martie 08). Privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară pe teritoriul Republicii Moldova. *Monitorul Oficial al RM*, pg. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/contabilitate-%C8%99i-audit/acte-legislative>.
5. Guvernul RM. (2009, Ianuarie 29). Planului de dezvoltare a contabilității și auditului în sectorul corporativ pe anii 2009-2014. *Monitorul Oficial al RM*, p. 1.
6. Guvernul RM. (2010, August 17). cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr. 1507 din 31 decembrie 2008. *Monitorul oficial al RM*, p. 1 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=21075&lang=ro.
7. Ministerul Finanțelor RM. (2009, Octombrie 9). Recomandărilor metodice privind tranziția de la Standardele Naționale de Contabilitate la Standardele Internaționale de Raportare Financiară. *Monitorul Oficial al RM*, p. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=49999&lang=ro#.

CONTABILITATEA ȘI RAPORTAREA FINANCIARĂ ÎN PERIOADE DE CRIZĂ ACCOUNTING AND FINANCIAL REPORTING IN TIMES OF CRISIS

Autor: Ruxanda HAREA

harea.ruxanda@ase.md

ORCID ID: 0009-0008-6687-7186

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Ruslan HAREA

conf. univ., dr., Academia de Studii Economice din Moldova

harea.ruslan@ase.md

ORCID ID: 0000-0003-0098-6837

Abstract. *Economic crises significantly impact accounting and financial reporting, requiring adjustments in standards, asset valuations, and risk assessments. This study analyzes the effects of recent economic downturns on accounting practices, focusing on IFRS and GAAP adaptations, regulatory responses, and corporate strategies for transparency and sustainability. The case study on the aviation industry illustrates the practical consequences of financial crises on asset impairment, liquidity management, and financial disclosures. The findings highlight the growing role of digitalization and sustainable reporting in strengthening financial resilience. Future accounting practices must integrate advanced technologies and adaptive reporting frameworks to navigate economic uncertainties effectively.*

Keywords: *accounting, financial reporting, economic crisis, IFRS*

JEL: *M41, G01*

Introducere.

Crizele economice din ultimii ani, în special pandemia COVID-19 debutată în 2020 și turbulențele financiare și inflaționiste care au urmat, au avut un impact semnificativ asupra contabilității și raportării financiare la nivel global. Pandemia a provocat cea mai severă recesiune economică de după al Doilea Război Mondial, cu scăderi abrupte ale PIB-ului și perturbări fără precedent în activitatea companiilor [1]. *Actualitatea* temei rezidă în necesitatea de a înțelege modul în care astfel de șocuri economice bruște influențează practicile contabile și calitatea informațiilor financiare prezentate investitorilor.

Scopul cercetării este de a analiza în detaliu modul în care crizele economice recente (ultimii 5 ani) au afectat contabilitatea și raportarea financiară a entităților, precum și răspunsul profesiei contabile și al organismelor de reglementare la aceste provocări fără precedent. Se urmărește evidențierea adaptărilor efectuate în standardele și practicile de raportare, precum și a lecțiilor învățate pentru viitor.

Obiectivul principal al cercetării este analiza modului în care crizele economice recente au influențat contabilitatea și raportarea financiară, evidențiind ajustările efectuate în standardele contabile, impactul asupra companiilor și soluțiile adoptate pentru menținerea transparenței și conformității. De asemenea, studiul explorează răspunsul organismelor de reglementare și al profesioniștilor contabili în fața incertitudinii economice generate de recesiuni.

În vederea atingerii acestui deziderat, a fost realizat un studiu exploratoriu bazat pe cercetarea descriptivă. Au fost utilizate mai multe metode de cercetare, printre care analiza bibliografică (Google Scholar, Scopus, Web of Science), sinteza, metoda comparației și metoda istorică. Pentru a identifica publicații relevante, au fost utilizate platforme specializate, bazate pe criterii precum utilizarea sintagmei „accounting economic crisis” în titlul, rezumatul sau cuvintele-cheie ale publicațiilor. Analiza a inclus lucrări academice, rapoarte ale firmelor de audit și organisme de

reglementare (IASB, FASB, ESMA) din ultimii cinci ani, pentru a oferi o perspectivă actualizată asupra subiectului. Studiul de caz inclus în cercetare se bazează pe date financiare publice și rapoarte de audit ale companiilor afectate de criză, cu scopul de a ilustra impactul concret al recesiunii asupra raportării financiare.

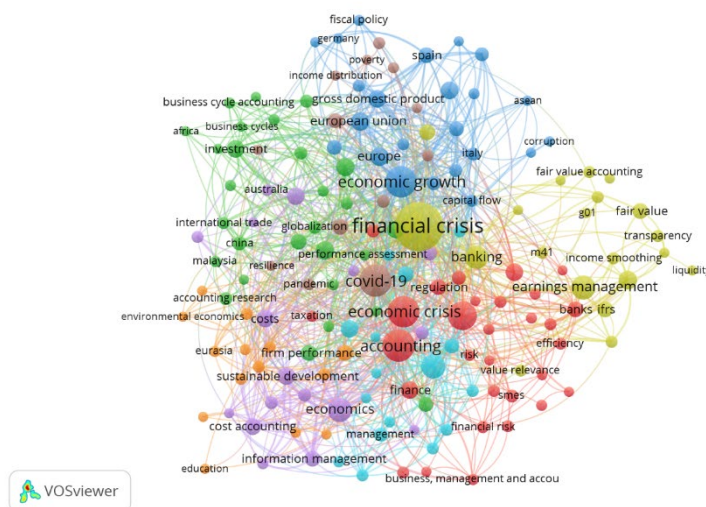

Figura 1. Reprezentare grafică a clusterelor tematice asociate crizelor financiare

Sursa: elaborat de autor în baza analizei bibliometrice utilizând instrumentul VOSviewer

Figura 1 confirmă faptul că raportarea financiară în perioade de criză nu poate fi analizată izolat, ci este interconectată cu reglementările contabile, factorii macroeconomici și strategiile de sustenabilitate. De asemenea, clusterul evidențiază importanța unor concepte precum transparența, managementul riscurilor și adaptabilitatea normelor contabile în contextul unor șocuri economice majore.

Conținut de bază. Crizele economice bruște exercită o presiune puternică asupra principiilor și estimărilor contabile. În perioadele de declin sever al activității, companiile se confruntă adesea cu indicatori de depreciere pentru activele lor. De exemplu, pe durata pandemiei COVID-19, multe firme au fost nevoite să recalculeze valoarea activelor imobilizate și a fondului comercial, pe fondul scăderii fluxurilor de numerar estimate. Totodată, companiile au fost nevoite să evalueze cu atenție continuitatea activității. Conform IAS 1, conducerea trebuie să evalueze dacă există incertitudini semnificative privind abilitatea entității de a-și continua activitatea pentru cel puțin 12 luni de la data raportării [2]. De asemenea, volatilitatea piețelor financiare însoțită de prăbușirea cotațiilor unor active a influențat contabilitatea prin necesitatea recalculării valorii juste. IFRS 13 impune ca, la evaluarea la valoare justă, societățile să dezvăluie tehnicile de evaluare și ipotezele utilizate, precum și sensibilitatea rezultatului la schimbarea ipotezelor [3]. În 2020, companiile au trebuit să analizeze atent dacă prețurile de piață și alte date la data bilanțului reflectau situația tranzitorie sau de durată cauzată de COVID-19. Adesea, a fost necesară utilizarea unor inputuri neobservabile (nivel 3) în evaluări și aplicarea de ajustări post-model pentru a reflecta corect așteptările pieței în condițiile respective.

Un alt efect direct al crizelor este creșterea riscului de credit și a pierderilor așteptate. În perioade de recesiune, șomajul și insolvențele cresc, ceea ce afectează recuperabilitatea creanțelor companiilor. Standardele moderne precum IFRS 9 impun recunoașterea pierderilor așteptate din deprecierea activelor financiare încă din faze incipiente. Pandemia a îngreunat aplicarea acestui model, deoarece estimarea pierderilor așteptate a devenit extrem de incertă. IFRS 9 cere utilizarea celor mai bune informații disponibile – istorice, curente și previziuni pe viitor – fără a se baza mecanic pe modele care poate nu mai sunt valabile în noile condiții [4].

În fața acestor efecte, companiile și profesioniștii contabili au realizat o serie de ajustări și adaptări în modul de raportare financiară, pentru a oferi o imagine fidelă în noile condiții. În contextul restricțiilor din pandemie, unele active au devenit temporar neutilizate (ex: aeronave ținute la sol, hoteluri închise temporar), iar companiile au trebuit să decidă dacă aceste circumstanțe duc la deprecierea anticipată a activelor. Standardele (IAS 36) cer testarea pentru depreciere atunci când există indicii clare că un activ și-a diminuat valoarea recuperabilă. Prin urmare, multe firme au efectuat teste de depreciere ad-hoc în 2020, actualizând fluxurile de numerar previzionate în condiții de pandemie. S-au raportat astfel cheltuieli de depreciere substanțiale la nivel de industrie – de exemplu, companii aeriene și petroliere au recunoscut pierderi din deprecierea aparatelor vechi sau a fondului comercial aferent achizițiilor anterioare, reflectând scăderea bruscă a cererii. Un caz concret a fost la United Airlines, care în primul trimestru din 2020 a înregistrat cheltuieli speciale de 63 milioane USD, dintre care 50 milioane USD pentru deprecierea drepturilor de trafic pe rutele către China – valoare calculată pe baza fluxurilor de numerar viitoare diminuate drastic de suspendarea zborurilor spre China din cauza COVID-19 [5].

În Europa, cazul Lufthansa este ilustrativ: după ce a primit un pachet de salvare de ~9 miliarde euro din partea guvernului german (pentru o participație de ~20% din acțiuni și un împrumut convertibil), contabilitatea Lufthansa a trebuit să reflecte intrarea statului în acționariat (creșterea capitalurilor proprii) și datoria sub formă de împrumut de stat. De asemenea, Lufthansa a decis scoaterea din uz permanent a unor aeronave vechi (Boeing 747-400, Airbus A340), înregistrând pierderi din depreciere asociate acestor avioane retrase anticipat din exploatare. Flota fiind redusă, compania a ajustat și politica de amortizare pentru a reflecta diminuarea duratei utile a avioanelor care urmau a fi casate mai devreme. Aceste efecte s-au văzut în situațiile financiare consolidate pe 2020, unde Lufthansa a raportat o pierdere operațională record și o scădere a activelor corporale nete, parțial din aceste ajustări.

Concluzii.

Crizele economice recente au demonstrat vulnerabilitățile, dar și capacitatea de adaptare a contabilității și raportării financiare. Ajustările în standarde (ex. IFRS 9, IFRS 16), reevaluarea activelor și consolidarea transparenței au fost esențiale pentru menținerea încrederii investitorilor. Digitalizarea a devenit un factor-cheie în eficientizarea proceselor contabile, iar raportarea sustenabilă câștigă tot mai multă importanță. Studiul de caz a evidențiat impactul direct al recesiunii asupra industriei aviatice, confirmând că flexibilitatea și măsurile proactive sunt critice pentru reziliența financiară. În viitor, contabilitatea va trebui să se adapteze continuu, integrând noi tehnologii și abordări sustenabile pentru a face față incertitudinilor economice.

Referințe bibliografice.

1. KROLL (Duff & Phelps). 2021 U.S. Goodwill Impairment Study. Martie 2022. Disponibil: <https://www.kroll.com>.
2. KPMG. Airlines – Financial reporting implications of COVID-19. Aprilie 2020. Disponibil: <https://home.kpmg>.
3. IFAC. Summary of COVID-19 Financial Reporting Considerations. 2020. Disponibil: <https://www.ifac.org>.
4. IFRS Foundation. IFRS 9 and COVID-19 — Accounting for expected credit losses. Document educațional, 27 martie 2020. Disponibil: <https://www.ifrs.org>.
5. Calcbench Blog. Covid-Related Impairment Charges: United Example. 20 aprilie 2020. Disponibil: <https://www.calcbench.com>.

THE FINANCIAL ANALYSIS OF TWO COMPANIES FROM THE SWEETS INDUSTRY: ROMANIA VS. MOLDOVA

ANALIZA FINANCIARĂ A DOUĂ COMPANII DIN INDUSTRIA DULCIURILOR: ROMÂNIA VS. MOLDOVA

Author: Daniel Călin BĂLAȘ-TIMAR

"Aurel Vlaicu" University of Arad, Romania

balastimardaniel@gmail.com

Scientific coordinator: Bogdan Cosmin GOMOI

"Aurel Vlaicu" University of Arad, Romania

bogdan_gomoi@yahoo.com

ORCID code: 0009-0000-5069-247X

Abstract: *The financial position represents a highly discussed concept within contemporary financial-accounting literature. It is assessed starting from the company's assets, as reflected in the balance sheet, currently referred to as the statement of financial position (assets, liabilities, and equity). The analysis of the financial position is based on various indicators that highlight the structure of a company's resources and the way in which they are utilized. These include indicators such as the fixed assets ratio, the current assets ratio, the financial autonomy ratio, and the debt ratio. The present paper aims to provide a comparative approach to the analysis of the financial position, focusing on a Romanian company on one hand, and a Moldovan company on the other. Both companies operate within the same sector, namely, the confectionery industry, making them highly illustrative for the economic environments to which they belong.*

Keywords: *analysis, financial position, comparison, Romania, Republic of Moldova.*

JEL: *G30, G32, L66, M41.*

Introduction

The Romanian company analyzed in this study is Kandia Dulce. It is the largest confectionery producer in Romania, with a long-standing tradition dating back to 1890. Currently, the company holds a diverse portfolio of brands across several product categories, including chocolate, pastries, biscuits, and sugar-based products.

The Moldovan company under analysis is Bucuria. This company is the largest confectionery producer in the Republic of Moldova, with operations dating back to 1946. At present, it holds approximately 90% of the total confectionery production volume in the Republic of Moldova, primarily focused on candies, offering a highly diverse assortment. Both companies operate under the accrual-based accounting system, which is characterized by timing differences between the accounting recognition of expenses and revenues and their corresponding cash payments or receipts. Kandia Dulce operates within the European Union's relatively stable economic and regulatory framework, while Bucuria functions in a non-EU environment, marked by greater instability.

Basic content. The present study aims to conduct both a static and dynamic analysis of the financial position, in terms of structural composition.

For both companies, the analysis covers a time frame of six consecutive financial years, namely 2016 - 2021. This period includes phases of normality (2016 - 2019), the pandemic year (2020), and a return to relative normality (2021).

The financial data is presented in Romanian Lei (RON) for Kandia Dulce and in Moldovan Lei (MDL) for Bucuria, using a parity exchange rate of 1 RON = 4 MDL.

The fixed assets ratio refers to the proportion of fixed assets/investment values within the total assets of the company:

Table no. 1: The fixed assets ratio for the two companies

	Indicator/Year	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kandia Dulce (RON)	Fixed assets	73342070	79749861	80793585	79036619	143442392	142355221
	Total assets	133100960	131602211	138790664	143079110	200885308	196929383
	Fixed assets ratio	55.10%	60.60%	58.21%	55.24%	71.41%	72.29%
Bucuria (MDL)	Fixed assets	29716375	30034900	30055975	33165150	39660775	41455875
	Total assets	84408850	89344850	92641200	94595450	94174350	98745800
	Fixed assets ratio	35.21%	33.62%	32.44%	35.06%	42.11%	41.98%

Source: author's own calculations based on companies' financial statements.

In the case of Kandia Dulce, fixed assets consistently hold a majority share within the company's total assets, showing an upward trend during the pandemic (2020) and post-pandemic period (2021). This indicates that the company owns a substantial volume of high-value investments. Within the analyzed timeframe, the highest share of fixed assets was recorded in 2021, at 72.29%, while the lowest was observed in 2016, at 55.10%.

For Bucuria, fixed assets represent a moderate share of the company's total assets, also following an increasing trend during the pandemic (2020) and post-pandemic period (2021). This likewise suggests the presence of high-value investment assets. Over the analyzed interval, the peak value was reached in 2020 at 42.11%, while the lowest share was noted in 2018, at 32.44%.

The current assets ratio refers to the proportion of current assets within the total assets of the company: **Table no. 2: The current assets ratio for the two companies**

	Indicator/Year	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kandia Dulce (RON)	Current assets	59758890	51852350	57997079	64042491	57442916	54574162
	Total assets	133100960	131602211	138790664	143079110	200885308	196929383
	Current assets ratio	44.90%	39.40%	41.79%	44.76%	28.59%	27.71%
Bucuria (MDL)	Current assets	54692475	59309950	62585225	61430300	54513575	57289925
	Total assets	84408850	89344850	92641200	94595450	94174350	98745800
	Current assets ratio	64.79%	66.38%	67.56%	64.94%	57.89%	58.02%

Source: author's own calculations based on companies' financial statements.

In the case of Kandia Dulce, current assets hold a moderate share within the company's total assets, with a downward trend observed during the pandemic (2020) and the post-pandemic period (2021). This indicates that the company holds current assets of moderate value. Within the analyzed period, the highest share was recorded in 2016, at 44.90%, while the lowest was in 2021, at 27.71%.

In the case of Bucuria, current assets represent the majority of the company's total assets, also following a slight downward trend during the pandemic (2020) and the post-pandemic period (2021). This reflects the company's strong orientation toward high-value current assets. Over the analyzed timeframe, the highest share was noted in 2018, at 67.56%, while the lowest was recorded in 2020, at 57.89%.

The financial autonomy ratio refers to the proportion of equity (self-financing sources) within the company's total liabilities and equity (funding structure):

Table no. 3: The financial autonomy ratio for the two companies

	Indicator/Year	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kandia Dulce (RON)	Equity	66830679	75808429	85601428	92878938	151671427	150216152
	Total liabilities and equity	133100960	131602211	138790664	143079110	200885308	196929383
	Financial autonomy ratio	50.21%	57.60%	61.68%	64.91%	75.50%	76.28%
Bucuria (MDL)	Equity	69316725	71943575	74824175	77671150	80099600	83923550
	Total liabilities and equity	84408850	89344850	92641200	94595450	94174350	98745800
	Financial autonomy ratio	82.12%	80.52%	80.77%	82.11%	85.05%	84.99%

Source: author's own calculations based on companies' financial statements.

In the case of Kandia Dulce, financing based on equity has shown a continuous increase throughout the analyzed period, remaining above the 50% threshold. This indicates that the company is gradually consolidating its capital structure by relying more heavily on internal funding sources. The upward trend in equity-based financing has become increasingly pronounced. Within the analyzed timeframe, the highest share was recorded in 2021, at 76.28%, while the lowest was observed in 2016, at 50.21%. For Bucuria, equity-based financing appears to be fluctuating, yet consistently high, remaining above

80% throughout the period. This reflects a strong financial autonomy, with the company enjoying near-complete independence from external financing. Although the trend is not entirely stable, the fluctuations are relatively minor, and equity remains the predominant source of funding. Over the analyzed interval, the highest share was observed in 2020, at 85.05%, and the lowest in 2017, at 80.52%. The debt ratio refers to the proportion of liabilities (external financing sources) within the company's total liabilities and equity (funding structure):

Table no. 4: The debt ratio for the two companies

	Indicator/Year	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kandia Dulce (RON)	Liabilities	66270281	55793782	53189236	50200172	49213881	46713231
	Total liabilities and equity	133100960	131602211	138790664	143079110	200885308	196929383
	Debt ratio	49.79%	42.40%	38.32%	35.09%	24.50%	23.72%
Bucuria (MDL)	Liabilities	15092125	17401275	17817025	16924300	14074750	14822250
	Total liabilities and equity	84408850	89344850	92641200	94595450	94174350	98745800
	Debt ratio	17.88%	19.48%	19.23%	17.89%	14.95%	15.01%

Source: author's own calculations based on companies' financial statements.

In the case of Kandia Dulce, financing based on external sources has shown a continuous downward trend over the analyzed period, remaining below the 50% threshold. This indicates that the company is increasingly reducing its reliance on debt financing. The use of borrowed capital has been steadily declining. Throughout the analyzed timeframe, the highest share was recorded in 2016, at 49.79%, while the lowest was observed in 2021, at 23.72%.

For Bucuria, debt-based financing has fluctuated over time, following a bell-shaped trend, yet remained consistently low, with values below 20%. This reflects the company's very limited use of external funding sources. Although there were fluctuations, they were modest, and the overall reliance on debt remained minimal. Over the analyzed period, the highest proportion was recorded in 2017, at 19.48%, while the lowest was observed in 2020, at 14.95%.

Conclusions. As a result of this comparative study, we consider it appropriate that both the conclusions and recommendations be presented side by side, given that the two companies analyzed may be viewed, by extrapolation, as representative symbols of two distinct economic environments.

<i>Kandia Dulce</i>	<i>Bucuria</i>
Conclusions	
- A predominance of fixed assets over current assets, indicating that the company's activity is characterized more by stability than by dynamism; - A balanced ratio between equity (internal sources) and debt (external sources), reflecting a favorable and diversified capital structure, especially since most of the liabilities are non-interest-bearing, short-term, and effectively cost-free.	- A predominance of current assets over fixed assets, indicating that the company's activity is characterized more by dynamism than by stability; - A capital structure strongly weighted toward internal sources (equity), with limited use of external financing (debt), reflecting a high degree of financial autonomy, an advantageous position that also serves as a key resilience factor in times of crisis.
Recommendations	
- Enhancing the efficiency and dynamism of the operating cycle; - Careful management of the financing policy to maintain a balanced ratio between equity and debt; - Exploring new market niches.	- Maintaining the current equity-focused financing policy to ensure continued financial autonomy; - Balancing the relationship between current assets and operating liabilities; - Careful treasury management; - Exploring opportunities to enter new markets.

Bibliographical references

1. GOMOI, B. C. Management financiar și al performanțelor. Timișoara: Editura Eurostampa, 2020. ISBN 978-606-32-0956-7.
2. ȚILICĂ, E. V., CIOBANU, R. Finanțe și management financiar. București: Editura CECCAR, 2020. ISBN 978-606-580-130-1.
3. <https://www.risco.ro/>
4. <http://www.statistica.md/>

THE ECONOMIC AND FINANCIAL DIAGNOSIS OF BMW

DIAGNOSTICUL ECONOMICO-FINANCIAR AL COMPANIEI BMW

Author: Zara CUC

"Aurel Vlaicu" University of Arad, Romania

cuczara@gmail.com

Scientific coordinator: Teodor Florin CILAN

"Aurel Vlaicu" University of Arad, Romania

teocilan@yahoo.com

ORCID code: 0009-0009-0175-8693

Abstract: BMW (Bayerische Motoren Werke AG) defines itself as one of the most renowned automobile and motorcycle manufacturing companies in the world, globally recognized for innovation, quality, and performance. Founded in 1916, BMW has succeeded in building a solid reputation in the automotive industry, enjoying a rich history and a constant commitment to excellence. BMW is considered one of the most valuable automotive brands in the world, with annual revenues of billions of euros and a global presence in over 140 countries. Its strong financial performance highlights the company's ability to adapt and innovate in a constantly evolving sector. The time horizon targeted for the study spans four consecutive financial years, covering the period before the pandemic (2019), during the pandemic (2020 and 2021), and after the pandemic (2022). In this context, an economic diagnosis will be carried out, based on a SWOT analysis, along with a financial diagnosis, based on financial indicators.

Keywords: economic diagnosis, financial diagnosis, SWOT analysis, financial indicators, BMW.

JEL: G30, G32, L62, M41.

Introduction

The company's economic reality provides the informational support necessary for the financial diagnosis. This can be carried out, in its most comprehensive form, based on the SWOT analysis, which identifies favorable aspects for continuation, as well as unfavorable ones for improvement, in the context of a business. Financial information, primarily that derived from the financial reports, forms the main foundation of the financial diagnosis. The core of the financial diagnosis content is represented by financial indicators. These are key elements for managerial decisions that concern the company's evolution and future.

Basic content

The economic diagnosis is based on the SWOT analysis, which highlights the strengths and weaknesses related to internal factors of the organization, as well as the opportunities and threats related to external factors.

A brief SWOT analysis of the BMW Group is presented as follows:

<i>Strengths</i>	<i>Weaknesses</i>
➤ Strong brand and global recognition. ➤ Product diversification. ➤ Innovation and advanced technology. ➤ Solid financial performance. ➤ Global presence.	➤ High production costs. ➤ Dependence on the premium segment. ➤ Issues related to diesel emissions.
<i>Opportunities</i>	<i>Threats</i>
➤ Growth of the electric vehicle market. ➤ Innovations in autonomous driving. ➤ Expansion into emerging markets. ➤ Sustainability and environmental responsibility.	➤ Intense competition. ➤ Strict emission regulations. ➤ Global economic fluctuations. ➤ Shifts in consumer preferences.

Table no. 1: SWOT Analysis of the BMW Group

Year	2019	2020	2021	2022
ROA (Return on Assets)	0,08	0,06	0,10	0,10
Absolute deviation		-0,02	0,03	0,00
Relative deviation		79,14%	152,80%	103,87%
Growth/Decline rate		-20,86%	52,80%	3,87%
Average growth/decline rate				7,90%
ROE (Return on Equity)	0,30	0,22	0,29	0,27
Absolute deviation		-0,08	0,07	-0,02
Relative deviation		73,22%	132,55%	91,97%
Growth/Decline rate		-26,78%	32,55%	-8,03%
Average growth/decline rate				-3,72%
ROS (return on Sales)	0,17	0,14	0,20	0,17
Absolute deviation		-0,04	0,06	-0,03
Relative deviation		79,16%	144,05%	87,16%
Growth/Decline rate		-20,84%	44,05%	-12,84%
Average growth/decline rate				-0,20%
ROI (Return on Investment)	0,27	0,21	0,33	0,33
Absolute deviation		-0,06	0,11	0,00
Relative deviation		77,56%	154,05%	100,03%
Growth/Decline rate		-22,44%	54,05%	0,03%
Average growth/decline rate				6,12%

Source: author's projection based on the available specialized literature

The financial diagnosis begins with profitability indicators, which express the ability of various elements associated with the financial position or performance to generate net profit:

Table no. 2: Profitability indicators for BMW for the time horizon 2019-2022

Year	2019	2020	2021	2022
Current Liquidity	1,10	1,14	1,13	1,09
Absolute deviation		0,04	-0,01	-0,03
Relative deviation		103,64%	99,13%	96,92%
Growth/Decline rate		3,64%	-0,87%	-3,08%
Average growth/decline rate				-0,14%
Quick Liquidity	0,91	0,94	0,92	0,86
Absolute deviation		0,02	-0,01	-0,07
Relative deviation		102,69%	98,61%	92,92%
Growth/Decline rate		2,69%	-1,39%	-7,08%
Average growth/decline rate				-2,01%
Immediate Liquidity	0,22	0,26	0,29	0,26
Absolute deviation		0,04	0,03	-0,02
Relative deviation		118,99%	110,08%	91,51%
Growth/Decline rate		18,99%	10,08%	-8,49%
Average growth/decline rate				6,23%
General Solvency	1,36	1,40	1,49	1,59
Absolute deviation		0,04	0,09	0,10
Relative deviation		102,97%	106,45%	106,72%
Growth/Decline rate		2,97%	6,45%	6,72%
Average growth/decline rate				5,36%

Source: author's projection based on the available specialized literature

In terms of profitability indicators, the values are satisfactory and particularly well-balanced. The Return on Assets (ROA) consistently falls within the international optimal range of 0.05 - 0.15, indicating that the company's assets are being used at optimal efficiency. The Return on Equity (ROE) exceeds the optimal benchmark of 0.15 - 0.20, reflecting a strong equity base within the company and signaling its openness to external financing through credit, as the annual interest rates of many such loans are lower than the ROE value. The Return on Sales (ROS), acting as a barometer of performance indicator dynamics, yields satisfactory values of around 0.15 - 0.20. Meanwhile, the Return on Investment (ROI), as a component of economic profitability (ROA), stands at an average value of approximately 0.30, illustrating very effective management of the company's investment assets.

A slight decline can be observed in all four indicators during the pandemic year of 2020, followed by a swift recovery as early as 2021.

The study continues with the analysis of liquidity and solvency. These indicators reflect the company's ability to meet various types of debt using different types of owned assets.

Table no. 3: Liquidity and solvency indicators for BMW for the time horizon 2019-2022

<i>Diagnosis</i>	<i>Conclusions</i>	<i>Recommendations</i>
SWOT analysis	➤ BMW benefits from a strong and globally recognized brand, associated with luxury, performance, and innovation. ➤ Innovation and advanced technology remain constant priorities, with BMW being a leader in areas such as electric propulsion, autonomous driving, and digital connectivity. ➤ The growth of the electric vehicle market offers BMW the opportunity to expand its range of electrified products and enhance its competitiveness. ➤ Expansion into emerging markets, such as China and India, presents major growth opportunities.	➤ Reduction of production costs. ➤ Diversification of revenue sources. ➤ Addressing emission-related issues. ➤ Exploring new markets. ➤ Continuous innovation. ➤ Sustainability. ➤ Monitoring consumer trends.
Profitability indicators	➤ Balanced, satisfactory values across all profitability indicators, with a noticeable decline in 2020, followed by a very rapid recovery.	➤ The continuation of the investment, financing, sales, and operational policies, as they have proven, overall, to be highly effective and well-suited to the company.
Liquidity and solvency indicators	➤ Liquidity levels fall within the optimal ranges, with current and immediate liquidity showing lower values, while quick liquidity is relatively high, due to the generous payment terms granted to customers, which result in a considerable volume of trade receivables. ➤ Solvency is satisfactory and improving.	➤ Efforts to improve the tense relationship between "generous collection terms – tight payment deadlines" within the framework of trade credit. ➤ Careful management of indebtedness

Source: author's projection based on the available specialized literature

In terms of current liquidity, we observe values that tend toward the lower limit of the optimal range of 1.00 - 2.00. Nevertheless, the values fall within this interval throughout the entire analysis period. This indicates that current assets are sufficiently aligned with the maturity of current liabilities. While current liquidity tends toward the minimum of the optimal range, quick liquidity approaches the upper limit of its optimal range of 0.60 - 1.00. This can be explained by the relatively generous collection periods from customers, which generate a consistently high volume of trade receivables. Immediate liquidity, the most synthetic measure, once again trends toward the lower end of its optimal range of 0.20 - 0.60, highlighting an oversized volume of current liabilities in relation to the cash, bank accounts, and other cash equivalents held by the company. General solvency has been strengthening year over year, positioning itself in the range of 1.00 - 1.66, indicating a moderate and decreasing risk of insolvency. The pandemic context during the 2020–2021 period does not appear to have negatively impacted the company's liquidity or solvency indicators.

Conclusions. The undertaken approach concludes with the formulation of conclusions and recommendations:

Bibliographical references

1. BÂTCĂ DUMITRU, C. G., SAHLIAN, D. N., ŞENDROIU, C. Managementul performanței. București: Editura CECCAR, 2019. ISBN 978-606-580-097-7.
2. GOMOI, B. C. Management financiar și al performanțelor. Timișoara: Editura Eurostampa, 2020. ISBN 978-606-32-0956-7.
3. MIRONIUC, M. Fundamentele științifice ale gestiunii financiar-contabile a întreprinderii. Iași: Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza" din Iași, 2018. ISBN 978-606-714-466-6.
4. *** <https://www.bmw.ro/>

ASPECTE CONTABILE ȘI PROVOCĂRI PRIVIND ADMINISTRAREA TVA-ULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

ACCOUNTING ASPECTS AND CHALLENGES IN VAT ADMINISTRATION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Autor: Iraida CHIRTOACĂ

chirtoaca.iraida@ase.md

Coordonator științific: Angela POPOVICI

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

popovici.angela.alexandru@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. *The state budget is the basic source for financing open uses, basically composed of incomes collected from charges and obligations. The Value Added Tax (VAT) is a critical component of the Republic of Moldova's fiscal structure, having a considerable impact on both the economy and the public budget.. VAT is crucial for supporting public finances and stimulating the economy. Its proper application and efficient administration contribute to reducing tax evasion, increasing budget revenues, and ensuring tax fairness. The topic is relevant for understanding the impact of taxation on the economy and identifying tax optimization practices.*

The article analyzes the importance of VAT in the national economy, highlighting its role in budget revenue collection and its impact on the accounting activities of clients and suppliers. It investigates the challenges in VAT administration and explores opportunities for improving the fiscal framework. The research employs qualitative and quantitative methods, such as the analysis of fiscal legislation and case studies. The findings emphasize the necessity of an efficient VAT system to support public finances and optimize tax compliance.

Keywords: VAT, deduction, reimbursement, advance.

JEL:M41

Introducere

Încă din cele mai vechi timpuri, statul a căutat metode de dezvoltare financiară sustenabilă, consolidând diverse instrumente fiscale pentru generarea veniturilor și menținerea unei economii durabile. Veniturile bugetare reprezintă sursa principală de finanțare a sectorului public, iar unul dintre cele mai importante impozite este taxa pe valoare adăugată (TVA), colectată de la agenții economici plătitori de TVA. Sistemul fiscal urmărește o colectare echitabilă a taxelor și evitarea dublei impozitări. Prezentul studiu explorează importanța aplicării corecte a TVA și impactul acestuia asupra economiei naționale, analizând provocările și oportunitățile pe care le prezintă. Literatura de specialitate din Republica Moldova privind TVA abordează aspecte juridice, economice și contabile, principalele surse incluzând: Codul Fiscal al RM – baza juridică a TVA, stabilind regulile de calcul, declarare și plată. Modificările din 2025 au clarificat scutirile de TVA pentru anumite bunuri și servicii și au vizat îmbunătățirea colectării veniturilor. Studii academice – analizează mecanismele de aplicare a TVA, provocările administrării fiscale și impactul asupra economiei, subliniind rolul acestuia în reducerea evaziunii fiscale și asigurarea echității fiscale. Manuale și ghiduri practice – oferă soluții pentru înregistrarea corectă a operațiunilor TVA, adaptate specificului fiecărui domeniu. Sursele existente evidențiază progresele legislative și practice în administrarea TVA, subliniind necesitatea simplificării procedurilor și optimizării politicilor fiscale pentru creșterea eficienței colectării și reducerea poverii administrative asupra contribuabililor.

Metodele de cercetare. În cadrul cercetării privind TVA, au fost aplicate metode teoretice și practice: *metode teoretice* – studierea detaliată a cadrului legislativ și normativ din Republica Moldova,

inclusiv analiza modificărilor recente ale Codului Fiscal și a reglementărilor conexe; *metode practice* – aplicarea cunoștințelor dobândite pe parcursul studiilor universitare în rezolvarea unor situații și probleme practice legate de înregistrarea, calcularea și raportarea TVA, utilizând studii de caz și aplicații, precum și *analiza comparativă* – a cotelor TVA și a politicilor de aplicare din Republica Moldova, având ca scop identificarea asemănărilor și diferențelor din cadrul legislativ intern, precum și evaluarea impactului acestora asupra economiei și contribuabililor. Studiile arată că administrarea corectă a TVA-ului ajută la reducerea evaziunii fiscale și crește transparența fiscală, stimulând, totodată, competitivitatea economiei naționale.

Conținutul de bază. TVA este un impozit indirect, destinat să contribuie la buget prin colectarea unei părți din valoarea mărfurilor livrate și a serviciilor prestate care sunt impozabile, precum și din valoarea mărfurilor și serviciilor importate. Acest impozit pe consum este, în final, suportat de consumatorul care achiziționează respectivele bunuri sau servicii. Prin urmare, transferul TVA către bugetul de stat se realizează prin intermediul persoanelor fizice și juridice înregistrate ca plătitori de TVA sau recunoscute ca subiecți ai impozitării [2]. În RM sunt aplicate două cote ale TVA prezentate în figura 1.

Standart: 20%	• aplicată valorii impozabile a livrării de mărfuri și a serviciilor prestate
Cotă redusă: 8%	• la pâine și produse de panificație; • la medicamente cu pozitia 3001-3004; • la producția de zootehnie, etc,

Figura 1. Cotele TVA pentru anul 2025, Republica Moldova

Sursa: elaborat de singraf în baza [tit. 3, art. 96 Codul Fiscal]

Din data de 16 decembrie 2024, conform art.1 extras din Hotărârea de Guvern nr. 286, emisă la data de 12 decembrie 2024, din cauza insuficienței resurselor energetice s-a instituit starea de urgență, timp de 60 zile, astfel cota TVA pentru Horeca, s-a redus la 6%, conform prevederilor Legii nr. 76/2021. Începând cu data de 14 februarie 2025, se va aplica cota de TVA de 8%. Conform articolului 103 din Codul Fiscal al Republicii Moldova, anumite activități și bunuri sunt scutite de TVA, printre care:

Locuințele și pământul – Scutirea se aplică tranzacțiilor legate de livrarea, arendarea locuințelor și terenurilor, precum și drepturilor aferente acestora, cu excepția comisioanelor percepute pentru astfel de tranzacții.

Mărfurile, serviciile prestate de instituțiile de învățământ publice și private, aferente desfășurării nemijlocite a procesului de educațional conform prevederilor Codului Educației, etc.

Aceste prevederi sunt menite să sprijine anumite sectoare economice și categorii de contribuabili, precum și să stimuleze accesibilitatea la produse de bază și locuințe.

Pentru generalizarea informației privind existența și mișcarea taxei pe valoare adăugată, se utilizează conturile: 534, „Datorii față de buget” și 225, „Creanțe ale bugetului” la care sunt prevăzute subconturile: 534.4 ”Datorii privind taxa pe valoarea adăugată” și 225.2 ”Creanțe privind taxa pe valoarea adăugată”. TVA colectat (sumă încasată din livrări) este înregistrat în creditul contului 534.4, iar TVA deductibil (achitat pentru procurări) este înregistrat în Debitul contului 534.4.[6] Evidența TVA colectat și deductibil se realizează în registrul de evidență a livrărilor și procurărilor, completat pe baza facturilor fiscale emise. Obligația de achitare a TVA se determină lunar și se raportează prin Declarația privind TVA (formularul TVA12), care trebuie depusă până pe 25 ale lunii următoare perioadei de gestiune. În practică, una dintre provocările frecvente este achitarea în avans pentru bunuri sau servicii ce urmează a fi furnizate. Conform articolului 108 din Codul Fiscal, obligația de calculare și achitare a TVA apare fie la emiterea facturii fiscale, fie la primirea plății de la beneficiar,

în funcție de care operațiune are loc prima. Astfel, dacă furnizorul primește plata anticipată, TVA-ul se calculează și se achită în avans. După emiterea facturii fiscale, TVA-ul plătit anticipat poate fi compensat sau înregistrat ca deductibil în contul furnizorului.

Exemplul 1. Entitatea „Succes” SRL a încasat, în luna iulie 2024, un avans de 7500 lei de la un client, prin card, pentru livrarea ulterioară de mărfuri. În luna septembrie, furnizorul a livrat mărfurile cumpărătorului, valoarea acestora fiind de 24000 lei. Achitarea integrală a acestei livrări s-a realizat tot în luna septembrie, iar costul efectiv al mărfurilor livrate a fost de 22000 lei. În Tabelul 1 se prezintă înregistrările contabile aferente avansului primit, livrării mărfurilor și costului efectiv al acestora.

Tabelul 1. Contabilizarea TVA, cu acordarea în prealabil a avansului

Nr	Document confirmativ/Conținutul operațiunii	Suma, lei	Dt	Ct
1.	Ordin de plată: Reflectarea încasării unui avans de la cumpărător, în vederea livrării ulterioare de mărfuri	7500	245	523
2.	NC: Reflectarea TVA aferentă avansului primit	1250	225	534
3.	Ordin de plată: Achitarea TVA la buget, calculat de la avansul primit	1250	534.4	242
4.	Factura fiscală: Reflectăm vânzarea mărfii	20000	221	611
5.	Factura fiscală: TVA aferent vânzării	4000	221	534
6.	Act de casare: Concomitent reflectăm costul mărfurilor vândute	22000	711	217
7.	NC: Reflectarea trecerii în cont a sumei avansului	7 500	523	221
8.	NC: Reflectăm stornarea TVA aferentă avansului primit	1250	225	534
9.	Ordin de plată: Reflectarea achitării sumei TVA, rămase pentru livrarea de mărfuri (4000-1250)	2750	534	242
10.	Ordin de plată: Reflectăm stingerea creanței	24000	242	221

Astfel, suma TVA de achitat la buget se determină ca diferență între TVA colectat și TVA deductibil, calculată lunar, cu termen de plată până pe 25 ale lunii următoare. Un aspect esențial pentru conformitatea fiscală și reflecția corectă a tranzacțiilor este TVA-ul plătit anticipat. Exactitatea contabilității TVA depinde de o înregistrare precisă și transparentă a tuturor operațiunilor economice, contribuind la respectarea obligațiilor fiscale și la claritatea situațiilor financiare.

Concluzii. Un sistem fiscal corect și transparent este esențial pentru o economie sustenabilă. TVA are un rol-cheie în stimularea economiei, însă administrarea eficientă a acestuia rămâne o provocare. Printre concluziile principale:

Digitalizarea proceselor fiscale – Reduce erorile, crește transparența și simplifică interacțiunea contribuabililor cu autoritățile.

Educația fiscală – Informarea contribuabililor despre drepturile și obligațiile lor previne erorile și încurajează conformitatea voluntară.

Simplificarea procedurilor – Reducerea birocrăției și a complexității legislative poate stimula respectarea reglementărilor.

Pentru o administrare mai eficientă a TVA, sunt necesare măsuri precum:

✓ *Digitalizarea completă* – Interconectarea bazelor de date și utilizarea tehnologiilor informatice reduc costurile și previn fraudele.

✓ *Programe de educație fiscală* – Campaniile de informare cresc gradul de conformitate și clarifică aplicarea TVA.

✓ *Automatizarea controalelor* – Detectarea discrepanțelor în timp real eficientizează inspecțiile și combate evaziunea.

✓ *Simplificarea legislației* – Revizuirea normelor fiscale îmbunătățește relația dintre contribuabili și administrația fiscală.

O abordare integrată a administrării TVA poate transforma acest impozit într-un instrument eficient pentru colectarea veniturilor și dezvoltarea unui mediu economic predictibil. Digitalizarea, educația

fiscală și simplificarea procedurilor pot asigura Republicii Moldova un sistem fiscal modern, transparent și sustenabil.

Referințe bibliografice

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 62 din 18.09.1997.
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148181&lang=ro#
2. V. Bucur, A. Graur. „*Contabilitatea impozitelor teorie și practică*”. Manual. Editura: Chișinău ASEM, 2016. 618 p.
ISBN 9789975758307
3. Disponibil: <https://sfs.md/ro/stiri/modificarile-efectuate-in-codul-fiscal-pentru-anul-2024-privind-impozitul-pe-venit-tva-accize-impozite-si-taxe-locale>
4. *Scutirea TVA*. Disponibil: https://monitorul.fisc.md/catalog/tematic/exemption_vat/
5. *Modificări la compartimentul TVA pentru domeniul HORECA*, din 16.12.2024.
Disponibil: <https://sfs.md/ru/novosti/sfs-informeaza-despre-modificari-la-compartimentul-tva-pentru-domeniul-horeca>
6. “Planul general de conturi contabile” Disponibil: <https://www.contabilsef.md/ro-planul-general-de-conturi-contabile-ru-en-46679/>

EVOLUȚIA SALARIILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN ULTIMUL DECENIU

EVOLUTION OF SALARIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE LAST DECADE

Autor: Alexandru FRUNZE

Academy of Economic Studies of Moldova

frunze.alexandru@ase.md**Scientific coordinator: Lilia GRIGOROI**

Dr., conf. univ., Academy of Economic Studies of Moldova

lilia.grigori@ase.md

the ORCID code: 0000-0002-9741-0932

Abstract. *In the field of accounting, both the minimum and average wage are important metrics, though they have different functions and effects. The Republic of Moldova is currently navigating a series of significant challenges, such as the enduring economic repercussions of the COVID-19 pandemic, an energy crisis, and the ongoing war in Ukraine, all of which have a considerable and lasting impact. While these crises affect everyone, they are felt most acutely by vulnerable groups, especially those with low incomes who find it difficult to manage the sudden increase in the cost of necessities. For most employees, their wage represents their most crucial source of income..*

Keywords: *salary, accounting, the minimum wage, the average salary, subsistence level, salary evolution*

JEL: *M41*

Introduction

Tema salariului minim în raport cu salariul mediu generează o dezbatere permanentă și complicată, cu implicații economice și sociale variate. Salariul minim pe economie este definit ca nivelul cel mai scăzut de remunerare orară, zilnică sau lunară pe care legislația unei țări îl stabilește ca fiind minimul pe care un angajator îl poate oferi unui salariat. Primele țări în care s-a stabilit prin lege un salariu minim au fost Australia și Noua Zeelandă, la sfârșitul secolului al XIX-lea. În prezent salariul minim pe economie este stabilit în peste 90% din țările lumii (Wikipedia, fără an), acesta este considerat o garanție financiară de bază pentru angajați, are consecințe importante asupra structurii economice, repartizării veniturilor și chiar asupra stabilității sociale. În Republica Moldova, evoluția salariului minim este stâns legată de conjunctura economică mondială și locală, de schimbările legislative și de presiunile din partea societății. Prin urmare, este fundamental să înțelegem impactul variațiilor salariului minim atât asupra economiei în ansamblu, cât și asupra vieții de zi cu zi a oamenilor. Salariul mediu brut este o măsură a totalului salariilor și bonusurilor înainte de impozitare împărțit la numărul total de angajați (Wikipedia, fără an). Plafonul indemnizațiilor de asigurări sociale este direct proporțional cu mărirea salariului mediu lunar înregistrat la nivelul economiei naționale, a venitului lunar asigurat al salariaților rezidenți ai parcurilor pentru tehnologia informației (IT), dar și la stabilirea valorii pagubelor, în cazul săvârșirii unor abateri legale ș.a.

Basic content. În contabilitate, salariul minim și salariul mediu joacă roluri importante, deși impactul lor direct și modul în care sunt utilizați diferă. Salariul minim este un prag legal obligatoriu, cu impact direct asupra calculului salariilor, costurilor minime cu forța de muncă și conformității legale. Contabilitatea trebuie să asigure respectarea acestuia pentru a evita sancțiuni. Astfel, conform Codului Muncii al RM orice angajat beneficiază de un salariu minim garantat prin lege. Acesta constituie valoarea minimă a plății, exprimată în moneda națională și fixată de stat pentru o muncă de bază, care nu necesită calificare. Angajatorii nu au permisiunea legală de a plăti sub acest nivel pentru timpul de lucru lunar sau orar prestat de angajat. Trebuie menționat că salariul minim nu cuprinde sporuri,

adaosuri, plăți de stimulare sau compensații. (Codul Muncii al RM, 2003). Prin urmare, importanța mărimii salariului minim în contabilitate este vădit, deoarece aceasta trebuie să asigure că nici un angajat nu este plătit sub nivelul salariului minim stabilit prin lege. Nerespectarea acestei cerințe poate duce la sancțiuni legale, amenzi și litigii costisitoare. Salariul minim de obicei se stabilește pentru companiile cu mulți angajați pe poziții de începător sau muncitori. Contabilii trebuie să ia în considerare evoluția salariului minim în procesul de bugetare și realizare a previziunilor financiare, deoarece orice creștere a acestuia va impacta direct cheltuielile cu personalul. Pentru anumite activități sau proiecte, salariul minim poate fi un factor crucial în determinarea pragului de rentabilitate, influențând numărul minim de unități vândute sau servicii prestate pentru a acoperi costurile cu forța de muncă.

Salariul mediu este un indicator statistic important pentru analiza comparativă, evaluarea competitivității salariale, calculul provizioanelor și monitorizarea tendințelor costurilor cu personalul. Oferă informații valoroase pentru management în procesul decizional. Pentru a stabili nivelul maxim al venitului luat în considerare la calculul indemnizațiilor de asigurări sociale, se folosește ca referință salariul mediu lunar înregistrat la nivelul economiei, la menținerea acestuia în cazul zilelor de sărbătoare nelucrătoare sau pe perioada aflării în deplasare în interes de serviciu și altele prevăzute în CM al RM. Salariul mediu al companiei poate fi comparat cu salariul mediu din industrie, din regiune sau la nivel național. Această analiză ar ajuta la evaluarea competitivității politicii salariale a companiei și la identificarea eventualelor discrepante. Un salariu mediu competitiv este esențial pentru a atrage și reține angajați calificați. Contabilitatea poate furniza datele necesare pentru a evalua poziția companiei pe piața muncii. Urmărirea evoluției salariului mediu în cadrul companiei de-a lungul timpului oferă informații valoroase despre tendințele costurilor cu personalul și eficiența politicilor de remunerare. Deci, calcularea salariului mediu prognozat pe economie este un proces complex care implică analiza unei game largi de factori economici și sociali. Nu este o simplă formulă matematică aplicată unor date izolate, ci mai degrabă un set de metodologii și estimări bazate pe tendințe istorice, previziuni macroeconomice și politici guvernamentale. Salariul minim, spre deosebire de salariul mediu care este un indicator statistic, nu este calculat în același fel, ci este stabilit legal sau prin acorduri între guvern, patronat și sindicate, printr-un proces de analiză și negociere. Acest proces ia în considerare costul necesităților de bază (putând folosi IPC) și analizează inflația prezentă și viitoare, deoarece aceasta influențează puterea de cumpărare a veniturilor salariale. RM aplică aceleași metodologii pentru calculul salariului minim și mediu și sunt stabilite prin hotărâri de guvern (HG) anual, publicate în Monitorul Oficial și pe legis.md (HG846, 2024) (HG845, 2024). În baza acestor HG putem observa mărimea și evoluția acestora în tabelul de mai jos:

Tabel 1. Evoluția salariului minim și mediu în RM în ultimul deceniu

Anii	Salariul minim, lei	Evoluția în dinamică, %	Salariul mediu, lei	Evoluția în dinamică, %	Pondere de evoluție salariul minim/salariul mediu
2016	2100	-	5050	-	-
2017	2380	13,33	5600	10,89	2,44
2018	2610	9,66	6150	9,82	-0,16
2019	2775	6,32	6975	13,41	-7,09
2020	2775	0,00	7953	14,02	-14,02
2021	2935	5,77	8716	9,59	-3,83
2022	3500	19,25	9900	13,58	5,67
2023	4000	14,29	11700	18,18	-3,90
2024	5000	25,00	13700	17,09	7,91
2025	5500	10,00	16100	17,52	-7,52

Sursa: Elaborat de autor în baza HG din 2015-2024 pentru anii 2016-2025

În baza datelor din tabel se observă că cea mai mare majorare procentuală în dinamică a avut loc în 2024 cu o creștere substanțială de 25,00%, de la 4000 lei la 5000 lei, apoi în 2022 cu o majorare

considerabilă de 19,25%, de la 2935 lei la 3500 lei și în 2023 o creștere de 14,29%, de la 3500 lei la 4000 lei, cu toate că în perioada 2019-2020, salariul minim a rămas neschimbat (evoluție de 0,00%). Aceasta se datorează crizelor de atunci și demonstrează la moment stabilizarea situației economice în țară. Similar salariului minim, salariul mediu prognozat a crescut aproximativ constant în perioada analizată. Majorări procentuale semnificative ale salariului mediu s-au înregistrat în 2023 cu o creștere de 18,18%, de la 9900 lei la 11700 lei, menținându-se și în anii următori, unde în 2024 a fost o majorare de 17,09%, de la 11700 lei la 13700 lei, iar în 2025 o creștere în dinamică de 17,52%, până la 16100 lei. Ritmul de creștere al salariului mediu a fost relativ mai scăzut în 2017 (10,89%), 2018 (9,82%) și 2021 (9,59%). Acest indicator reprezintă diferența dintre procentul de creștere al salariului minim și procentul de creștere al salariului mediu pentru fiecare an. O valoare pozitivă sugerează că salariul minim a crescut într-un ritm mai rapid decât salariul mediu în acel an, în timp ce o valoare negativă indică contrariul. Astfel, atât salariul minim, cât și salariul mediu prognozat pe țară, au înregistrat o tendință clară de creștere. Aceasta sugerează o creștere economică generală și potențiale presiuni inflaționiste. Ritmul de creștere al salariului minim a fluctuat mai semnificativ decât cel al salariului mediu. În mai mulți ani (2019, 2020, 2021, 2023 și 2025), salariul mediu a crescut într-un ritm mai rapid decât salariul minim. Acest lucru ar putea indica o majorare a decalajului dintre veniturile cele mai scăzute și veniturile medii în acele perioade. Anii 2017, 2022 și 2024 au fost caracterizați de o creștere mai rapidă a salariului minim comparativ cu salariul mediu, posibil ca o măsură de reducere a inegalității veniturilor în acele perioade. Creșterea semnificativă a salariului minim în 2024 este notabilă în acest sens. Stagnarea salariului minim în 2020, în timp ce salariul mediu a continuat să crească semnificativ, a condus la cea mai mare diferență negativă de 14,02%.

Conclusions. Pentru a înțelege creșterea reală a salariilor, ar fi esențial să se ia în considerare rata inflației din această perioadă. Creșterea reală a salariilor (ajustată la inflație) ar oferi o imagine mai precisă a puterii de cumpărare a persoanelor cu salariul minim și mediu. Analiza indicatorilor macroeconomici, cum ar fi creșterea PIB-ului și rata șomajului, ar putea oferi un context mai larg pentru tendințele salariale observate. Totodată, pentru a înțelege dacă aceste majorări sunt în măsură pentru a satisface nevoile angajaților și nivelul lor de trai, ar trebui să facem o comparație și cu minimul de existență stabilit de Biroul Național de Statistică (BNS, 2025), unde cu siguranță vom constata că sunt rezerve de a îmbunătăți mărimea salariilor stabilite și nivelul social-economic al cetățenilor din RM. În concluzie, datele indică o creștere generală a salariilor minime și medii în RM. O analiză mai cuprinzătoare ar necesita luarea în considerare a factorilor economici și sociali suplimentari. Iar, din punct de vedere contabil, trebuie să se mențină documente clare și precise privind structura salarială a companiei, demonstrând respectarea salariului minim în cazul controalelor fiscale sau auditurilor.

Referințe bibliografice

1. *Wikipedia*. (fără an). Preluat de pe Wikipedia: Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Salariu_minim_pe_economie#:~:text=Salariul%20minim%20pe%20economia%20este,s%C4%83-l%20acorde%20unui%20salariat.
2. *Wikipedia*. (n.d.). Retrieved from Wikipedia: Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_%C8%9B%C4%83_rilor_%C3%AEn_func%C8%9Bie_de_salariul_mediu
3. *Codul Muncii al Republicii Moldova* (2003, 03 28). Retrieved from legis.md: Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142481&lang=ro#
4. HG846. (2024, 12 18). *stabilirea salariului minim pe țară*. Retrieved from stabilirea salariului minim pe țară: Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146270&lang=ro
5. HG845. (2024, 12 18). *cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat*. Retrieved from cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat: Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146269&lang=ro
6. BNS. (2025). *Minimul de existență pe categorii de populație*. Retrieved from Minimul de existență pe categorii de populație: Disponibil: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__04%20NIV__NIV050/NIV050090.px/table/tableViewLayout2/?rxid=cd9139c8-a3e3-410a-b617-5a26ae1f6fae

DIGITALIZAREA DOCUMENTELOR CONTABILE ÎNTRE NECESITATE MODERNĂ ȘI ALEGERE STRATEGICĂ

DIGITIZATION OF ACCOUNTING DOCUMENTS BETWEEN A MODERN NECESSITY AND A STRATEGIC CHOICE

Autor: Ana ȚARALUNGA

taralunga.ana@ase.md

Coordonator științific: Angela POPOVICI

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

popovici.angela.alexandru@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract: *This article explores whether the digitization of primary accounting documents is a necessity of the modern era or a strategic option depending on the context. The digitization process involves converting physical documents into digital format, offering benefits such as increased accessibility, operational efficiency, and reduced risks of data loss. The study analyzes the advantages and disadvantages of this process, its impact on various fields, and solutions for overcoming obstacles. The results emphasize that digitization is a crucial step for progress, but its implementation must be carefully planned to ensure efficiency and long-term sustainability.*

Keywords: Digitalization, Digital Transformation, Operational Efficiency, Electronic Archiving, Accessibility, Primary Documents.

JEL Classification: M40, M41

Introducere

În era digitalizării, tehnologiile moderne au un rol esențial în îmbunătățirea proceselor din diverse sectoare, inclusiv în domeniul contabilității. Digitalizarea documentelor contabile, precum facturile și registrele de casă, nu mai reprezintă o opțiune, ci o necesitate impusă de cerințele economiei actuale și de reglementările legale în continuă schimbare. Motivarea alegerii acestei teme provine din nevoia de a răspunde provocărilor actuale cu care se confruntă sectorul contabilității: volumul mare de documente, riscurile de pierdere a datelor și cerințele de conformitate cu reglementările fiscale și legale. Scopul acestui articol este de a analiza impactul digitalizării documentelor contabile asupra proceselor financiare și de raportare, explorând atât avantajele, cât și provocările întâmpinate în implementarea acestei tehnologii. Studiul va sintetiza stadiul actual al cercetării în domeniu și va discuta despre soluțiile propuse pentru depășirea obstacolelor, precum costurile inițiale sau complexitatea implementării.

Metodele de cercetare utilizate. Studiul privind "Digitalizarea documentelor contabile între necesitate modernă și alegere strategică", se bazează pe o abordare mixtă, aplicând metode calitative și cantitative pentru a evalua efectul digitalizării asupra proceselor contabile. În scopul fundamentării cercetării, utilizând metoda documentară și cea comparativă, am efectuat o analiză a literaturii de specialitate, incluzând lucrări academice, articole științifice, precum și reglementări contabile relevante, cum ar fi Legea Contabilității și Raportării Financiare nr. 287/2017. [2] Am analizat, prin comparație, avantajele și dezavantajele digitalizării documentelor contabile în comparație cu sistemele tradiționale bazate pe suport fizic.

Conținutul de bază. Contabilitatea reprezintă o știință care este înrădăcinată adânc în istorie, apărută datorită necesității oamenilor de a ține mici evidențe a bogăției unei persoane, a unei comunități sau chiar a înregistrării stocurilor de cereale și animale, astfel primele tipuri de forme de evidență contabilă datează încă din perioada Antichității. Este evident faptul că până a efectua tranziția documentelor

contabile primare în era tehnologiei, acestea au trecut prin mai multe etape și schimbări de-a lungul anilor, care sunt reprezentate în Figura 1.

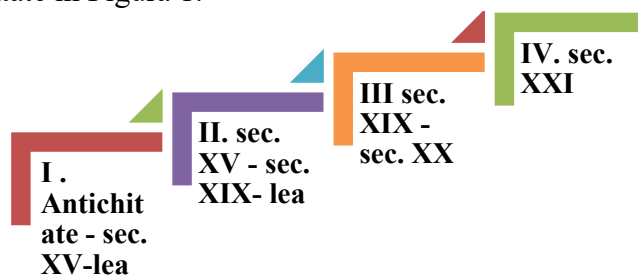

Figura 1. Etapele de dezvoltare a documentelor contabile

Sursa: elaborat de autor în baza [1]

În prima fază, din cele mai vechi vremuri până în secolul XV, contabilitatea era realizată prin metode simple, dar ingenioase, utilizând materiale disponibile pentru a ține evidența valorilor economice. Primele înregistrări indică faptul că, în jurul anului 1211, bancherii din Florența utilizau termenii „dare” pentru credit și „avere” pentru debit. A doua fază, cuprinsă între secolele XV-XIX, a fost marcată de expansiunea comerțului și băncilor. Contabilitatea în partidă dublă a devenit esențială în această perioadă, jucând un rol important în înregistrarea tranzacțiilor comercianților și bancherilor. Luca Pacioli a detaliat această metodă în lucrarea sa, subliniind importanța sa pentru comercianți.

În perioada secolelor XIX-XX, rolul contabililor a devenit mai relevant în relațiile dintre acționari și conducerea companiilor, datorită accentului pus pe bilanț și contul de profit și pierdere. Activitățile analitice s-au diversificat, iar registrul general a fost separat de analiza financiară. În secolul XXI, cercetările academice au avansat, iar majoritatea țărilor au adoptat reguli și terminologie comună în contabilitatea afacerilor, ceea ce a dus la maturizarea acestei discipline.

Documentele primare sunt esențiale în toate activitățile contabile, având o importanță deosebită în evidențierea, validarea și controlul tranzacțiilor financiare. În domeniul contabilității, acestea sunt utilizate pentru a înregistra tranzacțiile economice și pentru a oferi dovezi tangibile referitoare la situația financiară a unei entități. Fără aceste acte, întocmirea rapoartelor financiare și respectarea reglementărilor legale ar fi imposibile. Astfel, articolul 11 din Legea Contabilității și Raportării Financiare Nr. 287/2017 subliniază importanța documentării și înregistrării corecte a tuturor tranzacțiilor economice [2, art. 11]. Conform art. 11 alin. (5) și (6) din aceeași lege, documentele primare, indiferent că sunt emise pe suport de hârtie sau în formă electronică, au aceeași valoare juridică. În esență, acest articol stipulează că toate faptele economice se contabilizează pe baza documentelor primare [2, art. 11 alin. (5) și (6)]. De asemenea, articolul 117 din Codul Fiscal al Republicii Moldova se referă direct la obligația emiterii facturilor fiscale pentru anumite operațiuni economice. Această dispoziție este fundamentală pentru colectarea taxelor și impozitelor, precum și pentru asigurarea transparenței în tranzacțiile comerciale.

În Republica Moldova, procesul de digitalizare a documentelor primare și a contabilității implică convertirea documentelor clasice, cum ar fi tranzacțiile economice, plățile și registrele contabile, în format digital. Această transformare digitală este guvernată de normele naționale, care promovează adoptarea unor soluții inovative și eficiente. Legea numărul 91/2014 cu privire la semnătura electronică și documentele digitale [3], împreună cu Ordinul numărul 317/2020 ce vizează sistemul automatizat de informații pentru crearea și circulația facturilor fiscale electronice (e-Factura) [4], sprijină integrarea tehnologiilor digitale pentru a garanta autenticitatea, securitatea și integritatea documentelor. Aceste reglementări sunt fundamentale pentru actualizarea contabilității și conformarea cu legislația actuală, având în vedere în special următoarele aspecte:

- **Recunoașterea optică a caracterelor (OCR)** - o unealtă dedicată extragerii informațiilor din documentele scanate, care le integrează în aplicațiile contabile.
- **Declararea fiscală electronică** - site-uri electronice precum raportare.md și servicii.fisc.md facilitează raportarea și transmiterea digitală a documentelor fiscale.
- **e-Factura** - un sistem creat de SFS pentru emiterea, circulația și arhivarea electronică a facturilor fiscale. Acest instrument digitalizează contabilitatea și minimizează utilizarea hârtiei în procesele de afaceri. Permite generarea digitală a facturilor direct din platforma SFS, validarea prin semnătură electronică și expedierea rapidă către clienți. Documentele sunt salvate automat conform cerințelor legale.
- **1C: Contabilitate** - reprezintă soluția software optimă pentru administrarea contabilității și raportării financiare în Moldova, oferind un mecanism de integrare cu alte activități precum gestionarea stocurilor, bunurilor și salariilor. Automatizează calculele fiscale și produce rapoarte contabile.

Trecerea de la stocarea convențională pe suport de hârtie la metode digitale deschide noi oportunități pentru eficiență și optimizare, dar vine și cu provocări ce trebuie gestionate atent. Astfel, principalele beneficii și provocări ale digitalizării documentelor contabile sunt prezentate în figura 2.

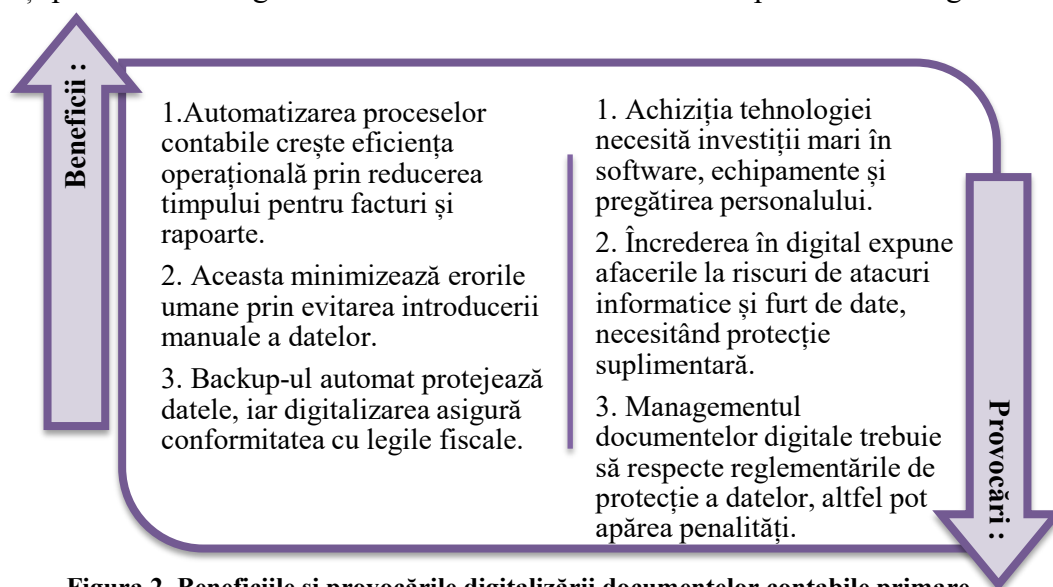

Figura 2. Beneficiile și provocările digitalizării documentelor contabile primare

Sursa: elaborat de autor în baza [1,2,3]

Concluzii. Transformarea documentelor financiare în format digital aduce beneficii precum accesibilitate rapidă la date, diminuarea cheltuielilor, protejarea informațiilor și optimizarea fluxurilor financiare. Aceste aspecte contribuie la sporirea eficienței organizației, însă există și dificultăți, cum ar fi cheltuieli inițiale ridicate, amenințări legate de securitatea cibernetică și compatibilitatea cu sistemele existente. Este crucial să evaluăm și să îmbunătățim continuu procesele digitale în conformitate cu reglementările și modificările pieței. Astfel, digitalizarea se transformă într-o oportunitate strategică pentru amplificarea eficienței și conformității organizației.

Referințe bibliografice

1. BAJAN M. „Impactul tehnologiilor informaționale asupra contabilității”. Conferința Stiințifică Internațională din 19-20 aprilie 2018, ASEM, Chișinău, pag. 242-249. Accesibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_con_20.04.18.pdf
2. Legea Contabilității și Raportării Financiare nr.287/2017. Accesibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_con_20.04.18.pdf
3. Actul normativ nr. 91 din 2014 referitor la semnătura digitală și la documentele electronice. Accesibil: <https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/131707>
4. Decizia Nr.317/2020 referitoare la validarea normelor pentru sistemul informatic automatizat destinat generării și gestionării facturilor fiscale electronice e-Factura. Accesibil: <https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/121983>

TAXA VERDE ȘI RESPONSABILITATEA EXTINSĂ A PRODUCĂTORULUI: ASPECTE CONTABILE ȘI PROVOCĂRI DE IMPLEMENTARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE GREEN TAX AND EXTENDED PRODUCER RESPONSIBILITY: ACCOUNTING ASPECTS AND IMPLEMENTATION CHALLENGES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Autor: Patricia CERTAN

certan.patricia@ase.md

Coordonator științific: Angela POPOVICI

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Republica Moldova

popovici.angela.alexandru@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. Green taxes and extended producer responsibility are essential policy instruments designed to mitigate the environmental impact of economic activities. These measures play a pivotal role in promoting sustainable waste management and ensuring that producers assume responsibility for the ecological footprint of their products. This study explores the legislative framework and accounting implications of the green tax, focusing on key challenges such as inadequate waste collection infrastructure, high compliance costs for businesses, and the complexity of tax administration procedures. These factors hinder effective enforcement and limit the intended environmental benefits.

The research employs a combination of normative document analysis, analytical methods, as well as induction, deduction, and synthesis to provide a comprehensive perspective on the issue. The findings emphasize the need to optimize accounting regulations and enhance waste management infrastructure to improve the efficiency of green tax implementation. Additionally, the study highlights the importance of governmental support, digitalization of reporting processes, and financial incentives to facilitate compliance. The proposed recommendations seek to strike a balance between environmental sustainability and economic efficiency, contributing to the effective application of green taxation policies.

Keywords: green tax, extended producer responsibility, legislative framework, accounting implications, environmental impacts, sustainable waste management.

JEL: M40, M41

Introducere.

În contextul preocupărilor actuale pentru protecția mediului, taxa verde reprezintă un instrument fiscal esențial pentru promovarea practicilor sustenabile și descurajarea activităților poluante. Acest instrument joacă un rol cheie în direcționarea comportamentelor economice și sociale către obiective ecologice. Protecția mediului rămâne o prioritate stringentă, iar măsuri precum taxa pentru poluarea mediului oferă numeroase beneficii. Cu toate acestea, implementarea acestor măsuri implică și provocări, de unde și necesitatea unei analize detaliate a acestui instrument economic.

Scopul acestui articol este să exploreze caracteristicile și implicațiile contabile ale taxei pentru poluarea mediului, urmărind identificarea acțiunilor necesare pentru a diminua impactul negativ al activităților economice asupra mediului.

Metodele de cercetare utilizate. Pentru atingerea scopului propus, s-a realizat o analiză cuprinzătoare a cadrului legislativ a Republicii Moldova, a articolelor științifice și a literaturii de specialitate relevante pentru tema abordată. În cadrul cercetării, au fost aplicate mai multe metode: pentru înțelegerea reglementărilor existente, analiza documentelor normative; pentru interpretarea datelor și informațiilor colectate, metoda analitică; pentru formularea concluziilor bazate pe observații și raționamente logice, metoda inducției și deducției; pentru integrarea rezultatelor într-o structură clară și coerentă, metoda sintezei.

Conținutul de bază. Legea privind plata pentru poluarea mediului [1] reglementează aplicarea taxei verzi în Republica Moldova, având ca scop promovarea unui comportament responsabil față de deșeuri. Modificările aduse prin lege [2] au clarificat momentul în care se impune taxa și au detaliat produsele care sunt vizate. Urmează reprezentarea prin tabel a cotei taxei pentru ambalajele ce contribuie la poluarea mediului în procesul utilizării.

Tabelul 1. Cota taxei pentru ambalajul ce cauzează poluarea mediului în procesul utilizării

Materialul ambalajului	Cota taxei pe ambalaje (lei/tonă)
Plastic	4500
Lemn	1400
Hârtie și carton	1000
Sticlă	2000
Metale (inclusiv aluminiu)	1400

Sursa: Legea privind poluarea mediului [1; art.11 al.(4), pct.2]]

Taxa verde nu se aplică doar ambalajelor, ci și altor produse reglementate în Legea privind poluarea mediului [1; Anexa Nr. 8]. Această anexă include o listă extinsă de produse care, prin natura lor, generează deșeuri ce trebuie gestionate corespunzător. Conform legii [1; art.11 al.(3)], persoanele fizice și juridice menționate au obligația de a plăti taxa pentru produsele care se regăsesc în această anexă și pentru ambalaje, contribuind astfel la reducerea poluării și promovarea unui comportament sustenabil. Contabilizarea taxei verzi presupune o înregistrare riguroasă a costurilor în conformitate cu standardele naționale și internaționale, inclusiv cu IFRS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente” [4]. Acest standard prevede că obligațiile fiscale trebuie recunoscute ca provizioane atunci când sunt certe și cuantificabile, ceea ce implică o analiză detaliată a obligațiilor financiare asociate taxei verzi. Una dintre principalele provocări contabile constă în determinarea corectă a obligațiilor fiscale aferente taxei verzi și alocarea adecvată a costurilor. Complexitatea legislației impune o evaluare precisă a produselor și ambalajelor utilizate, iar dificultățile sporesc în cazul produselor cu compoziție mixtă, unde calculul cantităților devine mai dificil. Orice eroare în stabilirea corectă a sumelor datorate poate atrage sancțiuni financiare și conformitate deficitară cu cerințele fiscale. Un alt aspect esențial îl constituie monitorizarea cantităților de ambalaje și produse supuse taxei verzi. Aceasta necesită implementarea unor sisteme informatice performante care să permită colectarea, prelucrarea și raportarea corectă a datelor. Utilizarea soluțiilor software avansate nu doar că facilitează gestionarea eficientă a taxei verzi, dar și automatizează procesele de raportare, reducând riscul erorilor umane și îmbunătățind conformitatea fiscală. Pentru a asigura o contabilizare corectă și eficientă a taxei verzi, este esențială adoptarea unui proces contabil clar și bine structurat, care să includă metode precise de evidență și raportare, precum și instruirea continuă a specialiștilor contabili în conformitate cu cerințele legislative în vigoare. Figura 1 ilustrează fluxul procesului contabil al taxei verzi, evidențiind principalele etape de determinare, înregistrare și raportare a obligațiilor fiscale.

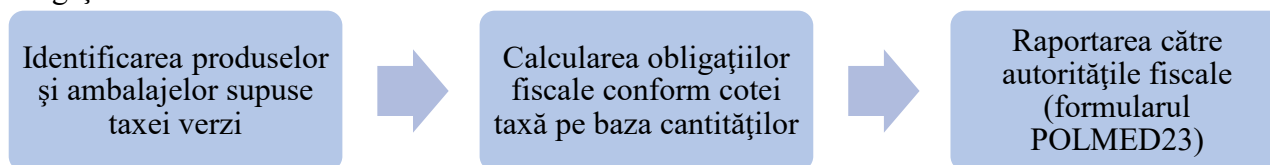

Figura 1. Fluxul procesului contabil al taxei verzi.

Sursa: Elaborată de autor în baza Legii privind poluarea mediului [1; art.11 al.(3), art.11 al.(4)]

Implementarea taxei verzi în Republica Moldova se confruntă cu mai multe obstacole, care influențează atât eficiența sistemului de colectare și reciclare, cât și conformitatea agenților economici. Una dintre principalele dificultăți este lipsa infrastructurii adecvate de colectare selectivă, care împiedică reciclarea eficientă și din acest motiv multe materiale reciclabile ajung în depozitele

de gunoi. Un alt obstacol major pentru întreprinderile mici și mijlocii este reprezentat de costurile ridicate asociate conformării, deoarece entitățile trebuie să suporte atât taxa propriu-zisă, cât și cheltuielile asociate monitorizării și raportării. De asemenea, complexitatea procedurilor de raportare constituie o provocare semnificativă pentru agenții economici, care nu dispun de soluții digitale avansate și nu au posibilitatea să monitorizeze cu ușurință cantitățile de produse și ambalaje introduse pe piață. Pentru ca taxa verde să își atingă obiectivele, este necesară o abordare integrată care să includă îmbunătățirea infrastructurii de colectare, sprijinirea entităților în procesul de conformare și digitalizarea sistemului de raportare. Fără aceste măsuri, aplicarea taxei riscă să devină o povară administrativă și nu un instrument de protecție a mediului.

Concluzii. Taxa verde în Republica Moldova reprezintă un instrument esențial pentru protecția mediului, având rolul de a încuraja gestionarea responsabilă a deșeurilor și reducerea poluării. Cu toate acestea, implementarea sa este marcată de multiple provocări care pot afecta eficiența și impactul său pozitiv asupra mediului.

Una dintre principalele dificultăți este infrastructura insuficient dezvoltată pentru colectarea selectivă a deșeurilor. Lipsa unor sisteme eficiente de reciclare și a unor centre specializate de prelucrare a deșeurilor limitează posibilitatea aplicării corecte a taxei verzi, făcând ca multe dintre obligațiile impuse agenților economici să fie dificil de respectat. În plus, întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) resimt cel mai puternic impactul acestei taxe, fiind nevoite să facă față unor costuri suplimentare semnificative, atât în ceea ce privește achitarea taxei propriu-zise, cât și în ceea ce privește gestionarea proceselor administrative complexe necesare pentru conformitate.

O altă provocare majoră este legată de dificultățile administrative și de raportare. Procedurile complicate și cerințele birocratice pot descuraja conformarea voluntară, mai ales în rândul companiilor care nu dispun de resurse suficiente pentru a implementa sisteme eficiente de gestionare a deșeurilor. Pentru ca taxa verde să își îndeplinească obiectivele, este esențială dezvoltarea unor soluții informatice avansate care să automatizeze și să simplifice raportarea, reducând astfel sarcina administrativă asupra agenților economici. În plus, sprijinul autorităților este crucial pentru succesul acestei inițiative. Măsuri precum subvențiile pentru dezvoltarea infrastructurii de reciclare, stimulentele fiscale pentru companiile care adoptă practici ecologice și digitalizarea proceselor de raportare ar putea contribui semnificativ la îmbunătățirea eficienței taxei verzi. În absența unor astfel de măsuri, taxa verde riscă să devină un obstacol birocratic și financiar pentru întreprinderi, în loc să fie un instrument eficient de protecție a mediului și de promovare a dezvoltării durabile.

Referințe bibliografice:

1. Legea Nr. 1540 din 25.02.1998 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146532&lang=ro#
2. Legea Nr. 283 din 05.12.2024 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146532&lang=ro#
3. PANUȘ, V., TONU, N., Plata pentru poluarea mediului – taxa pentru ambalaje – „taxa verde” : opinii privind particularitățile acestora și aspecte contabile, Monitorul fiscal FISC.md nr.5 (89) 2024, Chișinău. Disponibil: <https://monitorul.fisc.md/plata-pentru-poluarea-mediului--taxa-pentru-ambalaje--taxa-verde--opinii-privind-particularitatile-acestora-si-aspecte-contabile/>
4. IFRS 37 “Provizioane, datorii contingente și active contingente” Disponibil: <https://www.scribd.com/document/265112622/IAS-37>

ANALIZA COMPARATIVĂ A CONTABILITĂȚII ÎN PARTIDĂ SIMPLĂ ȘI A CONTABILITĂȚII ÎN PARTIDĂ DUBLĂ

COMPARATIVE ANALYSIS OF SINGLE-ENTRY AND DOUBLE-ENTRY ACCOUNTING

Autor: Sabrina VLAD

Universitatea Ovidius din Constanta, Romania
sabrisimona@gmail.com

Autor: Eleonora-Cristina FURTUNA

Universitatea Ovidius din Constanta, Romania
cristinacrs897@gmail.com

Coordonator Științific: Lăcrămioara MANSOUR

Universitatea Ovidius din Constanta, Romania
lacramioarastoian@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0002-6879-982X

Abstract. *The two main accounting systems are the single-entry and double-entry accounting systems that support the efficient management of a business. The purpose of this paper is to highlight the major differences between the organization and management of single-entry and double-entry accounting, respectively.*

As a working methodology, the paper is based on the content analysis of a number of 8 specialized papers that addressed the theme of accounting, as well as a series of European and national normative acts. One conclusion is that financial reporting is significantly higher in double-entry accounting because of its verification methods and compliance with accounting standards. Although simple entry accounting is easier to apply and more accessible, it presents some constraints in the accuracy and analysis of financial data.

Key words: *single-entry accounting, double-entry accounting, entities, financial statement, account*

Jel: M40

Introducere

Contabilitatea a luat naștere încă din antichitate, prin forme rudimentare de înregistrare a tranzacțiilor, precum creștături pe oase, pereți de grotă sau tăblițe de lut. În anul 1202, în Mesopotamia, apar noțiuni incipiente de activ și pasiv, precum și tehnici de calcul și înregistrare a dobânzilor. Sub influența egipteană, înregistrările contabile au evoluat spre manuscrise pe hârtie, proces detaliat de Stănciulescu (2021). Apariția și evoluția gândirii contabile românești. Dezvoltarea semnificativă a contabilității este atribuită școlii italiene, care a instituit metodele de partidă simplă și partidă dublă. Contabilitatea este știința care identifică, evaluează și controlează resursele economice, oferind informații clare despre performanța financiară și patrimoniul entităților. Prezenta lucrare analizează raportările financiar-contabile în sistemele de partidă simplă și partidă dublă, punând accent pe diferențele de transparență, complexitate și aplicabilitate.

Obiectivul lucrării este acela de a determina gradul de precizie al raportării financiare în cele două sisteme contabile, utilizând o analiză de conținut aplicată pe opt lucrări de specialitate și pe reglementări legislative relevante, naționale și europene.

Scopul acestei lucrări este acela de a evidenția diferențele majore existente între modul de organizare și conducere a contabilității în partidă simplă și respectiv în partidă dublă cu accent asupra transparenței, a complexității și a ariei de aplicabilitate, în cadrul diferitelor tipuri de entități. În vederea îndeplinirii acestuia am formulat următoarea întrebare de cercetare:

Care este precizia raportării financiare în contabilitatea în partidă simplă comparativ cu aceea a raportării în partidă dublă?

BASIC CONTENT

Contabilitatea în partidă simplă este un sistem contabil utilizat în mod obligatoriu de persoane fizice autorizate (PFA), întreprinderi individuale, familiale și profesii libere, înregistrând veniturile, cheltuielile, plățile și încasările în ordine cronologică, în limba română și moneda națională. Aceste entități trebuie să completeze Registrul de încasări și plăți și Registrul-inventar, evidențiind operațiunile în numerar și prin conturi bancare (Pop et al., 2010). Deși nu întocmesc bilanț contabil, o bună organizare este esențială pentru evitarea neconformităților fiscale. Contabilitatea în partidă dublă presupune înregistrarea distinctă a activelor, capitalurilor proprii și datoriilor, reflectând modificările patrimoniale prin echilibrul dintre debit și credit (Maleca, 2012). Este utilizată de societăți comerciale, instituții publice, ONG-uri și alte entități, conform reglementărilor legale, pe baza documentelor justificative: facturi, chitanțe, registre, declarații fiscale, etc.

Entitățile fără scop patrimonial pot ține evidența în partidă simplă, folosind registre și declarații specifice (ANAF, 2015). Legislația în vigoare (OMFP 1802/2014; OPANAF 1783/2021; OPANAF 373/2022; OPANAF 2518/2022) prevede posibilitatea ținerii contabilității în partidă dublă până la nivelul de balanță, fără întocmirea situațiilor financiare. Unele entități, precum asociațiile de proprietari sau PFA-urile, sunt scutite de la depunerea D-406 SAF-T (OPANAF 1783, 2021). Trecerea de la partidă simplă la dublă este reglementată prin OPANAF 170/2015, fiind posibilă pentru PFA-uri care nu realizează venituri stabilite local, cum ar fi fermierii sau taximetriștii. Soldurile inițiale se preiau din registre și documente justificative (Stănciulescu, 2024), iar sumele se reflectă prin contul 455 – sume datorate asociaților.

Contabilitatea în partidă simplă este un sistem de evidență contabilă utilizată în mod obligatoriu și sistematic în limba română și în moneda națională, de către PFA-uri și întreprinderi mici care nu necesită o contabilitate complexă. De asemenea, este necesar ca operațiunile economice, respectiv veniturile, cheltuielile, plățile și încasările să fie înregistrate în ordinea lor cronologică.

Alegerea între sistemul de contabilitate în partidă simplă și cea în partidă dublă depinde de complexitate, dimensiunea și obiectivele financiare ale unei întreprinderi. Acestea se deosebesc prin structura și numărul de registre și prin metoda de înregistrare a datelor. Metoda are la baza folosirea registrelor și formularelor, respectiv documente primare, balanțe de verificare, inventariere, conturi.

Studiu de caz

Pentru a face o paralelă între cele două modele de evidență contabilă, analizăm situația unui cabinet care prestează servicii de consultanță financiară:

- Firma oferă servicii de consultanță și încasează 10.000 lei de la un client prin bancă.
- Plătește chiria aferentă spațiului închiriat în valoare de 3.000 lei.
- Achiziționează un laptop pentru activitate (4.500 lei).

1. Înregistrările care au loc în cazul evidenței contabile în partidă simplă

Tabelul 1 Înregistrări în Registrul de încasări și plăți în cazul evidenței contabile în partidă simplă

Data	Explicație	Încasări (lei)	Plăți (lei)	Sold (lei)
10.03.2025	Încasare servicii (client)	10.000		10.000
12.03.2025	Plată chirie		3.000	7.000
15.03.2025	Achiziție laptop		4.500	2.500

Sursa: realizat de către autori pe baza unor date ipotetice

2. Monografie contabilă în situația evidenței contabile în partidă dublă

Tabelul 2 Monografie contabilă în cazul evidenței contabile în partidă dublă

Explicația	Debit		Credit	Suma
Prestare servicii consultanță	4111	=	704	10.000
Încasare servicii de la client prin bancă	5121	=	4111	10.000
Înregistrare chirie spațiu	612	=	401	3.000
Plata contravalorii chiriei	401	=	5121	3.000
Achiziție laptop	214	=	401	4.500
Plata furnizor laptop din cont	401	=	5121	4.500

Sursa: realizat de către autori pe baza unor date ipotetice

Tabelul 3 Analiză comparativă a celor două metode de evidență contabilă

Aspect	Partidă simplă	Partidă dublă
Evidența contabilă	Pe baza încasărilor și plăților (fluxuri de numerar)	Se înregistrează toate tranzacțiile în conturi contabile
Situația financiară	Nu oferă o imagine clară a patrimoniului	Se pot determina creanțe, datorii, active, capital etc.
Datorii și creanțe	Nu se evidențiază	Se înregistrează creanțele și datoriile
Utilizare	Persoane fizice autorizate, ONG-uri mici	Societăți comerciale, instituții mari

Sursa: realizat de către autori

Conclusions. În situația companiilor care înregistrează un volum mic de tranzacții și nu necesită o evidență detaliată a patrimoniului, partida simplă este suficientă. Pe de altă parte, dacă firma are mai multe tranzacții, datorii, creanțe și dorește o imagine clară asupra situației financiare, partida dublă este recomandată. În concluzie, raportarea financiară este semnificativ mai mare la contabilitatea în partidă dublă din pricina metodelor sale de verificare și conformitatea cu normele contabile. Deși contabilitatea în partidă simplă este mai ușor de aplicat și mai accesibilă, prezintă unele constrângeri în cadrul acurateței și analizării datelor financiare.

Bibliographical references

1. ANAF. (2014). OMFP 1802. Preluat de pe https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OMFP_1802_2014.pdf
2. ANAF. OMPF 2634. Preluat de pe <https://static.anaf.ro>.
3. ANAF. (2015). OPANAF 170. Preluat de pe https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OMFP_170_2015.pdf
4. ANAF. (2021). OPANAF 1783. Preluat de pe https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OPANAF_1783_2021.pdf
5. ANAF. (2022). OPANAF 2518. Preluat de pe https://static.anaf.ro/static/3/Anaf/20250115122659_37_comunicat_15ian.pdf
6. ANAF. (2022). OPANAF 373. Preluat de pe https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OPANAF_373_2022.pdf
7. Maleca, I. (2012). Unele abordări privind aplicarea tehnicilor de înregistrare în contabilitatea întreprinderilor cooperatiste de consum. *Analele Științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova*, 11, 421-432.
8. Pop, N. A., Gondec, P. (2010). *Forma informatică a contabilității în partidă simplă*. Preluat de pe <http://www.ceeol.com>
9. Pop, Nelu-Alexandru, Gondec, Pavel. (2010). FORMA INFORMATICĂ A CONTABILITĂȚII ÎN PARTIDĂ SIMPLĂ. *Studia Universitatis Vasile Goldiș*, 20(3), 590-598.
10. Stănciulescu, E. (2021). Debutul contabilității. Apariția și evoluția gândirii contabile românești. *CECCAR Business Review*, 10(2), 3-8.
11. Stănciulescu, E. (2024). Activități de comerț online desfășurate de persoanele fizice. Tratatul contabil și fiscal. *CECCAR Business Review*, 4(5), 15-26.

ETICĂ ȘI TRANSPARENTĂ ÎN PRACTICA CONTABILĂ

ETHICS AND TRANSPARENCY IN ACCOUNTING PRACTICE

Autor: Andreea MANOLIE

Academia de Studii Economice din Moldova

manolie.andreea@ase.md

Conducător științific: Georgeta MELNIC

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

melnic.georgeta@ase.md

Abstract. Accounting calculations are vital for assessing the profitability of transactions, evaluating partner reliability, and ensuring a business's financial health. Accountants provide precise and reliable financial information essential for decision-making, compliance, and reporting. Ethics plays a fundamental role in ensuring the integrity, transparency, and trustworthiness of this information. Violations of ethical standards can lead to serious societal consequences, highlighting the importance of ethical conduct in maintaining public trust and protecting stakeholders.

The study emphasizes that ethical behavior is not only a professional obligation but also a key factor in upholding financial transparency and accountability. Accountants must prioritize ethical practices, recognizing their responsibility to society in ensuring integrity within financial systems. By fostering trust and credibility, the accounting profession reinforces its role as a foundation of economic stability and public confidence. This article advocates for a continued commitment to ethics in accounting to sustain its vital societal impact.

Key words: ethics, accountants, financial integrity, transparency, social responsibility, professionalism

JEL classification: M41

INTRODUCERE

Etica reprezintă un element esențial în domeniul contabilității, având un impact major asupra integrității și transparenței informațiilor financiare. În contextul unei economii globale interconectate, respectarea principiilor etice în activitatea contabililor este vitală pentru menținerea încrederii publicului și stabilitatea piețelor financiare. Alegerea acestei teme este motivată de necesitatea de a înțelege cum normele de conduită profesională influențează comportamentele contabile.

Scopul cercetării este de a analiza importanța eticii în contabilitate, identificând factorii care pot duce la comportamente neetice, propunând soluții pentru prevenirea acestora. De asemenea, se urmărește explorarea rolului esențial al contabililor în promovarea unei economii sustenabile. Cercetarea o să se axeze pe faptul că etica în contabilitate a fost deja abordată în diverse studii, dar există încă nevoia de cercetare aprofundată a impactului mecanismelor de control intern și al standardelor etice asupra prevenirii practicii neetice.

Metode de cercetare utilizate.

1. Analiza literaturii de specialitate - studierea articolelor și codurilor etice.
2. Metoda deductivă – analizarea informației din cărți pentru exemple.
3. Cercetare bibliografică detaliată - analiza atentă a bibliografiei utilizate pentru a descoperi alte lucrări relevante.

Conținutul de bază.

Etica reprezintă un pilon fundamental în domeniul contabilității, asigurând cadrul de referință pentru activitatea profesională. Profesia contabilă este ghidată de un set de reguli etice incluse într-un cod de conduită profesional. Organismul independent denumit Consiliul pentru Standarde Internaționale de Etică pentru Contabili (IESBA) are rolul de a elabora un Cod Etic aplicabil la nivel global pentru contabili. Obiectivul principal al IESBA este să asigure protejarea interesului public prin promovarea

unor principii etice solide în domeniul contabil. Pe termen lung, consiliul urmărește să armonizeze cerințele etice din Codul său cu cele impuse de organismele naționale de reglementare, inclusiv cele legate de independența auditorilor. Alinierea acestor standarde la nivel internațional contribuie la uniformizarea și îmbunătățirea calității serviciilor contabile și sprijină funcționarea eficientă a piețelor financiare.

În Republica Moldova, Codul de conduită profesională al auditorilor și contabililor reglementează etica profesională și definește trăsăturile esențiale ale profesiei, precum:

- Dobândirea cunoștințelor prin educație continuă și formare profesională;
- Respectarea Codului de conduită prin obiectivitate și actualizare constantă a competențelor;
- Asumarea responsabilităților sociale, inclusiv limitarea utilizării titlurilor profesionale specifice.

Din secțiunea 110 a Codului Etic Internațional pentru profesioniștii contabili putem să ne informăm în privința la principiile de bază care ghidează contabilii în rezolvarea dilemelor etice. Aceste principii sunt:

Integritatea	Să fie de încredere și onești în toate relațiile profesionale și de afaceri
Obiectivitatea	Să nu își compromită raționamentele profesionale sau de afaceri în urma unei prejudecăți, unui conflict de interese sau influenței necorespunzătoare a altor persoane
Competența profesională și atenția cuvenită	☐ Pentru a dobândi și menține cunoștințele și aptitudinile profesionale la nivel prevăzut pentru a se asigura că un client sau o organizație angajatoare primește servicii profesionale competente, care se bazează pe standardele tehnice și profesionale curente și legislația relevantă ☐ Pentru a acționa cu intenția necesară în conformitate cu standardele tehnice și profesionale aplicabile
Confidențialitatea	Să respecte caracterul confidențial al informațiilor dobândite în urma relațiilor profesionale și de afaceri
Conduita profesională	Să se conformeze principalelor legi și reglementări relevante și să evite orice conduită despre care profesionistul contabil știe sau ar trebui să știe că i-ar putea discredita profesia

Figura 1. Principiile fundamentale de etică pentru profesioniștii contabili

Sursa: elaborat de autori în baza Codului Etic Internațional pentru profesioniștii contabili [1]

Aceste principii asigură integritatea și relevanța informațiilor economice furnizate de contabili și contribuie la fundamentarea deciziilor economice corecte.

Normele de conduită profesională în contabilitate sunt fundamentale pentru reglementarea etică a profesiei, ghidând comportamentul contabililor în aspecte precum integritatea, obiectivitatea, competența, confidențialitatea și etica profesională.

Comportamentul neetic al contabililor poate fi determinat de diverse motive:

1) *Conflicte de interese*- Contabilii pot întâmpina conflicte de interese între nevoile clienților sau ale angajatorilor și interesele lor proprii sau ale altor părți implicate. Aceste conflicte pot afecta procesul decizional contabil și pot duce la comportamente imorale, cum ar fi alterarea datelor financiare sau neglijarea unor aspecte esențiale ale raportării financiare.[2].

2) *Presiunea asupra performanței financiare*: În medii de afaceri competitive, contabilii pot resimți presiunea de a îmbunătăți rezultatele financiare, ceea ce poate conduce la adoptarea unor practici contabile dubioase sau la manipularea datelor pentru a prezenta o imagine mai favorabilă a organizației.

3) *Lipsa de supraveghere sau control intern*: Lipsa de supraveghere și control intern poate facilita practici contabile neetice, iar fără mecanisme eficiente sau o cultură etică, contabilii pot fi tentați să adopte comportamente neetice.

4) *Presiunea de la management sau clienți*: Contabilii pot fi influențați de presiunile managementului sau ale clienților, ceea ce poate afecta judecata lor și compromite integritatea profesională.

Contabilii trebuie să fie conștienți de standardele etice și să își asume responsabilitatea de a le respecta în toate aspectele profesionale. În același timp, organizațiile și autoritățile de reglementare au datoria de a promova o cultură bazată pe etică și de a oferi sprijin pentru prevenirea și abordarea comportamentelor neetice în domeniul contabilității.

Concluzii. Articolul a analizat rolul crucial al eticii în contabilitate și responsabilitatea socială a contabililor, evidențiind importanța respectării normelor de conduită profesională și principiilor etice pentru garantarea integrității, transparenței și fiabilității informațiilor financiare. Autorul a investigat modul în care comportamentul etic al contabililor influențează încrederea publicului, stabilitatea piețelor financiare și funcționarea sănătoasă a economiei.

Rezultatele studiului pun în evidență faptul că aderarea la principii etice și norme profesionale este fundamentul unei practici contabile sustenabile și responsabile. Contabilii au un rol crucial în menținerea integrității financiare, apărarea intereselor publicului și în promovarea unei societăți mai corecte și etice. Am subliniat importanța acestui cadru etic în consolidarea încrederii publicului și în garantarea transparenței financiare..

Am evidențiat importanța stabilirii unor sisteme eficiente de control intern, monitorizare și guvernare corporativă pentru a preveni comportamentele neetice, prin analiza factorilor care le pot provoca. În final, este esențial ca cercetările viitoare să se concentreze pe evaluarea efectelor practicilor etice asupra organizațiilor și pe crearea unor strategii care să promoveze comportamente etice în domeniul contabilității. Aceste acțiuni vor ajuta la întărirea încrederii publicului și la construirea unui sistem financiar mai etic și mai durabil.

Referințe bibliografice

1. GRIGOROI, L., ȘELARU, M. Valorile și provocările profesiei contabile. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/15388
2. LAZARI, L., GRIGOROI, L., BAJAN, M. Profesia contabilă: principii de etică și angajamentul față de interesul public. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/8-16_14.pdf
3. Manualul codului etic al profesioniștilor contabili. Prezentarea consiliului pentru standarde internaționale de etică pentru contabili, Disponibil :https://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/codul_etice_standard_inter_audit_reviz.pdf

CRIPTOMONEDELE ȘI IMPOZITAREA: IMPLICAȚII CONTABILE ȘI JURIDICE**CRYPTOCURRENCY AND TAXATION: ACCOUNTING AND LEGAL IMPLICATIONS****Autor: Dragoș Gabriel MILOȘOVICI**

Universitatea Ovidius din Constanța, România

E-mail: gabrielmilosovici@yahoo.com**Autor: Claudia LAZUR**

Undergraduate student Universitatea Ovidius din Constanța, România

E-mail: claudia.lorella20@icloud.com**Coordonator științific: : Lăcrămioara MANSOUR**

Universitatea Ovidius din Constanța, România

ORCHID ID: 0000-0002-6879-982X

E-mail: lacramioarastoian@yahoo.com

Abstract. *Digital currencies provide multiple opportunities for attractive businesses, offering investments and secure transactions through blockchain. Additionally, they can be owned and traded without restrictions on quantity or amount, both by individuals and legal entities, thus simplifying and diversifying payment processing. At the same time, digital payments are vulnerable to cyberattacks, which can affect the confidentiality of personal data.*

The most well-known virtual currency is Bitcoin, invented in 2008 by Satoshi Nakamoto and published in 2009. It opens a new path toward the digital payment system, where peer-to-peer payments can be made almost instantly. Bitcoin has seen a sharp increase, and by eliminating transaction costs and intermediary control, it has encouraged more individuals and businesses to use this cryptocurrency. The purpose of this paper is to present the emergence, nature, regulations, advantages, and disadvantages of cryptocurrencies, as well as their taxation.

Keywords: *Cryptocurrencies, investments, blockchain, transactions, taxation, cybersecurity, cryptocurrency, Bitcoin.*

JEL: M40

INTRODUCTION

Criptomonedele au devenit un subiect de interes global datorită potențialului lor de a transforma sistemele financiare tradiționale. Acestea utilizează tehnologia blockchain pentru a asigura transparența și securitatea tranzacțiilor, oferind o alternativă descentralizată la monedele convenționale. Popularitatea criptomonedelor a crescut exponențial, fiind adoptate atât de investitori individuali, cât și de companii și instituții financiare. În contextul actual, criptomonedele ridică numeroase provocări și oportunități în domeniul fiscal și contabil (A value-based approach to the adoption of cryptocurrencies, 2023). Reglementările variază semnificativ între diferite jurisdicții, iar autoritățile fiscale din întreaga lume încearcă să stabilească politici clare pentru impozitarea acestora (Alsalmi, N., Ullah, S., Rafique, M., 2023). România nu face excepție, confruntându-se cu dificultăți în definirea unui cadru legislativ adecvat pentru criptomonedele. Lucrarea de față își propune să analizeze implicațiile contabile și juridice ale criptomonedelor, concentrându-se asupra aspectelor legate de impozitare. În acest sens, vor fi discutate atât avantajele, cât și dezavantajele utilizării criptomonedelor, precum și impactul acestora asupra mediului economic și fiscal.

Pentru a înțelege impactul criptomonedelor asupra contabilității și impozitării, această lucrare se bazează pe o revizuire a literaturii de specialitate din surse academice, rapoarte guvernamentale și documente de reglementare. Studiul urmărește să identifice principalele tendințe și provocări asociate criptomonedelor, utilizând o metodă calitativă bazată pe analiza comparativă a surselor relevante.

Sursele utilizate includ articole științifice publicate în reviste de specialitate, lucrări academice despre reglementările fiscale și contabile ale criptomonedelor, precum și legislația în vigoare din România și alte țări. De asemenea, sunt analizate documente emise de organizații internaționale, precum Autoritatea Bancară Europeană și Fondul Monetar Internațional, care oferă perspective globale asupra fenomenului criptomonedelor. Prin această abordare, lucrarea își propune să ofere o înțelegere clară și bine fundamentată a modului în care criptomonedele sunt reglementate și impozitate, evidențiind atât aspectele pozitive, cât și provocările existente în acest domeniu aflat în continuă evoluție.

Basic content

Criptomoneda reprezintă un tip de monedă digitală sau virtuală prin care se asigură tranzacții securizate utilizând criptografia, tehnologia blockchain și mecanisme de consens (Fortin, M., Pimentel, E., 2024). Acestea au ca scop implementarea unei ordini financiare lipsite de guverne, respectiv finanțatori și contabili. Criptovalutele pot fi deținute și tranzacționate atât de persoane fizice, cât și de persoane juridice, fără obligația de a justifica suma sau motivul.

Prima criptomonedă apărută a fost Bitcoin, fiind concepută în 2008, iar în 2009 lansată pe blockchain de către Satoshi Nakamoto, pentru a simplifica și diversifica procesul de tranzacționare a plăților. Acesta a fost limitat la 21 de milioane de unități, bazându-se pe principiul cerere-ofertă, astfel încât atunci când moneda este cumpărată, prețul crește, iar când deținătorii o vând, prețul scade. Odată cu trecerea timpului, Bitcoin a înregistrat o creștere bruscă, devenind o monedă importantă la nivel mondial. Începând din anul 2010, unele întreprinderi internaționale au adoptat plățile în Bitcoin, alături de monedele tradiționale. Criptomonedele înfățișează diferite avantaje, cum ar fi: diminuarea costurilor de tranzacție, sporirea eficienței sistemelor de plată, perfecționarea compatibilității cu sistemele moderne de plată mobilă și viteza îmbunătățită de operare. În același timp, unele presupuse avantaje ale criptomonedei pot fi de fapt dezavantajoase în anumite condiții și invers (Ramassa, P., Leoni, G., 2020).

Unul dintre dezavantaje este vulnerabilitatea securității împotriva atacurilor cibernetice. Acestea pot afecta confidențialitatea datelor conturilor și tranzacțiilor utilizatorilor, întreprinderilor sau guvernelor (Criptoactive –perspective de recunoaștere contabilă în era tehnologică, 2023).

Un al doilea dezavantaj este reprezentat de ușurința prin care oamenii pot abuza de sistemul slab de supraveghere a autorităților naționale prin anonim. Acest lucru încurajează utilizatorii să efectueze fraude. Un alt dezavantaj este constituit de volatilitatea sporită care creează un viitor imprevizibil și nesigur, amplificând riscul de pierdere a investițiilor. Acest lucru este generat din cauza faptului că prețul criptomonedei este stabilit în funcție de cererea de cumpărare, întrucât prezintă o limită numerică de unități, astfel când moneda este vândută de un număr mare de utilizatori, prețul acesteia scade.

În zilele noastre, încă nu s-au stabilit standarde sau clasificări contabile precise sau mondiale în privința monedelor digitale. Există, de asemenea, un efect nefavorabil în ceea ce privește lipsa unor clasificări contabile evidente, deoarece prezintă dificultăți asupra utilizării informațiilor financiare pe care le oferă, astfel afectând metodele decizionale ale consumatorilor documentelor financiare.

Tratamentul contabil nestrict reprezintă un factor nefavorabil ce influențează valoarea piețelor de capital, dar și a firmelor de contabilitate (Rădescu, Teona-Elena, Rusu, Lorena, 2020). Un alt inconvenient este subiectivitatea prin care se decide prețul monedelor, așadar costul acestora fluctuează, ceea ce încurajează folosirea judecății profesionale. Companiile se folosesc de acest lucru prin metode contabile pentru a crește profitul și valoarea contabilității, efectul fiind unul negativ, deoarece cei interesați au dificultăți în evaluarea exactă a veniturilor firmei. O companie poate să pară mai potentă financiar manipulând câștigurile prin intermediul practicilor contabile. Prin aplicarea regulilor stricte IFRS și GAAP, acest proces înșelător poate fi combătut.

Politica contabilă privind criptomonedele nu prevede reglementări specifice în normele juridice din România, acestea nefiind acceptate pentru a fi tranzacționate pe o piață autorizată. De altfel, nu se pot considera monede „clasice” în înțelesul aprobat de legile în domeniu. Monedele digitale nu exprimă

încredere deoarece apar îndoieli asupra naturii lor, asupra reflectării în situațiile de impozitare sau financiare, legalității tranzacțiilor efectuate cu acestea, atât în România, cât și la nivel global.

De asemenea, datorită faptului că monedele virtuale nu pot fi supravegheate la nivel mondial și sunt într-o continuă dezvoltare, acestea sunt intitulate de Banca Națională a României drept active speculative, deosebit de riscante și instabile. Normele contabile din alte state adesea clasifică monedele digitale ca fiind stocuri sau active intangibile. Având în vedere că în România procedura contabilă are și efecte fiscale, experții au frecvent neclarități în legătură cu contabilizarea exactă a tranzacțiilor cu criptomonede. În prezent, o preocupare a instituțiilor administrative și judiciare este impozitarea criptomonedei. Specialiștii în fiscalitate, inspectorii fiscali și investitorii sunt atenți la aspectele de natură fiscală, în ciuda caracterului deficitar al cadrului legal național.

Un câștig din transferul de monedă virtuală se realizează practic atunci când moneda digitală este schimbată în monedă fiduciară. Acest profit poate fi impozitabil doar atunci când utilizatorul are în contul său bancar una dintre monedele convenționale și le poate folosi în scopuri personale.

Profitul realizat din tranzacția criptomonedelor reprezintă diferența pozitivă a prețului din momentul în care o monedă a fost cumpărată și momentul în care a fost vândută. Persoanele fizice care generează câștiguri din tranzacționarea monedelor virtuale au obligația de a declara prin depunerea Declarației Unice, aferent fiecărui an fiscal, până în data de 25 mai și de a plăti taxele. Profiturile realizate din tranzacționarea monedelor virtuale sunt diminuate de impozitul pe venit de 10% și de contribuția de asigurări sociale de sănătate (CASS), dar nu și de contribuția de asigurări sociale (CAS).

Conclusions

În concluzie, criptomonedele sunt monede virtuale ce folosesc tehnologia blockchain, fiind deținute de persoane atât fizice, cât și juridice, având ca scop efectuarea plăților și prin intermediul cărora se pot genera venituri prin tranzacționarea acestora. Suntem de părere că domeniul criptovalorilor este în continuă expansiune, iar în viitor ele vor face parte din viața fiecărui om, în ciuda dezavantajelor care cu siguranță vor fi reglementate, având în vedere felul în care tehnologia se dezvoltă, aflându-se în era digitalizării. La nivel național, criptomonedele sunt considerate de către Banca Națională a României active speculative, pentru că prețul acestora oscilează de la o zi la alta și nu poate fi anticipat. În România, sistemul fiscal nu este complet pregătit pentru impozitarea profitului înregistrat în domeniul monedelor virtuale, iar prin managementul câștigurilor, companiile își pot înșela investitorii în privința puterii lor financiare, folosind practicile contabile.

Referințe bibliografice

1. A value-based approach to the adoption of cryptocurrencies. (2023). *Journal of Innovation & Knowledge*, 2-10.
2. Alsalmi, N., Ullah, S., Rafique, M. (2023). Accounting for digital currencies. *Research in International Business and Finance*, 1-10.
3. Criptoactive –perspectivă de recunoaștere contabilă în era tehnologică. (2023). *Audit financiar*, 421-447.
4. Fortin, M., Pimentel, E. (2024). Bitcoin: An accounting regime. *Critical Perspectives on Accounting*, 1-17.
5. Rădescu, Teona-Elena, Rusu, Lorena. (2020). Controverse privind monedele virtuale – este pregătită contabilitatea pentru recunoașterea lor? *ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI*.
6. Ramassa, P., Leoni, G. (2020). Standard setting in times of technological change: accounting for cryptocurrency holdings. *AAAJ*, 1598-1624.

CONTABILITATEA CREATIVĂ: TEHNICI DE CONTABILITATE CREATIVĂ PRIVIND IMOBILIZĂRILE, ACTIVELE CIRCULANTE, CAPITALURILE ȘI DATORIILE

CREATIVE ACCOUNTING: CREATIVE ACCOUNTING TECHNIQUES REGARDING FIXED ASSETS, CURRENT ASSETS, EQUITY AND LIABILITIES

Author: Ana EREMIA

Ovidius University of Constanța, Romania

anna.eremia111@gmail.com

Author: Elena CULEA

Ovidius University of Constanța, Romania

elenalculea@gmail.com

Scientific coordinator: Lăcrămioara MANSOUR

Ovidius University of Constanta, Romania

lacramioarastoian@yahoo.com

ORCHID ID: 0000-0002-6879-982X

Abstract. *This research paper summarizes the approaches used in creative accounting, focusing on the tools used. To address this issue, we have used a variety of materials, with a preference for accounting research and academic journals. Our discussion demonstrates the applicability of creative accounting in a wide range of areas, with a special focus on innovative accounting approaches that are applied in the management of fixed assets, current assets, equity and liabilities. In the last part, we propose a comparative case study highlighting the influence of the use of creative techniques on the presented results.*

Keywords: *creative accounting, financial position, creative techniques, distortion of economic events, accounting environment, manipulatio.*

JEL: *M41 Accounting*

Introducere

Contabilitatea creativă este un subiect controversat în literatura de specialitate, în primul rând din cauza dilemei etice în care se consideră că este pus profesionistul contabil, atunci când alege să practice tehnici de contabilitate creativă (Ușurelu, V., Nedelcu, M., Andrei, A., Loghin, D., 2010). Contabilitatea creativă poate fi privită din mai multe perspective: cea pozitivă, în care contabilul își folosește creativitatea, dar totul până în limita legii; și cea negativă, când deja facem referire la fraudă. (Faragalla, W.D, 2015). Frauda, spre deosebire de contabilitatea creativă, presupune încălcarea legii în mod conștient și intenționat (Knežević, G., 2012). În loc de a trata acest fenomen strict ca o practică negativă sau frauduloasă, cercetarea se axează pe analiza modalităților prin care tehnicile contabile inovatoare pot fi utilizate pentru optimizarea performanței financiare.

Scopul cercetării noastre este de a afla, prin intermediul studiului literaturii de specialitate, care sunt tehnicile de contabilitate creativă întâlnite în evidența contabilă a imobilizărilor, a activelor circulante, a capitalurilor și a datorilor, cum funcționează aceste tehnici, precum și utilitatea lor. *Se poate îmbunătăți real situația financiară cu ajutorul tehnicilor de contabilitate creativă sau doar se creează o imagine bună, dar falsă, a acesteia?* La aceasta întrebare vom răspunde prin intermediul acestei cercetări. Studiul de față se bazează pe analiza lucrărilor de specialitate cu referire la subiectul menționat, formând concluzii pe baza dovezilor aflate.

Lucrarea debutează cu o scurtă introducere urmată de revizuirea literaturii și prezentarea metodologiei de cercetare. În partea de conținut a lucrării sunt prezentate rezultatele obținute precum și un studiu de caz

comparativ în care tehnicile creative de contabilitate sunt utilizate în cazul tranzacțiilor circulare a stocurilor. Acest articol este de interes atât pentru cei din domeniul contabilității cât și pentru cei care activează în domeniul managementului.

Literature review. Exista numeroase definiții pentru contabilitatea creativă, una din aceasta fiind reprezentată de folosirea flexibilității în contabilitate, respectând totuși limitele impuse de lege. Scopul principal al utilizării acestor tehnici se axează pe avantajarea producătorilor de informații contabile, cel puțin în dezavantajul și de multe ori în detrimentul utilizatorilor (Jones, 2010). Cu alte cuvinte, această practică implică ajustarea informațiilor contabile pentru a favoriza entitățile care le raportează. O alta definiție conferita de Collase (1996) prezinta contabilitatea creativă ca fiind un set de practici situate la limita legalității. În ambele cazuri, ca și în alte definiții din literatura de specialitate, contabilitatea creativă este utilizată de către companii pentru a-și îmbunătăți artificial imaginea financiară; în același timp, unele firme profită de lacunele din reglementările contabile pentru a-și masca problemele economice.

Tehnicile de contabilitate creativă sunt cele care vin în ajutorul contabilului pentru a pune în practică ideile inovative pentru reprezentarea informației contabile, cu scopul de a favoriza firma la care lucrează (Faragalla, W.D, 2015). Aceste tehnici figurează în mai multe sectoare ale contabilității (Vladu, B., Mătiș, D., Roth, A., 2014).

Research methodology. Pentru a îndeplini scopul menționat al acestui studiu, am analizat literatura de specialitate din diferite baze de date și am selectat un număr de 9 articole din perioada 1996-2024. Articolele selecționate au fost supuse unei analize de conținut și, în urma acestei analize, am sintetizat informațiile referitoare la tehnicile de contabilitate creativă.

Basic content. Pornind de la ideea potrivit căreia contabilitatea creativă este cel mai bine exprimată prin puterea exemplului, am identificat, în cadrul lucrărilor analizate principalele tehnici de contabilitate creativă care pot fi utilizate la nivelul entităților economice din perspectiva componenței bilanțiere. Tehnicile de contabilitate creativă pot fi aplicate diferitelor categorii de elementelor componente ale bilanțului unei entități (Mansour, L., Spătaru, E. C., 2024), și anume: imobilizările corporale și necorporale, contracte de construcții, fondul comercial, amortizarea, stocurile, creanțele, datoriile, provizioanele, metodele de stabilire a prețurilor de transfer în companiile multinaționale și profitul perioadei. Imobilizările corporale și necorporale: O varianta a folosirii contabilității creative în acest caz este ca atunci când entitatea se confruntă cu un eveniment ce are potențial de mărire a valorii activelor, aceasta să recunoască evenimentul ca unul generator de cheltuieli, astfel subestimând activele și supraestimând cheltuielile, sau invers. O altă variantă ar fi ca entitatea să abordeze aceeași situație cu o viziune mult prea optimistă sau pesimistă asupra activelor și existenței indicilor de depreciere care ar putea impacta valoarea contabilă a activelor. Stabilirea prezenței indicilor de depreciere prin aplicarea judecății profesionale în evaluarea activelor poate genera premise pentru manipularea datelor pentru a obține valorile anticipate.

Contractele de construcție pot fi identificate aplicând două variante: în baza contractului încheiat și în baza recunoașterii procentuale (eșalonate în timp) a rezultatului, iar trecerea de la o modalitate la alta ar avea un impact radical asupra profitului întreprinderii.

Fondul comercial este un concept amplu cu următoarele opțiuni de manipulare: decizia cu privire la prețul de achiziție vs. stabilirea valorii fondului comercial - lăsând loc pentru judecata profesională și alternative de supraevaluare sau subevaluare a acestuia, dar și determinarea valorii deprecierei acestuia. Entitatea are dreptul de a alege metoda de amortizare a activelor patrimoniale, în funcție de posibilitățile sale, în funcție de natura și specificul activității pe care o desfășoară (Sirețeanu, 2024). Rezultatul financiar al entității este influențat de metoda de contabilitate creativă pe care aceasta alege să o folosească. Acest lucru se datorează faptului că valoarea netă a activului, dar și contul de profit și pierdere sunt afectate de aplicarea variată a metodelor, cât și de schimbarea periodică a acestora. Pe lângă opțiunile de amortizare mai există și alte pârghii de influență a valorii cheltuielii cu amortizarea, cum ar fi revizuirea duratei de viață și a valorii reziduale. În final, toate acestea pot fi utilizate ca instrumente în exercițiile financiare pentru diverse

cheltuieli cu amortizarea. Contabilitatea creativă poate fi de asemenea de multe ori folosită și în cazul stocurilor. Valoarea lor, spre exemplu, este afectată de creșterea acestora, sau de casarea celor învechite. Ca rezultat al eliminării stocurilor sau a stocurilor învechite din bilanț, cheltuielile vor înregistra o creștere, diminuând astfel rezultatul financiar. În contrast, dacă entitatea consideră o potențială creștere a valorii stocurilor învechite, astfel dând dovadă de o atitudine optimistă, aceasta va menține o valoare supraestimată a acestora. De asemenea, se poate înregistra o creștere a profitului din exploatare în urma includerii costurilor financiare în costurile de producție.

Creanțele vor fi evaluate din punct de vedere al recuperabilității acestora, iar în situația în care nu se dorește micșorarea profitului și se urmărește păstrarea unei valori ridicate a activelor, se va opta pentru omisiunea creanțelor incerte, iar în opoziție se află intenția de a întocmi pierderi pentru aceste creanțe și a mări intenționat cheltuielile cu deprecierea acestora, ce vor avea impact asupra rezultatului financiar.

Provizioanele pot fi utilizate ca instrument de cosmetizare a rezultatelor financiare în cazul majorării sau diminuării acestora. Mai concret, dacă pe o perioadă determinată profitul este prea mare sau prea mic, provizioanele pot fi înregistrate astfel încât să aibă rol de rezervă pentru ajustare în anii următori, atunci când vor fi reluate pentru contribuirea la creșterea profitului.

Există și metode de stabilire a preturilor de transfer în companiile multinaționale. În cazul în care o companie dorește să beneficieze de un regim fiscal redus, aceasta poate apela la avantajele fiscale și de impozit oferite de diferența dintre două țări pentru a avea parte de beneficii în acest sens.

Toate tehnicile amintite mai sus influențează profitul perioadei. În acest sens, trebuie menționat și faptul că anumite companii se folosesc de perioada reflectării tranzacțiilor. Spre exemplu, la sfârșitul perioadei de gestiune, compania emite facturi către clienți, cu scopul înregistrării veniturilor, urmând ca în perioada imediat apropiată din anul următor, acestea să fie stornate prin retur, sau bunurile să fie livrate în anul următor. Aceasta metoda este utilizată pentru supraevaluarea profitului și repartizarea acestuia între perioade financiare.

Conclusions. În concluzie, tehnicile de contabilitate creativă pot fi utilizate în scopul cosmetizării situației financiare a unei entități pentru a atrage investitori, fără a îmbunătăți real performanța societății. Michel Capron (1994), într-una din lucrările sale și-a pus întrebarea „Există un adevăr contabil?”, care a format și titlul unui capitol al cărții. La finalul capitolului respectiv răspunde în felul următor: “La întrebarea pusă la începutul capitolului: Există un adevăr contabil? Putem răspunde sigur negativ.” Dar se poate răspunde și în stilul lui Pirandello: „Fiecăruia adevărul său”.

Referințe bibliografice

1. Capron, M. (1994). *Contabilitatea în perspectivă*. București: Editura Humanitas.
2. Collase, B. (1996). *Comptabilité générale, cinquième édition*. Editura Economica.
3. Faragalla, W.D. (2015). Practici de contabilitate creativa în viziunea profesionistilor contabili. *Audit financiar*, 59-72.
4. Jones, J. (2010). *Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals*. John Wiley and Sons Ltd.
5. Knežević, G. (2012). Management as Cause and Instrument of Creative Accounting Suppression. *Management*, 89-96.
6. Mansour, L., Spătaru, E. C. (2024). Creative Accounting in Financial Reporting. *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, 24(2), 567-574.
7. Sirețeanu, P. (2024). Accounting profession's challenges-path to new opportunities. *Challenges of accounting for young researchers*, 8, pg. 168-170. Chișinău. doi:<https://doi.org/10.53486/issc2024.35>
8. Ușurelu, V., Nedelcu, M., Andrei, A., Loghin, D. (2010). Accounting ethics-responsibility versus creativity. *Annals of the University of Petrosani Economics*, 349-356.
9. Vladu, B., Mătiș, D., Roth, A. (2014). Taxonomy of Creative Accounting Techniques According to Romanian Professional Accountants. *Audit Financiar*, 52.

EVOLUȚIA SOFTURILOR CONTABILE

THE EVOLUTION OF ACCOUNTING SOFTWARE

Author: Ana COJOCARIAcademia de Studii Economice din Moldova
cojocari.ana.u2e3@ase.md**Scientific coordinator: Maia BAJAN**Academia de Studii Economice din Moldova
bajan.maia@ase.md

ORCID: 0000-0001-6903-8275

Abstract. *The evolution of accounting software has significantly impacted the management of financial and managerial processes within organizations. Initially, accounting was done manually, requiring meticulous record-keeping and a significant amount of time to process financial transactions. Over the decades, the development of computing technology enabled the transition from basic digital bookkeeping to advanced enterprise resource planning (ERP) systems that integrate accounting with other business functions. This paper examines the key stages in the evolution of accounting software, highlighting the transition from manual to digital accounting, the emergence of ERP solutions, and the adoption of artificial intelligence (AI) and blockchain technology. Furthermore, the paper explores the advantages of modern accounting software, such as automation, real-time data access, and enhanced security, while also addressing challenges like cybersecurity risks and compliance security. Lastly, the study presents future trends in accounting software, including AI-driven predictive analytics and the growing role of cloud-based financial solutions. As AI and blockchain technology continue to shape the future of accounting, professionals must adapt to digital transformation to remain competitive in the financial sector.*

Keywords: *accounting, accounting software, digitalization, ERP, artificial intelligence, blockchain, cloud computing.*

JEL: M41

Introducere

În ultimele decenii, tehnologia a schimbat complet modul în care se desfășoară contabilitatea, permițând automatizarea proceselor și o mai mare precizie în gestionarea datelor financiare. Dacă în trecut contabilitatea se făcea manual, cu registre scrise de mână, astăzi utilizarea programelor specializate a devenit o necesitate pentru orice companie. De-a lungul timpului, aceste softuri s-au dezvoltat continuu, devenind din ce în ce mai eficiente și mai ușor de utilizat.

Tehnologiile moderne, cum ar fi internetul, aplicațiile cloud, recunoașterea automată a caracterelor și platformele online, au transformat contabilitatea într-un proces mult mai rapid și mai sigur. Acum, firmele pot accesa date financiare în timp real, pot face automatizări și pot integra contabilitatea cu alte departamente, precum vânzările sau resursele umane. Această evoluție a început încă din a doua jumătate a secolului XX și continuă și astăzi, adaptându-se la cerințele unei economii digitale.

În prezent, contabilitatea nu mai este doar o activitate de înregistrare a tranzacțiilor financiare, ci un sistem complex care ajută la luarea deciziilor importante în companie. Aplicațiile moderne, cum ar fi Cloud Accounting sau contabilitatea digitală, permit accesul la date de oriunde și reduc riscul de erori. Tot mai multe companii aleg să folosească astfel de soluții pentru a-și optimiza activitatea și pentru a rămâne competitive. Prin urmare, software-urile contabile au devenit indispensabile pentru orice afacere, indiferent de dimensiune. Ele nu doar că simplifică munca contabililor, dar ajută și la o mai bună organizare și planificare financiară. Într-o lume în continuă schimbare, adaptarea la noile tehnologii este esențială pentru succesul unei companii.

Etapale dezvoltării software-urilor contabile. Evoluția mediului economic și cerințele crescute ale pieței au impus dezvoltarea unui sistem informațional contabil care să fie atât flexibil, cât și fiabil. Acesta trebuie să răspundă rapid schimbărilor legislative și tehnologice, oferind informații relevante pentru deciziile financiare, dar și să asigure stabilitate și continuitate în procesele contabile. Această evoluție poate fi împărțită în mai multe etape, fiecare având un impact semnificativ asupra modului în care sunt gestionate datele contabile:

1. Perioada manuală și primele aplicații informatice
2. Integrarea sistemelor ERP
3. Digitalizarea contabilității și utilizarea cloud computing
4. Inteligența artificială și blockchain în contabilitate

Utilizarea AI în contabilitate permite automatizarea proceselor complexe, cum ar fi analiza tendințelor financiare și detectarea erorilor. Tehnologia blockchain promite o transparență și securitate mai ridicată, reducând riscurile de fraudă. În acest sens, software-urile contabile au evoluat semnificativ, trecând de la metodele tradiționale, bazate pe înregistrări manuale, la soluții digitale integrate, capabile să automatizeze și să optimizeze fluxurile financiare. Această evoluție poate fi reprezentată schematic printr-o succesiune logică a principalelor sisteme utilizate de-a lungul timpului, fiind prezentate în

Figura 1.

Figura 1. Evoluția software-urilor contabile

Sursa: elaborat de autoare

Utilizarea software-urilor contabile.

În era digitalizării, software-urile contabile au devenit instrumente esențiale pentru gestionarea eficientă a activităților financiare în companii de toate dimensiunile. Aceste soluții tehnologice au revoluționat contabilitatea, transformând-o dintr-un proces manual, consumator de timp, într-un sistem automatizat, precis și accesibil.

Unul dintre cele mai mari beneficii ale utilizării software-urilor contabile este capacitatea acestora de a automatiza sarcinile repetitive, cum ar fi înregistrarea tranzacțiilor, generarea facturilor, gestionarea salariilor și calculul impozitelor. Prin eliminarea procesării manuale, companiile pot reduce semnificativ riscul de erori și pot crește acuratețea datelor financiare. Integrarea software-urilor contabile cu alte sisteme informatice, cum ar fi cele de gestiune a stocurilor sau resurse umane, contribuie la o viziune de ansamblu asupra activității economice a organizației. Totuși, utilizarea acestor sisteme vine și cu dezavantaje semnificative, inclusiv probleme de securitate și necesitatea formării continue a specialiștilor contabili pentru a ține pasul cu noile tehnologii. Avantajele și dezavantajele utilizării softurilor contabile, sunt prezentate în Figura 2.

Automatizarea proceselor	Probleme de securitate
Precizie ridicată	Costuri ridicate
Accesibilitate și stocare securizată	Necesitatea formării continue
Conformitate fiscală	Dependența de tehnologie
Eficiență sporită	Limitări ale personalizării

Figura 2. Avantajele și dezavantajele utilizării software-urilor contabile

Sursa: perspectiva autoarei în urma analizei literaturii de specialitate

Concluzii. Evoluția software-urilor contabile a avut un impact profund asupra profesiei contabile și a modului în care sunt gestionate procesele financiare. La început, contabilitatea se baza pe înregistrări manuale, un proces care avea nevoie de mai mult timp și se produceau mai multe erori. Trecerea treptată la sistemele computerizate a permis o procesare mai eficientă a datelor, îmbunătățind acuratețea și rapiditatea raportărilor financiare. Aceste progrese au adus beneficii considerabile, precum economisirea de timp, reducerea erorilor umane și posibilitatea de a analiza și prezenta informațiile financiare într-un mod mult mai rapid și transparent.

În ciuda numeroaselor beneficii, utilizarea software-urilor contabile implică și provocări. Una din ele sunt amenințările cibernetice, deoarece datele au nevoie de o protecție riguroasă împotriva atacurilor informatice. De asemenea, costurile ridicate de implementare și întreținere a sistemelor informatice pot reprezenta un obstacol pentru întreprinderile mici și mijlocii, care nu dispun de resursele necesare pentru a adopta astfel de tehnologii.

Cu toate acestea, progresul tehnologic continuă să modeleze viitorul contabilității. Integrarea inteligenței artificiale și a tehnologiilor avansate, precum blockchain, va aduce noi niveluri de automatizare, transparență și securitate. Aceste progrese vor permite predicții financiare mai precise și vor facilita identificarea mai rapidă a tendințelor economice, dar și detectarea erorilor sau a fraudei.

În viitor, specialiștii în contabilitate vor fi nevoiți să se adapteze rapid la aceste schimbări, dobândind competențe în utilizarea noilor tehnologii, pentru a rămâne relevanți pe piața muncii. Pe măsură ce tehnologia va continua să avanseze, utilizarea software-urilor contabile va deveni o bază esențială în succesul și sustenabilitatea afacerilor dintr-o lume economică digitală.

Referințe bibliografice

- BAJAN M., LAZARI L., Contabilitatea în era digitală. Conferința Științifică Internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, Chișinău 2019.
Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/epub/conf_09.19_teze.pdf
- MUNTEANU M., CIOBOTĂ C. E., Impactul Digitalizării Contabilității, Târgoviște 2024.
Disponibil: <https://sd.valahia.ro/wp-content/uploads/rezumat-final-rom-engleza.pdf>
- Digitalizarea contabilității – ce beneficii aduce afacerii. <https://dad.md/dad-accountant/digitalizarea-contabilitatii-ce-beneficii-aduce-afacerii/>
- Congresul al XXI-lea al profesiei contabile din România „Profesia contabilă în era digitală. Provocări și oportunități” din 23-24 septembrie 2016. Disponibil: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/profesiacontabila-in-era-digitala-provocari-si-oportunitati-a1002/>

SEMNIFICAȚIA ECONOMICĂ ȘI RAPORTAREA FINANCIARĂ A PROVIZIOANELOR

ECONOMIC SIGNIFICANCE AND FINANCIAL REPORTING OF PROVISIONS

Autor: LUCHIAN Valeria

Academia de Studii Economice din Moldova, R.Moldova,

luchian.valeria@ase.md

Coordonator științific: Liliana LAZARI

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

liliana.lazari@ase.md

Abstract: Provisions are essential in financial reporting, ensuring recognition and management of uncertain obligations. This study examines their role under National Accounting Standards (SNC), emphasizing financial stability, risk mitigation, and transparency. The classification of provisions—covering employee benefits, warranties, litigation, and taxes—demonstrates their impact on business operations. Effective management supports resource allocation, compliance, and accurate financial reporting, enhancing sustainability and investor confidence. Periodic reassessment ensures regulatory adherence and prevents liquidity issues or profit distortions that could affect strategic planning and credibility.

Key words: Provisions, Financial Reporting, Financial Stability, Litigation Provisions, Provision classification

JEL Classification: G32, M40

Introducere.

În contextul actual al evoluțiilor sectorului financiar și contabil, gestionarea provizioanelor reprezintă un aspect fundamental al unei raportări financiare corecte și prudente. Acestea sunt utilizate de entități pentru a anticipa și a acoperi cheltuieli viitoare care sunt probabile, dar al căror quantum exact și moment de plată nu sunt încă stabilite. Prin urmare, provizioanele joacă un rol esențial în menținerea echilibrului financiar, gestionarea riscurilor și asigurarea transparenței informațiilor financiare.

Analizând cercetările și publicațiile de specialitate, se observă că definirea și clasificarea provizioanelor sunt reglementate prin Standardul Național de Contabilitate "Capital propriu și datorii" [1]. Aceste norme stabilesc criteriile esențiale pentru recunoașterea provizioanelor, asigurând conformitatea cu principiul prudenței contabile și oferind un cadru clar pentru gestionarea acestora în contextul obligațiilor financiare ale unei entități.

Metode aplicate. Pentru realizarea acestei cercetări, s-au utilizat metode de documentare a cadrului normativ contabil, având ca scop o înțelegere aprofundată a esenței economice și a modului de raportare financiară al provizioanelor conform cadrului normativ contabil din Republica Moldova [1, 2]. Studiul se bazează pe analiza reglementărilor contabile naționale, precum și pe examinarea cercetărilor economice din literatura de specialitate. În plus, au fost analizate studii de caz relevante pentru a evidenția impactul provizioanelor asupra situațiilor financiare ale entităților.

Conținutul de bază. Importanța provizioanelor este determinată de capacitatea acestora de a proteja entitatea împotriva riscurilor financiare.

Provizioanele sunt niște datorii cu exibilitate sau valoare incertă [1]. Acestea diferă de alte tipuri de datorii prin faptul că suma exactă și momentul plății nu sunt întotdeauna cunoscute. Acest aspect face ca provizioanele să fie mai dificil de gestionat și să necesite o estimare realistă și obiectivă, bazată pe experiențele anterioare și pe tendințele din industrie [3].

Acestea permit distribuirea echitabilă a cheltuielilor în timp, evitând astfel impactul negativ al unor obligații financiare majore asupra lichidității și stabilității companiei. Constituirea provizioanelor se bazează pe estimări realiste, utilizând informații din experiențele anterioare, tendințele pieței și reglementările contabile în vigoare. O gestionare adecvată a acestora contribuie la menținerea unui echilibru financiar și la respectarea principiului prudenței în raportarea financiară.

În Tabelul 1 prezentăm principalele tipuri de provizioane reglementate conform Standardului Național de Contabilitate Capital propriu și datorii, evidențiind impactul acestora asupra entităților economice, avantajele și dezavantajele asociate fiecărei categorii.

Tabel 1. Clasificarea Provizioanelor conform SNC și impactul asupra entităților

Tip provizion	Descriere	Avantaje	Dezavantaje
Provizioane pentru beneficiile angajaților	Se constituie ca măsură de asigurare a resurselor necesare pentru plata salariilor viitoare, pensiilor și concediilor.	Asigură respectarea drepturilor angajaților și previne litigii de muncă.	Necesită estimări precise și poate impacta rezultatul financiar.
Provizioane pentru garanții acordate cumpărătorilor	Se constituie pentru acoperirea costurilor cu reparațiile și înlocuirile produselor defecte.	Crește încrederea clienților și previne pierderi financiare neașteptate.	Poate supraestima costurile și reduce profitul dacă este evaluat excesiv.
Provizioane pentru impozite	Se constituie pentru obligații fiscale viitoare.	Permite o planificare fiscală eficientă.	Poate afecta fluxul de numerar al companiei.

Sursa: elaborat de autor în baza [4]

Provizioanele trebuie analizate periodic pentru a asigura că valoarea acestora reflectă în mod realist obligațiile viitoare. Estimarea corectă a provizioanelor este esențială pentru evitarea unor probleme financiare neașteptate, iar lipsa înțelegerii esenței de către managementul entității poate duce fie la subestimarea datoriilor, fie la supraestimarea profiturilor[4].

În practică, multe entități adoptă politici contabile prudente pentru constituirea provizioanelor, bazându-se pe tendințele istorice și pe previziunile financiare. Totuși, unele entități pot subestima sau supraestima provizioanele, ceea ce poate influența negativ imaginea reală a performanței financiare.

În continuarea cercetării, se va prezenta un exemplu de calcul al provizionului pentru litigii, evidențiind impactul acestuia asupra situațiilor financiare și importanța unei gestionări responsabile a riscurilor.

În luna decembrie N, entitatea a fost notificată cu privire la un proces intentat de un fost furnizor, care solicită despăgubiri în valoare de 320.000 MDL, susținând că societatea nu a respectat clauzele contractuale privind livrarea unor produse. Totodată, în urma consultării cu avocații, compania a estimat cheltuielile de judecată la 15.000 MDL. Deși procesul urmează să fie soluționat în anul N+1, există o probabilitate înaltă ca instanța să dea câștig de cauză reclamantului, iar entitatea să fie obligată la plata unei sume importante. Din acest motiv, conducerea companiei decide să constituie un provizion pentru litigii la sfârșitul exercițiului financiar N, conform Standardul Național de Contabilitate "Capital propriu și datorii".[1]

În Tabelul 2 este prezentată analiza provizionului pentru litigii al entității, ilustrând estimarea acestuia pe baza litigiului aflat în desfășurare și ajustările ulterioare.

Tabel 2. Analiza provizionului pentru litigii al entității

Descriere	Valoare
Suma estimată pentru despăgubiri	320.000 MDL
Cheltuieli juridice estimate	15.000 MDL
Total provizion constituit la 31 decembrie N	335.000 MDL
Suma stabilită de instanță în mai N+1	280.000 MDL
Provizion neutilizat	55.000 MDL

Sursa: elaborat de autor în baza [5]

Provizionul a fost ajustat în anul N+1, reflectând realitatea obligației stabilite de instanță. Suma neutilizată de 55.000 MDL a fost reluată în venituri, conform reglementărilor contabile.

În continuare se vor prezenta înregistrările contabile aferente constituirii și utilizării mijloacelor provizionului pentru litigii.

1. Constituirea provizionului pentru litigii la 31 decembrie N:

Debit contul 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională” 335 000 MDL

Credit contul 538 „Provizioane curente” 335.000 MDL

2. În mai N+1, utilizarea provizionului pentru achitarea despăgubirilor stabilite de instanță:

Debit 538 „Provizioane curente” 280.000 MDL

Credit 544 „Datorii față de terți” 280.000 MDL

3. Eliminarea din evidență a provizionului neutilizat în sumă de 55.000 MDL:

Debit 538 „Provizioane curente” 55.000 MDL

Credit 612 „Alte venituri din activitatea operațională” 55.000 MDL

În practică, nu toate sumele estimate se confirmă întocmai, iar unele obligații pot fi mai mici decât previziunile inițiale. Acest exemplu evidențiază tocmai această dinamică, arătând cum provizioanele sunt ajustate în funcție de evoluția situației și cum reglementările contabile permit reflectarea corectă a acestor modificări [2].

Dacă provizioanele sunt supraevaluate, ele pot reduce artificial profitul, afectând imaginea financiară a companiei. Pe de altă parte, dacă sunt subevaluate sau inexistente, compania riscă să înregistreze cheltuieli probabile, punând în pericol stabilitatea sa financiară.

Raportarea provizioanelor în situațiile financiare constituie un element esențial al procesului contabil, având rolul de a reflecta în mod clar obligațiile viitoare ale entității. Provizioanele sunt recunoscute și înregistrate conform reglementărilor contabile, contribuind la o gestionare adecvată a riscurilor și la o prezentare transparentă a situației financiare. La finele anului de gestiune, acestea sunt raportate în capitolul F „Provizioane” al bilanțului, având următoarea structură [6]

➤ În rândul 830 „Provizioane pentru beneficiile angajaților” se includ soldurile creditoare ale conturilor de gradul doi 4261 „Provizioane pe termen lung pentru beneficiile angajaților” și 5381 „Provizioane curente pentru beneficiile angajaților”.

➤ În rândul 840 „Provizioane pentru garanții acordate cumpărătorilor/clientilor” se includ soldurile creditoare ale conturilor de gradul doi 4262 „Provizioane pe termen lung pentru garanții acordate cumpărătorilor/clientilor” și 5382 „Provizioane curente pentru garanții acordate cumpărătorilor/clientilor”.

➤ În rândul 850 „Provizioane pentru impozite” se includ soldurile creditoare ale conturilor de gradul doi 4263 „Provizioane pe termen lung pentru impozite” și 5383 „Provizioane curente pentru impozite”.

➤ În rândul 860 „Alte Provizioane” se includ soldurile creditoare ale conturilor de gradul doi 4264 „Alte provizioane pe termen lung” și 5384 „Alte provizioane curente”.

Concluzii. În bilanțul contabil, provizioanele sunt raportate în cadrul capitolului F „Provizioane”, unde sunt clasificate în funcție de destinația lor specifică, utilizând conturile și subconturile aferente. Dacă datoriile sunt raportate separate pe datorii curente și pe termen lung, provizioanele, în schimb, sunt recunoscute ca un ansamblu unitar, fără a fi supuse aceleiași divizări temporale. Această abordare reflectă logica contabilității, unde datoriile sunt structurate în funcție de scadență, în timp ce provizioanele sunt constituite pentru a acoperi riscuri și obligații viitoare, indiferent de orizontul lor temporal. Astfel, contabilitatea provizioanelor urmărește mai degrabă principiul prudenței decât o clasificare rigidă pe termen scurt sau lung.

Referințe bibliografice

1. SNC “Capital propriu și datorii”. Disponibil: https://www.legis.md/UserFiles/Image/RO/2019/mo%20388-392%20md/SNC_9_118.docx

2. Lazari, Liliana. Prezentarea adevărului contabil prin imaginea fidelă și reală a poziției și performanței financiare a entității. In: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii, Chișinău, ASEM, 2015, pp.93-97. ISBN 978-9975-75-714-0. Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/epub/conf_09.15_vol3.pdf
3. Popovici A. Aspecte teoretice și practice ale contabilității provizioanelor. În: Conferința științifică internațională "Contabilitate: provocări actuale și aspirații pentru viitor" (4 aprilie 2012), Chișinău: ASEM, pp. 100 – 103. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/4_conf_aprilie_2012.pdf
4. Anastasia Slobodzean. Contabilitatea provizioanelor: Abordări naționale și internaționale. În: Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători [online]: culeg. de articole șt.: conf. șt. intern., 12-13 martie 2020. Ed. a 4-a. Chișinău: ASEM, 2020, pp. 8-15. ISBN 978-9975-75-981-6. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/1234567890/584/Slobodzean_A_%20conf_12.03.20.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. GRIGOROI, L., et al. Contabilitatea întreprinderii. Editura CARTIER, Chișinău, 2021, ISBN 978-9975-86-456-5 (Cartier). ISBN 978-9975-75-984-7 (ASEM).
6. SNC Prezentarea situațiilor financiare. Disponibil la: <https://statistica.gov.md/ro/situatii-financiare-66.html>

FRAUDA CONTABILĂ ȘI IMPACTUL ACESTEIA ASUPRA TRANSPARENȚEI FINANCIARE

ACCOUNTING FRAUD AND ITS IMPACT ON FINANCIAL TRANSPARENCY

Nicoleta BURLACENCO

Academy of Economic Studies of Moldova

burlacenco.nicoleta@ase.md

Maia BAJAN

Academy of Economic Studies of Moldova

bajan.maia@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6903-8275>

Abstract. This paper investigates the phenomenon of accounting fraud and its implications for financial transparency in modern economic systems. It outlines the various forms of fraud, such as asset misappropriation, tax evasion, and the manipulation of financial records, illustrating how these practices undermine the integrity of financial reporting. The study emphasizes the negative effects of fraud on investor trust, market stability, and fair competition. A particular focus is given to the importance of preventive measures, including internal controls, ethical corporate culture, and the role of technological tools in fraud detection. By analyzing real-world examples and regulatory frameworks, the paper highlights the critical role of transparency and accountability in preserving the credibility of financial information and ensuring economic resilience.

Keywords: accounting fraud, financial transparency, internal controls, ethics, prevention, economic impact.

JEL: M41

Introducere

Contabilitatea este știința și arta gestionării afacerilor și reprezintă un sistem complex de colectare, identificare, grupare, prelucrare, înregistrare, generalizare și de prezentare a informațiilor privind elementele contabile și de raportare financiară. [<https://mf.gov.md/contabilitate>]

De asemenea, contabilitatea are rolul de a evalua, gestiona și controla activele, datoriile, capitalul propriu și rezultatele activității desfășurate de persoanele fizice și juridice. În acest sens, este responsabilă cu înregistrarea, procesarea, prezentarea și arhivarea informațiilor legate de situația financiară, performanțele economice, modificările capitalului propriu și fluxurile de numerar. Aceste informații sunt necesare atât pentru utilizarea internă a entităților, cât și pentru relațiile cu investitorii actuali și potențiali, fondatori, creditori, autorități de control, clienți, instituții publice și alți utilizatori ai datelor economice.

Conținutul de bază al lucrării

Într-un mediu economic din ce în ce mai complex și dinamic, transparența financiară reprezintă un element esențial pentru buna funcționare a piețelor și pentru menținerea încrederii investitorilor, creditorilor și altor părți interesate. Aceasta asigură accesul la informații corecte și relevante pentru toți utilizatorii situațiilor financiare, facilitând luarea unor decizii fundamentate.

Cu toate acestea, fraudă contabilă rămâne o amenințare majoră la adresa integrității informațiilor financiare, având consecințe semnificative asupra entităților economice și a economiei în ansamblu. Conform **Black's Law Dictionary**, ediția a 7-a (1999), "Frauda este definită ca o reprezentare eronată a adevărului, realizată cu intenția de a determina o persoană să acționeze în detrimentul propriu."

[<https://www.latestlaws.com/wp-content/uploads/2015/04/Blacks-Law-Dictionary.pdf>]

În baza definiției, termenului "**fraudă**" implică încălcarea legii sau a cadrului regulator.

Tipuri de fraudă contabilă

1. *Manipularea înregistrărilor contabile*: falsificarea documentelor, omisiunea tranzacțiilor și forțarea înregistrărilor contabile.
2. *Delapidarea activelor*: furtul de numerar, abuzul de carduri de credit și sustragerea de bunuri.
3. *Scheme de înșelăciune*: facturi false, scheme piramidale și fraudă prin salarii.
4. *Evaziune fiscală*

[<https://consulting-nc.ro/prevenirea-fraudei-contabile-ghid-esential/>]

Evaziunea fiscală reprezintă sustragerea unor persoane fizice sau juridice de la plata impozitelor sau taxelor. Evaziunea fiscală se manifestă adesea prin denaturarea informațiilor ce sunt raportate către autorități, precum declararea unor venituri sau profituri mai mici decât în realitate, sau mărirea artificială a cheltuielilor.

Principalele componente ale evaziunii fiscale sunt prezentate în figura 1.

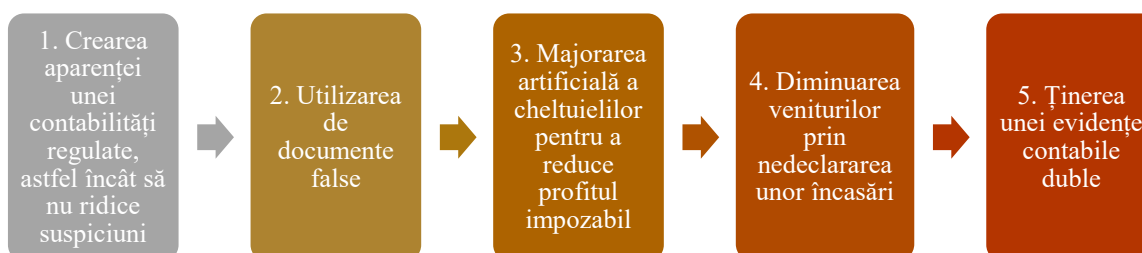

Fig. 1 Componentele operaționale ale evaziunii fiscale

Sursa: elaborate de autor în baza [https://ro.wikipedia.org/wiki/Evaziune_fiscal%C4%83/]

Evaziunea fiscală poate îmbrăca mai multe tipuri, printre care: vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii fără emiterea unui document fiscal (factură sau bon), emiterea parțială a documentelor fiscale pentru a reduce suma declarată, desfășurarea de activități economice fără înregistrare oficială, plata unei părți din salariu în numerar fără documente (salarii „la negru”), utilizarea de facturi false emise de firme fictive („societăți de hârtie”) și altele.

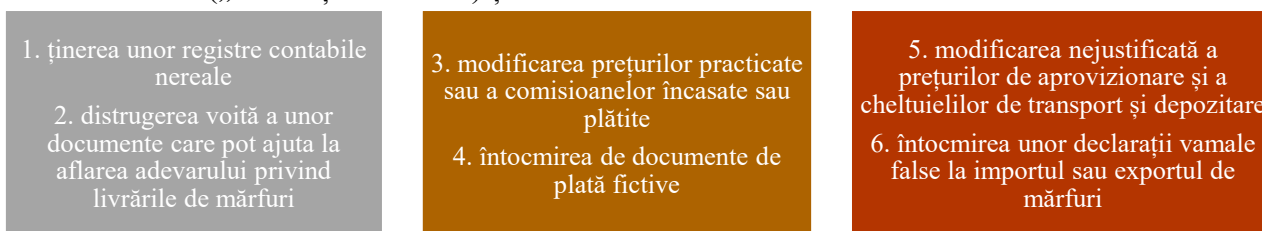

Fig. 2 Forme de manifestare ale evaziunii fiscale

Sursa: elaborate de autor în baza [https://ro.wikipedia.org/wiki/Evaziune_fiscal%C4%83/]

Frauda contabilă compromite transparența financiară, prin prezentarea de informații false care induc în eroare utilizatorii și afectează evaluarea corectă a performanței economice. Aceasta duce la pierderea încrederii investitorilor, distorsionează concurența și destabilizează mediul de afaceri. În consecință, autoritățile impun reglementări mai stricte pentru a preveni astfel de practici.

Pentru a preveni fraudă contabilă, este esențială construirea unei culturi organizaționale puternice, bazate pe integritate și etică, în care angajații sunt încurajați să raporteze nereguli fără teamă de represalii. Implementarea unui cod de conduită clar și respectat de toți angajații contribuie semnificativ la prevenție. În plus, un control intern eficient presupune segregarea atribuțiilor, reconcilierea periodică a extraselelor bancare cu evidențele contabile și realizarea de audituri interne regulate pentru a identifica și remedia vulnerabilitățile sistemului.

Pentru a evidenția impactul real al fraudei contabile asupra transparenței financiare, am inclus un studiu de caz relevant care ilustrează modul în care astfel de practici pot afecta negativ atât acuratețea informațiilor financiare, cât și încrederea în cadrul unei organizații.

“O companie de construcții a început să suspecteze fraude după ce a observat plăți duble pentru aceleași facturi. Inițial considerate erori, situația a devenit suspectă când nimeni nu și-a asumat responsabilitatea, iar costurile au fost deduse din salariile întregului departament. Managementul a decis să investigheze folosind software-ul CleverControl, care a arătat că un contabil efectua intenționat plăți duble către un furnizor. Sumele erau mici pentru a nu atrage atenția, iar e-mailurile de confirmare dintre contabil și furnizor sugerau o complicitate.

Pe baza dovezilor (capturi de ecran și jurnale de e-mail), compania l-a concediat pe angajat și a inițiat acțiuni legale pentru recuperarea prejudiciului. Acest caz reflectă un exemplu clar de fraudă contabilă, prin care au fost manipulate plățile pentru a redirecționa ilegal fonduri, afectând grav transparența și corectitudinea situațiilor financiare.” [<https://clevercontrol.com/ro/cases/invoice-fraud/>]

Concluzii

1. Frauda contabilă compromite transparența financiară, prin denaturarea informațiilor economice și pierderea încrederii investitorilor și a piețelor.
2. Formele de fraudă identificate includ delapidarea activelor, evaziunea fiscală și manipularea situațiilor financiare, toate având consecințe negative asupra companiilor și economiei.
3. Prevenirea fraudei necesită controale interne riguroase, audituri periodice și utilizarea tehnologiei pentru detectarea neregulilor.
4. Studiul de caz prezentat a demonstrat eficiența supravegherii electronice în identificarea unei fraude prin plăți duble, subliniind importanța monitorizării active.
5. Combaterea eficientă a fraudei implică aplicarea reglementărilor stricte și promovarea unei culturi organizaționale bazate pe etică, transparență și responsabilitate.
6. Prin gestionarea corectă a riscurilor, fraudă contabilă poate fi redusă semnificativ, contribuind la un climat economic sănătos și echitabil.

Referințe bibliografice

1. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. *Contabilitate și raportare financiară*. Disponibil la: <https://mf.gov.md/contabilitate>
2. Prevenirea fraudei contabile – Ghid esențial – Consulting NC. Disponibil la: <https://consulting-nc.ro/prevenirea-fraudei-contabile-ghid-esential/>
3. Impactul fraudei contabile asupra entităților economice – IBN IDSI. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/37-40_35.pdf
4. Evaziunea fiscală – Wikipedia. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Evaziune_fiscal%C4%83
5. *Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017*. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120938&lang=ro
6. *Black's Law Dictionary*. Disponibil în format PDF la: <https://www.latestlaws.com/wp-content/uploads/2015/04/Blacks-Law-Dictionary.pdf>
7. Fraudă prin facturi – Studiu de caz – CleverControl. Disponibil la: <https://clevercontrol.com/ro/cases/invoice-fraud/>

DIFICULTĂȚI ȘI SOLUȚII ÎN STUDIAREA CONTABILITĂȚII**CHALLENGES AND SOLUTIONS IN STUDYING ACCOUNTING****Nicoleta BĂDĂRĂU**

Academy of Economic Studies of Moldova

badarau.nicoleta@ase.md**Maia BAJAN**

Academy of Economic Studies of Moldova

bajan.maia@ase.mdORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6903-8275>

Abstract. This presentation explores the main challenges students face in learning accounting, based on survey data collected from university students (Academy of Economic Studies Of Moldova). Accounting, while essential, is often perceived as a difficult subject due to its theoretical complexity and limited practical exposure. The research identifies key obstacles such as the lack of prior experience, difficulty in understanding concepts, and insufficient use of practical tools like accounting software. In response, students suggest more interactive teaching methods, increased use of real-life examples, and the integration of digital tools into the curriculum. The aim is to make accounting education more accessible, engaging, and aligned with labor market demands. This work proposes concrete solutions to improve the learning process and better support students in their academic journey.

Keywords: accounting education, learning difficulties, student feedback, accounting software.

JEL: M41

Introducere

Contabilitatea este un domeniu esențial, dar de cele mai dese ori dificil de studiat din cauza complexității sale teoretice și practice. Mulți studenți întâmpină dificultăți în înțelegerea conceptelor și principiilor contabile, aplicarea în practică și utilizarea resurselor disponibile de învățare. Acest articol se bazează pe un sondaj realizat în rândul studenților având drept scop analiza principalelor obstacole în studierea contabilității, prin găsirea de soluții eficiente pentru îmbunătățirea procesului de învățare. Scopul cercetării, constă în studiul metodelor mai accesibile și eficiente, care să sprijine înțelegerea acestei științe economice esențiale. La baza cercetării a stat chestionarul care poate fi consultat la linkul: <https://forms.gle/iFQgLTfnJEcpUAq79>

Conținutul de bază al lucrării

Studiul dat a fost realizat pe un eșantion divers de studenți ai *Facultății Contabilitate* din cadrul *Academiei de Studii Economice din Moldova*. Majoritatea respondenților provin din *anul I* (52%), urmați de studenți din *anul II* (23%), *anul III* (18%) și *anul IV* (7%). Această distribuție arată un interes crescut față de dificultățile întâmpinate în etapa incipientă a formării academice, când studenții sunt expuși provocărilor legate de adaptarea la specificul contabilității. În ceea ce privește *forma de învățământ*, participanții sunt împărțiți aproape egal între învățământul cu frecvență (51,9%) și cel cu frecvență redusă (48,1%). Acest aspect subliniază necesitatea unor metode de predare adaptate ambelor forme de învățământ a studenților, care au ritmuri și disponibilități diferite în procesul de învățare.

Rezultatele sondajului indică faptul că 66,7% dintre studenții respondenți nu au avut *contact anterior cu știința de contabilitate* înainte de începerea studiilor universitare. Doar o treime dintre respondenți (33,3%) au studiat contabilitatea în Centre de Excelență cu profil economic sau în alt cadru educațional. Percepția generală asupra *gradului de dificultate* al disciplinei este una ridicată, astfel,

51% dintre studenți consideră contabilitatea o disciplină „grea”, iar 13% o evaluează ca fiind „foarte grea”. Doar un mic procent o consideră „ușoară” (8%) sau „foarte ușoară” (2%). Conform rezultatelor sondajului, studenții identifică mai multe aspecte dificile în procesul de învățare a contabilității, prezentate în figura 1.

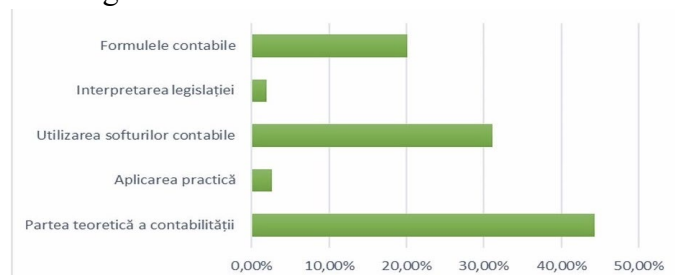

Figura 1. Cele mai dificile aspecte ale contabilității în viziunea studenților

Elaborat de autor în baza sondajului: <https://forms.gle/iFOgLTfNJEcpUAq79>

Cea mai mare provocare este reprezentată de *partea teoretică a contabilității*, menționată de aproape jumătate dintre respondenți. Aceasta este urmată de *utilizarea softurilor contabile*, care, deși esențiale pentru practica profesională, trezește dificultăți în lipsa unui suport adecvat. De asemenea, *formulele contabile* sunt percepute ca fiind complicate, necesitând o înțelegere clară a logicii financiare. Aplicarea în practică a cunoștințelor și interpretarea legislației contabile, sunt alte domenii în care studenții întâmpină dificultăți în ce privește învățarea contabilității.

Întrebați despre modalitatea prin care asimilează cel mai eficient informațiile contabile (figura 2), majoritatea studenților (aproximativ 75%) au indicat studiile de caz și aplicațiile practice drept cele mai utile și relevante.

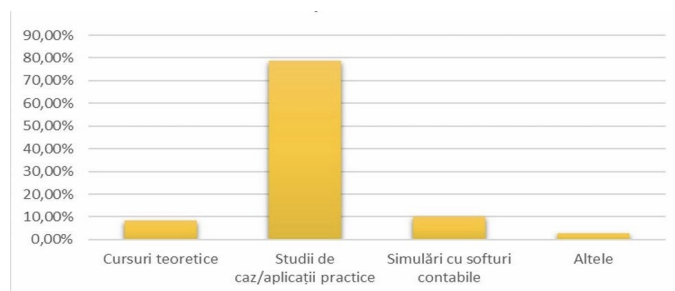

Figura 2. Cele mai eficiente modalități de asimilare a informațiilor contabile în viziunea studenților

Elaborat de autor în baza sondajului: <https://forms.gle/iFOgLTfNJEcpUAq79>

Rezultatele înregistrate în baza sondajului, confirmă tendința actuală în educația economică, care încurajează învățarea și implicarea activă a studenților în studierea disciplinelor contabile. *Pe de o parte*, simulările studiilor de caz prin utilizarea de softuri contabile sunt apreciate, în special pentru familiarizarea cu instrumentele utilizate în domeniul profesional. *Pe de altă parte*, cursurile teoretice clasice și alte metode passive, sunt considerate mai puțin eficiente, ceea ce sugerează o nevoie de reformare a unei abordări mai dinamice și orientate spre competențe practice.

Studenții solicită și necesită o predare bazată pe aspecte practice interactive și adaptate realităților profesionale. Integrarea softurilor contabile (precum 1C), reducerea teoriei și creșterea numărului de studii de caz și exemple din economia reală. În viziunea studenților, este necesară explicarea într-o formă mai accesibilă a conceptelor și adaptarea conținutului la nivelul de cunoaștere al grupelor. Prin aceste *sugestii*, se reflectă o dorință clară de a transforma contabilitatea într-o disciplină mai accesibilă, aplicabilă și relevantă pentru solicitanții la studii.

Pentru a-și îmbunătăți cunoștințele, studenții de cele mai dese ori, folosesc aplicații și softuri contabile, literatură de specialitate, tutoriale video și cursuri online. Unii apelează și la contabili

profesioniști, platforme educaționale universitare sau prezentări suplimentare. Cu toate acestea, o parte dintre respondenți nu utilizează resurse suplimentare, ceea ce denotă o implicare redusă a acestora față de studierea disciplinelor contabile. Rezultatele sondajului arată că majoritatea studenților 55,7 %, consideră timpul alocat contabilității drept „*insuficient*”, iar aproape 10% – „*total insuficient*”. Doar un sfert dintre respondenți îl consideră „*acceptabil*”, iar aprecierile pozitive sunt foarte reduse. Pentru a face procesul de învățare mai accesibil și eficient, studenții vin cu unele solicitări. Printre cele mai des menționate se numără:

- integrarea aplicațiilor practice
- utilizarea softurilor contabile
- predarea interactivă și vizuală
- creșterea numărului orelor de seminar și practică

De asemenea, se subliniază importanța explicării teoriei prin exemple reale, oferirea de suport online și adaptarea continuă a predării în dependență de necesitățile studenților. Comentariile participanților, evidențiază dorința de-a învăța contabilitatea într-un mod aplicat și realist, pornind încă din primul an de studiu, folosind instrumente moderne, printre care:

- *Mai multe ore, deoarece informații sunt multe. Persoanele care nu au avut tangență cu contabilitatea întâmpină dificultăți;*
- *Cred că mai multe ore practice la calculator pentru a percepe mai real contabilitatea;*

Concluzii

Cercetarea bazată pe dificultăți și soluții în studierea contabilității, prezintă faptul că majoritatea studenților consideră contabilitatea ca disciplină dificilă, din cauza complexității părții teoretice și aplicațiilor practice într-o formă mai redusă. Ținând cont că solicitanții la studii nu au avut contact anterior cu domeniul contabil, acest lucru îngreunează învățarea. În baza chestionarului realizat, studenții solicită pentru îmbunătățirea procesului educațional, mai multe aplicații practice, explicarea detaliată a calculelor și integrarea tehnologiilor moderne în învățare. Aceste schimbări ar putea face contabilitatea mai accesibilă și mai atractivă pentru studenți.

APRECIEREA MODALITĂȚILOR DE ANALIZĂ STRUCTURALĂ A FLUXURILOR DE NUMERAR

APPRECIATION OF METHODS OF STRUCTURAL ANALYSIS OF CASH FLOWS

Autor: ALEXANDRINA PRISACARI

prisacari.alexandrina@ase.md

Coordonator științific: NELEA CHIRILOV

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

chirilov.nelea.vladimir@ase.md

ORCID: 0000-0003-4979-4633

Abstract. Cash flow is essential for evaluating and managing a business's financial health, reflecting the difference between inflows and outflows over a given period. A positive cash flow ensures resources for expenses, investments, or dividends, while a negative one signals financial challenges. This research analyzes the cash flow of "FOOD PLANET RESTAURANTS" S.R.L. for 2022 and 2023, focusing on financial activities. The company had a positive operational cash flow but faced a significant negative cash flow from financing and investment activities in 2023. The main cash inflows came from sales, while most payments were directed toward goods and services. The analysis underscores the importance of efficient financial management for long-term sustainability.

Keywords: cash flows, payments, receivable, operational activity, sales

JEL: M49

Introducere

Fluxul de numerar este crucial în procesul de evaluare, planificare și gestionare financiară a unei afaceri. Monitorizarea atentă a acestuia facilitează luarea deciziilor financiare informate și contribuie la menținerea stabilității și creșterii pe termen lung. De asemenea, fluxul de numerar poate fi folosit pentru a analiza oportunitățile de investiții sau pentru a decide asupra strategiilor de finanțare.

Fluxul de numerar reprezintă diferența dintre încasările și plățile curente ale unei entități, într-o perioadă de timp specifică [2]. Acesta reflectă capacitatea entității de a genera lichidități din activitățile sale operaționale, investiționale și financiare. Un flux net de numerar pozitiv indică faptul că entitatea generează mai multe încasări decât plăți, ceea ce asigură resurse financiare pentru acoperirea cheltuielilor, investiții sau distribuirea de dividende. Pe de altă parte, un flux net de numerar negativ poate indica dificultăți financiare, semnalând necesitatea unei gestionări mai eficiente a resurselor și o reevaluare a strategiilor de creștere și finanțare.

Metodologia de cercetare. Pentru atingerea scopului lucrării, s-a examinat situațiile financiare ale entității "FOOD PLANET RESTAURANTS" S.R.L., în special situația fluxurilor de numerar [1]. De asemenea, s-au examinat articole științifice și literatura de specialitate ce au la bază tema abordată. La elaborarea prezentei cercetări s-a recurs la următoarele metode: metoda de documentare normativă, metoda analitică, metoda sintezei, metoda de analiză pe verticală, metoda separată și îmbinată de analiză structurală.

Conținut de bază. Situația fluxurilor de numerar își are originea în Statele Unite ale Americii, unde contabilitatea este axată pe satisfacerea nevoilor informaționale ale investitorilor. În conformitate cu standardele US GAAP, această situație reflectă fluxul net de numerar generat sau utilizat de o entitate în urma activităților sale operaționale, de investiții și financiare pe o perioadă dată. Reglementarea acestui raport financiar este reglementată prin norma contabilă americană FAS 95 „Statement of Cash Flows”, care detaliază modul în care trebuie prezentate și clasificate fluxurile de numerar într-o

manieră clară și accesibilă investitorilor [3]. În continuare, se prezintă aprecierea generală a evoluției fluxurilor de numerar ale "FOOD PLANET RESTAURANTS" S.R.L., în dinamică.

Tabelul 1. Aprecierea generală a evoluției fluxurilor de numerar în dinamică

Nr.	Fluxuri de numerar petipuri de activități	Anul 2022, mii lei	Anul 2023, mii lei	Abaterea absolută, mii lei	Ritmul creșterii, %
1.	Activitatea operațională	114.074	119.775	+5.701	105
2.	Activitatea investițională	(67.295)	(70.379)	-3.084	104,58
3.	Activitatea financiară	2.554	(50.209)	-52.763	-1.965,90
4.	Fluxul net de numerar total	49.334	(812)	-50.146	-1,65

Sursă: elaborat de autor în baza pe baza datelor din Situația fluxurilor de numerar [1]

Analizând fluxul net de numerar total al S.R.L. "FOOD PLANET RESTAURANTS", remarcăm că acesta a fost negativ, în anul 2023, și a constituit (812) mii lei, micșorându-se față de anul 2022 cu 50.146 mii lei. Diminuarea menționată este cauzată de micșorarea fluxului net de numerar din activitatea financiară cu 52.763 mii lei și diminuarea fluxului net de numerar din activitatea investițională cu 3.084 mii lei, în anul 2023 comparativ cu anul 2022. Totodată, fluxul net de numerar din activitatea operațională a sporit cu 5.701 mii lei în anul 2023 față de anul 2022. De remarcat, că pe parcursul acestei perioade fluxul net de numerar din activitatea operațională este pozitiv, ceea ce denotă ca entitatea "FOOD PLANET RESTAURANTS" S.R.L. a desfășurat o activitate operațională reușită și a avut posibilitatea să compenseze fluxurile negative din activitatea de investiții și financiară.

Analiza structurală a fluxurilor de numerar oferă informații detaliate cu privire la proveniența încasărilor și utilizarea numerarului încasate. În cadrul analizei se examinează corelația dintre diferite canale de încasare și plăți a numerarului. Analiza structurală permite aprecierea contribuției fiecărui element component al plăților și încasărilor la formarea fluxului net de numerar [2]. În practica economică se aplică diverse modalități tehnice de efectuare a analizei structurale a fluxului de numerar, și anume: analiza separată a structurii încasărilor și plăților și analiza îmbinată a structurii fluxurilor de numerar.

➤ Esența primei modalități constă în analiza separată a structurii încasărilor și plăților cu calcularea ponderii fiecărui element component în suma totală a încasărilor sau respectiv a plăților [2]. Dezavantajul acestei metode constă în faptul că, nu permite de a aprecia corelațiile existente între diferite elemente componente ale plăților și încasărilor.

➤ Esența analizei îmbinate a structurii fluxurilor de numerar permite de a aprecia corelațiile existente între diferite elemente componente ale plăților și încasărilor. Analiza îmbinată a structurii fluxurilor de numerar presupune efectuarea următoarelor etape:

- Toate posturile din situația fluxurilor de numerar se unesc în două grupe: încasările și plățile.
- Suma totală a încasărilor de numerar se compară cu suma totală a plăților de numerar și cea mai mare dintre acestea (la modul) se prezintă ca 100 %.
- Fiecare postură a situației fluxurilor de numerar se exprimă în procente la suma nominalizată mai sus.
- Totalul încasărilor și plăților de numerar se egalează prin fluxul net total pozitiv sau negativ.

În tabelul 2, se prezintă analiza îmbinată a structurii fluxurilor de numerar ale "FOOD PLANET RESTAURANTS" S.R.L., în dinamică.

Tabelul 2. Analiza îmbinată a structurii fluxurilor de numerar în dinamică

Fluxurile de numerar	Anul 2022		Anul 2023	
	Suma, mii lei	Cota, %	Suma, mii lei	Cota, %
I. Încasări de numerar				
Încasări din vânzări	400.028	96,88	534.447	99,09
Încasări sub formă de credite și împrumuturi	11.416	2,76	0	0
Alte încasări	1.479	0,36	55	0,01
Încasări din vânzarea activelor imobilizate	0	0	8	0,001

Dobânzi încasate	0	0	4.870	0,9
Total încasări	412.923	100,00	539.380	99,85
Flux net total negativ	-	-	811	0,15
II. Plăți de numerar				
Plăți pentru stocuri și servicii procurate	167.420	46,04	260.160	48,16
Plăți către angajați și organe de asigurare socială și medicală	38.051	10,47	54.523	10,09
Dobânzi plătite	489	0,13	1.044	0,19
Plata impozitului pe venit	14.855	4,09	24.523	4,54
Plăți aferente intrărilor de active imobilizate	67.295	18,51	75.257	13,93
Plăți aferente rambursării creditelor și împrumuturilor	5.415	1,49	9.479	1,76
Dividende plătite	4.918	1,35	40.730	7,54
Alte plăți	65.146	17,92	74.475	13,79
Total plăți	363.589	86,43	540.191	100,00
Flux net total pozitiv	49.334	13,57	-	-

Sursă: elaborat de autor în baza pe baza datelor din Situația fluxurilor de numerar [1]

Conform informației din tabelul 2 remarcăm, că în anul 2022 entitatea a obținut un flux net de numerar pozitiv în valoare de 49.334 mii lei. Cel mai mult asupra obținerii flux net de numerar pozitiv au influențat încasările din vânzări, care au deținut o cotă de 96,88 din totalul încasărilor și încasările sub formă de credite și împrumuturi care au deținut o cotă de 2,76%. Pe parcursul acestei perioade entitatea a cheltuit 86,43% din suma totală a încasărilor.

Pe de altă parte, în anul 2023 entitatea analizată înregistrează flux net de numerar negativ în sumă de 811 mii lei. În anul 2023, încasările obținute au fost de 539.380 mii lei, plățile în valoare de 540.191 mii lei, ceea ce a generat un flux net de numerar negativ. De remarcat că, cea mai mare cotă din totalul plăților a fost deținută de plățile pentru stocuri și servicii procurate (48,16%). În anul 2023 suma totală a încasărilor a acoperit 99,85 % din plățile totale de numerar.

Concluzii. În concluzie, analiza fluxurilor de numerar ale „FOOD PLANET RESTAURANTS” S.R.L. indică o performanță financiară mixtă în perioada anilor 2022-2023. În timp ce activitatea operațională a generat un flux net de numerar pozitiv, activitatea financiară și investițională au avut un impact negativ semnificativ asupra fluxului total de numerar, ducând la flux net de numerar negativ în anul 2023. Această situație subliniază importanța gestionării eficiente a numerarului și a evaluării strategice a activităților investiționale și financiare pentru asigurarea sustenabilității afacerii pe termen lung. Remarcăm, că managerii entității pot lua decizii mai eficiente dacă obțin informații în timp real privind analiza fluxurilor de numerar și structura lor. Informațiile oferite îi ajută pe manageri să determine gradul de lichiditate al entității, pentru a stabili politica de dividende și pentru a evalua efectele unor decizii strategice majore privind investițiile și finanțarea.

Ca un corolar, putem afirma că prezența analizei structurii fluxurilor de numerar contribuie la îmbogățirea informațiilor destinate utilizatorilor dar și la consolidarea analizei situațiilor financiare ca sursă privilegiată de informații, deoarece reprezintă baza oricăror analize strategice și financiare

Referințe bibliografice

1. Situațiile financiare ale “FOOD PLANET RESTAURANTS” S.R.L pentru anul 2023. Disponibil: d193a8b5-a254-4653-8711-89ccd0bd9951
2. ȚIRIULNICOVA, N. (coordonator), PALADI, V., CHIRILOV, N. ș.a. Analiza rapoartelor financiare. Ed. a II-a, revăzută. Chișinău: Asociația Obștească „ACAP RM”, 2011. 400 p.
3. ZGREABĂ, C. COMUNICAREA FINANCIARĂ PE BAZA FLUXURILOR DE NUMERAR Disponibil: 47.pdf

ETICA ÎN CONTABILITATE**ETHICS IN ACCOUNTING****Author: Antonela CARAUȘ**Academy of Economic Studies of Moldova
caraus.antonela@ase.md**Scientific coordinator: Maia BAJAN**Academy of Economic Studies of Moldova
The ORCID code: 0000-0001-6903-8275
bajan.maia@ase.md

Abstract. *Ethics in accounting represents an essential element for transparency, integrity, credibility of financial reporting. The subject's relevance has shown an upward trend in recent years, in the context of digitalization, globalization in frequent financial debacles. The article highlights the roles of accounting ethics, such as integrity, objectivity, confidentiality and professional competences. Researching methods included the analysis of doctrines, practical reports and case studies from Moldova. Within the scope of the article, have been identified the main ethical dilemmas in the activity of accountants. The findings reveal that the lack of ethical education and internal control mechanisms leads to an increase in the likelihood of accounting fraud. Also, the application of the International Ethical Code contributes significantly to the responsibilities of accountants.*

Keywords: *Accounting, Ethics, Financial reporting*

JEL: *M14, M41*

Introducere

În contextul economiei în constantă transformare, digitalizarea și globalizarea redefinesc comportamentele organizaționale și profesionale. Importanța eticii în contabilitate devine tot mai accentuată, desemnând un ansamblu de principii morale care guvernează conduita indivizilor și a instituțiilor.

Etica contabilă este esențială pentru a menține încrederea între toate părțile afiliate, printre care se numără autoritățile, investitorii, clienții și publicul larg, deoarece acestea oferă garanții privind oferirea situațiilor financiare veridice. Există mai multe metode prin care un contabil poate încălca etica contabilă, acestea pot avea efecte devastatoare asupra entității, afectând echilibrul economic și piețele financiare. Instituțiile naționale competente au formulat coduri de etică stricte care reglementează comportamentul profesioniștilor contabili și care stabilesc norme și sancțiuni clare pentru încălcările etice. Articolul dat tinde să evidențieze importanța respectării principiilor etice în contabilitate, dar și să analizeze principalele dileme morale ale contabililor și să propună un șir de mecanisme concrete pentru consolidarea unui cadru de încredere și responsabilitate în domeniul contabil.

Conținut de bază. Etica este știința care studiază la principiile morale, originea lor, structura și rolul în viața socială. În contabilitate, etica reprezintă fundamentul pe care se construiește încrederea în situațiile financiare. Respectarea principiilor etice de către profesioniștii contabili este substanțială pentru a asigura transparența și fiabilitatea raportărilor financiare.

Membrul CECCAR, Breban L., menționează în publicația sa *Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor* următorul fapt: „*Etica expertului contabil este esențială pentru asigurarea calității și credibilității informațiilor financiare furnizate utilizatorilor*” (3). De fapt, profesia contabilă se distinge de celelalte prin asumarea unei responsabilități fundamentale, de a acționa în interes public, ceea ce prevede respectarea cu strictețe a tuturor normelor.

Domeniul contabilității este reglementat prin intermediul a mai multor organizații și standarde la nivel internațional, fiind prezentate în figura 1.

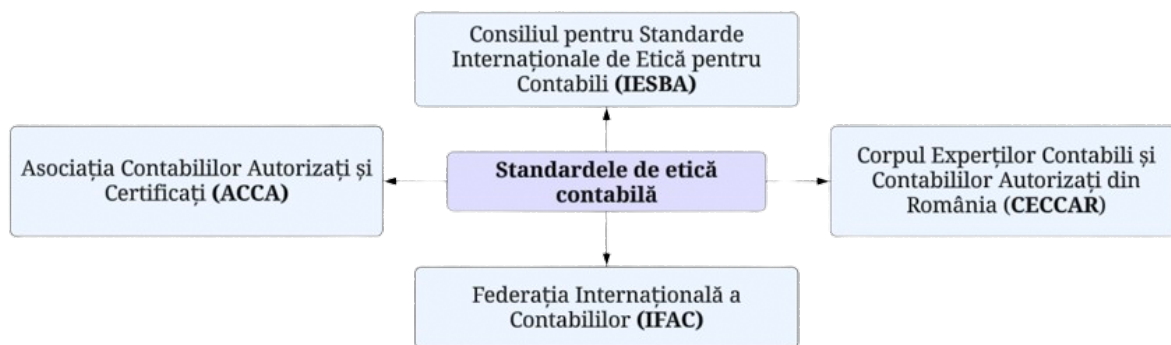

Figura 1. Standardele de etică contabilă

Sursa: elaborat de autor

Codul Etic Internațional pentru Profesioniștii Contabili emis de IESBA și aprobat de toate structurile profesionale internaționale (ACCA, CECCAR, ACAP), stabilește cinci principii fundamentale care stau la baza comportamentului etic al contabililor, prezentate în figura 2.

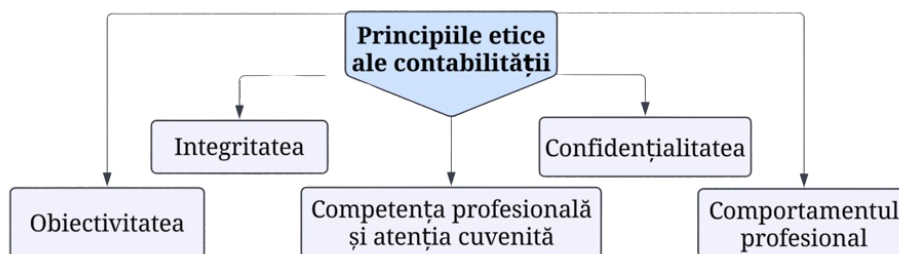

Figura 2. Principiile etice ale contabilității

Sursa: elaborat de autor în baza [9]

Deși în Republica Moldova nu există un Cod etic elaborat la nivel național, contabilii aplică prevederile Codului Etic Internațional. Aceasta abordare asigură alinierea practicilor contabile din Republica Moldova la standardele internaționale și promovează respectarea strictă a principiilor eticii aplicate. Există un șir de dileme etice, complexe, cu care profesioniștii contabili se confruntă frecvent., printre acestea se numără:

1. Frauda contabilă - contabilul falsifică venituri sau cheltuieli pentru a duce în eroare investitori;
 2. Amânarea recunoașterii cheltuielilor - crearea unei imagini false asupra profitabilității;
 3. Contabilitatea creativă - folosirea unor metode contabile pentru ascunde problemele financiare;
 4. Spălarea banilor - procesul prin care fondurile obținute ilegal sunt ascunse și integrate în economie legală;
 5. Evaziune fiscală - ascunderea veniturilor sau raportare falsă cheltuielilor pentru a plăti taxele mai mici.
- Contabilii au responsabilitatea de a preveni și descuraja activitățile ilicite, contribuind astfel la combaterea fraudelor financiare și la asigurarea integrității raportărilor. În situația în care contabilul descoperă unele încălcări, dar nu le raportează, acesta poate suporta următoarele consecințe:

1. Amenzi impuse de autorități;
2. Suspendarea sau retragerea licenței;
3. Pedepse cu închisoarea în cazuri grave de fraudă.

În literatura de specialitate [5], se subliniază faptul că, în cazul în care au fost comise careva fraude în cadrul întreprinderii unde activează contabilul și nu se iau măsuri directe pentru a le soluționa, se încalcă principiul confidențialității și se apelează la consultanță juridică.

Pentru diminuarea tentației de fraudare se propun următoarele măsuri pentru promovarea eticii în educație: cursul de instruire etică în facultăți, dezvoltarea continuă a lucrătorului contabil prin workshop-uri și semnarea și evaluarea constantă a nivelului de etică inclus în certificarea contabililor și auditorilor.

Concluzie. Etica în contabilitate este un factor esențial în menținerea transparenței în cadrul întreprinderilor. Respectarea acestor principii fundamentale, prevăzute de structurile internaționale, protejează companiile și investitorii de fraude și sancțiuni. De asemenea, respectarea eticii contabile asigură profesionistul contabil că este în siguranță în raport cu legislația țării și a codului etic al contabilității, fiind ferit de eventuale sancțiuni. Prin intermediul controalelor eficiente și a unei culturi organizaționale bazate pe integritate, contabilii pot asigura o raportare financiară corectă și un mediu economic sănătos.

Referințe bibliografice:

1. ASE.RO (2021), Ghid de conduită etică pentru profesioniștii contabili, București: ASE. Disponibil la: <https://editura.ase.ro>, Accesat la: 3 martie 2025.
2. BADEA, T. (2011), Etica și calitatea – cartea de vizită a profesiei contabile, București: Editura CECCAR, pp. 1–10.
3. BREBAN, L. (2017), Etica expertului contabil, în: Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor, nr. 4, București: CECCAR, pp. 4–7.
4. CECCAR.RO (2023), Codul etic tradus în limba română – CECCAR, Disponibil la: <https://ceccar.ro/ro/?p=17774>, Accesat la: 3 martie 2025.
5. CONTABILSEF.MD (2013), Etica contabilă – Garanția succesului pentru contabili!, Disponibil la: <https://www.contabilsef.md/ro-etica-contabil-garan-ia-succesului-pentru-contabili-ru-en-47636>, Accesat la: 2 martie 2025, ora 11:30.
6. CUCOȘEL, C. (2007), Importanța eticii și calității în activitățile profesioniștilor contabili, în: Revista ECONOMICA, nr. 3 (59), Chișinău: Editura ASEM, pp. 55–58.
7. GRIGOROI, Lilia, et al. Contabilitatea întreprinderii: Manual. 2021. Ediția a III-a, revăzută și completată, Chișinău: Editura Cartier & ASEM. ISBN 978-9975-86-465-5 (Cartier), ISBN 978-9975-75-984-7 (ASEM), pp. 25–70.
8. IFAC.ORG (2023), Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants – IESBA 2023, Disponibil la: <https://www.ifac.org>, Accesat la: 3 martie 2025.
9. INTERNATIONAL ETHICS STANDARDS BOARD FOR ACCOUNTANTS (IESBA) (2023), Manualul Codului Etic Internațional pentru Profesioniștii Contabili, New York: IFAC, pp. 5–30. ISBN 978-1-60815-512-6.
10. INTERNATIONAL FEDERATION OF ACCOUNTANTS (IFAC) (2011), Competență și versatilitate: Modul în care profesioniștii contabili angajați generează succes organizațional durabil, New York: IFAC, pp. 2–25.
11. LAZARI, L., GRIGOROI, L., BAJAN, M. (2022), Considerații privind etica profesională în contabilitate, în: Conferința Științifică Internațională ISCA 2022, Chișinău: ASEM, pp. 12–13.
12. MF.GOV.MD (2023), Codul de conduită profesională în audit și contabilitate – Republica Moldova, Disponibil la: <https://mf.gov.md>, Accesat la: 3 martie 2025.

PRUDENȚA ÎN EVALUAREA STOCURILOR: DE CE ESTE IMPORTANTĂ? PRUDENT STOCK VALUATION: WHY IS IT IMPORTANT?

Autor: DANIELA LOGHIN,

loghin.daniela@ase.md

Coordonator științific: ANGELA POPOVICI,

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

popovici.angela.alexandru@ase.md

ORCID: 0000-0002-8844-0304

Abstract. *The study analyzes the importance of observing the principle of prudence in the valuation of inventories, which has a direct impact on financial transparency and economic decisions of an entity. A correct and objective valuation of inventories, carried out in accordance with the legislation of the Republic of Moldova, prevents overvaluation of assets and provides a true and fair view of the financial situation. The methodology used consists of a comparative analysis between the National Accounting Standard (SNC) "Inventories" and the International Accounting Standard (IAS 2) "Inventories," highlighting the differences in the recognition and classification of inventories. It also examines the influence of European regulations on national legislation and how they impact financial reporting. The study details the three types of stock valuation – initial, current, and subsequent – emphasizing the need to apply the principle of prudence to avoid financial distortions. The results show that failure to follow this principle can lead to incorrect reporting of assets and income, affecting key indicators such as the current liquidity ratio and the net profit for the year. To prevent such issues, it is recommended to use the "lower of cost or net realizable value" principle, constantly monitor inventories, and collaborate with auditors to ensure compliance with accounting standards.*

Keywords: *inventories, valuation, prudence, financial transparency, accounting standards, financial reporting.*

JEL: M40, M41

Introducere

Evaluarea stocurilor, din punct de vedere contabil, are un impact direct semnificativ asupra situațiilor financiare și deciziilor economice din cadrul unei entități. De aceea o evaluare corectă și obiectivă a stocurilor bazată pe prevederile actelor normative și legislative în vigoare ale Republicii Moldova permite reflectarea corectă a acestora în activul entității, iar respectarea irevocabilă a principiului general al contabilității și raportării financiare, prudența, care prevede conform art.6 „d) prudența – prevede neadmiterea supraevaluării activelor și a veniturilor și/sau a subevaluării datoriilor și a cheltuielilor” [1]. Scopul principal al prezentului articol constă în evidențierea rolului esențial al aplicării principiului prudenței în procesul de contabilizare, în special în ceea ce privește evaluarea stocurilor. Prin respectarea cadrului legal în vigoare, se asigură o estimare realistă a valorii activelor, contribuind astfel la evitarea supraevaluării acestora în situațiile financiare, inclusiv în bilanț și în contul de profit și pierdere. Adoptarea unei politici prudente permite entităților economice să limiteze riscurile financiare și să furnizeze informații transparente și de încredere utilizatorilor rapoartelor contabile.

Conținutul de bază. Principalele acte normative care stau la baza reglementării procesului de evaluare și contabilizare a stocurilor sunt următoarele:

- *Standardul Național de Contabilitate (SNC) „Stocuri”* – aplicabil entităților care țin evidența contabilă în partidă dublă, cu excepția celor care aplică prevederile Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) (entități de interes public și alte categorii prevăzute de lege);
- *Standardul Internațional de Contabilitate (IAS) 2 „Stocuri”* – destinat entităților de interes public și altor unități care aplică contabilitatea în partidă dublă, conform Legii contabilității și raportării financiare, art. 5 alin. (4) și alin. (7) [1].

Trebuie menționat că regulile definite de acțiunile SNC pentru evaluarea stocurilor desemnate de acțiunile SNC nu sunt semnificativ diferite de standardele furnizate în IAS. În același timp, în contextul implementării Acordului de asociere „Republica Uniunea Moldova-Europeană”, ceea ce a fost comandat cu privire la evaluarea acțiunilor va fi în armonie cu cerințele Parlamentului European și Consiliului 2013/34/UE 26 iunie 2013, Situații financiare anuale, situații financiare, situații financiare aferente anumite tipuri de companii [2].

În conformitate cu SNC „Stocuri” și IAS 2 „Stocuri” recunoașterea stocurilor ca active circulante se realizează doar atunci când sunt respectate toate condițiile de mai jos din Tabelul 1.

Tabelul 1. Recunoașterea stocurilor conform SNC și IAS 2.

<i>SNC „Stocuri”</i>	<i>IAS 2 „Stocuri”</i>
Sunt controlate de entitate, adică, se află în proprietatea acesteia	Deținute în vederea vânzării pe parcursul desfășurării normale a activității
Există probabilitatea obținerii de către entitate a beneficiilor economice viitor din utilizarea stocurilor	În curs de producție pentru o astfel de vânzare
Sunt destinate utilizării în ciclul normal de producție/prestări servicii sau vânzări pe un termen nu mai mare de 12 luni	Sub formă de materiale sau alte consumabile ce urmează a fi folosite în procesul de producție sau pentru prestarea de servicii
Costul de intrare poate fi determinat în mod credibil	

Sursa: Elaborat de autor în baza surselor [3], [4]

În urma unei analize comparative între prevederile Standardului Național de Contabilitate „Stocuri” și cele ale Standardului Internațional de Contabilitate IAS 2 „Stocuri”, se poate observa că există diferențe semnificative privind recunoașterea și clasificarea stocurilor. Astfel, SNC prevede condiția deținerii dreptului de proprietate legală asupra stocurilor și stabilește o durată de utilizare de cel mult 12 luni, în timp ce IAS 2 pune accentul pe conceptul de control economic, fără a impune o asemenea limitare temporală. În ceea ce privește clasificarea, SNC oferă o structură mai detaliată, în timp ce standardul internațional împarte stocurile în trei grupe principale. De asemenea, este important de menționat că SNC se aplică exclusiv entităților care funcționează în baza normelor contabile naționale, în timp ce IAS 2 este destinat entităților care urmează reglementările contabile internaționale. Prin urmare, alegerea cadrului contabil determină modul de recunoaștere a stocurilor, influențând astfel conținutul raportărilor financiare și nivelul indicatorilor economici ai entității.

Conform momentului la care are loc evaluarea, literatura de specialitate identifică trei forme principale de evaluare a stocurilor [5]:

- ☐ Evaluarea inițială – realizată în momentul recepționării stocurilor în patrimoniul entității. În această etapă, se determină costul de achiziție, care variază în funcție de modul de intrare: cumpărare, producție proprie, aport în natură la capitalul social, donație, sau ca urmare a valorificării deșeurilor recuperabile.
- ☐ Evaluarea curentă – aplicabilă în momentul ieșirii stocurilor din gestiune, ca urmare a consumului intern, vânzării, transferului către terți sau includerii în activele imobilizate. În această fază, stocurile sunt evaluate la valoarea contabilă, stabilită prin aplicarea uneia dintre metodele recunoscute de evaluare.
- ☐ Evaluarea ulterioară – are loc la data întocmirii situațiilor financiare (31 decembrie). În acest caz, stocurile se evaluează la cea mai mică valoare dintre costul inițial și valoarea realizabilă netă. Dacă valoarea realizabilă netă este inferioară valorii contabile, atunci se aplică ajustarea corespunzătoare.

Din cele expuse mai sus, respectarea principiului prudenței este crucial pentru fiecare dintre cele trei tipuri de evaluări. În primul rând, conform principiului prudenței în evaluarea inițială, stocurile sunt evaluate la costul de achiziție, care include prețul de cumpărare, taxe, transporturi și alte costuri directe necesare pentru aducerea stocurilor în stare de utilizare. În al doilea rând, în perioada de deținere a stocurilor, evaluarea se efectuează la costul de achiziție, iar în cazul în care valoarea de piață este mai mică decât costul, se aplică prudența, respectiv se petrece reevaluarea la valoarea de

pieță, pentru a reflecta corect eventualele pierderi. Finalmente, evaluarea ulterioară necesită implementarea principiului prudenței pe baza costului de vânzare sau a valorii de utilizare, adică să nu supraestimeze veniturile și activele entității. Consecințele nerespectării prudenței sunt prezentate în Figura 1, astfel că de bază se aplică asupra stocurilor și asupra indicatorilor financiari de bază a entității, adică, fie prin supraevaluarea, fie prin subevaluarea stocurilor, iar din indicatori sunt influențate preponderent rata lichidității curente și rezultatul net al exercițiului.

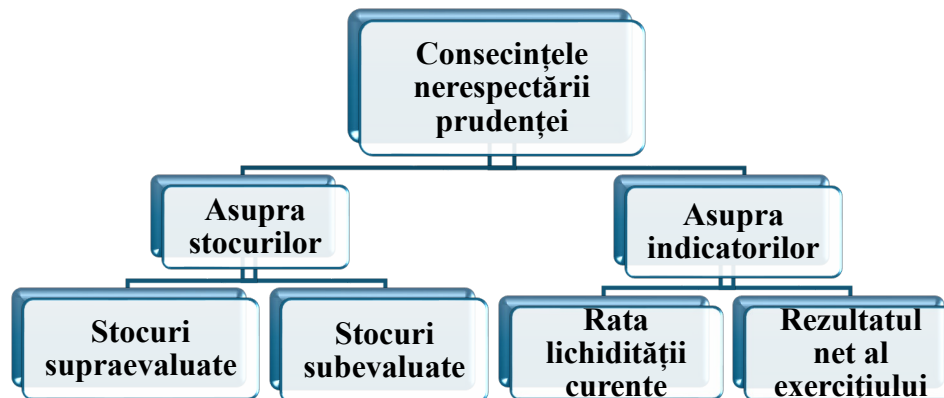

Figura 1. Principalele consecințe ale nerespectării principiului prudenței în evaluarea stocurilor

Sursa: Elaborat de autor în baza sursei [6]

Astfel că, dacă să analizăm din punct de vedere a supraevaluării stocurilor poate fi observat un profit artificial mai mare în prezent, dar pierderi neașteptate în viitor, când v-or trebui vândute la prețuri mai mici. Pe de altă parte, subevaluarea acestora ar însemna furnizarea informațiilor greșite, adică deciziile investitorilor v-or fi eronate, compania poate fi considerată mai puțin profitabilă [6].

Impactul asupra indicatorilor, adică asupra ratei lichidității curente și rezultatului financiar net, se explică prin următoarele aspecte. Întâi, rata poate părea eronat mai bună decât în realitate, deoarece activele curente sunt supraevaluate. Ulterior, neajustarea corectă a stocurilor poate duce la raportarea unui profit fals crescut sau scăzut, afectând în așa mod acuratețea situațiilor financiare.

Concluzii. În urma studiului efectuat, concluzionăm că respectarea principiului prudenței în evaluarea stocurilor este esențială pentru asigurarea transparenței financiare și pentru luarea unor decizii economice corecte. Se observă consecințe negative, atât în ceea ce privește evaluarea stocurilor, cât și la nivelul ratei lichidității curente și al rezultatului financiar net al exercițiului. Acestea subliniază importanța unei evaluări corecte în toate etapele – inițială, curentă și ulterioară. În final, din propria opinie și pe baza celor studiate, recomandăm entităților să utilizeze corect principiul „cel mai mic dintre cost și valoarea realizabilă netă” pentru evaluarea stocurilor, să monitorizeze constant aceste evaluări pentru a identifica riscurile de depreciere și să efectueze ajustările necesare. De asemenea, este importantă colaborarea cu auditori și contabili profesioniști pentru a asigura o raportare exactă, conform standardelor aplicabile.

Referințe bibliografice

1. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. *LEGE Nr. 287*. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120938&lang=ro
2. DIRECTIVA 2013/34/UE. Disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32013L0034>
3. International Accounting Standards Board. *IAS 2 „Stocuri”*. Disponibil la: <https://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
4. Standardul Național de Contabilitate „Stocuri”. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro#
5. GUZUN Irida, P. M. (2021). Tratamente contabile privind recunoașterea și evaluarea stocurilor. *Simpozionul Științific Internațional al Tinerilor Cercetători*, (p. 4). Chișinău.
6. NEDERIȚA A., P. A. (2018). Probleme aferente evaluării inițiale și ulterioare a stocurilor. *ibn.idsi.md*, (p. 6). Chișinău.

AMORTIZAREA MIJLOACELOR FIXE ȘI IMPACTUL ACESTEIA ASUPRA REZULTATELOR FINANCIARE

DEPRECIATION OF FIXED ASSETS AND ITS IMPACT ON FINANCIAL RESULTS

Autor: Lilia GLAZUNOVA

glazunova.lili@ase.md

Coordonator științific: Georgeta MELNIC

melnic.georgeta@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract. Fixed assets are vital to the strategic, financial, and operational domains of enterprises, especially within the dynamic economic environment of the Republic of Moldova. These assets represent a substantial portion of a company's investments, directly influencing economic performance and competitiveness. Depreciation, which systematically allocates the cost of fixed assets over their useful life, is integral to their management. This article examines the dual nature of depreciation, addressing its role in both accounting and fiscal contexts. It highlights the flexibility of accounting methods, tailored to economic benefits and policy compliance, versus the strict regulations governing fiscal depreciation, aimed at accurately determining taxable income. Through comparative analysis, the study explores linear, diminishing balance, and units of production methods, focusing on their application and tax implications. The findings underscore the necessity of harmonizing Moldova's fiscal legislation with accounting standards to enhance compliance, optimize tax deductions, and support strategic resource management. Proper selection of depreciation methods ensures accurate financial reporting and alignment with an entity's economic goals.

Keywords. depreciation, fixed assets, accounting, depreciation for fiscal purposes, methods of calculating the depreciation, accounting depreciation.

JEL classification M41

Introducere

În viața oricărei întreprinderi, mijloacelor fixe li se acordă un rol deosebit datorită importanței lor strategice, financiare și operaționale. În contextul economiei Republicii Moldova, care este caracterizată prin dinamică și evoluție continuă, aceste active reprezintă adesea cea mai mare parte a investițiilor unei companii, care susțin funcționarea și dezvoltarea unei afaceri, având un impact direct asupra performanțelor acesteia și a capacității de a rămâne competitiv. Gestionarea eficientă a mijloacelor fixe asigură o rentabilitate ridicată a investiției și reprezintă un aspect esențial în contabilitatea și fiscalitatea unei entități. Mijloacele fixe sunt elemente cheie ale patrimoniului unei companii, iar modul în care acestea sunt amortizate influențează semnificativ rezultatele financiare și obligațiile fiscale. Scopul acestui articol este de a analiza metodele de calcul a amortizării mijloacelor fixe și de a evalua impactul acestora asupra rezultatelor economice ale unei companii. Structura lucrării include definirea conceptelor cheie, descrierea metodelor de amortizare, și analiza efectelor lor asupra raportării financiare și fiscale.

Conținutul de bază. Mijloace fixe, conform Standardului Național de Contabilitate (SNC) „Imobilizări necorporale și corporale”- reprezintă, imobilizări corporale transmise în exploatare, valoarea unitară a căroră depășește plafonul valoric prevăzut de legislația fiscală sau pragul de semnificație stabilit de entitate în politicile contabile [2, pct. 4]. Conform Codului Fiscal, Mijloacele fixe pe care se calculează amortizarea este proprietatea materială reflectată în bilanțul contribuabilului în conformitate cu legislația și care este prevăzută a fi utilizată în activitatea de întreprinzător, a căror valoare scade prezumtiv ca urmare a uzurii fizice și morale și a cărei perioadă de exploatare este mai mare de un an, iar valoarea ei depășește suma de 12000 de lei [1, art. 26¹]. Așa dar, mijloace fixe se disting printr-o durată de viață mai mare de un an și prin

valoarea unitară care depășește plafonul valoric prevăzut de legislația fiscală sau pragul de semnificație stabilit de entitate în politicile contabile. Prin utilizare, mijloacele fixe își pierd gradant valoarea din cauza uzurii fizice și morale, această pierdere fiind reflectată contabil prin amortizare. În corespondența cu Standartul Național de Contabilitate (SNC) „Imobilizări necorporale și corporale” Amortizarea imobilizărilor – repartizarea sistematică a valorii amortizabile a unei imobilizări pe perioade de gestiune ale duratei de utilizare. Prin urmare, amortizarea reprezintă împărțirea treptată a costului unui bun care are o durată lungă de utilizare (cum ar fi mașini, clădiri sau echipamente) pe parcursul anilor în care este folosit. Practic, ea arată cât din valoarea bunului "se consumă" în fiecare an din cauza utilizării, a timpului sau a uzurii tehnologice. Astfel, procesul de calcul al amortizării este important și valoros nu doar pentru prezentarea corectă a datelor către autoritățile fiscale, evitând astfel eventualele penalități, ci și pentru însăși entitatea economică. Pentru un calcul corect al amortizării, cadrul legislativ al Republicii Moldova prevede două reglementări esențiale: Standardul Național de Contabilitate (SNC) „Imobilizări necorporale și corporale”, care stabilește metodele de calcul al amortizării din perspectivă contabilă, și Codul fiscal, care definește regulile și cerințele aplicabile din punct de vedere fiscal. Mărimea amortizării are un impact semnificativ asupra poziției financiare a entității și este influențată de trei factori: metoda de calculare, valoarea reziduală și durata de utilizare a mijlocului fix. Amortizarea se calculează lunar pe fiecare obiect de evidență, pornind de la valoarea amortizabilă și durata de utilizare stabilite de entitatea în conformitatea cu “Catalogul mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale”. În dependența de obiectul de evidență, entitatea conform Standardului Național de Contabilitate (SNC) „Imobilizări necorporale și corporale” la calcularea amortizării unei imobilizări poate aplica următoarele metode: metoda liniară, metoda unităților de producție, metoda de diminuare a soldului [2, pct. 22].

Tabelul 1. Compararea metodelor de calcul a amortizării în baza unor criterii

Criterii	Metoda liniară	Metoda de diminuare a soldului	Metoda unităților de producție
Caracterizarea metodei	Prevede o tehnică de repartizarea uniformă a valorii amortizabile pe parcursul duratei de utilizare a obiectului.	Prevede o tehnică de amortizare accelerată, utilizată pentru a aloca o valoare mai mare a amortizării în primii ani de utilizare a unui mijloc fix și o valoare mai mică în anii următori.	Prevede o tehnică de amortizare variabilă care permite calcularea amortizării în funcție de numărul de unități produse, orele de funcționare sau alte măsuri relevante ale utilizării activului.
Modalitatea de calcul	Suma amortizării pentru fiecare perioadă de gestiune se calculează ca raport dintre valoarea amortizabilă a obiectului și numărul perioadelor (anilor, lunilor, zilelor) în cadrul duratei de utilizare a obiectului.	Prevede calcularea amortizării pornind de la valoarea contabilă a mijlocului fix (cu excepția primului și ultimului an de utilizare) și norma amortizării majorată nu mai mult de 2 ori.	Calcularea amortizării ca produsul mărimii amortizării pe unitate de produs (servicii) și a volumului de produse fabricate (servicii prestate) în perioada de gestiune.
Tipuri de mijloace fixe pentru care este recomandată metoda	Clădirile, construcțiile speciale, mașine, utilaje etc.	Computere, servere, imprimante etc.	Mașină de presare, camioane, generatoare electrice etc.
Rezultatele aplicării	Pe parcursul duratei de utilizării are o cheltuială constantă.	Pe parcursul duratei de utilizare are ca rezultat o cheltuială de amortizare descrescătoare.	Pe parcursul duratei de utilizare are o cheltuială care variază în funcție de intensitatea și modul de utilizare.

Sursa: elaborată de către autor în baza SNC “Imobilizări necorporale și corporale”

Astfel, realizând o comparație între metodele de calcul al amortizării din perspectivă contabilă, se poate concluziona că, pentru o entitate, nu doar efectuarea unui calcul corect al amortizării este esențială, ci și selecția adecvată a metodei, în funcție de specificul mijlocului fix. Dar, dacă să facem comparația între metodele de calcul din perspectiva contabilă și cea fiscală, observăm existența unor divergențe între contabilitatea financiară și cea în scopuri fiscale. În contabilitatea financiară, metodele utilizate pentru determinarea amortizării sunt stabilite de entitate în cadrul politicilor contabile proprii, având drept obiectiv maximizarea avantajelor economice și asigurarea unei imagini fidele a situației financiare. Însă, dacă să ne aducem aminte de faptul că amortizarea este o cheltuială deductibilă, ceea ce înseamnă că reduce profitul asupra căruia se aplică impozitul. În acest context, în scopuri fiscale, metodele sunt reglementate strict de legislație, având ca scop principal conformitatea și determinarea corectă a bazei impozabile. Potrivit "Regulamentului privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale" Amortizarea mijloacelor fixe în scopuri fiscale se calculează anual, prin utilizarea metodei liniare[3, pct.12]. Mărimea anuală a amortizării ce urmează a fi dedusă se determină prin înmulțirea valorii amortizabile a mijloacelor fixe cu norma de amortizare respectivă, care se raportează la 12 luni și se înmulțește cu numărul de luni în care mijloacele fixe se află în funcțiune pe parcursul perioadei fiscale:

$A = [(V * Na)/12] * D$, unde: A – amortizarea anuală calculată în scopuri fiscale, proporțional lunilor de aflare în funcțiune; V – valoarea amortizabilă, care poate fi valoarea de intrare sau valoarea de intrare ajustată; Na – norma amortizării; D – numărul de luni în care mijloacele fixe se află în funcțiune pe parcursul perioadei fiscale. Amortizarea în scopuri fiscale se calculează de la [3, pct.15]: 1) valoarea de intrare pentru mijloacele fixe care nu au fost supuse procesului de reparație sau dezvoltare; 2) valoarea de intrare ajustată, pentru mijloacele fixe care au fost supuse procesului de reparație sau dezvoltare, ce constituie valoarea de intrare/valoarea de intrare capitalizată micșorată cu suma amortizării acumulate până la capitalizarea cheltuielilor (costurilor ulterioare) de reparație/dezvoltare și majorată cu suma cheltuielilor (costurilor ulterioare) care urmează a fi capitalizate, suportate în procesul de reparație sau dezvoltare a mijloacelor fixe.

Modalitățile variate de calcul al amortizării mijloacelor fixe generează diferențe semnificative în deducerea venitului impozabil. Astfel, la sfârșitul anului, odată cu întocmirea Declarației privind impozitul pe venit, pot apărea abateri între reglementările prevăzute de Standardele Naționale de Contabilitate (SNC) și cele stipulate de Codul Fiscal (CF). Aceste discrepanțe au un impact direct asupra rezultatelor economice ale entității, influențând atât poziția financiară, cât și obligațiile fiscale. **Concluzii.** În concluzie, amortizarea reprezintă un instrument esențial atât în contabilitatea financiară, cât și în cea fiscală, având impactul semnificativ asupra performanței economice și a conformității fiscale a unei entități. Alegerea corectă a metodei de amortizare și aplicarea acesteia în funcție de specificul mijlocului fix sunt cruciale pentru a asigura o gestionare eficientă a resurselor și o raportare financiară corectă. În același timp, înțelegerea diferențelor dintre reglementările contabile și fiscale ajută la optimizarea deducerilor fiscale, minimizând riscurile de neconformitate și maximizând beneficiile economice.

Referințe bibliografice

1. Codul fiscal al RM nr. 1163 din 24.04.1997 (titlul I și II în vigoare la 01.01.2022). Disponibil:https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146721&lang=ro#
2. SNC "Imobilizări necorporale și corporale", aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr.118 din 06.08.2019 Disponibil:https://www.legis.md/UserFiles/Image/RO/2021/mo219-225md/118_SNC-3.doc
3. Regulamentul privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale nr.704 din 27.12.2019. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146665&lang=ro
4. POPOVICI, A., MAMOLEA, R., Amortizarea mijloacelor fixe: aspecte contabile și fiscale Disponibil: https://caae.ase.md/files/conferinte/issc/Culegere_ISSC_2024.pdf
5. BAJAN, M., MAICAN, V., Convergențe și divergențe privind amortizarea mijloacelor fixe în contabilitatea și fiscalitatea Disponibil:https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_12.03.20.pdf

IMAGINE DE BRAND ȘI MARCĂ ÎNREGISTRATĂ: VALOARE ECONOMICĂ ÎNTRE PERCEPȚIE, PROTECȚIE JURIDICĂ ȘI RECUNOAȘTERE CONTABILĂ

BRAND IMAGE AND REGISTERED TRADEMARK: ECONOMIC VALUE BETWEEN PERCEPTION, LEGAL PROTECTION, AND ACCOUNTING RECOGNITION

Autor: Mihaela BORDIAN

mihaela.bordian@ase.md

Coordonator științific: Svetlana MIHAILA

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

svetlana.mihaila@ase.md

ORCID ID: 0000-0001-5289-8885

Abstract. *In today's economy, brand image and trademark are two essential dimensions of an entity's intangible capital. Although they contribute directly to the generation of economic value, they are treated separately in accounting and legal terms. The article aims to highlight the gap between the perceived value of the brand and its accounting recognition, as well as to analyze the legal status of the trademark in the context of AGEPI regulations. The data collected includes the status of the trademark at AGEPI, brand awareness, and the accounting treatment reflected in the financial statements. The article proposes an integrative approach that correlates market perception with the legal regime and accounting records, with a view to more accurately reporting the real economic value.*

Keywords: *image de brand, marcă înregistrată, active intangibile, contabilitate financiară, valoare economică.*

JEL cod: *M41, M31, K11*

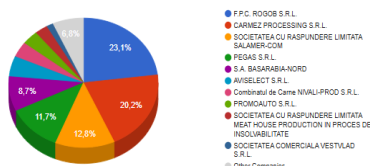
Introducere

În contextul economiei actuale, caracterizată de concurență intensă și digitalizare accelerată, imaginea de brand și marca înregistrată devin factori strategici esențiali pentru diferențierea pe piață și atragerea consumatorilor. Totuși, aceste elemente cheie ale capitalului intangibil sunt tratate distinct în contabilitate și în dreptul proprietății intelectuale, ceea ce generează neconcordanțe între valoarea economică creată și reflectarea acesteia în situațiile financiare. *Relevanța temei* constă în faptul că, în pofida investițiilor semnificative în branding și protecția juridică a mărcilor, majoritatea entităților din Republica Moldova nu reflectă în bilanț valoarea generată de imaginea de brand, iar marca înregistrată este tratată contabil. Astfel, apar limitări serioase în informarea fidelă a părților interesate și în evaluarea corectă a performanței economice a entităților. *Motivația alegerii subiectului* derivă din această lacună între realitatea economică și reglementările contabile și juridice, care împiedică o recunoaștere completă a capitalului de imagine în raportarea financiară. Tema capătă o relevanță sporită în condițiile în care activele intangibile devin principalele motoare ale valorii de piață, în special în industriile cu intensitate de marketing ridicată, precum IT, retail, vinificație, producerea mobilei sau HoReCa. *Scopul cercetării* este de a analiza, dintr-o perspectivă integrativă, modul în care imaginea de brand și marca înregistrată contribuie la valoarea economică a unei entități, precum și de a examina în ce măsură acestea sunt reflectate contabil și protejate juridic. *Metodologia cercetării* are la bază un demers de tip studiu de caz multiplu, cu valențe aplicative și componentă comparativă, fiind centrată pe examinarea a cinci entități de top din Republica Moldova în anul 2023: F.P.C. Rogob S.R.L., Anturaj-Nou S.R.L. (Ambianța), I.M. Vinăria Purcari S.R.L., Trabo-Plus S.R.L. (La Plăcinte) și I.C.S. Endava S.R.L., prin prisma valorii imaginii de brand, a protecției juridice prin înregistrarea mărcii și a reflectării contabile în situațiile financiare. Această cercetare aduce o contribuție originală prin abordarea integrată a valorii imaginii de brand și a protecției juridice oferite

de marca înregistrată, în corelare cu tratarea contabilă și reflectarea economică a acestor elemente esențiale pentru competitivitatea firmelor moldovenești.

Conținutul de bază. Analiza de față își are fundamentul în distincțiile teoretice dintre imaginea de brand și marca înregistrată, aplicate într-un cadru aplicativ ce vizează cinci entități lider din economia Republicii Moldova. Obiectivul constă în evidențierea relației dintre percepția de piață, protecția juridică și tratamentul contabil al elementelor de capital intangibil.

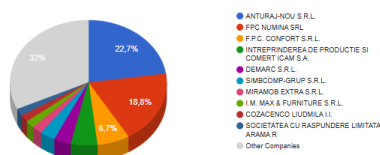
Lideri de piață după volumul vânzărilor pentru 2023
Fabricarea produselor din carne (inclusiv din carne de pasăre)

În acest context, primul studiu de caz este dedicat companiei F.P.C. Rogob S.R.L. (3), lider al industriei de procesare a cărnii, selectată pentru notorietatea brandului și poziționarea sa dominantă în sectorul alimentar. Potrivit datelor statistice privind volumul vânzărilor din anul 2023, societatea deține o cotă de piață de 23,1%, situându-se astfel pe primul loc în clasamentul național al producătorilor din domeniu (1). Brandul „Rogob” este asociat cu produse tradiționale

de calitate superioară, distribuție extinsă în rețele comerciale și campanii constante de comunicare, inclusiv prin media clasică și digitală. Denumirea „Rogob” reprezintă un brand creat intern și susținut activ prin strategii de marketing, devenind un reper de încredere pentru consumatorii locali. În plan juridic, marca „ROGOB” este înregistrată la AGEPI, fiind protejată prin certificatul de înregistrare nr. 28384 (2).

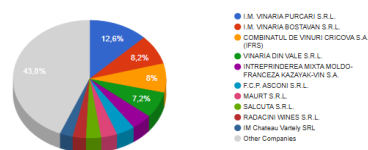
Lideri de piață după volumul vânzărilor pentru 2023
Fabricarea de mobilă n.c.a.

Continuând analiza aplicativă, următoarea entitate selectată este Anturaj-Nou S.R.L., care deține brandul Ambianța (4), lider al pieței autohtone de mobilier. Potrivit datelor statistice privind volumul vânzărilor în anul 2023, Anturaj-Nou S.R.L. se situează pe prima poziție în sectorul producției de mobilă din Republica Moldova, înregistrând o cotă de piață de 22,7% (1). Brandul „Ambianța” este

recunoscut la nivel național pentru abordarea sa contemporană în design, diversitatea produselor și rețeaua extinsă de showroom-uri, atât pe plan intern, cât și în România. Strategia de comunicare vizuală și prezența în presa scrisă, digitală și la târguri de profil contribuie la consolidarea imaginii sale comerciale. Denumirea „Ambianța” reprezintă un brand bine poziționat pe segmentul său de piață, dezvoltat intern de către Anturaj-Nou S.R.L. Marca aferentă este înregistrată oficial la AGEPI, sub certificatul nr. 12968, ceea ce îi conferă protecție juridică asupra elementelor de identitate vizuală și verbală (2).

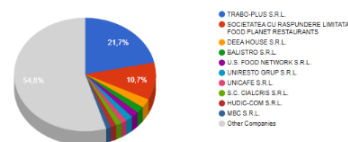
Lideri de piață după volumul vânzărilor pentru 2023
Fabricarea vinurilor din struguri

Analiza continuă cu un exemplu din industria vinificației, cu vizibilitate internațională, prin compania I.M. Vinăria Purcari S.R.L. (5), parte a grupului Purcari Wineries, listat la Bursa de Valori București. Conform datelor pentru anul 2023, Purcari deține o cotă de piață de 23,5% în sectorul vinurilor din Republica Moldova, ocupând poziția de lider național în acest domeniu (1).

Brandul „Purcari” este asociat cu standardele premium de calitate, un profil export-oriented, dar și cu o strategie coerentă de comunicare vizuală și poziționare în segmentul vinurilor de lux. O particularitate distinctivă a acestui brand este longevitatea sa istorică, peste două secole de tradiție vitivinicolă, aspect care contribuie esențial la percepția favorabilă a consumatorilor internaționali. Marca „Purcari” este protejată juridic prin înregistrare la AGEPI, sub certificatul nr. 13623 (2), beneficiind totodată de protecție extinsă în Uniunea Europeană și alte jurisdicții internaționale.

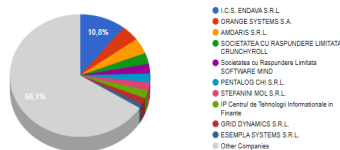
Lideri de piață după volumul vânzărilor pentru 2023
Restaurante

Trabo-Plus S.R.L. este operatorul rețelei de restaurante sub brandul La Plăcinte (6), una dintre cele mai recunoscute și frecventate mărci din segmentul gastronomiei tradiționale din Republica Moldova. În 2023, compania s-a situat pe prima poziție în sectorul HoReCa, cu o cotă de piață de 21,8% (1). Brandul „La Plăcinte” este asociat cu tradiție culinară reinterpretată modern, prezență extinsă în centre urbane, marketing

vizual distinctiv și comunicare constantă. Denumirea „La Plăcinte” este brandul operat de Trabo-Plus S.R.L., extins și în România în anii anteriori. Marca „LA PLĂCINTE” este înregistrată la AGEPI, sub certificatul nr. 13763 (2).

Lideri de piață după volumul vânzărilor pentru 2023
Activități de realizare a soft-ului la comandă (software orientat client)

Endava S.R.L. (7) este filiala locală a companiei britanice Endava plc, lider global în furnizarea de soluții digitale pentru bănci, asigurări, retail și alte industrii. În anul 2023, Endava S.R.L. a fost cea mai mare companie IT din Republica Moldova în funcție de venituri, cu o cotă de piață estimată de 25,9% (1). Brandul „Endava” este asociat cu excelență tehnologică și standarde globale, atragerea de talente în IT, prezență în

proiecte internaționale de anvergură. Brandul „Endava” este o marcă înregistrată internațional, deținută de compania mamă din Marea Britanie. În Republica Moldova, marca este înregistrată la AGEPI sub denumirea „ENDAVA”, cu protecție națională în baza certificatului nr. 16529 (2). Endava S.R.L. este o filială a unei companii listate pe bursă (NYSE: DAVA) și urmează un sistem de raportare în care activele intangibile, cum ar fi brandul, sunt evidențiate doar la nivelul companiei-mamă.

Concluzii. Analiza aplicativă a celor cinci companii lideri de piață din Republica Moldova a evidențiat în mod clar existența unei discontinuități între realitatea economică și reprezentarea contabilă a valorii de brand. Deși toate entitățile analizate dețin branduri cu notorietate confirmată, poziționare strategică și impact comercial major, imaginea acestora nu este reflectată distinct în situațiile financiare. Această lipsă de recunoaștere contabilă își are originea în constrângerile impuse de standardele contabile, potrivit cărora activele intangibile generate intern, precum imaginea de brand, nu pot fi capitalizate în absența unor criterii cumulative stricte. În schimb, mărcile înregistrate sunt protejate juridic prin AGEPI, în toate cele cinci cazuri confirmate. În mod paradoxal, companii precum Purcari sau Endava, ale căror branduri au vizibilitate internațională și contribuie decisiv la generarea veniturilor, nu reflectă în bilanț această componentă esențială a capitalului organizațional. Situația este similară și pentru entitățile cu impact preponderent local, precum Rogob, Ambianța sau La Plăcinte, unde imaginea de brand este rezultatul unor investiții constante, dar rămâne invizibilă contabil. Aceste constatări susțin necesitatea unei abordări interdisciplinare și proactive, în care contabilitatea financiară să fie completată de principii de evaluare din marketing și de cadrul juridic al proprietății intelectuale. În acest sens, se impune dezvoltarea unui cadru metodologic pentru estimarea valorii imaginii de brand, recunoașterea condiționată a acestor active intangibile în bilanț sau prin note explicative suplimentare. Prin urmare, cercetarea evidențiază o direcție clară de reformă, ce vizează recunoașterea economică și informarea fidelă privind contribuția reală a brandurilor construite intern, cu impact direct asupra competitivității, transparenței și atractivității investiționale a entităților din Republica Moldova.

Referințe bibliografice

1. Site oficial Platforma Data2B: <https://www.data2b.md>
2. Site oficial AGEPI: <https://www.db.agepi.md/>
3. Site oficial F.P.C. Rogob S.R.L.: <https://rogob.md/>
4. Site oficial brandul Ambianța: <https://www.ambienta.md/>
5. Site oficial I.M. Vinăria Purcari S.R.L.: <https://purcariwineries.com/>
6. Site oficial brandul La Plăcinte: <https://laplacinte.md>
7. Site oficial Endava S.R.L.: <https://www.endava.com/>

PARTICULARITĂȚILE ORGANIZĂRII CONTABILITĂȚII LA ÎNTREPRINDERILE INDIVIDUALE

THE PARTICULARITIES OF ORGANIZING ACCOUNTING IN INDIVIDUAL ENTERPRISES

Autor: ALEXANDRINA PRISACARI

prisacari.alexandrina@ase.md

Coordonator științific: LIDIA CAUȘ

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

caus.lidia.ion@ase.md

ORCID: 0000-0003-3203-3221

Abstract. *Since the 1980s, entrepreneurs and small business owners have been crucial in driving economic growth. Their involvement is essential for sustainable development, and fostering entrepreneurship is an effective way to address economic challenges. Small businesses play a key role in job creation, reducing unemployment, and adapting to changing economic conditions. The research examines the relevant legislation on individual enterprises, scientific articles, and specialized literature, using methods such as normative documentation, analysis, and synthesis. Individual enterprises offer benefits like ease of formation but come with risks such as unlimited personal liability.*

Keywords: *individual, entity, citizen, single entry accounting, national currency, legislation*

JEL: M41

Introducere

Începând cu anii 1980, antreprenorii și proprietarii de afaceri mici au avut un rol esențial în stimularea creșterii economice. Pentru a asigura o dezvoltare economică durabilă și prosperă, implicarea antreprenorilor este esențială. De asemenea stimularea antreprenoriatului reprezintă un instrument eficient în fața provocărilor economice [1].

Întreprinderile mici joacă un rol esențial în transformarea și dezvoltarea comunităților. Antreprenorii găsesc modalități de a conecta resursele și de a stimula creșterea în diverse culturi, contexte politice, condiții economice și situații sociale care variază de la o regiune la alta. Întreprinderile mici sunt responsabile pentru crearea de locuri de muncă, contribuie la reducerea șomajului și oferă oportunități de muncă pentru diverse segmente ale populației. Aceste afaceri sunt adesea mai capabile să se adapteze rapid la schimbările economice, politice și sociale, ceea ce le face mai rezistente în fața crizelor economice.

Metodologia de cercetare. Pentru atingerea scopului lucrării, s-a examinat legislația în vigoare cu privire la întreprinderile individuale. De asemenea s-au examinat articole științifice și literatura de specialitate, ce studiază tema abordată. La elaborarea prezentei cercetări s-a recurs la: metoda de documentare normativă, metoda analitică, metoda sintezei.

Conținutul de bază. Întreprinderea individuală este entitatea care aparține cetățeanului, cu drept de proprietate privată sau membrilor familiei acestuia, cu drept de proprietate comună. Patrimoniul întreprinderii individuale se formează pe baza bunurilor cetățeanului sau familiei și altor surse care nu sunt interzise de legislația în vigoare [2].

Întreprinderea individuală se echivalează cu întreprinzătorul individual și se prezintă în cadrul raporturilor de drept ca persoană fizică întreprinzător individual.

Patrimoniul întreprinderii individuale este inseparabil de bunurile personale ale antreprenorului. Antreprenorul-fondator al întreprinderii individuale poartă răspundere **nelimitată** pentru obligațiile acesteia cu întreg **patrimoniul său**.

Membrii familiei-fondatori ai întreprinderii individuale poartă răspundere **nelimitată solidară** pentru obligațiile acesteia cu întreg patrimoniul lor.

Documentul de constituire a întreprinderii individuale este *Hotărârea cu privire la înființarea întreprinderii* semnată de către fondator, incluzând:

Figura 1: Elementele documentului de constituire ale întreprinderii individuale

Sursa: elaborat de autor în baza Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi Nr.845 din 03.01.1992 [2]

Denumirea întreprinderii individuale, inclusiv abreviată, trebuie să includă cuvintele "întreprindere individuală" sau "Î.I.", precum și numele fondatorului

Persoana fizică-întreprinzător ține contabilitatea conform sistemului **în partidă simplă**, ce reprezintă reflectarea unilaterală a faptelor economice, conform metodei „intrare-ieșire”, fără aplicarea conturilor contabile și fără întocmirea situațiilor financiare [4].

Contabilitatea activității persoanei fizice-întreprinzător poate fi ținută:

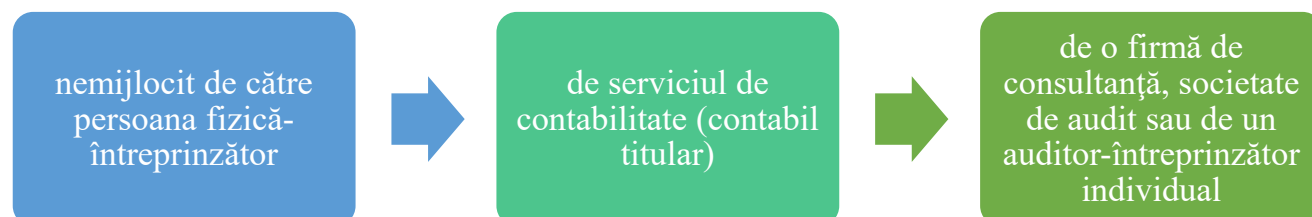

Figura 2: Modalitățile de ținere a contabilității la întreprinderile individuale

Sursa: elaborat de autor în baza Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi Nr.845 din 03.01.1992 [2]

Întreprinderile individuale prezintă următoarele avantaje și dezavantaje:

Avantaje	Dezavantaje
• Înregistrarea poate fi mai simplă și mai rapidă comparativ cu alte forme de organizare a unei afaceri, deoarece nu sunt necesare acte suplimentare de înregistrare sau întruniri ale adunării generale a acționarilor • Fondatorul poate avea un control mai mare asupra modului în care este condusă afacerea, deoarece nu trebuie să ia decizii împreună cu alți acționari sau proprietari • Posibilitatea de a accesa anumite fonduri și programe de sprijin pentru întreprinderile mici	• Fondatorul este responsabil personal pentru toate datoriile afacerii, ceea ce înseamnă că poate risca să-și piardă bunurile personale • Întreprinzătorul individual poate avea dificultăți în recrutarea de personal calificat • Întreprinderile individuale sunt conduse de o singură persoană, ceea ce poate limita capacitatea lor de a se extinde

Figura 3: Avantajele și dezavantajele întreprinderilor individuale

Sursa: elaborat de autor în baza DOMINGO, R. *Small business and entrepreneurship: their role in economic and social development* din 10.12.2017 [1]

La întreprinderile individuale nu se întocmesc situații financiare, însă se elaborează și se prezintă: documente primare; registrul de evidență a veniturilor și cheltuielilor; rapoarte statistice; declarații fiscale.

Concluzie. Întreprinderile mici joacă un rol esențial în stimularea creșterii economice și în dezvoltarea durabilă a comunităților. Prin flexibilitatea și adaptabilitatea lor, acestea contribuie semnificativ la crearea de locuri de muncă, reducerea șomajului și oferirea de oportunități economice în diverse contexte sociale, politice și economice.

Deși există provocări, precum răspunderea nelimitată, avantajele acestei forme de afacere sunt semnificative, precum simplitatea înregistrării și controlul total asupra întreprinderii, iar sprijinirea și încurajarea antreprenoriatului pot contribui la creșterea economică și reziliența în fața crizelor economice.

Referințe bibliografice

1. DOMINGO, R. *Small business and entrepreneurship: their role in economic and social development* din 10.12.2017 Disponibil: www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08985626.2016.1255438#d1e88
2. Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi Nr.845 din 03.01.1992 Disponibil: www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147004&lang=ro#
3. Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali Nr.220 din 19.10.2007 Disponibil: www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146021&lang=ro
4. Legea contabilității și raportării financiare Nr.287 din 15.12.2017 Disponibil: www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143282&lang=ro

RECUNOAȘTEREA, EVALUAREA ÎNȚĂLĂ ȘI ULTERIOARĂ A CREANȚELOR COMERCIALE CONFORM IFRS

RECOGNITION, INITIAL AND SUBSEQUENT MEASUREMENT OF TRADE RECEIVABLES IN ACCORDANCE WITH IFRS

Autor: Marius LAVRIC

Academia de Studii Economice din Moldova

lavric.marius@ase.md

Coordonator științific: Natalia CURAGĂU,

Academia de Studii Economice din Moldova

ORCID: 0000-0002-1953-0330

curagau.natalia.zaharia@ase.md

Abstract: *This article analyses the accounting of trade receivables under IFRS, focusing on recognition, initial and subsequent measurement. According to IFRS 9 and IFRS 15, trade receivables are financial assets that must be recognized when the entity becomes a party to a contract. Initial measurement is based on the transaction price, while subsequent measurement is done at amortized cost or fair value. The article also discusses loss provisions and their impact on financial statements. Proper application of these standards ensures transparency and comparability, which are essential for financial information users.*

Keywords: *trade receivables; IFRS 9, amortized cost, recognition, evaluation, loss provision.*

JEL Classification: M41

Introducere

Contabilitatea creanțelor comerciale joacă un rol important în raportarea financiară și analiza indicatorilor economici ai companiei. Conform Standardului Internațional de Raportare Financiară 9 „Instrumente financiare” (în continuare IFRS 9) și Standardul Internațional de Raportare Financiară 15 „Venituri din contractele cu clienții” (în continuare IFRS 15), recunoașterea și evaluarea creanțelor trebuie să respecte principii clare privind momentul înregistrării, valoarea inițială și ajustările ulterioare. Aplicarea corectă a standardelor menționate asigură transparență și comparabilitate în situațiile financiare, fiind crucială condiție pentru investitori și alți utilizatori ai informațiilor financiare. Acest articol analizează principalele aspecte ale recunoașterii și evaluării creanțelor comerciale conform IFRS.

Conținutul de bază. Recunoaștere creanțelor comerciale conform IFRS. Conform punctului 2.4 din IFRS 9 „Instrumente financiare”, creanțele comerciale sunt active financiare, care reprezintă drepturi contractuale ale unei entități de a încasa active financiare, în general – numerar, pentru servicii prestate sau bunuri livrate către firma respectivă. Astfel, dacă o entitate se angajează la un contract de vânzare-cumpărare, sau alt tip de document care conferă dreptul de a încasa active financiare, această companie trebuie să recunoască o creanță în situațiile financiare, (punctul 3.1.1 din IFRS 9).

Un moment, care joacă un rol esențial, este data la care se înregistrează creanța, întrucât aceasta este generatoare de venit care trebuie de înregistrat în perioada de gestiune corectă. Pentru această afirmație, standardul IFRS 9 prevede o regulă generală că creanța se recunoaște la data efectivă la

care bunurile sau serviciile comandate au fost livrate sau, respectiv, prestate, conform punctului B3.1.2, litera (b), IFRS 9.

Evaluarea inițială a creanțelor comerciale conform IFRS. Conform punctului 5.1.3 din IFRS 9, la recunoașterea inițială, creanțele comerciale se evaluează la prețul tranzacției doar dacă nu conțin o componentă de finanțare semnificativă. Conform punctului 63 din IFRS 15, se consideră că creanțele conțin o componentă de finanțare semnificativă cu condiția că termenul de scadență este mai mare de 12 luni de la recunoașterea acestora.

Exemplul 1: Entitatea „Alfa” SRL a încheiat un contract prin care se obligă să vândă un tractor unui client pentru suma de 1,000,000 MDL, cu plata amânată pe parcurs de 13 luni. Bunul este livrat la 01 noiembrie 2025, riscurile și beneficiile sunt transferate cumpărătorului.

Reieșind din datele exercițiului, entitatea „Alfa” SRL recunoaște creanța comercială la data de 01 noiembrie 2025, indiferent dacă contractul de vânzare-cumpărare a fost semnat cu o altă dată. Referitor la valoarea creanței recunoscute, trebuie luată în considerare componenta de finanțare semnificativă, întrucât creanța va fi încasată mai târziu de 12 luni. Acest concept se referă la o dobândă pe care am fi putut-o obține dacă am fi oferit un credit sau un împrumut. El se calculează folosind rata dobânzii de referință pe piață.

Pentru exemplul dat, autorul presupune că rata dobânzii anuale este 12% pe piața de capital, la momentul livrării bunului. Prin urmare, autorul determină valoarea creanței fără dobânda implicită (componenta de finanțare), folosind următoarea formulă de calcul:

$$\text{Valoarea justă a creanței} = \frac{\text{Suma care va fi încasată}}{(1+r)^{\text{Perioada în ani}}} = \frac{1,000,000 \text{ MDL}}{(1+12\%)^{\frac{13 \text{ luni}}{12 \text{ luni}}}} = 884,465 \text{ MDL} \quad (1)$$

Ca rezultat a vânzării tractorului la 01 noiembrie anul 2025, entitatea „Alfa” SRL va înregistra o creanță în valoare de 884,465 MDL, iar dobânda în valoarea rămasă în sumă de 115,535 MDL se va reflecta la venituri financiare la momentul evaluării ulterioare sau la încasarea numerarului.

În cazul în care termenul de scadență al creanței ar fi fost mai mic de un an, entitatea ar fi recunoscut creanța la prețul tranzacției de 1,000,000 MDL.

Evaluarea ulterioară a creanțelor comerciale conform IFRS. În contextul standardelor internaționale de raportare financiară, evaluarea ulterioară se referă la momentul de întocmire a situațiile financiare, și anume cum activele și pasivele sunt supuse reevaluării și prezentate în setul de rapoarte anuale. Pentru creanțele comerciale se pot folosi trei metode de evaluare ulterioară:

- „La costul amortizat”;
- „La valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global”;
- „La valoarea justă prin profit sau pierdere”.

În cazurile generale, se utilizează prima metodă și cea mai simplă, întrucât un activ financiar trebuie evaluat la costul amortizat atunci când acesta este deținut doar pentru a genera fluxuri de numerar viitoare, conform punctului 4.1.2 din IFRS 9.

Pentru a aplica metoda de evaluare respectivă se conduce după formula de calcul:

$$\text{Costul amortizat} = \text{Valoarea inițială} + \text{Dobânda efectiv acumulată} - \text{Încasări} - \text{Pierderi din depreciere} \quad (2)$$

Astfel, costul amortizat presupune că valoarea creanței reprezintă valoarea de intrare a acesteia la care se adună suma dobânzii aferentă componentei de finanțare semnificativă și se scade încasările și pierderile din depreciere calculate aferente soldului acestei creanțe.

Conceptul de pierdere din depreciere poate fi abordat în diverse moduri. Cea mai simplă metodă pentru creanțele comerciale este bazată pe repartizarea pe categorii, conform următorului exemplu din Tabelul 1:

Tabelul 1. Calculul pierderii de credit așteptată în baza categoriei de întârziere a achitării creanțelor

Nr. crt.	Categoria de întârziere	Rata de bază	Valoarea creanțelor (MDL)	Suma provizionului (MDL)
A	1	2	3	4=2×3
1.	Până la scadență	0,5%	844,465 (conform datelor contabile)	42,233 (844,465 × 0,5%)
2.	Până la 30 de zile	5%		
3.	Între 30 și 60 de zile	20%		
4.	Mai mult de 60 de zile	60%		
	Total	×	844,465	42,233

Sursa: Elaborat de autor în baza sursei bibliografice [2]

Conform metodei simplificate se creează o matrice care repartizează valoarea creanțelor pe categorii (categoria de întârziere, proveniența companiei, forma de organizare etc.) și se alege o rată de provizionare bazată pe date istorice. Matricea poate să fie formată în baza a două sau mai multe categorii, conform politicilor companiei.

Exemplul 2: Folosind datele din exemplul precedent, autorul stabilește cum se va reflecta creanța în situațiile financiare ale companiei „Alfa” SRL, la 31 decembrie 2024.

În primul rând, trebuie să se afle dobânda efectiv acumulată pentru a determina soldul creanței. Astfel, trebuie de decontat suma aferentă a două luni din total. Aceasta se calculează prin aplicarea unei cote de două treisprezecimi din dobânda totală de 115,535 MDL, astfel rezultând 17,775 MDL.

Ulterior se poate aplica formula de calcul a costului amortizat și determinăm că soldul creanței va fi egal cu 820,007 MDL (844,465 MDL + 17,775 MDL – 42,233 MDL).

Astfel, metodologia standardelor internaționale nu permite supraevaluarea creanțelor comerciale la data raportării, reflectând o imagine fidelă a situației financiare a entității.

Concluzie

Spre deosebire de SNC, recunoașterea și evaluarea creanțelor comerciale, conform IFRS se bazează pe concepte esențiale precum *costul amortizat*, *pierderea de credit așteptată* și *componenta de finanțare semnificativă*. Costul amortizat asigură evaluarea corectă a activelor financiare, iar pierderea de credit așteptată reflectă riscurile de neîncasare. Componenta de finanțare semnificativă se aplică atunci când termenul de scadență depășește 12 luni, ajustând valoarea creanței. Aceste concepte contribuie la o raportare financiară transparentă și corectă, protejând interesele investitorilor și altor părți interesate.

Bibliografie:

1. *Standardele Internaționale de Raportare Financiară* publicate pe site-ul oficial al Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova. Disponibil la: <https://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>. Accesat pe 10 marie 2025;
2. AZHAR R. (2021), *IFRS 9: the two ways of calculating ECLs*, publicat pe site-ul companiei Pannell Kerr Forster. Disponibil la: <https://www.pkf-l.com/insights/ifrs-9-the-two-ways-of-calculating-ecls/>. Accesat pe 12 martie 2025;
3. MERCHANT S. (2022), *Measurement of trade receivables under IFRS 9*, Disponibil la: <https://www.cpdbox.com/question/measurement-of-trade-receivables-under-ifrs-9/>. Accesat pe 13 martie 2025.

ROLUL INTELIGENȚEI ARTIFICIALE ÎN CONTABILITATE: BENEFICII ȘI PROVOCĂRI

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ACCOUNTING: BENEFITS AND CHALLENGES

Author: Delia GULII, Undergraduate student

Academy of Economic Studies of Moldova

gulii.delia05@gmail.com

Scientific coordinator: Maia BAJAN

Academy of Economic Studies of Moldova

The ORCID code: 0000-0001-6903-8275

bajan.maia@ase.md

Abstract. Artificial Intelligence (AI) is transforming the accounting profession through automation, advanced data analytics, and intelligent software. This study examines the advantages and disadvantages of integrating AI into accounting, focusing on automation, error reduction, financial reporting, and the risks associated with the technology. The research highlights how AI improves efficiency, supports decision-making, and creates new professional opportunities, while emphasizing the importance of human oversight and ethical standards.

Keywords: Artificial Intelligence, accounting, automation, financial reporting.

JEL: M41, O33.

Introducere

Evoluția tehnologiilor de inteligență artificială (IA) a schimbat domeniul contabilității și viața oamenilor din întreaga lume. Modelele mari de limbaj (LLM) arată progrese semnificative în IA. Cu toate acestea, ele pot avea atât beneficii, cât și critici, iar contabilii se confruntă acum cu aceste noi probleme și oportunități de a se adapta la circumstanțele actuale. Modelele mari de limbaj sunt capabile să interpreteze date text, să răspundă la întrebări și să îndeplinească o varietate de sarcini. Deși IA ne poate oferi informații utile, nu poate înlocui raționamentul, creativitatea, gândirea critică sau abilitățile de rezolvare a problemelor ce poate fi înlocuit de IA. Oamenii trebuie să aibă oportunități de formare și dezvoltare personală dacă vor să facă față riscului.

Obiectivele noastre de cercetare sunt de a explora potențialul aplicației ChatGPT, de a examina avantajele, beneficiile, limitele și riscurile asociate cu implementarea IA în contabilitate și să înțelegem modul în care tehnologiile emergente, cum ar fi inteligența artificială, transformă munca de zi cu zi a contabililor; ce înseamnă acest lucru pentru slujba contabililor de astăzi în ceea ce privește competențele pe care se așteaptă să le aibă în viitor.

Conținut de bază. Inteligența artificială (IA) reprezintă capacitatea unei mașini de a imita procesele de gândire ale oamenilor. Aceasta poate învăța din date istorice și poate lua decizii bazate pe modele predefinite, ceea ce o face extrem de utilă în domeniul contabilității.

Printre cele mai moderne instrumente din sfera inteligenței artificiale, modelele de tip LLM, cum este ChatGPT, au captat atenția datorită capacității lor de a genera și interpreta conținut textual. Aceste modele pot fi integrate în software-uri contabile pentru a furniza asistență contabililor, oferind explicații detaliate ale situațiilor financiare și ajutând la redactarea documentelor oficiale.

În domeniul contabilității, inteligența artificială ajută la modernizarea și eficientizarea unor activități specifice și acoperă o gamă largă de procese. Automatizarea proceselor repetitive, analiza și

raportarea financiară, detectarea fraudelor, asigurarea conformității cu reglementările și optimizarea deciziilor financiare sunt câteva dintre cele mai importante aplicații ale inteligenței artificiale.

Una dintre cele mai evidente avantaje ale inteligenței artificiale este capacitatea de a automatiza procesele repetitive, cum ar fi introducerea sau preluarea documentelor de bază, reconcilierea bancară și alte operațiuni frecvente. Prin reducerea intervenției umane în aceste procese, rata erorilor umane este semnificativ redusă și procesele contabile sunt mai eficiente, ceea ce permite contabililor să se concentreze pe activități de nivel superior, care generează valoare adăugată.

Analiza financiară și raportarea la fel beneficiază de contribuțiile tehnologiei IA, permițând generarea automata de bilanțuri, situații de profit și pierdere, situații de fluxuri de numerar, indicatori financiari și interpretări. Prin instrumentele predictive pe care le oferă, IA ajută la o mai bună anticipare a fluxurilor de numerar viitoare, a bugetelor și prognozelor costurilor.

Detectarea fraudei este un alt domeniu în care are un impact semnificativ. Analizând un comportament suspect sau anomalii în registrele de contabilitate, sistemele bazate pe IA pot identifica semne de fraudă potențiale cu o precizie mai rapidă și mai mare, care contribuie la un control intern mai eficient.

În cele din urmă, IA susține optimizarea deciziilor financiare prin analizarea unor cantități mari de date, analizând evaluările riscurilor și promovarea planificării bugetare. Aceste capacități contribuie la reducerea incertitudinii și la obținerea unor predicții mai precise.

Deși inteligența artificială oferă numeroase beneficii în domeniul contabilității, implementarea sa vine și cu o serie de provocări prezentate în figura 1. Acestea țin atât de specificul tehnologic a instrumentelor utilizate, cât și de implicațiile etice, juridice și profesionale. Identificarea și gestionarea acestor provocări este esențială pentru a asigura o tranziție sigură și eficientă către un sistem contabil digitalizat și responsabil.

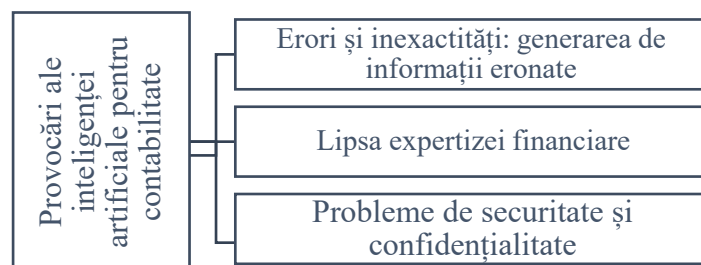

Figura 1. Provocări ale inteligenței artificiale pentru contabilitate

Sursa: elaborat de autor în baza „CECCAR BUSINESS REVIEW”

Utilizarea inteligenței artificiale la nivel mondial și în Europa este esențială pentru o discuție concentrată axată pe asigurarea stabilității și securității atunci când are loc implementarea unor astfel de tehnologii. Ca document de referință la acest subiect este soluția Parlamentului European din 12 februarie 2019 prin intermediul politicii industriale europene cuprinzătoare în domeniile inteligenței artificiale și roboticii. Această rezoluție oferă principii importante aplicabile în domeniul contabilității financiare.

În primul rând, principiul responsabilității trebuie să fie baza pentru utilizarea inteligenței artificiale. Scopul este de a sprijini progresul uman și de a îmbunătăți calitatea vieții. Așadar, luarea deciziilor și controlul rămân în mâinile oamenilor, iar tehnologia joacă un rol de susținere și nu este un înlocuitor.

În al doilea rând, este necesară existența unui cadru juridic și etic robust. Ar trebui să includă cartă etică de cele mai bune practici menite să actualizeze și să garanteze constant securitatea.

În al treilea rând, rezoluția evidențiază necesitatea unei redefiniri a politicilor de pe piața muncii și a sistemului de securitate socială. Progresele tehnologice necesită dezvoltarea strategiilor și programelor pentru formarea, recalificarea și dezvoltarea abilităților digitale.

Concluzie. Inteligența artificială este o tehnologie inovatoare care îmbunătățește continuu eficiența și acuratețea proceselor contabile. Automatizarea sarcinilor repetitive, identificarea anomaliilor financiare și generarea de rapoarte detaliate sunt doar câteva dintre beneficiile utilizării IA în acest domeniu.

Deși tehnologia este tot mai sofisticată, aceasta nu poate înlocui complet factorul uman. Specialiștii în contabilitate trebuie să își mențină și să își dezvolte constant cunoștințele necesare pentru a putea interpreta corect și verifica rezultatele generate de IA și pentru a lua decizii eficiente pe baza acestora. În plus, utilizarea IA în contabilitate trebuie să respecte reglementările legale și principiile etice, pentru a evita riscurile legate de erori, lipsa transparenței sau încălcarea confidențialității datelor. Succesul utilizării IA în contabilitate depinde de modul în care specialiștii o integrează și o gestionează, iar relația dintre oameni și tehnologie trebuie să fie una de colaborare, direcționată spre progresul științific și eficientizarea proceselor economice.

Referințe bibliografice

1. PISANIUC, Maia. Inteligența artificială și impactul acesteia asupra sectorului financiar. În: Conferința Internațională „Modern Paradigms in the Development of the National and World Economy”, Ediția a XVII-a, 9-10 iunie 2022, Chișinău. Disponibil: [https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/2343/PISANIUC%20Maia_Conferinta%20ICSPM%202022%20FINAL%20\(9-10%20iunie%202022\).pdf?isAllowed=y&sequence=3](https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/2343/PISANIUC%20Maia_Conferinta%20ICSPM%202022%20FINAL%20(9-10%20iunie%202022).pdf?isAllowed=y&sequence=3)
2. BLOG E-CONT.MD. Ce poate face AI pentru auditori. Publicat: 20 mai 2022. Disponibil: <https://e-cont.md/blog/what-ai-can-do-for-auditors>
3. Inteligența artificială în contabilitate: explorarea oportunităților și exemple din viața reală. Publicat: 10 noiembrie 2022. Disponibil: <https://blog.taxdome.com/ro/inteligenta-artificiala-in-contabilitate-explorarea-oportunitatilor-si-exemple-din-viata-reala/>
4. CECCAR BUSINESS REVIEW. Dezvoltarea contabilității prin automatizare și inteligența artificială. Nr. 12/2024. Disponibil: https://www.ceccarbusinessreview.ro/descarca-articol/j-NoISzb4oSjHs1U3hEs6GnmFQHhneoSKC_60X0d5co/
5. Revista LACE. Integrarea inteligenței artificiale în serviciile financiar-contabile. Publicat: 2023. Disponibil: <https://revistalace.ro/integrarea-inteligentei-artificiale-in-serviciile-financiar-contabile/>

SAP VS. 1C: COMPARAREA PRINCIPALELOR SOLUȚII ERP PENTRU CONTABILITATE

SAP VS. 1C: COMPARING THE MAIN ERP SOLUTIONS FOR ACCOUNTING

Autor: Lavinia ABABII

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

ababii.lavinia@ase.md

Coordonator științific: Natalia CURAGĂU,

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

curagau.natalia.zaharia@ase.md

ORCID: 0000-0002-1953-0330

Abstract. *Enterprise Resource Planning (ERP) systems are essential in modern accounting, integrating financial processes and ensuring compliance. This study analyzes SAP and 1C, comparing them in terms of financial management, scalability, customization, and regulatory compliance, particularly in Moldova and post-Soviet countries. It evaluates costs, implementation ease, and user experience while highlighting challenges such as high adoption costs, staff training, and adaptation to local accounting standards. The findings provide insights into the strengths and limitations of each system, helping businesses choose the optimal solution for financial reporting, operational efficiency, and regulatory compliance.*

JEL: M41, M15

Introducere

Sistemele ERP sunt esențiale pentru gestionarea eficientă a proceselor contabile și financiare, automatizând operațiunile și asigurând conformitatea cu reglementările în vigoare. În acest context, SAP (System Analysis Program Development) și 1C: Contabilitate 8.3, sunt două dintre cele mai utilizate soluții, având un impact semnificativ asupra companiilor din diverse regiuni economice.

Actualitatea temei se referă la importanța alegerii unui ERP adecvat pentru gestionarea resurselor, conformitatea contabilă și eficiența operațională, SAP fiind global și 1C adaptabil legislației locale.

Scopul cercetării este compararea caracteristicilor, avantajelor și limitărilor SAP și 1C în contabilitate, analizând arhitectura, funcționalitățile financiare și costurile de implementare, inclusiv în Republica Moldova.

Metodologia cercetării include analiza comparativă a celor două sisteme pe baza literaturii, studiilor de caz și experiențelor companiilor, având în vedere eficiența operațională, ușurința de utilizare și conformitatea cu reglementările contabile.

Conținut de baza. Sistemele ERP (*Enterprise Resource Planning*) sunt soluții software integrate utilizate pentru gestionarea eficientă a resurselor unei organizații. Acestea permit colectarea, stocarea, gestionarea și interpretarea datelor din diferite activități de afaceri, inclusiv contabilitate, finanțe, resurse umane, producție, aprovizionare și vânzări.

O caracteristică esențială a ERP-urilor este centralizarea datelor, asigurând acces la informații actualizate pentru toate departamentele. Aceste sisteme sunt modulare, permițând implementarea doar a componentelor necesare, precum contabilitatea sau gestiunea stocurilor. ERP-urile moderne funcționează fie pe arhitecturi cloud-based, fie on-premise, fiecare având avantaje și dezavantaje în funcție de dimensiunea și cerințele companiei. În domeniul contabilității, ERP-urile sunt esențiale pentru automatizarea fluxurilor de lucru, eliminarea erorilor umane și generarea de situații financiare precise. Sistemele ERP permit:

- Înregistrarea automată a tranzacțiilor (facturi de plată amortizări pentru active imobilizante, etc.).
- Generarea rapoartelor financiare în timp real, conform standardelor contabile locale și internaționale (IFRS, GAAP etc.).
- Integrarea cu alte sisteme (bănci, autorități fiscale, sisteme de salarizare).
- Controlul intern îmbunătățit prin trasabilitatea tranzacțiilor și gestionarea accesului utilizatorilor.

Un ERP bine implementat reduce timpul operațiunilor contabile și îmbunătățește precizia datelor financiare. Într-o eră a digitalizării, soluțiile ERP sunt esențiale pentru gestionarea proceselor financiare, iar SAP și 1C sunt printre cele mai utilizate sisteme.

SAP este o soluție avansată, folosită pe scară largă de corporațiile internaționale datorită modularității sale și conformității cu standardele globale de raportare (IFRS, GAAP). Acesta acoperă toate aspectele unei afaceri, inclusiv contabilitate, resurse umane și logistică, fiind ideal pentru organizațiile mari. Pe de altă parte, 1C este dezvoltat în Rusia și predominant utilizat în țările CSI și Europa de Est. Destinat în special IMM-urilor, oferă o soluție flexibilă și personalizabilă, adaptată reglementărilor contabile locale. Comparativ cu SAP, 1C are costuri mai reduse și o implementare mai accesibilă, ceea ce îl face o opțiune viabilă pentru companiile care operează în spațiul nostru.

Arhitectura SAP este complexă și bazată pe baze de date relaționale, permițând o gestionare avansată a proceselor de business. Platforma oferă două variante principale: SAP ERP On-Premise, instalat pe serverele companiei, și SAP S/4HANA Cloud, o soluție bazată pe cloud, care oferă flexibilitate și accesibilitate globală. 1C are o arhitectură mai simplă, fiind ideal pentru companiile cu resurse IT limitate, însă soluția sa cloud este mai puțin avansată decât SAP. Astfel, SAP este preferat de companiile mari, în timp ce 1C este mai eficient pentru afacerile locale. Ambele sisteme oferă funcționalități contabile esențiale, dar SAP dispune de module avansate pentru gestiunea contabilității

generale, creanțelor, datoriilor și activelor, conform standardelor internaționale. În schimb, 1C este mai flexibil și adaptat reglementărilor din țările din Europa Centrală, facilitând contabilitatea primară și calculul

automat al impozitelor. Unul dintre cele mai importante criterii în alegerea unui ERP este costul de implementare și mentenanță. SAP este o soluție premium, iar prețul său reflectă acest lucru. Implementarea unui sistem SAP poate costa între 50.000 și 500.000 de euro, iar întreținerea necesită echipe de specialiști și consultanță continuă. În schimb, 1C este semnificativ mai accesibil, având costuri de implementare cuprinse între 1.000 și 10.000 de euro. Datorită interfeței mai simple și cerințelor tehnice reduse, mentenanța unui sistem 1C este mult mai puțin costisitoare decât în cazul SAP. Analizând avantajele și dezavantajele fiecărui sistem, se pot identifica câteva aspecte esențiale:

- SAP este mai potrivit pentru companiile mari, datorită funcționalităților sale avansate și compatibilității cu standardele internaționale de contabilitate. Totuși, costul ridicat și complexitatea implementării pot reprezenta obstacole majore pentru întreprinderile mici și mijlocii.
- 1C este o soluție eficientă pentru IMM-uri, oferind o implementare mai rapidă și costuri reduse. Totuși, scalabilitatea acestuia este limitată, iar funcționalitățile sale nu sunt la fel de avansate ca cele ale SAP.

Analiza implementării ERP-urilor în companii reale ajută la înțelegerea impactului asupra activităților contabile. Această materie studiază procedee privind SAP și 1C, evidențiind atât avantajele, cât și provocările implementării. Un exemplu relevant este adoptarea SAP de către o corporație multinațională din industria auto, care a standardizat procesele financiare și contabile la nivel global. Implementarea a durat doi ani și a inclus integrarea modulelor SAP FI și SAP CO pentru conformitate și eficiență operațională. Rezultatele implementării SAP au inclus: o mai bună vizibilitate asupra fluxurilor financiare datorită consolidării datelor în timp real; reducerea erorilor umane prin

automatizarea proceselor contabile; optimizarea raportării financiare prin generarea de rapoarte personalizate conform standardelor IFRS.

Implementarea ERP-urilor implică provocări precum costuri mari, instruirea personalului și un proces îndelungat. Pe termen lung, SAP aduce beneficii în gestionarea resurselor financiare, iar 1C este ideal pentru întreprinderile mijlocii din Europa de Est, oferind o soluție flexibilă și accesibilă, adaptată legislației locale. Avantajele 1C includ reducerea timpului de procesare a documentelor și generarea automată a declarațiilor fiscale, fiind mai rapid de implementat decât SAP, dar cu provocări în integrarea software și suport tehnic. SAP este potrivit pentru companii mari, iar 1C pentru IMM-uri datorită accesibilității și conformității locale. Diferențele dintre cele două soluții ERP devin evidente atunci când analizăm impactul asupra activităților contabile:

Tabelul 1: Compararea Sistemelor ERP SAP și 1C în funcțiile de criterii generale

Criteriu	SAP	1C
Scalabilitatea	Potrivit pentru corporații și companii internaționale	Potrivit pentru IMM-uri și companii locale
Funcționalități contabile	Module complexe pentru gestiunea financiară globală, IFRS, raportare avansată	Funcții standard pentru contabilitate, taxe, salarizare, mai adaptat legislației locale
Interfață și utilizare	Complexă, necesită training	Mai simplă, ușor de adaptat utilizatorilor locali
Personalizare	Necesită consultanți specializați pentru implementare	Mai flexibil și personalizabil fără costuri mari
Costuri	Ridicate (licențe, implementare, mentenanță)	Mai accesibil pentru IMM-uri
Suport și actualizări	Suport global, actualizări constante	Adaptat legislației locale, suport disponibil în regiunile unde este utilizat

Sursa: elaborat de autor în baza sursei 5

Concluzie. Sistemele ERP joacă un rol esențial în gestionarea eficientă a resurselor organizațiilor, automatizând procesele contabile și financiare și contribuind la îmbunătățirea acurateței și eficienței operațiunilor. Comparând SAP și 1C, se observă că fiecare soluție răspunde unor nevoi diferite: SAP este ideal pentru corporațiile mari și internaționale datorită funcționalităților avansate și conformității cu standardele internaționale, dar are costuri ridicate și o implementare complexă, care poate fi un obstacol pentru companiile mici. Pe de altă parte, 1C este o opțiune accesibilă și flexibilă, perfect adaptată pentru IMM-uri și afaceri locale, oferind o implementare rapidă și costuri reduse, dar având limitări în ceea ce privește scalabilitatea și integrarea cu alte soluții. Alegerea unui sistem ERP trebuie să țină cont de specificul companiei, de bugetul disponibil, de cerințele operaționale și de planurile de expansiune ale acesteia pe termen lung. (desene figura, sap 1c)

Referințe bibliografice

1. Butkovic, D. (2020). *Enterprise Resource Planning Systems: A Study on SAP vs. 1C*. Journal of Business and Technology, 12(3), 56-72. <https://doi.org/10.1007/journalbt2020>.
2. Chiriac, A., & Ionescu, M. (2021). *Comparative Analysis of ERP Systems in Eastern Europe: SAP vs. 1C in Financial Management*. Accounting and Finance Review, 7(1), 123-138.
3. KPMG. (2022). *Comparing 1C and SAP for ERP Implementation*. KPMG.com.
4. European Commission. (2023). *ERP Systems and their Role in Business Transformation*. EU-EC.eu
5. Nikolov, N. (2020). *Implementation of ERP Systems: A Case Study on SAP and 1C*. Journal of Business Management, 34 (3), 45-56.

PRACTICILE INTERNAȚIONALE PRIVIND FINANȚAREA ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII (ÎMM)

INTERNATIONAL PRACTICES IN FINANCING SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES (SMES)

Autor: Laviniia ABABII

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

ababii.laviniia@ase.md

Coordonator științific: Natalia BĂNCILĂ

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

bancila.natalia@ase.md

Abstract. *Small and Medium Enterprises (SMEs) are essential for economic growth, innovation, and employment. However, they face significant challenges in accessing financing, particularly in emerging economies. This study explores international financing models for SMEs and their potential adaptation in Moldova, examining traditional and alternative sources like bank loans, venture capital, crowdfunding, and microfinancing. It highlights the role of government and international initiatives, such as EU programs (COSME, Horizon Europe) and efforts in emerging economies like China, India, and Brazil. The research suggests that Moldova can benefit from these practices, including the creation of a national loan guarantee fund, business incubators, and fiscal incentives. Challenges to implementation include bureaucratic barriers and underdeveloped financial infrastructure, with recommendations for improving the financing system to enhance SME sustainability and competitiveness, fostering long-term economic growth.*

JEL cod: G3

Introducere

Întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM) sunt esențiale pentru economia globală, având un rol major în crearea de locuri de muncă și dezvoltarea economică. Totuși, accesul lor la finanțare este adesea blocat de diverse obstacole, ceea ce le face vulnerabile în fața crizelor economice. În acest context, practicile internaționale de finanțare pot oferi soluții eficiente pentru sprijinirea și consolidarea ÎMM-urilor pe termen lung.

Scopul cercetării este de a analiza diferitele surse și practici de finanțare a ÎMM, identificând cele mai eficiente strategii care pot fi adoptate de către întreprinderile mici și mijlocii din Republica Moldova, pe baza unor exemple internaționale.

Actualitatea temei este reflectată în provocările cu care se confruntă ÎMM-urile în accesarea surselor financiare, un subiect de actualitate în contextul economiilor emergente și al tranziției către piețe mai competitive.

Metodologia de cercetare va include analiza comparativă a diferitelor modele de finanțare, studiul literaturii existente pe această temă și aplicarea unor exemple relevante din practica internațională.

Conținut de bază. Întreprinderile Mici și Mijlocii (ÎMM) sunt definite prin criterii universale, precum numărul de angajați, cifra de afaceri și activele totale. În Uniunea Europeană, o microîntreprindere are până la 10 angajați, o întreprindere mică până la 50, iar una mijlocie până la 250. Aceste definiții contribuie la comparabilitatea internațională și la implementarea de politici economice uniforme. ÎMM-urile sunt piloni esențiali ai economiei globale, generând o parte semnificativă din PIB și creând milioane de locuri de muncă. Ele promovează inovația prin produse și servicii noi, stimulează exporturile și contribuie la dezvoltarea economică regională prin atragerea investițiilor și dinamizarea comunităților locale.

ÎMM-urile întâmpină numeroase dificultăți în obținerea finanțării, precum:

- **Barriere administrative:** Procese birocratice complexe și lipsa consultanței specializate.
- **Lipsa garanțiilor:** Insuficiența activelor eligibile pentru garantarea creditelor.
- **Costuri ridicate ale creditării:** Dobânzi mari, comisioane și condiții restrictive.

Depășirea acestor obstacole prin politici publice eficiente și soluții financiare adaptate este esențială pentru consolidarea rolului IMM-urilor în economie.

Finanțarea prin bănci rămâne cea mai uzuală sursă de capital pentru IMM, oferind credite pentru investiții și capital de lucru. Totuși, accesul este adesea limitat de cerințele stricte privind garanțiile și istoricul financiar.

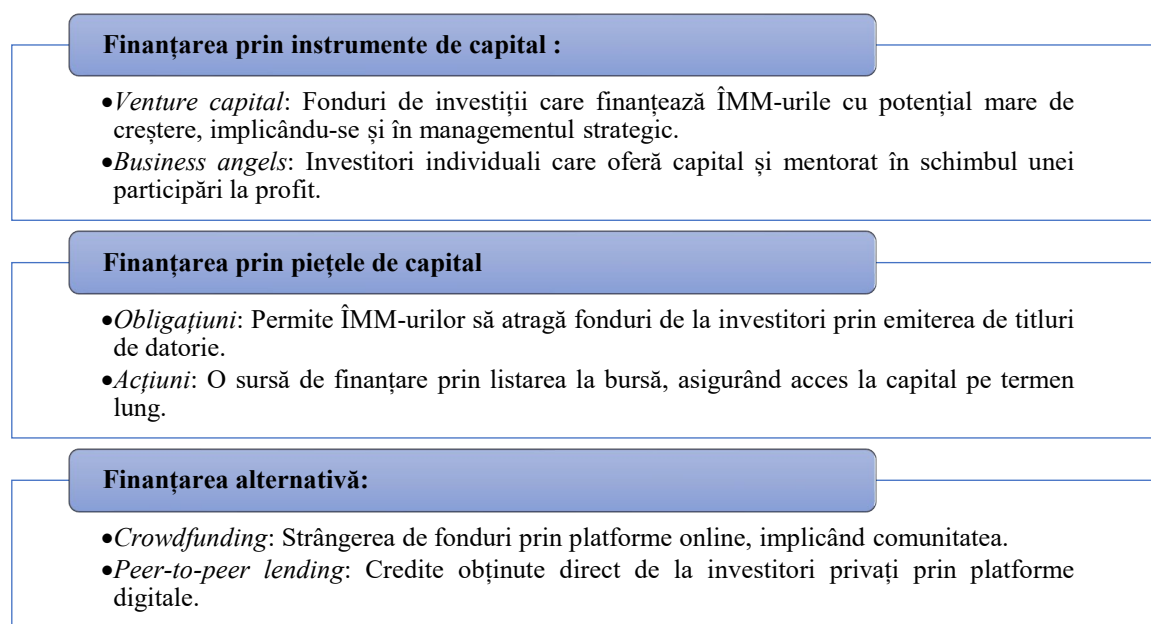

Fig. 1 Surse principale de finanțare pentru IMM-uri

Sursa: elaborat de autor în baza sursei 7

ÎMM-urile pot accesa subvenții, granturi și linii de credit preferențiale prin programe guvernamentale și inițiative internaționale, cum ar fi COSME și Horizon Europe. Microfinanțarea este esențială pentru start-up-uri, în special în zonele rurale, oferind împrumuturi flexibile. Uniunea Europeană și SUA sprijină IMM-urile prin programe de finanțare și parteneriate public-private, stimulând inovația și extinderea afacerilor. Exemple de succes includ Germania, unde KfW oferă finanțare preferențială, și Statele Unite, unde SBA susține IMM-urile cu garanții pentru credite și fonduri de risc.

Experiențe din economiile emergente (China, India, Brazilia)

- *China:* Guvernul susține IMM-urile prin subvenții și credite cu dobândă scăzută, încurajând inovația prin incubatoare de afaceri.
- *India:* Inițiativa „Make in India” sprijină dezvoltarea IMM-urilor prin facilități fiscale și acces la finanțare prin bănci de stat.
- *Brazilia:* Banca Națională pentru Dezvoltare Economică și Socială (BNDES) oferă linii de credit preferențiale pentru proiecte de extindere a IMM-urilor.

Parteneriatele public-privat sunt esențiale pentru finanțarea IMM-urilor. De exemplu, în UE, inițiativa InvestEU combină resurse publice și private pentru a facilita accesul IMM-urilor la capital. În SUA, parteneriatele cu bănci regionale sprijină finanțarea afacerilor locale.

În Republica Moldova, IMM-urile pot accesa diverse surse de finanțare prin programe guvernamentale și internaționale. Printre acestea se numără:

- **FGC al ODIMM:** Garanții pentru IMM-uri active, cu o sumă maximă de 700 mii lei (50% din credit), pe o perioadă de 5 ani.

- **Garant Invest:** Garanții pentru rambursarea creditelor, până la 1,1 milioane lei (50% din credit), pe o perioadă de 5 ani.
- **PNAET:** Finanțare pentru tinerii antreprenori (18-30 ani), cu grant de 40% din 300 mii lei, pe 5 ani.
- **JNPGA:** Leasing pentru echipamente, cu sume între 500 mii și 2,5 milioane lei, 40% grant, pe 1 an.
- **PASET:** Sprijin pentru tineri din sate și orașe mici, cu granturi de 50% până la 10 mii dolari, pe 2 ani.
- **PARE 1+1:** Finanțare pentru IMM-urile care investesc din remitențe (până la 200 milioane lei).

Programele de susținere a IMM-urilor contribuie semnificativ la dezvoltarea acestora și la creșterea economică globală. Organizațiile internaționale precum OCDE, Banca Mondială și FMI sprijină IMM-urile prin politici favorabile, finanțări și reforme economice. Modelele de finanțare variază între țări: Uniunea Europeană sprijină IMM-urile prin programele COSME și InvestEU, Germania prin KfW, SUA prin SBA și parteneriate public-private, iar China și India investesc în microfinanțare și incubatoare de afaceri. În Moldova, aplicarea acestor practici întâmpină dificultăți legate de resursele financiare, birocrăția și infrastructura insuficient dezvoltată. Se propun măsuri precum crearea unui Fond Național pentru IMM, simplificarea procedurilor prin digitalizare, promovarea finanțării alternative și parteneriate între băncile comerciale și sectorul privat. Aceste măsuri ar sprijini dezvoltarea IMM-urilor în Moldova.

Concluzie. Studiul asupra practicilor internaționale privind finanțarea IMM evidențiază importanța vitală a acestui sector pentru dezvoltarea economică și stabilitatea socială. Modelele analizate din Uniunea Europeană, Statele Unite și economiile emergente demonstrează că succesul IMM-urilor este direct legat de accesul facil la surse de finanțare diversificate, sprijinul instituțional și adaptabilitatea la noile tendințe tehnologice. Pentru Republica Moldova, implementarea celor mai bune practici internaționale trebuie însoțită de politici publice eficiente, programe de finanțare flexibile și o colaborare solidă între instituțiile financiare și sectorul privat. Succesul va depinde de capacitatea de a adapta aceste modele la specificul local, eliminând barierele birocratice și facilitând accesul la capital. În concluzie, o abordare strategică, colaborativă și inovatoare în finanțarea IMM poate contribui semnificativ la creșterea competitivității economice a Republicii Moldova, susținând dezvoltarea sustenabilă și generând noi oportunități pentru antreprenori.

Referințe bibliografice

1. OECD. (n.d.). *Financing SMEs and Entrepreneurs 2024*.
2. The Role of Capital Markets for Small and Medium-Sized Enterprise (SME) Finance. (2024). *Taylor & Francis Online*.
3. European Commission. (n.d.). *COSME Programme Guidelines*. European Union.
4. Ministerul Economiei al Republicii Moldova. (2024). *Raport privind dezvoltarea IMM*.
5. Tornea, I. (2011). *Politici Publice: Finanțarea IMM-urilor în Republica Moldova*, Nr. 1.
6. Ministerul Economiei al Republicii Moldova. (2024). *Raport privind realizarea în anul 2023 a Planului de acțiuni al Programului național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității în anii 2023-2027*.

EVOLUȚIA PROFESIEI CONTABILE: DE LA REGISTRE MANUALE LA AUTOMATIZARE

THE EVOLUTION OF THE ACCOUNTING PROFESSION: FROM MANUAL LEDGERS TO AUTOMATION

Autor: LILIANA RUDEANU

rudeanu.liliana@ase.md

Coordonator științific: MAIA BAJAN

Academia de Studii Economice a Moldovei

ORCID: 0000-0001-6903-8275

bajan.maia@ase.md

Abstract. *This article investigates the evolution of accounting, focusing on the effects of emerging advancements. The digital transformation is remodeling organization and companies at an unprecedented level in the business world. In the field of accounting, professionals are using digital transformation tools. Accounting, professionals are using digital transformation tools. In the history of the accounting process, one can observe revolutionary moments, such as the development of double-entry accounting methods, the creation of a uniform accounting system, the adoption of international accounting standards, and the implementation of information programs. The future of accounting profession is unknown to all of us because technology is very advanced and is still in continuous development, we can only assume that with the passage of time artificial intelligence replaces humans more and more.*

Keywords: *accounting, double-entry, technology, automation, evolution, innovation.*

JEL cod: M41

Introducere

De-a lungul timpului profesia de contabil a trecut printr-o mulțime de transformări semnificative, adaptându-se constant la progresul tehnologic și la cerințele economiei moderne. De la început contabilitatea se baza pe registre și evidențe scrise manual, ce în sine presupunea un proces greu, îndelungat care era dispus la o mulțime de erori. Odată cu apariția primelor mașini de calcul, a primelor programe software, contabilitatea a devenit un domeniu mai eficient și mai precis depistându-se cât mai puține erori. Astfel, *obiectivul cercetării* constă în studierea și analiza evoluției profesiei contabile, remarcând transformarea care a avut loc în timp, când contabilitatea a trecut de la registre manuale la utilizarea tehnologiilor digitale și a automatizării.

1. Contabilitatea manuală – începuturile și istoricul profesiei contabile.

Prin urmare, contabilitatea colectează, identifică, înregistrează, generalizează și raportează informații financiare. Aceasta fusese deja evidențiată din Evul Mediu și datează de mii de ani. Acest fapt îl datorăm călugărului franciscan Luca Pacioli, matematician italian, care a introdus principiul dublei înregistrări în contabilitate. De fapt, publicând tratatul său de matematică, unde descria practicile care erau folosite de negustorii venețieni în acea perioadă, care face parte din *Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita*, din anul 1494. De acolo se iau rădăcinile contabilității care au fost dezvoltate mai târziu în secolul al XVIII-lea, când a fost format primul corp al contabililor în Marea Britanie, respectiv Institutul Scoțian al Contabililor Autorizați în 1854. Contabilitatea a evoluat de la o simplă metodă de înregistrare a averii negustorilor și a afacerilor acestora la un sistem informațional complex, cu un impact semnificativ asupra alocării resurselor într-o economie întreagă. În secolul al XIX-lea, era mai sofisticată dar totuși era folosită înregistrarea fizică. Atunci contabilii foloseau registru de tip "Memorial" care permitea înregistrarea tuturor operațiilor, fără analiză, apoi a fost registru de tip "Jurnal" pentru înregistrarea tranzacțiilor și "Carte mare" pentru organizarea

acestora pe categorii de conturi. Tot în această perioadă s-a introdus și bilanțuri financiare, conturi de profit și pierdere care deveneau tot mai complexe.

2. Primele tehnologii în contabilitate

Între 1950-1970 calculatoarele au început să fie utilizate pentru a automatiza unele procese contabile. Pentru efectuarea unor calcule financiare, pentru a stoca și manipula datele era folosită *mașina de calculat cu benzi metalice*. Benzile metalice erau folosite pentru a înregistra datele, iar mașina le manipula mecanic pentru a efectua calcule. Fiecare bandă metalică putea reprezenta o unitate de informație.

În anii 1970-1990 au apărut primele programe de calcul tabular *VisiCalc*, acesta a fost lansat initial pentru Apple II. În 1983, *Intuit* a lansat *QuickBooks*, aceasta initial nu a funcționat ca un sistem de contabilitate bazat pe principiului "dublei înregistrări" dar a fost bazată pe baza de cod Quicken. Acest program a devenit popular pentru proprietarii întreprinderilor mici și mijlocii din SUA încât a ajuns să ocupe circa 85% din piață.

1. Era digitală și programele informatice folosite în prezent de către contabili.

După 1990, compania *Intuit* continuau să se dezvolte și abia în 1992 a inclus pachetul de contabilitate cu *dubla înregistrare*. Pe parcurs compania *Intuit* a lansat mai multe programe ceea ce ține de *QuickBooks Enterprise Solutions*, adaugând îmbunătățiri și funcții noi celor existente.

- SAP R/3 – se credea că aceasta a fost cea mai bună platformă inovatoare pentru companiile mari pe atunci care era folosită pentru gestionarea resurselor întreprinderii, incluzând module pentru contabilitate financiară, logistică și resurse umane.
- SAGA - lansat în anul 2000, acesta a devenit în România unul dintre cele mai cunoscute programe de contabilitate. SAGA a fost apreciată datorită ușurinței de utilizare și adaptibilității la legislația românească.

În Republica Moldova există multe programe folosite de către contabili în ziua de azi dar cele mai populare sunt următoarele:

1-C Contabilitate – Acest program servește la gestionarea contabilității, generarea rapoartelor financiare, statistice și fiscal, precum și la evidența personalului și calculul salariilor. Este utilizat de peste 90% din companiile din Republica Moldova.

WizCount - Este utilizat pe scară largă de întreprinderi mici și mijlocii care necesită informații financiar-contabile de încredere, fără a investi în multiple soluții software costisitoare.

Concluzii:

De-a lungul anilor rolul contabilului s-a schimbat semnificativ, schimbându-și rolul de la un operator de date, responsabil pentru înregistrarea tranzacțiilor și generarea de rapoarte financiare, la un specialist în analiza financiară și planificarea strategică a unei companii.

Digitalizarea a adus numeroase beneficii asupra contabilității și cel mai mare beneficiu a fost eficiența crescută deoarece automatizarea proceselor contabile prin software-uri specializate a redus semnificativ timpul necesar pentru efectuarea tuturor sarcinilor contabile. Generarea automată a rapoartelor financiare, reconcilierea bancară, urmărirea cheltuielilor și a veniturilor se face acum mai rapid decât în trecut. Acum contabilul nu mai trebuie să știe doar contabilitatea, ci trebuie să știe și despre ultimele tehnologii care ajută companiile să profite de ele. Din acest motiv educația în domeniul contabilității trebuie să evolueze pentru a reflecta schimbările din industrie. Este esențial ca viitorii contabili să învețe să utilizeze software-uri avansate de contabilitate și soluții bazate pe inteligență artificială, să înțeleagă tehnologiile emergente. Transformarea digitală a contabilității și încorporarea acesteia în rețeaua informațională a organizației reprezintă o necesitate în epoca în care trăim deoarece contribuie la reușita afacerii.

Referințe bibliografice:

1. GRIGOROI L., LAZARI L. Digitalizarea: scop sau mijloc al educației contabile universitare. Conferința Științifică Internațională, 4-5 aprilie 2019, ASEM, Chișinău, 2019, p. 19-25, ISBN 978-9975- 127-67-7. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_con_05.04.19.pdf
2. BAJAN M., LAZARI L. Contabilitatea în era digitală. Conferința Științifică Internațională, 27-28 Septembrie 2019, Chișinău, 2019, ISBN 978-9975-75-968-7. Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/epub/conf_09.19_teze.pdf
3. BAJAN M. Impactul tehnologiilor informaționale asupra contabilității. din 19-20 aprilie 2018. Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2018, ISBN 978-9975-127-58-5. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_con_20.04.18.pdf
4. SOCOLIUC Marian, Florentina-Aurelia BOGHIAN, Viitorul profesiei contabile în era digitalizării. ISBN 978-9975-75-981- 6. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/1234567890/608/Boghian_F-A_Socoliuc_M_%20conf_12.03.20.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. Ionela IVANOV, Maia BAJAN. Digitalizarea în contabilitate. ISSC 2023 09-10 martie p 295-300 Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/2703/ISSC%202023_09-10%20martie_p295-300.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. GRIGOROI, Lilia, et al. Contabilitatea întreprinderii: Manual. 2021. Disponibil: <https://cartier.md/wp-content/uploads/files/pdf/1448444526.pdf>
7. HAREA Ruxanda, BAJAN Maia. Personalități marcante care vin din lumea contabilității. ISSC 2023 09-10 martie p. 10-17. Disponibil: http://irek.ase.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2666/ISSC%202023_09-10%20martie_p10-17.pdf?sequence=1&isAllowed=y
8. <https://www.contabilsef.md/ro-contabilitatea-trecut-prezent-i-viitor-ru-en-47635>

CHALLENGES AND TRENDS IN THE ACCOUNTING OF SOCIAL AND MEDICAL CONTRIBUTIONS

PROVOCĂRI ȘI TENDINȚE DE CONTABILIZARE A CONTRIBUȚIILOR SOCIALE ȘI MEDICALE

Autor: MILINA COSTEȚCHI

costetchi.milna@ase.md

Coordonator științific: LIDIA CAUȘ,

Academia de Studii Economice din Moldova

caus.lidia.ion@ase.md

ORCID: 0000-0003-3203-3221

Abstract. Social and medical insurance contributions represent essential obligations for employers, having a direct impact on employees' social security and companies' fiscal responsibilities. The study is based on an updated legislative framework, including the Tax Code, the Law on the Public Social Insurance System, and the Law on Mandatory Health Insurance. The main categories of contributions, applicable rates, and their accounting registration methods are presented. Additionally, the article details the processes of declaring and paying fiscal obligations, highlighting deadlines and penalties for non-payment. Special attention is given to the importance of tax compliance and its impact on the financial stability of enterprises. By integrating accounting methods and analyzing the experiences of private organizations, the study provides a practical perspective on the correct implementation of these contributions.

Key Words: social contributions, medical insurance, tax obligations, employer, legislation, accounting, employees.

JEL: M40, M41, M48

Introducere

Protecția socială reprezintă un instrument esențial pentru garantarea și implementarea drepturilor constituționale ale cetățenilor. Conform legislației actuale din Republica Moldova, angajatorii sunt responsabili pentru calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale și medicale pentru salariații lor. Conformitatea cu reglementările fiscale și aplicarea corectă a normelor contabile, sunt elemente-cheie pentru stabilitatea financiară a întreprinderilor și pentru consolidarea unui sistem de protecție socială echitabil și eficient.

Conținut de bază. Sistemul de asigurări sociale are un rol important în redistribuirea veniturilor, asigurând sprijin pentru diverse categorii sociale. Fundamentul securității sociale constă, într-un mecanism de asigurare, prin intermediul acestuia, se asigură protecția și sprijinul cetățenilor activi, pensionarilor și familiilor lor, prin acordarea de indemnizații, ajutoare, pensii, facilități pentru odihnă și tratament balnear, precum și alte beneficii oferite de stat sau organizații private. Totodată, sistemul de asigurări medicale implementează măsuri pentru prevenirea îmbolnăvirilor, menținerea sănătății și nivel de garantarea unui trai decent persoanelor care și-au pierdut capacitatea de muncă din diverse cauze, precum accidente, boli sau vârstă înaintată [6]. Pentru o înțelegere clară a obligațiilor angajatorului privind contribuțiile sociale și medicale, este esențial să analizăm definițiile fundamentale ale asigurărilor sociale și asigurărilor medicale. Conform art.1 din Legea privind sistemul public de asigurări sociale, conceptul de **asigurări sociale** reprezintă "sistem de protecție socială a persoanelor asigurate, constând în acordarea de indemnizații, ajutoare, pensii, de prestații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă și de alte prestații, prevăzute de legislație", termenul **asigurat** reprezintă "persoană fizică aptă pentru muncă, cu domiciliul sau reședința în Republica Moldova, pentru care plătitorii contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat plătesc contribuții de asigurări sociale în vederea beneficierii de dreptul pentru prevenirea,

limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege", iar **contribuție de asigurări sociale** se definește ca "sumă datorată în mod obligatoriu de plătitorul contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat" [4]. Conform art.1 din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, **asigurarea obligatorie de asistență medicală** reprezintă "un sistem autonom garantat de stat de protecție financiară a populației în domeniul ocrotirii sănătății prin constituirea, pe principii de solidaritate, din contul primelor de asigurare. Sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală oferă cetățenilor Republicii Moldova posibilități egale în obținerea asistenței medicale oportune și calitative" [5]. Conform art.3 din Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, **prima de asigurare obligatorie de asistență medicală** reprezintă "sumă fixă sau contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, pe care asiguratul este obligat să o plătească asigurătorului pentru preluarea riscului persoanei asigurate conform legislației" [7]. Gestionarea și alocarea resurselor destinate protecției sociale a cetățenilor sunt realizate de CNAS fiind o "autoritate administrativă centrală în subordinea Guvernului, care administrează și gestionează sistemul public de asigurări sociale" [4]. Evidența persoanelor fizice în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală se ține de către CNAM, care este o organizație de stat autonomă de nivel național, dispune de personalitate juridică și desfășoară activități nonprofit în domeniul asigurării obligatorii de asistență medicală [5]. După ce am analizat cu atenție definițiile relevante, voi detalia **bugetul prevăzut pentru contribuțiile de asigurări sociale și medicale ale anului 2025**. Astfel, conform Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2025 și Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2025, dispunem de următorii indicatori:

- ❖ Bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2025 a fost aprobat la suma de **46513720,1 mii de lei** [8].
- ❖ Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2025 a fost aprobat la suma de **17391470,7 mii de lei** [9], cu 12,8% mai mult față de suma aprobată pentru 2024.

Tabelul 1: Cota contribuției de asigurări sociale achitată de angajatori pentru anul 2025

Cota contribuției	Categoria
24%	Pentru angajatorii sectorului privat, instituțiilor de învățământ superior și ai instituțiilor medico-sanitare
29%	Pentru angajatorii autorităților/ instituțiilor bugetare și autorităților/ instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor medico-sanitare
32%	Pentru angajatorii sectorului privat, instituțiilor de învățământ superior și ai instituțiilor medico-sanitare (*persoanele care activează în condiții speciale de muncă)
39%	Pentru angajatorii autorităților/ instituțiilor bugetare și autorităților/ instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor medico-sanitare (*persoanele care activează în condiții speciale de muncă)

Sursa: Elaborat de autor în baza CNAS

În mod particular, să subliniem că **prima de asigurare obligatorie de asistență medicală**, sub formă de contribuție procentuală la salariu și alte beneficii, calculată pentru categoriile de plătitori menționate în anexa nr.1 a Legii nr.1593/2002, va rămâne în anul 2025 la nivelul de **9,0%** [7]. Cetățenii care nu sunt angajați și nici asigurați de Guvern sunt obligați să se asigure în mod individual, sumele fixe pentru anul 2025 sunt prezentate în tabelul 2.

Contabilitatea contribuțiilor pentru salariați se înregistrează în **contul 533 „Datorii privind asigurările sociale și medicale”** conform Planului general de conturi contabile, este destinat generalizării informației privind existența și modificarea datoriilor aferente contribuțiilor de asigurare socială de stat obligatorii și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală [2].

Angajatorii trebuie să declare lunar contribuțiile prin intermediul **Dării de seamă privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate (Forma IPC21)**, la Serviciul Fiscal de Stat. Termenul limită de achitare este, până la data de 25 a lunii următoare perioadei de raportare.

Tabelul 2: Persoanele care se asigură individual și sumele aferente asigurării medicale

Categoria de persoane care achită asigurarea medicală	Dacă se achită pînă la 31.03.2025	Dacă se achită după 31.03.2025
Persoanele neangajate care exercită profesia de notar, avocat, executor judecătoresc, expert judiciar, mediator, interpret, traducător și administrator autorizat, care au obținut atestat, licență sau autorizație în modul stabilit de lege, persoanele care exercită independent profesia de medic de familie	5054 lei	12636 lei + Penalitate
Fondatorii de ÎI și de GȚ, deținătorii de patentă, arendașii, arendatorii, persoanele fizice care desfășoară activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticulură și/sau de obiecte ale regnului vegetal, cetățenii străini cu drept de ședere provizorie sau permanentă în RM, alți cetățeni care nu sunt angajați și nici asigurați de Guvern	2527 lei	12636 lei + Penalitate
Persoanele fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor	1825 lei	12636 lei + Penalitate
Proprietarii de teren cu destinație agricolă	1264 lei	12636 lei + Penalitate

Sursa: Elaborat de autor în baza CNAM și [7]

Concluzii. Într-un mediu economic dinamic, unde legislația fiscală și socială este în continuă schimbare, angajatorii trebuie să își asume responsabilitatea pentru respectarea obligațiilor privind contribuțiile sociale și medicale. Acestea nu doar că asigură protecția și securitatea financiară a salariaților, ci contribuie și la stabilitatea și sustenabilitatea sistemului de protecție socială. În concluzie, asigurarea unui sistem de contribuții corect și transparent nu doar că protejează angajații, oferindu-le beneficii sociale și medicale, dar contribuie și la dezvoltarea unui mediu economic sustenabil. Totodată, digitalizarea și automatizarea proceselor contabile aduc o mai mare eficiență în gestionarea acestor obligații, reducând riscurile de erori și simplificând raportarea. În viitor, adaptarea standardelor contabile la noile reglementări vor fi esențiale pentru menținerea unui echilibru între interesele angajaților, angajatorilor și rezistența sistemului social.

Referințe bibliografice

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova, nr.1163-XIII din 24.04.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, ediție specială. Disponibil: <http://www.lex.md/fisc/codfiscaltxtro.htm>
2. Planul general de conturi contabile. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.233-237/1534 din 22.10.2013. Disponibil: <https://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/Planul%20general%20de%20conturi%20contabile.pdf>
3. Legea contabilității și raportării financiare, nr.287 din 15-12-2017. În: MO al Republicii Moldova nr.1-6, art.22. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136356&lang=ro#
4. Lege privind sistemul public de asigurări sociale, nr.489 din 08.07.1999. În: MO al Republicii Moldova nr.1-4 art.2. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139810&lang=ro#
5. Lege cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, nr.1585 din 27.02.1998. În: Monitorul Oficial al RM nr.38/39 art.280. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146835&lang=ro#
6. Grigorie-Lăcrița Nicolae, M.-C. Cioponea, Finanțe publice și fiscalitate, București: Editura Fundației "România de Măine", 2004, 364 p. ISBN: 973-582-879-0, pag.79.
7. Lege cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, nr.1593 din 26.12.2002. În: MO al Republicii Moldova nr.18-19 art.57. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144917&lang=ro#
8. Lege bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2025, nr.303 din 19.12.2024. În: MO al RM nr.552-555 art.756. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146462&lang=ro#
9. Lege fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2025, nr.304 din 19.12.2024. În: MO al Republicii Moldova nr.552-555 art.758. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146464&lang=ro#

PROVOCĂRILE ÎNCADRĂRII ÎNȚIALE A TINERILOR CONTABILI ÎN CÂMPUL MUNCII

THE CHALLENGES OF THE INITIAL EMPLOYMENT OF YOUNG ACCOUNTANTS IN THE LABOR FIELD

Autor: Andreea TRIBOI

studentă

Academia de Studii Economice din Moldova

e-mail: triboi.andreea@ase.md

Coordonator științific: Stela CARAMAN

ORCID: [0000-0003-1523-7126](https://orcid.org/0000-0003-1523-7126)

Academia de Studii Economice a Moldovei

e-mail: caraman@ase.md

Abstract: *The difficulties met by students at the beginning of their career ladder has been greatly highlighted among the youth and has become one of the reasons many students are skeptical in whether one needs higher education or not. In this project I used a google forms as my main research method, where 70 accounting students, graduates and even junior accountants have voted and expressed their opinion regarding how efficient the learning system is. Accordingly, we had a bigger share of people who consider the educational system could improve, especially when it comes to the amount of knowledge a student can apply after obtaining a bachelor's degree in accounting in A.S.E.M. However, we also underlined the fact that teachers have been listening to the students' demands and started including a lot of practical activities within the lessons, such as filling up paperwork that all accountants work with in our country and also bringing public figures from the economical field that communicate us important financial facts and information. The results from these additions were reflected in our project through comparing the knowledge our students get from the degree and what employers need when looking for a potential accountant.*

Keywords: *difficulties, youth, google forms, accounting, educational system*

JEL: M41, A22, A23

Introducere.

Într-o lume profesională din ce în ce mai complexă și dinamică, studenții din domeniul contabilitate se confruntă cu trecerea de la învățământul academic la piața muncii. Deși, sistemul de învățământ ofera studenților condiții necesare de a dezvolta o logică profesionistă și analitică, adesea uităm să depășim bariera teoretică și să pașim lent dar sigur spre activități aplicabile. În opinia autorului Valentin Cucuta, "Integrarea în câmpul muncii a tinerilor și adaptarea lor la locul de muncă reprezintă o perspectivă necesară pentru reorganizarea forței de muncă" [3]. Prin urmare, această lucrare își propune să identifice cele mai frecvente dificultăți pe care le întâmpina studenții contabili în momentul aplicării tuturor cunoștințelor acumulate la programul de licență 0411.1. Contabilitate, în cadrul unui loc de practică/munca și să ofere posibile soluții ale acestora. Pentru elaborarea cercetării, autorul a utilizat o varietate de metode de cercetare, precum analiza, compararea, sinteza, generalizarea și aplicarea unui chestionar, oferind o perspectivă clară asupra temei abordate.

Conținut de baza.

În cadrul acestei cercetări, autorul a elaborat un Chestionar destinat studenților, masteranzilor și absolvenților de la Facultatea Contabilitate, ASEM. Chestionarul conține 11 întrebări referitoare la nivelul și calitatea prezentării cunoștințelor teoretice în cadrul programului de licență, în raport cu cerințele pieței și aplicabilitatea acestora. Pentru a contura o imagine clară, autorul a început prin a

analiza procentajul participanților care activează în domeniul studiat. Astfel, s-a obținut un rezultat de 48,3%, ceea ce indică faptul că restul de 51,7% dintre studenți nu activează în acest domeniu sau nu și-au regăsit interesele profesionale în acesta.

Din totalul întrebărilor adresate, autorul a selectat o parte care oferă o imagine generală a situației actuale.

La întrebarea „*La ce nivel considerați că informațiile din cadrul cursurilor/seminarelor sunt aplicabile în practică?*”, participanții au acordat o notă medie de 3,72 din 5. Având în vedere condițiile complexe și variate în care studenții pot fi descurajați de aplicarea acestor cunoștințe, autorul consideră că aplicabilitatea acestora este încă în proces de dezvoltare pentru cei care urmează să înceapă carierele profesionale.

Răspunsurile la întrebarea „*Cât de accesibile au fost stagiile de practică și, dacă ați întâmpinat dificultăți, care au fost acestea?*” au arătat, că stagiile de practică au fost foarte accesibile. În plus, 38,3% dintre respondenți au aflat despre aceste oferte din informațiile furnizate de universitate. Totuși, unele răspunsuri au subliniat că „...multe întreprinderi nu sunt prea dispuse să accepte studenți la practică, poate din cauza lipsei de experiență sau pentru că nu dispun de timp pentru a ne învăța”. În acest context, autorul le-a solicitat studenților să voteze dacă cunoștințele teoretice au fost aplicabile în momentul în care le-au utilizat la locul de muncă/practică. Astfel, 46,7% au răspuns „Nu în totalitate”, iar 33,3% au răspuns „Da”. Rezultatele sunt corecte, având în vedere că practica reprezintă o etapă mult mai amplă decât partea teoretică, fiind un proces care include orizonturi mai largi ce pot depăși limitele surselor informaționale.

Modul în care au răspuns respondenții la întrebarea „*Care sunt principalele provocări cu care v-ați confruntat încercând să găsiți un loc de muncă în contabilitate la început?*”, ne-au oferit posibilitatea să constatăm, că deși locurile de practică sunt disponibile pentru tinerii contabili, lipsa experienței practice rămâne o barieră semnificativă în integrarea acestora pe piața muncii. Au fost recenzii care subliniază acest aspect, precum: „*Este mai mult teorie, în practică e diferit*”, „*Lipsesc mai multe activități practice, cu exemple concrete din activitatea unei companii, documente/lucru în programul IC*”, „*Prea multă teorie și probleme pe hârtie și prea puțin lucru cu softurile*”. Răspunsurile colectate la această întrebare au avut un rol esențial în identificarea esenței problemei și aplicarea acesteia în a doua metodă de cercetare, respectiv compararea cerințelor angajatorilor de pe piața muncii cu ceea ce oferă A.S.E.M. în programul de licență „Contabilitate” [1]. Astfel, autorul a realizat o analiză a cerințelor înaintate și prezentate de către angajatorii din țara noastră în ofertele de angajare plasate pe website-urile: rabota.md [4], delucru.md [5] și jobber.md [6] față de nivelul de pregătire profesională a studenților contabililor. Rezultatele analizei efectuate sunt generalizate în tabelul 1.

Tabelul 1. Cerințele angajatorilor din Republica Moldova comparativ cu nivelul de pregătire profesională a studenților contabili

Cunoștințe oferite de Programul de studii	Cerințe practice solicitate de angajatori
Programele de operare însușite sunt Excel și Acces, deși foarte utile, nu învățăm multe aspecte practice	Abilități avansate de utilizare a sistemului de operare MS Office (Excel, Word);
Programul automatizat IC: Contabilitate	Cunoașterea avansată a programelor automatizate de ținere a contabilității: IC: Contabilitate, Universal Accounting, Elemento etc.
Tindem să ne axăm pe partea teoretică și abilitatea de a reține informații, mai puțin pe partea logică	Capacitate de analiză și sinteză, gândire logică; Operativitate în gândire și acțiune
Cunoaștem și analizăm documente primare, însă întâlnim dificultăți la introducerea acestora în practică	Cunoașterea avansată de generare și prelucrare a documentelor contabile

Sursa. Elaborat de autor în baza datelor colectate de pe website-urile: rabota.md, delucru.md, jobber.md, angajare.md și Planul de studii pentru Programul de licență 0411.1. Contabilitate

Din cele prezentate în tabelul de mai sus, rezultă, că în prezent, pentru un specialist în domeniul financiar-contabil, nu mai este suficient să cunoască în detaliu tehnica contabilă, reglementările legislative sau să dețină cunoștințele necesare pentru efectuarea analizelor economico-financiare. Este esențial ca acesta să aibă cunoștințe tot mai detaliate în utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicații, să înțeleagă avantajele strategice pe care le poate obține o entitate prin implementarea acestora și modul în care aceste avantaje pot fi transformate în profit pentru organizație. Pentru a susține aceste afirmații, vine și autoarea Stela Caraman [2]. care evidențiază faptul, că cerințele sunt destul de exigente și nu se limitează doar la cunoștințe specifice domeniului, ci includ și abilități în domeniul tehnologiilor informaționale, gândirii analitice și raționamentului profesional.

Concluzii.

Astfel, analizând dacă cerințele angajatorilor din Republica Moldova se regăsesc în *cunoștințele, abilitățile și competențele* oferite de Planul de învățământ pentru programul de licență 0411.1. Contabilitate, s-a constatat ca :

1. *planul de învățământ* răspunde în mare parte cerințelor esențiale solicitate de angajatori, incluzând cunoștințele fundamentale în domeniile contabilității, fiscalității, analizei și auditului;
2. *abilitățile practice* specifice domeniului, cum ar fi utilizarea software-urilor contabile și elaborarea situațiilor financiare, sunt insuficient integrate, iar foștii absolvenți au subliniat necesitatea unor cursuri mai aplicate practic în aceste domenii;
3. *cunoștințele teoretice* despre reglementările contabile naționale și internaționale sunt bine acoperite, însă foștii absolvenți menționează că, în practică, există o cerință tot mai mare pentru formare în domeniul analizei financiare și al gestionării riscurilor;
4. în ceea ce privește *competențele soft*, angajatorii subliniază importanța dezvoltării abilităților de *comunicare și lucru în echipă*, care nu sunt suficient accentuate în planul de învățământ.

În concluzie, este necesar ca programul de licență să integreze mai multe elemente de formare practică, să acorde o atenție sporită pregătirii în analiza financiară și gestionarea riscurilor, precum și să sprijine dezvoltarea abilităților de comunicare și lucru în echipă, pentru a răspunde mai bine cerințelor pieței muncii și pentru a pregăti absolvenții pentru provocările profesionale actuale.

Referințe bibliografice

1. Planul de învățământ Ciclul I - studii superioare de licență, nivelul de calificare ISCED – 6 pentru Programul de licență 0411.1. Contabilitate. Disponibil: <https://caae.ase.md/files/studii/planuri/2024/zi/CONT.pdf> ;
2. CARAMAN, S. Inovații social-educative în pregătirea profesională continuă a contabililor. In: *Tradiție și inovare în cercetarea științifică*, Ediția a XI-a, 7 octombrie 2022, Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, 2022, Ediția 11, Vol. I, pp. 138-143. ISBN 978-9975-50-296-2. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/17206;
3. CUCUTA, V. Bariere în ocuparea în câmpul muncii a tinerilor (Cazul mun. Chișinău). In: *Sesiune națională cu participare internațională de comunicări științifice studențești*, Ed. 24, 15 februarie 2020, Chișinău, Republica Moldova: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2020, Ediția 24, Vol.1, pp. 261-263. ISBN 978-9975-142-89-2. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/103056;
4. Platforma rabota.md. Disponibil: <https://www.rabota.md/ro/jobs-moldova-contabil>;
5. Platforma delucru.md. Disponibil: <https://www.delucru.md/jobs-contabil>;
6. Platforma jobber.md. Disponibil: <https://jobber.md/jobs/?query=contabil>.

GESTIONAREA STOCURILOR DE MATERIALE: ROLUL CONTABILITĂȚII ȘI AL CONTROLULUI DE GESTIUNE

MATERIAL INVENTORY MANAGEMENT: THE ROLE OF ACCOUNTING AND MANAGEMENT CONTROL

Autor: Paula STĂVILĂ

Academia de Studii Economice din Moldova

email: stavila.paula@ase.md

Coordonator științific: Stela CARAMAN

ORCID: [0000-0003-1523-7126](https://orcid.org/0000-0003-1523-7126)

Academia de Studii Economice din Moldova

email: caraman.stela@ase.md

Abstract: This article emphasize how crucial managerial control and accounting are to managing material inventories, with a special focus on the ABC method of material classification and the challenges related to fuel management. Efficient inventory management is a key element for the success of any organization, and accounting and management control provide the necessary tools to monitor, plan, and optimize resource utilization.

Keywords: accounting, management control, inventory management, ABC method, material classification,, resource optimization, monitoring, planning.

JEL: M41

Introducere.

Gestionarea eficientă a stocurilor de materiale este esențială pentru funcționarea eficientă și succesul oricărei organizații. Autorul a examinat, în acest articol, modul în care contabilitatea și controlul de gestiune joacă un rol important în procesul de gestionare a stocurilor, cu un accent deosebit pe surse mai specifice de intrare a materialelor și pe metoda ABC de gestionare a materialelor. **Necesitatea** abordării acestei teme rezultă din dificultățile de asigurare a unei evidențe corecte, optimizarea fluxurilor de stocuri și prevenirea erorilor sau pierderilor. **Importanța** constă în îmbunătățirea procesului decizional, creșterea eficienței operaționale și respectarea reglementărilor contabile. Cercetarea utilizează **metode** precum analiza, sinteza, comparația și generalizarea, oferind o abordare clară a temei. **Scopul** acestui articol este de a analiza rolul contabilității și al controlului de gestiune în gestionarea stocurilor de materiale, evidențiind aspectele complexe și provocările întâlnite.

Conținut de bază.

Gestionarea eficientă a surselor de intrare asigură un flux continuu de materiale necesare pentru gestionarea producției și a stocurilor, evitând întreruperile operaționale și controlând costurile.

În procesul de recunoaștere, evaluare și contabilizare în ceea ce privește stocurile de materiale, entitatea va respecta reglementările din SNC „Stocuri” și standarde suplimentare contabile relevante. Politicile contabile ale unei entități trebuie să includă reglementările și procedurile specifice pe care entitatea le folosește pentru ținerea contabilității și gestionarea stocurilor de materiale. În continuare, autorul va aborda aspectele contabile și fiscale aferente intrării stocurilor cu titlu gratuit. Stocurile primite cu titlu gratuit se evaluează conform datelor din documentele primare de intrare sau la valoarea justă [2, p. 230]. Costul acestor stocuri se contabilizează ca majorare concomitentă a stocurilor și a datoriilor (veniturilor anticipate - 535 „Venituri anticipate curente”). Pe măsura utilizării, valoarea stocurilor primite cu titlu gratuit se decontează la venituri curente (612

"Alte venituri din activitatea operațională"/611 "Venituri din vânzări"). Conform politicilor contabile costul stocurilor primite cu titlul gratuit pot fi contabilizate ca majorare concomitentă a stocurilor și a veniturilor curente (612 "Alte venituri din activitatea operațională"/611 "Venituri din vânzări"). Modul de contabilizare a materialelor după ambele variante este prezentat schematic în Tabelul 1.

Tabelul 1. Contabilitatea stocurilor primite cu titlu gratuit

Denumire documente	Conținutul operațiunilor	Varianta I Venituri anticipate		Varianta II Venituri curente	
		Debit	Credit	Debit	Credit
<i>Factura fiscală</i>	Reflectarea valorii stocurilor primite cu titlu gratuit, fără TVA	211	535	211	612
<i>Bon de consum, Act de casare a materialelor</i>	Consum materiale pentru:	Dt 811, 812 Ct 211			
	• Fabricarea produselor de bază, auxiliare				
	• Necesitățile generale ale procesului de producție	Dt 821 Ct 211			
	• Necesități comerciale administrative	Dt 712, 713 Ct 211			
<i>Nota de contabilitate</i>	Decontarea veniturilor anticipate la veniturile curente (pe măsura utilizării materialelor)	535	611 612	x	x

Sursa. Elaborat de autor, în baza SNC "Stocuri" [1]

Astfel, în opinia autorului un dezavantaj al acestei metode constă în faptul că este necesar de urmărit momentul decontării acestor materiale și de făcut înregistrări suplimentare de decontare a veniturilor anticipate aferente materialelor utilizate la venituri curente.

Cumpărătorul nu are dreptul la deducerea sumei TVA în baza facturii fiscale primite, deoarece această livrare nu urmează a fi achitată (este cu titlu gratuit). Art. 102 alin (1) din Codul Fiscal, stabilește că subiecților impozabili, înregistrați în calitate de plătitori ai TVA, li se permite deducerea sumei TVA, achitată sau care urmează a fi achitată furnizorilor plătitori ai TVA, pe valorile materiale procurate.

Pentru a asigura o gestionare eficientă și un control strict al materialelor este necesară clasificarea lor în detaliu în cadrul depozitelor, având în vedere diversitatea lor.

O tehnică eficientă folosită de entitățile care gestionează stocuri mari de diferite tipuri de materiale este **Metoda ABC**, care se bazează pe principiul Pareto, conform căruia 80% din rezultate sânt cauzate de 20% din cauze [5]. Aceasta presupune clasificarea stocurilor în trei categorii: A, B și C în funcție de valoarea lor economică. Criteriile de clasificare se bazează pe ponderea valorii a fiecărui material, oferind managementului unei organizații informații esențiale despre care stocurile necesită un control mai strict pentru a asigura un management optim al resurselor [4].

Metoda ABC se desfășoară în mai multe etape, fiecare având un rol important în clasificarea materialelor în funcție de costurile pe care le generează.

Prima etapă constă în colectarea informațiilor necesare, acestea fiind preluate din registrele contabile, în special din contul 211 „Materiale”.

A doua etapă implică o grupare preliminară a materialelor, în care acestea sunt ordonate în ordine descrescătoare, în funcție de consumul lor într-o anumită perioadă. La începutul listei sunt plasate materialele care generează cele mai mari costuri.

În ultima etapă se calculează 80% din suma totală a costurilor materialelor și se identifică tipurile care depășesc acest prag, acestea reprezentând aproximativ 20% din totalul materialelor consumate. Ulterior, se determină 15% din costurile materialelor pentru perioada analizată, această valoare fiind adăugată celor 80% inițiale. Se stabilește apoi care materiale se încadrează în acest interval, ajungând la 95% din totalul costurilor. Restul de 5% din costuri este generat de cele mai puțin valoroase stocuri de materiale, care reprezintă aproximativ 50% din totalul acestora.

Aplicarea practică a metodei ABC în gruparea stocurilor de materiale este redată în Tabelul 2

Tabelul 2. Gruparea stocurilor de materiale, conform metodei ABC

Tipuri de materiale	Suma costurilor, lei	Pondere în suma totală a costurilor, %	Total cumulat, %	Grupa
Țeavă semifabricat de carbon	223014,59	16,90%		Grupa A
Țeavă semifabricat din oțel inoxidabil	329342,36	24,96%		
Ferrovaniadiu	213219,48	16,16%		
Ferromolibden	232478,49	17,62%		
Total	998054,92	75,64%	75,64%	Nu mai mult de 80%
Cromat	106309,86	8,06%		Grupa B
Amestecuri de zgură și aditivi	102245,27	7,75%		
Piese și desene cu scop special	16265,64	1,23%		
Piese de schimb pentru pompe	6061,05	0,46%		
Total	230881,82	17,50%	93,14%	Nu mai mult de 95%
Piese de schimb pentru compresoare	43977,74	3,33%		Grupa C
Piese de schimb pentru saturatoare	30689,50	2,33%		
Recipient	8106,72	0,61%		
Containere returnabile	7759,29	0,59%		
Total	90533,25	6,86%		
TOTAL GENERAL	1319469,99	100%	X	

Sursa. Elaborat de autor

Decizii manageriale privind controlul materialelor pe baza grupării efectuate conform metodei ABC:

- **Materiale de tip A:** Necesită monitorizare constantă și control strict al stocurilor pentru a preveni lipsurile. Achizițiile trebuie să fie planificate atent, evitând suprastocarea, iar stocurile minime și maxime trebuie clar definite;
- **Materiale de tip B:** Se monitorizează periodic, cu un control mai flexibil al stocurilor. Comenzile pot fi mai rare, dar trebuie calculate astfel încât să nu apară lipsuri sau acumulări excesive;
- **Materiale de tip C:** Gestionate cu stocuri minime și achiziții pe termen lung, în cantități mari, pentru a reduce costurile. Administrarea acestor materiale trebuie optimizată pentru a minimiza cheltuielile de depozitare și manipulare.

Concluzii. Contabilitatea materialelor este esențială pentru monitorizarea și gestionarea eficientă a stocurilor, asigurând o înregistrare corectă a mișcărilor de materiale și utilizarea optimă a resurselor. O gestionare eficientă a materialelor contribuie la reducerea costurilor și la o mai bună planificare financiară. Materialele primite cu titlu gratuit trebuie evidențiate corespunzător în contabilitate, deoarece, deși nu sunt achiziționate, ele au o valoare economică și trebuie tratate conform normelor contabile. Metoda ABC este un instrument eficient pentru gestionarea materialelor, concentrând resursele asupra celor mai critice și contribuind la reducerea costurilor și riscurilor. Totuși, pentru a compensa limitarea sa legată de accentul exclusiv pe cost, este recomandată utilizarea în paralel a metodei XYZ, care oferă o perspectivă mai completă asupra gestionării stocurilor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE.

1. Standardul Național de Contabilitate "Stocuri". Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro#
2. GRIGOROI, L., LAZARI, L. și autorii. Contabilitatea întreprinderii. Ediția a III-a, revăzută și completată. Chișinău: Editura Cartier: ASEM, 2021. ISBN 978-9975-86-465-5 (Cartier) ISBN 978-9975-75-984-7 (ASEM).
3. HEARSON Jim. Ce este gestiunea stocurilor? Disponibil: <https://www.oracle.com/ro/scm/inventory-management/what-is-inventory-management/>
4. MAYASHREE A. ABC analysis - Method of Inventory Control and management. Disponibil: <https://cleartax.in/s/abc-analysis>
5. MIHAILĂ, Svetlana; BĂDICU, Galina. Adoptarea deciziilor manageriale privind optimizarea stocurilor și eficiența utilizării acestora. În: Cooperarea dintre mediul universitar și organismele profesionale: Soluții și oportunități în dezvoltarea durabilă a profesiei contabile. 2014. p. 161-164. Chișinău: ASEM, 2014, pp.161-164. ISBN 978-9975-75-710-2. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/1724>.

CONTABILITATEA ÎN LUMEA DIGITALĂ – DIFICULTĂȚI, TRANSFORMĂRI, SOLUȚII

ACCOUNTING IN THE DIGITAL WORLD – DIFFICULTIES, TRANSFORMATIONS, SOLUTIONS

Autor: Patricia ROTARI

Studii: Licență, Academia de Studii Economice din Moldova(ASEM), Republica Moldova

E-mail: rotari.patricia@ase.md

Conducător științific: Liliana LAZARI ORCID: 0000-0001-8310-2341

Academia de Studii Economice din Moldova(ASEM), Republica Moldova

E-mail: liliana.lazari@ase.md

Abstract. *Accounting is a classic profession, and its rules and concepts have been in place for many years and have not changed. However, the accounting industry is also being impacted by economic globalisation, stricter laws, and countless technology advancements. The necessity for quick adaptation and transformation of company practices and business processes without straying from fundamental accounting laws and principles reflects challenges for accounting. Digitalization of accounting is the conversion of financial data from a paper-based format to an electronic one. Accounting software and computers are used to convert paper data into electronic form. The ability to evaluate and report financial data quickly, effectively, and efficiently has improved because to technological advancement[4]. The findings of this research are that there are changes that need to be made by accounting at this time to include artificial intelligence technology such as AI, cloud systems, IoT, into the academic learning.*

Keywords: *digital accounting, artificial intelligence, technology, accounting education, innovation*

JEL: *M40, M41*

Introducere.

În contabilitatea digitală, datele financiare sunt create, transferate, gestionate și stocate electronic. Fostele obiceiuri de scriere manuală, cu care se ocupă adesea contabilii, acum sunt confrunte de inovarea și automatizate platformelor software. În plus, revitalizarea curriculumului de educație contabilă sub forma îmbunătățirii abilităților trebuie să fie echivalentă cu consultanții contabile, maximizată de utilizarea echipamentelor tehnologice în educația contabilă [1].

Metodologia de cercetare. Inspirația pentru crearea temei a fost schimbările vieții cognitive din lumea profesiei contabile, care au dat un impuls în prosperarea erei digitale și schimbărilor rapide ale globalizării, legilor stricte și nenumăratelor avansări hardware. Tehnicile de inspirație folosite pentru articol sunt următoarele: studierea cercetărilor științifice utilizând toate uneltele disponibile pentru analiză, observare, raționament deductiv, de asemenea completată de documentarea și înregistrarea de pe platformele disponibile. “Într-o lume plină de incertitudine, perturbări și schimbări, acum este timpul ca contabilii să se poziționeze ca fiind vitali în rolurile lor în această perioadă de tranziție”, spune John Edwards, CEO al The Institute of Financial Accountants (IFA)[6]. Fără îndoială că pandemia a accelerat procesul de transformare digitală. Este o realitate care a fost aruncată asupra lumii contabilității, și asupra tuturor celorlalți, mai devreme decât se așteptau. În plus, entitățile fac față unor schimbări enorme: recuperarea după doi ani de blocada pandemică, adevărul sumbru al insolvabilității, fluctuațiile prețurilor la energie, creșterea taxelor, războiul din Ucraina cu toate consecințele sale globale și dificultățile financiare. În acest sens, digitalizarea pentru organizații este mult mai eficientă și încurajatoare în continuarea activităților, pentru că permite simplificarea sarcinilor de lucru, cum ar fi analizarea rapoartelor financiare a companiilor din diferite țări și industrie; reducerea timpului și costurilor, în asigurarea transparenței lucide a companiilor, mai puțin

riscante pentru potențialii investitori. Este important să profităm de tehnologia digitală pentru a concepe noi idei de afaceri, culturi și experiențe pentru clienți, sau pentru a le adapta pe cele actuale, pentru a satisface cerințele pieței, cunoscut ca transformare digitală. Această idee a fost concisă în Tabelul 1 de mai jos.

Tabel 1. Efectele cheie ale digitalizării profesiei contabile și performanța sarcinilor

Principalele soluții digitale	Educația și formarea
1. Inteligența artificială	1. Schimbări și modificare a programelor universitare
2. Block chain	2. Gândirea critică
3. Cloud computing	3. Rezolvarea problemelor
4. Big data	4. Abilități privind utilizarea inteligenței artificiale
	5. Inginerie contabilă
	6. Interacțiune și comunicare interpersonală

Sursa: Elaborat în baza surselor disponibile ENTRENOVA [3] p.12-14

Digitalizarea contabilității a ajuns în stadiul de cloud și big data urmărită în introducerea rapoartelor financiare, asistență AI, Internetul lucrurilor și chatGPT pentru realizarea de rapoarte financiare și auditarea rapoartelor financiare, iar ideea este aprig discutată de contabili precum fintech, peer to peer landing și crowdfunding. De asemenea, ramurile contabilității care sunt afectate de digitalizarea contabilității includ pregătirea rapoartelor financiare, auditarea rapoartelor financiare, impozitarea, mai multe părți din domeniul bancar și contabilitatea sistemelor informatice[8].

Prin urmare, luând în considerare aceste caracteristici, contabilii sunt nevoiți să facă față evoluțiilor tehnologice din ce în ce mai mari care perturbă munca contabililor. Pregătirea contabililor de a face față valului de instrumente ar fi recomandaibil să fie studiate la nivel universitar, astfel încât procesul de cauză-efect să poată concura dezvoltări industriale. Educația contabilă devenind un pilon al contabililor în contruirea unei baze solide pentru automatizarea proceselor contabile. Ca rezultat a celor relatate și în perspectiva transformărilor accelerate a tehnologiei informaționale folosite în domeniul economic și a circumstanțelor concurențiale, este necesară o relocare a unității datelor oferite de contabilitate în sistemul informațional al entității și nu doar acest fapt. Atitudinea sistemică a entității conduce la o modalitate integrată la rangul fluxului de informații contabile care ține cont de starea și mișcarea atât a resurselor materiale cât și a celor monetare[5]. Contabilitatea, prin volumul de date oferite, are onorarea de a susține conturarea viitorului entității sub datoriă accentuării diferitor factori: interni sau externi. Conturarea contabilă, așadar este utilizată de celelalte componente ținând cont de datele oferite de aceasta, precum și de alte subsisteme ale entității. În consecință, conștientizarea entităților a demarat de la contabilitate, în mod deosebit caracterul structurat al acesteia[5]. Astfel, începând cu o bună practică a educației contabililor în lumea digitalizării, complementată de gândirea critică, interacțiune, comunicarea interpersonală și rezolvarea problemelor va favoriza mediul academic. Pentru că următorul pas este de a pune în practică aceste cunoștințe în sprijinirea corporațiilor inovate, soluționând nevoia transformărilor secolului. Toate schimbările devin un mediu prielnic pentru toate sarcinile contabilității ale entității, astfel căpătând statutul planificat. Inteligența artificială (AI) este un domeniu-cheie al automatizării care este setat să schimbe fața operațiunilor contabile, oferind eficiență, reducând erorile și optimizând fluxurile de lucru, asistând în același timp profesioniștii cu luarea deciziilor de afaceri în timp real, bazate pe informații bazate pe datele contabile. Cererea de software de contabilitate bazat pe inteligență artificială a crescut datorită creșterii puternice a plăților digitale, alimentată de pandemie[4]. De asemenea, a fost lansată digitalizarea contabilității folosind un sistem de cloud computing de către experți financiari, acest lucru facilitează factorii de decizie și respectarea sistemului informatic. Deoarece folosind cloud computing datele contabile sunt procesate mai rapid, mai economic, mai flexibil, mai eficient și cu mai puține fraude. În consecință, perturbarea digitalizării contabile – comoditate pentru utilizatori, dar poate amenința munca tehnică a contabililor.

Lucrări precum crearea de rapoarte financiare, date de vânzări, date de cumpărare, proiecțiile financiare pot fi înlocuite cu cloud computing, IoT, ChatGPT, AI. Este inevitabil că rolul contabililor în acest caz poate contribui la pregătirea răspunsurilor strategice. Contabili care înțeleg cele mai recente evoluții de gadget-uri reușesc să sprijine companiile să construiască răspunsuri strategice. Calcularea și operațiunile matematice, pot fi rezolvate de Big Data, Data Analytics pentru a construi o organizație. În ciuda acestui fapt, la voința lor, contabilii pot juca și ei un rol în schimbările structurale, ajutând organizațiile să profite de cea mai recentă tehnologie[8]. Organizarea lecțiilor de tehnologie digitală, integrând big data și cloud computing, globalizare, outsourcing-ul serviciilor de contabilitate, și vizat, drept fiscal, noi modele de raportare corporativă, reglementări privind raportarea integrată etc., care de fapt se regăsesc [5] în corporații, vor da naștere unor noi domenii de angajare. Iar părțile interesate sunt pregătite să intre în bula digitalizării, îmbrățișând experiențe. Progresul aparatelor software este un lucru clar și nu este o alegere să fii pregătit sau nepregătit, așa că pentru companii stăpânirea echipamentelor este o necesitate.

Concluzie. Rolul practicienilor în dezvoltarea educației contabile bazat pe AI (inteligentă artificială), cloud computing, IoT (internetul lucrurilor) este necesar, pentru a depăși problema nevoilor omenirii de adaptare la progres, privind oportunitatea utilizării inteligenței artificiale. Atragerea de noi talente în cercetarea contabilă a fost întotdeauna o provocare. Un număr limitat de cercetători mai tineri ar putea, să urmărească trăsăturile cercetătorilor mai în vârstă[7], făcându-se schimburi de opinii și investiții substanțiale în cunoștințe, ca ulterior să o transforme în realitate.

Este inevitabil că rolul contabililor în acest caz poate contribui la pregătirea răspunsurilor strategice. Contabili care înțeleg cele mai recente evoluții de gadget-uri reușesc să sprijine companiile să construiască răspunsuri strategice. Calcularea și operațiunile matematice, pot fi rezolvate de Big Data, Data Analytics pentru a construi o organizație. În ciuda acestui fapt, la voința lor, contabilii pot juca și ei un rol în schimbările structurale, ajutând organizațiile să profite de cea mai recentă tehnologie[8]. Organizarea lecțiilor de tehnologie digitală, integrând big data și cloud computing, globalizare, outsourcing-ul serviciilor de contabilitate, și vizat, drept fiscal, noi modele de raportare corporativă, reglementări privind raportarea integrată etc., care de fapt se regăsesc[5] în corporații, vor da naștere unor noi domenii de angajare. Iar părțile interesate sunt pregătite să intre în bula digitalizării, îmbrățișând experiențe. Progresul aparatelor software este un lucru clar și nu este o alegere să fii pregătit sau nepregătit, așa că pentru companii stăpânirea echipamentelor este o necesitate.

Referințele bibliografice

1. Ardiansyah, L. Y. (2021). Revitalization Of Accounting Education In The Hegemony Of Industrial Development In Lombok. Journal of Education and Social Sciences, 18(1).
2. BAJAN, M, LAZARI, L. Contabilitatea în era digitală. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii, Conferința Științifică Internațională, 27-28 Septembrie 2019, Chișinău, 2019, pp.583-588, 0,35 c.a. ISBN 978-9975-75-968-7. Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/epub/conf_09.19_tezes.pdf
3. DANIMIR GULIN (2019). Digitalization and the Challenges for the Accounting Profession, ENTRENOVA 12-14, pp 502-509 Disponibil: <https://journal.adpebi.com/index.php/IJBMR/article/view/804/690>
4. Dr. R. KAMARAJ. Digitalization on the accounting profession and accounting structure- an overview. International Journal Of Creative Research Thought(2023), pp 1-6. Disponibil: <https://ijcrt.org/papers/IJCRT2307350.pdf>
5. GRIGOROI, L., LAZARI, L. Digitalizarea: scop sau mijloc al educației contabile universitare. În: Contabilitatea și educația contabilă în societatea digitală, Conferința Științifică Internațională, 4-5 aprilie 2019, ASE, Chișinău, 2019, pp.19-25, 0,5 c.a. ISBN 978-9975-127-67-7. Disponibil pe: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_con_05.04.19.pdf
6. Institute of Financial Accountant(2022). *What does the future of accounting look like?*. Disponibil: <https://www.accountancyage.com/2022/08/01/what-does-the-future-of-accounting-look-like/>
7. JOACHIM ELMEGAARD Navigating The Digital Frontier In Accounting, PhD Series 29-2024, pp 45-46. Disponibil : https://research-api.cbs.dk/ws/portalfiles/portal/107103061/joachim_elmegaard_phd_series_29_2024.pdf
8. LALU YAYAN ARDIANSYAH, IMTIYAZ FARRAS MUFIDAH, ANISAUL HASANAH. International Journal of Islamic Business and Management Review Vol.3 No.2, 2023 e-ISSN: 2808-0939, pp.130-138 Implications of Digitalization of Accounting for the Development of the Accounting Curriculum.

PROVOCĂRILE STUDENȚILOR PROGRAMULUI DE STUDII "CONTABILITATE" ÎN PARCURSUL EDUCAȚIONAL

THE CHALLENGES FACED BY STUDENTS OF THE "ACCOUNTING" STUDY PROGRAM THROUGHOUT THEIR EDUCATIONAL JOURNEY

Autor: Aleksandrina DALȚĂ

Academia de Studii Economice din Moldova,

alexadalta625@gmail.com

Coordonator științific: Liliana LAZARI, dr., conf. univ.

Academia de Studii Economice din Moldova

liliana.lazari@ase.md

Abstract. Studying accounting at university presents numerous challenges, requiring students to master complex financial principles, tax regulations, and accounting software. Financial struggles add to pressure, as many students need to work while studying, yet most available jobs require full-time commitment. Additionally, low salaries entry-level accountants in Moldova push many graduates to seek better opportunities abroad, contributing to a talent drain. This article explores the main challenges accounting students face, from academic difficulties to financial pressures and career prospects, while also suggesting possible solutions.

Keywords: challenges, accounting, solutions, students, responsibilities, opportunities, university

JEL: A22, M40

Introducere

Procesul educațional în domeniul contabilității impune studenților numeroase provocări, de la dificultatea cursurilor teoretice și practice, până la echilibrul dintre studii și necesitatea de a obține un venit. Mulți studenți își asumă responsabilități suplimentare, cum ar fi locuri de muncă part-time sau full-time, afectând astfel performanța academică. În acest articol, analizăm principalele dificultăți cu care se confruntă studenții de la facultățile de contabilitate și oferim soluții pentru a gestiona mai bine această perioadă de tranziție către viața profesională. Ca să înțelegem mai bine aceste necesități și dificultăți, am propus un chestionar către studenții de la Facultatea Contabilitate și s-a utilizat site-uri precum Rabota.md, Paylab.ro, uk.indeed.com.

Conținut de bază

Contabilitatea este un domeniu complex, bazat pe principii riguroase și o multitudine de reglementări contabile, fiscale etc. Studenții întâmpină inițial dificultăți în înțelegerea conceptelor teoretice: bilanțuri (conform SNC:prescurtat și deplin), dar și conform IFRS, amortizare etc. O altă dificultate ar fi utilizarea tehnologiilor informaționale, precum softul contabil 1C care necesită timp pentru a fi învățat, iar facultățile nu acoperă toate softurile aplicate în mediul practic. Deși facultatea de contabilitate oferă perspective profesionale bune, există diferențe mari între salariile din diferite țări. În Republica Moldova, salariul mediu a unui contabil este de 13905 MDL [1], în România este de 9826 RON, echivalentul la 38428 MDL [3], iar în Marea Britanie este de 37250 GBP, echivalent la 869985 MDL per an, per lună ar fi 72500 MDL [2]. Această discrepanță determină mulți studenți să-și dorească o carieră în afara țării.

Pentru a înțelege mai bine provocările studenților în timpul facultății s-a realizat un chestionar pentru studenții din anul I, II și III de la Facultatea Contabilitate, ASEM. Limitele cercetării sunt determinate de aplicarea cercetării doar pentru studenții de la învățământul cu frecvență și a fost completat de 67 de studenți dintr-un total de 219, ceea ce reprezintă o rată de răspuns de aproximativ 30,6%.

Distribuția răspunsurilor pe ani de studiu este relativ echilibrată, dar există unele diferențe. Din anul I au răspuns 22 studenți din 77 (28,6%), din anul II, 27 din 80 studenți (33,8%), iar din anul III - 18 din 62 (29,0%). Chestionarul evidențiază mai multe aspecte cheie legate de avantajele studierii pentru pregătirea profesională facultății și principalele surse de stres în timpul facultății.

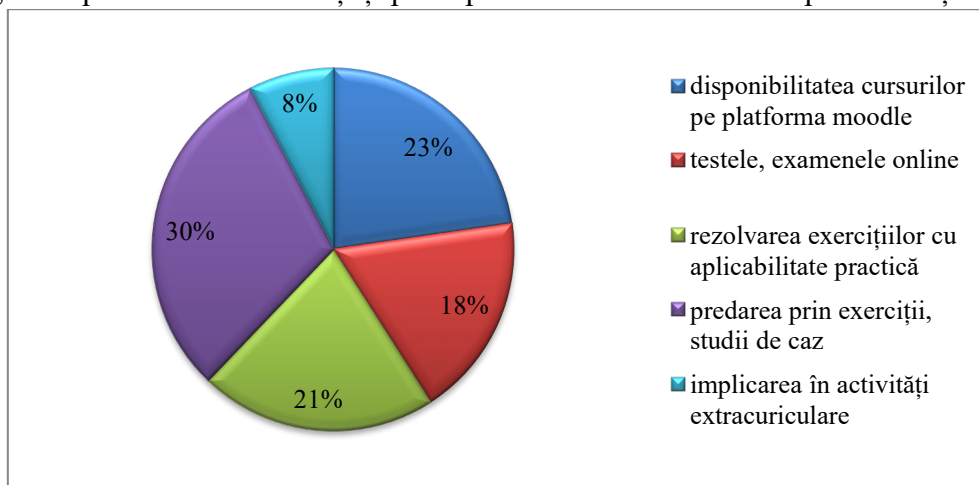

Figura 1. Avantajele studierii în pregătirea profesională pentru Facultatea Contabilitate

Sursa: elaborat de autor în baza chestionarului

Conform figurii 1, putem observa că 51 % (30% + 21%) din studenții implicați în chestionare consideră că aplicabilitatea practică prin exerciții și studii de caz reprezintă un avantaj superior, urmat de disponibilitatea cursurilor pe platforma moodle (23%), testele și examenele online (18%) și implicarea în activități extracurriculare (8%).

În baza chestionarului au fost determinate principalele surse de stres a studenților în timpul facultății. Rezultatele indică faptul că studenții resimt presiunea academică atât din perspectiva evaluărilor, cât și a gestionării timpului pentru studiu și alte activități. Acest lucru îl putem observa în figura 2 elaborată în baza rezultatelor chestionarului.

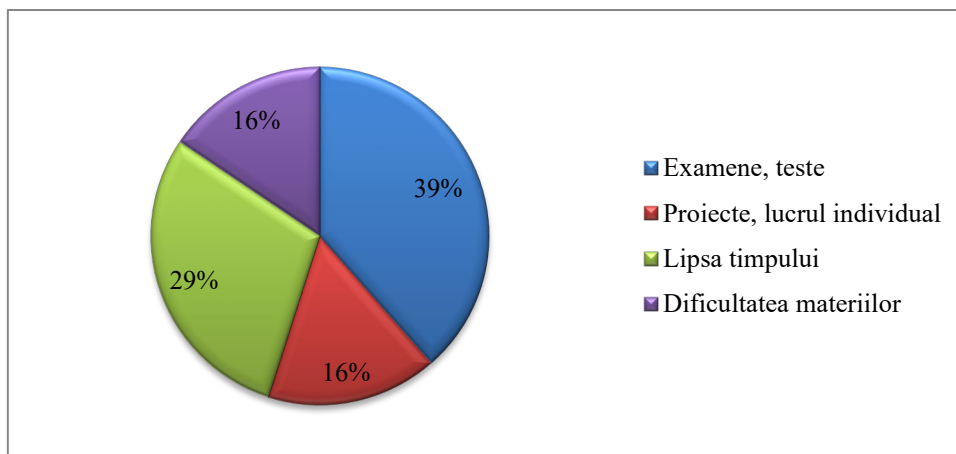

Figura 2. Principalele surse de stres întâlnite de studenți în timpul facultății

Sursa: elaborat de autor în baza chestionarului

Pe baza figurii 2, putem observa că 39% din studenții implicați consideră că examenele și testele sunt principalele surse de stres, urmat de 29% de studenți care consideră că lipsa timpului este cea mai mare provocare întâmpinată de ei, cauzată de volumul mare de informații și responsabilități, dificultatea materiilor (16%), deoarece materialul de studiu este complex și greu de înțeles, ceea ce contribuie la stresul general și 16% - proiecte sau lucrări individuale.

Concluzii.

În baza chestionarului realizat efectuăm următoarele constatări:

- Studenții se confruntă cu dificultăți majore în gestionarea timpului între studii și muncă.
- Necesitatea cunoașterii diverselor softuri utilizate în mediul practic.
- Diferențele salariale dintre țări determină mulți absolvenți să plece în străinătate.

În baza studiului sunt propuse următoarele recomandări:

- Creșterea numărului de locuri de muncă part-time în contabilitate.
- Adaptarea salariilor din Republica Moldova la nivelul pieței muncii europene și alte țări.
- Implicări și opinii continue dintre mediul academic reprezentat de cadre didactice și studenți, dar și mediul de afaceri în calitate de angajator .

Referințe bibliografice

1. Salarii Contabili în Chișinău, Moldova. Disponibil: www.delucru.md
2. Salarii Contabili în Marea Britanie. Disponibil: <https://uk.indeed.com/career/accountant/salaries>
3. Salarii Contabili în România. Disponibil: www.paylab.ro/en/salaryinfo/economy-finance-accountancy
4. LAZARI, Liliana. Adaptarea educației contabile la tendințele în schimbare. În: *Învățământul superior contabil: provocări și soluții* . 2023. str. 8-10., Colocviu Științific cu participare internațională, Chișinău, 2023, pp. 8-10. ISBN 978-9975-167-32-1 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/Culegere_teze_Colocviu_2023.pdf
5. LAZARI, Liliana. Învățământul superior contabil în ASEM: aspecte distinctive. În: În memoriam Profesorului Viorel ȚURCANU, "Învățământul superior contabil: provocări și soluții", ediția III, 15 noiembrie 2024, Colocviu Științific cu participare internațională, Chișinău, 2024, pp. 18-22. ISBN 978-9975-167-94-9 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/Culegere_teze_Colocviu_2024.pdf
6. BAJAN, Maia, GRIGOROI, Lilia, LAZARI, Liliana. Educația contabilă în mediul universitar: provocări și perspective. În: International Scientific Conference on Accounting - ISCA 2024, Conferință Științifică Internațională, 5-6 aprilie 2024, Chișinău, 2024, p. 312-321. ISBN 978-9975-167-61-1 (PDF). DOI: <https://doi.org/10.53486/isca2024> . Disponibil: https://caae.ase.md/files/conferinte/isca/Culegere_ISCA_2024.pdf
7. GRIGOROI, Lilia, LAZARI, Liliana. Educația universitară contabilă: avem nevoie de schimbare. În: Contabilitatea și auditul în condițiile globalizării: realități și perspective de dezvoltare, Conferința Științifică Internațională, 19-20 aprilie 2018, ASEM, Chișinău, 2018, pp.9-16. ISBN 978-9975-127-58-5. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_con_20.04.18.pdf

PATENTA DE ÎNTEPRINZĂTOR – BARIERĂ ÎN CALEA PROGRESULUI ECONOMIC ENTREPRENEURSHIP PATENT – A BARRIER TO ECONOMIC PROGRESS

Autor: Mădălina SÎRBU

sirbumadalina02@gmail.com

Coordonator științific: Lidia CAUȘ

ORCID: 0000-0003-3203-3221

caus.lidia.ion@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract. *The entrepreneurship patent system in the Republic of Moldova was initially designed to support small businesses by providing a simplified framework. However, over time, it has led to significant drawbacks, such as tax evasion and the growth of the underground economy. The system's minimal administrative requirements allow for quick issuance, which some exploit for illegal activities. Moreover, patent holders face fewer regulatory obligations than other businesses, creating unfair competition and potentially lowering the quality of goods and services. To address these issues, reform is needed—either by eliminating the system or regulating patent holders under professional organizations to ensure compliance. Encouraging entrepreneurs to establish independent businesses could foster a more competitive, sustainable private sector, ultimately contributing to economic growth and greater integration into the regulated labor market. The research highlights the need for urgent reform to reduce the negative impacts on Moldova's economy.*

Keywords: *patent system, economy, entrepreneurs, small businesses, reform*

JEL: M41

Introducere

Afacerile reprezintă motorul dezvoltării economice, contribuind la crearea locurilor de muncă și la generarea veniturilor pentru bugetul public. Regimul fiscal aplicabil întreprinderilor mici și mijlocii joacă un rol esențial în dezvoltarea economică a Republicii Moldova. Facilitățile fiscale pot stimula inițiativa antreprenorială și pot contribui la creșterea numărului de afaceri înregistrate legal. În același timp, un sistem fiscal inefficient sau prea rigid poate descuraja conformarea voluntară și poate determina o parte a activităților economice să se desfășoare în afara cadrului legal. În acest context, regimul patentei de întreprinzător a fost conceput ca o măsură de sprijin pentru micii antreprenori, oferindu-le un cadru fiscal simplificat și accesibil. Cu toate acestea, de-a lungul timpului, această formă de reglementare a devenit un canal prin care se evită obligațiile fiscale, facilitând practici de fraudă și evaziune. Flexibilitatea sistemului a permis unor operatori economici să eludeze impozitarea corespunzătoare, ceea ce a condus la diminuarea veniturilor bugetare și la apariția competiției neloiale în mediul de afaceri. Astfel, această temă este una importantă și actuală, întrucât impactul pe care activitățile economice desfășurate în afara regimului fiscal îl au asupra echilibrului bugetar și a funcționării corecte a economiei este semnificativ. Astfel, această lucrare își propune să examineze reglementările privind patenta de întreprinzător, evidențiind principalele vulnerabilități ale acestui sistem și modul în care acestea influențează dezvoltarea economică durabilă a Republicii Moldova.

Metodologia de cercetare

Pentru atingerea obiectivului cercetării, demersul științific s-a bazat pe o fundamentare teoretică, realizată prin studierea literaturii de specialitate. În acest context, elaborarea articolului a implicat aplicarea mai multor metode de cercetare: metoda analitică, prin examinarea aspectelor teoretice în raport cu literatura de specialitate și cadrul normativ; analiza bibliografică, realizată prin consultarea resurselor disponibile pe platforma Google Scholar; precum și metodele inducției și deducției, esențiale pentru formularea principalelor idei și concluzii ale studiului.

Conținut de bază

Patenta de întreprinzător reprezintă un instrument esențial pentru dezvoltarea afacerilor mici în Republica Moldova, oferind persoanelor fizice posibilitatea de a desfășura activități economice într-un cadru simplificat și accesibil.[4] Legea Republicii Moldova cu privire la patenta de întreprinzător atestă dreptul titularului de a practica un anumit gen de activitate pe o perioadă determinată de timp. De-a lungul timpului, regimul patentei a fost supus unor modificări legislative, cele mai semnificative fiind amendamentele, [1] care au adus restricții asupra unor activități economice ce puteau fi desfășurate în baza patentei de întreprinzător. Inițial, legea privind patenta de întreprinzător a fost creată pentru persoanele cu resurse financiare limitate, dar dornice să dezvolte o afacere, beneficiind de avantaje fiscale evidente. După doi ani de aplicare, însă, anumite persoane au abuzat de aceste facilități. Principala cauză a fraudelor a fost caracterul static al legii, care nu a fost adaptată la evoluțiile mediului de afaceri, favorizând astfel apariția abuzurilor. Unii analiști consideră că patenta de întreprinzător reprezintă o barieră în calea progresului economic. În ciuda adoptării și implementării unor legi și hotărâri guvernamentale, acestea nu oferă întotdeauna un sprijin eficient pentru dezvoltarea activității economice. În acest context, legea privind patenta de întreprinzător este privită ca o piedică, iar în cadrul său pot fi identificate mai multe nereguli, care afectează negativ evoluția economiei. [5]

În ceea ce privește instituțiile statului, lipsa unei evidențe contabile standardizate pentru toate întreprinderile îngreunează monitorizarea activității economice și asigurarea achitării corespunzătoare a impozitelor și taxelor [4]. De asemenea, termenul scurt pentru acordarea patentei, care ar trebui să reprezinte un avantaj, poate deveni și un risc, oferind posibilitatea persoanelor ce desfășoară activități neautorizate să obțină rapid o patenta cu formalități minime, facilitând astfel acțiuni speculative ilegale.

Un alt aspect negativ este diferența de tratament între deținătorii de patentă și alți agenți economici, care sunt obligați să facă un efort semnificativ mai mare pentru a ține evidența contabilă, a documenta activitatea și a înregistra entitatea. În plus, veniturile obținute de cei care lucrează pe bază de patenta, care nu sunt impozitate în funcție de venitul real, pot depăși veniturile micilor întreprinderi, care, din cauza impozitelor, nu beneficiază de aceleași câștiguri.

Un alt aspect important este că persoanele care desfășoară activități economice pe bază de patentă au, de obicei, resurse financiare limitate și nu au capacitatea de a se dezvolta pe termen lung fără sprijin extern. Astfel, ei nu pot investi suficient în modernizarea echipamentelor, formarea profesională sau diversificarea produselor și serviciilor. Deoarece patentele sunt destinate activităților economice mici, de obicei într-un stadiu incipient, multe dintre ele nu sunt concepute pentru a se extinde rapid sau pentru a-și crește semnificativ dimensiunea. În lipsa unui sistem de finanțare adecvat sau a unor politici care să susțină expansiunea acestora, aceste afaceri rămân limitate la un volum mic de activitate și nu pot accesa resurse pentru a investi în tehnologie, marketing sau cercetare-dezvoltare, esențiale pentru a deveni mai competitive pe piață.

De asemenea, micile afaceri care funcționează în baza patentei de întreprinzător sunt adesea vulnerabile în fața schimbărilor economice sau a crizelor, deoarece nu dispun de resursele necesare pentru a face față fluctuațiilor pieței sau pentru a ajusta rapid produsele sau serviciile lor. Spre deosebire de afaceri mai mari sau mai dezvoltate, care pot diversifica sau accesa fonduri pentru a-și sprijini creșterea, patentele rămân adesea blocate într-o formă mică și neschimbată, fără a avea posibilitatea să progreseze semnificativ.

Totodată, în Republica Moldova, titularii de patentă nu au dreptul să angajeze salariați, ceea ce limitează considerabil dezvoltarea afacerilor. Acest aspect afectează negativ economia, deoarece reduce oportunitățile de creare a locurilor de muncă și contribuțiile la bugetul de stat sub formă de impozite și contribuții sociale.

Pentru a remedia aceste probleme majore, o soluție eficientă ar fi încetarea sau limitarea acestui tip de activitate. Sau, proprietarii de patente să aibă posibilitatea de a opera sub conducerea unor organizații profesionale specializate, care să se ocupe de gestionarea activității și să garanteze conformitatea cu legislația în vigoare, mai ales pentru cei care nu au resursele necesare pentru a organiza și gestiona afacerea pe cont propriu. În același timp, pentru acei antreprenori care dispun de capacitatea de a respecta obligațiile legale și de a-și gestiona afacerea corect, ar trebui să fie încurajată crearea de entități independente. În caz contrar, continuarea activităților gestionate de persoane necalificate riscă să mențină economia într-o stare de tranziție prelungită, fără a facilita dezvoltarea sustenabilă și integrarea în piața de muncă reglementată.

Concluzii

În concluzie, patenta de întreprinzător reprezintă un mecanism important în sprijinul inițiativelor cetățenilor din Republica Moldova, având un rol semnificativ în stimularea activităților antreprenoriale la scară mică. Totuși, regimul său actual reflectă atât avantajele, cât și deficiențele unei legislații care nu a fost suficient adaptată schimbărilor economice și nevoilor reale ale mediului de afaceri. Provocările precum abuzurile fiscale sau controlul insuficient subliniază necesitatea unei reforme fundamentale care să sprijine dezvoltarea unui sector privat mai puternic și mai competitiv. O astfel de reformă trebuie să urmărească crearea unui cadru legislativ și instituțional mai bine structurat și mai flexibil, capabil să răspundă rapid și eficient provocărilor economice actuale. În plus, autoritățile trebuie să dezvolte mecanisme de monitorizare și sprijin pentru a asigura conformitatea cu reglementările fiscale și pentru a reduce riscurile de abuzuri. Numai prin aceste acțiuni se poate crea un mediu economic stabil, în care micii antreprenori să se dezvolte și să contribuie la dezvoltarea economiei naționale.

Referințe bibliografice

1. Amendamentele la legea cu privire la patentă. Publicat pe 16 Aprilie, 2008
2. CIUBOTARU, Angela. Particularități de constituire a subiectelor activității de întreprinzător. In: *Metodologii contemporane de cercetare și evaluare*, : Drept, 22-23 aprilie 2021, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2021, pp. 86-92. ISBN 978-9975-159-16-6..
Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/86-92_22.pdf
3. FUIOR, Elena, MAXIM, Ion. Identificarea nivelului optim al presiunii fiscale pentru deținătorii patentei de întreprinzător. In: *Analele Științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova*, 2013, nr. 12(2), pp. 218-229. ISSN 1857-1239. Disponibil:
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Identificarea%20nivelului%20optim%20al%20presiunii%20fiscale.pdf
4. Legea Republicii Moldova cu privire la patenta de întreprinzător Nr.93-XIV din 15.07.98, Monitorul Oficial al R.Moldova nr.72-73/485 din 06.08.1998.
5. ȘAVGA, Magda, CHIRICUȚĂ, Ina. Patenta de întreprinzător – conflicte și dispute. In: *Analele Științifice ale Universității de Stat "Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul*, 2008, nr. 4, pp. 118-121. ISSN 1875-2170.
Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Patenta%20de%20intreprinzator_conflicte%20si%20dispute.pdf

ISTORIA CONTABILITĂȚII: DE LA HIEROGLIFE PÂNĂ LA DIGITALIZARE**THE HISTORY OF ACCOUNTING: FROM HIEROGLYPHS TO DIGITALIZATION****Patricia OLOINIC**oloinic.patricia@ase.md

Academy of Economic Studies of Moldova

Maia BAJAN

Academy of Economic Studies of Moldova

bajan.maia@ase.mdORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6903-8275>

Abstract. This paper explores the historical evolution of accounting, from its primitive forms in ancient civilizations to the advanced digital systems used today. It examines how early societies such as the Sumerians, Egyptians, Greeks, and Romans used various methods to record economic activity, highlighting the origins of accounting as a tool for managing resources. A key turning point was the introduction of double-entry bookkeeping by Luca Pacioli in 1494, marking the beginning of modern accounting. The study also presents how the Industrial Revolution and globalization influenced the professionalization and standardization of accounting. Finally, the paper analyzes the impact of digital technologies, including cloud computing and artificial intelligence, on contemporary accounting practices, emphasizing its ongoing transformation and importance in the global economy.

Keywords: accounting history, ancient accounting, historical development, digitalization, globalization.

JEL: M41

Introducere

Contabilitatea a reprezentat, încă din cele mai vechi timpuri, un instrument esențial pentru gestionarea resurselor economice. De la desenele primitive și tăblițele de lut folosite pentru a ține evidența bunurilor și impozitelor, până la sistemele digitale avansate din prezent, contabilitatea a evoluat constant, adaptându-se nevoilor societății. De-a lungul istoriei, aceasta a avut un rol central în administrarea resurselor, în controlul financiar și în asigurarea transparenței. Un moment de cotitură a fost introducerea partidei duble de către Luca Pacioli, în secolul al XV-lea, care a marcat începutul contabilității moderne. Revoluția industrială și globalizarea piețelor au influențat, la rândul lor, dezvoltarea domeniului, ducând la apariția standardelor internaționale și a organizațiilor profesionale. Astăzi, digitalizarea, tehnologiile cloud și inteligența artificială transformă profund modul în care informațiile financiare sunt înregistrate, prelucrate și analizate. Lucrarea de față își propune să exploreze principalele etape ale evoluției contabilității, evidențiind importanța sa istorică și transformarea continuă în contextul progresului tehnologic.

Conținutul de bază al lucrării

Pentru a înțelege complexitatea și importanța contabilității în societatea modernă, este esențial să analizăm modul în care aceasta a evoluat de-a lungul istoriei. Lucrarea de față urmărește trei direcții principale de dezvoltare a contabilității, fiind prezentate în figura 1:

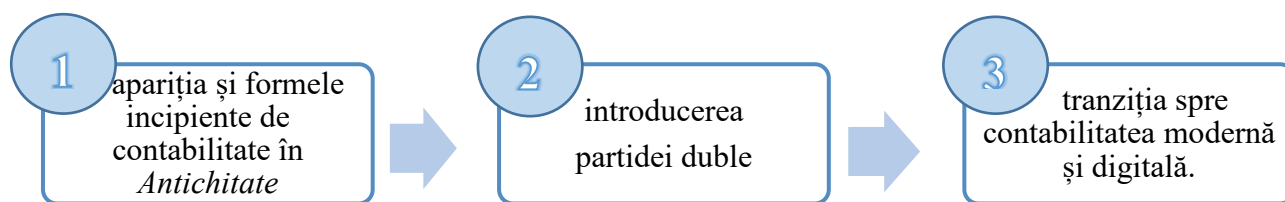

Figura 1. Direcțiile de evoluție istorică a contabilității

Sursa: elaborat de autor în baza literaturii de specialitate

Prin urmare, în urma direcțiilor de evoluție a contabilității s-au stabilit următoarele etape de dezvoltare reprezentate în figura 2:

1. Etapa arhaică (Preistorie- Antichitate)	2. Etapa medievală și renașterea contabilității (Evul Mediu – 1494)	3. Etapa modernă timpurie (sec. XVII–XX)	4. Etapa contemporană (sf. sec. XX – prezent)
- Evidență simplă: simboluri, tăblițe de lut, papirusuri - Mesopotamia, Egipt, Grecia, Roma - Rol: evidența bunurilor, taxelor, schimburilor	- Contabilitate publică și comercială - Italia: dezvoltarea partidei simple 1494 – Luca Pacioli: introducerea partidei duble	- Contabilitate pentru investitori (Olanda, Anglia) - Sec. XX: standardizare, etică, profesii contabile - Primele forme de audit	- Digitalizare, softuri, cloud, inteligență artificială - Contabilitatea devine instrument strategic - Automatizare, audit în timp real

Figura 2. Etapele de dezvoltare a contabilității

Sursa: elaborat de autor în baza literaturii de specialitate

1. Etapa arhaică

Contabilitatea a apărut din necesitatea de a înregistra și controla bunurile, schimburile și datoriile. Primele forme de evidență pot fi identificate încă din perioada preistorică, când oamenii utilizau simboluri și semne pe pereți sau obiecte pentru a marca bunurile vândute ori deținute. Odată cu dezvoltarea civilizațiilor, aceste forme rudimentare s-au transformat în metode de înregistrare. În jurul anului 3000 î.Hr., în Mesopotamia, sumerienii foloseau tăblițe de lut inscripționate cu caractere cuneiforme pentru a ține evidența recoltelor, a schimburilor comerciale și a impozitelor. Templurile și palatele jucau un rol central în organizarea economică. În Egiptul Antic, în jurul anului 2000 î.Hr., scribii utilizau hieroglife și papirusuri pentru a nota impozitele, recoltele și tranzacțiile comerciale. În Grecia Antică, erau folosite tăblițe de piatră sau lemn pentru înregistrarea veniturilor și cheltuielilor, în special în comerțul maritim. Roma Antică a introdus registre financiare precum “*Codex accepti et expensi*” și “*Adversaria*”, utilizate atât în administrația publică, cât și în cea personală sau comercială.

2. Etapa medievală

Perioada medievală a păstrat contabilitatea ca practică esențială, în special în cadrul bisericilor, mănăstirilor și caselor de comerț. În Italia, orașe ca Florența și Veneția au contribuit semnificativ la dezvoltarea contabilității comerciale, bazate pe partida simplă. Un moment definitoriu îl reprezintă publicarea, în anul 1494, a lucrării lui Luca Pacioli – “*Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalità*”. În această lucrare, Pacioli descrie pentru prima dată principiile partidei duble, un sistem revoluționar în care fiecare tranzacție este înregistrată în două conturi: **debit** și **credit**. Acest principiu asigură echilibrul între resursele disponibile și cele utilizate, punând bazele contabilității moderne. Metoda s-a răspândit rapid în Europa și a fost adoptată în comerț, administrație și mai târziu în contabilitatea publică.

3. Etapa modernă timpurie

Odată cu dezvoltarea comerțului internațional și cu apariția primelor companii pe acțiuni, contabilitatea a devenit tot mai sofisticată. În secolele XVII–XVIII, în țări precum Olanda și Anglia, evidențele contabile erau folosite pentru a atrage investitori și pentru a asigura transparența față de

acționari. Tot în această perioadă apar și primele forme de audit, menite să verifice corectitudinea datelor financiare.

4. *Etapa contemporană*

În secolul XX, contabilitatea devine o știință predată în universități și susținută de organizații profesionale care stabilesc coduri de etică și standarde de practică. Progresele tehnologice de la sfârșitul secolului au deschis noi orizonturi în gestionarea datelor financiare. Trecerea de la hârtie la sisteme informatizate a permis reducerea erorilor, creșterea vitezei de procesare și accesul rapid la informații esențiale pentru luarea deciziilor. În ultimele decenii, digitalizarea a schimbat fundamental peisajul contabil: aplicațiile cloud, software-urile specializate și inteligența artificială permit astăzi automatizarea sarcinilor repetitive, analiza predictivă și auditul în timp real. Aceste transformări reflectă nu doar progresul tehnologic, ci și rolul vital al contabilității în sustenabilitatea și adaptabilitatea economiilor moderne.

Concluzii

Parcursul contabilității reflectă nu doar evoluția unui domeniu profesional, ci și transformările profunde ale societății umane, de la structuri economice simple la sisteme globale complexe. Fiecare etapă istorică a contribuit la conturarea unui mecanism tot mai rafinat de monitorizare, analiză și control al activității economice. De-a lungul timpului, contabilitatea a devenit un limbaj universal al afacerilor, capabil să traducă realitatea economică într-o formă inteligibilă și comparabilă, indiferent de contextul cultural sau geografic.

În prezent, contabilitatea nu mai este percepută doar ca o activitate de înregistrare a operațiunilor financiare, ci ca un sistem integrat de generare și interpretare a informației, esențial pentru funcționarea eficientă a entităților. Aceasta facilitează planificarea strategică, evaluarea performanței, gestionarea riscurilor și conformarea cu cerințele legale. Rolul profesionistului contabil se extinde tot mai mult spre consiliere și analiză, devenind un partener activ în luarea deciziilor economice.

Totodată, procesul de digitalizare a reconfigurat radical metodele tradiționale de lucru, punând accent pe rapiditate, automatizare și accesibilitate. Noile tehnologii, precum inteligența artificială sau blockchain, nu înlocuiesc principiile contabile fundamentale, ci le susțin și le extind, oferind noi perspective de aplicare. Prin urmare, contabilitatea rămâne un domeniu în continuă evoluție, aflat la intersecția dintre rigoare și inovație, între trecutul său profund istoric și viitorul său digital, în care transparența, sustenabilitatea și responsabilitatea vor defini noile standarde profesionale.

Bibliografie

1. Wikipedia. *Contabilitate*, Wikimedia Foundation, 2024, articol online.
2. Studocu. *Istoria contabilității*, Universitatea Spiru Haret, 2023, 8 pagini. Disponibil: <https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-spiru-haret-bucuresti/contabilitate-anul-1/istoria-contabilitatii/80130750>
3. FMD Blog. *Fapte interesante despre contabilitate*, FMD.md, 2024, articol online. Disponibil: <https://fmd.md/blog/tpost/k5fcm6eh71-fapte-interesante-despre-contabilitate>
4. ProQuest. *History and Development of Accounting*, ProQuest, 2011, 6 pagini. Disponibil: <https://www.proquest.com/openview/0bdf9951d48c058fded6e2890a0ca324/1.pdf>

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ: OPORTUNITĂȚI ȘI PERICOLE PENTRU EDUCAȚIA CONTABILĂ

ARTIFICIAL INTELLIGENCE: OPPORTUNITIES AND DANGERS FOR ACCOUNTING EDUCATION

Author: Nicoleta VIERU

Student ciclul Licență, Contabilitate

vieru.nicoleta.cmwz@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova, Chișinău

Scientific coordinator: Lilia GRIGOROI

dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: lilia.grigori@ase.md

ORCID: [0000-0002-9741-0932](https://orcid.org/0000-0002-9741-0932)

Abstract. Artificial intelligence (AI) is defined as a human-designed tool to simulate human intelligence. In terms of introduction to accounting education, AI is restructuring the way accounting is taught and learned, offering a number of opportunities and dangers. AI is a vital tool in terms of decision-making in an organization. For large companies, the analysis of accounting data is complex. Artificial intelligence simplifies this process, increasing productivity, accuracy, and reducing costs and time. This article will be based on the relationship between Artificial Intelligence technology and accounting education.

Keywords: Artificial intelligence, accounting, education, dangers, opportunities.

Introducere

Inteligența artificială (AI) a devenit o forță transformatoare în numeroase sectoare, iar educația contabilă nu face excepție. Integrarea AI în procesele de învățământ deschide un orizont vast de oportunități inovatoare, dar și ridică provocări complexe care necesită o analiză atentă. Cu toate acestea, integrarea AI în educația contabilă nu este lipsită de pericole. Există preocupări legate de impactul asupra locurilor de muncă, de necesitatea adaptării curriculumului la noile cerințe tehnologice și de riscul de a accentua inegalitățile existente în accesul la educație. Acest articol își propune să exploreze în profunzime impactul AI asupra educației contabile, evidențiind atât avantajele sale revoluționare, cât și riscurile potențiale care necesită o atenție urgentă.

Conținutul de bază

Inteligența artificială transformă rapid domeniul contabilității, având capacitatea de a moderniza și restructura practicile tradiționale. De-a lungul timpului, contabilitatea a evoluat semnificativ, trecând de la metodele manuale cu hârtie și creion la utilizarea computerelor și a programelor specializate, care reduc timpul alocat sarcinilor repetitive și minimizează erorile. Interesul pentru soluțiile bazate pe inteligență artificială în acest domeniu nu este o noutate, dar în ultimii ani cercetătorii au acordat o atenție sporită acestui aspect. Cu toate acestea, în ciuda progreselor considerabile, se constată o lipsă de date suficiente care să justifice pe deplin decizia companiilor de a implementa soluții de inteligență artificială în activitățile lor operaționale.

Integrarea inteligenței artificiale (AI) în educația contabilă devine din ce în ce mai importantă, pe măsură ce tehnologia continuă să remodeleze profesia contabilă. Educația contabilă pentru AI implică pregătirea studenților pentru a înțelege, utiliza și adapta progresele în AI și tehnologiile conexe care transformă domeniul (Renukadevi & Vidhya, 2024). Această integrare nu se limitează doar la

învățarea utilizării instrumentelor bazate pe AI, ci și la dezvoltarea unei înțelegeri critice a modului în care AI poate prelua sarcini repetitive, cum ar fi: introducerea datelor, reconcilierea conturilor și analiza tranzacțiilor, eliberând timp pentru contabili să se concentreze pe activități strategice și de analiză; analiza unor volume mari de date cu o precizie mai mare decât oamenii, reducând erorile și îmbunătățind eficiența proceselor contabile. Instrumentele bazate pe AI pot analiza tranzacțiile și datele financiare pentru a identifica anomalii și potențiale fraude, ajutând la protejarea activelor companiei. IA poate automatiza o parte din procesul de audit, analizând documente și date financiare pentru a identifica potențiale probleme și riscuri.

Datorită AI, contabilii pot avea acces la date în timp real, fiindu-le un real folos la luarea deciziilor strategice mai inteligente și la analize predictive care îi pot ajuta să vadă în perspectivă. AI îmbunătățește relația cu clienții, permite contabililor să-i înțeleagă mai bine, oferindu-le o experiență personalizată (Leu & Sava, 2024). Această transformare aduce cu sine o schimbare fundamentală în învățământul contabil, care trebuie să se adapteze pentru a pregăti profesioniști capabili să valorifice pe deplin potențialul AI. Inteligența artificială simplifică gestionarea tranzacțiilor transfrontaliere și contribuie la armonizarea standardelor contabile, cum ar fi IFRS.

Tehnologia chatbot are un impact pozitiv asupra învățării și satisfacției studenților. Chatbot-ul este folosit ca un instrument puternic pentru a preda programe de educație antreprenorială în învățământul superior (Samuel, Joseph, Sylvia, & Charles, 2025). Chatbot-urile pot gestiona sarcinile administrative, cum ar fi programarea întâlnirilor, colectarea temelor și furnizarea de notificări, eliberând timp prețios pentru profesori, realizează evaluări formative pe parcursul cursului, oferind profesorilor informații valoroase despre progresul studenților și permițându-le să ajusteze metodele de predare, poate evalua răspunsurile studenților și pot oferi feedback imediat, ajutându-i să identifice și să corecteze greșelile.

Printre rezultatele care decurg din adoptarea AI în predarea științelor contabile, personalizarea învățării este unul dintre principalele progrese, permițând studenților să primească conținut și feedback ajustat nevoilor lor specifice (Arajio & Stoparo, 2024). Acest lucru este deosebit de relevant în discipline extrem de complexe, cum ar fi auditul și analiza financiară, unde utilizarea AI poate adapta exemple și exerciții la dificultățile individuale ale studenților (Stoparo & Lemos, 2025). Acest tip de personalizare depășește simpla adaptare a conținutului. Inteligența artificială poate, de asemenea, să identifice lacunele de cunoștințe, analizând performanța studenților. Ea detectează zonele în care aceștia întâmpină dificultăți și le recomandă resurse suplimentare sau exerciții specifice. Mai mult, poate simula scenarii complexe, creând simulări realiste ale situațiilor din lumea reală. Acest lucru le permite studenților să-și exerseze abilitățile de luare a deciziilor în medii sigure și controlate. De asemenea, inteligența artificială se adaptează la ritmul de învățare al fiecărui student, ajustând nivelul de dificultate și viteza de prezentare a materialului în funcție de progresul individual. În final, generează rapoarte personalizate, adică creează rapoarte detaliate despre performanța fiecărui student, oferind profesorilor informații valoroase pentru a-și adapta strategiile de predare.

Nu putem vorbi doar de efecte pozitive, evident tehnologiile AI ridică și riscuri legate de: protecția datelor și a informației, diversitatea culturală, rezultate discriminatorii bazate pe date părtinitoare, reducerea diversității opiniilor etc. Susțin afirmațiile (Maftai, 2024) referitor la dezavantajele generale în implementarea AI în educație: costuri mari, erori ale tehnologiei, confidențialitatea datelor, dezinformarea, inhibarea gândirii critice, fundamentare teoretică insuficientă, lipsa de politici și practici flexibile, lipsa de educație echilibrată, confidențialitatea și colectarea informații personale, dependența de tehnologie, etc.

În urma cercetărilor efectuate am dat peste un caz recent din Republica Moldova (Cuciureanu, 2025) care implică o teză de doctorat, care în urma analizării s-a constatat fabricarea de date și falsificarea referințelor bibliografice. În lucrare se regăseau surse false și texte reformulate într-un stil specific

AI, cum ar fi ChatGPT. De asemenea, sunt menționați "savanți" inexistenți, prezentându-se ca specialiști importanți în domeniu, fără a avea lucrări științifice reale. Aceasta ridică întrebări despre utilizarea AI în mediul academic. Această teză ar fi parcurs toate etapele necesare pentru aprobare printre care se enumera: 1 conducător de doctorat, care a aprobat lucrarea; 3 membri ai Comisiei de îndrumare, 25 membri ai Departamentului de profil a instituției, 6 membri ai Comisiei de susținere publică a tezei, 12 membri ai Consiliului științific ai instituției care au aprobat decizia de conferire a titlului.

Un punct important în discuții este păstrarea rolului uman (al profesorilor) în predare, evidențiind AI ca instrument complementar profesorului, și nu ca înlocuitor" (Chen, 2022). Adică AI, în contabilitate, îl putem utiliza ca un asistent personal super-inteligent, care îți poate oferi feedback instantaneu la exerciții, arată unde e greșit și de ce, sugerează resurse suplimentare este nevoie. Dar nu explică conceptele fundamentale, nu motivează, nu ajută să gândești critic. Astea sunt lucruri pe care doar un profesor le poate face.

Concluzii

Integrarea inteligenței artificiale în educația contabilă reprezintă un pas cert și necesar pentru a pregăti viitorii profesioniști pentru o lume în continuă dezvoltare. Cu toate acestea, este esențial să abordăm cu prudență riscurile asociate, cum ar fi dependența excesivă de tehnologie, protecția datelor și necesitatea menținerii rolului uman în procesul de învățare. Educația contabilă trebuie să se adapteze pentru a valorifica pe deplin potențialul AI, asigurând în același timp dezvoltarea gândirii critice și a abilităților de analiză ale studenților. Echilibrul dintre tehnologie și interacțiunea umană este fundamental pentru a forma contabili competenți și etici, capabili să navigheze cu succes în era digitală.

Referințe bibliografice

1. Arajio, J., & Stoparo, T. (2024). Inteligência artificial e contabilidade: Percepções sobre as transformações profissionais. *VII Congresso de estudos sobre organizações e controladoria* (pg. 1-5). Guarapuava, Brazil: Unicentro.
2. Chen, X. (2022). Two decades of artificial intelligence in education. *Educational Technology & Society*.
3. Cuciureanu, G. (2025, Martie 10). Preluat de pe WordPress: <https://cuciureanul.wordpress.com/2025/03/10/chatgpt-inlocuitor-al-cercetatorului-doctorand/>
4. Leu, E., & Sava, V. (2024, Noiembrie 12-13). Inteligența artificială: ajutor sau amenințare pentru studenți. *Sesiunea Națională de comunicări științifice, volumul I*, 116-118. Disponibil: <https://cercetare.usm.md/wp-content/uploads/Rezumatel-comunicarilor-volumul-I-1.pdf>.
5. Maftai, V. (2024). Inteligența artificială în educație între determinarea politicilor și dezvoltarea competențelor. *Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor, vol 4*, 2466-2473. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/225722.
6. Renukadevi, D., & Vidhya, D. (2024, February). THE IMPACT OF THE ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE. *JOURNAL OF THE ORIENTAL INSTITUTE*.
7. Samuel, O., Joseph, E., Sylvia, M. A., & Charles, O. (2025). Artificial intelligence in higher education institutions: review of innovations, opportunities and challenges. *Frontiers in Education*, 01-12. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/389531355_Artificial_intelligence_in_higher_education_institutions_review_of_innovations_opportunities_and_challenges.
8. Stroparo, T. R., & Lemos, V. (2025). Artificial intelligence and higher education in accounting. În *Revolutionizing Learning: Innovative Approaches in Educational Sciences*. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/389554770_ARTIFICIAL_INTELLIGENCE_AND_HIGHER_EDUCATION_IN_ACCOUNTING_IMPACTS_CHALLENGES_AND_POTENTIALITIES.

TRANZACȚIILE ONLINE: ASPECTE CONTABILE ȘI FISCALE**ONLINE TRANSACTIONS: ACCOUNTING AND TAX ASPECTS****Autor: DĂNILĂ Daniela**

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

danila.daniela@ase.md**Conducător științific: BAJAN Maia**

dr., conf univ., Academia de Studii Economice din Moldova

bajan.maia@ase.md

ORCID: 0000-0001-6903-8275

Abstract. This article examines the impact of e-commerce on accounting and taxation, focusing on the legal and fiscal challenges faced by businesses operating in the online environment. It analyzes electronic settlement tools, including payment services, with a focus on the Republic of Moldova's growing but underdeveloped online market. Using methods such as document analysis and synthesis, the study aims to provide both theoretical insights and practical solutions for accountants dealing with e-commerce transactions. The research highlights the importance of proper accounting methods for online transactions, offering guidance for accurate financial reporting in this evolving sector.

Cuvinte cheie: e-commerce, accounting, online transactions, document analysis.

JEL classification: M41

INTRODUCERE.

Odată cu procesul accelerat de digitalizare, comerțul online a devenit o opțiune tot mai frecvent utilizată de consumatori. Totodată, plățile pentru servicii guvernamentale, taxe academice și facturi pentru utilități pot fi efectuate prin intermediul platformelor electronice. Printre factorii determinanți ai preferinței pentru achizițiile online se numără eficiența și rapiditatea procesului, eliminarea necesității deplasării la punctele de vânzare, accesul la promoții și reduceri, posibilitatea consultării recenziilor și optimizarea mecanismelor de plată digitală. Conform Legii Nr.284 din 22-07-2004 [2] privind serviciile societății informaționale, Capitolul I, articolul 4, comerțul electronic a fost definit ca „activitatea de întreprinzător a persoanelor fizice și juridice de vânzare a bunurilor, executare a lucrărilor sau prestare a serviciilor, efectuată cu utilizarea comunicărilor electronice și/sau a contractelor electronice”.

CONȚINUT DE BAZĂ. În ultimii ani, sectorul comerțului online a înregistrat o expansiune semnificativă, oferind multiple beneficii atât pentru vânzători, cât și pentru consumatori, principalele avantaje asociate acestui domeniu fiind sintetizate în Tabelul 1.

Tabel 1. Avantajele comerțului electronic

Avantaje pentru comerciant	Avantaje pentru client
• Acces extins la piață și noi oportunități de vânzare; • Eficiență operațională și reducerea costurilor; • Automatizarea tranzacțiilor și minimizarea erorilor; • Îmbunătățirea relației cu clienții și creșterea competitivității.	• Disponibilitate și accesibilitate non-stop; • Comparare rapidă a ofertelor și transparență a prețurilor; • Acces extins la o gamă variată de produse și piețe globale; • Informații în timp real și experiență de cumpărare optimizată.

Elaborat de autor în baza [1]

În conformitate cu CAEM-2 [3], comerțul electronic reprezintă doar una dintre metodele de vânzare pentru entitățile de producție, care sunt clasificate în funcție de activitatea principală. Totuși, comerțul cu amănuntul desfășurat exclusiv sau predominant online se încadrează în clasa 47.91 "Comerț cu amănuntul prin intermediul caselor de comenzi sau prin Internet", din secțiunea G.

Pentru a iniția activitatea comercială, comerciantul trebuie să depună o notificare la autoritatea locală, fie fizic, fie online, conform Legii nr. 231/2010 [4]. Magazinele online sunt, de obicei, o extensie a unor afaceri fizice existente, însă dacă o persoană juridică sau fizică dorește să activeze exclusiv online, trebuie să se înregistreze conform Legii nr. 220/2007 [5], indicând codul CAEM 47.91. În plus, comercianții online au obligația de a respecta legislația privind protecția datelor cu caracter personal potrivit Legii nr. 133/2011 [6] și protecția consumatorilor conform Legii nr. 105/2003 [7]. Astfel, pe site-ul magazinului trebuie afișate informații juridice, date de contact și detalii privind înregistrarea ca operator de date personale.

Contabilitatea stocurilor se realizează cantitativ și valoric, fiind utilizate metode precum cea a costului de intrare sau a prețului de vânzare. Metoda prețului de vânzare este frecvent utilizată de magazinele fizice, iar metoda costului de intrare este preferată de magazinele online, care nu evidențiază separat adaosul comercial. Magazinele online pot să nu înregistreze achizițiile și vânzările în contabilitate, obținând venituri din comisioanele percepute de la furnizori. Conform articolului 44 din Codul Fiscal [9], metodele de evidență financiară aplicabile conform SNC sunt și pentru scopuri fiscale, iar evidența în cont extrabilanțier nu este recunoscută fiscal. Conform CAEM-2, comerțul electronic reprezintă orice tranzacție comercială prin care entitățile de producție vând bunuri și servicii prin mijloace electronice, precum Internetul, telefonul sau faxul, realizând astfel transferul de proprietate asupra acestora. Procesul de vânzare cuprinde trei etape, fiind prezentate în Figura 1.

Figura 1. Etapele procesului de vânzare în cadrul comerțului online

Elaborat de autor în baza [1]

Fiecare dintre acestea poate fi realizată exclusiv online.

Particularitățile comerțului electronic pot fi constatate în urma comparației cu comerțul tradițional în baza a trei criterii, care sunt evidențiate în Tabelul 2.

Tabel 2. Analiza comparativă dintre comerțul online și cel tradițional

Comerțul online	Criterii	Comerțul tradițional
permite cumpărături non-stop, eliminând constrângerile de timp și spațiu	Accesibilitate	este limitat geografic și temporal
oferă o gamă extinsă de produse și comparare rapidă a prețurilor	Diversitate a produselor	oferă un stoc limitat
asigură livrare la domiciliu și politici flexibile de retur	Livrare și retur	transportul și returul sunt mai costisitoare

Elaborat de autor în baza [11]

În ceea ce privește documentele utilizate, plata achizițiilor online poate fi efectuată prin mai multe modalități, inclusiv numerar sau carduri bancare. Documentele care atestă achitarea și livrarea sunt diverse, incluzând bonuri fiscal emise de echipamentele de casă și de control, facturi fiscale (în cazul în care sunt solicitate de cumpărător) și avize de însoțire a mărfurilor, care sunt opționale. Utilizatorii echipamentelor de control și casă au obligația de a le înregistra la Serviciul Fiscal de Stat, primind Cartela de înregistrare a echipamentului de casă și de control, potrivit Hotărârii de Guvern nr. 141 din 27-02-2019 [10]. Comerțul electronic implică și utilizarea comunicărilor și contractelor electronice, care sunt echivalente cu informațiile scrise și sunt reglementate de legislația civilă. După alegerea metodei de plată, cumpărătorul poate alege între diferite opțiuni de livrare, cum ar fi ridicarea produselor de la sediul vânzătorului sau livrarea prin curierat sau poștă. În cazul plății în numerar,

există două modalități principale de achitare: la sediul magazinului online sau la livrarea bunurilor prin curier. Contabilizarea vânzărilor online în numerar se face similar cu vânzările offline, prin înregistrarea sumelor încasate, inclusiv TVA, în conturile corespunzătoare, precum contul 832 "Încasări din vânzarea bunurilor în numerar". În cazul în care cumpărătorul solicită o factură fiscală, aceasta se poate emite folosind contul 221 "Creanțe comerciale". Pentru tranzacțiile prin card bancar, comercianții trebuie să utilizeze POS terminale și să aplice comisioane bancare, care sunt diferite în funcție de tipul de card și de tranzacție (națională sau internațională). În contabilitate, încasările din vânzările cu carduri bancare se înregistrează separat în conturile 8321 „Încasări din vânzarea bunurilor cu achitare în numerar” și 8322 „Încasări din vânzarea bunurilor cu achitare prin carduri”, iar la finalul perioadei se întocmesc ajustări contabile pentru TVA și comisioane bancare.

De asemenea, consumatorii au dreptul să returneze produsele cumpărate într-o perioadă de 14 zile calendaristice, iar acest lucru implică emiterea unei facturi de stornare pentru valoarea bunurilor returnate, inclusiv TVA. În cazul în care a fost emis un bon fiscal, acesta trebuie returnat și anulat. Pentru livrările de mărfuri prin curier, există mai multe opțiuni de contabilizare, în funcție de tipul curierului (intern sau extern). Dacă entitatea de comerț utilizează mijloace proprii de transport, se înregistrează costurile de întreținere a acestora, cum ar fi amortizarea, salariile personalului și cheltuielile de combustibil. Aceste cheltuieli sunt reflectate în contabilitate și repartizate în funcție de destinațiile de utilizare ale mijlocului de transport.

Concluzii. În concluzie, comerțul electronic reprezintă un factor esențial în modernizarea relațiilor comerciale și optimizarea proceselor de tranzacționare. Implementarea pe scară largă a instrumentelor e-commerce în Republica Moldova impulsionează dezvoltarea comerțului, însă necesită o adaptare continuă a cadrului legislativ și fiscal pentru a reflecta realitățile economice actuale. Integrarea corectă a platformelor de plăți electronice și gestionarea eficientă a încasărilor prin instrumente bancare sunt esențiale pentru o evidență contabilă precisă. De asemenea, utilizarea echipamentelor de casă devine irelevantă în comerțul online, contribuind la reducerea costurilor operaționale. Comerțul electronic promovează competitivitatea economică globală, reducând costurile și facilitând accesul la piețe internaționale, fiind esențial pentru dezvoltarea economiilor naționale.

Referințe bibliografice

1. GOMOI Bogdan Cosmin, *Contabilitatea și analiza operațiunilor de comerț electronic – între platformă și curier*, publicat în CECCAR BUSINESS REVIEW, ISSN 2668-8921, nr. 11 din 2021, pg. 17-25. Disponibil: dx.doi.org/10.37945/cbr.2021.11.03;
2. Legea Nr. 284 din 22-07-2004 privind serviciile societății informaționale. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136394&lang=ro#;
3. Clasificatorul activităților din economia Moldovei. Disponibil: https://midr.gov.md/files/shares/Clasificatorul_activitatilor_CAEM_2_rom.pdf;
4. Legea Nr. 231 din 23-09-2010 cu privire la comerțul interior. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121976&lang=ro#;
5. Legea Nr. 220 din 19-10-2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131041&lang=ro#;
6. Legea Nr. 133 din 08-07-2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143076&lang=ro#;
7. Legea Nr. 105 din 13-03-2003 privind protecția consumatorilor. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144442&lang=ro#;
8. Ordinul Nr. 118 din 06-08-2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate, „SNC Stocuri”. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro#;
9. Codul Nr. 1163 din 24-04-1997 Cod fiscal al Republicii Moldova. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146721&lang=ro#;
10. Hotărârea Nr. 141 din 27-02-2019 cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și de control la efectuarea decontărilor. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112858&lang=ro#;
11. CADUC Sabrina, *Comerțul electronic: aspecte contabile și fiscale*, publicat în ISSC 2023, PROSPECTS OF ACCOUNTING DEVELOPMENT: THE YOUNG RESEARCHER'S VIEW, pg. 330-335. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/2708>.

EVALUAREA INTRĂRILOR DE MIJLOACE FIXE DIN CONTUL FINANȚĂRILOR (SUBVENȚIILOR) SAU PRIMATE CU TITLU GRATUIT

EVALUATION OF FIXED ASSETS RECEIVED FROM FUNDING (SUBSIDIES) OR RECEIVED FREE OF CHARGE

Autor: Marius HOTNOGU

e-mail: hotnogu.marius@ase.md

Coordonator științific: Anatol GRAUR

Academia de Studii Economice din Moldova

e-mail: graur.anatol@ase.md

ORCID: 0000-0003-0466-5627

Abstract. *In Moldova, financial management and reporting are directly influenced by how entities record and evaluate assets obtained through subsidies. This process is regulated by national accounting standards, which provide guidelines for assessing and recording these assets. The significance of this topic lies in the proper management of assets to ensure financial transparency and compliance with tax regulations. Many organizations receive subsidies to acquire capital goods, and accurate accounting is essential for reflecting their financial position. The aim of this research is to examine the applicable accounting regulations and evaluation methods used by entities in Moldova. The research relies on document analysis and interviews with professionals in the field, providing a comprehensive view of the process. Asset evaluation is carried out through various methods, including expert appraisal or primary documentation, and correct recording affects tax deductions and asset depreciation. Proper evaluation and recording of subsidized assets impact financial reporting and tax obligations.*

Key words: *fixed assets, subsidies, free of charge, amortizable value, evaluation methods, accounting*

JEL: M41

Introducere

Evaluarea corectă a mijloacelor fixe primite din surse externe reprezintă un aspect esențial al contabilității, având un impact semnificativ asupra situațiilor financiare și a raportării fiscale a entităților economice. Întrucât aceste active sunt obținute fie prin finanțări nerambursabile (subvenții guvernamentale, fonduri europene), fie cu titlu gratuit (donații, sponsorizări). Tratatul lor contabil și fiscal necesită o abordare riguroasă, bazată pe reglementările contabile în vigoare. Recunoașterea și evaluarea acestor mijloace fixe influențează nu doar structura activelor unei entități, ci și rezultatele financiare și obligațiile fiscale pe termen lung.

Alegerea acestei teme este justificată de necesitatea unei înțelegeri aprofundate a modului în care mijloacele fixe primite din surse externe sunt înregistrate și gestionate în contabilitate. În contextul actual, în care numeroase entități beneficiază de finanțări nerambursabile pentru dezvoltare și modernizare, este esențial să fie clarificate aspectele privind recunoașterea inițială, amortizarea, impozitarea și raportarea acestora. Scopul acestui articol este de a analiza particularitățile evaluării și contabilizării mijloacelor fixe obținute din finanțări sau cu titlu gratuit, evidențiind reglementările contabile și fiscale relevante. În acest sens, vor fi abordate aspectele teoretice privind clasificarea și recunoașterea acestor active, metodele de evaluare utilizate, tratamentul fiscal și implicațiile asupra raportării financiare. Metodologia utilizată constă în analiza comparativă a reglementărilor contabile naționale și internaționale aplicabile, studiul practicilor contabile și fiscale din Republica Moldova, precum și prezentarea unor exemple practice privind contabilizarea acestor active.

Conținut de bază

Recunoașterea, evaluarea și contabilizarea mijloacelor fixe primite prin finanțări (subvenții) sau cu titlu gratuit sunt reglementate atât la nivel national cât și internațional. Aplicarea corectă a acestor norme este esențială pentru asigurarea conformității raportărilor financiare și a unei imagini fidele asupra poziției financiare a entităților. Tratatamentul lor este reglementat prin:

1. SNC "Imobilizări necorporale și corporale", SNC "Capital propriu și datorii" [4]
2. IAS 20 "Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală". [5]

Evaluarea constituie un proces specific contabilității, prin care se determină valoarea monetară a elementelor patrimoniale, precum activele, pasivele, capitalul propriu, veniturile, cheltuielile și rezultatul financiar.

Determinarea valorii inițiale a fiecărui element se realizează utilizând costul de achiziție. Structura acestui cost variază în funcție de modul în care bunul intră în patrimoniu: prin cumpărare, producție proprie, schimb etc.

Evaluarea mijloacelor fixe primite prin finanțări și cu titlu gratuit este în funcție de tipul, scopul și perioada primirii finanțărilor.

Abordare internațională privind recunoașterea mijloacelor fixe obținute prin subvenții

Mijloacele fixe obținute prin subvenții sunt recunoscute inițial la costul de intrare dacă au fost procurate pe seama subvențiilor sau la valoarea justă dacă au fost primite sub formă nemonetară. Subvențiile aferente activelor primite pentru mijloacele fixe (imobilizări) sunt înregistrate cu următoarele abordări:

- **Modelul venitului amânat** – subvenția primită este recunoscută inițial ca o datorie și este treptat raportată drept venit în contul de profit și pierdere, proporțional cu amortizarea mijlocului fix. Aceasta este metoda recomandată de IAS 20 și utilizată frecvent în contabilitatea europeană. [5]
- **Modelul reducerii costului activului** – subvenția primită este scăzută direct din valoarea activului, reducând astfel valoarea amortizabilă. Această metodă este mai puțin utilizată, dar acceptată în unele jurisdicții. [5]

Exemplu La data de 30.06.2024 entitatea ALFA S.R.L. obține o subvenție de 42000 lei pentru a achiziționa o instalație, al cărei cost este de 100000 lei și care va fi amortizată conform metodei liniare pe o durată de 4 ani. Administrația publică condiționează acordarea subvenției de angajarea a trei absolvenți pentru o durată minimă de un an. Eplicați tratamentul contabil al subvenției, și modalitatea de reflectare în situațiile financiare la data de 31.12.2024 dacă entitatea aplică:

- a) Metoda venitului amânat
- b) Metoda reducerii costului activului

Tabelul 1. Modul de recunoaștere a mijloacelor fixe primite prin subvenții (abordare internațională)

Operația economică	Suma, lei	Metoda venitului amânat		Metoda reducerii costului activului	
		Debit	Credit	Debit	Credit
Înregistrarea subvenției	42 000	Creanțe	Venituri anticipate (Datorii)	Creanțe	Venituri anticipate (Datorii)
Încasarea subvenției	42 000	Numerar	Creanțe	Numerar	Creanțe
Procurare mijloc fix	100 000	Mijloace fixe	Datorii	-	-
Reducerea costului mijlocului fix Costul de intrare va fi = 100000 – 42 000 = 58000 lei	42 000	-	-	Venituri anticipate (Datorii)	Mijloace fixe

Calculul amortizării mijlocului fix (1 an) 100000/4 (metoda 1)	25000	Cheltuieli	Amortizare	-	-
Calculul amortizării mijlocului fix (1 an) 58000/4 (metoda 2)	14 500	-	-	Cheltuieli	Amortizare
Decontarea subvenției proporțional amortizării calculate (1an) 42 000 / 4 (metoda 1)	10500	Venituri anticipate (Datorii)	Venituri	-	-

Sursa: elaborat de autor

Tabelul 2. Influența asupra situațiilor financiare

Metoda	Bilanț	Situația de profit și pierdere
Metoda venitului amânat	Activul rămâne la valoarea inițială, subvenția este un pasiv (venit amânat)	Cheltuiala cu amortizarea anual 25000 lei, dar subvenția este recunoscută anual ca venit separat 10500 lei
Metoda reducerii costului activului	Activul își reduce valoarea inițială, subvenția este deusă și nu apare în bilanț	Cheltuiala cu amortizarea anual 14500 lei, venituri din subvenții nu se înregistrează

Sursa: elaborat de autor

Mijloacele fixe primite cu titlu gratuit (ca donație) se evaluează astfel:

- Dacă documentele primare de intrare conțin valoarea bunului primit, acesta se înregistrează la valoarea menționată, ajustată, dacă este necesar, cu costuri direct atribuibile.
- În lipsa unei valori specificate în actele de intrare, evaluarea se realizează printr-o expertiză independentă.

Valoarea acestor mijloace fixe se reflectă în contabilitate prin majorarea atât a activelor, cât și a veniturilor, în funcție de politica contabilă aplicată:

- Fie în contul mijloacelor fixe și al veniturilor anticipate pe termen lung (Dt 121,123 Ct 424).
- Fie în contul mijloacelor fixe și al veniturilor curente.

Pe parcursul utilizării, valoarea amortizabilă a acestor bunuri primite gratuit se recuperează treptat, prin includerea în veniturile curente a sumei aferente amortizării lunare.

Concluzie. În urma cercetării realizate privind evaluarea intrărilor de mijloace fixe obținute din subvenții sau cu titlu gratuit, au fost sistematizate diverse metode de evaluare utilizate de entitățile din Republica Moldova, precum și reglementările contabile relevante. Unul dintre principalele rezultate ale studiului este clarificarea modului în care aceste active sunt înregistrate în contabilitate, subliniind importanța aplicării corecte a valorii juste sau a expertizei independente pentru determinarea valorii de intrare. De asemenea, s-a evidențiat cum deducerea amortizării acestor mijloace fixe depinde de condițiile specificate în cadrul subvențiilor sau donațiilor primite, fiind esențială pentru gestionarea corectă a taxelor și impozitelor.

În perspectiva dezvoltării teoriei și aprofundării cercetărilor, ar fi util să se exploreze mai în detaliu impactul acestor reglementări asupra practicii contabile internaționale, precum și posibile soluții pentru uniformizarea normelor contabile la nivel global.

Referințe bibliografice

- Cod fiscal al Republicii Moldova: nr. 1163 din 24.04.1997. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 1997. Nr.62
- Hotărârea Guvernului: nr.704 din 27.12.2019 privind aprobarea Regulamentului privind evidența și calcularea amortizării MF în scopuri fiscal
- Hotărârea Guvernului: nr.941 din 22.12.2020 privind aprobarea Catalogului mijloacelor fixe
- SNC "Imobilizări necorporale și corporale"
- IAS 20-Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală.

IMPORTANȚA COSTURILOR DE PRODUCȚIE ÎN CONTABILITATE ȘI GESTIUNEA FINANCIARĂ

THE IMPORTANCE OF PRODUCTION COSTS IN ACCOUNTING AND FINANCIAL MANAGEMENT

Autor: Angelina BUZDUGA

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
angelinabuzduga40@gmail.com

Coordonator științific: Natalia CURAGĂU

Academia de Studii Economice din Moldova
curagau.natalia.zaharia@ase.md
ORCID: 0000-0002-1953-0330

Abstract: Production costs are crucial in both economics and accounting, as they determine pricing, profitability, and market competitiveness. These costs include direct expenses like raw materials and labor, as well as indirect costs such as depreciation and overhead. In economics, understanding production costs helps businesses optimize resource allocation and maximize efficiency. In accounting, accurate cost tracking ensures financial transparency, aids in budgeting, and supports strategic decision-making. Additionally, production costs influence inflation, supply chain stability, and economic growth. Proper cost management enhances profitability, reduces waste, and ensures sustainable business operations, making it a fundamental aspect of financial and economic planning.

Key words: Production costs, Accounting, Financial management, Profit.

JEL: A11, M4, F01, H3

Introducere: Costurile de producție joacă un rol esențial în contabilitate și gestionarea financiară, influențând deciziile economice ale întreprinderilor. Acestea determină prețul final al bunurilor și serviciilor, rentabilitatea afacerii și competitivitatea pe piață. În Republica Moldova, contabilizarea corectă a costurilor de producție este reglementată de Codul Fiscal și standardele contabile naționale, fiind crucială pentru optimizarea resurselor. Prin comparație cu România, se pot observa similitudini și diferențe legislative ce afectează modul de gestionare a costurilor.

Costurile de producție reprezintă suma cheltuielilor necesare pentru realizarea unui produs sau serviciu. În contabilitate, acestea sunt esențiale pentru determinarea eficienței economice și stabilirea strategiilor financiare. Gestionarea corectă a costurilor permite întreprinderilor să rămână competitive și să asigure o utilizare eficientă a resurselor. În acest context, legislația din Republica Moldova stabilește reguli clare pentru evidența și raportarea costurilor, contribuind la o mai bună transparență financiară. Astfel, *metodologia cercetării* folosite este analiza importanței costurilor de producție în contabilitate și în economia Republicii Moldova, prin comparare aplicării acestora în România.

Conținutul de bază: Conform Codului Fiscal al Republicii Moldova, costurile de producție resurse exprimate valoric și consumate pentru fabricația produselor/prestarea serviciilor.[1]. Acestea sunt împărțite în:

- *Costuri directe* – costuri care pot fi atribuite unui anumit obiect de calculație în mod direct fără calcule intermediare. [1].
- *Costuri indirecte de producție* – costuri legate de gestiunea și deservirea subdiviziunilor de producție ale entității.[1].

Scurt istoric al contabilității costurilor:

Contabilitatea costurilor își are originile în secolul al XIX-lea, odată cu dezvoltarea industriei și necesitatea de a analiza eficiența fabricilor. Inițial, evidența costurilor era folosită pentru a determina cheltuielile aferente fiecărei unități de producție, dar, odată cu progresul tehnologic, metodele de calcul s-au diversificat. [2] Astăzi, standardele internaționale de contabilitate stabilesc reguli precise pentru înregistrarea și analiza costurilor de producție.

În contabilitate, costurile de producție sunt împărțite în mai multe categorii, precum costuri directe și costuri indirecte. O gestionare eficientă a acestor costuri ajută la maximizarea profitului și reducerea pierderilor. Comparativ, în Republica Moldova și România, contabilitatea costurilor de producție urmează principii similare, dar există unele diferențe legislative. De exemplu:

Tabelul 1. cu privire la unele diferențe legislative în contabilitatea costurilor de producție

Aspect	Republica Moldova	România
1.Reglementare	Codul Fiscal al RM	Codul Fiscal al RO
2.TVA aplicabil	8% cota redusă	9% cota redusă
3.Contabilitatea de gestiune	Obligatorie pentru entități mari	Flexibila în funcție de entitate

Sursă: Siteul oficial- COD FISCAL AL REPUBLICII MOLDOVA, COD FISCAL AL ROMÂNIEI

Gestionarea eficientă a costurilor implică strategii precum optimizarea lanțului de aprovizionare, utilizarea tehnologiilor moderne și analiza permanentă a cheltuielilor. În acest sens, standardele internaționale de contabilitate oferă ghidaje pentru asigurarea unei evidențe clare și precise.

Un aspect esențial în gestionarea costurilor de producție este identificarea pragului de rentabilitate. Acesta reprezintă punctul în care veniturile acoperă integral costurile fixe și variabile, iar orice vânzare suplimentară generează profit. În Republica Moldova, acest calcul este important pentru întreprinderile mici și mijlocii, unde marjele de profit sunt mai reduse. O analiză atentă a costurilor poate ajuta la stabilirea unui preț competitiv pe piață și la evitarea pierderilor financiare.

În Republica Moldova, legislația în domeniul contabilității și gestiunii financiare impune întreprinderilor să respecte un sistem contabil bine structurat, bazat pe Standardele Naționale de Contabilitate (SNC) și reglementările fiscale. SNC stabilește metodologia de recunoaștere și înregistrare a costurilor, iar companiile trebuie să își raporteze situațiile financiare în conformitate cu aceste norme. O provocare majoră pentru întreprinderile din Republica Moldova este necesitatea de a ține o evidență contabilă detaliată pentru a justifica deducerea cheltuielilor și calculul impozitului pe profit, conform Codului Fiscal (art. 24).[3]

Un alt aspect important este influența costurilor asupra prețului de piață. În Moldova, companiile din sectoare strategice, precum industria alimentară și agricolă, trebuie să ia în calcul fluctuațiile prețurilor materiilor prime și să își ajusteze costurile de producție pentru a rămâne competitive. Lipsa unor scheme fiscale avantajoase pentru reducerea poverii fiscale asupra producției limitează capacitatea firmelor de a face investiții semnificative în optimizarea costurilor.[4]

În România, sistemul contabil privind costurile de producție urmează atât reglementările naționale, cât și standardele europene. Contabilitatea de gestiune este mai flexibilă, iar întreprinderile pot adopta metode diverse de calcul al costurilor, cum ar fi metoda costurilor standard, costurile pe activități (ABC) sau metoda direct costing. Această flexibilitate permite firmelor românești să își adapteze mai bine structura costurilor în funcție de necesități economice specifice.

Un alt aspect de diferențiere este nivelul de detaliere al raportărilor financiare. În România, companiile mari trebuie să respecte Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), ceea ce oferă o imagine mai transparentă a costurilor de producție. În Republica Moldova, deși SNC asigură o raportare standardizată, nu toate entitățile sunt obligate să adopte IFRS, ceea ce poate duce la diferențe în analiza și comparabilitatea datelor financiare.[3]

De asemenea, în România, politicile fiscale și schemele de sprijin guvernamental influențează gestionarea costurilor de producție. Subvențiile și facilitățile fiscale pentru anumite sectoare, cum ar fi agricultura sau industria IT, permit întreprinderilor să reducă din costurile de producție și să devină mai competitive pe piață. În schimb, în Republica Moldova, sprijinul guvernamental pentru reducerea costurilor de producție este mai limitat, ceea ce impune firmelor o planificare financiară mai riguroasă.

Concluzie. Costurile de producție reprezintă un element-cheie în contabilitate și gestionarea financiară, având un impact direct asupra rentabilității afacerilor. În Republica Moldova, reglementările fiscale și contabile stabilesc un cadru clar pentru evidența acestora, permițând întreprinderilor să adopte practici eficiente. Comparativ cu România, există asemănări în structura contabilă, dar și diferențe privind reglementările fiscale și sistemele de raportare. O gestionare eficientă a acestora permite optimizarea resurselor, reducerea risipei și asigurarea sustenabilității afacerilor. În contabilitate, costurile de producție contribuie la transparența financiară, planificarea bugetară și luarea deciziilor strategice. Înțelegerea și controlul costurilor de producție sunt fundamentale pentru orice afacere sau economie națională, asigurând o dezvoltare echilibrată și durabilă.

Referințe bibliografice

1. Indicații metodice privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produselor și serviciilor, p. 5
2. Biroul Național de Statistică
3. Codul Fiscal al Republicii Moldova , art.24
4. Reglementările contabile conform cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr. 1.802/2014

ACCOUNTING OF SETTLEMENTS WITH STAFF

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ РАСЧЕТОВ С ПЕРСОНАЛОМ

Мария ВЛАХ

Студент МЭА, Молдова

vlahmasha@mail.ru

Научный руководитель: Людмила ЛАПИЦКАЯ

МЭА, Молдова, liudmila@ase.md

ORCID 0000-0001-9739-0495

Abstract. This article will explore in detail the accounting for payroll calculations and employee-related payments in the Republic of Moldova. The topic will also cover the calculation of travel expenses and the taxation process concerning wages. Specific examples from the practice of the company "Airport Handling" will be considered to illustrate how these processes are implemented in a real business context. The discussion will provide insights into how payroll accounting works in Moldova, acknowledging tax and social security contributions.

Keywords: payroll accounting, travel expenses, taxation, Moldova, social security, financial management.

JEL: M41

Введение

Бухгалтерский учёт заработной платы и расчётов с персоналом — одно из важнейших направлений деятельности предприятия, требующее особого внимания и точности. Он обеспечивает контроль за трудовыми ресурсами и играет ключевую роль в повышении эффективности производства. Заработная плата важна как для работников, так и для работодателей: её уровень влияет на производительность труда, воспроизводство рабочей силы, прибыль и конкурентоспособность компании. Поэтому предприятия стремятся к созданию эффективной системы оплаты труда, стимулирующей сотрудников к высоким результатам. Анализ средней заработной платы был проведён на основе данных Eurostat.

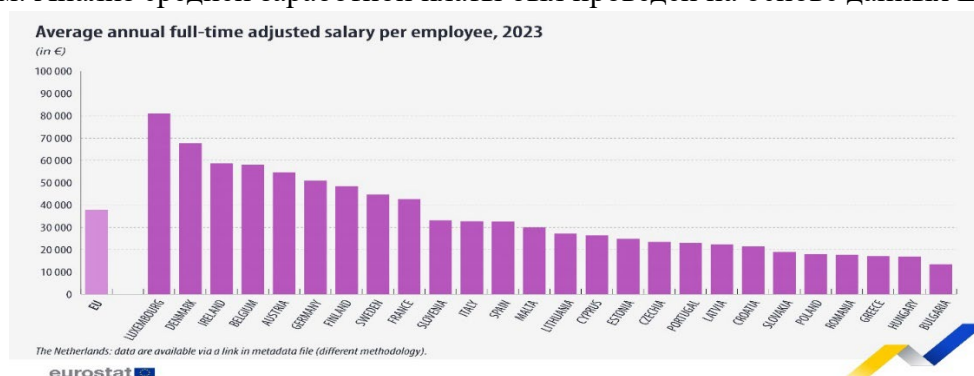

Рис.1 Средняя заработная плата в 2023 в странах Европейского Союза 2023

Источник: Eurostat. Annual full-time adjusted salary in EU grew in 2023. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241107-1>

Как следует из выше представленных данных самая высокая средняя заработная плата в 2023 году зарегистрирована в Люксембурге - €81 100 в год или же €6758 в месяц, самая низкая в Болгарии €13 500 в год или же € 1125 в месяц. В заключительной тройке самых низких заработных плат в Европе кроме Болгарии находятся: Греция €17 000 и Венгрия €16 900.

Анализируя среднюю заработную плату в Республике Молдова, можно констатировать, ее неуклонный рост. В ниже представленном рисунке отражен тренд средней заработной платы по Молдове.

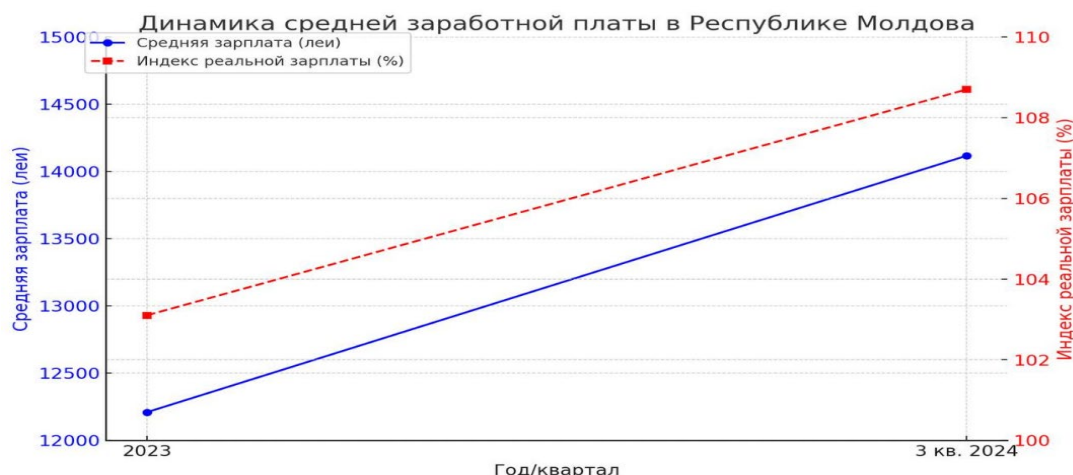

Рис2. Динамика средней заработной платы в Республика Молдова

Источник: разработано автором по материалам официальной статистике,
https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/2.

Примечания: Данные за 2024 год представлены за третий квартал.

В 2023 году средняя зарплата в Республике Молдова составила 12 209 лей (примерно 624 €), что почти вдвое меньше, чем в Болгарии — стране с самой низкой средней зарплатой в ЕС. Учёт расчётов с персоналом регулируется Трудовым кодексом, Налоговым кодексом, Законом о бухгалтерском учёте и подзаконными актами: постановлениями правительства и приказами ведомств.

Содержание. Бухгалтерский учет расчетов с персоналом представлен, используя материалы S.R.L “Aeroport Handling”, который предоставляет комплекс услуг по наземному обслуживанию воздушных судов и пассажиров, включая перевозку багажа, сопровождение пассажиров, организацию проверки безопасности и техническое обслуживание воздушных судов. Компания является важным элементом авиационной индустрии Республики Молдова, обеспечивая эффективную и безопасную работу на летном поле.

Порядок расчета с персоналом в части заработной платы на данном предприятии осуществляется в соответствии с *Положением о заработной плате работников S.R.L “Aeroport Handling”*, которое регулирует условия, порядок и принципы исчисления и выплаты вознаграждения за труд. В организации используется система KPI (ключевые показатели эффективности). Исходя из данных в таблице, которая содержит 10 критериев для начисления премии имеет **максимальный коэффициент** (*Spor maxim*) и **оценочный коэффициент** (*Spor estimat*), отражающие вклад сотрудника в данному критерию за месяц. Итоговый коэффициент — премии- это сумма всех оценочных коэффициентов.

Рассмотрим порядок начисления заработной платы технику высшей категории, в секции технического обслуживания самолетов:

Сумма заработной платы- 25 146,57 леев.

Сумма освобождения- $2\,475 + 825 = 3\,300$ леев.

Сумма отчисления на медицинское страхование- $25\,146,57 \cdot 9\% = 2\,263,19$

Сумма налогооблагаемого дохода составила- $25\,146,57 - 3\,300 - 2\,263,19 = 19\,583,38$

Сумма подоходного налога- $19\,583,38 \cdot 12\% = 2\,350,01$

Сумма перечисленной заработной платы в банк- $25\,146,57 - 4\,613,20 = 20\,533,37$

Бухгалтерские записи:

Начисление заработной платы работнику основного производства:

Дебет 811 «Основная деятельность»-25 146,57 леев;

Кредит 5311 «Обязательства по оплате труда»- 25 146,57 леев.

Удержание из заработной платы медицинского страхования:

Дебет 5311 «Обязательства по оплате труда»- 2 263,19 леев;

Кредит 5332 «Обязательства фондам обязательного медицинского страхования»- 2 263,19 леев.

Удержания из начисленного и направленного на выплату дохода суммы подоходного налога:

Дебет 5311 «Обязательства по оплате труда»- 2 350,01 леев;

Кредит 5342 «Обязательства по подоходному налогу»- 2 350,01 леев.

Перечисление заработной платы на банковскую карточку:

Дебет 5311 «Обязательства по оплате труда»- 20 533,37 леев;

Кредит 242 «Текущие счета в национальной валюте»- 20 533,37 леев.

Помимо заработной платы, бухгалтерский учет на предприятии включает начисление отпускных, командировочных и больничных. Современные компании всё чаще используют нематериальные стимулы, такие как опционные планы (Stock Option Plan, SOP), предоставляющие сотрудникам право на приобретение акций по фиксированной льготной цене. Согласно статье 5 Налогового кодекса Молдовы, такие опционы могут предоставляться на льготных условиях. SOP помогает повысить заинтересованность персонала в долгосрочном развитии компании и росте её стоимости. В Молдове такие программы регулируются нормами, ограничивающими передачу не более 25% уставного капитала, при этом минимальный срок между предоставлением и реализацией опциона — три года.

Выводы. Анализ положения о заработной плате в S.R.L “Aeroport Handling” показывает, что разработанный нормативный акт успешно интегрирует требования законодательства с особенностями деятельности предприятия. Четкая структура начисления и выплаты заработной платы, основанная на объективных критериях, обеспечивает прозрачность и справедливость в вознаграждении сотрудников. Это способствует повышению мотивации и ответственности персонала, что, в свою очередь, положительно сказывается на качестве предоставляемых услуг и общем финансовом состоянии компании.

Кроме того, внедрение долгосрочных программ стимулирования, таких как Stock Option Plan, становится все более популярным среди предприятий в Республике Молдова. Эти программы позволяют компаниям предоставлять своим сотрудникам право приобретения долей участия по льготной цене или безвозмездно, что способствует повышению мотивации и удержанию ключевых специалистов.

Библиография

1. Закон о Трудовом кодексе Республики Молдова. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=95662&lang=ro
Постановление Правительства № 743 от 11.06.2002 "О заработной плате работников предприятий с финансовой автономией" Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137429&lang=ro
2. Закон о заработной плате № 847-XV от 14.02.2002. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=16297&lang=ru
3. Eurostat. Annual full-time adjusted salary in EU grew in 2023. Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241107-1>
4. Постановление Правительства №10 от 05.01.2012 года «Об утверждении положения о командировании сотрудников предприятий Республики Молдова». https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=20204&lang=ro
5. Статья 5 (пункт 47), Статья 20 (пункт 222), Статья 24 (пункт 27), Налоговый кодекс Республики Молдова. <http://www.lex.md/fisc/codfiscaltxtru.htm>

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВЛОЖЕНИЙ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В
ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЦЕННЫЕ БУМАГИ**

**EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS' INVESTMENTS IN GOVERNMENT
SECURITIES**

Автор: Валентина КРИСТЕВА

Комратский Государственный Университет, Молдова
valyusha.kristeva103@gmail.com

Научный руководитель: Виталий КЮРКЧУ

Комратский Государственный Университет, Молдова,
kyurkchu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7218-7121

Abstract. This article analyses the efficiency of investments of commercial banks of the Republic of Moldova in government securities for the period from 2020 to 2024. The study covers the dynamics of investments, portfolio structure and yield of GS, and also examines the state of investments of OTP Bank S.A. in 2023.

Keywords: commercial banks, government securities, dynamics of investments, portfolio structure.

JEL: G 110, G 210, H 630

Введение

В условиях экономической нестабильности и рисков, сопряженных с операциями на рынке ценных бумаг (систематический риск, селективный риск, риск законодательных изменений, риск ликвидности, инфляционный риск, процентный риск, валютный риск, политический риск и др.) возникает проблема выбора коммерческими банками (КБ) надежного, ликвидного и стабильного инвестиционного инструмента. Цель данного исследования – оценить эффективность вложений КБ Республики Молдова (РМ) в ГЦБ с учетом объемов инвестиций, структуры инвестиционного портфеля, а также процентных ставок. Для выполнения цели были поставлены следующие задачи:

- дать оценку текущего состояния рынка государственных ценных бумаг (ГЦБ);
- исследовать динамику вложений банковского сектора в ГЦБ за период 2020-2024 гг.;
- изучить состояние вложений в ГЦБ на примере OTP Bank S.A. за 2023 года.

Основное содержание. Вложения в ГЦБ на современном этапе развития финансового рынка в РМ является одним из развивающихся секторов экономики. Рассмотрим трактование понятия «ГЦБ» согласно официальных источников, оформив результаты в виде таблицы 1.

Таблица 1. Определение «ГЦБ» в интерпретации различных источников

Наименование источника	Источник	Определение
Закон РМ № 419 от 22.12.2006	[1]	ГЦБ – инструмент государственного долга, выпускаемый в форме неогоцируемой ценной бумаги;
Гид инвестора в государственные ценные бумаги	[2]	ГЦБ – это финансовые инструменты, относящиеся к публичному долгу в форме казначейских обязательств и государственных облигаций, и представляющие собой займы государства в национальной валюте на короткий и длинный сроки.
OTP Bank S.A.	[3]	ГЦБ – это ценные бумаги (облигации, казначейские векселя), выпущенные государством для привлечения временно свободных денежных средств в целях покрытия бюджетного дефицита и других нужд.

Источник: составлен автором на основе данных источников

Автор считает, что ГЦБ представляют собой долговые финансовые инструменты с разными сроками привлечения временно свободных денежных ресурсов путем размещения казначейских и государственных облигаций. Вкладывая в ГЦБ КБ с одной стороны кредитуют государство и способствуют экономическому развитию страны, а с другой стороны инвестируют излишнюю ликвидность в ГЦБ (например, коэффициент покрытия потребности ликвидности за 2024 год в «FinComBank» S.A. составил 603,13% при нормативном значении >100%). На сегодняшний день рынок ГЦБ представлен казначейскими обязательствами (срок обращения 91, 182 и 364 дня; проценты выплачиваются на дату погашения) и государственными облигациями (от 1 года и более; проценты по ним выплачиваются периодически (раз в полгода) в форме купонов). Согласно опубликованной информации на официальном сайте Министерства финансов РМ: результаты аукционов по размещению ГЦБ, которые прошли 14.03.2025 года, объем казначейских обязательств, предложенных Министерством финансов РМ составил 1,9 млрд. леев, а объем заявок, представленных по номинальной цене, составил 2,81 млрд. леев, что на 48,2% больше, данный показатель говорит о высокой востребованности на государственные ценные бумаги. Процентные ставки по ним были следующие: срок обращения 91 день 3,03%; 182 дня 9,60% и 364 дня с процентной ставкой 10%. Таким образом, автор делает вывод о высокой привлекательности ГЦБ для банковского сектора, главными преимуществами при этом являются:

- максимальная надежность, так как гарантируются государством;
- высокая ликвидность, так как обращаются на вторичном рынке.

Основными покупателями ГЦБ в РМ выступают КБ, рассмотрим динамику вложений банковского сектора в государственные ценные бумаги за период с 2020 по 2024 годы.

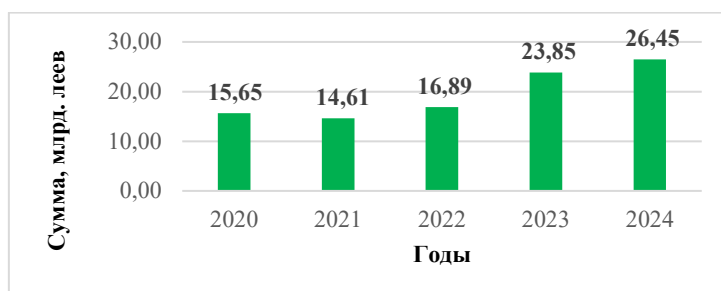

Рис. 1. Вложения в ГЦБ банковским сектором РМ за 2020-2024г.г.

Источник: составлен автором на основе данных сайта НБМ

На основе данных Рис. 1, автор делает вывод, что в период с 2020 по 2024 год вложения банковского сектора в ценные бумаги первоначально снизились в 2021 году, а затем имели тенденцию устойчивого роста, с приростом примерно 15,6% с 2021 по 2022 год, 41,2% с 2022 по 2023 год и 10,9% с 2023 по 2024 год, достигнув объема 26,45 млрд. леев в 2024 году. Это свидетельствует об увеличении интереса КБ к данным финансовым инструментам, вероятно, вследствие роста их доходности, надежности и изменений в стратегии управления активами. Рассмотрим также состояние вложений в ГЦБ КБ за 2023-2024 годы в Таблице 2.

Таблица 2. Объем вложений КБ в государственные ценные бумаги за 2023-2024 год

Наименование коммерческого банка	Сумма вложений в ГЦБ, млн. леев		Уд. вес, %		Изменения в п.п.
	2023 год	2024 год	2023 год	2024 год	
BC «MOLDOVA – AGROINDBANK» S.A.	2 398,39	3 598,41	10,05	13,60	+3,45
B.C. «COMERTBANK» S.A.	383,29	429,76	1,61	1,62	+0,01

BC «EuroCreditBank» S.A.	232,41	218,72	0,97	0,83	-0,14
B.C. «ENERGBANK» S.A.	791,82	375,30	3,32	1,42	-1,9
B.C. «EXIMBANK» S.A.	807,68	1 008,71	3,39	3,81	+0,42
«FinComBank» S.A.	1 246,48	1 384,81	5,23	5,24	+0,01
OTP Bank S.A.	4 376,65	4 447,88	18,35	16,82	-1,54
BC «Moldindconbank» S.A.	6 323,48	5 859,21	26,51	22,15	-4,36
B.C. «ProCredit Bank» S.A.	1 083,72	1 046,57	4,54	3,96	-0,58
BCR Chisinau S.A.	361,60	915,96	1,52	3,46	+1,94
B.C. «VICTORIABANK» S.A.	5 845,59	7 165,23	24,51	27,09	+2,58
Итого:	23 851,11	26 450,57	100	100	-

Источник: составлен автором на основе данных сайта НБМ

Исходя из структуры вложений КБ в ГЦБ за 2023-2024 годы, в 2024 году общий объем инвестиций увеличился на 2,6 млрд леев ($\approx 10,9\%$) по сравнению с 2023 годом. Наибольший рост доли вложений продемонстрировали BC «VICTORIABANK» S.A. (+2,58 п.п.), BC «MOLDOVA – AGROINDBANK» S.A. (+3,45 п.п.) и BCR Chisinau S.A. (+1,94 п.п.). В то же время BC «Moldindconbank» S.A. (-4,36 п.п.) и OTP Bank S.A. (-1,54 п.п.) сократили свою долю. Это свидетельствует о перераспределении активов банковского сектора и изменении инвестиционных стратегий отдельных участников рынка ценных бумаг.

На основе годового отчета независимого аудитора «Финансовая отчетность за год, закончившийся 31.12.2023 года» в OTP Bank S.A. рассмотрим состояние вложений в ГЦБ в таблице 3.

Таблица 3. Оценка вложений в ценные бумаги в OTP Bank S.A. за 2023 года.

Показатели:	Наименование ценной бумаги, тыс. леев		
	Казначейские обязательства	Государственные облигации	Сертификаты НБМ
Общая балансовая стоимость	1 504 619	2 024	2 902 463
Ожидаемые убытки	32 458		
Итого долговые ценные бумаги, оцениваемые по справедливой стоимости (VJAERG)	4 376 648		

Источник: составлен автором на основе данных [5]

Согласно опубликованной информации в отчете аудитора казначейские облигации были выпущены с первоначальным сроком погашения от 188 до 366 дней и средней процентной ставкой 6,98% годовых. Государственные облигации сроком погашения на 7 лет и средней процентной ставкой 6,50% годовых. Сертификаты НБМ выпущены с первоначальным сроком погашения до 14 дней и средней процентной доходностью 4,75% годовых.

На базе предложенной информации рассчитаем эффективность инвестиционного портфеля. Для этого для начала необходимо определить ожидаемую доходность в разрезе каждого объекта вложений (ценной бумаги):

1) $\text{Доход}_{\text{КО}} = \text{Сумма}_{\text{КО}} * \text{Ставка}_{\text{КО}} = 1504619 * 3,45\% = 52661,67$ тыс. леев;

2) $\text{Доход}_{\text{ГО}} = ((\text{Сумма}_{\text{ГО}} * (\text{Ставка}_{\text{ГО}} / 2) * n = 2024 * 3,25\% * 14 = 920,92$ тыс. леев;

3) $\text{Доход}_{\text{СНБМ}} = \text{Сумма}_{\text{СНБМ}} * \text{Ставка}_{\text{СНБМ}} * 14/365 = 2902463 * 4,75\% * 0,038 = 5238,95$ тыс. леев;

Находим общую сумму дохода по ценным бумагам:

4) $\text{Общий доход} = \text{Доход}_{\text{КО}} + \text{Доход}_{\text{ГО}} + \text{Доход}_{\text{СНБМ}} = 52661,67 + 920,92 + 5238,95 = 58921,54$ тыс. леев;

Рассчитываем чистый доход с учетом ожидаемых убытков:

5) $\text{Чистый доход} = \text{Общий доход} - \text{Ожидаемые убытки} = 58921,54 - 32458 = 26463,54$ тыс. леев;

Определим эффективность вложений:

б) Экономическая эффективность = Результат / Затраты * 100% = 26463,54 / 32458 * 100% = 81,53%

Таким образом автор приходит к выводу, что OTP Bank S.A. активно использует финансовые инструменты, обеспечивая стабильный доход и умеренный уровень риска в условиях инфляции и нестабильности финансовых рынков.

Заключение

Подводя итог данному исследованию, автор приходит к выводу, что эффективность вложений КБ РМ в ГЦБ подтверждается их положительной динамикой за 2020-2024 года. Ключевыми факторами, определяющими их привлекательность, является высокая надежность, ликвидность, низкий риск и стабильный доход, что оправдывает растущий интерес КБ к ГЦБ. В.С. «VICTORIABANK» S.A., ВС «Moldindconbank» S.A. и OTP Bank S.A. успешно используют эти инструменты, обеспечивая баланс между доходностью и управлением рисками. В условиях экономической нестабильности инвестиции в ГЦБ остаются стратегически выгодным решением для КБ РМ.

Библиография

1. Закон РМ № 419 от 22.12.2006 о долге публичного сектора, государственных гарантиях и государственном рекредитовании. Опубликован: 09.03.2007 в Monitorul Oficial № 32-35 статья № 114.
2. Министерство Финансов Республики Молдова: Гид инвестора в государственные ценные бумаги.
3. Официальный сайт OTP Bank S.A. Электронный ресурс – режим доступа: <https://mobiasbanca.md/>

ОТЧЕТ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ: ФОРМИРОВАНИЕ И ПРИМЕНЕНИЕ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ**CASH FLOW STATEMENT: FORMATION AND APPLICATION FOR CASH FLOW MANAGEMENT****Автор: Кристина УЗУН**uzun.cristina@ase.md**Научный руководитель: Людмила ГРАБАРОВСКИ**

Молдавская Экономическая Академия

grabarovschi.ludmila@ase.md

ORCID:0000-0002-1778-7474

Abstract. This article examines the cash flow statement, its significance in strategic management, and its role in shaping an organization's cash flows. Key methods of its preparation, including the direct and indirect methods, are analyzed, along with their practical application in assessing financial stability. Particular attention is given to the statement's role in optimizing liquidity, enhancing solvency, and minimizing financial risks. The article explores both the conceptual and applied aspects of using the cash flow statement within corporate financial management.

Keywords: cash flow statement, financial management, direct method, indirect method, cash flow forecasting, liquidity management

JEL: M41**Введение**

Финансовая отчетность играет ключевую роль в управлении хозяйствующими субъектами, позволяя заинтересованным пользователям оценивать текущее финансовое состояние предприятия. Особое место в системе финансовой отчетности занимают денежные средства, отражающие способность субъекта сохранять ликвидность, выполнять обязательства и оперативно адаптироваться к изменениям рыночной среды. Понимание роли денежных средств в управлении начинается с учета их движения в процессе хозяйственной деятельности через расчетные взаимоотношения с покупателями и заказчиками, поставщиками и подрядчиками, финансовыми учреждениями, бюджетом, физическими лицами и др. [1]. Предоставление информации о том, как субъект управляет своими денежными средствами, какие виды деятельности требуют наибольших затрат или приносят наибольшие доходы, а также какие финансовые риски могут возникнуть в будущем, обеспечивается посредством составления Отчета о движении денежных средств (ОДДС). Используя такие методы как анализ, синтез, группировка и обобщение, была определена цель исследования – обоснование формирования ОДДС и его применение для управления денежными потоками.

Основное содержание

В Республике Молдова ОДДС составляется в соответствии с НСБУ Представление финансовой отчетности [2], либо МСФО (IAS) 7 «Отчет о движении денежных средств» [3]. В качестве показателей ОДДС используются элементы денежных потоков по видам деятельности, характеристика которых представлена в таблице 1. Величина движения денежных средств от *операционной деятельности*, является основным и чаще всего доминирующим показателем успешности функционирования предприятия, поскольку отражает ключевую деятельность хозяйствующего субъекта, непосредственно связанную с производством продукции, оказанием услуг и продажей товаров. В свою очередь,

инвестиционная деятельность затрагивает приобретения, продажи, модернизацию долгосрочных активов, таких как основные средства, нематериальные активы и финансовые инвестиции. Финансовая деятельность отражает поступления и выбытия денежных средств, связанных с привлечением и возвратом капитала.

Таблица 1. Характеристика притоков и оттоков денежных средств по видам деятельности

Вид деятельности	Притоки	Оттоки
Операционная	➤ доход от продажи продукции, товаров, работ, услуг; ➤ погашение дебиторской задолженности; ➤ авансы, полученные от покупателей; ➤ прочие поступления	➤ оплата поставщикам; ➤ выплата заработной платы; ➤ платежи в бюджет и внебюджетные фонды; ➤ платежи процентов за кредит; ➤ прочие выплаты
Инвестиционная	➤ продажа долгосрочных активов, включая долгосрочные финансовые инвестиции; ➤ дивиденды, проценты от финансовых инвестиций; ➤ прочие поступления	➤ приобретение, реконструкция, создание долгосрочных активов; ➤ выплаты по долгосрочным финансовым инвестициям; ➤ прочие выплаты
Финансовая	➤ получение краткосрочных и долгосрочных кредитов и займов; ➤ поступления от эмиссии акций; ➤ прочие поступления	➤ возврат краткосрочных и долгосрочных кредитов и займов; ➤ выплата дивидендов; ➤ выкуп собственных акций; ➤ прочие выплаты

Источник: составлено автором на основе [2,3].

При формировании ОДДС могут применяться два метода построения, которые отличаются подходом к формированию операционных денежных потоков:

- ❖ **прямой;**
- ❖ **косвенный.**

Предприятия, представляющие отчетность согласно НСБУ, составляют ОДДС прямым методом, используя кассовый принцип учета, согласно которому поступления и выбытия денежных средств определяются на основе данных счетов учета денежных средств, а элементы денежных потоков представляются в разрезе видов деятельности.

Субъекты публичного интереса, применяющие МСФО, могут составлять ОДДС косвенным методом, при котором расчет операционного денежного потока начинается с прибыли до налогообложения или чистой прибыли и корректируется с учетом неденежных операций (амортизации, расходов на обесценение и др.), изменений в оборотном капитале, а также прочих факторов, влияющих на движение денежных средств. Денежные потоки от инвестиционной и финансовой деятельности формируются по аналогии с прямым методом. Несмотря на различия в подходах к представлению денежных потоков, оба метода приводят к одинаковому результату — чистому потоку денежных средств от операционной деятельности, что позволяет обеспечить согласованность и достоверность финансовой информации.

ОДДС косвенным методом составляют такие субъекты публичного интереса как «MOLDCELL» SA, MOLDTELECOM SA, EFES VITANTA MOLDOVA BREWERY SA и др. Рассмотрим основные изменения, которые произошли в денежных потоках от операционной деятельности предприятия «Moldtelecom» SA за 2024 год, основываясь на данных таблицы 2.

**Таблица 2. Отчёт о движении денежных средств за 2024 год
«MOLDTELECOM» SA (косвенный метод)**

Показатели	Сумма, тыс. леев
Денежные потоки от операционной деятельности	
Чистая прибыль (убыток)	159 871
<i>Корректировки:</i>	
Обесценение и амортизация основных средств и нематериальных активов	711 517
Расходы по безнадежной дебиторской задолженности	96
Расходы (доходы) от курсовых валютных разниц	(10 771)
Расходы по процентам	11 576
Доходы по процентам	3 194
Расходы по подоходному налогу	34 887
Денежные потоки от операционной деятельности до изменений в оборотном капитале	910 370
Увеличение/(уменьшение) коммерческой и других видов дебиторской задолженности	(18 250)
Увеличение/(уменьшение) запасов	17 946
Увеличение/(уменьшение) коммерческих и других видов обязательств	(58 587)
Денежные средства от операционной деятельности	851 479
Уплаченные проценты	(29 132)
Уплаченный подоходный налог	(39 920)
Чистое движение денежных средств от операционной деятельности	782 427

Источник: [4].

Данные таблицы свидетельствуют о том, что в отчётном периоде чистая прибыль составила 159 871 000 леев, в то время как чистые денежные потоки от операционной деятельности - 782 427 000 леев. Наблюдаемое превышение операционного денежного потока над чистой прибылью свидетельствует о благоприятной динамике ликвидности и способности предприятия генерировать денежные средства в процессе основной деятельности.

В целом, использование ОДДС направлено на решение ключевых задач, включая оценку ликвидности, контроль за движением денежных средств, прогнозирование будущих финансовых потоков и определение эффективности деятельности [5]. Анализ ликвидности позволяет выявить способность предприятия своевременно исполнять свои краткосрочные обязательства, тогда как детальное изучение источников денежных поступлений и направлений их расходования способствует более эффективному контролю за денежными потоками. Кроме того, данный отчет служит основой для финансового планирования, обеспечивая возможность прогнозирования потребностей в финансировании и своевременного принятия управленческих решений.

Еще одной значимой сферой применения ОДДС является привлечение инвестиций и кредитных ресурсов. Потенциальные инвесторы используют данный отчет для оценки устойчивости предприятия к финансовым рискам, поскольку положительный операционный денежный поток свидетельствует о стабильности бизнеса и его способности генерировать прибыль. Наконец, налоговые органы могут использовать ОДДС как вспомогательный источник информации, что позволяет анализировать соответствие заявленных доходов фактическим поступлениям и способствует повышению прозрачности налогообложения.

Выводы

ОДСС играет ключевую роль в системе финансового управления, обеспечивает прозрачность денежных потоков и способствует принятию обоснованных управленческих решений. Его практическая значимость заключается в интеграции различных аспектов финансовой деятельности предприятия в единое аналитическое пространство, что способствует

формированию гибких и адаптивных стратегий управления. Применение отчета позволяет не только оценить текущую финансовую устойчивость, но и разработать превентивные меры для нейтрализации потенциальных рисков, связанных с ликвидностью и финансовыми нагрузками. Таким образом, ОДДС является не просто элементом финансовой отчетности, а важным инструментом, способствующим повышению финансовой устойчивости и конкурентоспособности предприятия.

Библиографические источники

1. А. НЕДЕРИЦА, Л. ГРАБАРОВСКИ, А. ПОПОВИЧ Финансовый учет (часть I): Учебное пособие 2017-Кишинев, МЭА, 2017, глава 7 «Учет денежных средств», с.181-207.
2. Национальный стандарт бухгалтерского учета «Представление финансовых отчетов». [Электронный ресурс] - Режим доступа: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ru .
3. МСФО (IAS) 7 Отчет о движении денежных средств.[Электронный ресурс] - Режим доступа: <https://www.mf.gov.md/ru/lex>
4. MOLDTELECOM SA. Situații financiare individuale pentru anul încheiat la 31 decembrie 2024. [Электронный ресурс] - Режим доступа: <https://moldtelecom.md/files/Situatii%20financiare%202024.pdf>
5. ПАЛАДИ, В. Порядок составления отчета о движении денежных средств косвенным методом. Monitorul fiscal FISC.md, 2022, №. 2(72) С. 118-123

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОЦЕНКИ КРЕДИТНОГО СОСТОЯНИЯ ЗАЕМЩИКОВ ДЛЯ МИНИМИЗАЦИИ ПОТЕРЬ ПРИБЫЛИ БАНКА

IMPROVING THE ASSESSMENT OF BORROWERS' CREDIT STATUS TO MINIMIZE LOSSES OF BANK PROFITS

Автор: Максим ЧОЛАК

Комратский Государственный Университет, Молдова
maks.cholak.123456@gmail.com

Научный руководитель: Виталий КЮРКЧУ

Комратский Государственный Университет, Молдова
kyurkchu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7218-7121

Abstract. The article considers modern approaches to assessing the creditworthiness of borrowers in order to minimize bank losses. The growth of lending, including refinancing trends, is analyzed. The method of AI-stress-scoring is proposed, which allows predicting the future solvency of the client taking into account behavioral, social and digital parameters. Apply new solvency indicators for the enterprise, improving the work with guarantors and collateral. Recommendations for improving the system of borrower assessment, including the introduction of multi-level scoring and automated monitoring of borrowers are presented.

Keywords: banking sector, creditworthiness, collateral, AI-stress scoring, loss minimization, automation of credit decisions.

JEL: G 210

Введение. Процедура выдачи кредита заемщикам включает в себя определенные этапы. Ключевым этапом является оценка состояния заемщиков со стороны коммерческого банка (КБ). Кредит по сути является финансовой операцией, при которой одна сторона (кредитор) передает денежные средства другой стороне (заемщику) на определенных условиях, включая обязательство вернуть сумму плюс проценты. Актуальность темы заключается в том, что в последние годы в Республике Молдова (РМ) наблюдается значительный рост кредитования. В 2024 году в РМ наблюдался значительный рост кредитования, достигнуты исторические показатели. По мнению экономиста Вячеслава Ионицэ, граждане РМ оформили более 200 тысяч потребительских кредитов, что в два раза превышает показатели 2023 года. Общая задолженность физических лиц в 2024 году составила 52 млрд. леев, что на 10 млрд. леев больше по сравнению с 2023 годом. Это свидетельствует о повышенной склонности населения к потреблению и увеличению кредитной нагрузки.

Таблица 1. Динамика вновь выданных кредитов юр. лицам за I полугодие 2023 - 2024г.

Показатели	Данные за период, млн. леев		Абсолютное отклонение, млн леев	Темп роста, %
	2023 год	2024 год		
Январь	2517,7	2589,6	71,9	102,9
Февраль	3006,7	3079,3	72,6	102,4
Март	3805,6	3527,3	-278,3	92,7
Апрель	2794,5	3642,9	848,4	130,4
Май	2864,1	3138,9	274,8	109,6
Июнь	2891,7	3718,4	826,7	128,6
Итого:	17880,3	19696,3	1816,1	110,15

Источник: составлено автором на основе данных сайта НБМ

Анализируя данные, в целом анализ динамики показателей демонстрирует преимущественно положительную тенденцию с заметными колебаниями. В 5 из 6 месяцев наблюдался рост кредитования, за исключением марта, где произошло снижение на 278,3 млн. леев -7,3%. В апреле и июне зафиксирован наибольший прирост +848,4 млн леев, 130,4% и +826,7 млн. леев, 128,6 % соответственно к 2023 году, что может свидетельствовать об увеличении экономической активности или сезонном факторе. В январе, феврале и мае рост продолжился, но замедлился, что может быть связано со стабилизацией спроса или ограничениями на дальнейшее увеличение объемов.

Таблица 2. Динамика вновь выданных кредитов физ. лицам за I полугодие 2023 - 2024г.

Показатели	Данные за период, млн. леев		Абсолютное отклонение, млн леев	Темп роста, %
	2023 год	2024 год		
Январь	558,7	1079,3	520,6	193,2
Февраль	666,7	1388,5	721,8	208,3
Март	869,7	1492,8	623,1	171,6
Апрель	813,8	1729,0	915,2	212,5
Май	1141,0	1583,0	442,0	138,7
Июнь	1159,8	1688,9	529,1	175,6
Итого:	5209,7	8961,5	3751,8	172,0

Источник: составлено автором на основе данных сайта НБМ

Анализ динамики выдачи КБ кредитов физическим лицам в 2024 году значительно выросла по сравнению с 2023 годом. Общий объем кредитов увеличился с 5209,7 млн леев до 8961,5 млн леев, что составляет абсолютный прирост в 3751,8 млн леев и темп роста 172,0%. Наибольший прирост наблюдается в феврале +721,8 млн леев, 208,3% и апреле +915,2 млн леев, 212,5%, что может быть связано с сезонными потребностями заемщиков.

Проведя анализ за I полугодие 2023 и 2024 года видно, что растет тренд получения кредитов. Совершенствование оценки кредитного состояния заемщиков в РМ является необходимым шагом для минимизации потерь КБ и обеспечения стабильности финансовой системы. Интеграция современных технологий, расширение спектра анализируемых данных и усиление процедур оценки рисков позволят более точно прогнозировать платежеспособность клиентов и принимать обоснованные решения при выдаче кредитов. В новых реалиях, КБ в будущем могут столкнуться с невозвратом выданных кредитов, поэтому на раннем этапе нужно проводить оценку кредитного состояния заемщиков, для предотвращения такой ситуации. Для юридических лиц будут использоваться новые обязательные оценочные показатели платежеспособности, а для физических лиц будут использоваться скоринговые модели.

При проведении оценки ликвидности юридических лиц предлагается рассчитывать помимо показателей ликвидности, так же показатели платежеспособности.

Таблица 3. Внедряемые показатели оценки платежеспособности юридического лица

№	Наименование показателя	Характеристика показателя
1.	Коэффициент обеспеченности обязательств предприятия его активами	этот показатель отражает степень обеспеченности обязательств активами, и показывает, сколько активов приходится на каждую единицу долга. Он рассчитывается как отношение суммы ликвидных активов и скорректированных внеоборотных активов к общему объему обязательств.
2.	Коэффициент текущей платежеспособности	этот показатель отражает способность предприятия своевременно погашать текущие обязательства за счет поступающей выручки. Он характеризует объем краткосрочных заемных средств и период, за который предприятие сможет рассчитаться с кредиторами.

3.	Коэффициент восстановления/утраты платежеспособности	этот показатель отражает способность предприятия восстановить или сохранить нормальный уровень текущей ликвидности в краткосрочной перспективе. Он оценивает, сможет ли предприятие покрыть свои текущие обязательства в течение шести месяцев или, наоборот, рискует утратить ликвидность уже в ближайшие три месяца после отчетной даты.
----	--	--

Источник: составлено автором на основе источников [4, 5]

При использовании предложенных показателей оценка платежеспособности потенциального заемщика будет более точной. Для этих целей необходимо:

1. Совершенствование работы с поручителями, которая включает: проверку поручителей (анализ финансовой отчетности, кредитной истории, долговой нагрузки); внедрение рейтинговой системы поручителей для нужд автоматизированной оценки; ограничение числа поручительств; страхование ответственности поручителей.
2. Совершенствование работы с залогами, предусматривающей: оценку ликвидности залога в реальном времени на основе использования искусственного интеллекта (ИИ) для прогнозирования изменения стоимости имущества; внедрение электронного реестра залогового имущества; упрощение процедуры реализации залога; использование гибких залоговых схем (например, частичный залог в сочетании с поручительством).

При работе с физическими лицами главный инструмент КБ – это кредитный скоринг. По сути, скоринг физических лиц представляет собой методику оценки кредитоспособности заемщика, основанную на различных характеристиках клиентов, к примеру: доход, возраст, профессия, семейное положение и т.д. В результате анализа факторов рассчитывается интегрированный показатель, который дает представление о степени кредитоспособности заемщика, исходя из набранных в ходе анализа баллов. Сравнение значения кредитного скоринга, полученного для конкретного заемщика, со специфичной для каждой модели скоринга пороговой оценкой помогает решить проблему выбора при выдаче кредита, разделяя заемщиков на два класса (тех, кому можно выдать кредит и тех, кому следует отказать). Можно выделить следующие направления:

1. Совершенствование скоринговых моделей для физических лиц. КБ переходят к гибридным скоринговым системам, которые включают традиционные финансовые показатели, ИИ, поведенческий анализ. ИИ-стресс-скоринг – это усовершенствованная модель оценки заемщиков, которая не только анализирует прошлые данные, но и моделирует будущие финансовые риски.
- 1.2. Использование альтернативных данных. Современные скоринговые системы должны учитывать не только кредитную историю, но и поведенческие (частота снятия наличных, регулярность платежей, процент использования кредитного лимита), социальные (стабильность работы, семейное положение, кредитная история ближайшего окружения) и онлайн-активности (подписки на финансовые сервисы, активность в профессиональных соцсетях) заемщика.
- 1.3. Мониторинг заемщика. Традиционные скоринговые системы оценивают заемщика только в момент выдачи кредита, однако, его финансовое положение может измениться. Как вариант решения – внедрение динамического скоринга заемщика, что позволит: автоматически пересматривать кредитный рейтинг заемщика каждые 3–6 месяцев; при ухудшении показателей предупреждать КБ о возможных рисках (например, снижение доходов или увеличение кредитной нагрузки); использовать гибкие условия: например, снижение процентной ставки для заемщиков, которые досрочно гасят кредиты.

Заключение. По результатам проведенного изучения применяемых методов оценки заемщиков, рекомендуется применять различные методы для заемщиков-физических лиц и экономических агентов.

Внедрение многослойной скоринговой системы, основанной на комбинации традиционных кредитных параметров (доход, кредитная история) с новыми (поведенческий анализ, стресс-скоринг), а также использовании автоматизированных ИИ-моделей, которые обновляют скоринговый балл в режиме реального времени.

Использование поведенческой аналитики в кредитных решениях для целей: оценивания структуры расходов заемщика, необязательных покупок, платежей по подпискам, процента использования кредитного лимита и т.д.; анализа циклов расходов клиента; определения моделей поведения, характерных для ненадежных заемщиков, например, частые снятия наличных и крупные транзакции на азартные игры.

Библиография

1. ИОНИЦЭ, В. *Исторический рекорд, более 200 000 потребительских кредитов, выданных в Молдове. В: исторический факт в сфере финансового рынка страны*. Национальный банк Молдовы, 2024.
2. ИОНИЦЭ, В. Агентство "ИНФОТАГ", *Потребление кредитов в Молдове*. Молдова, 2024.
3. Официальный сайт Национальный банк Молдовы. Электронный ресурс – режим доступа: <https://www.bnm.md>
4. Тодорич, Л. Финансы предприятий: Учебно- практ. пособие / Л.Тодорич; КГУ, НИЦ "Прогресс". - Комрат: Б.и., 2022. - 193с.
5. БАТИЩЕВ, Руслан. Банковский менеджмент, курс лекции: Управление кредитной деятельностью. Риски в забалансовой деятельности. Комрат: КГУ. 2024, 55 с.

УПРАВЛЕНИЕ ЛИКВИДНОСТЬЮ ВС „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. В УСЛОВИЯХ ФИНАНСОВОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

LIQUIDITY MANAGEMENT OF BC “MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. UNDER CONDITIONS OF FINANCIAL INSTABILITY

Автор: Юлия ГРЕКУ

Комратский Государственный Университет, Молдова

iuliagrecu01@mail.ru

Научный руководитель: Виталий КЮРКЧУ

Комратский Государственный Университет, Молдова,

kyurkchu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7218-7121

Abstract. The article examines the liquidity management of BC "Moldova - Agroindbank" S.A. in the context of financial instability. Assessing the liquidity of the bank is a crucial aspect of its financial stability, especially during periods of economics upheaval. The study analyzes key liquidity indicators based on data for years 2021-2023, as well as the impact of financial and macroeconomic factors on changes in the bank's liquidity.

Keywords: commercial bank, liquidity, financial instability, solvency, factors, liquidity analysis, liquidity risks.

JEL: G 210, H 630

Введение. Ликвидность является основным элементом финансовой устойчивости банка, поскольку она обеспечивает его способность выполнять краткосрочные обязательства и поддерживать стабильность в условиях неопределенности. Управление ликвидностью в коммерческом банке ВС «Moldova - Agroindbank» S.A. становится особенно важным в периоды финансовой нестабильности, когда внешние и внутренние экономические факторы могут оказать серьезное влияние на финансовое состояние и способность банка поддерживать свою платежеспособность.

Основное содержание. В экономической литературе приводятся мнения разных авторов о понятии ликвидность банка, а также определение ликвидности коммерческого банка на официальном сайте НБМ.

Таблица 1. Определение ликвидности в трактовке различных авторов

Автор	Источник	Определение
Национальный Банк Молдовы	[10]	Ликвидность – это способность финансового учреждения размещать в активы и обеспечивать своевременное выполнение своих платежных обязательств по сроку.
Роуз П.С.	[7]	Ликвидность – это способность банка привлекать деньги на денежном рынке или центральном банке по разумной цене.
Батищев Р.А.	[4]	Понятие ликвидность коммерческого банка означает возможность банка своевременно и полно обеспечивать выполнение своих долговых и финансовых обязательств перед всеми контрагентами, что определяется наличием достаточного собственного капитала банка, оптимальным размещением и величиной средств по статьям актива и пассива баланса.
Белоглазова Г.Н., Криволещкая Л.П.	[6]	Считают ликвидность индикатором «здоровья» банка и возникновение проблем с ликвидностью является первым симптомом нарушения «здоровья» банка.
Э.Рид, Р.Коттер, Э.Гилл и Р.Смит	[8]	Банк считается ликвидным, если суммы его наличных средств и других ликвидных активов, а также возможности быстро мобилизовать средства из иных источников достаточны для своевременного погашения долговых и финансовых обязательств.

Источник: составлено автором на основе [4, 6-8, 10]

Ликвидность коммерческого банка, по мнению автора, – это его способность эффективно управлять активами и пассивами для обеспечения своевременного выполнения финансовых и долговых обязательств перед контрагентами. Она определяется наличием достаточного капитала, сбалансированной структурой активов и пассивов, а также возможностью быстро мобилизовать ресурсы при необходимости. Ликвидность является ключевым показателем финансовой устойчивости банка, и ее снижение может служить первым сигналом о потенциальных проблемах в его деятельности.

Анализ ликвидности коммерческого банка позволяет выявить тенденции, указывающие на ее снижение, и своевременно принять меры по стабилизации ситуации. В условиях финансовой нестабильности на ликвидность банка оказывают влияние макро- и микроэкономические факторы. Экономическая нестабильность, политические кризисы и изменения в денежно-кредитной политике могут привести к ухудшению ликвидности банковской системы.

К микроэкономическим факторам относятся качество менеджмента, достаточность капитала, устойчивость ресурсной базы, зависимость от внешних заимствований, сбалансированность активов и пассивов, уровень рискованности и доходность активов. В условиях финансовой нестабильности особенно важно поддерживать оптимальное соотношение активов и обязательств, минимизировать риски и обеспечивать надежные источники финансирования, поскольку недостаточная ликвидность может привести к потере платежеспособности и кризису доверия к банку.

ВС «Moldova - Agroindbank» SA (MAIB) — крупнейший универсальный банк Молдовы, играющий ключевую роль в национальной банковской системе с 1991 года.

В контексте данного исследования важно проанализировать ликвидность ВС «Moldova - Agroindbank» SA, учитывая как его сильные позиции на рынке, так и возможные риски, связанные с финансовой нестабильностью.

Для определения ликвидности банка предлагается использовать коэффициенты. НБМ регулирует ликвидность коммерческих банков РМ с помощью Регламента о ликвидности банка от 08.08.1997 года и Регламента о требованиях покрытия потребностей в ликвидности для банков от 26.02.2020 года [2, 3].

В таблице 2 представлены основные показатели ликвидности ВС «Moldova Agroindbank» SA за период с 2021 по 2023 годы. Проведем анализ следующих коэффициентов:

1. Коэффициент долгосрочной ликвидности
2. Коэффициент покрытия потребности ликвидности
3. Ликвидность в разрезе сроков погашения

Таблица 2. Расчёт коэффициентов ликвидности ВС «Moldova Agroindbank» SA

	Название коэффициента	Норматив	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
1	Коэффициент долгосрочной ликвидности	не более 1,0	0,70	0,71	0,83
2	Коэффициент покрытия потребности ликвидности	не менее 100%	x	226,04	326,05
3	Ликвидность в разрезе сроков погашения:	более 1,0			
	до 1 месяца включительно		1,97	2,40	2,27
	1-3 месяца включительно		19,98	31,15	32,93
	3-6 месяцев включительно		15,05	15,84	15,20

	6-12 месяцев включительно		13,91	11,91	14,28
	более 12 месяцев		10,05	7,67	9,27

Источник: составлено автором на базе годовых отчетов ВС «Moldova Agroindbank» SA.

Рассматривая ликвидность в разрезе сроков погашения, можно отметить, что ВС «Moldova Agroindbank» SA полностью выполнял все требования НБМ, которые гласят, что коммерческий банк должен поддерживать показатель ликвидности как минимум на уровне 1 для каждого разреза срока погашения.

Ликвидность в разрезе сроков погашения до 1 месяца включительно на 31 декабря 2023 года составила 2,27, что немного меньше чем на конец 2022 года, где она составила 2,4.

Ликвидность в разрезе сроков погашения 1-3 месяца включительно на конец 2023 года составила 32,93, что на 1,78 пункта выше, чем на аналогичную дату 2022 года.

Ликвидность в разрезе сроков погашения 6-12 месяцев включительно в 2023 году так же была выше в сравнении с показателями на конец 2022 года (14,28 и 11,91), как, впрочем, и на срок более 12 месяцев (9,27 и 7,67).

Ликвидность в разрезе сроков погашения 3-6 месяцев включительно на конец 2023 года была незначительно, но ниже, чем в 2022 году (15,2 против 15,84).

Динамика коэффициента покрытия потребности ликвидности ВС «Moldova Agroindbank» SA представлена на рис. 1

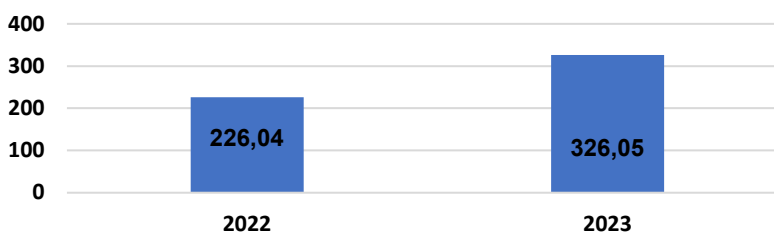

Рис. 1 Динамика покрытия ликвидности ВС «Moldova Agroindbank» SA

Источник: разработано автором на основе финансовой отчетности ВС «Moldova Agroindbank» SA.

Коэффициент покрытия потребности ликвидности начал рассчитываться с 1 января 2022 года и за анализируемые два года был на уровне, значительно превышающем требования НБМ. Так, при минимальном его значении в 100 %, в 2022 году он составил 226,04 %, а на 31 декабря 2023 года он был зафиксирован на уровне 326,05 %. Таким образом, в 2023 году данный коэффициент покрытия потребности ликвидности увеличился на 100,01 %, что говорит о значительном повышении уровня ликвидности ВС «Moldova Agroindbank» SA.

За рассматриваемый период ВС «Moldova Agroindbank» SA укрепил свою ликвидность, подтвердив статус надежного и стабильного финансового учреждения.

Заключение

Подводя итог данному исследованию, автор приходит к выводу, что ВС «Moldova» успешно поддерживает ликвидность на уровне, превышающем нормативные требования, что свидетельствует о его финансовой устойчивости. Однако динамика некоторых коэффициентов указывает на необходимость постоянного мониторинга и адаптации стратегии управления ликвидностью. В условиях нестабильной макроэкономической среды особое значение приобретает сбалансированное управление активами и пассивами, минимизация рисков и сохранение доверия клиентов. Эффективная стратегия управления ликвидностью позволит банку повысить свою конкурентоспособность в долгосрочной перспективе.

Библиография

1. Закон РМ о деятельности банков: №202 от 06.10.2017. Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, № 434-439.
2. Регламент НБМ о ликвидности банка: №28 от 08.08.1997 г. Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1998, № 64-65.
3. Регламент НБМ о требованиях покрытия потребностей в ликвидности для банков: № 44 от 26.02.2020 г. (в силе с 01.10.2020 г.). Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2020, № 87-93.
4. Батищев, Р.А. Банковский менеджмент. Кишинёв: МЭА, 2008. 430 с.
5. Златова, С.И., Кюркчу, В.И. Управление ликвидностью банка как важный аспект его финансовой устойчивости. *VII Национальная научно - практической конференция «Проблемы и вызовы экономики региона в условиях глобализации»* 23 декабря 2021 г., Комрат, с. 85-90.
6. Банковское дело: Учебник / под ред. Г.Н. Белоглазовой, Л.П. Криволецкой. – 5-е изд. перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2008. – 592 с.
7. Роуз П.С. Банковский менеджмент / пер. с англ. – М.: ДелоЛтд, 1995. – 743 с.
8. Рид Э. Коммерческие банки / пер. с англ.; Э. Рид, Э. Гилл, Р. Смит. – М.: Прогресс, 2005. – 327 с.
9. Официальный сайт ВС «Moldova Agroindbank» SA. Электронный ресурс – режим доступа: <https://www.maib.md/ro>
10. Официальный сайт Национального Банка Молдовы. Электронный ресурс – режим доступа: <https://www.bnm.md/>

УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ КОНТРОЛЬ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ – ФАКТОР УСТОЙЧИВОСТИ БИЗНЕСА И ОПТИМИЗАЦИИ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ

MANAGEMENT CONTROL OF FIXED ASSETS – A FACTOR OF BUSINESS STABILITY AND OPTIMIZATION OF MANAGEMENT DECISIONS

Автор: Ксения ЗАВАЛИЙ

Молдавская Экономическая Академия, Республика Молдова

zavalii.ksenia@ase.md

Научный руководитель: Родика КУШМЭУНСЭ

Молдавская Экономическая Академия, Республика Молдова

cusmaunsa.rodica.gheorghe@ase.md

ORCID ID: 0000-0003-0444-9799

Abstract: *In this article, we aim to explore the specifics of accounting and control of fixed assets within an enterprise. Managerial control is one of the key factors in business stability, and therefore, all fixed assets at an enterprise must be identified through the lens of control. The effectiveness of this area will help accurately assess the value of all fixed assets, write off depreciation, and make managerial decisions. Proper control over the accounting of fixed assets will enable a precise evaluation of both the positive and negative aspects of the enterprise's activities. In this article, we want to highlight the main mistakes made by accountants when working with fixed assets and understand how they can be avoided.*

Keywords: *fixed assets, management control, accounting, amortization, fair value, book value*

JEL: M41

Введение

Одним из самых важных факторов устойчивости бизнеса и оптимизации управленческих решений является контроль основных средств на предприятии. Эффективный учет этих средств позволяет точно оценить их балансовую стоимость, рассчитать амортизацию и принимать обоснованные управленческие решения [Управленческий учёт, 2005]. Однако, система учета и контроля основных средств имеет свою проблематику и часто сталкивается с рядом ошибок. В условиях современного рынка контролеры на предприятии вынуждены уделять особое внимание точности бухгалтерских подсчетов и контролировать все возможные ошибки программы и бухгалтеров. В данном научном исследовании мы рассмотрим наиболее сложные аспекты контроля и учета основных средств, а также ошибки, совершаемые бухгалтерами на предприятиях.

Основное содержание

Правильный учет основных средств – важная составляющая финансовой отчетности предприятия. Даже самая, казалось бы, незначительная ошибка может привести к искажению данных и налоговых обязательств. Несмотря на наличие нормативных актов, на практике бухгалтера часто допускают ошибки, самые частые из которых мы рассмотрим ниже.

Особенности формирования первоначальной стоимости

Точное определение первоначальной стоимости основного средства играет ключевое значение для правильного учета долгосрочных активов, обеспечивая точность в финансовой отчетности, однако бухгалтера могут совершать ошибки при расчете данного показателя:

1. Часто в первоначальную стоимость не включаются затраты по вводу в эксплуатацию. Например, при покупке автомобиля не учитываются затраты связанные с импортом, регистрацией, покупкой номера в ASP, получением техпаспорта, командировочными

расходами, связанными с приобретением транспортного средства и т.д. Данные затраты отражают на 713 счете, хотя они должны включаться в первоначальную стоимость и отражаться на 121. Из-за отражения операций на неверном счете, бухгалтер подсчитывает неверную стоимость, искажая финансовую отчетность и налоговые обязательства предприятия [План счетов, 2014].

2. Иногда бухгалтер не правильно обрабатывает НДС, особенно если компания является плательщиком. В таком случае НДС не должен быть включен в первоначальную стоимость, поскольку он возмещается. Однако, если организация не является плательщиком НДС, он включается в первоначальную стоимость. Из-за невнимательности к данным налоговой накладной первоначальная стоимость может быть ошибочно оценена [Кику Н., 2010].
3. При приобретении основных средств в иностранной валюте бухгалтер может неправильно конвертировать валюту по банковскому курсу, что повлияет на оценку первоначальной стоимости объекта.

Проблематика учёта амортизации основных средств

Амортизация – один из ключевых элементов учета, влияющих на финансовую отчетность. Ошибки при ее расчете одни из самых распространенных из-за сложностей законодательной базы, автоматизации без должного контроля со стороны бухгалтеров и невнимания при расчетах. При расчете амортизации бухгалтера совершают такие ошибки как:

1. Не учитывается остаточная стоимость. Контролер в первую очередь должен ознакомиться с учетной политикой предприятия и выяснить, нужно ли рассчитать остаточную стоимость для основного средства.
2. В программе на 123 и 124 счетах не совпадают субсчета [План счетов, 2014]. Часто в классификации основных средств указан один субсчет, а при начислении амортизации данного актива фигурирует другой. Такое неправильное отражение влияет на раскрытие балансовой стоимости по субсчетам, которая будет представлена в балансе упрощенной и полной версии финансовых отчетов.
3. Неправильный расчет амортизации основного средства. Иногда случается, что начисленная амортизация основного средства превышает его первоначальную стоимость, начисляются разные суммы при линейном методе, либо вовсе не начисляется амортизация. Бухгалтер должен постоянно контролировать правильное начисление амортизации в бухгалтерской программе для избежания дальнейших ошибок в налоговом учете.
4. Одной из часто совершаемых ошибок является копирование данных одного аналогичного основного средства в программе и изменение только его названия. Таким образом, бухгалтер не проверяет, совпадают ли сроки эксплуатации, указанной в карточке, соответствуют ли они каталогу основных средств и есть ли остаточная стоимость.
5. Неверный выбор метода амортизации. Например, бухгалтер транспортного предприятия для облегчения расчетов, выбирает линейный метод начисления амортизации, несмотря на то, что транспортные средства рекомендуется амортизировать по количеству пройденных километров или по методу уменьшаемого остатка.
6. Игнорирование начисления амортизации для основных средств находящихся в ремонте. Иногда для средств, находящихся в ремонте, на консервации или не используемых на данный момент, бухгалтер не начисляет амортизацию, тем самым нарушая положения пункта 63 НСБУ «Долгосрочные материальные и нематериальные активы» [Национальные стандарты, 2013].

Игнорирование инвентаризации

Регулярная инвентаризация — это одна из наиболее важных мер правильного контроля. Без инвентаризации сложно убедиться в точности данных учета и выявить случаи утери или хищения имущества. Таким образом, автор выделил следующие ошибки:

1. Отсутствие проведения инвентаризации может привести к тому, что на балансе предприятия остаются неисправные или уже утраченные объекты. Таким образом, руководство предприятия не будет проинформировано о наличии и состоянии основных средств, не сможет определить, какие из них подлежат ремонту или списанию, что может привести к принятию неверных управленческих решений.
2. Отсутствие инвентаризации может повлечь проблемы с налоговой службой. Так например, в ходе налоговой проверки может выясниться, что бухгалтер списал основное средство в ходе полной амортизации, но на предприятии оно все еще используется. Впоследствии налоговая может снять с вычетов стоимость ремонта данного средства, доначислив подоходный налог 12% [Налоговый кодекс, 2024].
3. Наличие основных средств в плохом состоянии может повлиять на безопасность труда и привести к несчастным случаям на производстве.
4. Игнорирование инвентаризации может повлечь за собой потерю или кражу имущества.

Выбытие основных средств

Выбытие основных средств является одновременно и важным, и проблемным этапом в бухгалтерском учете. Ошибки, допущенные на данном этапе, могут исказить финансовую отчетность и повлиять на налоговые обязательства предприятия. Рассмотрение данных аспектов позволит выявить наиболее часто встречающиеся неточности:

1. На момент выбытия не учтена полная амортизация. Бухгалтер может недоначислить всю сумму амортизации либо амортизация продолжает начисляться в бухгалтерской программе после выбытия. Это может привести к формированию неправильной балансовой стоимости и, соответственно, неправильного налога на прибыль.
2. Ошибки при учете НДС. Также как и при формировании первоначальной стоимости неверно отраженный НДС может повлиять на отчетность и вызвать излишние выплаты или недоплату [Кику Н., 2010].
3. Проблематика при списании по остаточной стоимости. Несоответствие между остаточной стоимостью, указанной в бухгалтерских документах, и фактической остаточной стоимостью на момент выбытия может привести к искажению финансовой отчетности и неверному расчету налога на прибыль.
4. Отсутствие документального оформления выбытия. Не оформление актов списания или продажи в случае налоговой проверки могут привести к штрафам и доначислению налогов.

Заключение

Контроль и учет основных средств критически важен для точности финансовой отчетности и налоговых обязательств предприятия. Ошибки в расчетах, неверное определение первоначальной или остаточной стоимости, игнорирование инвентаризации или отсутствие документо-потоков по учету основных средств могут привести к проблемам с налоговыми органами и принятию неверных управленческих решений внутри предприятия [Кузнецов, 2011]. Для их предотвращения контролер обязан всегда соблюдать верную методику учета и корректно отражать все подсчеты и операции.

Библиография:

1. КИКУ, Н. Г. Налогообложение (курс лекций). Кишинёв: Издательство МЭА.
2. КУЗНЕЦОВ, С. Ю. Современная управленческая концепция устойчивости бизнеса.
3. Налоговый кодекс № 1163-XIII от 24.04.1997 (в ред. от 01.01.2024). Получено с <http://lex.md/fisc/codfiscaltxttru.htm>
4. Национальные стандарты бухгалтерского учёта № 118 от 06.08.2013. Получено с https://monitorul.fisc.md/shop/archive/sncnoi_rus2017.html/
5. План счетов бухгалтерского учёта финансово-хозяйственной деятельности предприятий. Общий план счетов бухгалтерского учёта и методологические нормы применения счетов. (2014). Получено с https://monitorul.fisc.md/shop/archive/sncnoi_rus2017.html/
6. Управленческий учёт, № 4. Получено с <https://dis.ru/library/702/26015/>

**АНАЛИЗ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ
(НА ОСНОВЕ GT CHIURCCIU GHEORGHİ, UTA GĂGĂUZIA)
ANALYSIS OF ECONOMIC ACTIVITY OF AN AGRICULTURAL ENTERPRISE
(CASE OF GT CHIURCCIU GHEORGHİ, ATU GAGAUIA)**

Автор: Иван КАСЫМ

Комратский Государственный Университет, Молдова
kasym.ion@gmail.com

Научный руководитель: Виталий КЮРКЧУ

Комратский Государственный Университет, Молдова
kyurkchu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7218-7121

Abstract. This article presents the results of the analysis of economic activity of the agricultural enterprise for 2021, 2022 and 2023, conducted using the indicators of profitability, liquidity and financial stability. The study was based on the financial statements of the enterprise. According to the results of the study, the author gave recommendations to improve the financial situation of peasant farms.

Keywords: analysis of economic activity, peasant farm, liquidity, financial stability, profitability ratio.

JEL: O120, Q120

Введение.

Исследование сельскохозяйственной деятельности представляет собой ключевую область для понимания устойчивого развития экономики Республики Молдова (РМ). В ходе дискуссий между властями и фермерами по поводу низкой конкурентоспособности, роста затрат и снижения доходов, возникает вопрос объективной оценки реального положения дел.

Цель данного исследования – дать объективную оценку тенденций развития деятельности сельскохозяйственных предприятий в РМ на примере К/Х CHIURCCIU GHEORGHİ. Для достижения цели были поставлены следующие задачи:

- ✓ проанализировать динамику показателей предприятия за 2021-2023 гг.;
- ✓ выявить факторы, повлиявшие на итоговые финансовые результаты;
- ✓ дать рекомендации по улучшению финансового положения крестьянского хозяйства.

Основное содержание.

Понятие экономической деятельности, согласно мнению различных авторов, отличается.

Таблица 1. Термин «экономическая деятельность» в толковании различных авторов

Автор(ы)	Источн ик	Определение
Андряшина Н.С. и др.	[1]	Экономическая деятельность – это совокупность определённых действий в различных субъектах хозяйствования, направленных на удовлетворение потребностей предприятия посредством производства и/или обмена товарами либо услугами.
Жудро М.К. и др.	[2]	Экономическая деятельность – это принятие экономических решений об оптимальном использовании ограниченных ресурсов в бизнесе с целью получения большего экономического эффекта.
НБС РМ КЭДМ-2	[3]	Экономическая деятельность имеет место тогда, когда ресурсы (оборудование, рабочая сила, технологии, сырье, материалы, энергия, информационные ресурсы) объединяются в производственный процесс, имеющий целью производство продукции, товаров, предоставление услуг.

Романовская Е.В. и др.	[4]	Экономическая деятельность представляет собой сочетание и взаимодействие производственных процессов, продажи, обмена и использования различных товаров и услуг для получения прибыли.
Румянцев Е.Е.	[5]	Экономическая деятельность – это по определению Статистической комиссии ООН сочетание действий, приводящих к получению определенного перечня продукции. Это достигается тогда, когда объединяются ресурсы (оборудование, рабочая сила, технология, сырье и материалы) и производственный процесс для создания конкретных товаров и услуг.

Источник: составлено автором на основе источников [1-5]

Автор считает, что определения раскрывают различные стороны экономической деятельности, мнения авторов не противоречат друг другу, а взаимодополняют. На основе всех определений автором сформулировано собственное: **экономическая деятельность** – это совокупность процессов, связанных с производством товаров и услуг, их распределением, обменом, сбытом и потреблением с целью получения прибыли и обеспечения устойчивости предприятия в условиях ограниченности имеющихся ресурсов.

Анализ, проведенный автором в исследовании, основывается на данных финансовой отчетности К/Х CHIURCCIU GHEORGHИ за 2021-2023 годы (форма №1 «Баланс» и форма №2 «Отчёт о прибылях и убытках»). Данный субъект сельского хозяйства расположен в селе Кириет-Лунга, АТО Гагаузия, РМ. Основная деятельность предприятия – производство продукции растениеводства. Проведем оценку финансово-хозяйственной деятельности К/Х.

Таблица 2. Динамика показателей деятельности К/Х CHIURCCIU GHEORGHИ

Показатели	Данные за X год, MDL			Абсолютное отклонение, MDL		Темпы роста, %	
	2021	2022	2023	2022 - 2021	2023 - 2022	2022 к 2021	2023 к 2022
Объём продаж	1856215	2837695	1250752	981480	-1586943	152,88	44,08
Себестоимость продаж	801052	1532276	1270689	731224	-261587	191,28	82,93
Валовая прибыль	1055163	1305419	-19937	250256	-1325356	123,72	-
Прибыль (убыток) до налогообложения	976268	849485	-435211	-126783	-1284696	87,01	-
Чистая прибыль (убыток)	976268	814205	-504171	-162063	-1318376	83,40	-
Величина активов	2038505	5296930	4975862	3258425	-321068	259,84	93,94
Собственный Капитал	1446034	2260239	1756068	814205	-504171	156,31	77,69
Долгосрочные Обязательства	0	2609000	2606000	2609000	-3000	-	99,89
Текущие обязательства	592471	427691	613794	-164780	186103	72,19	143,51

Источник: составлено автором на основе [6]

Рассматривая данные таблицы 2, можно заметить, что динамика абсолютных показателей имеет негативный характер. Так, если в 2021 году чистая прибыль составила 976268 леев, то в 2022 году она уменьшилась на чуть более 16,5%, а в 2023 году уже наблюдался рекордный убыток – около полумиллиона леев. Подобную динамику прибыли объясняет то, что между в 2023 году по сравнению с 2022 годом объём реализации упал более, чем в два раза, а себестоимость продаж упала лишь на около 17%. Также стоит отметить, что вырос объём долговой нагрузки: так, например, появились большой объём долгосрочных обязательств, однако они были связаны с покупкой основного средства, о чём свидетельствует повышение стоимости активов в 2,5 раза в 2022 г. Текущие обязательства предприятия после снижения на почти 28% в 2022 г, выросли в 2023 г. почти наполовину по сравнению с 2022 г.

На основе данных таблицы 2 можем вычислить значения показателей рентабельности.

Таблица 3. Динамика рентабельности GT CHIURCCIU GHEORGHI за 2021-2023 гг.

Показатели рентабельности	2021 г	2022 г	2023 г
Рентабельность продаж, %	56,84	46,00	-1,59
Рентабельность активов, %	47,89	16,04	-8,75
Рентабельность заёмного капитала, %	164,78	26,81	-15,66
Рентабельность собственного капитала, %	67,51	36,02	-28,71

Источник: рассчитано автором на основе данных Таблицы 2

Изучив расчёты таблицы 3, делаем вывод о том, что динамика показателей рентабельности имеет выраженный негативный характер. Так, в 2021 году наблюдаются высокие значения показателей рентабельности, значительно превышающие нормативы. В 2022 году рентабельность предприятия уменьшается, однако значения всё ещё в пределах нормативов. В 2023 году, как было указано выше, наблюдался чистый убыток в размере чуть более 0,5 млн леев, что привело к отрицательной рентабельности, то есть на каждый вложенный лей приходится убытки, что свидетельствует о проблемах с финансовым управлением.

Коэффициент автономии составил 0,71 в 2021 г., 0,43 в 2022 г. и 0,35 в 2023 г. (норматив $\geq 0,5$), соотношение заёмных средств к собственным – 0,41; 1,34 и 1,83 (норматив ≤ 1); коэффициент устойчивого финансирования – 0,71; 0,92 и 0,88 (норматив около 0,7); и коэффициент финансового риска 0; 1,15 и 1,48 в 2021, 2022 и 2023 гг соответственно (норматив $\leq 0,3$). Исходя из этих расчётов автор пришёл к заключению, что в динамике уровень финансовой устойчивости предприятия падает. Показатели соответствовали нормативным значениям лишь в 2021 году, тогда как в последующие годы заёмный капитал превышает собственный, т.е. растёт закредитованность. Это объясняется резким увеличением долгосрочных обязательств в виде долгосрочного банковского кредита для покупки с/х техники (основных средств).

Проведем расчет коэффициентов ликвидности, оформив результаты в таблице 4.

Таблица 4. Динамика оборотных активов K/X CHIURCCIU GHEORGHI за 2021-2023 гг.

Показатели	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Запасы, леев	596817	985404	1097848
Дебиторская задолженность, леев	423792	271254	323800
Текущие инвестиции, леев	0	169000	0
Денежные средства, леев	189945	23722	40142
Коэффициент абсолютной ликвидности	0,32	0,45	0,07
Коэффициент промежуточной ликвидности	1,04	1,08	0,59
Коэффициент текущей ликвидности	2,04	3,39	2,38

Источник: составлено автором на основе [6]

Исходя из полученных данных, приходим к заключению, что предприятие обладало наибольшей ликвидностью в 2021 году, все значения соответствуют нормативным. В 2022 году показатели абсолютной и текущей ликвидности выросли, выйдя за пределы нормативов, это объясняется тем, что произошло значительное увеличение статей «Запасы» и «Текущие инвестиции», тогда как промежуточная ликвидность осталась в пределах нормативных значений. В 2023 году все коэффициенты значительно упали из-за катастрофического снижения текущих инвестиций, а это создает опасения насчёт текущей платёжеспособности предприятия.

Выводы. Проведённый анализ показал, что мелкие фермеры действительно испытывают трудности в нынешней экономической ситуации. Непостоянство климата, которое влияет на урожайность, инфляция, приведшая к росту себестоимости продукции, создают значительные проблемы для фермеров, ограничивают возможности мелких фермеров конкурировать с более крупными производителями. Такой дисбаланс на рынке ведёт к ухудшению финансового положения мелких фермеров и снижению их способности покрывать расходы и инвестировать в развитие. Стоит отметить также принятие фермерами некачественных управленческих решений. Можно предложить следующие рекомендации:

- ✓ Необходимость диверсификации видов производимой продукции.
- ✓ Мониторинг и прогнозирование рынка.
- ✓ Оптимизация управления затратами.
- ✓ Создание ассоциаций фермеров.

Библиография

1. Андрияшина, Н.С.; Бакулина, Н.А.; Фонарева, Е.Д.; Анисимова, А.Е. *Особенности экономической деятельности организации* : Московский экономический журнал. 2022. № 6., 691-698.
2. Жудро, М.К.; Жудро, Н.В.; Жудро, В.М. *Экономика предприятия: учеб. пособие*. Минск : Бестпринт, 2021. – 427с.
3. Классификатор видов экономической деятельности Молдовы (КЭДМ-2) (утверждён приказом Национального бюро статистики №28 от 07 мая 2019 года).
4. Романовская, Е.В.; Семахин, Е.А.; Юлдашев А.Ю.; Ивонина, О.Г.; Аблязова, Н.О. *Повышение эффективности экономической деятельности организации* : Московский экономический журнал. 2023. № 1. 513-519.
5. Румянцева Е.Е. *Новая экономическая энциклопедия*. 2-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2006. 810 с. ISBN 5-16-002591-X.
6. Финансовая отчетность *GȚ CHIURCCIU GHEORGHI за 2021-2023 гг.*

Bun de tipar 17.06.2025
Coli editoriale 22,40. Coli de tipar 36.
Comanda nr. 27.

Serviciul Editorial-Poligrafic
al Academiei de Studii Economice din Moldova
Chişinău, MD-2005, str.Bănulescu-Bodoni 59.
Tel.: 022-402-910